

• بهرگى يەكەم •

● رۆمان

● فېۋدور دۇستوۋىفسكى

گەئەزە
منتدى اقرأ الثقافي
www.iqra.ahlamontada.com

● وەرگىرانى: دەمەكەرىم عارف ●

بۆدابه‌زاندنی چۆرەها کتێب: سەردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

پەڕەي دانلود کتایەهای مەختلف مەراجعه: (منتدى اقرا الثقافى)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتيب (کوردی ، عربی ، فارسی)

پۆمان

گەمژە

بەرگی یەكەم

گه مژه - بهرگی یه کهم

* بابهت: پۆمان

* نووسینی: دوستۆیفسکی

* وهرگی پانی: حه مه کهریم عارف

* پیتچنین: پزگار حه ساری

* هه له چن و پینووس: شکار بروسک

* شوینی چاپ: چوارچرا

* نه خشه ی بهرگ: ئیبراهیم صالح

* چاپی دووه م ۲۰۲۰

له بهرپوه بهرایه تی گشتی کتبخانه گشتیه کان ژماره سپاردنی (۱۳۲۵) سالی ۲۰۱۴ ی

پیداوه .

پێڕست

٧	کاراکتەرە سەرەکییەکانی ئەم رۆمانە
١١	ئەجیاتی پێشەکی
١٦	بەشی یەکەم
١٦	فەسلی یەکەم
٣٨	فەسلی دووەم
٥٦	فەسلی سێیەم
٧٨	فەسلی چوارەم
١٠٣	فەسلی پێنجەم
١٣٢	فەسلی شەشەم
١٥٠	فەسلی حەوتەم
١٧١	فەسلی هەشتەم
١٩٥	فەسلی نۆیەم
٢١١	فەسلی دەیەم
٢٢٣	فەسلی یازدەیەم
٢٣٧	فەسلی دوازدەیەم
٢٥٣	فەسلی سیازدەیەم
٢٧١	فەسلی چواردەیەم
٢٨٩	فەسلی پازدەیەم
٣٠٦	فەسلی شانزەدەیەم
٣٢٧	بەشی دووەم

که مزه

۳۲۷	فہرستی یہ کہم
۳۴۷	فہرستی دووہم
۳۷۳	فہرستی سیئہم
۳۹۷	فہرستی چوارہم
۴۰۷	فہرستی پینچہم
۴۲۸	فہرستی شہ شہم
۴۵۲	فہرستی جہوتہم
۴۶۹	فہرستی ہشتہم
۵۰۱	فہرستی نویہم
۵۲۲	فہرستی دہیہم
۵۴۴	فہرستی یازدہیہم
۵۶۸	فہرستی دوازدہیہم

کاراگتەرە سەرەکییەکانی ئەم پۆمانە

* - ئافاناسی ئیقانوفیچ:

ئافاناسی ئیقانوفیچ توتسکییە: بپوانە ناوی توتسکی.

* - ئاگلایا:

ئاگلایا ئیقانوفنا یەپانچین: کیژی جەنەرال ئیقان فیدوروفیچ یەپانچین و لیزاڤیتا پروکوڤیڤنا. ھەندئ جار بە سووکەلە ناوی گلاشا، ناوی دیت.

* - ئادیلاید ئیقانوفنا یەپانچین: کیژی جەنەرال ئیقان فیدوروفیچ یەپانچین و لیزاڤیتا پروکوڤیڤنا.

* - ئاردالیون ئەلکسندروفیچ ئیقولگین. بپوانە ناوی ئیقولگین.

* - ئەلکسندرا ئیقانوفنا یەپانچین: کیژی جەنەرال ئیقان فیدوروفیچ یەپانچین و لیزاڤیتا پروکوڤیڤنا.

* - لیزاڤیتا پروکوڤیڤنا: ژنی جەنەرال یەپانچینە. خزمیکی دووری میرزادە لیون نیکولایوفیچ میشکینە (گەمژە)یە. زۆر جار لە پۆمانەکەدا بە نازناوی خانم جەنەرال ناوی دیت. وەکو چۆن لەناو زۆر میللەتاندا ژن نازناوی مێردەکەى وەر دەگریت.

* - یەڤگینی پاڤلوفیچ:

پەڤگینی پاڤلوفیچ، یان باڤلیچ، رادومسکییە. ئەفسەرێکی گەنجە، ھەز دەکات ئاگلایا بخوازیت.

* - یەپانچین:

جەنەرال ئیقان فیدوروفیچ یەپانچینە. ڤەرمانبەرێکی گەورە و بزئسمانە. برادەر و شەریکی ئافاناسی ئیقانوفیچ توتسکییە. خانم جەنەرال یەپانچین، ژنیەتی، خزمایەتیەکی دووری دەگەل میر میشکین (گەمژە)دا ھەیە.

* - ئیقان فیدوروفیچ:

گه مزه

دهکاته ئیڤان فیدوروفیچ به پانچین. بېروانه ناوی به پانچین.

* - ئیڤولگین:

دهکاته ئاردالیون ته لکسندروفیچ ئیڤولگین. جهنه رالیکی خانه نشینه. کابرایه کی مه ینوشی ئالووده یه. میردی نینا ته لکسندروفنایه، باوکی گافریلا ئاردالیونوفیچ و قارقارا ئاردالیونوفیچ و کولیای برا بچو وکیانه.

* - باراشکوف:

دهکاته ناستاسیا فیلیپوڤنا باراشکوف. بېروانه ناوی ناستاسیا فیلیپوڤنا.

* - قارقارا ئاردالیونوڤنا:

دهکاته کیژی جهنه رالی ئالووده، ئیڤولگین و ژنی ئیڤان پتروفیچ پتیتسنه. زور جار به ناوی سووکراوه ی قاریا، فارکا، قارتشکا ناوی دیت.

* - پارفیون سیمینوفیچ:

دهکاته بارفیون سیمینوفیچ پروگوژین - بېروانه ناوی پروگوژین.

* - پاقلیشچوف:

دهکاته نیکولا ئاندریفیچ پاقلیشچوف، که میر میشکین دهگریته ژیربال. له سه ر کیسه ی خوی میرزاده بۆ سوسیرا ده نیریت، تا له وینده ر چاره سه ری (گه و جاتییه که ی) بکه ن.

* - پتیتسن:

دهکاته ئیڤان پتروفیچ پتیتسن. کابرایه که کاری سووتخوری دهکات. ژووریکی له مالی جهنه رال ئیڤولگینی به کری گرتیوو، قارقارای کیژی ئیڤولگینی خواست.

* - دوتمیر بیلوکونسکایا، دوست و پراویژکار و شیره تکاری لیزافیتا پروکوڤیڤنایه.

* - توتسکی:

دهکاته ئانافاسی ئیڤانوفیچ توتسکی. مولکداریکی دهوله مه نده، نه مه، ناستاسیا فیلیپوڤنا دهگریته ژیر بالی خوی و پاشان له خسته ی ده بات و ده یکات به قه پاتمه ی خوی.

* - تیرنتییف:

گه مژه

دهکاته هیپولیت تیرنتیف. کوری مارتا بوریسوفنای ماشقهی جهنه رالی مهینوشی ئالوده ئیفولگینه. گهنجیکی سیلداره. هاوپی کولیایه.
* - گانیا: پروانه ناوی گافریلا ئاردالیونوفیچ، گانیا سووکه له ناوی گافریلایه.

* - گافریلا ئاردالیونوفیچ:

دهکاته گافریلا ئاردالیونوفیچ ئیفولگین، کوری جهنه رال ئاردالیون ئه لکسندروفیچ ئیفولگینه. سکرتری جهنه رال یه پانچینه. هه لده دا ناستاسیا فیلیپوفا بخوازیت. هه ز له ئاگلایا ئیفانوفا یه پانچین دهکات. زور جار به سووکه له ناوی: (گانیا، گانکا، گاتشکا) یش ناوی هاتوه.
* - رادومسکی:

دهکاته یه فگینی بافلوفیچ رادومسکی. ئه فسه ریکی گهنجه. هه ز دهکات ئاگلایا بخوازیت. پروانه ناوی یه فگینی پافلوفیچ.
* - پروکوژین:

دهکاته بارفیون سیمیونوفیچ پروکوژین: کوری بازرگانیکی دهوله مهنده، سهروهت و سامانیکی زوری له بابیه وه بۆ ماوه ته وه. هه ز له ناستاسیا فیلیپوفا باراشکوف دهکات و دهیه وی بیخوازیت.
* - قاریا:

پروانه ناوی قارقارا ئاردالیونوفا، قاریا سووکه له ناوی قارقارایه.
* - فردیشچینکو:

گهنجیکی کرچی مالی ئیفولگینه، هاتوچی ناستاسیا فیلیپوفا دهکات.
* - قیرا لویکیانوفا:

دهکاته کیژی لویکیان تیموفیچ لیبدیف. کیژی گهره ی ماله و بنه وانیه ی ماله.
* - کولیا:

دهکاته نیکولا ئاردالیونوفیچ ئیفولگین. خویندکاری قوناغی دوا ناوه ندیه.
کوری بچووی جهنه رال ئیفولگینی به دمه سته، کولیا، ناوی کورتکراوه یه تی.
* - کیلله ر:

گه مزه

بوکسبازه. لیوتناني خانه نشينه، يه کيکه له نه دماماني گروپه که ی بارفيون سيميونوفيچ پوگوژين و ناستاسيا فيليپوښا. دواى ئه وان خووى دايه ميرزاده ليون نیکولایوفيچ ميشکين و پموده ی ئه وه بوو.

* - لیبديف:

دهکاته لوکيان تیموفیچ لیبديف. فرمانبره، سهر به گروپه که ی پوگوژينه. پاشان به فيل دهکه وېته دهوړوځونى ليون نیکولایوفيچ ميشکين.

* - لوکيان تیموفیچ لیبديف: پړوانه ناوې لیبديف.

* - ليون نیکولایوفيچ:

دهکاته ميرزاده ليون نیکولایوفيچ ميشکين. شا قاره مانى پړومانى گه مزه يه.

* - مارتا بوريسوښا:

بيوه ژنى کابتن تيرنتيفه. ماشقه ی جه نه رال ئيفولگينه. دايکى گه نجه سيلداره که، هيپولېته.

* - ميشکين:

دهکاته ميرزاده ليون نیکولایوفيچ ميشکين، شا قاره مانى پړومانى "گه مزه".

* - ناستاسيا فيليپوښا باراشکوف:

ټافاناسى ئيفانوفيچ توتسکى به مندالى دهیگریته ژير بالى خوۍ، پاشان له خسته ی برد، به خيوى دهکرد. په دووى بارفيون سيميونوفيچ پوگوژين کهوت، به لام قايل نه بوو ميړد به توتسکى بکات.

* - نیکولا ئاندریوفيچ:

دهکاته نیکولا ئاندریوفيچ پاڅليشچوف، که سهرپه رشتياری مير ميشکينى دهکرد. پړوانه ناوې پاڅليشچوف.

* - نينا ئه لکسندروفنا:

دهکاته ژنى جه نه رالى ئالوده ئارداليون ئه لکسندروفیچ ئيفولگين. دايکى گاډريلو قارقارا و کوليا. له بهر دهسکورتى و به مه به ستي په يداکردنى بژنيوى خاوخيژان، ژوور به کړيان ده دات.

له جياتی پښه کی

گه مژه

جوری بهرهم: پومان

نوسه: فیودور میخائیلوفیچ دوستویفسکی (۱۸۲۱-۱۸۸۱)

پلوت: سایکولوژی ریالیستی

زهمان: ناوه پراستی سده ی نوزده یه م

شوین: شاری پترسبورگ- پرووسیا

میژووی یه که م بلاو بوونه وه: ۱۸۶۸-۱۸۶۹

کاراکتیره سهره کییه کان

۱- میرزاده لیون نیکولایوفیچ میشکین.

۲- پارقیون پوگوژین: براده ری میرزاده.

۳- مه دام یه پانچین: خزمی میرزاده.

۴- ئاگلایا یه پانچین: کیژی مه دام یه پانچین.

۵- ناستاسیا فیلیپوفنا: ره قیپی ئاگلایا.

۶- گانیا ئاردالیونوفیچ: کاتب و سکرتری جه نه رال یه پانچین.

”۶”

چونکه ئهم کتیه له لایهن نوسه ری ”تاوان و سزا” و ”برایانی کارامازوف” وه نوسراوه، بویه له دنیای ئه ده بیاتدا ئیحتوبار و پیگه یه کی تاییه تی هیه. کاراکتهرانی ئهم پومان، وه کو گه لیک له کاراکتهرانی نیو ئه فسانانی پرووسی، ره فتاری تاییه ت به خویان هیه، که له زور پرووه وه له بیرکردنه وه و هزرینی ئه مریکاییه کان جیاوازه و چیرۆکه که لای زوربه ی خوینه ران ناواقیعی و باوه پنه کردنه ییه. په نگه جیددیتترین کتیه لای خوینه ران ئه و وینه یه ی میرزاده میشکین بی، که له لایهن نوسه ره وه پیشان دراوه و بهرجه سته کراوه. میشکین به پیچه وانیه ی هه موو کاراکتهره کانی دیکه وه، که سیکه که دیوانه و گیل و گه وج ده نوین، به لام

گه مژه

له واقعیدا، زۆر وریا و زیره که، به لام واقعی فیداریه که می میرزاده، مه سه له که تا راده یه که له خوینهر ده ئالۆزینی و پیاو تیا ده میتنی که ئایا میرزاده به راستی گه مژه یه یان نا، به لام و پیری ئه مه ش، گه مژه وه کو ره نگدانه وه یه کی ئه خلاقیات و رهفتار و دابونه ریت و فهلسه فهی ئه و پوژگاره ی پووسیا، پوومانیکی جوان و پر عیبره ته.

٢٠

میرزاده میشکین، بۆ چاره سه ری فیداریه که می ده چیت بۆ سویسرا، چوار دانه سال له نه خویشخانه یه کی دهروونی ده میتینه وه و ئه وسا بۆ پترسبۆرگ ده گه پیته وه. له پیری گه رانه وه دا، له ناو قیتاردا، جلوه به رگه شه پیری و چرچولۆچه که می سه رنجی پیتواره کانی دی راده کیشیت. یه کیک له پیتواره کان، به ناوی پارفیون پوگوژین، له گه لیا ده که ویته پرسوجۆ و گفتوگۆ. تا ده گه نه پترسبۆرگ، میرزاده و پوگوژین، به ته واوه تی به وه زع و حالی یه کدی ده زانن، پوگوژین پینشیاز ده کات که میرزاده له گه ل خۆیدا به ریته وه و تۆزیک پاره ی بداتی.

لی میشکین، چه زی له وه بوو، هه وه ل جار بچی خوی به جه نه رال یه پانچین بناسینی، که هاوسه ره که می خزمی دووری میشکین بوو. له مالی یه پانچیندا، جه نه رال و گانیای کاتبی بینی. گانیا ده عوه تی ده کات که قسه ده گه ل دایکیا بکات. میرزاده سه رنجی جه نه رال، هاوسه ره که می و هه ر سی کچه که می راده کیشیت. بی شیله و بیله یی، ساکاری و راشکاوی میشکین ده بیته مایه ی سه رگه رمی خانه واده که. زۆری پیناچیت، ناوی گه مژه ی لی ده نه ن. ئیدی میرزاده دۆستایه تی و په یوه ندییه کی پته و و پاسته قینه یان ده گه لدا په یدا ده کات، گانیا کورپیکی گه نجی خۆپه رستی هه رزه ره فتاری بیتشه رمی روودار بوو، به ته ماحی پاره و پووله وه مرخی له وه خوش کردبوو که ئاگلایا یه پانچینی شوخ و شه نگول بخوازیت و له هه مان کاتیشدا په یوه ندیی ده گه ل ناستاسیادا هه بوو، ناستاسیا ژنیکی گه نجی دلرفین بوو، له سایه ی پیاویکدا ده ژیا که هه یچ خویشی نه ده ویست. ناستاسیا، زۆر

گه مژه

ههستیار و توورپه بوو، به راستی لهو قسه و قسه لۆکانه ی که له دووی دهکران، دوور بوو.

میشکین، ههستی به بیده سه لاتنی ناستاسیا بردبوو و دلی به حالی دهسووتا و به زهیی پیندا دههاته وه. شهویک له شهونشینی و ئاههنگیکدا، دوا ی ئه وه ی ناستاسیا وه ژوور دهکهوئ، ئهم (میرزاده) پیشنیازی ئه وه دهکات شووی پی بکات و باسی ئه وه ی بۆ دهکات که به شه میراتیکی چاوه پواننه کراوی بهر که وتوو. ناستاسیا، پیشنیازه که ی رعت کرده وه و پیی گوت حه ز ناکات بیی به مایه ی ویرانبوونی ئایینده ی ئه و. ئیدی ناستاسیا به گه ل پوگوژینی دۆستی میرزاده که وت، که سه د هه زار پۆبلی دایه (دایه ناستاسیا).

ناستاسیا، له هه موو کاتی پتر بووه مایه ی ناکۆکی نیتوان مالباتی به پانچین و کۆر و کومه له که یان. (میشکین) یش هیچ ناره حه ت نه بوو، به هه مان پوو خوشی و دلخۆشی خۆیه وه مایه وه. گانیای و پوگوژین کیشه کانی خویان بۆ باس کرد، تالی و بیشه رمیی ژانی خویان بۆ گیرایه وه و سویندی وه فادارییان بۆ خوارد. سه رباری ئه وه ش، میشکینیان به جیی متمانه و باوه نه ده زانی و سه نگه ری دژایه تییان لی گرت. کاتی ناستاسیا له پوگوژین تۆرا، پوگوژین سویندی خوارد که گیله ده کوژیت، چونکه دلنیا یه، ناستاسیا له بهر ئه وه ی به راستی ئاشقی میشکینه بۆیه تۆراوه و وازی له و هیناوه. میشکین دوا ی ماوه یه ک، بوو به قوربانی پیلانیک که خانه واده ی به پانچین تیا یا شه ریک بوون. له سیناریۆیه کی زۆر قیزه وندا، سه رکه وتوانه، ئه و تۆمه ته ی رعت کرده وه که کورپه ناشه رع ی و گریمانه یه که ی پافلیشچۆفی له میراتی قانونی خۆی مه حرووم ده کرد. سه لماندی ئه و که سه ی که میراته که ی پی ده برئ، کورپی ناشه رع ی نییه. ئه وسا به پیچه وانه ی حه زی مه دام به پانچینه وه، پیشنیازی کرد که پاره به یارۆی زیاده خواز بدریت و بیی به دۆستی مه دام به پانچین، میشکینی له جاران به گه و جتر له قه له م دا.

ئاگلایا به پانچین، ژیراو ژیر ئاشقی میشکین بوو. میشکین له سه ره تاوه

گه مژه

گوئی نه دایه و له خوی نه ده گرت خوشه ویستی خوی بۆ بنوینئ، به لام
وهختئ که ههستی راسته قینهی ده رکهوت، مه دام یه پانچین به زه ماوه ندی
ئو دووه قاییل بوو، جا بۆ ئه وهی میشکین به کومه لگهی ئه رستو کراتیی
پترسبۆرگ بناسینئ، ئاههنگ و شه ونشینیه کی قورسی ساز دا. دایک و
کچ، له ترسی ئه وهی نه بادا میشکین له ئاههنگه که دا پۆتی بشکینئ،
ئامۆژگاریان کرد که به بیدهنگی دانیشیت و به درێژایی شه وه که هیچ
قسه یه که نه کات، به لام له کاتی ئاههنگه که دا هه ر مه دام یه پانچین بوو که
میرزادهی هینایه قسه، میرزادهش، خیرا ده که ویتته باسی خوی. میوانه
محافه زه کاره کان سهریان له م مه سه له یه سوو پ ده میتئ. به دهم گه نگه شه و
گفتو گو که نه وه میرزاده، بهر گول دانیکی گه وره و به نرخ کهوت و وه کو
بابایه کی گیل و گه مژه له پارچه کانی راده میتئ، دوا ی چهند ده قیقه یه که فی
دهیگریت و میوانه کان ناچار ده بن بۆ ماله که ی خوی به رنه وه. خانه واده ی
یه پانچین بۆ ماوه ی چهند پوژیک لیتی زیز ده بن و ده گه لی سارد ده بن،
سه ره نجام مه دام یه پانچین دلی چاک بوو و جاریکی دی ده عوه تی کرد بۆ
ماله وه. له م به ینه دا ئاگلایا که وته نامه ناردن بۆ ناستاسیا و دۆستایه تییه کی
سه یریان په یدا کرد. شه ویک ئاگلایا داوا ی له میشکین کرد که پیکه وه بچنه
دیده نی ناستاسیا، له شوقه که ی ناستاسیا، شه ریکی توند له نیوان ئاگلایا و
ناستاسیا به رپا بوو، هه ر دوو کیان، داخی خویان به یه کدی پشت. له
ماوه ی شه ره که دا، ئاگلایا بۆ یه که م جار ئه شقی خوی سه باره ت به میشکین
به ئاشکرا ده ربهری. به دهم شه ره که وه ناستاسیا بورایه وه، که میشکین
چووه کومه کی، ئاگلایا ئه مه ی پی قووت نه چوو، ههستی کرد که ئه مه
نیشانه ی ره فزکردنی ئه وه، بۆیه به تورپهی له ماله که وه ده ر کهوت و
پویشت.

شه ری نیوان ئه و دووانه بوو به کاره ساتیک له و گۆره و مالباتی
یه پانچین ده رگای ماله که ی خویان له پرووی میشکین داخست. ناستاسیا
قاییل بوو که شووی پی بکات و ئیدی که وته ئاماده سازی بۆ زه ماوه نده که،
به لام له پوژی زه ماوه نده که دا، کاتی میرزاده له کلێسادا چاوه پوانی ئه و

گه مژه

بوو، ناستاسيا دهگه‌ل ږوگوژيندا ږه‌ځي.

ميشکين، که هيشتا نيگه‌راني بڼه‌نايي خوی و خوښيڼي ترسناکي خوی
بوو، هه‌واله‌کاني به‌وپه‌ږي خوښساردی وهر ده‌گرت. کاتي ټو له‌خه‌می
دوژينه‌وه‌ی ناستاسيادا بوو، زور که‌س هه‌بوون که گالته‌يان پي ده‌کرد،
به‌لام خه‌لکانیکش هه‌بوون، داخيان بؤ ده‌خوارد.

ميشکين، له‌کاتي ږټوپه‌سمی زه‌ماوه‌نده‌که‌دا، پاڅلوفسکی جی هيشت و
چوو بؤن شار، له‌وئ که‌وته سؤراخ و تاقیبي شوین و جیگای ناستاسيا.
لي که‌س نه‌يده‌زاني له‌کوټيه.

ټه‌نجام لټيرا که‌بچي بؤ شوقه‌که‌ی ږوگوژين. له‌وئ يه‌کيک له
ده‌رگاوانه‌کان پټي ږاگه‌ياند که ږوگوژين دويشه و له‌مال بووه. ميشکين له
حاليکا دلنيا بوو که دواي ديدار ده‌گه‌ل ږوگوژيندا ده‌کوژري، هه‌ر دريژهی
به‌گه‌ران و تاقیبردنې خوی دا. تا ټه‌نجام ږوگوژيني له‌جاده‌وبانا بينی و
ده‌گه‌ل خويدا بردی بؤ ټو شوقه‌يه‌ی که به‌ږواله‌ت ناستاسيا له‌وئ
خه‌وتبوو، به‌لام ميشکين يه‌کسه‌ر تيگه‌يشت که ږوگوژين کوشتوويه‌تی.

ميشکين، وټپاي نه‌فره‌تی زوری له‌ږوگوژين، ټو شه‌وه‌ی ټه‌وئ ده‌گه‌ل
جه‌نازه‌که‌ی ناستاسيا و بکوژه‌که‌يدا به‌سه‌ر برد. بؤ سبه‌يني دانی به‌يانی
دؤستانی نيگه‌راني ناستاسيا و پؤليس خويان به‌شوقه‌که‌دا کرد. دواي
پرسوجو له‌ږوگوژين و ميرزاده، ږوگوژين ټيعترافي له‌سه‌ر خوی کرد و
ميشکين بيتاوان و ته‌برئ ده‌ر چوو. ميشکين دووباره بؤ هه‌مان
نه‌خوشخانه‌ی ده‌روونیی سويسرا نيردرايه‌وه، که جارجاريک خانه‌واده‌ی
يه‌پانچين و هه‌موو دؤسته‌کاني تري، له‌وينده‌ر سه‌ريان ده‌دا. سووکه
ټوميدیکی که‌م هه‌بوو که ږوژي له‌ږوژان له‌م فيداريه چاک ببڼته‌وه.

ږپروانه:

شاهکارهای ادبی جهان / ویراسته فرانک نورتن مگیل / ترجمه امیر اسماعیل ادر /

انتشارات سخن، تهران ۱۳۳۸ / ص ۴۹۵-۴۹۹

بهشی یه کهم

فهسلنی یه کهم

له سهعات نزیکى نووى بهیانی، یه کیک له دوا پوژهکانى مانگى
نۆقه مبهردا، له کاتى توانه وهى به فر و بهسته لهکاندا قیتارى وارسو* به
خیرایى دههات و له پترسبۆرگ نزیک دهبووه وه، دنیا ته مومژیکى نه وهنده
سخ و چپ بوو که تیشکى هه تاو به ئاسانى نه دهگه یشته زهوى، پیاو که له
پهنجه رهى قیتاره که وه ته مهشای راست و چهپی کردبا، هه ر ده شه قاویک
چاوى برى ده کرد.

هه ندی له پیتیواران، له هه نده رانه وه ده گه رانه وه، به لام فارگۆنانى نمره
سى، که له هه موو فارگۆنهکانى دى قه ره بالغتر بوون، پچ بوون له خه لکى
ئاسایى که به بۆنه ی کار و کاسبییه وه سه فه ریان ده کرد و له پتگای
دووره وه نه هاتبوون.

گشت پیتیوارهکان شه کهت و ماندوو دیار بوون، خه و گرتبوونى و
پیلوى چاویان قورس بووبوو، سیمایان وه کو ته مومژه که ی ده رى مه یله و
زه رد بوو.

له فارگۆنیکى نمره سیدا، دوو پیتیوار هه ر له به یانییه وه له نزیکى
پهنجه ره که وه، به رانه ر به یه کتر پۆنیشتبوون.

هه ر دووکیان گهنج بوون و سیمایان جیاواز و مایه ی سه رنج بوو،

گه مزه

هیچیان شیکپۆش نه بوو، که لویه لێکی ئه وتوشیان پێ نه بوو. پنده چوو ههر دووکیان ههز بکهن سههری قسان بکه نه وه و ده رگای گفتوگو بکه نه وه. ئه گهر له وه ده مه دا بیانزانیان چهند له یه کدی جیاوازن، سهریان له و پێکه و ته سهیره ده سوور ما که به و شیوه سهیره له فارگۆنێکی نمره سینی قیتاری (وارسو - پترسبورگ) دا کۆی کردبوونه وه.

یه کێکیان، گهنجیکی کورته بالا، قژلوولی، قژرهش، چاوکه وه ییه کی چاوچکوله ی نیگازیت له بوو، له ته مه نی ده وره بهری بیست و ههوت سالی دا ده بوو، که پووی پان و فس بوو، گۆناکانی زهق، هه می شه بزه یه کی غه ریب به سه ر لیویه وه بوو، بزه یه کی ته و سئامیز، لاسار و به ریشخه ن. ده موچاوی زۆر ناشیرین بوو، پهزای ئه وه نده قورس بوو که یه که م جار ده تیینی پقت لێی ده بوو وه، به لام هه نیه و نیوچه وانی به رز و جوان بوو، له تو وایه قه ره بووی پهزاقورسییه که ی ده کاته وه. ئه وه ی که له سیمای ئه م گه نجه دا پتر مایه ی سه رنج بوو، په نگه زه رده که ی بوو، په نگه ی مردووی لێ نیشتیوو، هه رچه نده بته و دیار بوو، به لام په نگه زه رده که ی ماندوو و شه که تی ده نواند، ئه م په نگه ردیه، ده گه ل بزه گۆساخ و نیگازیت و له خۆرازییه که یدا تیکی نه ده کرده وه.

ئه م پیاوه خۆی له فه روه یه کی ده لێی په شه وه پێچا بوو، نه منه تی به سه رما بوو و نه سه رمای شه ویش کاری تی کردبوو.

به لام هاوسه فه ره که ی، که به رانه به ری دانیشتیوو، دیار بوو که سه رمایه تی و تا به یانی له بهر سه رمای ئه و شه وه ته ر و شیداره ی مانگی تو قبه ری پووسیادا هه لله رزیوو. ئه م پیاوه قاپووتیکی بیقۆلی، کلاداری له بهر کردبوو، وه کو ئه و قاپووتانه ی که زستانان، ریبواران، له ولاتانی غهیره پووسیایی وهک سویسرا و باکووری ئیتالیا له بهری ده کهن، به لام ئه م قاپووته بۆ سه فه ری دوورودریژی وه کو سه فه ری نیوان ئایدکونن* و پترسبورگ به که لک نه ده هات. ئه م قاپووته پر به پیستی ئیتالیا بوو، به لام بۆ که شه وه ای پووسیا دهستی نه ده دا. ئه م پیاوه ش، گهنجیکی ته مه ن بیست و شهش، بیست و ههوت سالان بوو. بالای که میک له مامناوهندی

گەمزە

بەرزتر بوو، گۆناکانی قۇپا بوون، مووزەردىكى تووكن بوو، پىئىكى
چكۆلەي كالى ھەبوو، لە پۇشنىدا سىپى دەنواند. دوو چاوى درشتى شىنى،
نىگاھۇشنى ھەبوو، كە جۆرە ئارامى و ناسكى و شىرىنىيەكيان پىئوھ دىار
بوو، بەلام لە ھەمان كاتدا مەند و غەرىب بوون، ھەر كەسىكى دىيادىدە
سەيرى كردبا، يەكسەر ھەستى دەكرد كە خاۋەنى ئەم چاۋانە پىياۋىكى
فەيدارە. فەيى لەگەلە. وپراي ئەوھش سىماي ئەم گەنجە ناسك و جوان بوو،
دەچوۋە دلەو، بەلام بەگشتى پەنگ و پوو سىسەلە و چرچەلە بوو،
تەنانت لەسەرما شىن ھەلگەرابوو.

بوخچەيەكى شىرۆلەي كالەوھبووى بە دەستى راستەوھ بوو، دىار بوو
ھەرچى ھەيە و نىيە لەو بوخچەيەدايە. جووتى قۇندەرەي بىئەستوورى لە
پى بوو، سەرى قۇندەرەكانى لە لىباد گىرابوو، ئەم شتەنە زۆر لە پووسىيادا
باو نەبوو.

ھاوسەفەرەكەي، گەنجە ئەسمەرە قۇرەشە قاپووتلەبەرەكە، بە دىقەت
تەمەشاي ئەو شتەنەي دەكرد. ئەو جا بىئەنگىيەكەي شەلقاند، بەدەم
بزەيەكى گۇساخانەو، لەو بزەنەي كە زۆر جار كابرايەكى دلپەقى
لووتبەرزى خۇپەسەند لە ئاستى نەگبەتى و بەلاي خەلكانى دىدا، دەرى
دەپرىت، شانەكانى ھەلئەكەند و پىي گوت:

– سەرمايە، ھا؟

ھاوسەفەرەكەي بەوپەرى پووخۇشى بەرسقى دايەوھ:
زۆر ساردە، ئەمە كاتى بەفرتوانەوھە ئاۋاھايە ئەگەر كاتى بەفرکەوتنبايە
چۆن دەبوو؟ تەسەورم نەدەكرد ولاتەكەمان ئەوھەندە سارد بى. ئەم
سەرمايەم بىر چووبوۋەوھ!

– بە ئەقلم لە ھەندەرەنەوھ دىيەوھ، وا نىيە؟

– بەلى، لە سويسراۋە دىمەوھ

گەنجە ئەسمەرەكە، فېكەيەكى كىشا و بەدەم قاقاۋە گوتى:

– ئوو... زۆر دوورە!

كەوتنە گەتوگۇ. گەنجە مووزەردەكە، ئەوھى قاپووتە سويسرىيەكەي

گه مڙه

له بهر بوو، به وپه پری پروو خوشی و نیاز پاکیه وه به رسقی هه موو نهو
 پرسیارانه ی ددایه وه که هاوسه فهره نه سمره که ی لئی ده کرد و هیچ
 گوئی له وه نه بوو که هندی له پرسیاره کان، گوساخانه و بؤ پاباردن
 بوو. به دهم قسانه وه نه وه ی گنډایه وه که چوار سال پتره له هنده رانه و بؤ
 چاره سهری نه خوشیه کی عه سه بیی غریب، که جوړه فی و په رکه میکه و
 جوړه له زرؤکیه کی له گه له. هاوسه فهره که ی به دهم گوینگرته وه چهند
 جاریک ته وسخنه ی به پرویا دا و ته نانه ت که لئی پرسى: "باشه، چاکیان
 کردیته وه؟" کورپه مووزهرده که به رسقی دایه وه: "نه خیر، چاکیان نه کردم وه!
 " گه نجه نه سمره که به دهم قاقای پیکه نینه وه و به ته وسه وه گوتی:

- ئی... مه گهر خوا بزانی چندیان پاره به خوږایی لی سهندوویت! که چی
 له بهر گیلی و نه زانی خو مان نه وپه پری باوه پرو متمانه مان پتیا ن هیه!
 پیاوینکی دی، که له نزیکیانه وه دانیشتبوو، هلی دایه:

- راسته، قسه یه کی دروسته!

نهم پیاوه که سیکي شریپوش بوو، ته مهنی هر چل سالتیک ده بوو، به
 دیمه نیا له فرمانبه ریکی بچوک ده چوو. کابرایه کی توکمه ی به داروبار
 بوو، که پووسووریکي ده موچاو زیپکاو ی بوو.

کابرا دووباره ی کرده وه:

- به لئ، دروسته. ده یانه وئ هر چی سهره وت و سامان و پاره و پولی
 پروسیا هیه، بؤ خو یانی بکیشنه وه!

گه نجه نه خوشه که، به دهنگیکي نهرم و ناسک و ناشتیخوازانه وه لامی
 دایه وه.

- نه خیر، تو هله یت، به لای که موه سه باره ت به مه سه له که ی من
 هله یت. هله به ته من ناتوانم گه نکه شه ی نهم مه سه له یه بکه م، چونکه من
 ناگام له هه موو شته کان نییه، به لام نه وهنده ی شته که په یوه ندیی به منه وه
 هیه، دکتوره که م دوا پولی سه فهره که ی بؤ داوم، نهمه جگه له وه ی که دوو
 سالی په به قی به خوږایی، له کیسه ی خو ی مالیجه ی کردووم.

گه نجه نه سمره که هلی دایه:

گه مزه

- بؤ! چما کهس نه بوو بتوانی پارهی چاره سهر کهت بؤ بدات؟
 - نه خیر کهس نه بوو! چونکه جه نابی باقلیشچوف که مه سره فی
 مانه وهی منی له ویندهر، ده کیشا، نزیکه ی دوو سال بوو مرد بوو. ههنگی
 نامه بؤ خا جه نارال یه پانچین که خزمیکی دووری خؤم بوو، نووسی که
 فریام بکهوئ و یارمه تیم بدات، به لام وه لامی نه دامه وه. ئیدی ئه وه تا ناچار
 بووم بگه پریمه وه!

- باشه به ته مای بؤ کوئ برؤیت؟
 - مه به ستت ئه وه یه به ته مام له کوئ لا بدهم؟ له کوئ بژیم؟ باوه پر بکه...
 هیشتا نازانم! ..

- یانی هیشتا بریارت نه داوه؟
 هه دوو گوینگره که، له قاقایان دا. گه نجه ئه سمه ره که پرسیی:
 - ئه دی ئه م بوخچه یه چییه، رهنگه ئه مه هه موو مولک و ماله کهت بیت!
 فرمانبهره که پووسؤره که، به وپه ری شادییه وه هلی دایه:
 - گره و ده کهم وایه! هیچ جانتا و شتیکی ترت له نئو ئه م فارگونه دا نییه.
 به هه رحال هه ژاری عه یب نییه!

که گه نجه مووزهرده که به وپه ری ئه ده به وه قسه کانی کابرای فرمانبهری
 سه لماند، دهر کهوت که هه رچی هه یه و نییه، دارونه داری هه ر ئه و
 بوخچه یه یه و له و بوخچه یه دایه!

فرمانبهره که، پاش ئه وه ی له گه ل کورپه ئه سمه ره که دا به دوو قوئی تیر
 پیکه نین - سه یر ئه وه بوو خاوه نی بوخچه کهش که سه یری ئه وانی ده کرد،
 ئه نجام که وته پیکه نین و ئه مه هینده ی دی ئه وانی هینایه پیکه نین - له سه ری
 رؤیشت:

- به لام ویرای ئه وهش بوخچه کهت بایه خی خوی هه یه. راسته پیاو
 ده توانی مه رج بکات که سه کی زیری تیا نییه، نه سه کی زیری ناپلیتون، نه
 سه کی زیری فردریک و نه سه کی زیری هولاندی تیا نییه، پیاو یه کسه ر به
 لبادی ده وری پیلاوه بیانییه کانتا ئه وه ی بؤ دهر ده کهوئ، به لام ئه گه ر
 راست بی و خزمایه تیت ده گه ل خا جه نه رال یه پانچیندا هه بی، ههنگی

گه مژه

بوخچه که ت بایه ختیکی گه وره په یدا دهکات. هه لبه ته ئه گهر لیت تیک نه چوو
بئ و به سه هوو خه یال خات جه نه رالت نه کردبئ به خزمی خوت. زور جار
شتی وا ده بیت... ئیدی پیاو خه یالی ده پروات و بۆ نمونه به بالی خه یال
ده فریت! ...

گه نجه مووزه رده که، هه لی دایه و گوتی:

- هه ق به تویه! راست ده که ی! وا بزائم من هه لهم. خا جه نه رال. هه ر به
حال خزم ده بی و نابئ، بویه هیچ پیم سه یر نه بوو که وه لامی نه دامه وه.
چاوه پروانی ئه وه م ده کرد که وه لام نه داته وه.

- که واته پاره ی پۆستکردنی نامه که ت به فیرۆ چوو، ها!... ده ی گوئ
مه ده یه، هیچ نه بی گله یی ئه وه ت لی ناکرئ که پیاویکی ساده و ساکار و
بیگه رد و راستگو نیت. ئه مانه خه سلته ی جوانن، شایه نی ستایشن. ها!...
سه باره ت به جه نه رال یه پانچین من ده یناسم، چونکه که سیکی زور ناسراو
و به ناوبانگه، به لام سه باره ت به مه رحوم بافلیشچوف، که له سويسرا
مه سره فی ده کیشایت، ئه ویشم ده ناسی، هه لبه ته ئه گهر مه به ستی تۆ نیکولا
ئاندریفیچ بافلیشچوف بئ، چونکه دوو ئاموزا به هه مان ئه و ناوه وه
هه بوون. یه کیکیان تا ئیستاش له قرم ده ژئ، به لام مه رحوم نیکولا
ئاندریفیچ، پیاویکی به ریز و خاوه ن ده سه لات و ده سترۆ بوو، له سه رده م و
پوژگاری خۆیدا چوار هه زار په عیه تی هه بوو... به لی...

گه نجه مووزه رده که، که به چه په ساوی و کونجکاوی ده پروانیه ئه و
کابرایه ی که پیته چوو هه موو شتیک بزانیته، گوتی:
- به لی ئه وه! دروسته ناوی نیکولا ئاندریفیچ بوو.

ئهم جوړه خه لکه هه موو شتزانه، نه ک جار جارئ، به لکو زور جار له نیو
هه ندئ توژی کومه لایه تی تایبه تیدا ده بینرین.. ئه وانه هه موو شتیک
ده زانن، چونکه زور فزولین و هوشوگوشیان به یه ک ئاراسته دا کار دهکات،
دیاره ئه مه به گویره ی لیکدانه وه ی هزر قانانی هاوچه رخ ده گه پیته وه بۆ
ئه وه ی که هیچ کار و خه میکی جیددیان نییه که میشکیان مژوول بکات. جا
ئیمه که ده لئین "ئه وانه هه موو شتیک ده زانن" ده بی ئه وه بزانی که مه یدانی

گه مزه

زانين و زانيارييه كانيان سنووردار و تهنگه. زانيارييه كانيان له بازنه و چوارچيويه ئهم جوړه شتانه دايه: فلان فەرمانبەری گه وره له کوڅ کار دهکات، په يوه ندييه کاني چييه و چونه، چهندي سهرووت و سامان ههيه، له چ شار و دهفهریکدا فەرماندار بووه، کي ژنيه تي، ئهو جياوازييه ژنه کهي بوی هيتاوه چهنده، کورپه مام و خاله کاني کين، کي خزمي خه زووري سهپاني شيخيه تي و... هتد، ئهوانه هر هه موو ئهو شتانه به باشي دهزانن. جا ئهم (هه موو شتزانانه) به زوري خه لکانیکی فشه کهري فيشالبازي لات و له ویرن و مووچه و دهرامه تي مانگانه يان له هه قده رۆبلان تيناپه ريت. هه لبه ته ئهو خه لکانه ي، ئهم (هه موو شتزانانه) هه موو شتيکیان دهرباره دهزانن، به خويشيان نازانن، به چ نيازئ ئهو زانيارييه دهرباره ي وان کو ده که نه وه، به لام زوربه ي ئهوانه گوايه هه موو شتيک دهزانن، زور به م مه علوماتانه ي خو ده نازن و به زانستي راسته قينه و بي چهند و چووني دهزانن و به مايه ي ريز و حورمه تي خوياني دهزانن و له زه تيکی پوحی و دهرووني گه وره ي لي ده بينن و ئارامي و ئاسووده ييه کی فيکري گه وره يان پي ده به خشيت. به کورتيه که ي شتيکی موغري و فريبوکه. من زانايان، ئه دييان، شاعيران و سياسه توانانم ديتووه که له ريگه ي ئهم جوړه زانيارييه وه گه يشتون ته ئاوات و ئامانجي به رز و ئاسووده ي پوحی و ئارامي دهرووني خويان له مه دا ديتووه ته وه، به هوی ئه مه وه له بواري کاري خوياندا گه يشتون ته پوشت و پايه.

به دريژايي ئهم گفتوگويه، گهنجه ئه سمه ره که هر باويشکی ده دا، بي ئامانج و مه به ست له په نجه ره که وه دهروانييه دهرئ. ديار بوو په له يه تي که بگاته جي. په ريشان، زور په ريشان و نيگه ران ده هاته به رچاو، ئه وه نده خه مين بوو، که په فتاريشي غريب و نا ئاسايي ده ينواند. وا ده هاته به رچاو که گوڅ ده گري، به لام هيچي نه ده ژنه وت. ههندي جار ده تگوت ته مه شا دهکات، بي ئه وه ي هيچ بييني، ئه وسا به بي هيچ هويه ک ده که وته پيکه نين.

کابراي ده موچاو زيپکاوي، له ناکاو پووي کرده گهنجه مووزه رده بوخچه به دهسته که و گوتي:

گه مژه

- ببوره... ده کړی بزانه جه نابت کښی؟

گه نجه مووزه رده که، به که سهر و به دلښکی پاکه وه به رسقی دایه وه:

- من میرزاده (لیون نیکولایوفیچ میشکین) م

فهرمانبه رده که، مات و خه یا لاوی گوتی:

- میر میشکین، لیون نیکولایوفیچ میشکین؟ ناینا سم، ئهم ناوهم نه بیستووه... قهت بهرگویم نه که وتووه. هه لبه ته مه به ستم ئه وه نییه که ئهم ناوهم نه بیستووه، ئهمه ناویکی میژووییه* و له میژووه که ی کارامازیندا* ناوی هاتووه. نا، به لکو مه به ستم تویه. پیم وایه ئه مړو له هیچ شوینیکدا کهس ناوی مالباتی میرانی میشکین نایه نئ، بنه ماله که یان کوزاوه ته وه و ناویان له کوله که ی ته پشدا نه ماوه.

میرزاده، به په له هه لی دایه و گوتی:

- دروسته! جگه له من که سیان نه ماوه، جگه له من هیچ میریکی دی به و ناووه نییه. دلنایام من دوا نه فهری ئه و مالبات و بنه مالیه م. باب و باپیرانی من خه لکانیکی ده وله مهند نه بوون، به لکو له و ورده مولکدارانه بوون که زه ویوزاره کانیاں به خویان په عه مه لدینا و ده یان کیلاو... به لام بابم مولازم دووه می سوپا بوو، دهرچووی کولجی جهنگ بوو. جا به ریکه وت خات جه نه رال (یه پانچین) یش له بنه مالیه ی میرانی میشکینه، ئیدی نازانم ئهمه چونه و چون بووه! ئه ویش دوا به رهی تیره ی خویه تی.

کابرای فهرمانبه ر به دهم قاقایه کی ته وسامیزه وه گوتی:

- ها، ها، ها! دوا به رهی تیره ی خویه تی! ها، ها، ها! به پاستی

وشه بازیکی به توانای.

یاروی ئه سمه ریش پیکه نی. لی یاروی مووزه رد، سهر سامی ئه وه بوو، که توانیووی ئه و گه مه یه - با زوریش سهرکه وتوو نه بووبی - به وشه که بکات. دوا ی توزی له سهری پویش:

- باوه پ بکه، من ئه و قسه یه م هر وا، بی هیچ مه به سستیک و بی

بیرکرده وه، کرد!

فهرمانبه رده که به دهم بزیه که وه بوی سه لماند:

گەمژە

- بەلێ، بەلێ، هەستم پێ کرد!
 کابرای ئەسمەر لەناکاوی لێ پرسى:
 - باشە میرزادە بلێ بزەنم، تۆ لەوێ هیچ لە مامۆستا کە تەوێ فێر بوویت؟
 هیچت خۆیندوو؟
 - ئەى مانای چى...
 - بەلام من قەت پۆژى لە پۆژان هیچ کەسێک هیچى فێر نەکردووم....
 میرزادە، بە نیمیچە پۆژشیکەوێ گوتى:
 - بەهەر حال، من کەمێکم خۆیندوو، ئێویش بە چەرچەرێ! بە هوى
 نەخۆشییە کەمەو، دەیانگوت بەکەلکى خۆیندنى بەردەوام و بە زەبەت و
 رەبەت نایەم!
 یاروى ئەسمەر لەناکاوی پرسى:
 - باشە تۆ بنەمالەى پوگۆژین دەناسیت؟
 - نەخێر، نایانناسم. بەهەر حال من لە پووسیدادا خەلکێکى زۆر کەم
 دەناسم. پوگۆژین، ناوی تۆیە؟
 - بەلێ، من (پوگۆژین)م، پارفیون پوگۆژین-م.
 فەرمانبەرە کە، بە بایەخیکى زۆرەوێ هەلێ دایە و گوتى:
 - پارفیون؟ پراوەستە... یانی تۆ یەکیکى لە بنەمالەى ئەو پوگۆژینەى کە...
 یاروى ئەسمەر قسەکەى پێ برى:
 - بەلێ، یەکیکەم لەوان، لەوان بە خۆیان.
 یاروى ئەسمەر، لە هەوێلى گەتوگۆکەوێ دەگەڵ میرزادەدا، تا ئەو کاتە
 زارى لە زارى فەرمانبەرە کە پووسۆرە کە نەگەرانبوو.
 فەرمانبەرە کە سەرسام و خەپەساو چاوی تێ برى و گوتى:
 - بەلام... سەیرە... شتى وا دەبێ؟
 هەنگى سیمای گۆرا، نەک هەر پێت و حورمەت، بەلکو نینگەرانی و
 ماستا و چیهەتى و ترسیشى لێ دەبارى، لەسەر قسەکەى خۆى پۆیشیت.
 - تۆ خزمى سیمون پارفیونوفیچ پوگۆژین، نیت، ئەو بورژوا فەخرییه
 ویراسییەى* کە نزیکەى مانگیك لەوێ پێش مرد و دوو ملیۆن و نیو،

گه مزه

پوځلی له پاش جی ما؟

پوځوژین، به ته وسه وه و بڼی ته وهی له خوئی بگری ته مه شای بکات،
گوئی:

- تو له کوئی ده زانی دوو ملیون و نیوی له پاش جی ماوه؟

ته وسه چاویکی له میرزاده داگرت و له سهری پویش:

- ته مانه سه یرن! بللی ئیوه هه قتان به سهر خه لکیه وه چیه، چیتان پی
ده بریت وا ده که ونه تاقیبی ته و خه لکه؟ راسته بایم مانگی رابردوو مرد. من
حالی حازر، که یهک مانگ دوا که وتووم، له پسکوفه وه دیم. ته ماشای حالی
شه پریوم بکه، هه ر به ناو پیلوم له پیدایه، باوه ر بکه خاوه نی دیناریکی
خوم نیم. نه برا خویری و خوانه ناسه که م و نه دایکم، نه تاقه پولیکیان بو
ناردم و نه به نامه یه کی دوو دیری ئاگاداریان کردم وه! هه ر به
سه گیشیان نه زانیم! یهک مانگی ره به قه له پسکوف، به دهم له رزوتاوه له
جیدا که وتووم.

فه رمانبه ره که دهسته کانی بو ئاسمان به رز کردنه وه و گوئی:

- جا ئیستا به لای که مه وه له عه ردیکا یهک ملیون و بگره زیاتریش وه
ده گریت! خوا نه یریت!

پوځوژین به تو په یی دهسته کانی جوولاند و گوئی:

- ئه ری من نالیم تو بیلی، به و چی، ته مه چیی په یوه ندیه کی به وه وه
هه یه؟ خو ئه گه ر خو ت باوینه سهر ده ست و لاقیشم تاقه قروشینکت
ناده می!

- من ئه وه ده که م، خوم داویمه سهر لاقت، چ ده لئی؟

- تو ته مه شای ته م پیاوه! پیم گویت هیچت ناده می، ئه گه ر یهک هه فته ی

ته واو له به رده م ما بره قسیت و سوورم بو بده ی تاقه قروشینکت ناده می!

- که یفی خو ته! مه مده یه! هیچم مه ده یه، من شایسته ی ئه وه نیم هیچم
بده یتی، به لام من هه ر بو ت ده ره قسم. سوورپ بو ده دم. ژنه که م، من داله
بچوو که کانم جی دیلم، دیم له به رده مت ده ره قسم، له به ر خاتری تو و بو
خو شیی تو هه موو کاریک ده که م، هه ر بو خو شیی تو...

گه مزه

گه نجه ئه سمه ره كه، به قیزه وه تفیكى پۆ کرده زهوى و گوتى:

- عه مەرت نه مینى، داوه شینى!

ئهوجا پرووى دهى کرده میرزاده:

- پینچ ههفته يهك بهر له ئیستا، پێك وهكو ئیستای تۆ بووم. به خۆ و پریاسكه يهكى بچووكه وه، له مالى بابم هه لاتم و چووم بۆ لای پوورم له شارى پسكوف. له ویندهر نه خوش كه وتم، له و ماوه يه دا بابم مرد! سه كته لینی دا! په حمهت له گۆره كهی! باوه پ بكه ئه گهر فریای خۆ نه كه وتبام و هه لئه هاتبام، به گیانی ئه و میرزاده يه ده یكوشتم!

میرزاده، كه به كونجكاوى ده پروانییه ئه م ملیۆنێره فهروه كۆنه، به و په پرى هینى گوتى:

- دیاره توپهت كردووه، وا نیه؟

هه ر چهنده ئه م میراته و ئه م ملیۆنه، جیگه ی بایه خ بوون، به لام میرزاده سه رى له شتیكى دى، له شتیكى جیاوازتر سوور مابوو. له لایه كى تریشه وه پوگوزین، هاو نشینی و هاوده می میرزاده ی پى خوش بوو و متمانه ی پى هه بوو. و پرای ئه وهش پیاو هه ستی ده كرد وهكو پتویستییه كى میكانیکى نهك پتویستییه كى دهروونى قسانى ده كرد. بۆ په واندنه وهی ته نیایى خۆی نهك بۆ دواندنى به رانه ره كه ی قسه ی ده كرد، جوړه خه م و په ژاره يهك بۆ قسه كردنى هان ده دا، ته نیا له بهر ئه وه قسه ی ده كرد كه هاوده میكى هه بیته. گرینگ ئه وه بوو قسان بكات. دیار بوو كه هیشتا تابه كه به رى نه دا بوو، و پینه ی ده كرد.

به لام فه رمانبه ره كه، هه ناسه ی له خۆی بریبوو، پیاكارانه چاوى بریبوووه دهى پوگوزین و بۆ تا قه ساتیک نه ی ده گواسته وه، هه ر وشه يه كى ئه وى به جوړى هه لده سه نگانده وهكو ئه وه ی مروارى بن.

- بۆ توپه بوون، ئه گه ر بلتی توپه بوو. هه لبه ته نه هه قیشى نه بوو، به لام تاوانبارى گه و ره له هه موو مه سه له كه دا برا كه م بوو. دایك م هیه خه تابه كى نه بوو، گله یى لى ناكريت، پیره ژنیکه هه میشه سه رى له بهر خۆ ناوه و خه ريكی خوینده نه وه ی كتیبى دووعا و وێرد و ژيانى پیاوچاكان و

گەمژە

خواناسانە. پۆژ تا ئىوارى دەگەل پىرەژنانى ھاوتەمەنى خۇيدا خەرىكى قسانە. سىمونی بىرام ھەمە کارەى مالەكەيە، قسە، قسەى ئەو، بپىار، بپىارى ئەو، بەلام بۆچى خەبەريان نەدامى؟ شتەكە ديارە! راستە من لەو کاتەدا ھۆشم بە خۆ نەبوو. دەلێن گوايە بروسکەيەکیان بۆ ناردبووم، بەلام بروسکەكە گەيشتبوو دەستى پوورم. پۆرم، کە سى سال بوو بئوژن بوو، ھەموو کاتى خۆى، لە بەيانىيەو تا ئىوارى دەگەل ژنانى شىتۆکەدا، بە باسى مەسیح دەبردە سەر. راستە پوورم پەبەنیتە نىيە، لەو ژنانە نىيە پىيان دەگوتریت پەبەنیتە، بەلام ھەزار خۆزگە بە پەبەنیتە. کە بروسکەكە دەبىنى زارەتەرەك دەبیت، بى ئەوہى بىکاتەو، پىک دەبىيات بۆ پۆلىسخانە، کە تا ئىستاش ھەر لەویندەرە. ئەوہى کە يارمەتى دام تەنيا قاسىلى قاسىليوفىچ کونيف بوو، کە نامەى بۆ ناردم و لە ھەموو شتىک ئاگادارى کردمەو. نووسىبووى کە براکەم ھەموو شەوہکەى بەو بىرەبوو سەر کە پىشوو زىرەکەکانى، چەرچەفە زىرپافەکانى سەر تابووتەکەى بابمى بپىبوو، بەو بيانوہى کە زۆر "گرانقىمەتن". دەزانى ئەگەر بمەوئ دەتوانم ھەوالەى سىبرىاي بکەم، چونکە ئەم کارە پىشلىکردنى موقەدەساتەکانە! ..

پوگوژىن (گەنجە ئەسمەرەكە) دواى ئەو قسانە پىروى کردە فەرمانبەرەكە و لەسەرى پۆشیت:

- ئەھای داھۆلەفەنى! ياسا چ دەلێ؟ ئەمە پىشلىکردنى موقەدەسات نىيە؟
- فەرمانبەرەكە، بە خۆشحالىيەو بۆى سەلماند:
- بىگومان، پىشلىکردنە و ئەولاترىش!
- يانى شاينى ئەوہى ھەوالەى سىبرىا بکرىت، وا نىيە؟
- راستە، ھەوالەى سىبرىا بکرىت، قۆلبەست بکرى و يەكسەر ھەوالەى سىبرىا بکرىت! .

پوگوژىن، پىروى کردەو مەرزادە و لەسەرى پۆشیت:

- ئىستا ھەموويان وا دەزانن من ھىشتا نەخۆشم، بەلام من بى ئەوہى بە کەس بلیم، يان کەس لە ھىچ شتىک ئاگادار بکەمەو، سەربارى ئەوہى ھىشتا ھەر نەخۆش و بىتاقەتم، سواری قىتار بووم، ھاتووم تا غافلگىريان

گه مزه

بکه م! ئیدی ئه ی برا ئازیزه که م، سیمون سیمونوفیچ ی ئازیز! له سه رته ده رگام لی بکه یته وه، پیشوا زیم بکه یته! من چاک ده زانم که بابمی لی پر ده کردم، لیمی تیژ ده کرد! جا لیره دا پیاو هه ق بلی، من به حه قیقه ت له بهر خاتری ناستاسیا فیلیپوفنا، بام زۆر ئه زیه ت دا، ئه مه حه قیقه ته. له وه دا هه ر من خه تابار بووم. شه یتان له خسته ی بردم!

فه رمانبه ره که، ریا بازانه قسه که ی ئه وی دووباره کرده وه و وه کو یه کیک چینه له یادگی خۆی بکات و شتیک وه بیر بیتیته وه، پرسیی:

- له بهر خاتری ناستاسیا فیلیپوفنا؟

روگوژین، به تو په یی به پرویا هه شاخی و گوتی:

- فشه مه که، تو هیچ شتیکی ده رباره نازانیت! هه ر نایناسیت!

فه رمانبه ره فه نی، به سیمایه کی سه رکه وتوانه وه به رسقی دایه وه:

- با، ده یناسم!

- واز بینه، چی زۆره، ئافره تی ناستاسیا ناو، له دنیا دا زۆره! به لام تو،

با ریک و په وان پیت بلیم، که پیاویکی روودار و زۆر زۆر بیتشه رمی.

ئه و جا پروی کرده میرزاده و له سه ری پویشته:

- ئا... پینشو هخته ده مزانی، پینشو هخته ده مزانی که تووشم ده بیت به

تووشی کابرایه کی وه کو ئه مه وه!

کابرای فه رمانبه ر به په له دووباره ی کرده وه:

- زۆر له گینه بیناسم. لیبیدی هه موو شتیک ده زانی. جه نابت گله یی له

من ده که یته که نایناسم، هیچی له باره وه نازانم، ئه دی ئه گه ر ناسیم، که واته

با بۆتی باس بکه م: ئه م ناستاسیا فیلیپوفنا یه، هه مان ئه و ژنه یه که بابت

له سه ر وی به دارعاسا گویژه که ی دارکاری کردیت و ناوی شوهرت و

خانه واده یی ئه و ژنه پاراشکوفایه. له بنه ماله یه کی به ریز و حورمه ته،

ئه ویش له پینستی خۆیدا، دۆتمیری که بۆ خۆی، ئه وه یه ک. دوو، په یوه ندیی

به پیاویکه وه هه یه ناوی توتسکی، ئافاناسی ئیفانوفیچ توتسکییه، جگه له و

په یوه ندیی به هیچ که سیکی دیکه وه نییه. ئه م پیاوه یه کیکه له مه لاک و

سه رمایه داره گه وره کان، چه ندین کۆمپانیا به رپۆه ده بات، دۆستایه تییه کی

گەمژە

نزیکی دەگەل جەنەرال یەپانچیندا ھەیە...

پوگوژین، بە سەرسامییەکی زۆر ھوێر گوتی:

- عەجایەب! لەو دەچێ تۆ بە راستی ئاگات لە ھەموو شتێک ھەیە!

شەیتان بە نەحەت بێ! بە راستی دەیناسیت، ھەموو شتێک دەزانیت!

- ھەموو شتێک! لیبیدیڤ ھەموو شتێک دەزانیت! جا جەنابی بەرێز، با

ئەو شەت عەرز بکەم، من لەو دواییانەدا دوو دانە مانگی خشت، ھەرچی

شوێن ھەیە لەگەڵ لیخاچوفدا، ئالکسی لیخاچوفدا وەک دەلیل و پێنۆین

گەراوم. ئەویش بابی لە دەست دا. بەو حیسابە ی من ھەموو

پەناوەسیژان و کونوکە لە بەران شارەزام، وای لێ ھات نەیدەتوانی بەبێ

لیبیدیڤ تاقە ھەنگاوێک بنێت. حاڵی حازر، لەبەر قەرزداری لە زندانیە.

ئیدی لەو گەشت و گەڕانەماندا ھەلی بۆ ھەلکەوت کە ئاشنایەتی و میانە

دەگەل ئارمانس، کورالی، دۆتمیرپاتکایەو، ناستاسیا فیلیپوفنا و زۆر

ئافەرەتی دیکەدا پەیدا بکات.

پوگوژین، کە لێوھەکانی زەرد ھەلگەران و کەوتنە تەتەلە، نیگایەکی

تورپی کرد و گوتی:

- ناستاسیا فیلیپوفنا؟ مەبەست ئەو ھەبە پەیوەندی دەگەل لیخاچوفدا

ھەبوو؟

لیبیدیڤ، بە لەز بەرسفی دایەو:

- نا، نا، ھەرگیز شتی وا نەبوو و نییە! لیخاچوف، بە ھەموو

دەوڵە مەندییەکی خۆیو، قەت پۆژێ لە پۆژان نەیتوانی بەو مەرامە بکات

کە دەبویست. ناستاسیا، وەک ئارمانس نەبوو. تەنیا پەیوەندی دەگەل

توتسکیدا ھەبوو، جگە لە توتسکی پەیوەندی دەگەل ھیچ پیاویکی تردا

نەبوو. ھەموو شەویک لە لۆژەکە ی خۆیدا لە شانۆ، ئیدی (ئۆپرای گەورە)

یان (شانۆی فەرەنسی) دا دادەنیشیت. باکی بەو نییە کە ئەفسەرەکان لە

بەینی خۆیاندا چیی پێ دەلێن و چۆنی باس دەکەن، چونکە ناتوانن ھیچ

لەکە یەکی پێوە بنەن، ھیچ شتێکی لەسەر بکەن بە مال. ئەو پەرەکە ی

دەتوانن بلێن: ئەوەتا! تەمەشا! ئەو ناستاسیا فیلیپوفنا ی بەنیوانگە! لەو

گەمژە

زیاتر ناتوانن هیچی تر بلین، چونکه هیچ زەمێکی تری پێوه نییه!

پوگۆژین، برۆکانی وێک هینایەوه، چاره‌ی گرژ کرد و گوتی:

- دروسته، وایه (زالوژیڤ)یش کاتی خۆی هه‌مان شتی بۆ گیرامه‌وه. له بیرمه پوژیک به شه‌قامی نفسکیدا پێم ده‌کرد، کۆنه پالتویه‌کی بایم له‌به‌ر بوو، سێ سال بوو، هه‌ر ئه‌و کۆنه پالتویه‌م له‌به‌ر بوو، که دیتم خانم له موغازیه‌که‌وه ده‌ر کهوت و چوو سواری گالیسکه‌که‌ی بێت، تف پراکه به‌ره‌و پیری، هه‌ر که دیتم هه‌ستم کرد ئاگریکی بیتامان به‌ر بووه‌ جه‌سته و هه‌ناوم. دوا‌ی ئه‌وه ریکه‌وتی (زالوژیڤ)م کرد. زالوژیڤ وه‌کو من نه‌بوو. ریکوپینک و شیکپۆش، ده‌تگوت شاگرد به‌ربه‌ره، عه‌ینه‌کیکی یه‌ک چاوی له چاو کردبوو. که‌چی ئێمه له مالی بایماندا پێلاوه شێمان له پێ ده‌کرد، خواردنمان شو‌ربای که‌له‌رم بوو. زالوژیڤ پێی گوتم: ئه‌م ژنه‌ خواردنی خه‌لکی وه‌کو تۆ نییه. ئه‌مه دۆتمیره*. ئه‌مه ناوی ناستاسیا فیلیپوڤنایه و ناوی شو‌رته و خانه‌واده‌یی‌شی پاراشکوفایه. له‌گه‌ل توتسکیدا ده‌ژی. ئه‌م توتسکییه داماو هه‌ نازانی چۆن خۆی له ده‌ستی رزگار بکات. ئاخ‌ر چووه‌ته ساله‌وه، ته‌مه‌نی -په‌نجا و پێنج ساله‌- ده‌یه‌وێ ده‌گه‌ل جوانترین ئافره‌تی پترسبۆرگدا زه‌ماوه‌ند بکات!

ئه‌وجا زالوژیڤ که‌وته ئه‌وه‌ی قه‌ناعه‌تم پێ بکات که من ده‌توانم شه‌وێ ناستاسیا فیلیپوڤنا له لۆژه‌که‌ی خۆیدا، له (شانۆی گه‌وره‌)دا که ئه‌مه‌شو شانۆنامه‌یه‌کی بالینی تیا پێشکه‌ش ده‌کری‌ت، ببینم. بایم قه‌ت پێی نه‌ده‌داین بچینه‌ بالی. ئه‌گه‌ر داوا‌ی شتی وامان کردبا، بێگومان به‌ کوشتن ده‌یکوشتین! به‌و حاله‌شه‌وه من توانیم بۆ ماوه‌ی سه‌عاتیک خۆم بدزمه‌وه. جارێکی دیکه ناستاسیا فیلیپوڤنام دیته‌وه. ئه‌و شه‌وه هه‌تا به‌یانی خه‌ نه‌چووه‌ چاوانم. به‌یانییه‌که‌ی، بابی ر‌ه‌حه‌م‌تیم دوو کۆمپیا له‌ی دامی که هه‌ر یه‌کیکیان بابی پێنج هه‌زار رۆبل بوو، گوتی: برۆ بیانفرۆشه. پاشان بچۆ بۆ نووسینگه‌که‌ی ئاندریڤ و قه‌رزیکێ حه‌وت هه‌زار و پێنج سه‌د رۆبلی لاما‌نه بیده‌ره‌وه و به‌په‌له و به‌بێ دواکه‌وتن باقیه‌که‌م بۆ بینه‌وه. له ماله‌وه چاوه‌روانت ده‌که‌م. هه‌ر دوو کۆمپیا له‌که‌م فرۆشت، پاره‌که‌م وه‌ر گرت،

گەمژە

بەلام نەچووم بۆ لای ئاندرييف، بەلكو يەكراست چووم بۆ (موغازەي ئىنگلىزى)، جووتى گوارەم ھەلبەرزاد كە ھەر يەكەيان ئەلماسىكى بەدرشتى بوندقىكى پتوھ بوو. ھەر دە ھەزار رۆبلەكەم دا و ھىشتا چوار سەد رۆبلى كەم بوو، بەلام كە ناوى خۆم گوت يارۆي بازركان باوھەرى پىي كردم و قايل بوو. گوارەكانم برد و يەكراست چووم بۆ لاي زاليوژيف و پىم گوت: "دەي ھاوپى با برۆين بۆ لاي ناستاسيا فيليپوفنا!". بە دوو قۆلى كەوتىنە رى. وام لى ھاىبوو ھەستم نەدەكرد بەسەر عارديدا دەپۆم، دەوروبەرى خۆم نەدەبىنى و يەكسەر خۆمان بە ھۆلى پىشوازيەكەي ئەودا كرد! بە خۆي ھاى پىشوازيەمان، لى من لەو ساتەدا زاتم نەكرد خۆمى پىي بناسىنم، بەلام زاليوژيف گوتى: "ئەمە ديارى پارفيون پوگوژينە، بەو بۆنەيەو كە دويتى تۆي بينوھ، جا تكام وايە بە لوتقى خۆت قەبوولى بكەيت." ناستاسيا، قوتوھەكەي كەردەوھ، نىگايەكى وردى گوارەكانى كرد، ئەوجا بەدەم بزەيەكەوھ گوتى: "بىزەحمەت بە ناوى منەوھ، لەجياتى من سوپاسى ھاوپىكەت ئاغاي پوگوژين بكە، بۆ ئەو زەحمەتەي كىشاويەتى! ئەوجا خواحافىزى لى كردىن و پويشت. خۆزگە ئەو پۆژە دەمردم و بەرم بەدواوھ نەدەكرد، نازانم بۆچى ئەو پۆژە نەمردم! ئەلھەقى من وا چووبووم كە بە زندوويەتى نەگەپىمەوھ. ئەوھى لە ھەموو شتىك پتر تورھى كردم ئەوھ بوو، ئەو ھەيوانە، زاليوژيف ھەموو چاكە و پياوھتییەكەي كرد بە ھىي خۆي. من بە بالا كورتهكەم و جلە كۆنەكانمەوھ كە لە جلى خولام و خزمەتكاران دەچوو، لەويندەر وەستا بووم، بە شەرمەوھ چاوانم برپيووھ ئەو، بەلام زاليوژيف، تازەترىن مۆدى جلى لەبەر كردبوو، بۆنى لە خۆي دابوو، قژى نىگرو كردبوو، پۆنى لى دابوو، ئىدى ژيانى لى ھەلدەقولا، دەموچاوى پرشنگى دەدا، بۆينباختىكى خانەخانەي لە مل بەستبوو، ئىدى بزەي لە لىو دەبارى و بەردەوام ئىكلامى بۆ دەكرد و لەبەرى دەنوشتايەوھ، ئىدى دلىيا بووم كە ناستاسيا بەھەلە ئوھى بە من زانيوھ. ئەوھى بە خودانى ديارىيەكە زانيوھ. كە ھايتنە دەرەوھ بە تورھىي پىم گوت: "نەخەلەتابى، بىر لەو بكەيەوھ كەكلوم بكەيە سەر، تىدەگەي؟"

گەمزە

گوتى: "خۆزگە دەمزانى چۆن و چ جوايىكى سىمون پارفىيونىچ دەدەيەو!"
 باوەپ بکەن، لەو کاتەدا حەزەم دەکرد خۆم بىخەمە پرووبارىکەو و بۆ مال
 نەگەپىمەو. پاشان لە دلى خۆدا گوتم: "نا، شتەكە ئەوەندەش گرینگ نىيە!"
 وەكو يەكىك بۆ ناو ئاگر بېروات، بەو ئاوايە بۆ مال گەرامەو. لىبيديف، لە
 بن لىوانەو و بەسەرسامى گوتى:

- ئەللا، ئەللا...

ئەوجا پرووى دەمى كرده ميرزاده و گوتى:

- بابى رەحمەتى ئامادە بوو لەسەر دە پۆبل، زەلامىك بكوژىت، چ جاي
 دە هەزار پۆبل!

ميرزاده، بە كونجكاوى دەپروانييە پوگوژين كە لەو دەمەدا هيندەى دى
 رەنگى زەرد هەلگەرايوو.

پوگوژين گوتى:

- ھەر كوشتن؟ تۆچى لەم بارەيەو دەزانى؟

ئەوجا پرووى كرده ميرزاده و لەسەرى و پۆيشت و گوتى:

- ھەلبەتە بابم دواى ماوہيەكى كەم بە ھەموو شتىكى زانى
 (زاليوژيف) یش مەسەلەكەى بۆ دۆم و خەراتيش دەگىرايەو، دنيای لى پىر
 كردم. بابم بىردميە ژوورىكى قاتى سەرەو، دەست و لاقى بەستمەو،
 دەستى داىە دارىك و بگرە كويت دىشتىت، يەك دانە سەعاتى تەواو
 داركاريى كردم. گوتى: "ھىشتا لەكويتە، چىت ديوە، ئەمە تەنيا بەركولە،
 راوہستە بۆم تا شەوئ دىمەو، ھەنگى دەرەقەتت دىم! مەگەر ھەر خۆم
 بزانم چ شەويكى خۆش و چ خەويكى قوولت بۆ فەراھەم دەكەم!". دەزانى
 دواى ئەو چىيى كرد؟ بە خۆى چوو بۆ لای ناستاسيا فيليپوشتا، بە سەرى
 سىپيەو چو بۆلاى، خۆى لە بەرپىنيانى ھاويشت، كەوتە لالانەو و پارانەو
 و گريان. ئەنجام ئەويش قوتووەكە دىنى و بۆى توپ دەدات و دەلىت:
 "پىرەمىر، بگرە، ئەو گوارەكانت! ئىستاكە بۆم دەر كەوت، پارفىيون بەو
 ريسكە بەدەستى ھىتاوون دە ئەوہندە لەلام بەنرخ تر بوون! پىز و سلاوم
 بگەيەنە بە پارفىيون!"

گه مژه

ئەوسا، بە ڕەزامەندی دایکم چووم بیست و پێنج ڕۆبلم لە سیرگی پرتووشین قەرز کرد، سواری قیتار بووم و پسکوف خۆت بگرە وا هاتم. که گەیشتمە ئەویندەر، تا و لەرز گرتمی ئەمما تا و لەرز. پیرەژنان لە دەورم خەبەر بوونەوه و کتیبانیان هێنا و کەوتەویژد و دوو عاخویندن. ئیدی بە حالی بێحالهوه حەپەسابووم. پاشان وەدەر کەوتم، کەوتمە گەپان بە کاباری و مەیخانەکاندا، دوا قەرۆشم خەرج کرد، هەموو شەوه کەم لە کوچە و کۆلانان بەسەر برد، هیلاک و ماندوو، خەریک بوو لە مەستیدا بمرم، تا پوژیش بوووه هەر و پێنەم دەکرد. تومەز شەوئ کسۆکان لێم خەبەر بوونەتهوه و لەستیوانمەتهوه و قەپالایان لێ گرتووم. و زۆر بەزەحمەت وەهۆش هاتوومەتهوه.

لیبیدیڤ، لە کاتی کە دەستەکانی هەڵدەگۆشت و بە دەم پێکەنینکی تەوسامێزەوه، گوتی:

- ها، ها! نەها هەموومان زیاتر ناستاسیامان بۆ دەر کەوت و ناسیمان، مەسەلە هەر ئەو جووتە گوارەیه نییه، لە ئێستا بەدواوه ئەوهندهی دیاری بەسەر دا دەبارئ کە...

ڕوگوزین، باسکی لیبیدیڤی گرت و بەتۆرەیی پێیدا هەڵشاخی:
- قەسەم بەخوا... یەک قەسە قۆڕ دەربارە ناستاسیا بکە ی مارەنجنت دەکەم.. ئەوهندهت تێ هەڵدەدەم کە... نەلێی لەگەڵ لیخاچۆفدا سوورپاویتهوه، ئامادەم بە شەلاقان پێستت بگرووم.

- من شانازی بەوهوه دەکەم! ئەوه بۆ من یادگارییه، فەرموو ئەوه پشتی من و قامچی تو. ئەوه جارێ وا گەیشتین!

قیتارەکە، بەرەبەرە گەیشته ناو ویستگەکە. هەرچەند ڕوگوزین گوتبووی، بەدزییهوه و بەبێ ئەوهی کەس ئاگادار بکات لە بسکوفهوه وەرێ کەوتوو، بەلام چەندین کەس لە ویستگەکەدا لە چاوه‌پروانی ئەوه‌دا بوون، کە چاویان پێکەوت، کەوتنە بانگکردن و کلاوه‌کانیان بۆ لە سەر داگرت.

ڕوگوزین، کە بە دەم بزهیه‌کی سەرکەوتووانه و مانادارهوه تەمەشای دەکردن، بە دەنگێکی نزم گوتی: "سەیره! زالیوژیف-ش هاتووه!"

گمزه

له ناکاو ئاوړی له میرزاده دایه وه و گوتی:

- گوئ بگره میرزاده، نازانم بچی چو ویته دلّمه وه. پهنګه له بهر ئه مه بئ
که له م وهخت و ساته دا تووشت بووم. خو ئه و خوږپیه شم له هه مان
وهخت و ساتدا بینى (به دهم ئه و قسه یه وه ئاماژه ی بؤ لای لیبیدیډ کرد)
که چی خوشم نه ویست، نه چووه دلّمه وه. میرزاده سهرم لئ بده. ئه و پیلاوه
شر و ناشیرینانه ت له کول ده که مه وه. چاکه ټیګی زور جوانت دده مئ،
پالتویه کی بیلابدی زور چاک و یه له کیګی سپی یان هر پهنګیګی تر که به
دلی خوت بئ، بؤ دده مه دروون. گیرفانه کانت پر ده که م له پاره وپول...
هه نګی ده چین سهردانی ناستاسیا فیلیپوښا ده که یئ.. سهرم دده ی یان نا؟
لیبیدیډ، به په رۆشه وه گوتی:

- میرزاده، به گوئی بکه، ړتوی به پیرته وه هاتووه! له کیسی خوتی
مه ده!..

میرزاده هه ستا، به نه زاکه ته وه ته وځای ده گهل ږوگوژیندا کرد، به دم و
له بزیکى شیرین به رسقى دایه وه:

- زور حه ز ده که م سهردانت بکه م. زور زور سوپاسی ئه و هه موو
لوتفت ده که م. له وه یه ئه گهر دهرفته م هه بیت هر ئه مړو بیمه خزمه ت،
حه ز ده که م بئ پینچوپه نا ئه و هت عه رز بکه م که منیش توم زور به دلّه، هر
له هه وه له وه چو ویته دلّمه وه و خوشم ویستی، به تاییه تی که باسی
حیکایه تی جوته گواره که ت بؤ کردم. ته نانه ت پیش ئه وه ی باسی
گواره کانیش بکه یت، هر خوشه ویست بووی لام، هه رچه نده هه ندی
گرژومون بوویت. هه روه ها سوپاست ده که م بؤ ئه و پالتو و جلکانه ی که
به ته مای بده یت، چونکه ده زانم به و زوانه پیویستم به و جلکانه ده بیت،
خو حالى حازر تاقه قروشینک شک نابه م که ئه و جوړه جلکه ی پئ بکړم.
- خه مت، من پاره م ده بیت، ئه م ئیواهی ده بم به خاوه ن پاره. وهره بؤ
لام! خه مت نه بئ!

فهرمانبه ره که، هه لى دایه:

- پاره ی ده بیت، به لى پاره ی پئ ده بیت، ئه م ئیواړه یه، پیش ئه وه ی دنیا

تاریک بیت، ده بی به خاوه ن پاره.

پوگوژین پرسى:

- میرزاده، پیش هه موو شتى پيم بلئ به ينت ده گهل ميبازيدا چونه؟
حه زى لئ ده كه يت؟

- من.. من؟ نا! پيويسته ئه وه ت پئ بلیم... دياره تۆ نايزانيت... من به
هوى نه خوشينه كى زگماكه وه، قه ت تيكه لاوى ژنان نه بووم!
پوگوژین گوتى:

- ئه گهر وا بئ میرزاده، تۆ پياويكى به راستى پاك و بيگهردى! ئيوه گهل
خوشه ويستى خوان!

ليبيديف، ههر بۆ پشتيوانى قسه كانى پوگوژین گوتى:

- به لئ به لئ، ئه ي ماناى چى، خوا خوشى ده وين.

پوگوژین، به ئه مركردنه وه به ليبيديفى گوت:

- توش دوام بكه وه ميرزا بنووس!

به سئ قوئى له فارگونه كه دابه زين. ليبيديف ئاخري به ئاواتى خوى
كه يشت. زورى پينه چوو جماعه ته پئ سهروسه داكه ي پوگوژین، به ره و
شه قامى فوزنسكى لايان دا. ميرزاده ناچار بوو به ره و شه قامى ليتاينايا
پنج بكانه وه.

دنيا ته مومژ و سارد و سه رما بوو. ميرزاده پرسىارى پئنگاكه ي له
پيواران كرد. بوى دهر كه وت كه هيشتا سئ فهرسه خى بۆ ئه و شوينه
ماوه كه ئه و دهيه ويئ. بريارى دا گاليسكه يه ك به كرى بگريت.

په راويژ:

* - قيتارى وارشو: خه لكى له هه نده رانه وه، له قينا و به رلينه وه له پئنگاى
(ئايدكونن) وه بۆ پترسبورگ ده هاتن.

* - ئايدكونن: دوايه مين ويستگه ي بروسيايه له سه ر سنوورى پرووسيا.

* - ئه مه ناويكى ميژووييه: ئه م ناوه بۆ تاچه جاريك له 'ميژووه كه ي
كارامازين' دا هاتووه، له سه ده ي نۆزده دا، به لام ئه م مالباته زورى نه خاياندووه
كه كوژاوته وه. په نكه دوستويفسكى بويه ئه م ناوه ي هه لئزارد بئ - كه له

گەمژە

وشەى مىشكاو (مشكى چكۆلە) وەر گىراو- كە ئاماژە بىت بۆ تەبىعەتى مەتەوازىيى ئەم كاراكتەرە.

* - كارامازىن: (نىكولا مىخائىلوفىچ كارامازىن): دىرۇكنوسىكى بەناوبانگى پروسىيە (۱۷۶۶-۱۸۲۶)، دانەرى كىتەبى "مىژووى دولەتى پروسىيە، كە برىتتە لە دوازە بەرگ، كە لە سالى ۱۸۱۹-۱۸۲۶ دا پاچەقى فەرەنسايى كراو.

* - "بۆرژواى فەخرى وىراسى": زۆربەى ھەر زۆرى بازىرگانان، لە ناوہ پاستى سەدەى نۆزدەدا، فەلاح بوون و بە ھۆى بازىرگانىيە دەولەمەند بووبوون. كە ئەوان لە دانى ئەو باجەى كە دەبوا بازىرگانان بىدەن، وەستان، گەرەنەو بە ئەسلى فەلاحى و دىھاتى خۆيان. ئىدى موشەرىع بۆ پروسىيە پروسىيە ھەستە چىنايەتتە دوو جۆرە گروپى سەربە خۆى بۆ باجدان دىارى كەرد كە برىتى بوون لە گروپى بۆرژواى كرىكار و گروپى بۆرژواى فەخرى وىراسى.

* - "شاھەنى ئەوھە پەوانە و نەفى سىبىرىا بىرىت": ھەر تاوانىك پىشەلكرەنى مەقەدەساتى تيا بووايە، بەپىي ياسا، تاوانبار سزايەكى قورس دەدرا، دزىنى شتە تايەتتەكانى عىبادەت دەچووە خانەى ئەو جۆرە سزايەو.

* - ئارمانس، كورالى: ديارە ئەمانە لەو ژنانە بوون كە لە كۆمەلگەدا ديار و مەرموق بوون، بە ئەسل فەرەنسى بوو.

* - بۆ خۆى دۆتمىرىكە: ناستاسيا فىلپوفنا، لە راستىا دۆتمىر و مىرزادە نەبوو، ئەمە موبالەغەى زالىوژىف بوو.

* - مىرزادە: نازناوى مىرزادە لە باب و باپىرانەو بۆ كۆر و نەو و نەتيرە دەمايەو، بۆيە مەرج نىيە مىرزادە ھەر دەبى دەولەمەند بىت.

* - جەنەرال: لە سەردەمى پترۆسى يەكەمدا، چوارەدە دەرجەى وەزىفەى سوپايى و مەدەنىي ھەبوو، پىنچ لەو درەجانە دەرجەى جەنەرالى بوو كە ھەم بۆ سوپايان و ھەم بۆ مەدەنىيەت بەكار دەبرا. جا ئەم لەقەبى جەنەرالىيە لەگەل ناوى ژنانى خاوەن ئەو پىنچ دەرجە بالايدە بەكار دەھات. بۆيە (خا جەنەرال) لەو پوانگەيەو بەكار براو نەك لەبەر ئەوھى ژنەكە بە پاستى جەنەرال بوو. وەك شىخۆن و مەلاژن و مامۇستاژن و ئەوشتانەى كوردەوارىي خۆمان.

فەسلە دووھەم

جەنەرال پەیانچین لە مالتیکا دەژیا، کە لە کۆتایی شەقامی لیتاینیادا، نزیکی کڵێسای میعراجی عیسا مەسیح بوو. جگە لەم خانوووە جوانە کە پێنج شەشی دیکە لە کریدا بوو، خانوووەیەکی زۆر گەورەشی لە شەقامی سادوفايادا هەبوو کە لەوەش دەسکەوت و دەرامەتییکی باشی دەست دەکەوت، جگە لەم دوو خانوووە، مولکێکی گەورە پێ سوود و مەنفعەتی لە نزیکی پترسبۆرگ هەبوو. هەروەها کارخانەیەکیشی لە دەورووبەری پترسبۆرگ هەبوو. پیاویکی زۆر ناودار بوو، هەموو دەیانزانی جارێک جەنەرالیکی کشتیار بوو، زەویوزاری بەوەرزیڕ و جووتیار و فەلا بەکرێ دەدا، بەلام نەها، بەشداریکی گەورە بوو لە چەندین کۆمپانیای مەزن. بە پیاویکی زۆر زەنگین و دەوڵەمەند و خودان کۆمپانیا و پرۆژە گەورە و فرە پەییوەندی و خاوەن دۆستانی دەسلەتدار و دەستێرۆ دەژمێردرا. جگە لە کاری فەرمیی دەوڵەتی، توانیبوو لە زۆر ناوەندی دیکەدا بوونی خۆی بسەپێتی. هەلبەتە لای هەمووانیش ئاشکرا بوو کە ئیقان فیودورفیچ یەپانچین، کابرایەکی کۆری خانەوادەی سەربازیکی سادە بوو، یانی ژیاڵی سەربازی وی لە مەدرەسەییەکی عەریفانەووە دەستی پێ کردبوو. هەلبەتە شانازی بەمەو دەکرد. بەهەر حال جەنەرال هەرچەندە پیاویکی زیرەک بوو، بەلام خاڵی لاواز و کێمەسی خۆشی هەبوو، یەکیک لەو خاڵە لاوازانەیی ئەوە بوو، کە هەرگیز تەحەمولی ئەوەی نەدەکرد ئاماژە بۆ رابردووی بێتە کردن، بەلام گومان لە وریایی و زیرەکیی ئەو نەبوو. کەس

گه مژه

نهیده توانی نکولی له زیره کی وی بکات. بۆ نمونه له کاتی پتووستدا هه رگیز خۆی په پیتش نه ده خست، خۆی نه ده نواند و به خۆی نه ده فشی، بۆیه خه لکانیکی زۆر، پیز و حورمه تی ئهم ساده یی و بیفیزییه یان ده گرت. پیزیان ده گرت، چونکه سنووری خۆی ده زانی و پیتی له به په ی خۆی زیاتر رانه ده کیتشا. جا خۆزیا ئه و خه لکه ی ئه و راو بو چوونه باشه یان ده رباره ی هه بوو، ئه وانه ی به و باشیه هه لیان ده سه نگاند، ده یان زانی هه ندی جار چ شتیک به میشک و خه یال و دلی ئهم ئیقان فیودوروفیچه دا دیت، که به و جوانیه قه دری خۆی ده زانی و حورمه تی خۆی ده گرت!...

جه نه رال یه پانچین، ویرای پر ئه زموونی و کارامه یی فراوانی له کاروباراندا، سه رباری به هره و توانا به رجه سه تکهانی، هه میشه هه زی ده کرد و بنوینی خولامیکی ئه مین و وه فادار و گویرایه لی بیروبو چوونی خه لکی تره، نه ک راو بو چوونی خۆی سه پیتن. "هه لبه ته خولامیکی ئه مین و به وه فا، نه ک ده له چه یه کی ریا بازی ماستاوچی سووک و چرووک" * جا له گه ل ئه وه شدا - به گویره ی رۆژ و سه رده م - به و په ری شه ره فی ده زانی که پیاو که سیکی به و ره و به هه لویست و سه رپاست بیت، پووسییه کی پاسته قینه و بی غه لوغه ش بیت. جا له م پووه وه هه ندی ناو و ناتۆره و پووداوی کۆمیدی دوا خرابوو، به لام جه نه رال له و پیاوانه نه بوو به م شتانه شیلو بیت و و ره ی بروخت و له ته نگانه ترین ته نگانه دا، تووشی ناو میدی بیت. کابرایه ک بوو هه میشه به ختی یار بوو، ته نانه ت له قوماریشدا، که قوماری گه و ره ی ده کرد، هه ر به ختی هه بوو. هه لبه ته هه رگیز هه ولی نه ده دا ئهم عه یبه چکوله یه ی خۆی یان ئه و هه له بچوکه ی خۆی، که زۆر جار ده سه که وتی گه و ره ی لی ده ست ده که وت، وه شیریت. به پیچه وانه وه جاپی بۆ ده دا.

جه نه رال، هه لبه ته سه ر به ژینگه یه کی کومه لایه تی هه په مه بوو، به لام به هه ر حال ژینگه یه کی ده وله مند و ده سترو بوو. ئاره زوو و ئاواتیکی زۆری هه بوو، چاوی له ئایینه بوو، به لام هه یچ په له ی نه بوو، رۆژی له رۆژان هه موو ئاوات و ئامانجه کانی دینه دی. جه نه رال یه پانچین هه شتا

گمزه

وهك دهلین له هه پهرتی قهوهتا بوو. ته مهنی په نجا و شهش سال بوو، یانی هیشتا له هه پهرتی ژيانا بوو، ژيانی راسته قینهی پیاو لهو ته مهنه دا دهست پئ دهکات! تهن دروستی و پهنگ و پووی له جی و ته پوپر بوو، دانه کانی هه رچهنده پهرش بوون، به لام زور ساغ بوون، به دهنی توکمه و بتهو، به پوژوهه خهریکی کار بوو، به شهوانیش چ له سهر میزی قومار و چ له حوزووری جه نابی کوئتدا*، هه ره هه موو نه وانه کو مه کیان به سهرکه و تنه کانی ئیستا و ئاییندهی جه ناب عالی جه نه رال دهکرد و په ونه قیان به ژيانی ده به خشی.

جه نه رال، سهرگه قاری خیزانیککی به خته وهر بوو، خیزانیککی گولئاسا. راسته لیتره دا، له خیزانه دا هه میشه و به رده وام په وشه که به گویره ی مرازی دل نه بوو، به لام هه ندی ئاوات و ئامانج هه بوو هه ره له کو نه وه جیکه ی خوژیای جه نه رال بوو. نه وهی راستی بیت گرینگترین و پیروژترین شت له ژيانی خیزانداریدا، منداله. ئاخر پیاو نه گهر پابه ند نه بی به خیزانه وه به چ شتیکه وه پابه ند ده بیت؟ خیزان و مالباته که ی جه نه رال بریتیبوو له هاوسه ره که ی و سی کیژه عاز به که ی. جه نه رال له هه پهرتی لاویدا له کاتیکا هیشتا ملازمی به که م بوو، کیژیککی هاوته مهن و هاوسالی خو ی خواست. کیژه نه جوان و نه خاوه ن شاده تنامه و خوینه واری بوو، به لام په نجا دانه په عیه تی وه کو جیازی ده گهل خویدا هیتابوو، که پیاو هه ق بلئ، ئه م جیازییه، بوو به سهره تا و هیتم و بناغه ی سهره وت و سامانه زوره که ی ئایینده ی جه نه رال. جه نه رال هه رگیز گله یی نه وهی نه ده کرد که زوو ژنی هیناوه و پوژئی له پوژانیش ئه م زه وجین و زه ماوه نده ی به زاده ی جو شوخروش و هه ماسه تی لاوی له قه له م نه دا. بیته ندازه حورمه تی ژنه که ی ده گرت و هه ندی جار نه وه نده لئی ده ترسا و پوپامایی ده کرد، له تو وایه ئاشقینی ده گهل دهکات.

هاوسه ره که ی له بنه ماله ی میرانی میشکین بوو، هه رچهنده ئه م بنه ماله یه زور دهوله مهن نه بوون، به لام وه کو دهلین په سه ن و خانه دان و بنه ماله ی کون بوو. خاچه نه رال، زور به م ئه سل و فه سله ی خو ی دهنازی،

گەمزە

كەسپىيەكى دەستۇرى وەخت و پۇز، كەسپىيەك لەو كەسپىيەنەى حەز دەكەن دەمىپىتى و پىشتىوانى خەلكى بكەن (ئەو جۆرە پىشتىوانى و دەم سىپىيەتتەى كە هىچ لەسەر خاوەنەكەى ناكەوئ) حەزى دەكرد ئەم دۆتمىرە گەنجە بە شوو بدات، ئىدى دەرگای بەرزبونەو و پىشكەوتنى لەبەردەم ئەم ملازم يەكەمە گەنجە كردهو. جا لەو دەوروزەمانە هەر نىگا و ئاورپادانەوئەكى بە خىرى ئەو جۆرە پياو دەسپۇيانە زۆر گرینگ بوو چ جاى بگاتە ئەوئەى پىشتىوانىت بكات. ئەم ژن و مىردە، لە ژيانى دوورودرىژى هاوسەرييانا، زۆر بەتەبايى ژيا بوون، هەندى پىكەوتى كوتوپ و پەوتەنى نەبى، ئىدى بۆ خۆ سازابوون، ئەم مەدام جەنەرالە، توانىبووى بە زەبرى ئەسل و فەسل و رەگ و رەچەلەكى خانەدانى خۆى، وەكو مىرزادەپەك و وەكو دوا وەچەى بنەمالەكەيان، هەروەها بە ھۆى خوش تەبىعەتى خۆيەو، هەر لە مندالىيەو توانىبووى پىشتىوانانىكى زۆر گەورە و دەسپۆ بۆ خۆى پەيدا بكات. دواى ئەوئەش بە زەبرى جىيازىيەكەى و بە فەزلى ئەو پايەبەرزەى بە ھۆى سەررەت و سامان و پاىەى فەرمى مىردەكەيەو بەدەستى ھىتابوو، واى لى ھات لە كۆر و كۆمەلە ئەرستۇكراتى و ئەشرافەكاندا، كەم و زۆر لە پوو دانەدەما ھەستى بە كىماسى نەدەكرد، بە پىچەوانەو، زۆرى پى خوش بوو و ھەستى بە كەمالى ئاسوودەيى دەكرد.

لەو سالانەى دوايىدا، ھەر سى كىژەكەيان: ئالكساندريا، ئادىلايدا، ئاگلایا، عازەب و وەختى شوويان بوو، راستە ئەمانە ھەر سىكىان ھەلگى ناو و شۆرەتى يەپانچىن بوون، يانى لە تايغەى يەپانچىن بوون، بەلام بە پىشتىوانە و رەسىدىكى گەورەو ھاتبونە ژيانەو! لە دايكەو سەر بە بنەمالەى مىران بوون، لە باوكەو خاوەنى جىازى مۆل بوون، باوكيان لە كاروبارى خۆيدا زۆر سەررەوتو بوو، خەوى بە بەرزترىن پلەوپايە و پۆستەو دەبىنى، سەربارى ئەمانەش، ھەر سىكىان كىژانى رەزاسووك و بەرچاوى بوون، گەورەكەيان، واتە ئالكساندريا تەمەنى بىست و پىنچ سالان بوو، ناوەنجىيەكەيان بىست و سى سالان بوو. بچووكەكەيان، يانى ئاگلایا تازە

گه مژه

پتي نابووه ناو بيست و يهك سالييه وه. ئهم كيژه يان به راستي جوان بوو و مايه ي سهرنجي ههمووان بوو، ئيدي ناوي كه وتبووه سهر زاران و ستايشي جه مال و كه ماليان ده كرد، به لام ئيمتيازاتي ئهم كيژانه ههر ئه وهنده نه بوو، ههر سيكيان له پووي خوينه واري و پووشنييرييه وه، له باري زيره كي و به هره مهندييه وه خه لكانيكي كه موينه بوون. وا باو بوو كه له نيو يه كتردا زور ته با بوون، يه كيان خووش دهويست، و پشتيواني يه كتران ده كرد. ته نانهت خه لك ي باسي ئه و فيداكار ييه يان ده كرد كه دوو خوشكه گه وره كه، له پيتاوي خوشكه بچووكه كه يان، كه نازداري خانه واده كه بوو، كردبوو. له نيو خه لك و خوادا، خاكي و بيفيز و ههوا بوون، خو يان له كهس به گه وره تر و زياتر نه ده زاني، ته نانهت هه ندئ جار زياد له پنيويست خو شكي نبيان ده نواند، كهس نه يده تواني گله بيان لي بكات كه لووتبه رز و خو په سندن و به ههوا و ده عيه ن، به لام وي را ي ئه وهش قه دري خو يان ده زاني و ريز و حورمه تي خو يان ده گرت. خوشكه گه وره كه يان سازقان بوو. ئا ديلايدا، به هره مه نديكي گه وره ي بواري نيگار و په سم بوو، به لام ئهم به هره يه سالانيكي زور بوو كه له خه لك ي شاراوه بوو، كهس پتي نه ده زاني و به تازمگي و به ريكه وت ئاشكرا بوو بوو. به كورتي ههر سيكيان مايه ي مهدح و ستايشي خه لك ي بوون، به لام به دخواشيان هه بوو، هه ندئ كهس به ترسه وه باسي ژماره ي ئه و كتيبان ه يان ده كرد كه ئه و كيژانه خويندبوويانه وه.

ئهم كيژانه په له ي شوو كردنيان نه بوو، هه رچه نده حيسابي زوريان بو ژينگه كو مه لايه تيه كه ي خو يان ده كرد، به لام له راده به ده ريش گو ييان نه ده دا يه، هه لبه ته ئه مه ده گه ل ته بيه عت و سروشتي تا ييه تي و نياز و ئاره زووه كاني باوكيان، تيكي نه ده كرد وه.

ده وروبه ري سه عات يازده ي به ياني بوو كه ميرزاده ميشكين له زهنگي ده رگاي مالي جه نه رال (يه پانچين) ي دا، شوقه كه ي جه نه رال له قاتي يه كه مي ته لاريكدا بوو، ئه گه ر چي به پو والهت ساده بوو، به لام پر به پيستي پله وپايه ي جه نه رال بوو.

گەمزە

پیشخزمەتیکى پۆشته و پەرداخ دەرگای لی کردەو، میرزادە ناچار بوو، شەرح و شەرقەییەکی دوورودریژ پیشکەش بەو پیشخزمەتە بکات کە لە هەوڵەو بە گومانەو دەپروانییە خۆی و بوخچەکەى. دواى ئەوێ میرزاد بۆی دووپات کردەو کە میرزادە میشکینە و پێویستە بۆ کاریکی پەلە و پێویست و زەروری جەنەرال بدینى، پیشخزمەتەکە بەسەرسامى بردیە ئەو پرسگە بچووکەى کە رێک بە ژووری میوان و چاوەپروانییەو نووسابوو، دەچوو نووسینگەکەى جەنەرال. لەوێندەر بە خزمەتکاریکی دیکەى سپارد کە هەموو بەیانیک لەو پرسگەیدا، پیشوازیی میوانانى دەرکرد و جەنەرالی لە هاتنى میوانان ئاگادار دەرکردەو. ئەم خزمەتکارە کە تەمەنى لە چل سال زیاتر دەبوو، جلیکی فەرمی لەبەر بوو، نیگەرانی بە سیمایەو دیار بوو، وا خۆی دەنواند یەجگار پر کار و سەرقالە. ئەم پیاو لە نووسینگەکەى جەنابی جەنەرال بەرپرس بوو، بۆیە بۆ خۆی و لە دلى خۆیدا هەستى بە جۆرە گەورەیک دەکرد.

پرووی کردە میرزادە و بەویەپری و یقار و سەلاری گوتى:
 - لە هۆلەکەدا چاوەپروان بکە، بەلام بوخچەکەت لێرە دانە.
 ئەوسا بە فیزو دەعیەیکى زۆرەو لەسەر یەکیک لە کورسییەکان پۆنیشت، بەسەرسامى و ژیری دەپروانییە میرزادە.
 میر بە خۆی و بوخچەکەى دەستیەو، لەسەر کورسییەک دانیشت و گوتى:

- ئەگەر پێم بدەى، حەز دەکەم لێرە، لەلای تۆ چاوەپروانى بکەم، باشترە لەوێ لەوێندەر بە تەنیا چاوەپروان بکەم!
 - ئاخەر جوان نییە تۆ لێرە، لە پرسگە چاوەپروان بکەیت، چونکە تۆ میوانى. یانى جۆرە میوانیکى. دەتەوێ جەنەرال بە خۆی ببینی؟ قسە دەگەل خۆی بکەیت؟
 دیار بوو، کابرای خزمەتکار، لە ناخی خۆیدا بەو قاییل نەبوو کە جەنەرال لە هاتنى میوانیکى واهى! ئاگادار بکاتەو، بۆیە بریاری دا پرسیارەکەى دووبارە بکاتەو.

گه مزه

ميرزاده كهوته قسان و گوتی:

- به لئی، گهره كمه قسه ده گهل جه نه رالدا بكه م، كارم به خوی ههیه...

خزمه تكاره كه، قسه كه ی پین بری و گوتی:

- من لیت ناپرسم چ کاریکت پینی ههیه، هه قم نییه چ کاریکت پینیته، چونكه ئهركی من ته نیا ئه وهیه بته كمه ژووره وه، به لام دووپاتی ده كه مه وه كه به بپن ئیزنی سكرتیتری تاییه تی ناتوانم. جه نه رال له هاتنت ئاگادار بكه م. دیار بوو، یاروی خزمه تكار سات به سات به گومانتر ده بوو، چونكه دیمه ن و پواله تی میرزاده، زور جیاوازتر بوو له دیمه ن و پواله تی میوانانی ئاسایی. راسته جه نه رال زور جار، ناوبه ناو، نهك هه موو پوژئی، له كاتیکی تاییه تیدا، میوانانی هه مه جوړی، به تاییه تی بۆ "كار" پیشوازی ده كرد و ده بیینی، به لام و یپرای ئه وهش یاروی خزمه تكار له م میوانه به گومان بوو، ئه قلی ئه م میوانه ی نه ده بری. ههستی ده كرد، ده بی پرس به سكرتیتری تاییه تی بكات ئه وجا بیكاته ژووره وه بۆ لای جه نه رال.

ئه وسا، به شیوهیه کی نیمچه توانجه وه لئی پرسى:

- یانی... تو به راستی... له هه نده رانه وه دیتی؟

ئه وسا كهوته پرتاندن، له تو وایه دهیه وئ بلی: "تو به راستی میری، یانی له به ره بابی بنه ماله ی (میشکین) ی؟"

میرزاده به رسقی دایه وه:

- به لئی، ئیستا له ریوه، له ویستگه ی قیتاره وه دیم، پیم وایه ده تو یست بپرسیت كه ئایا من به راستی میرزاده میشکینم، به لام له پرووی ئه ده به وه ئه م پرسیاره ت نه كرد.

یاروی خزمه تكار، به سه رسامی و له بن لیوانه وه، پرتاندی:

- ئم...

میرزاده گوتی:

- دلتیا به كه درۆم ده گهل نه كردوویت. له سه ر من سه رزه نشت ناكړییت. سه باره ت به جلو به رگ و بوخچه كه م سه رت سوور نه میتی: جار ی وه زع و حالی من ئاوايه!

گه مژه

- ئم... من له مه ناترسم. ئهركى من ئهويه جهنه رال له هاتنى تو ئاگادار بكه مه وه. هه لبه ته سكرتير ديت تا قسه ت له گه ل بكات... مه گهر... كيشه كه له م مه گهره دايه... پيم ده ده يت پرسياركت لئ بكه م؟ تو بو ئه وه نه هاتو ویت جهنه رال ببینی و داوای قهرز و كومه ك و يارمه تیی لئ بكه يت؟
- نه خیر، نه خیر، خه یالت ته خت بی، ئه رخایه ن به... كه بو كاریكى زور جیاواز هاتووم.

- ببوره، كه جلوه به رگه كه م بینیت، بویه ئه و پرسیاره م لئ كردیت. چاوه پوانی سكرتير بكه. جهنه رال ده گه ل كولونیلدا مژووله. دواى ئه و، سكرتيرى يه كيك له كومپانیاكان دیت.

- ئه گهر وایه و قه راره ماوه یه كى زور چاوه پوان بكه م، بیزه حمه ت له كوئ پایپىك بكیشم. به خوم پایپ و توتنم پینه.
كابرای خزمه تكار، سه رى له م داوایه ی سوورما، به یزاریه وه، وه كو یه كيك باوه پ به گوینی خوئ نه كات، گوئی:
- پایپ ده كیشیت؟ پایپ؟ نه خیر، بو ت نییه لیتره پایپ بكیشیت، باشه تو ته ریق نابیته وه. هم... سهیره!

- ببوره! من مه به ستم ئه وه نه بوو له م ژووره دا پایپ بكیشم. من به شی خوم دنیا م دیتووه، ئه ته كیت و دابونه ریتی كومه لایه تی ده فامم. من ده مو یست تو شوینیکم پی نیشان بده يت و بچم له وینده ر پایپ بكیشم. من بابایه كم جگه ره كیش، ئالووده ی بووم، سى دانه سه عاته پایپ نه كیشاوه. به هه ر حال كه یفی تویه. هه لبه ته ئه و په نده ت بیستووه كه چو ویته شارى كویران ده بی ده ست بگریته چاوانته وه...

كابرای خزمه تكار، له بن لیوانه وه كه و ته پرتاندن:

- باشه من چون كه سى كى وه كو ئه مه بكه مه ژووره وه؟ چون به جهنه رال بلیم كه سى كى واهى هاتووه؟ یه كه م ئیتره شوینی تو نییه، پتویسته له هۆله كه دا چاوه پوان بكه يت، چونكه تو بابایه كى موراجیعی، یانی وه كو میوان وایت. ئاخى من مه سئوول ده بم، له سه ر تو سه رزه نشت ده كریم..
كابرای خزمه تكار به نى گه رانییه وه، سه یرى كى بوخچه كه ی میرزاده ی كرد و

گه مزه

له سهري پوښت: "خو به تهمانیت لیره بمینیته وه و له گهل ئیمه دا دانیشت؟
میر گوتی:

- نه خیر، نیازی شتی وام نییه. ته گهر داواشم لږ بکړیت، لیره نامینمه وه.
من ته نیا بډ ئوه هاتووم ته عاروف ده گهل جه نه رالدا بکه م، هیچ نیاز و
مه به سستیکی دیکم نییه.

کابرای خزمه تکار، حایر و سهرسام، به وپه پری گومانه وه هاواری کرد: چی؟
ته عاروف؟ ئه دی بډچی به منت گوت بډ کاریکی تاییه تی هاتوویت؟
- نا، کار نا... مه به ستم.. ته گهر هز ده کی ناوی بڼه کار، یان تو بلې بډ
راوړتیک هاتووم، به لام هاتنه که م له بڼه رتدا بډ ئوه یه خو می پی بناسینم،
چونکه من یه کتیم له میرانی میشکین، خا جه نه رال (یه پانچین) یش دوا میوینه ی
بڼه مالیه میرانی (میشکین) ه. جگه له من و ئو، هیچ که سیک له و مالبات و
بڼه مالیه نه ماوه.

کابرای خزمه تکار که نیمچه هراسان، هراسان بوو بوو، هاواری کرد:

- یانی بهم قسه یه ئیوه خرم؟

- خرم؟ خرمایه تییه کی زور دور، به لام ته گهر مه سه له که زیاد ورد
بکه یڼه وه و به خومان بمانه وئ، ده شیت به خرم بژمیردرتین، به لام ئوه ونده
دوورین زور ئه ستمه به خرم حه ساو بکړتین. جاریکیان له هه نده رانه وه
نامه یه کم بډ مه دام جه نه رال نارد، به لام وه لامی بډ نه ناردمه وه. وپرای ئوه ش
هه ستم کرد که هر کاتی بډ ولات گه پامه وه، په یوه ندی ده گهلدا بگرم. من
بویه هه موو ئه شتانه ت بډ ده گتړمه وه، تا هیچ گومانیکت له لا نه مینتی، چونکه
هه ست ده کم هیتشتا هر به گومانیت و باوه ږم پیناکه ی. تو ته نیا ئوه ونده بلې
که میرزاده میشکین هاتووه و ده یه وئ بیته ژووره وه، ئیدی هه موو نیاز و
مه به سستیکی دیداره که ی من خو به خو ږوون ده بیته وه. ته گهر قه بوولیان کردم
نوری عه لا نور، خو ته گهر پیشوازییش نه کرام، قه یدی نییه، به لام پیم وا نییه
داواکه م پرفز بکه نه وه، چونکه بیگومان مه دام جه نه رال، هز ده کات، دوا
پیایو بڼه مالیه کیان بدینئ. وه کو بیستوومه، ږیزی تاییه تی بډ ئه سل و فسل
و ثابا و ئه ژدادی خو ی هه یه.

قسه کانی میرزاده، ئو په پری راستگوئیان پتوه دیار بوو، چهند راستگو

گه مزه

بوون، ئه وهندهش ساده بوون. و پراي ئه وهش كا براي خزمه تكار. هه رچيي ده كرد و ده كو شا، ئه قلى ئه و قسانه ي نه ده بري. ئه و گفتوگويه، گفتوگوى نيوان دوو مروفي ئاسايي بوو، گفتوگوى نيوان موراجيعيكي و خزمه تكار يكي نه بوو. جا له و پيودانگه وه كه خزمه تكاران زور له وه زيره كتر و به هوشترن كه ئاغاكانيان ته سه ور ده كن، ياروى خزمه تكار دلنيا بوو كه ئه م مه سه له يه له دوو حا له ت به ده ر نيه: يان ئه م ميرزاده يه، له و نه دار و خوازه لوكانه يه كه دين بۆ ئه وه ي كۆمه ك و يارمه تيه ك وه ر بگرن، يان كه ستيكي سا ئه قلى، بي شه خسيه تي بو ده له يه، چونكه ميريكى ئه قلمه ندى به شه خسيه ت، نايه ت له پرسگه يه كي چكوله دا بوه ستي و باسي وه زع و حا لي شه خسيي خوى بۆ بابايه كي خزمه تكار بكات. بۆيه خو به خو گه يشته ئه م ئه نجامگيرييه ي كه له هه ر دوو حا له ته كه دا مه سئول ده بيت و گله يي ديته سه ر. بۆيه به و په ري سووربوونه وه به ميرزاده ي گوت:

- پتويسته بچيت له هۆله كه، له ژوورى ميوان و پيشوازي چاوه پروان بكه يت.

ميرزاده، به ده م پيكنينه وه گوتي:

- بزانه، ئه گه ر له وينده ر چاوه پروانم كردبا، هه رگيز نه مده تواني ئه و هه موو شته ت بۆ باس بكه م. هه نكي هه ر خه يالت له لاي جلوبه رگ و بوخچه كه ي من ده بوو، بۆيه له وه يه ئيستا ئيدي پتويست به وه نه كات چاوه پرواني سكرتير بكه يت. پيم وايه ئيستا به خو ت ده تواني جه نابي جه نه رال له هاتنم ئاگادار بكه يت و بمكه يته ژووره وه.

- من ناتوانم، سه ره بخۆ، ميوان و موراجيعيكي وه كو تو بكه مه ژووره وه. ده بي ئه مه له ريگه ي سكرتيره وه بكري، نه خاسما جه نه رال، تو زي له مه پيش به خوي ده ستوري دامى كه تا كولونيل له ژووره وه بي، به هيچ جو ري، ريگه ي هيچ كه سيك نه ده م بچيته ژووره وه. ته نيا كا فريلا ئاردا ليوفيج* بۆي هه يه به بي ئيزن بيته ژووره وه.

- كيته، فه رمانبه ره؟

- كي؟ كا فريلا ئاردا ليونوفيج؟ نه خير، كارگه ري كۆمپانيه. گوي بگه ره، بيژه حمه ت، به لاي كه مه وه بوخچه كه ت ليره داينه.

گه مژه

- ئه وهى راستى بېت بېرم لى كردبووه وه. ده لى له دلى مندایت. جا كه واى لى هات، ئه گهر رېم بدهيت حەز ده كه م پالتوكه شم دابنەم، چ ده لى؟
- هه لبه ته، ناتوانى به م پالتويه وه بچيته نك جه نه رال.

ميرزاده، هه ستا، به په له پالتوكه داكه ند. له ژير پالتوكه وه چاكه تىكى كوڼى، رېكوپىكى، خوشدرومانى، ئه گهر چى هه ندئ كاله وه بوو و شرۆله بوو، له بهر بوو. له ژير چاكه ته كه وه ئيله كىكى له بهر بوو، كه زنجيرىكى كانزايى پيدا شوږ بوو بووه وه و سه عاتىكى زيوى سويسرى پتوه بوو.

ياروى خزمه تكار، هه رچه نده ميرزادهى به كابرايه كى سائەقل دانابوو، له و بۆچوونهى خوى دنيا بوو، سه رهنجام گه يشته ئه و قه ناعه تهى كه دريژەدان به گفتوگو ده گه ل ئه م موراجيعه دا له وهى پتر كاريكى به جى نيبه. كه چى وىراى ئه وه ش، به خویشى نه يده زانى، بۆچى ميرزادهى چووبووه دله وه!
به لام ميرزاده به ئاشكرا په ست و بيتاقه تى كردبوو.

ميرزاده، دووباره له سه ر كورسيه كهى خوى دانيشته وه و گوتى:

- باشه خات جه نه رال، كهى و له كوڼى پيشوازيى موراجيع و ميوان ده كات؟
- ئه مه په يوه ندى به منه وه نيبه، په يوه سته به جوړى ميوانه كه وه. بۆ نمونه خه ياته كهى، وه ستاى كلاو و شه پقه كانى، سه عات يازده ديت و ده چيته ژووره وه. خو گاڤريلا ئارداليونوفچ، بۆى هه يه له پيش هه موو كه سىكدا بچيته ژووره وه، ته نانه ت بۆى هه يه له كاتى نانخواردنيدا وه ژوور بكه وىت.
ميرزاده گوتى:

- مالانى ئيره له زستاندا له مالانى ولاتانى هه نده ران گهرمترن. جه وى هه نده ران گهرمتره له جه وى ئيره، به لام هيج پووسيه ك. له بهر سه رما، ناتوانى له ماله كانياندا هه لېكات.

- چما زستانان ماله كانيان گهرم ناكهن؟

- با، گهرمى ده كه ن! به لام خانووه كان به شيوه يه كى دى دروست كراون، مه به ستم په نجه ره و سوپا و موغه يريه كانه.

- هم... باشه زۆږ له وىنډه ر مایته وه؟

- چوار سال، مه به ستم ئه وه يه كه به دريژايى ئه و چوارساله ته قريبه ن له يه ك شوين، له گوڼد، مامه وه.

گه مزه

- هه لبة ته ژيانی ولاتی خومانته له بیر چووه ته وه، نا؟

- دروسته. باوه پ ده که ی؟ هه ندی جار سه رم سووړ ده مینی که زمانی پووسیم به ته واوه تی بیر نه چووه ته وه. من هه نوکه که قسان ده گهل تو ده که م له دلی خودا ده لیم: "هه ر باشه زمانه که م زور تیک نه چووه". په نگه هه ر له بهر نه مهش بی که به م راده یه سویره قسم. له دوینیوه، خوا خوامه شه و و پوژ هه ر به پووسی قسه بکه م!

- هم... تو پیم بلې: جاران له پترسبورگ داده نیشتی؟

خزمه تکاره که، وپرای نه وه ی سووړ بوو له سه ر نه وه ی که کونترولی خوی رابگریته و قسان نه کات، به لام هه رچی ده کرد و ده کوشا نه یده توانی له م شویته ناسکه دا شیرازه ی گفتوگویه که بیچریت. میرزاده وه لامي دایه وه:

- پترسبورگ؟ نه خیر... قهت له وینده ر ئاکنجی نه بووم.. هه ر پیتدا تی په پیوم. من نه وساش هیچم ده رباره ی ئیره نه ده زانی، چ جای ئیستا، دنیا زور گورپاوه، ته نانه ت نه وانه ی که شتیانش زانیوه، هه نوکه ناچارن هه موو شتیکی تازه فیربین. بو نمونه نه و دادگا تازانه ی که له م پوژانه دا زور باس ده کرین*

- هم... دادگا... به لې، بیگومان، تو پیم بلې: ئایا دادگاکانی نه وینده ر، مه به ستم هه نده رانه، له دادگاکانی ئیره دادپه روه رترن؟
- نازانم. زورم ستایش له مه پ دادگاکانی خومان بیستوه. بو نمونه سزای ئیعدام لبراهه*.

- نه دی له وینده ر، خه لکی ئیعدام ده کرین؟

- به لې، جاریکیان له وې، له فهره نسا، له شاری لیون*، حاله تیکی ئیعدام بینی. شنایده ر ده گهل خویدا بردمی.

- له سیداره ده درې؟

- نه خیر... له فهره نسا له ملی ده دن.

- نه دی ئیعدام کراوه کان هاوار ده که ن؟

- هاوار؟ له کوئی فریا ده که وې، له چاوتروکانیکا ته واو ده بی. کابرای مه حکوم به ده ما پال ده خه ن. ئامیریکی تایبه تیان هه یه پتی ده لین گیوتین

گه مژه

(مقصله)، ئەم ئامىزە كىردىكى زۆر قورس و تىژى پىۋە، زۆر بە توندى و خىرايى لە بەرزىيە دەپتە خوارى و لە چاوتروكانىكا مىلى يارۆى مەحكوم دەپەپىنى و سەرى لە لاشە جوئ دەكاتەو. ھەلبەتە ئامادەكارى و زەمىنەسازىي ئىعدامكردنەكە زۆر ناخوشە، كاتى قەرارى حوكمەكە دەخویننەو، تاوانبارەكە ئامادە دەكەن، جلى تايبەتى لەبەر دەكەن، دەست و لاقى دەبەستەو، سەرى دەخەنە سەر سەكۆيەكە - دیمەنە ترسناكە كە لىزەدايە - تەماشافانان كۆ دەبنەو، تەنانت ژنانىش، ھەرچەندە دامودەزگا فەرمىيەكان حەز ناكەن ژنان ئەو دیمەنە ترسناكە بدین، لەویندەر خپ دەبنەو

- ھەقى خۆيەتى، چونكە ئەو شويىنى ژنان نىيە.

- بەلئى، بەلئى! ئاخىر چۆن دەبئى ئەو ئەشكەنجەيە بدین؟ جا يارۆى مەحكوم، لەو پۆژەدا، پياويك بوو، پىدەچوو كەم و زۆر نەترسیت، پياويك بوو زىرەك و بەھۆش، تۆكمە و بتەو، گەنجىكى شلىكى چكۆلە نەبوو، بەلكو پياويكى تەواو بوو، نىوى لىگروسى بوو. كەچى و پىراي ئەو، نازانم باوەر دەكەى يان نا، بەدلىيايەو دەيليم كاتى سەر كەوتە سەر سەكۆيەكە ھۆن ھۆن فرمىسكى دەپشت. دەموچاوى بووبوو بە زەغفرانى زەرد، ئايا شتى وا دەبئى؟ ئەمە ترسناك نىيە؟ ئايا دەشت پياو لە ترسا بگرى؟ ھەرگىز باوەرەم نەدەكرد، پياويكى گەرە و تەواو - نەك مندالىك، بەلكو پياويكى چل و پىنج سالان، كە لە ژيانا نەگريابى، دەشت لە ترسا بەو ئاوايە بگرى! پياو دەبئى لەو ساتەدا، لە پووى دەروونىيەو چىي بەسەردا بىت؟ دەبئى چ ئاشوبىك واى لئى كردبئى بەو جۆرە بگرى؟ ھەلبەتە ئەمە سووكايەتییە بە دل و دەروون، خراپەيە دەرھەق بە پۆج. ھەرچەند گوتراو: "قەتل مەكە"، كەچى دین، كەسىك لەسەر قەتل دەكوژنەو، نازانم ئەمە چەندى بە چەندە؟ نا، نابى شتى وا قەبوول بكرىت! ئەمە كاريكى نامرۇقانىيە! مانگىك پترە ئەو دیمەنەم دیتوو، كەچى ھىشتا ھەر لە بەرچاومە، بەلاى كەمەو شەش جارەن ھاتوو، خەونم. مىرزادە، بەدەم ئەم قسانەو، گەرم و گەرمتر دەبوو، پەنگە زەردەكەى، كەمىك سوور ھەلەگەپا، بەلام سەدا و دەنگى ھەر وەكو جارەن ھىدى و ئارام بوو. كابراي خزمەتكار بە دل و بە گيان، بە مېھر و دلۇقانىيەو گويى

گه مزه

لئ دهگرت و له تق وایه ناتوانی دهستبهرداری ئه و چیرۆکه بیت. له وه دهچوو
ئه ویش ئه هلی خه یال بئ.

یارۆی خزمه تکار گوتی:

- خو شبه ختانه، هه ر نه بئ، له ملدان ئازاری که مته.

میرزاده، به گه رم و گوپی دهستی به قسان کرده وه:

- ئه مه ته سه وری تویه، ته سه وپنکی جوانه، هه موو که سیک ئه م ته سه وری
له لایه، پیک وه کو تق. جا ئه م ئامیره - گیوتین - بۆ ئه م مه به سته داهینراوه،
به لام من ئه و پۆژه بیرۆکه یه کی دیکه م به خه یالدا هات، له خۆم ده پرسى: "تۆ
بلنی ئه مه خراتر نه بیت؟" په نگه گالتت به م بیرۆکه یه ی من بیت، به لات وه
سه یروسه مه ره بیت، به لام ده شیت ئه م بیرۆکه یه، به خه یالی هه ر مرۆفیکدا
بیت، ئه گه ر تو زیک جله و بۆ خه یالی خۆی شل بکات. تق بیر له شته که بکه وه:
با بۆ نمونه بیتنه سه ر مه سه له ی ئه شکه نجه. ژان و زام و ئازاری به ده نی،
عه زابی ده روونی له بیر ده باته وه، یانی پیاو تا ده می مه رگ، ته نیا به ده م
ئازاری زامانه وه ده لتیت وه، به لام ئازاری سه ره کی، ئه و ژان و ئازاره ی که له
هه موو ئازار و عه زابیک به سویت ره، ئازار و عه زابی زامان نییه، به لکو ئه و
عه زابه رو حی و ده روونی به که پیاو دلنیا به دوا ی سه عاتیک، دوا ی ده
ده قیقه ی دی پاشان دوا ی نیو ده قیقه و ئه و جا ئا ئیستا و یه کسه ر رو حی له
به ده نی جیا ده بیت وه و ده فریت، دوا ی ئه و ساته فری به تیره ی به شه ره وه
نامین، ئه مه شتیکی به لگه نه ویسته، هیچ گومانیکی تیا نییه، کاتی پیاو هه ست
ده کات گیوتینیکی تیژی تیژ به دیار سه ریه وه یه، گوپی له داهاتنه وه ی
گیوتینه که ده بیت، پیاو له و ده مه دا، له و دوا چاره که دا، هه ست به ترسیکی
گه و ره ده کات. ده زانی ئه مه ی من ده یلیم زاده ی خه یالی پووت نییه؟ زۆر
که س باسیان کرد وه. من قه ناعه تی ته واوم پی هیه، بۆیه به راشکاوی، پای
خۆمت، له باره یه وه پی ده لیم: کو شته وه ی که سیک له سه ر ئه وه ی تاوانی
قه تلئ ئه نجام دا وه، زۆر تاوانتره له خودی تاوانه که. قه تلئ قه زایی، قه تلئ
قه ساس، زۆر تاوانتره له قه تلئ جینایی. ئه و مرۆقه ی چه ته و پیگران، یان
پیاو کوژان له ریگه و بانان، یان له بی شه یه کدا پی پنده گرن و ده یکوژن، تا دوا
ده می ژیان هه ر به ئومیدی پرگار بوونه، ئومید بر نابیت، ده گیرنه وه ده لین

گه مژه

خه لکی وا هه بوون، لهو دهمه دا که کێردیان له ملیان ناوه و ویستوو یانه سهریان بپرن، هه به ته مای پرگار بوونه و هه ولیان داوه هه لێن، یان پاراونه ته وه که بیان به خشن. یانی هیوا بپاوه بوون، به لام له حاله تی ئیعدامدا، هیچ هیوا و ئومیدی نایه، که هه لیه ته مردن به دهم هیوا و ئومیده وه زۆر ئاسانتره له مردن به بێ ئومیدی. ئیدی قهراری دادگا، قهفه زی پۆلایینه، که مترین ئومیدی پرگاری نییه، دا تروسکه ی ژیان له ویدا ده کوژیته وه، ئیدی هیچ عه زاییک، له جیهاندا هاوتای ئهم عه زابه ناکاته وه، ئه گهر سه ربازی که بیه ته ناوچه رگی شه ره وه، بیخه به بهر سیزه ی توپان، پاشان توپباران و گولله بارانی بکه ی، هیشتا هه ر ئومیدی که به پرگاری هه به. تا دا دهمی ژیان به و ئومیده وه ده ژێ، به لام ئه گهر قهراری مه رگی ئه سه ح و بێ چه ندو چوون بۆ هه مان سه رباز بخوینیته وه، هه نگێ یان ئه قلی له ده ست ده دات، یان له سه لای گریان ده دات و کولی گریان له جۆش ناکه ویت. ئاخه کێ ده لیت ته بیعه تی به شه ر ده توانی به رگی ئهم عه زابه بگرێ و شیت نه ییت؟ ئاخه ئهم گه مه سه خیفه، ئهم ریتمه نه نگین و نه زۆکه چییه و چه سوودی که هه به؟ له وه به یه کیک له م دنیا به دا هه بیت که حوکی ئیعدامه که یان خویند بیته وه و تالای ئه و عه زابه سامنا که یان پێ چه شتی و پاشان پێیان گوته ی: "بپۆ، عه فو کرایت!" * مه گهر هه ر ئه و که سه بتوانیت باسی ئه وه تان بۆ بکات که هه ستی به چه عه زاییک کردووه، چه هه ستی که لا دروست بووه، مه سیح به خویشی باسی ئهم جۆره عه زابه ی کردووه، باسی ئهم ترسه ی کردووه! نا، هه رگیز نایه ئهم جۆره مامه له به ده گه ل هیچ بنیاده می که دا بکریته!

یاروی پێشخزمه ت (خزمه تکار) ئه گه رچی نه یه تانیبوو به باشی له هه موو قسه کانی میرزاده بگات و وه کو ئه و گوزارشتی لێ بکات، به لام به سیمایا دیار بوو که له جه وه ره و نیه وه پۆکی قسه کانی گه یشتووه. بۆیه به تۆنیکه به زه به ی و مه ره ئامیزه وه به میرزاده ی گوته:

- ئه گهر زۆر چه ز ده که ی پایپ بکیشیت، ده توانی بچی بیکیشیت، به لام ده بێ له زێ بکه ی، چونکه له وه به له و کاته دا که تۆ له ده ره وه ی نۆره ی چوونه ژووره وه ت بێ، هه نگێ من چه بکه م! گوێ بگره: ئا له وینده ره، له ژێر ئه و قالد مره به دا، ده رگایه ک هه به، ده بیینی؟ ئه وه ده رگایه بکه وه، به ده سه ته راستا،

گه مزه

ژووریکي چکوله هه یه، ده توانی له و ژووردها پایبه کهت بکیشیت، به لام له بیرت نه چی که می په نجه ره که بکه ره وه، چونکه جگه ره کیشان له وئ قه ده غه یه... به لام میرزاده، فریا نه که وت بچی بۆ ژووره چکوله که، گه نچیک که دهسته یه ک کاغزی به دهسته وه بوو، له ناکاو خوی به ژوورا کرد، یاروی پیشخزمت خیرا چوو په پیشوازی تا یارمه تیی بدات که پالتوکه ی دابکه نیت. گه نجه که به گوشه ی چاو نیگایه کی گوماناو یی میرزاده ی کرد. کابرای خزمه تکار، به ریزه وه و به شیوازیکی خۆمانی وه کو یه کیک نه نینیه ک بدرکینی گوتی:

- گافریلا ئاردا لیونوفیچ، ئه م به ریزه ده لیت ناوی میر میشکینه، گوايه خزمی خا جه نه راله. له هه نده رانه وه هاتو وه ته وه و تازه به خوی و ئه م بوخچه یه وه له قیتار دابه زیوه، به لام...

میرزاده، نه ی توانی پاشماوه ی قسه کانی بژنه وئ، چونکه خزمه تکاره که دهنگی ته واو نزم کرد. گافریلا ئاردا لیونوفیچ، به دیقه ت گویی دهگرت و به کونجکاوی ده پروانییه میرزاده میشکین، ئه نجام وازی له گویگرتن هینا، به له ز له میرزاده نزیک بووه وه و به وپه ری ئه دهب و نه زا که ته وه پرسى:

- تو میرزاده میشکینی؟

کوړپیکي ژور جوان و قۆز بوو، ته مه نی نزیکه ی بیست و هه شت سالتیک ده بوو، باریکه له یه کی مووزه ردی، بالابه رزتر له مامناوه ندی بوو. ردینتیکي ژور چکوله ی وه کو ردینه که ی ناپلیونی سییه می دانابوو، زیره کی و هۆشمه ندی و جوانی له سیمای دهباری، جار جار ناسکه بزه یه کی دلپه سند، درزیکي ده کرده لئوی و پیزئ ددانی سفتی ژور سپی مرواری ئاسایی ده نواند. نیگای، به هه موو گه شى و پاستگۆییه کی وه، به هه موو بیگه ردییه کی وه، یه جگار کونجکاو و به دیقه ت بوو.

"باوه پ ناکه م ئه م گه نجه، که ده گهل خۆیدا تاک ده که ویتته وه، هه مان نیگا و نوړپینی هه بیت، په نگه که به ته نیا ده بیت هه رگیز پئ نه که نی."

ئوه هه سستی میرزاده بوو به رانه ر به و گه نجه.

میشکین، به له ز، هه ر هه موو ئه و شتانه ی دووباره کرده وه که بۆ خزمه تکاره که و پیشتریش بۆ روگوژینی باس کردبوو. گافریلا ئاردا لیونوفیچ،

گه مژه

لهو ماوه یه دا، له که سینگ ده چوو چینه له یاده وه ریبه کانی خوی بکات. نه و جا

پرسی:

- باشه تو تهو که سهنیت که نزیکه ی سالتیک یان که متر، پیش ئیستا، و
بزانم له سویسراوه نامه یه کت بو لیزا قیتا پروکوفیتنا (خانم یه پانچین)
نووسیوو؟

- به ئی، وایه.

- که واته تو لیره ناسراویت، بیگومان تو یان له بیره و بیران ده که ویته وه.
ده ته وئ عالی جه ناب بدینی؟ هر ئیستا ئاگاداری ده که م. دوی تو زیکی دی
دهستی به تال ده بی، به لام ده بویه... هه ق و بوو له هؤلی میواندا بویه ی.
ئه و سا، به تو نیکی جیددی له خزمه تکاره که ی پرس:

- به ریزیان بوچی لیره یه؟

- قوربان، به خوی وای پی خوش بوو!

لهو کاته دا، له ناکاو ده رگای نووسینگه که کرایه وه، ئه فسه ریکی سوپایی، که
فایلیکی ئه وراقی به بن هه نگله وه بوو، وه ده ر که وت و به ده نگه به رز
خودا حافیزی کرد.

ده نگیک لهو سه ری نووسینگه که وه گازی کرد:

- گانیا*، ئه وه تو لیره ی؟ که واته وه ره...

گاقریلا ئاردالیوفیچ، به ئاسته م سه ریکی بو میرزاده دانه واند و به په له خوی
به نووسینگه که دا (ژووری کار) کرد. دوی دوو ده قیقه یه ک، دیسان ده رگا
کرایه وه، ده نگه ئاشنای گاقریلا ئاردالیوفیچ هاته گوی، گوتی:
- میرزاده، فهرموو وه ره ژووره وه!

په راویز:

* - "خولامیتی ئه مین و وه فادار، نه ک ده له چه یه کی...": جه نه رال ئاراکتشیف
که پتروسی یه که م، له سالی ۱۷۸۹ دا نازناوی بارونی پی به خشیوو، نه و
پره نسپه ی کردبوو به دروشمی خوی.

* - "جه نابی کونت" ئه م کونته ی که نووسه ر ناوی نابات و پاشتریش باس

گەمژە

دەكرىت، پەنگە سەرۆكى جەنەرال يەپانچىن بى.

* - "ئاردااليوفىچ" ئەمە ناوھ مىللىيەكەى بابا "ئاردااليوفىچ"ە. خوينەر دەبىنى
كە ناوى ئەم كاراكتەرەى پۇمانەكە، جارى بە ئاردااليوفىچ و جارى بە
ئاردااليوفىچ دىت.

* - "ئەو دادگا تازانەى كە لەم پۇژانەدا زۆر باس دەكرىن..." كە پىفۇرمى ۲۰/
نۆفەمبەر/۱۸۶۱ پراگەيەنرا، ئىدى كۆبۈنەوھ و دانىشتى دادگاكانى پروسىا بوون
بە كۆبۈنەوھ و دانىشتى ئاشكراو ەلەنى، سىستىمى سويندەرەن لە ەموو
مەسەلە جىنايەكاندا بەكار دەيتىرا. دۇستوفسكى زۆرى بايەخ بەم دادگا تازانە
دەدا.

* - "بۇ نمونە سزاي ئىعدام لا برا..." لە راستىدا ئىمپراتۇرە ئىليزابىت، سزاي
ئىعدامى لە ەموو مەسەلەكانى مافى گشتىدا بە شىۋەيەكى ناراستەوخۇ لە سالى
۱۷۴۱دا ەلۋەشانەوھ و لە سالى ۱۷۵۴دا راستەوخۇ و بەپنى قانۋون و
بەفەرمى ەللى ەشانەوھ، بەلام سزاي ئىعدام لە بوارى تاوانى سىياسىدا
ەلنەوھشايەوھ. بۇ نمونە لە ۱۸۶۶/۹/۶ دا كاراكوزوف لەسىدارە درا، چونكە لە
ەولتىكى ناكامدا ويستبوى ئەلكساندەرى دووھم لە "باخى ھاوين"دا تىرۇر بكات.
ئەم پياوھ بەئاشكرا و بە بەرچاوى خەلكىيەوھ، لە مەيدانى سمولنسكى، لە شارى
پترسبۇرگ ھاتە ئىعدامكردن. بۇيە ئەوھى دۇستوفسكى لىرەدا ەكو نمونە
ەيناويەتییەوھ، ەموو حەقىقەت نىيە.

* - "بەلى، جارىكيان لەوئى، لە فەرەنسا، لە شارى ليون حالەتىكى ئىعدام
بىنى." ئىعدامى تاوانباران لە فەرەنسا ەم زۆر بوو و ەم بەئاشكرا بوو. ئەم
سىستەمە تا كۆتايى سەدەى نۆزدەش بەردەوام بوو. تورگىنىف لە وتارىكيا بە
ناونىشانى "ئەشكەنجەى تروپمان" باسى يەكتىك لەو ئىعدامانەى كردوھ.

* - "لەوھىيە يەكتىك لەم دنيايەدا ەبىت كە حوكمى ئىعدامەكەيان خويندبىتەوھ
و تالاولى ئەو عزابە سامناكەيان بى چەشتى..." دۇستوفسكى لىرەدا ئەو ساتە
ترسناكانەى بىر دەكەويتەوھ كە بە خۇى جەرباندىبوونى بەر لەوھى قەرارى
ەفوھەكەى بكات.

* - "گانيا": سووكراوھى گاڧرىلايە.

فەسلى سىنەم

جەنەرال ئىشان فېودوروفىچ يەپانچىن، كەلە ناوۋەپاستى ژوورى كارەكەي خۇيدا (نووسىنگە، ئۇفېس) راۋەستابوو، بەۋپەپى كونجكاۋى دەپروانىيە مىرزادە كە خەرىك بوو ۋەژوور دەكەوت، تەنانتە دوو ھەنگاۋىش بەرەو پىرى پۇيشت، مىرزادە نىزىك بوۋەو ۋە خۇى ناساند. جەنەرال گوتى:

- زۆر چاكە، مەن دەتوانم چ خىزمەتتىكى تۆ بىكەم!
مىرزادە گوتى:

- ھالى ھازىر ھىچ كارىكى پىۋىستەم نىيە، مەبەستەم لەم سەردانە تەنیا ئاشنايەتتى تۆ بوو. ھەز ناكەم ناپەھەتتە بىكەم، چۈنكە ئاگادارى كات ۋە بەرنامەي كارى تۆ نىم، كەلە سويسراۋە گەيشتەم ئىرە، يەكسەر لەۋىستەگەي قىتارەۋە بۆ ئىرە ھاتووم...

سوۋكە بىزەيەكى تەۋسامىز لىۋى جەنەرالى كىشانە، بەلام زوۋ فرىا كەوت ۋە قوۋتى دايەۋە. ئەۋسا لە فەكران راپچوو، چاۋەكانى بچوۋك كىردنەۋە ۋە سەراپاي مىۋانەكەي بە نىگا دايىژت، ئەۋجا ئامازەي بۆ كورسىيەك كىرد تا لە سەرى دانىشەت. بە خۇيىشى لە تەنىشتەۋە دانىشت ۋە بە جۆرە نىگەرەنى ۋە كەم ھەۋسەلەيەكەۋە پوۋى تى كىرد. لەم كاتەدا

گەمژە

گانیا، لە پشت میزێکی، سووچێکی ژوورەکه وەستابوو و چەند کاغەزێکی دەر دینا.

جەنەرال یەپانچین بەرسفی دایەو و گوتی:

- بە شێوەیەکی گشتی ناپەرژمە سەر ئەوێ تەعاروف دەگەڵ خەڵکانی تازەدا بکەم، بەلام سەبارەت بە تۆ کە هاتووی بۆ ئێرە، هەلبەتە دەبێ مەبەستیکت هەبێ، من...

میرزادە، قسەکە ی پێ بێ:

- پێشووەختە هەستم دەکرد کە وا وینا دەکەیت بە مەبەستیکی تایبەتی هاتووم بۆ لات، بەلام باوەڕم پێ بکە، هیچ مەبەستیکی تایبەتیم نییە و تەنیا حەزم کرد سەرت لێ بدەم و بە ناسینت خوشحال بم.

- هەلبەتە منیش خوشحالم، بەلام مەرج نییە هەمیشە خوشحالی لە پێناوی خوشحالییدا بێ، جاری وا هەیە کاریش دەکەوێتە ناو ناوانەو... کاریش دێتە پێشی... من تا ئێستا نازانم چ شتێک ئێمە کۆ دەکاتەو، پێکمانەو دەبەستێ... مەبەستم ئەوێ نازانم بۆچی بۆ لای من هاتوویت...

- هیچ شتێک و هیچ پەيوەندییەک... گومان لەوێدا نییە... خالی هاوبەشی نیتوانمان زۆر کەمە... تەنانهت ئەگەر من میرزادە میشکین بم و هاوسەرەکە ی تۆش لە هەمان بێمالە بیت، هەر ناکاتە بیانووی ئەو کە... من ئەمە باش دەزانم. وێرای ئەوەش تەنیا ئەنگیزە ی هاتنی من بۆ ئێرە، وەکو گۆتم ئەو بوو. من چوار سالا لە پووسیانی، کە سەفەرم کرد، لە پووی ئەقڵییەو تەواو نەبووم، ئەو کاتە هیچم دەربارە ی ژیان نەدەزانی، ئێستاش شتێکی ئەوتوی دەربارە نازانم. من پێویستم بە ناسینی خەڵکانی میهرەبان و دلاوایە، بۆ نمونە، حالی حازر کێشە یەکم هە یە پێویستە چارەسەری بکەم، بەلام نازانم لەکوێو دەست پێ بکەم. کە گەیشتمە بەرلین لە دلی خۆدا گۆتم: "خۆ ئەوانە هەرچیەک بێ خزمی خۆم، کەواتە لەوانەو دەست پێ دەکەم، پەنگە سوودێک بە یەکتر بگەیهنن و بە تایبەتی کە خەڵکیکی میهرەبان و دلاوان. هەلبەتە بیستبووم کە تۆ پیاویکی میهرەبان و دلاواو جوامێزیت."

گه مژه

جه نه رال، به كه ميگ سهر سامييه وه گوتي:

- سوپاس، ده كړي بز انم له كوږي لات داوه؟ له كوږي مالت گرتووه؟

- تا ئيسنا له هيچ كوږي لام نه داوه و مالم نه گرتووه!

- كه واته، يه كړاست له ويستگه ي قيتاره وه بؤ لاي من هاتووي، ها؟ به

كه لوپه له كانته وه هاتوويت؟

- هه موو كه لوپه له كه م بريتييه له بوخچه يه كي بچكوله و چهند پارچه

جليكي تيايه و هيچي تر، ئه ويش دايمه به ده ستمه وه يه، له ئيسناوه تا

ئيواري دهر فته ي ئه وه م ده بي كه ژووريك له ئوتيليكدا به كړي بگرم.

- ياني نيازت وايه ژووريك به كړي بگريت؟

- به لي، ئه ي چؤن.

- من وا له قسه كانت حالي بووم كه به ته ماي له لاي من بمينيته وه.

- ئه گهر به خوت خولكت كردبام له گين بوو، به لام حه ز ده كه م ئه وه شت

پي بلنم كه ته نانه ت له و حاله شدا هه ر نه ده مامه وه، نه ك له بهر هويه كي

تاييه تي، به لكو له بهر ئه وه ي ته بيه تم شتي وا قه بوول ناكات.

- كه واته زؤر باش بوو خولكم نه كرديت و خولكيش ت ناكه م، جا جه نابي

ميرزاده، با قسه يه كي ديكه ش بكه م، بؤ ئه وه ي له كورتي بيبرينه وه،

ماداميكي هه ر دوو لا قايلين كه هيچ خزمايه تيه كمان له نتيواندا نيه و

پيوست به باسكردني شتي وه ها نيه، هه رچه نده ده شيا شانازي به و

خزمايه تيه وه بكه م، ئيدي به و پتودانگه...

- ئيدي به و پتیه ده بي هه ر هه ستم و برؤم.

ميرزاده، به دهم هه ستانه وه، له ناخي دلوه پيكنه ي. هه رچه نده وه زعه كه

مايه ي نيگه راني و پهريشاني بوو، له سه ر قسه كه ي خوي رويشت:

- جه نابي جه نه رال، دلنيات ده كه م، من سه رباري ئه وه ي شاره زاي

دابونه ريتي ئيره نيم و ئه زموونتيكي زؤر كه مم له و باره يه وه هيه، ده مزاني

كه مه سه له كه به م جوړه ده شكيتيه وه. به هه ر حال، په نكه ئه مه باشتريت...

ته نانه ت وه لامي نامه كه شم نه درايه وه... زؤر چاكه... خودا حافيز... ببوره كه

ناپه حه تم كرديت.

گه مژه

نیگای میرزاده، له و کاته دا لوتفی لی هه لده قولا، بزه که ی سهر لیتوی پاک و بیگهره، زه پیه که پوکینه ی پیوه دیار نه بوو، ته نانه ت که مترین پوکینه ی په نهانیسی له خو نه گرتبوو، جه نه رال بیده نگ بوو، به چاویکی تازه که وته پوانینی میرزاده، زور گورا، ئه و جه نه راله ی توزیک له مه پیش نه بوو. له چاوتروکانیکا ئه م گورانه کوتوپره ی به سهر دا هات. جه نه رال پووی کرده میرزاده و به شیوازیکی ته واو جیاواز گوتی:

- گوئ بگره میرزاده: ئه وه ی راستی بیت من تو ناناسم، به لام له گینه هاوسهره که م حه ز بکات که سیک بیینی که هه مان شوهرت و ناوی خانه واده یی ئه وی هه یه، ئه گهر کاتت هه یه و حه ز ده که ی، لیتره بمینه و چاوه پروان بکه.

میرزاده، یه کسهر کلاره خپه لبا ده که ی له سهر میزه که دانا و گوتی:
- ئو! وه ختم یه جگار زوره! هیچ کاریکم نییه! به تالی به تالم! ئه وه ی راستی بیت له دلی خودا به ته ما بووم که هاوسهره که ی تو، لیزا فینا پروکوفینا، ئه و نامه یه ی بیر بکه ویته وه که من بوم ناردبوو. توزی له مه پیش، که له پرسگه که چاوه پروانم ده کرد، وام هه ست کرد که خزمه تکاره که ت وا ته سه ور ده کات من بوکومه ک و باربوو هاتووم بو ئیره. زور به زه قی ئه وه ی پیوه دیار بوو. پیده چیت ده ستووره کانت له و باره یه وه زور توند بی، جا دلنیا ت ده که م که من به و نیازه نه هاتووم، ته نیا بو ته عاروف هاتووم، به لام هه ست ده که م نارچه تم کردوویت، زور به داخه وم، داوا ی بوردن ده که م.

جه نه رال بزه یه کی خوشحالی بو کرد و گوتی:

- زور چاکه میرزاده، ئه گهر زاهیر و باتینت به راستی یه ک بیت، په نگه ته عاروفه که مان خیری پیوه بیت، به لام وه کو ده بیینی من که سیک سهر قال و مژوول و کومه لیک کاغزه و مامه له م له به رده ستدایه ده بی تاوتوویان بکه م، ئیمزایان بکه م و دوا ی دیداری جه نابی کونت، برۆم بو ئوفیسه که م. بۆیه وه کو ده بیینی و پرای ئه وه ی به دیتنی خه لکانی به ریز و حورمه ت خوشحال ده بم... یانی... من... هه رچه ند دلنیا م که تو پیاویکی په سه ن و

گه مزه

ئەسلزادەیت و دەیی... ئەری بە راست میرزادە تەمەنت چەندە؟

- بیست و شەش سال.

- بە راست؟ وام وینا دەکرد زۆر بچووکتەر بیت.

- بەلێ، زۆر کەس وام پێ دەلێن. دەلێن لە تەمەنی خۆت بچووکتەر دەنویتی. سەبارەت بە ناپەڕه‌تکردنی تو، هەول دەمەم ناپەڕه‌تت نەکەم، چونکە بە تەبیەت حەز ناکەم کەس ناپەڕه‌تت بکەم... پێم وایە ئێمە لە پووالەتا زۆر لێکدی جیاوازی... لەبەر زۆر هۆ، خالی ھاوبەشی زۆرمان لەنیواندا نییە، هەرچەندە من لەلای خۆمەووە زۆر باوەڕم بەو بۆچوونە نییە، چونکە زۆر جار لە پووالەتا خالی ھاوبەش نابینرێ، بەلام لە حەقیقەت و جەوھەردا خالی ھاوبەش هەن... خەلکی لە تەمەلی خۆیاندا، بێزار لەسەر پووالەت دەدەن و بەگوێرە پووالەت خەلکی پۆلێن دەکەن و ناتوانن حەقیقەتی خەلکی بدۆزنەووە. دەترسم ناپەڕه‌تت بکەم، خو ناپەڕه‌تت نەکردوویت؟ پێدەچێ کە تو...

- باشە شتیکی دیکە: تو هیچ سەرچاوەیەکی شەخسی بژێویت هەیە، یانی پارەیه، سەرۆتی، سامانی شک دەبەیت؟ بە نیازیت کاریک بو خو پەیدا بکەیت؟ بمبۆرە کە ئەم پرسیارە کالوکرچانەت لی دەکەم...

- گوێ مەدەیه، پێم ناخۆش نییە... من لە مەبەستت دەگەم، بە پێچەوانەووە سوپاست دەکەم. حالی حازر نە هیچ سەرۆت و سامان و دەستمایەیکم هەیە، نە هیچ کار و کاسبییەک، هەلبەتە پێویستیشم پێی دەبێت. ئەو پارەیهی کە تا ئێستا هەمبۆووە، خەلکی داویانمەتی. شنایدەر، ئەو مامۆستایەکی کە لە سویسرا دەرسی پێ دەگوتمەووە و مالیجەکی دەکردم، پارەکی دامی، منیش تەنیا بەشی ئەوئەندەکی بمگەیه‌نیتە ئێرە، بەشی سەفەرەکەم لی هەلگرت، جا ئێستا تەنیا چەند کوپیکیکم پێ ماووە، شتیکم لە خەیاڵدایە دەبی پەگیری بکەم و پێویستم بە راویژ و تەگبیرە، بەلام...

جەنەرال قسەکەمی پێ بپی و پرسی:

- باشە، حالی حازر بە چی دەژیت، بە ئومیدی چیت، پرۆژە و نەخشەکانت چین؟

گەمژە

- گەرەكمە كارىك پەيدا بكم، بە ھەر جۆرى بوو كارىك بكم.
- ئەھا... بە راستى تۆ فەيلەسووفىت. باشە ھىچ توانا و بەھرەيەك لە
خۆتا دەبينى؟ يانى ئەو توانا و بەھرەيەت ھەيەكە نانى پۆژانەى خۆت
دابين بکەيت؟ بمبوره كە ئەو قسەيە دەكەم...

- پتويست بە عوزرخوازي ناکات! پيم وا نيبە ئەو توانا و بەھرەيەم
ھەبەت. بە پيچەوانەو: من کابرایەکی نەخۆشم، خويندنيکی ریکوپيک و
بەردەوامم نەکردوو. سەبارەت بە دابين کردنی نانی پۆژانەش، پيم وايە..
جەنەرال، ديسان قسەكەى پي برى و بە پرسيار دای گرتەو. ميرزادە،
ھەمان قەوانى وەكو خۆى، بۆ ليدايەو. دەر كەوت كە جەنەرال ناوى ئاغای
(بافليچوف)ى پەحمەتیی بیستیوو و تەنانتە بینیبووشی.

ميرزادە نەیدەتوانی ئەو پوون بکاتەو كە بۆچی ئەو پیاو بەریزە
(بافليچوف) بە خەمى پەرورەدە و فێرکردنی ئەو بوو. تەنیا ئەو نەدەى
گوت كە لەگینە بە ھۆی پەيوەندى و دۆستايەتيەو دەگەل بابی پەحمەتى
ئەودا بووبی، جۆرە پيژيک بووبی بۆ ئەو دۆستايەتيە. ميرزادە، ھەر بە
مندالی ھەتیو كەوتبوو و سەرەتاکانی تەمەنى لە گوندیدا بەسەر بردبوو،
چونكە سىحەتى باش نەبوو و كەشوەوايەكى كراو و پاکی دەخواست.
ئیدی بافليچوف بە ھەندى پيریژنانى خزمى خۆى، كە لەسەر مولكەكانى
وى دەژيان، سپاردبوو.

لە ھەوڵەو كەرەكەريکیان پاسپاردبوو كە بە خودان و پەرورەدەى
بكات. پاشان مامۆستايەكى تايبەتيان گرتبوو كە دەرسى پي بلنى و فێرى
خوينەوارى بكات، ميرزادە، گوتبووى ھەرچەندە ھەموو شتيكى بەروونی
لە بیرە، بەلام ھەرچى دەكات ناتوانى ئەو بیرەوەرييانە وەكو پتويست
بگيریتەو، چونكە -خۆى گوتەنى- ئەوسا، لەو سەرەدەمانەدا وەكو پتويست
لە شتەكان حالى نەدەبوو. ئەمە جگە لەو ھى كە خووى لەگەلدا بوو و زوو
زوو فێى لى ھاتوو و ئەم نەخۆشییە بە پادەيەك شپىزەى كردوو كە
گيل و ئەبلەى كردوو، جا ئەو حالى حازر کابرایەكى ئەبلەيە (ميرزادە
دەقاودەق و شەى ئەبلەى بەكار برد).

گەمزە

ميرزاده، ئەنجام ھاتە سەر باسی ئەوێ که باقليچوف، جاريك له بهرلين، پروفيسۆري سويسريي شنایدهري، که پسيپۆري ئەم جۆره نهخۆشيانە بوو، بينيبوو، شنایدهر له دهقەري واليس (Wallis)، له سويسرا، نهخۆشخانهیهکی تايبهتی ههبوو، که به شتيازی تايبهتی چارهسەري ئەم جۆره نهخۆشيانە دهکرد، يانی ريگهي وەرزشی بهدهنی و دوشکردن به ئاوی سارد و ماليجهی دهروونيهوه، ئەبلههان و شيتانی ماليجه و دهрман دهکرد، باقليچوف، نزیکهی ساليک دهبيت که ميرزادهی بۆ لای شنایدهر ناردبوو، بهلام به خۆی سی ساليک پاش ئەوه، لهناکاوا مردبوو، بئ ئەوێ هيچ وهسيتيکی له بارهی ميشکينهوه کردبيت، بهلام شنایدهر، ميرزادهی لهلای خۆی گل دابوووه و دوو سالی تريش ماليجه و دهرماني کردبوو. ههرحنده، به تهواوهتی چاک نهبووبوووه، بهلام سووديکی فرهی له ماليجه و دهرمانهکانی شنایدهر بينيبوو. ئەوسا شنایدهر، لهسەر خواستی خودی ميرزاده و به هۆی دروستبوونی رهوش و رووداویکی تازهوه، بریاری دابوو، که بۆ زیندی خۆی، بۆ پرووسیای بنیريتهوه.

جەنەرال، که تهواو چهپهسا بوو، پرسیی:

- یانی بهم پێیه له پووسیادا کهست نییه؟ هيچ خزم و کهسیتک نییه؟
- تا ئیستا هيچ کهسیتک نییه، بهلام ئومیدهوارم... نامهیهکیشم پێ گهیشتوه.

جەنەرال، بئ ئەوێ گوئی له دوا پرستهکهی و باسی نامهکه بیی، قسهکهی پێ بری و گوئی:

- خۆ بهلای کهمهوه دهبن شتيك فير بووبیت، کاریک، پيشهیهک فير بووبیت... خۆ نهخۆشيهکهت ئەوه نییه که نهتوانی هيچ کاریک بکهیت... ههلبهته مهبهستم کاری قورس نییه... بهلکو سووکه کاریک له دایهريهکدا، له شوینیکدا...

- ههلبهته نهخۆشيهکهم پێی ئەوهم لی ناگریت، سهبارهت بهوهزيفه و کاریش، خوا خوامه کاریکم دهست بکهوئ، چونکه به خۆیشم ههز دهکهم

گەمزە

بزانم بە كەلكى چ كاريك ديم و توانام بەسەر چ كاريكدا دەشكى. من بە دريژايى ئەو چوار سالە زۆرم خويندوو، بەلام خويندەكەم پيكوپيك و بەردەوام نەبوو، چونكە مامۇستاكەم (شەنايدەر) ناچار بوو مېتۆدىكى تاييەتى لە فېركردنما بەكار بېتى، توانيم لەو ماوەيەدا زۆر كتيبي پووسى بخوينمەو.

- كتيبي پووسى؟ كەواتە دەبى لەم زمانەدا زۆر شارەزا و كارامە بيت و بتوانيت بەبى ھەلە بەم زمانە بنووسيت؟

- ئا... ھەلبەتە... ئەى چۆن...

- زۆر چاكە، ئەدى دەستخەتت چۆنە؟

- دەستخەتم زۆر باشە، دەتوانم بلنم لەم پووەو خودان بەھرەم، ليم نەبى بە درۆ خوشنوو سيكەم لەو گۆرەى.

ميرزادە، بە تاسەوہ لەسەرى پويشت:

- پاوہستە... ئيستا ھەر بۆ تەجروہە شتيكت بۆ دەنووسم، بنووسم؟

- ئا! بنووسە! زۆرم پى خوشە. ئەو جۆشوخروشەتم زۆر بە دلە.

ميرزادە، بە راستى تۆ زۆر خوينگەرم و پوحسووک و پەزاشيرينى.

- كە قەلەم و ئاميرەكانت جوانن! ئەم قەلەمانە، ئەم پەرمووچانە... لەم

كاغەزە جوانە! چەند ئەستوورو جوانە! چ ئوفيس و ميژيكي جوانت ھەيە!

تۆ گوئ بگرە: من ئەم ديمەنەم ديوہ. تابلويەكى جوانە. ديمەنيكى

سويسرايە. دلنيام كە نيگاركيشەكە لە تەبيعت و سروشتەوہ وەرى

گرتووە، من دلنيام كە ئەم شوينەم ديتووە: لە دەقەرى (uri = يورى) نيه؟

- زۆر لەگينە وا بى، دەشيت، ھەرچەندە من تابلۆكەم ليرە كرپوہ. گانيا

گيان، كاغەز بدە بە ميرزادە. فەرموو ئەمەش پەرمووچ و كاغەز. بچۆ

سەر ئەو ميزە بچووكە.

جەنەرال، ئاوپيكي لاى گانياى دايەوہ، سەيرى كرد وينەيەكى فوتوگرافىي

گەورە لە جانتاكەى دەر ديتى و بۆ يەپانچينى دريژ دەكات، جەنەرال

پرسى:

- ئەمە چيە؟ بەھ بەھ...! ناستاسيا فيليپوفنايە! وايە! بە خۆى ئەم

گەمزە

وینەیهی بۆ ناردوویت؟

بە فزولیت و کونجکاوییەکی زۆرەووە ئەو پرسیارە ی کرد. گانیا، وەلامی
دایەو:

- ئەم بەیانیه، که بۆ پیرۆزبایی چووبووم بۆلای بە خۆی دایمی. دەمێک
بوو داوای وینەیهکم لێ کردبوو. گانیا بە دەم بزەیهکی تالەووە لەسەری
پۆشت: نازانم تۆ بۆلای مەبەستی ئەو نەبووی کە بە تەشەرەووە پێم بۆ
کە لە پۆژیکێ ئاوادا بە دەستی بەتال، بەبێ هیچ دەست و دیاری و
سەوقاتیەک چووبووم بۆ لای؟

میرزادە، قسەکە ی پێ بڕی و بە شێوەیهکی بنجبر گوتی:
- نا، نا، بە راستی بیرکردنەووەیهکی سەیرت هەیه! ناستاسیا و تەشەر!
حەیف تەنە کرد! تۆ بە خۆت دەزانی کە ئەو ئافەرەتیکێ خۆپەرست نییه و
چاوی لەو شتانە نییه. دەبێ دیاریی تۆ چ بێ؟ دیاریی ئەو جۆرە ژنانە
هەزاران پۆلی تێدەچێ! ئەو پەری تۆش دەتوانی وینەیهکی خۆتی
پیشکەش بکەیت، ئەری تا ئیستا داوای وینە ی لێنەکردویت؟
- نەخێر، تا ئیستا داوای نەکردووە، پەنگە قەتیش داوای نەکات. ئەری
ئیفان فیودوروفیچ، ئاھەنگەکە ی ئەم شەوت لە یادە، لە بیرت نەچوو؟
چونکە تۆ یەکیکی لە میوانانی شەرەف.

- هەلبەتە لە بیرم... بیرم نەچوو... بێگومان ئامادە دەبم.. ئاھەنگی
لە دایکبونیەتی، بیست و پێنجەمین سالیادی لە دایکبونیەتی... ھم، گانیا
دەمەوێ نەینییەکت پێ بۆم، جا گوێ بگرە بزانی چ دەلیم: وەعدی بە
ئافاناسی ئیفانوفیچ و من داوە کە ئەمشەو، لە مالی خۆیدا، دوا قریری
خۆی بدات، بە بوون یان نەبوون. ئیدی ئەم حیسابە لەنک خۆت بگرە، لە
بیرت نەچیت!

گانیا، کە گوێ لەو قسەیه بوو، تەواو پەشۆکا، پەنگی پەری و بە
دەنگیکێ لەرزۆک گوتی:

- ئەسەح قەولی وای داوە.

- پێری ئەو قەولە ی دا. ئیمە بە دوو قۆلی، ئەو نەدەمان گوشار لێ کرد تا

گەمزە

ئەنجام چارى نەما و مىلى دا يەختە، بەلام تىكاي لىي كىردىن، جارىيەن
شىتىك لەو بارەيەو بە تو نەلەين تا وەختى خۇي دىت.

جەنەرال، بەئانقەست نىگاي بىيە گانيا. بە ئاشكرا ديار بوو كە نىگەرانى
و پەشوييەكەي گانياي پىي ناخوش بوو: گانيا بە پەشوكاوى و دوو دلى
گوتى:

- ئىقان فيودوروفىچ، جەنابت دەزانى، كە ئەو ئازادى بىياردانى تەواوى
دابوو بە من، تا ئەو كاتەي بە خۇي دەگاتە قەناعەت و بىياردەدات. قەرار
وا بوو لەو حالەشدا ھەر دوا بىيارد و دوا قسە، بىيارد و قسەي من بىت.
جەنەرال، بەوپەرى پەشويى و شىپىزەيى و نىگەرانيەو گوتى:

- بۇچى، مەبەستت... يانى مەبەستت...

- نا، من ھىچم نەگوتوو، ھىچ مەبەستىكم نىيە.

- تىكايە، تو دەتەويى چ بىكەي، چۆن دەتوانى كارى وا بىكەي؟

- من پاشگەز نەبوومەتەو، ژىوان نىم. پىدەچى نەمتوانى بىت، بە باشى
مەبەستى خۆم دەر بىم.

جەنەرال، بەتورەيى، بىي ئەو ھەول بەدات، تورەيى و پەستىيەكەي
خۇي وەشنىرەت، گوتى:

- ھەر لە ژىوانبوونەو و پەفزمان كەم بوو! تۆبەتى ئەو قەوانەيە!
كاكە مەسەلەكە لەو ھەدا نەماوە كە بلىين ژىوان مەبەو، پاشگەز مەبەو،
بەلكو دەبى لەو كاتەدا كە ئەو بىيارد دەدات، دەبى ئەوپەرى شادمانى و
خۇشحالى دەر بىرى، زۆر مەنتارى نىشان بەدەيت. ئەدى دەنگ و باسى
مالتان چىيە؟

- دەنگوباسى مالمان؟ ئا، لە مالەو ھەموو شىتىك بە دلى خۆمە، بە خۆم
ھەمە كارەم. قسە، قسەي منە. باوكم ديارە نارازىيە، بە تەواو ھەتى ناخۇشى
كىردوو. خۇي شىت كىردوو، بۇ ھىچ شىتىك پىرسى پىي ناكەم و قسەي
دەگەل ناكەم. خۇ ئەگەر لەبەر دايكم نەبوايە، لە مالەكە دەرەم دەكىرد.
ھەلبەتە دايكم بەردەوام دەگىرى و فرمىسك دەپىژى. خوشكەكەم لىم
توراو و بەغزى كىردوو، بەلام من بەئاشكرا پىم گوتوون كە ھەر خۆم

گه مزه

به پرسي ژياني خوم، من له ماله وه هچم ناوې ته نيا نه وي که گويم
لې بگيريت و قسم له عاردي نه دريت. من هم له بهر چاوي دايکم به
خوشکه که م گوتوه.

جه نه رال، به حواس په رتبه وه، دهسته کاني بلاو کردنه وه و شانه کاني
هله ته کاند و گوتي:

- من تا نيتاش تيناگه م! . نه و پوږت له بيره که دايکت، نينا
نالکسندروشنا هاته ديدنه يم؟ که داخ و زوخواي هله دپشت و دهگريا، ليم
پرسی: "چيته" بوم دهر کهوت که خه مي نه ويه تي به م کاره ئابروي
خانه واده که يان ده چيت. ده شيت بيرسم چ ئابروي وچوونیک له م کاره دا هيه؟
ناخر کي ده تواني بچو وکترين عه ييو عار له ناستاسيا فيليوفنا بگريت، يان
خراپه يه کي بلت؟ هر له بهر نه وي په يوه ندي ده گهل توتسکيدا هه بووه؟
نه مه قسه ي قوره، به تايه تي که له زروفيکي تايه تيدا بووه. بيرته لي
پرسيم: "باشه تو رازيت تیکه لي کچه کانت بييت؟". ها! گویت لي بوو؟ نه م
نينا نالکساندرو فنايه سهيره! هرچند مه سه له که پوون و ئاشکرايه، نازانم
بو تي ناگات... چونکه جه نه رال، نه يده زاني چوون له سهر قسه که ي به رده وام
بيت، گانيا فرياي کهوت و به م پرسته يه بوي ته واو کرد:

- بوجي سنووري خوي نازاني؟

نه وسا له سهر ي پويشت و گوتي:

- با، باش ده زاني. لي مي مگره! من نه وسا تيم گهياند که نابي خوي له
کاروباري خه لکاني دي هلقوريتني.

به هر حال، وه زع و حالي مالمان هيتا که ميک ئارامه، چونکه هيتا دوا
قسه نه کراوه. هه لبه ته که دوا قسه کرا، هه نگی ئيدي قيامت راده بييت.
نه گهر نه مړو دوا قسه بکريت ئيدي هه موو شتيک له گريژنه ده چيت.
ميرزاده، که له سووچيکدا دانيشتبوو و سهرقالي خوشنوسبي خوي
بوو، گوئي له هه موو نه م گفتوگو يه بوو.

که له کاره که ي بووه وه، هه ستا له ئوفيسه که نزیک بووه وه و
کاغه زه که ي خسته سهر ميزه که. له و کاته دا که به وپه ي تاسه و

گەمژە

كونجكاوييه وه دهپروانييه ويته كه. له بن ليوانه وه گوتى:

- ئەمە ناستاسيا فيليپوفنايه؟

ئەوسا، بە شتوويه كى گەرمتر لەسەرى پۆيشت:

- بە راستى جوانه!

ويته كه، سەروسيماي ژنيكى يە جگەر جوانى، بېهاوتاي نيشان دەدا. كراسيكي هاودامانى ئاوريشمى پەشى سادەى، بە دەن چەسپى لەبەر بوو. قزى خورمايى، بە شتوويه كى زۆر جوان و سادە، پێك خرابوو. چاوه كانى پەش و مەنگ، جۆره مەنگى و رامانيك بە تەويليه وه ديار بوو، سيماي خەمين و پر غروور، دەموچاوى كەمێك لاواز و پێدەچوو هەندى كال بێت. گانيا و جەنەرال، كە گوڤيان لە ميرزاده بوو، بەسەرسامى ئاورپان لى دايه وه. جەنەرال پرسى:

- چى؟ گوتت ناستاسيا فيليپوفنا! يانى دەيناسيت؟

ميرزاده بەرسقى دايه وه:

- بەلى، هەرچەندە من تەنيا بيست و چوار سەعاتە، بگرە كەمتريشە بۆ پووسيا گەراومەتە وه، بەلام ئەو شاجوانە دەناسم. ئەوسا بەلەز باسى ئەوهى كرد كە چۆن پوگوژينى ديتوو و پوگوژين، چى لەو بارهيه وه گێراوه تە وه.

جەنەرال، پاش ئەوهى بەدقەت گوڤى لە ميرزاده گرت، نىگايە كى پرسىار ئاميزى گانياى كرد و بەنىگەرانييه وه گوتى:

- نۆبەتى ئەو قەوانهيه! ئەمە چيه!

گانياش كە شپىزه بوو بوو، لە بن ليوانه وه گوتى:

- هيج نيه، سەركيشيه كى گەنجانە بووه و هيجى تر! ئەمە كۆرە بازەرگانيكى دەولەمەندى مەيخۆرى بەدمەستە! پيشتر ئەم حىكايە تەم بيستوو.

جەنەرال گوتى:

- منيش بيستوو مە. ئەوسا كە، ناستاسيا فيليپوفنا بە خۆى، دواى مەسەلەى جووتە گوارە كە، هەموو چىرۆكە كەى بۆ گێراينه وه، بەلام ئىستا

گه مزه

مهسه له كه زور جياوازتره. رهنگه مهسه له یهك ملیون رۆبل له ئارادا بئ-
ئمه مه جگه له ئه شق و شهیدایی شیتانه- یا با بلین هه وه سبازی په وته نی...
ئیمه هه موو ده زانین کاتی ئه م جوړه خه لکه په ت ده پچرن و سه رخوش
ده بن چ چه پکه گولئ به ئاودا ده دن، کو له هه چ کاریک ناکه نه وه.
جه نه رال، خه یالاوی له فکران پاچوو و به م جوړه کوتایی به قسه که ی
هینا:

- هم... هیوادارم به خیر بگه پئ، ئاخری خیر بئ!...
گانیا، به پرووگرژی، بزه یه کی ته وسامیزی بو کرد و گوتی:
- تو له ملیون رۆبله که ده ترسیت؟
- هه لبه ته تو ناترسیت.

گانیا له ناکاو پرووی کرده میرزاده و پرسیی:
- میرزاده، تو هه ستت به چی کرد به رانبه ر به و پیاوه؟ به پای تو
پیاوینکی جیددی بوو یان فشه که رینکی فیشالباز بوو؟ پای تو چییه؟
گانیا، به دهم ئه و پرسیاره وه، له ناخی خویا، له دهروونی خویا هه ستی به
شتیکی سهیر و غه ریب کرد، وهک بلئی بیروکه یه کی تازه و دهگمه ن له هزر
و بیریا هه لاهات و پرشنکی بیتقهراری له چاوه کانیه وه به رز بووه وه.
جه نه رالیش، که به ئاشکرا په ریشانی و نیگه رانیی پتوه دیار بوو، بئ ئه وه ی
چاوه پروانی وه لامینکی قه ناعه تبه خش و جیددی بئ، ئاوپی له میرزاده
دایه وه.

میرزاده به رسقی دایه وه:

- نازانم چیت پئ بلیم. به هه ر حال من وام هاته به رچاو که زور شپه رزه و
په ریشانه، له راده به ده ر شهیدایه و ته نانه ت ماخولانیه تی. به یه که م نیگا
هه ستت ده کرد نه خوشه. له و باوه رده دام هه ر که بگاته وه پترسبورگ، دوا ی
چه ند رۆژیک سیحه تی تیک بجیت و نه خوش بکه ویت، به تایبه تی ئه گه ر
ده ست به خواردنه وه بکات.

جه نه رال، هه لوه سته یه کی کرد و گوتی:
- ئاوا... یانی ئه مه هه ست و بوچوونی تو بوو؟

گەمژە

- بەلئى، من وام دەبينى.

گانيا، بە دەم بزههكى تهوساميزهوه، ږوو له جهنه رال گوتى:

- بهه رحال، ئەم جوړه ريسك و سهركىشيه، پتويستى به چەند ږوژيک
نيه تا بته قيته وه و دهنگ بداته وه. رهنګه ئەم ږوکه، نه گاته شهوئ، بته قيته وه
و دهنگ بداته وه و ئاشکرا بييت.

جهنه رال گوتى:

- هم... بهلئى... له گينه... به لام هه موو شتيك وه ستاوه ته سهر ئه وهى، كه
ناستاسيا فيليوفنا چ شتيكى به خه يالدا بييت!

گانيا گوتى:

- تو به خوټ چاك ده زانيت كه ناستاسيا فيليوفنا هه ندئ جار ده بئى به
چ به شريك!

جهنه رال، كه زور شپړزه بوو بوو، به توندى گوتى:

- ده ته وئ چ بلئى؟ مه به ست له قسه يه چيه؟

گوئ بگره گانيا، تكات لئ ده كه م ئه مږو ئه وهنده لاسارى و عيناډى
ده گه لدا مه كه. به پيچه وانه وه: هه موو هه وئيكى خوټ بخه گه ږ كه... مه به ستم
ئه وه يه... نه رم به له گه ليا. دلئ رابگره... رازيى بكه... هم! بوچى به و جوړه
ليو هه لده قورتيني؟ گوئ بگره گاږيلا ئارډاليونوفيچ: كاتى ئه وه هاتووه ئه م
مه سه له يه يه كلايى بكه ينه وه! ئه م هه موو ده رديسه رييه ئيمه له پاى
چيه؟ تو به خوټ زور چاك ده زانى ماو يه كى زور به رژه وهنديى من
له وده دا بوو په يگيرى ئه م مه سه له يه بكه م. ئيدى به هه ر جوړئ بووه، ده بئى
مه سه له كه به قازانجى خوټ ساغ بكه مه وه و لئى ده ر بچم. توتسكى قه رارى
يه كجاره كى خوى داوه، هئز نيه په شيمانى بكاته وه، من له و ږووه هه يچ
خه م و نيگه رانيه كم نيه. ته واو ئاسووده م، زور دلنيا و ئه رخايه نم. من
ئه گه ر شتيك بوئ، ته نيا به رژه وهندي و خيږى تويه و هيجى تر. ئيدى بو
خوټ باش بير بكه وه: ئايا متمانته به من نيه؟ خو تو پياوئيكى...
پياوئيكى... پياوئيكى زيره ك و هوشمه نديت. خو من هه موو هيوايه كم به تو
بوو. جا ئه مه... ئه مه...

گەمژە

دیسان گانیا، فریای جەنەرال کەوت و بەم جوۆرە پستەکەى بۆ تەواو کرد:

- جا ئەمە ئەسلى مەسەلەکەیه!

هەنگى، بزهیهكى تەوسامیزی تال لیتوی بزواند، بى ئەوەى تەنانەت هەولێ شارەندەوهشی بدات. نیکا تیژە ئاگرینەکەى برییه جەنەرال، دەتگوت دەیهوئى بە نیکا، هەموو هزر و بیر و بیرکردنەوهیهكى خۆى لە جەنەرال بگەیهنیت. دەموچاوى جەنەرال سوور هەلگەرا، بە نیکایەكى توپە پروانییه گانیا و لەسەر قسەکەى خۆى پۆیشت:

- بەلێ، زیرەكى و هۆشمەندى ئەسلى مەسەلەکەیه. تۆ کابرایەكى سەیریت گافریلا ئاردالیونیچ! لەو دەچى بە هاتن و پەیدا بوونی ئەم گەنجە بازەرگان زادهیه زۆر خوشحال بیت، وەکو ئەوەى فریارەسیک بیت و لە ئاسمانەوه هاتیبێتە خوارەوه! دەبوايه لەم کار و مەسەلەیدا، هەر لە سەرەتاوه هوشیار بیت و زیرەكى و کارامەبى خۆت بسەلمینی. دەبوايه زۆر بە باشى هەلۆیستەکەت هەلسەنگاندابا و تىى بگەیت و بەدروستی پەوشەکەت تەخمین کردبا... و... و... دەبوايه لە هەر دوو سەرەوه کار بکەیت.... دەبوايه پێک و پەوان، بە راشکاوى و سەرپاستى کار بکەیت... دەبوايه پێشوەختە هەموو شتێکت گوتبا، تا خەلکانى دى تێوه نەگلێن و دووچارى کێشە و سەریەشە نەبن. وەختیکى زۆرت بۆ ئەم کارە بە دەستەوه بوو. ئیستاش نەچوو بەچیت. (لێزەدا جەنەرال، بە شیوەیهكى دیار برۆکانى هەلبرین)، هەرچەندە تەنیا چەند سەعاتیک بەدەستەوه ماوه. تێدەگەى؟ بەلێ؟ دەتەوئى یان نا؟ ئەگەر ناتەوئى، بلێ نامەوئى و برایەوه، دەبێ لە کاتى خۆیدا ئەوه بلێ! کەس زۆرت لێ ناکات گافریلا ئاردالیونیچ، ئەگەر ئەمە بە داو دەزانى، دانیابە کە کەس داوى بۆ نەناوێتەوه، کەس نایەوئى بتخاتە داوهوه.

گانیا، بە دەنگیکى نزم، بەلام بە شیوەیهكى بنجبر گوتى:

- من دەمەوئى ئەم کارە بکەم!

ئەوجا چاوانى داخست و بێدەنگییهكى تال نیشتە سەر سیمای جەنەرال،

گەمزە

كە تۈزى لەو پىش زۆر توپە بووبوو، ھەنوكە ھىنور بووبووە، دلى خوش بو. ديار بوو كە لە زىدەپۆيىيەكەى خۆى ژيوان بوووتەو. لەناكاو ئاوپى لە ميرزادە دايەو، ديار بوو لەو نىگەران بوو كە ميرزادە لەوى بووبوو و گويى لە ھەموو شتەكان بووبوو.

بەلام، زۆرى پىنەچوو كە جەنەرال ھاتەو تايىم، چونكە تاقە تەمەشاكردنكى ميرزادە بەس بوو، بۆ ئەو دلى جەنەرال ئاسوودە و بىرى پەھەت بى.

جەنەرال، كە تەمەشاي نمونەى دەستخەتەكەى ميرزادەى كرد، بەسەرسامى گوتى:

- دەستت نەرزى! ئەو ھىە خەت! بە راستى جوانە! يەكپارچە ھونەرە! ھونەرىكى دەگمەن! گانيا، تەمەشا تەمەشا، بىروانە چ بەھرەيەكە! ميرزادە، بە ھەرفى ڤووسى سەدەكانى ناڤين، لەسەر كاغەزە ئەستورەكە ئەم دەستەواژەيەى نووسىبوو:

"ئەمە دەست و ئىمزاى عەبدى زەليل، خودى پاپا پافنوسە".

ميرزادە، بەويەرى جۆشوخروش و بە ئاو و تاويكى زۆرەو گوتى:

- ئەمە واژو و ئىمزاى خودى پاپا پافنوسە، لە دەستنووسىكى سەدەى چواردەمەو ھەر گىراو. جاران پاپا و پەترىاركەكانمان ئىمزاى جوانيان ھەبوو! بۆ ئىمزاىك ئەم ھەموو زەوق و سەلىقە و سەبەر و ھەوسەلەيان بەكار بردوو. تۆ نوسخەى چاپەكەى ڤوگودىن* -ت نىيە جەنەرال؟ تەمەشا لىرەدا لاساى جۆرە خەتىكى دىكەم كردوووتەو. خەتى درشتى چەماو، كە لە سەدەى رابردودا، لە ھەرنسا باو بوو. تەنانت ھەندى لە پىتەكان بە شىوھى جياواز نووسراون، ئەمە خەتى ئاساى گشتىيە، تىكرای نووسەران بەكارى دەبەن. ئەمە لە دەستخەتى، خۆشنووسانى ئەسلىيەو ھەر گىراو، كاتى خۆى نوسخەيەكم ھەبوو. دەزانى جۆرە جوانىيەكى خۆى ھەيە. تۆ جوان تەمەشاي ئەم دال و ئەلفە بازەنيانە بكە. شىوازى ھەرنسىم تىكەل بە ڤووسى كردوو. ئەمە كارىكى زۆر ئەستەم و زەحمەتە، بەلام پىنم وايە من دەرەقەتى ھاتووم. ھەرموو

گه مژه

ئەمەش نموونەى جۆره خەتئىكى دىكەيه، نموونەيهكى زۆر پەسەن، تەمەشاي ئەم پستەيه: "هېچ كۆسپىك خۆى لەبەر هەول و تىكۆشان ناگرىت". ئەمە شىوازيكى پرووسىيه، خەتئىكه كه حكومت بەكارى دىنى، يان دەشيت بلنى نووسىنئىكى حكومەتى - سوپاييه. بەم خەتە نامە بۆ پياوى گەورەى پايسەدار دەنوسرىت. ئەمەش خەتئىكى بازنەى چەماوہيه و زۆرىش جوان و ناسكە، پنى دەلەين خەت و نووسىنى "پەش". بە راستىش زۆر پەشە، بەلام يەجگار جوانە. خوشنوسى پيشەى و كارامە، پى بە خۆى نادات، ئەم وردە شت و وردەوالانەى بۆ زياد بكات. دەى بينى؟ لەگەل ئەوەشدا، شەقلئىكى تايبەتى بە خەتەكه دەدات. پياو دەتوانى پوحى نووسەرە سوپايەكەى تيادا بدىنى، كه دەيهوى زەوق و سەلىقەى خۆى بنوئىن، بەهرەكەى داواى ئەوہى لى دەكات، بەلام زەبت و پەبتى سوپايى پنى نادات. سىستەمى سوپايى، زۆر بە جوانى لە خەتدا گوزارشت لە خۆى دەكات. تۆ پروانە چەند جوانە! كاتى خۆى كه ئەم شىوازه خەتەم بينى، زۆر حائىرمام، دەزانى ئەم نموونەيهەم لە سويسرادا بينى! ئىستاش چەند نموونەيهكى ئاسايى و باوى خەتى ئىنگليزىت نیشان دەدەم، نموونەى خەتى خالىسە و بى خەوش و بى پتوشكارى ئىنگليزى. هەر بە خۆى، خۆپسك جوانە! يەكپارچە سىحر و ئەفسوونە: مرواربيە، دۆرە، گەوہەرە! چاو لە كەمال و جەمالى تير نابيت. ئەمەش خەتئىكى دىكە، بە شىوازى فەرەنسى، هەر هەمان ئەو خەتە ئىنگليزىيە و برىك دەسكارى كراوہ، ئەمەم لە چەرچىيەكى فەرەنسى وەرگرتووہ. هەر هەمان شىوازى ئىنگليزىيە، بەلام پيت و حەرفە پرەكانى زەقتەر و پەشتەر و ئەمەش هاوسەنگى پىژەى پەش و سىپىيەكەى گۆرپوہ. تۆ دىقەت بدە، پيتە چەماوہكانىش زياتر هاتوونەتوہ يەك و كەمىك خرتەر بوون، هەروہا وردەكارى تياكراوہ، بەلام ئەم وردەكارى و ناسككارىيە لەم خەتەدا ناپەسند نىيە، هەلبەتە ئەم وردەكارىيانە يەجگار هەستيار و پىر خەتەرە، بۆيە خوشنوس دەبى يەجگار بەهرەمەند و كارامە بىت ئەوجا خۆى لەو وردەكارىيانە بدات، دەنا ريسەكەى لى دەبىتەوہ بە خورى، بەلام ئەگەر خوشنوس توانى مەودا و

رېژە دروسته كان بدۆزیتەوه، هەنگی خەتیک بەرھەمدینێ، بیھاوتا، خەتیک
کە ئینسان وەکو ئاشق، دلەبەندی دەبیت.

جەنەرال بە دەم پێکەنینەوه گوتی:

- جوانه، جوانه، سەیره! تۆ شارەزای ھەموو پەمز و وردەکاری و
ناسککارییەکانی! برادەری ئازین، تۆ ھەر خوشنوس نیت، بەلکو
ھونەرماندێکی تەواوی، تۆ چ دەلێی گانیا؟
گانیا، بۆی سەلمان و گوتی:

- شتیک سەیره!

ئەوسا بە دەم تەوسخەنەوه لەسەری پۆیشت:

- ئەمە نیشانەی بەھرەییەکی گەورە و دەشت لە سایەی ئەمەوه کار و
پیشەییەکی موختەرەمی دەست بکەویت.

جەنەرال گوتی: پێکەنە، تا دەتوانی پێکەنە، بەلام بەھرەییەکی ئەوتوی
ھەیە، کە بتوانی پیشەییەکی زۆر باش بە دەست بێنێ، گوێ بگرە میرزادە،
چۆنە تەکلێف بکەم جارجار بەو خەتە جوانەت نامەیک بۆ کەسیتییک
بنوسیت؟ دەتوانم مانگانەییەکی بیست و پێنج رۆبلیت بۆ بپرەوه...

جەنەرال بە دەم ئەو قسانەوه سەیریکی سەعاتەکەی کرد و لەسەری
پۆیشت:

- سەعات دوازدە و نیو! گوێ بگرە میرزادە، با بێنە سەر ئەسلی
مەسەلەکە، من کارم ھەیە و پەلەمە، پەنگە ئەمڕۆ دەرفەت نەبیت جارێکی
دی یەکتەر بدینەوه. کەمیک دانیشە: وەکو پێم گوتیت، من ناتوانم ھەموو
جاری بپێنم. دەرفەتم نییە، بەلام لە ناخی دلەوه حەز دەکەم سووکە
یارمەتییک بە دەم، دەستگیروییەکی کەم بکەم، تا دەکەویتە سەر پێی
خۆت و کاری دلخوازی خۆت پەیدا دەکەیت و دەتوانی تەگبیری حالی
خۆت بکە، من وەزیفەییەکی چکولەت بۆ دەدۆزمەوه، ھەلبەتە وەزیفەییەکی
قورس و زەحمەت نا، بەلام نەزم و زاکونی دەوی، جا گوێ بگرە بزانی چی
دەلێم: ئەم کورپە گەنجە، یانی گافریلا ئاردالیونوچیچ دەبینی، ئەم گەنجە
ھاوڕێی منە، حەز دەکەم باشتری بناسیت، لەگەڵ کەسوکارەکەی خۆیدا

گه مژه

دهڙي، خوشکه که ی و دایکی له شوقه که ی خویاندا، دوو یان سی ژووریان موبیله کردووه، به هه موو که لوپه لیک و به خوار دنه شه وه به کریی ددهن، هه لبه ته ته نیا به خه لکی ره و شتبه رز و ئابرومه ندی ددهن، یانی به کریچییه کی ددهن که که سیکي مه عته بهر زهمانه تی بکات. جا من دلنیا م که نینا ئالکساندروفتا، قسه ی من له عار دی نادات و پیشوازیت دهکات. جا ئه مه به بۆ تو میرزاده کوزو شه شه، چونکه به ته نیا نابیت و وهکو ده لنین له باوهشی خیزانیکدا دهڙی. به رای من نابی له هه وهل پوژوه له پایته ختیکی وهکو پترسبورگدا به ته نیا بژیت. هه لبه ته نینا ئالکساندروفتای دایکی گاقریلا ئاردالیونوفیچ و قارقارا ئاردالیونوفیچای خوشکی، دوو خانمی زور به ریزن، من زورم خوښ دهوین و له راده به دهر حورمه تیان دهگرم. نینا ئالکساندروفتا، هاوسه ری ئاردالیون ئالکسندروفیچه، ئالکسندروفیچ، جه نه رالیکی خانه نشینی هاو دهوړی منه، له سوپادا دوست و براده ری یه کدی بووین، به لام له بهر هه ندی هو ی تاییه تی هه موو په یوه ندیه کم دهگه لیا بری، به لام ویرای ئه وهش هه ر پیزم گرتووه و قه در و حورمه تی خوی له لام هه بووه. جا میرزاده من بویه هه موو ئه م شتانه ت بۆ دهگیرمه وه تاکو بزانیته که من زهمانه ته دهکم، یانی من مه سئولیه تی تو هه لدهگرم. کریی ژووره که و خوار دن و خزمه ت، زور نابی، دلنیا م که مووچه که ت به ته واوه تی به ش دهکات. راسته پیاو پیوستی به خه رجیی گیرفان هیه، با که میش بی، به لام به قسه ی من دهکه ی، به بی عاجزی، سه باره ت به تو وا باشتره خه رجیی گیرفانت پی نه بی، هیچ پاره یه کی زیاده ت نه بیت، به لام له بهر ئه وه ی حالی حازر جزدانه که ت هیچی تیا نییه، با بیست و پینج روبلینکت وهکو پیشه کی بده می، پاشان حیسابی خومان پاک دهکه ی نه وه. جا ئه گه ر تو، دلشیت وهکو پواله ته ت وا بی، قسه ی دل و ده مت یه ک بیت، پیم وایه هیچ کیتشه یه کمان ناکه ویته نیوان. ئه گه ر ده بیینی ئه وهنده به خه می تووهم، هی ئه وه یه که به ته مام هه ندی کارت پی بسپیژم و پشت به تو ببه ستم، که پاشان به دهم کارکردنه وه ئه و شتانه ت بۆ دهر دهکه ویت. گانیا گیان، خو پیتان ناخوښ نییه، میرزاده بیته مالی ئه نگو؟

گه مژه

گانیا، بهوپه ږی ږووخوښی و زمانشیرینی بهرسفی دایه وه:

- به پیچه وانه وه! دایکیشم زوری پښ خوښ ده بیت...

- وا بزانم جارئ هر یهک ژوورتان به کړئ داوه، ئه و پیاوړی تیا به که

پښم وایه ناوی فردید... فردید...

- فردیش چینکو*

- به لئ فردیش چینکو. من حه ز له چاره ی ئه م فردیش چینکو به ناکه م.

لینوکینکی پیسه. تیناگه م بچی ناستاسیا فیلیوفا هه میسه پشٹیوانی لئ

دهکات. راسته گوا به بن عام و خزمیه تی؟

- نه باب! خزمی چی! هر ئه وهنده ی من خزمیه تی!

- دهی... هه قمان چییه، چاوی دهره هات... میرزاده چ ده لئیی، ئه م

ته گیره ت به دل؟ بیت خوشه یان نا؟

- به لئ، سوپاس جه نه رال. به راستی قهر زاربارت کردم، به تابه تی که

من، نه بی به غرور و خو هه لکیشان، داوی شتی وام لئ نه کردبویت. به

راستی تیا مابووم و نه مده زانی شه و له کوئ به ویمه وه و ږوژ بکه مه وه.

هه رچه نده ږوگوژین، خولکی کردبووم که بچه نک وی، به لام....

- ږوگوژین؟... نا... واز له ږوگوژین بیته، من وهکو باوکتک، یان وهکو

هاوړنیه کی خوت، ئاموژگاریت ده که م، ئه م پیاوړه له بیر خوت به ره وه. من

ئاموژگاریت ده که م با په یوه ندیت ته نیا به و خانه واده یه وه هه بیت که

له مه ودوا ده گه لیان ده ژیت.

میرزاده کوتی:

- تو که پیاوړکی ئه وهنده به لوتف و باشیت. شتیکی دیکه م هیه حه ز

ده که م پرست پښ بکه م.

جه نه رال قسه که ی پښ ږی و کوتی:

- ببوره، یهک ده ققه ش وه ختم نییه. هر ئیستا سه باره ت به تو ده گه ل،

هاوسه ره که م، لیزافیتا ږوکوفیتا، قسان ده که م. ئه گهر قایل بو که ئیستا

پیشوازیت بکات - هه لبه ته من هه ول دده م قایلی بکه م - ئه و ئاموژگاریت

ده که م، ئه م دهره ته له کیس مه ده و هه ول بده بجیته دلپه وه، چونکه له گینه

گه مژه

خزمه تیکی گه ورهت بکات، قازانجیکی باشت پی بگه یه نیت، چونکه تۆش هه مان له قه ب و شۆره تی خانه واده یی ئه وت هه یه، به لام ئه گهر نه یو یست ئیستا پیشوازیت بکات، ئه و دِل له دِل مه ده، چاوه پروانی دهر فه تیکی دیکه بکه. جا گانیا تۆش وهره ته مه شایه کی ئه م لیستی حیساباته بکه. من و فیدوسییف له دوینیه خه ریکین، سه رمان لئی دهر نه کرد. ده بی له... تۆمار بکرین.

جه نه رال، به له ز له نووسینگه و ئۆفیسه که وه دهر که وت. میرزاده چه ندی کرد و کۆشا نه ی توانی هیچی له باره ی مه وزعه که ی خۆیه وه پی بلن. گانیا جگهریه کی پی کرد و یه کیکیشی به میرزاده دا. که وهری گرت، به لام له ترسی ئه وه ی نه با گانیا ناره حه ت بکات، درێژه ی به قسه کانی خۆی نه دا. که وته ته مه شا کردنی دهر و به ری ئۆفیسه که. گانیاش، نیگایه کی لامسه رلایی به و کاغه زه پر ژمارانه دا گێرا که جه نه رال دابویه. گانیا، بیتا قه ت و حه واس په رت بوو. که به دوو قۆلی و به ته نیا مانه وه، میرزاده وای هه ست ده کرد، که ته نانه ت بزه و نیگا په ریشانه که شی، بوون به باریکی قورس و له سه ر دلی ئه و دانراون.

گانیا، له ناکاو له میرزاده نزیک بووه وه که له م کاته دا به دیار وینه که ی ناستاسیا فیلیپوفناوه و یستا بوو و به چاوی مشتیه ری که وت بووه ته مه شا کردنی.

- میرزاده، تۆ ئه م ژنه ت به دله؟

میرزاده به رسقی دایه وه:

- دهمو چاویکی سه یری هه یه، من دلنیا م قه دهر و چاره نووسیکی ده گمه ن و نائاسایی هه یه. دهمو چاویکی گه ش و شه نگولی هه یه، به لام دهر دو په نجی زۆری چه شتووه، وا نییه؟ پیاو ئه مه له نیگایا، له گۆناکانیا، له دوو خاله ی ژیر چاوه کانی و سه رووی پوومه ته کانیدا ده خوینیه وه. غروور و فرناخییه کی زۆر زۆر به سیمایه وه دیاره! به لام نازانم دلپاکه یان نا؟... خۆزگه دلپاک بوایه! دلپاکي هه موو عه بیکی دی ده سړیته وه، قه ره بووی هه موو شتیک ده کاته وه!

گەمزە

گانیا، بى ئۇەۋى چاۋە ئاگرىنەكانى لە مىرزادە بگوازىتەۋە، لەسەرى
پۆيشت:

- باشە تۆ ئامادەى ژنىكى ۋاھى بىنى؟

مىرزادە بەرسقى دايەۋە:

- من ناتوانم هيچ ژنىك بىتم. من نه خوشم.

- ئەدى پوگوژىن؟ تەسەۋر دەكەى پوگوژىن بىخوازىت؟ ھا؟

- پوگوژىن؟ پىم ۋايە لەگىنە بىخوازىت. لە سبەينى زووتر نىيە

بىخوازىت! بۆ ھەفتەيەك دەيخوازىت و پاشان سەرى دەبىرئ!

ھىشتا مىرزادە، بە تەۋاۋەتى لەۋ قسانە نەبۈۋوبوۋەۋە كە گانيا بە جۆرى

لە ترسانا راجفرى، كە لەزگ بوو مىرزادە دەست بە ھاۋار بكات، باسكى

گرت و پرسىي:

- چىتە؟

لەم كاتەدا خزمەتكارىك ھاۋە بەردەرگا و گوتى:

- جەنابى كۆنت، جەناب ەالى، دەفەرموۋى بچىتە دىدەنى خا جەنەرال.

مىرزادە، لە ژوورەكەۋە دەر كەۋت و دۋاى خزمەتكارەكە كەۋت.

پەراۋىز:

* - ئەمە دەست و ئىمزاى ەبەدى زەلىل، خودى پافنووسە: ئەم پاپايە

لە سەدەى چۋار دەيەمدا، لە دەفەرى گۈسترومادا، تەرىقەتتىكى تايىبەتى

دامەزراند، دىرۋكنۋوس و ئاركولۋىست، مىشيل پوگودىن (۱۸۷۵ - ۱۸۰۰)

ئىمزاكەى لە ئەلبومىكى دوو بەرگىدا پاراستوۋە، بە ناۋىشانى (چەند

نمۈنەيەك لە خەتى سلاقى پوۋسى. (مۈسكۈ، ۱۸۴۰ - ۱۸۴۱).

* - 'فردىش چىنكۈ...': ئەۋ ناۋانەى بە پاشگرى (ىنكو) كۆتايىان دىت،

ئەسلىيان ئۇكرانىيە.

شەئى چوارەم

ھەر سى كىژەكەى يەپانچىن خانم، كىژانى تەندروست، شاد و شەنگول، تۆكمە و زەلام، بە شانوشەوكەت، ناوشانىپان، سىنەبەرز، باسك و بازوو بەھىز بوون، بە شانوباهۆ ھىچيان لە پياو كەمتر نەبوو، جا بە ھۆى ئەم سىحەتەو، ھەموويان نەوسن و چلئس و زۆرخۆر بوون و ئەمەشيان لە كەس نەدەشاردەو.

دايكەكەيان، خا جەنەرال، لىزاقىتا پروكوفىفنا، ھەندى جار ئەم چلئسى و نەوسنى و زۆرخۆرىيەيانى لەبەر گرانبوو، بەلام كىژەكان، وىراى ئەوھى بە پوالت وايان دەنواند گوى لە ئامۆژگارىيەكانى دەرگرن و بە گوى دەكەن، بەلام لە راستىدا دەمى بوو، ئەو دەسەلاتەى جارانى بەسەريانەو نەمابوو. زۆر جار يەكيتىي نىوان كىژەكان خا جەنەرالى پەست دەكرد، خا جەنەرال، كە ژنىكى سەنگىن و سەلار و بەويقار بوو و حورمەتى خۆى پادەگرت، واى بە باش دەزانى، دەمە دەمەيان دەگەل نەكات و خۆى لە كاروباريان ھەلنەقورتىنى و بە دەقى خۆيەو دانىشت، بەلام ھەموو جاريكيش خۆى پى نەدەگىرا و مجىزى خۆى پى جەل و نەدەكراو بەسەر ئەقلا سەر دەكەوت و مىلى بۆ بريار و قەرارى كىژەكان نەدەدا. ئىدى لىزاقىتا پروكوفىفنا، سال بە سال كەم ھەوسەلەتر و بىسەبىتر و تەنانەت ئالۆژىكىتر دەبوو، بەلام لەبەر ئەوھى مێردەكەى پياويكى گويپرايەل بوو و

گه مژه

به ته وای دهسته موی کردبوو، ئیدی هه ر داخیکی که وتبا دل، بهوی ده پشت و ههنگی ئارام ده بووه وه، ته بایی و نه زم و زا کوونی بۆ ماله که ده گه پایه وه و شه ر و بشیویان به خیر ده گه را.

ئه گه ر بلتی مه دام جه نه رالیش، به شی خوی نه وسن بوو. هه موو پوژیک، قاوه لتییه کی تیروته سه لی ده گه ل کیزه کانی ده کرد، قاوه لتی چی! هیچی له فراڤین (نیوه پوژه) که متر نه بوو که عاده تن به نیو سه عاتی دوی نیوه پوژ پیشکه ش ده کرا. خو کیزه کان پیش ئه مه ش، که له خو پاده بوون، هه ر له ناو جیگا کانیاندا، له سه عات دهی ته وادا سه رو فینجان قاوه ی خه ستیان ده خواره وه. له سه عات دوازه و نیوی ته وادا، خوان و سفره له ژووره چکوله که ی، ته نیشته شوقه که ی لیزاڤینا پروکوفینای دایکیانه وه پاده خرا، جه نه رالیش جار به جار، ئه گه ر دهستی گه یشتبا و بیهرژایه، به شداری له م ژمه تیروته سه له خیزانیه دا ده کرد. سفره ی چی! به جو ره ها خواردن و نیعمه ت رازابووه وه، چای، قاوه، په نیر، هه نگوین، که ره، گوشتی برژاو، په راسوو، شیرینی تایبه تی که خا جه نه رال حه زی لی ده کرد، کفته و گوشتاوی خه ست و خۆل.

ئه و دانی به یانییه ی که لی ره دا باسی ده که یین، هه موو ئه ندامانی خانه واده که، له ژووری ناخواردن خر بوونه وه و چاوه پوانی جه نه رالیان ده کرد، که به لینی دابوونی سه عات دوازه و نیوی ریک بگاته لایان. خو ئه گه ر تاقه یه که ده قیقه ش مه حته ل بویه، خیرا یه کیکیان به شوینیا ده نارد، به لام جه نه رال له سه ر به لینی خوی له وه ختا هاته وه. له کاتی که به ده م پوژباشه وه خه ریک بوو دهستی ژنه که ی ماچ ده کرد، حاله تیکی نااسایی له نیگا و سیمایدا به دی کرد. هه ر چه نده دویشه و، هه ستی به وه کردبوو، که شتیکی له و بابه ته ی دیته ری، که چووبووه ناو جیگا، هه ستی به جو ره نیگه رانییه ک کردبوو، ترسیکی زوری لی نیشتبوو، هه رچه نده کچه کانی چووبوون ماچیان کردبوو، هیچ توپه یی و نا په زاییه کیان پیوه دیار نه بوو، به لام هه ر نا په حه ت بوو، پیده چوو شتیکی نااسایی له ئارادا بی، دروسته، جه نه رال، به هو ی زرو فی تایبه تییه وه، له پاده به ده ر، پر گومان ده ر چووبوو،

گه مژه

به لām چونکه باب و میړدیکي کارامه و پر ئه زمون و زیرهک بوو، هر چاریکی به پیویست زانیایه دهیکرد.

پهنگه، ئه گهر لیره دا هه لوه سته یهک بکهین و له پړیگه ی شهرح و شرؤقه یهکی ورد و دروست و مه یله و راسته وخؤوه باسی ئه و وه زع و حال و زرووفه بکهین که خانه واده ی جه نه رال یه پانچینی تیا بوو، هیچ زیانیک به چیرؤکه که مان نه که ویت.

وهکو پیشت ئاماژه مان کردی، جه نه رال، هرچند خویته وارییه کی زوری نه بوو و خوی گوته نی (پیاویک بوو خوی به خوی راگه یشتبوو) میړد و باوکیکی کارامه و پر ئه زمون و هوشیار و زیرهک بوو. بریاری دابوو له مه سه له ی شووکردنا، گوشار له کیژه کانی نه کات. بریاری دابوو نه بیت به سیتیه و به رده وام به دویانه وه بیت و به ناوی خؤشه ویستی و دلسؤزیی باوکهانه وه، وهکو زؤربه ی خیزانه کان، ته ناهت خیزانه خویته وار و رؤشنبیره کانیش، له خه می دؤزینه وه میړدا بیت بؤ کیژه کانی.

جه نه رال، نهک هر خوی وا بیري دهکرده وه، به لکو لیزاقتای هاوسه ریشی هینابووه سهر هه مان بیروباوه پ، دیاره ئه وه کاریکی زؤر قورس بوو، چونکه پړیک پیچه وانه وه ته بیعت و غه ریزه ی ئافرهت بوو، به لām به لگه و بیانوو هه کانی جه نه رال، چونکه له سهر هیم و بناغه ی واقعی رؤنرا بوون، یه جگار قه ناعه تبه خش بوون. جه نه رال، قه ناعهت و بیروباوه پی وا بوو که: کیژانی گهنج و عازهب، ئه گهر ئازادیی په فتاریان بدریتی، خؤبه خؤ پړیگه ی ئه قل و مه نتيق ده دؤزنه وه و دهگر نه بهر، وه زع و حاله کان به دلی خویان ده بیت و هیچ هه نجهت و بیانوو یه کیان نامیتن، ههنگی دایک و باب ته نیا ئه وه یان له سهر ده بیت که به گویره ی توانا چاودیریان بکهن تا نه که ونه هه له ی هه لېژاردنه وه یان تووشی هیچ که چره وی و لادانیکي نادرست و نابه جی نه بن. ئه وسه، له کاتی گونجاو و له باردا ده توانن، به هه موو هیژ و توانایه کی خویانه وه، پینوینیان بکهن و پړیگه ی دروستیان نشان بدن. ئه مه جگه له وه ی سال به سال سهروهت و سامانی خانه واده که زیادی دهکرد، پایه ی کومه لایه تی به رز ده بووه وه،

گه مژه

ئەمەش بە قازانجی کێژەکان، تەنانەت لە ڕووی جیازی و شیتشەوه، دەشکێتەوه، بەلام وێڕای ھەموو ئەم حەقیقەتە حاشاھەلنەگرانە، بویەریکی تازە ھاتبوو ٩اراو، ئەویش ئەو بوو کە کێژە گەرەکە، یانی ئەلکساندریا، لەناکاوا، بە شتێویەکی وەک بلێی چاوەڕواننەکراو - کە ئەمە ھەمیشە ھەر وایە - گەشتبوو تەمەنی بیست و پێنج سالان.

جا ھەر تەقربەن ھەر لە ھەمان سەرۆبەندا، ئافاناسی ئیقانوفیچ توتسکی، جاریکی دی کەلکەلە و ئارەزووی ژنھێنانی کەوتەووە سەر. توتسکی پیاویکی دەستڕۆ و زۆر دەولەمەند بوو، خۆدان پێگەیەکی کۆمەلایەتی بەرز بوو. تەمەنی نزیکەی پەنجا و پێنج سال بوو، پیاویکی ناسکتەبە و خوشمەشرەب و بەسەلیقە و ھەستاسک بوو. بە نیازی زەماوەندیکی ئاقیبەتخێر و جوان بوو، جوانناسیکی زەبەردەست و بێھاوتا بوو. لەمیژ بوو دۆستی جەنەرال یەپانچین بوو، جگە لە دۆستایەتی، لەچەند پرۆژەیەکی داراییشدا، ھاوبەش و ھاوبەزرەوھندی بوون. ئیدی گرینی دلی خۆی بۆ جەنەرال کردبوو ھە لە ڕووی دۆستایەتی ھە پرسى پێ کردبوو، کە ئاخۆ داواى کێژەکەى بکات دەیداتى یان نا؟ ئیدی لەبەر ئەمە، ڕەوتى ژيانى ئارام و ڕیکوپینکی خانەوادەکەى جەنەرال یەپانچین، بەئاشکرا شلۆق بووبوو.

وھکو پێشتریش گوتمان، کێژە ھەرە بچووکەکیان، واتا ئاگلایا، لە دوو خوشکەکەى تری جوانتر بوو، وەک دەلێن نازداری باوان بوو. تەنانەت (توتسکی)یش کە پیاویکی یەجگار خۆپەسەند بوو، دەیزانى نابى بە ھیچ جوۆرى بەتەمای ئاگلایا بێت، چونکە ئاگلایا بۆ ئەو نابیت و خواردنى ئەو نییە.

بەھەر حال، خوشکەکانى ئاگلایا، زۆریان خوش دەویست، کوێرانە خوشیان دەویست و خانەواندەى یەپانچین تیکرا، راستگۆیانە و دلسوزانە، لە ناخى دلەو بەتەمای ئاییندەییەکی نمونەیی و ئاناسایى بوون بۆ ئاگلایاى کێژە بچووکىان، ئاییندەیکە کە نزیک و ھاوتای بە ھەشتى زەمینى بێت. یانى میتردى ئاییندەى ئاگلایا دەبێ پیاویکی ئایدیالى بێ، ھەموو

گه مژه

سيفه تيكي ئايدىيالى تيا بيت، له هه موو پروويه كه وه سهركه وتوو بى، زوريش دهوله مند بى. ته نانهت هه دوو خوشكه كهى، به بى قسه و گفتوگو، له دلى خودا، برياريان دابوو، ئه گهر پتويستى كرد، هه موو فيداكارى به كه له پيتاوى ئاگلایادا بكه و جيازي به كهى ده بى زور گه و ره و ده گمهن بيت.

داك و باوكه كه يان، ئاگايان له م پيكه وتنهى نيوان دوو خوشكه گه و ره كه هه بوو. بويه كاتى توتسكى گرڤى دلى خوى بۆ خانه وادهى يه پانچين كرده وه و نيازي خوى ئاشكرا كرد، زور به گومان نه بوو له وهى كه يه كييك له دوو خوشكه گه و ره كه داواكهى قه بوول بكات، به تايبه تى توتسكى له وانه نه بوو گوڤ به مه سه لهى جيازي بدات و چاوى له جيازي و ماره يى بيت، بويه جه نه رال، وه كو پياوئىكى كارامه و به ئه زمون، يه كسه ر په زامه ندىي خوى راگه ياند، (توتسكى) يش له بهر هه ندئ هوى تايبه تى خوى، زور به تانى شته كه دا نه چوو، كه نكه شه و گفتوگو به كهى زورى ده رباره نه كرد، شته كهى به مه يله و شاراوه يى هيشته وه، ته نيا تاقيكرده وهى ده مى خانه وادهى يه پانچين بوو، بويه داك و بابكه ش شته كه يان، ته نيا وه كو گريمانه و ئه گه ريكي دوور، دا به گوڤى كچه كاندا، كيژه كانيش له لاي خويانه وه وه لامى كي گونگ و ئالوزيان دايه وه، به لام دلخوشكهره بوو، ئه وهى لى به دى ده كرا كه كيژه گه و ره كه، واتا ئالكساندرا، له گينه قاييل بيت.

ئه لكساندرا، ئه گه رچى ته بعيكى ره قى هه بوو، به لام كيژىكى دلپاك، ئاقل و خوشمه عشه ر بوو، ئه گه رى ئه وه هه بوو قاييل بيت ميژد به توتسكى بكات، ئه گه ر قه ول و به لئنى دابا، به لئنى خوى ده برده سه ر. زور گوڤى له پواله ت و پواله تبازي نه بوو، ئه گه رى ئه وهى لى نه ده كرا نيگه رانى و كيشه و هيچ ده رديسه رييه ك بۆ ميژد چئ بكات، ترسى هه لگه رانه وه و بادانه وهى كوتوپرى لى نه ده كرا. به پيچه وانه وه، ته سه وري ئه وهى لى ده كرا، ژيانى پياو خوش و ئاسان بكات. هه ر چه ند پواله تيكي دلپفينى نه بوو، به لام كيژىكى جوان و پند بوو. ئيدى كه سىكى وه كو توتسكى له وهى پتر چى

گەمژە

دەوێست؟

وێرایی ئەمەش مەسەلەكە زۆر بە هیواشی و ترسەوێ دەچووێ پێش. جۆرە پێككەوتنیکی ناپاستەوخۆ لەنیوان توتسکی و جەنەرالدەهەبوو، كە جارێ هیچ هەنگاوێکی فەرمی و یەكجارەکی نەنەن. داك و بابەكەش هێشتا بەئاشكرا، مەسەلەكەیان دەگەڵ كێژەكانیاندا، باس نەكردبوو. تەنانەت پێدەچوو، جۆرە ناكۆکییەکیانیش كەوتبێتە نیوانەوێ. مەدام جەنەرال، بەو ئیحتوبارەیی كە دایكە، جۆرە ناپەزاییەکی نیشان دەدا، كە ئەمە كاریکی زۆر خەتەر بوو. ئەمە جگە لەوێ كە وەزە و حال و زروفتی ئالۆزی ئەوتۆ لەئارادا بوو، كە لەگین بوو بێتە باسی هەلۆهشاندنەوێ یەكجارەکی پرۆژەكە.

ئەسلی ئەم وەزە و حال و زروفە ئالۆزە، وەكو توتسکی دەیگوت، كۆن بوو، دەگەڕایەوێ بۆ هەژدە سالی لەوێپێش. لە نزیکی یەكێك لە مولكەكانی توتسكیدا، لە یەكێك لە دەرگەكانی ناوەندی پووسیدا، خورده مولكدارێکی دەستكورت و نەدار، بە گیانەمەرگی دەژیا. ژیانی ئەم پیاوێ، زنجیرەیهك بەلا و نسیبەت بوو، زنجیرەیهکی یەك لەدوی یەکی ئەوتۆ كە پتر لە حیکایەتێك یان چیرۆكێك دەچوو. ئەم پیاوێ ئەفسەری خانەنشین بوو، لە بنەمالەیهکی رەسەن و خانەدان بوو، رەسەنتر و خانەدانتر لە بنەمالەیی توتسکی. نیوی فیلیپ ئەلكسندروفیچ پاراشكوف بوو. ئەنجام، وێرایی ئەوێ زۆر قەرزار بوو و مولكەكەیی لە رەهەن و بارمەدا بوو، توانیی بە زەبری كاری قورس و هەولێ بیوچان، كە لە فەلاح و رەعیەتێك زیاتر كاری دەكرد، دەستێك بە مولكە چكۆلەكەیدا بێتی و بە پێكۆپێکی رەعەمەلی بێتی. كەمترین سەرکەوتن، دلخۆشی دەكرد، وەرێ بەرز دەكردەوێ، هیوایهکی زۆری پێدەبەخشی، كار گەیشتە ئەوێ، گەشیین و دلخۆش ئەوپەڕی متمانە بە خۆی پەیدا بكات، پۆژێك خۆشحال و دلخۆش، بۆ شار چوووبوو تا یەكێك لە گەورە خاوەن قەرەزەكانی خۆی ببینی و بەگوێزەیی توانا دەگەڵیا پێك بكەوێت. پۆژی سییەم، پێشكارەكەیی، بە سواری ئەسپێكەوێ لە گوندە چكۆلەكەیی ئەوێ كە لایەکی سەروچاوی سووتابوو و هەموو

که مژه

پدینی هه لکوروزابوو، خوی گه یانده شار و خه بهری دایه که دوینی، به
پوژی پووناک ئاگر بهر بووه ته مولک و مه زراکهی، ژنه کهی سووتاوه و
مردووه، به لام منداله کانی به سه لامه تی دهرباز بوون.

پاراشکوف، هه رچه نده ده گهل چه پوکی چاره نووس و قه دهردا راهاتبوو،
به لام بهر کهی ئه م کاره ساته قورسهی نه گرت، ئه قلی له دهست دا و شیت
بوو، دوا یهک مانگ به سه کهی می شک مرد.

ئیدی مولکه سووتاوه کانی به ره عیه ته کانی وه، خرا نه هه راجه وه تا
قه رزه کانی پی بده نه وه، به لام دوو کیژه چکوله کهی، که یه کیکیان شهش
سالان و ئهوی تریان حهوت سالان بوو، ئانافاسی ئیقانوفیچ توتسکی،
جوامیر و دلواو گرتیه ژیر بالی خوی.

ئیدی ئه م دوو کیژه ده گهل، منداله کانی پیشکار و وه کیله کهی توتسکید،
که فه رمانبه ریکی خانه نشین و خودانی ره شه خیزانیکی فره ژماره و
ئه لمانی نه ژاد بوو، گه وره بوون، به لام دوا یه ماوه یه کی که م ته نیا یه کی
له و دوو کیژه له ژيانا ما، ئه ویش ناستاسیا بوو، چونکه خوشکه
چکوله کهی به نه خو شیی کۆکه ره شه مرد، به لام توتسکی که له هه نده ران
ده ژیا، زوری نه برد که هه ر دوو کیژه کهی له بیر کرد.

دوا یه پینچ سالان، پوژیک ئافاناسی ئیقانوفیچ توتسکی که به و ده قه ردها
تیده په ری، دیت به خه یالیا که سه ریکی مولکه کانی بدات، له وی له
خانوه کهی خویدا، له ناو مال و مندالی پیشکار و وه کیله ئه لمانیه کهی
خویدا، چاوی به کیژیکی دوا زده سالانی یه جگار جوان و دلرفین ده که ویت.
کیژیکی شوخو شهنگ، زیتهل و شهنگول، به هو شوگوش که دیار بوو له
ئایینه دا ده بیت به شوخو شهنگ و جوانیکی یه جگار جوان. توتسکی له و
مهیدانه دا پیاویکی کارامه و ئه زمووندار بوو، مه زهنده ی به خه سار
نه ده چوو.

ئه م جاره یان، ته نیا چهن پوژیکی له م مولک و مه زرایه ی خویدا به سه ر
برد، به لام کاته کهی بایی ئه وه ی کرد هه ندی بریار بدات، ئه وه بوو
گورانیکی گه وره له په روه رده و فیزکردنی کیژیدا پرووی دا: ماموستایه کی

گه مژه

تابيه تيان بۇ گرت. ئەم مامۇستايە ئافره تىكى سويسىرىي بەرپىزى بەتەمەن بوو، لە بوارى پەرورەدە و فیرکردنا کارامە و ئەزموندار بوو، که سیکی رۆشنیر بوو، جگە لە زوبانی فەرهنسی، دەیتوانی لە زۆر بوارى دیکه ی زانستدا، دەرس بلێتەوه. مامۇستا گواستیه وه ئەم خانووه و ئیدی پەرورەدە و فیرکردنی ناستاسیای چکۆله بەپهله دەستی پى کرد. دواى چوار سال ئەم قۇناغه ی خویندنی ناستاسیا تهواو بوو، مامۇستاکه ی رۆیشت. ئەوسا خانمیکى دیکه هات که به خۆی زهويدار بوو، لە هەرمیکى دووره دەستی دیدا، دراوسى مولکى توتسکى بوو. ئەم خانمە هات و لەسەر داواى ئافاناسى ئیفانوفیچ توتسکى، ناستاسیای لەگەل خۆیدا برد، جا ئەم مولکه چکۆله یه توتسکى، خانوویه کى دارینی تیاوو، هەرچهنده چکۆله بوو، بەلام تازه بوو، زۆر به ریکوپیکى و جوانى موبیله کرابوو. جا به ریکهوت، ریکهوتیک که زیاتر له عەمدى دەچوو، ئەو گونده ناوی "ئوتراد نویی" بوو.

ئەم خانمە، یەكسەر ناستاسیای بۇ ئەویندەر برد، که شوینتیکى زۆر هیدی و هیمن بوو، چونکه ماله کەى خۆی لەویندەر وه نزیك بوو، به خۆی بیوهژن بوو و منداڵی نهبوو، هەر له هەمان شوینداو، دهگەل ناستاسیادا، ئاکنجى بوو. لەویندەر پاسهوانتیکى پیر و کاره که ریکى گهنجى کارامه له خزمهتی ناستاسیادا بوون. ئەم ماله پر بوو له ئامیرى موسیقی، کتیبخانه یه کى پر له کتیبى بابەتى کیزانى گهنج، تابلۆ، وینه ی له داره لکه ندرائو، قه لەم، فلچه و بۆیه، ههروه ها دیله تاژییه کى جوان. دواى دوو ههفته، ئافاناسى ئیفانوفیچ توتسکى به خۆیشى چوو بۆ ئەویندەر...

له وه به دواوه، زۆرى هەز چوووه ئەم گونده چکۆله ویله ی ناو ئەم دهشتودهره دووره دهسته. هه موو هاوینتیک دهچوو بۆ ئەویندەر و دوو هه یف و هه ندی جار سى هه یفی له وى دهقه تاند. ماوه یه کى زۆر، چوار دانه سالى خشت، به ئارامى و هیمنى و به وپه رى خۆشى و شادى تیه پرى. رۆژیک، تازه هه وه لى زستان بوو، دواى نزیکه ی چوار مانگ له

گه مژه

سه فهریکی هاوینه ی ئافاناسی ئیقانوفیچ بۆ ئوتراندوی، که سه فهری
 ئه و جاره ی ته نیا پازده پوژی خایاندبوو، دهنگویه ک بلاو بووه وه، یان به
 گوته یه کی دی دهنگویه ک بهر گوینی ناستاسیا فیلیپوفا که وت که گوايه
 توتسکی خه ریکه له پترسبۆرگ، کیژیکی جوانی دهوله مه ند، له بنه ماله یه کی
 خانه دان ده خوازیت، یانی که سیکی هاوکوف و هاوتای خو ی ده خوازیت.
 پاشان دهر که وت که ئه م دهنگویه له هه ندی پووه وه، دروست نییه، واته
 شته که له و کاته دا، ته نیا قسه یه ک بووه و کراوه و هیشتا هیچ شتیک دیار
 نییه و نه بپاوه ته وه، به لام و پیرای ئه وه ش، ئه م پووداوه نیکه رانی و
 پهریشانییه کی ته وای خسته ژیان و دل و دهر وونی ناستاسیا فیلیپوفا وه.
 یه کسه ر و کوتوپر، به شینویه کی چاوه پواننه کراو خو ی نواند و سه لماندی
 که که سیکی به ئیراده و وره پۆلایینه، بئ دوو دلی گونده چکۆله که ی جئ
 هیشت و به تاقی ته نیا به ره و پترسبۆرگ که وته پئ و خو ی گه یانده مالی
 توتسکی.

توتسکی غافلگیر بوو، سه ری سوور ما، ویستی مه سه له که ی بۆ پوون
 بکاته وه و هه نجه تان بۆ خو ی دابته شیت: به لام هه ر له یه که م وشه وه په یی
 به وه برد که ده بی به ته واهه تی جو ری قسه کردنه که ی، سه دای دهنگی و
 بابه تی قسه که ی که تا ئه و کاته زۆر سه رکه وتوو بوو، بگوریت، ده بی
 لوژیکی خو ی بگوریت، ده بی هه موو شتیک بگوریت، هه موو شتیک! ئیستا
 پووبه پووی ئافره تیک بوو هه رگیز ئه و ئافره ته نه بوو که تا پێشتر
 ده نیاسی و له مانگی ته مووزی پابردوا له گوندی (ئوتراندونی) جیی
 هیشته بوو.

هه ر له پێوه ئه وه پوون بووه وه که ئه م ئافره ته تازه یه، زۆر شتان
 ده زانی و تیده گات، ئه وهنده ی ده زانی پیاو ناچار بی له خو ی بپرسیت ئه م
 هه موو شته له کوێوه فیر بووه، چون توانیویه تی ئه م بۆچوونه پوون و
 په وانانه پهیدا بکات. ئایا سه رچاوه ی ئه م هه موو زانیاریانه کتبخانه که ی
 بوو که تایبته بوو به کیژان؟ سه رباری ئه مه ش شاره زاییه کی باشی له
 پرسه دادقانی و مافه وانییه کاند هه بوو، ئه گه رچی ئه زموونی ژیا نی که م

گەمژە

بوو، لى تەسەۋرىكى پۈۈن و خويى لى مەپ ھەندى لايەنى كۆمەلايەتى و جفاكى ھەبوو، دەيزانى ھەندى بويە و پۈوداۋان چۆن دەچنە پىۋە و بنجوبناۋان لى كۆيىيە. ئەمە جگە لەۋەى كە تەيىيەتى بە تەۋاۋەتى گۆرپاۋو. ۋەكو جاران نەماۋو. ئەۋ شەرم و ترسەى جارانى نەماۋو، ئىدى ئەۋ پۈژگار و سەردەمە بەسەر چۈۋوۋو كە ۋەكو كىژە مەكتەبلىانى يىئەزمۈۈن بترسىت و شەرم بىكات، ئىدى ئەۋ كىژە ساكار و سادە و لاسار و خەيالاۋىيە نەبوو كە بە بالى خەيال بفرىت و ھەندى جار بەدەم خەم و پەژارە و ترسەۋە، بە چاۋانى درشتى يىتمەنەۋە بىكەۋىتە پۈندىكپشتن.

نا، تۈتسكى نەما، پۈۋەپۈۋى ئافرەتتىك بوو ھەرگىز بەم شىۋەيەى تەسەۋر و وينا نەكردىۋو، ئافرەتتىكى سەير، پىر بە زار پىدەكەنى، قاقا لىدەدا، زامندىر، چەنەباز، دەمپىژى تەۋس و تۈۋانجى بەسەردا دەبارىتى، ئافرەتتىك كە پۈۋەپۈۋو، بە پاشكاۋى پىتى رادەگەيەنى، كە پۈژى لە پۈژان جگە لە ھەستى بىزارى و رقى قول، ھىچ ھەستىكى ترى دەربارەى نەبوۋە، ھەستىك كە ھەندى جار گەيشتۈۋەتە ئەۋ رادەى كە قىزى لى بىكاتەۋە و دلى لىتى تىك ھەلىت، ئەم ھەستى قىزھاتتەۋەيە، دۋى تەۋاۋ بوۋنى يەكەم ھەستى سەرسامى، يەكسەر دل و دەروۋنى پىر كىر.

ئەم ئافرەتە تازەيە، پىتى رادەگەيەنىت، بەلايەۋە گرىنگ نىيە، ھەر ژنىك دىتى، لەگەل ھەر كەستىكا زەماۋەند دەكات، بەلام وىراى ئەۋەش، بە نىيازى شەپ ھاتوۋە، بۇ ئەۋە ھاتوۋە نەيەلىت ئەم زەماۋەندە سەر بگرىت، لىپراۋە لە پۈۋى كىنە كىشىيەۋە و ھەر بۇ كەيفى دلى خۋى، نەيەلىت ئەم زەماۋەندە سەر بگرىت، چونكە لە كانگاي دلەۋە ئەم كارەى پى خۋشە و دەبى بەدەم بانگى ئەم نەخۋشىيە دەروۋنىيەۋە بىت. پىتى گوت: "بەلى، بۇ ئەۋەى پىر بە دل پىت پىيكەنم، پىت رابۈيىرم، چونكە ئىدى نۆرەى پىيكەنىنى منە."

ئەۋەى گوتى، ھەموو ئەۋ شتە نەبوو كە لە زەين و دلىا بوو، ئەۋەى لە زەين و دلىا بوو بەۋ ئاسانىيە نەدەھاتە دەربىرىن، بەلام ھەر باش بوو، بەلاى كەمەۋە نىياز و نىيەتى خۋى بەۋ شىۋەيە دەربىرى. لەۋ كاتەدا كە

گه مزه

ناستاسيا فيليپوفناي تازه، به دهنگي بهرز پيډهكهنی و ههلوښتی خوی دهنواند، بيروبوچونهكاني خوی هه لده پښت، به لگه و بيانوی دښايه وه، ئافاناسی ئيفنانوفيچ توتسکی، له دلی خویدا، مه سله و هه لوښته که ی تاوتوی دهکرد، به هه موو توانايه کی خوی هه و هه ولی دها جوړه نه زميک به بيره پهريشانه کانی خوی ببه خشيت. ئه م حاله ته ماوه يه کی دريژي خاياند، توتسکی نزیکه ی دوو هه فته ی به بيرکردنه وه له م مه سله يه، برده سر، ئه و جا عه زمی جه زم کرد و برياری خوی دا.

دهبی ليره دا ئه وه بگوتري که ئافاناسی ئيفنانوفيچ، له و سهر و به نده دا له ته مه نی په نجا سالیډا، پياویکی سه نگين و به شه خسيه ت بوو، پيگه و ناوبانگيکی کومه لايه تی به هيز و پايه داری هه بوو، پياوی ناو کومه لگه ی پيشکه وتوو بوو. زور قه دري خوی دهگرت، وهکو هه ر پياویکی دی که له و پايه به رزه دا بيت، له دنيا دا، خوی و ئاسووده یی و خوشگوزهرانی خوی له هه موو شتيکی دی پتر خوش دهويست!... بویه هه ر بشيوی و ئازاوه يه ک، هه ر کوسپ و ته گه ره يه ک، ئه و نه زم و نيزامه ی که عه مريکی تيا سهر ف کردبوو، بشيوانايه، قه بوولی نه ده کرد. بویه توتسکی، به حوکمی ئه زموونی دهوله مه ند و دووربینی و دروستی فام و بوچوونه کانی خوی په ی به وه برد که حالی حازر سه روکاری دهگل ئافره تيکی نا ئاساييدايه، ئافره تيکی بيتاک و بيته روا، که هه موو کاتي ئاماده يه هه ر شه کانی خوی جيه جي بکات، به تايبه تی که له م دنيا به دا دل به ندی هيچ شتيک نييه و هيچ ته ماحيک له خسته ی نابات. نا، نا! ئاشکرايه ئه مه شتيکی دييه، شتيکی زور جياوازه! ليره دا تيکه لاوييه کی ئه قلی و سووکه ياخيپوون و تورپه ييه کی رومانتيکی هه يه، نه هویه کی ئاشکرای هه يه و نه بابه تيکی ديار يکراو. نه فره ت و رقيکی له دامرکانه وه نه هاتوو و بيشنوور له ئارادايه، به لی،... شتيک له ئارادايه... شتيکی زور سه خيف و ناپه سند، شتيکی ناجور، نابه جي و ناپه سند که مه حاله له کومه لگه ی پيشکه وتوودا قه بوول بکريت، شتيک که سه باره ت به پياویکی ئابروو مه ندی سه نگيني جوامير و دلاوا، به کاره سات و به لای خوا ديته ژماردن.

گەمژە

هەلبەتە توتسکی، دەیتوانی بە زەهبری سەرۆت و سامان و پەيوەندییە کۆمەڵایەتیەکانی، زۆر بە ئاسانی و لە ڕینگە ی کارێکی ژێراو ژێری چکۆلەوێ خۆی لەم وردەکیشە و ئاستەنگانە ڕزگار بکات. لە لایەکی دیکەشەو، پڕ خویا و ئاشکرا بوو کە ناستاسیا فیلپوڤناش، لە ڤووی یاساییەو لەو ئاستەدا نەبوو بتوانی هیچ ئاسیو و زەرەریکی پێ بگەیهێت، تەنانەت نەیدەتوانی لە پترسبۆرگدا، ڕیسواییەکی چکۆلەشی بۆ دروست بکات، چونکە ئافاناسی ئیقانوفیچ دەیتوانی بە ئاسانی جلەوی بگریت، بەلام هەر هەموو ئەمانەو هەختی وا دەر دەچوو ئەگەر ناستاسیا فیلپوڤنا، وەکو هەر خەلکیکی دی لەو جۆرە بوارانەدا ڕەفتاری کردبە، لە ڕیسای باو لای نەدابا، بەلام دووربینی و زیرەکی و هوشیاری توتسکی فریای کەوت و توانی پە ی بەو ببات کە ناستاسیا فیلپوڤنا بە خۆی دەزانیت کە لە ڤووی یاسایی و دادقانییەو باری ئەو نابات، بەلام بە چاوەکانیا، بە پرشنکی نیگاکانیا، ئەو دیار بوو کە شتیکی دیکە لە زەین و بیردایە. ناستاسیا فیلپوڤنا بایەخی بە هیچ شتیک نەدەدا، هیچ شتیکی بەلاوێ گرینگ نەبوو، تەنانەت دەرەستی چارەنووسی خۆشی نەبوو. (بۆ کەسێکی بەگومان و بێتەزا کەتی دنیا پەرستی وەکو توتسکی، زەروری بوو ئەوەندە زیرەک و دووربین بیت کە لەو دەمەدا پە ی بەو بەریت کە ناستاسیا دەمیکە دەستی لە خۆی بەر داوێ و دەرەستی چارەنووسی خۆی نییە و ئەم شتەشی بە جیددییه نەک بە گالته) جا ناستاسیا فیلپوڤنا چونکە دەستی لە خۆی بەردابوو و تەنانەت دەرەستی چارەنووسی خۆشی نەبوو، ئامادە بوو خۆی بە ئاو و ئاگرا بدات، خۆی لە ئاو بەریت، ئەگەر پێویست بکات بخریتە زندان و ڕەهەنە ی تاراوگە ی سیبریاش بکریت، تەنیا لەبەر ئەوە ی سووکایەتی بەو پیاوێ بکات کە لە ڕادەبەدەر، ڕقی لێی بوو، ڕقی کە لە توانای بەشەر بەدەر بوو، چونکە زۆری لەزەت لە ئیھانەکردن و ئازاردانی ئەو پیاوێ دەبینی.

ئافاناسی ئیقانوفیچ توتسکی، قەت ڕۆژی لە ڤۆژان ئەوە ی نەشاردبوو کە پیاوێکی ترسێتۆک، یان با بلێن محافەزەکارە. بۆیە کەوینای ئەوە ی

گەمزە

دەکرد لە بەر پەرستگەیه کدا بێتە کوشتن، یان بە بەرچاوی خەلکییەو،
پیشھاتیکی دیکە لەو بابەتە بێتە پڕ، پیشھاتیکی نابەجێ و حەبابەرە،
زۆر دەترسا، بەلام خەمی ئەوێ نەبوو بکوژری، یان بریندار بکریت، یان
بە بەرچاوی خەلکییەو تە بکریتە چارە یان ھەر پیشھاتیکی دیکە لەو
جۆرە بێتە پڕ، بەلکو زیاتر خەمی چۆنیەتی ئەو جۆرە پووداوانە بوو
کە بە شێوھەکی نائاسایی و ناشایستە بەرۆکی بگرن و لەنیو خەلکید
حەبای بچیت... جال ناستاسیا فیلیپوڤناش دەقاودەق ھەمان شتی دابوو
چاو، ھەرچەندە تا نھا راستەوخۆ ئەو ھەرشەییە لێ نەکردبوو. توتسکی،
دەیزانی کە ناستاسیا دەماری دەناسیت و دەتوانیت جەزەرەبی کاری و
کوشندە لێ بدات. بۆیە ئافاناسی ئیفانوفیچ، لە مەسەلە زەماوئەندەکە
کە ھێشتا ھەر لە قونای قسە پووتا بوو، ژێوان بوو ھو، ملی بۆ
چارەنوس دا، لەھەنەر ناستاسیا فیلیپوڤنادا کۆلی دا.

شتیکی دیکەش کە زەمینە بۆ ئەم بڕیارە خۆش کرد و کردیە کاریک
بتوانی بەئاسانی ئەم بڕیارە بدات، ئەو بوو کە ناستاسیا فیلیپوڤنا تازە،
ناستاسیاکە جارێ نەبوو، یەجگار جیاواز بوون، تەنانت لە پووی
بەدەنیشەو... جارێ کێژۆلەییەکی یەجگار خشیک و جوان بوو، بەلام
ئێستا... ھەبھو!... توتسکی ھەرچی دەکرد و دەکوشا نەیدەتوانی لە خۆی
بیورێ، کە ماوھەکی دووردرێژ، چوار سالی پەبەق تەمەشای کردبوو،
نەیتوانیوو جوانی و شوخی ئەو ببینی و کەشف بکات! دروستە کە
گۆرانیکی کوتوپر، لە پەپوئەندی نیوان ھەر دوو لای ھاوکیشەکەدا چی
بووبوو. توتسکی لە فکرێ پێچوو، ئەو ساتە تایبەتیانە و ھەبھو ھەبھو کە
بەدەم بیرۆکە غەریبەو دەپروانییە چاوەکانی ناستاسیا، جۆرە نەپتییەکی
گۆنکی لە ناخی نیگیدا بەدی دەکرد کە نەیدەزانی چییە! نیگای راستەوخۆ
لەسەر ئەم لەنگەری دەگرت، لە تۆ وایە دەپوێ لەگەز یان مەتەل یان
تەلسمیکی لێ دابیتن، لەم دوو سالە دواییدا، زۆر جار گۆرانی پەنگ و
پووی ناستاسیا فیلیپوڤنا، سەرنجی پراکتیشابوو: راستە ھەندێ جار پەنگی
بە تەواوەتی زەرد ھەلەگەرا، بەلام ئەمە زۆر لێ دەھات، ھێندە دی

گه مژه

جوانی ده کرد.

توتسکی، وهکو زوربهی ئه و پیره میزانهی که خه ریکی پابواردن و خوشگوزهرانین، جاران به چاوی سووکه وه ده پروانییه ئه م کیزه ساده و ساکار و بی ئه زمونهی که به و ئاسانییه که وتبووه دهستی، به لام له و ماوانه ی دوا ییه دا، په ئی خو ی که میک گۆری. به هه ر حال له به هاری رابردو وه وه که وتبووه بیر ی ئه وه ی جیازییه کی شایسته بو ناستاسیا فیلیپو فئا ته رخا ن بکات و به په له بیدات به فه رمان به ریکی به پریزو دلفراوان و بیرکراوه ی ده وله تی، که له شاریکی دی کاری ده کرد (مه گه ر هه ر خوا بزانی که ناستاسیا فیلیپو فئا، ئیستا به چ ته وس و توانجیکه وه ئه مه ی به بوودا ده دایه وه! چ گالته یه کی پی ده کرد!).

به لام ئافاناسی ئیقانوفیچ، ئه م هه لو یسته تازه یه ی به هه ل زانی، له دلی خویدا گوتی ده توانی، جاریکی دیکه سوود له م ئافره ته گه نجه بیینی و به قازانجی خو ی به کاری بیینی، بریاری دا که ناستاسیا فیلیپو فئا، له پترسبۆرگدا ئاکنجی بکات و هه موو پتویستییه کی ژیا نی ئه رستۆکراتییا نه ی بو فه راهه م بکات. ئیدی ده ی توانی بو هه ندی کوپ و مه جلیسا نی به ریت و خو ی پیوه با بدات که ئافره تیکی ئاوها ی به ده ست هینا وه، هه لبه ته ئافاناسی ئیقانوفیچ، هه ر بو خونواندن و خو هه لکیشا ن و ناوبانگ، زوری بایه خ به م جو ره کارانه ده دا.

ناستاسیا فیلیپو فئا، پینج سال بوو له پترسبۆرگ ده ژیا، هه لبه ته له م ماوه یه دا زور شت گۆرپابوو. وه زع و حا لی ئافاناسی ئیقانوفیچ باش نه بوو. له هه موو شت خرا تر ئه وه بوو که ترسیکی نادیا ری که وتبووه دل، به ئاما ن و زاما ن له دلی ده رنه ده چوو. ده ترسا - به بی ئه وه ی بزانی هویه که ی چییه و له کئ ده ترسیت - هه موو ترسیکی ئه و له ناستاسیا فیلیپو فئا بوو. ماوه یه ک، یا نی له زه رفی دوو سا لی یه که مدا، وای زه ن ده برد، که ناستاسیا له هه ولی ئه وه دایه شووی پی بکات، به لام له به ر پو حزلی و فرناخی خو ی قسا ن نا کات و به په رو شه وه چا وه پروانی پیشنیا زی ئه وه، که ته سه وریکی غه ریب و سه یر بوو! ئیدی به ره به ره

گەمژە

گومان و ترسی توتسكى دايە زيادى. كە بىرى لەم مەسەلەيە دەكردەو،
برۆكانى دىنايەو يەك و چارەى گرژ دەبوو، جۆرەها بىر و بىرەوهرى
ناخۆش لە مېشكىدا دەخولايەو. تا پۆژىك، لەناكاويكا و بە ھۆى
پېشھاتىكى تايبەتییەو، گەيشتە ئەو قەناعەتەى كە ئەگەر خوازبېنىشى
بكات، پەفزی دەكات و شووى پىن ناكات، ئەمەى زۆر پى سەير بوو، وەكو
پېويست سەرى لى دەر نەدەكرد، ھەستى بە داخ و كەسەرېكى زۆر كرد
(ئىدى ئەو دلى بەشەرە!) دواى ماوھىكى زۆر، ئەوجا پەيى بەو راستىيە
برد.

ھەرچى سەرى ھىنا و سەرى برد تەنيا يەك تەفسىرى بەلاوھ ماقول
بوو، ئەويش ئەو بوو كە فرناخى و پوھزلى "ئەم ئافرەتە سەركىش و
خەيالپەرەوەرە" گەيشتووەتە ئاستىك، زياتر لەزەت لە پەفزكردن و
بوغزاندنى ئەو وەر دەگریت، تا لەزەت لەو پىگە و پاىە كۆمەلایەتییە بدینى
كە بە خەويش بە خەيالیا نەدەھات.

ئەوھى لە ھەموو شتىك خراتر بوو، ئەو بوو كە ناستاسيا فيليپوڤنا،
بەرەبەرە داشى سوارتر دەبوو. ھىچ تەماحىكى مادى، چەندىش گەرەبوایە،
لە خشتەى نەدەبرد، ھەرچەند ئەو ژيانە ئەرستوكراتىيانەى قەبوول بوو كە
بوى فەرھەم كرابوو، بەلام زۆر خاكىانە دەژيا، بە درىژايى ئەم پىنج سالا
ھىچ پارەو پولىكى پاشەكەوت نەكردبوو.

ئافاناسى ئىفانوفىچ، نەخشە و فېلېكى زۆر جوان و ناسكى دانا بوو تا
كۆت و زنجىرەكانى بېچرېت، ژىراو ژىر و بە كۆمەكى خەلكانى زىرەك و
كارامە، كۆمەلىك چەشەى گەرە و نمونەى بۆ دانابوو تا تەماح بىگریت
و بىتە رەدا، بەلام بېھودە، نە میر و میرزادە، نە ئەفسەرانى سوپاى سوارە،
نە سكرتېرى سەفارەتخانان، نە شاعىران و نە پۆمانووسان، نە
سوسىيالىستانىش نەيانبزواند و زەرەپەك كاریان تى نەكرد. وەكو بلىى دلى
لە بەرد بى و ھىچ ھەست و سۆزىكى تىدا نەبىت و بە يەكجارەكى وشكى
كردبىت و مردبىت.

ناستاسيا، زۆربەى كات بە تەنيا دەژيا، نىمچە گۆشەگىر بوو، كىتىيانى

گه مژه

دهخوينده وه، موتالای دهکرد و زۆربهی کاتی خۆی به مۆسیقاوه دهبرده
سەر، په یوه ندى دهگهڵ خه لکیدا کهم و سنووردار بوو، په یوه ندى دهگهڵ
هه ندى ژنه فه رمانبه رى پیرى سه یر و سه خیفدا هه بوو.

دوو ژنى ئه کته رى ده ناسى، ژماره یه ک پیره ژنى به و یقاریشى ده ناسى،
هاتوچۆى مالى مامۆستایه کى سه ره تایی به ته مه نى ده کرد. ئه م مامۆستایه
پیاویکی باش بوو، ره شه خیزانیکى به مله وه بوو. ئه ندامانى ئه م خیزانه
ناستاسیا یان زۆر خوش ده و یست و به گهرمى و خوشى پیشواز ییان
ده کرد. زۆر جار، شه وانه ته نیا پینج یان شه ش کهس له ئاشناکانى خۆى له
ماله کهیدا کو ده بوونه وه، توتسکى میوانى هه میشه یى بوو له و دوا ییانه شدا،
جه نه رال یه پانچین، دواى زه حمه تیکى زۆر، توانیووی ته عاروف ده گهڵ
ناستاسیا فیلیپو ثنادا بکات و پینى بۆ ماله کهى وى بکریته وه. هه روه ها له
هه مان کاتدا، فه رمانبه ریکى چکوله ی ده وله تى گهنج، به نیوى فرديش چینکو
به بى هپچ زه حمه تیک ئاشنایى ده گه لدا په یدا بکات، ئه مه لیبۆکیکی
سه رسه رى و به دناو و ته علیقباز و مه یخۆر بوو. ناستاسیا، ئاشنایه کى
دیکه شى هه بوو به ناوى پیتىسن، ئه مه گهنجیکى سه یر بوو، پیاویک بوو
سه نگین، خاکى و پۆشته و په رداخ، له هه ژارییه وه پى گه یشتبوو، بوو بوو به
سووتخۆر. سه ره نجامیش ئاشنایى ده گه ل گافریلا ئاردالیونوفیچدا په یدا
کردبوو.

هه لبه ته هه ر هه موو ئه مانه ناو و شو ره تیکى سه یریان بۆ ناستاسیا
فیلیپو ثنا په یدا کردبوو. جوانیه کهى بوو بووه داستان و کهوتبووه سه رزاری
هه موو خه لکى، به لام هه ر ئه وه نده بوو و ته و او، هپچ شتیکى تری به دوا وه
نه بوو. کهس حه دى نه بوو بتوانى بلنى پینى خوار داناه. یان خۆى
گه یاندوو هتئ. ئه م ناوبانگه پاکه ی ناستاسیا، خوینه وارییه کهى، جوانیه کهى،
زیره کیه کهى کردیانه کاریک که ئافاناسى ئیفانوفیچ، دوا نه خشه ی خۆى
بکیشیت. ئه م نه خشه یه ده مانگه یه نیته قوناغیک که جه نه رال یه پانچین له و
قوناغه دا رۆلئیکى کارا و کاریگه ر له چیرۆکه که ماندا ده بینى.

کاتی توتسکى، به و په رى ئه ده ب و نه زاکه ته وه، دواى له جه نه رال

گه مژه

یه پانچینی دوستی کرد که دۆستانه وه لامي بداته وه که رهئی چیه خوازگاری یه کیک له کیزه کانی بکات، بهوپه پری راشکاوی و راستگویی گری دلی خوی بۆ کرده وه، گوتی لیبراره له پیتاوی ئازادی خویدا، هه رینگه یه ک بگریته بهر و هه ر کۆسپیک تهخت بکات. ئه گه ر ناستاسیا فیلیوفناش به لیتی بداتی که له ئایینده دا هیچ کیشه یه کی بۆ دروست ناکات، باوه ر ناکات، چونکه قسه و به لێن به ته نیا به س نییه و زه مانه تی ته واوی ده وئ. ئه م جووته پیاوه، مه سه له که یان تاوتوئ کرد، قسه یان لئ کرد و ریکه وتن هه وه لکانیان یه ک به خن و بریاریان دا پیکه وه کار بکه ن.

ریک که وتن، له سه ره تاوه له بارتین و نه مرتین و ناسکترین شیواز به کار بهرن، وه ک ده لێن له ده رگای دله وه بۆی بچنه ژووره وه و له مرو فانه ترین ژینی ده روون بده ن. به دوو قو لی بۆ لای ناستاسیا فیلیوفنا چوون. توتسکی هه ر له رپوه که وته سه ر زه نشتی خوی، هه رچی دریغی و قسورییه ک هه بوو گرتیه ئه ستوی خوی و دانی به وه دا نا که له و په فتار و خه تایه ی یه که می به رانه ر به و، زۆر په شیمانه و چی بکات، چونکه پیاویکی شه هوانی و هه وه سباز و بی سه روبه ر بووه، تاوی سه ری داویه له به ری و خوی پی زه وت نه کراوه. ئیستاش به ته مایه ژن بینئ و چاره نووسی ئه م کاری خیره له ده ستی ئه ودا یه، ئیدی په نای بۆ ئه و هیناوه و خوی خستو وه ته به ختی ئه و و ئه ویش خوی و شیر و شه هامه تی. ئه و سا نۆره هاته سه ر جه نه رال یه پانچین و وه کو باوکیک و باوکانه که وته قسان و قسه کانی زۆر سه نگین و ماقوول و لوژیکی و دوور له هه ر سۆزبزوینی یه ک بوو. ناستاسیای دلیا کرده وه که هه قی خویه تی چاره نووسی ئافاناسی ئیفانوفیچ دیاری بکات و جگه له و که سی دی ئه و مافه ی نییه، به ده م ئه و قسانه وه و به نماییشیکی زیره کانه ی پر له دامای و به له نگازییه وه، ئه وه ی دا به گوئییدا که چاره نووسی ئه م کچه ی و په رنگه هیی دوو کچه که ی دیکه شی به ندبیت به بریاری ئه وه وه. کاتی ناستاسیا فیلیوفنا پرسى که: "ده قاو ده ق چییان له و ده وئ؟" توتسکی به هه مان راستگویییه وه گوتی که له وه تای پینج ساله، به جو ریکی ترساندو وه، که تا

گه مزه

دهکات، چونکه ئهم وه زع و حاله ی ئیستا جگه له مهرگی ئهو بههره و توانا پرشنگداری که له ناستاسیادا ههیه، جگه له خهم و ناویمیدی، جگه له جوړه خه یالپهروه ریبه کی بیهوده هیچی دیکه ی لئ شین نابیت و ئهمهش ههرگیز دهگه ل هوش و دلپاکیی ناستاسیا فیلیپو قنا دا تیک ناکاته وه.

پاش ئه وه ی توتسکی جاریکی دی دووپاتی کرده وه که قسه کردن له م باره ی وه بۆ وی له هه موو که سیتیکی دی ئهسته متره، بهمه کوتایی به قسه که ی هینا که ئومیده واره ناستاسیا فیلیپو قنا، دهسته برداری بوغز و رق بییت و بۆ ئه وه ی ژیا نی خوی دابین بکات، ئهم ئاره زووه راسته قینه یه ی وی، که لیبرا وه بری هه فتا و پینچ هه زار رۆبلی بداتی، ره فز نه کاته وه و به ده م ئهو قسه یه وه ئه وه شی گوت که ئهم بره پاره یه ی له وه سینتنامه که یدا بۆ ناستاسیا ته رخا ن کردو وه و پتویست ناکات به قه ره بوو یان به جوړه باجیکی لیک بداته وه... ئیدی بۆچی نابین ئهم ئاره زووه مرو قانییه ی ئهو له پیناوی ئاسووده یی ویزداندا بیته دی و عه فوو بکریت.

به کورتی و کرمانجی ئافاناسی ئیقانوفیچ، ههر قسه یه ک بۆ ئهو جوړه مه جلیس و حاله ته له بار بوو، کردی. ئافاناسی ئیقانوفیچ بۆ ماوه یه کی زۆر به و په پری فه ساحه ت و به لاغه ته وه قسه ی کرد و به ده م قسا نه وه ئاماژه ی بۆ ئه وه کرد - هه لبه ته ئهمه شتیکی یه جگار گرینگه - که ئهمه یه که م جاره باسی ئهو هه فتا و پینچ هه زار رۆبله دهکات و تاکو هه نوکه که س به مه ی نه زانیوه، ته نه نه ت ئیقان فیدرو ر فیچش که لیتره دانیشووه، پتی نه زانیوه.

وه لامي ناستاسیا فیلیپو قنا، ئهم جووته دوسته ی سه رسام کرد. ده تگوت ئهو به شه ره ی جاران نییه، زمانیکی نه رم، دوور له ته وس و توانج، دژمنایه تی و بوغز و پکونی، وژار خه نه که ی جاران، که توتسکی زۆری لئ ده ترسا و که بیرى ده که وته وه موچور که ی پیندا ده هات، له حه وت کتوان ئاوا بوو بوو. به پینچه وانه وه له تو وایه خوشحاله به وه ی که ئه نه جام توانیویه تی به راشکاوی و بیپه رده و دوستانه، ده گه ل که سینکا گفتوگو بکات. دانی به وه دا نا که ده می بووه به ئاواتی گفتوگویه کی دوستانه بووه، به ئاواتی ئاموزگاری و پینویتییه کی دوستانه بووه، به لام غروور و

گەمژە

فرناخی پىيى نەداوۋە تا ھەنوكە داۋاي ئامۇژگارى بىكات، جا ئىستا كە پەردەكان لاکەوتوون و ئەم دەرفەتە پەخساۋە، زۆرى پىي خۆشە و مردوو لەوہى پاكتر ناشۆردرىت. ناستاسيا فيليپوڤنا، ھەول جار بەدەم بىزەيەكى خەمىن و ئەوجا بەدەم قاقايەكى شادى و شەيتانانەوہ گوتى كە جارېكى دى تورپىي و سەركىتشىەكانى جارانى دووبارە نايىتەوہ و لەمىژە راوبۆچوونى دەربارەى زۆر شتان گۆپاۋە و ھەرچەندە دلى نەگۆپاۋە، بەلام چارى ناچارە دەبىي ئىعتراف بە ئەمرى واقع بىكات، خۆى دەگەل واقعدا بسازىنى، ئەوہى بوو، بوو. تفيك پۆكرا ھەلناگىرىتەوہ، ئەوہى چوو، چوو و ناگەپىتەوہ، پىي سەيرە كە بۆچى دەبىي ئافاناسى تا نھا لەو بىرسىت، ئەوجا بەوپەرى پىز و حورمەتەوہ پووى كرده ئىشان فېدوروفىچ و گوتى: زۆر شتى دەربارەى كىژەكانى وى بىستووہ و لەمىژە دەيانناستىت و پىز و حورمەتى زۆرى بۆيان ھەيە. زۆرى پىي خۆشە و سەرفراز دەبىت ئەگەر بتوانىت خزمەتلىكان بىكات.

دروستە كە لەو سەرووبەندەدا ژيانى زۆر تاريك و دژوار بوو، ئەوپەرى تاريك و سەخت. ديار بوو ئافاناسى ئىشانوفىچ، توانىبووى نىياز و ئارەزوۋەكانى وى بخوڤىتەوہ. بەلى، چونكە ئەو ھەز دەكات بەگۆپىرەى واقع و لە چوارچىۋەى مەبەست و ئامانجىكى تازەدا، بژىتەوہ، خۆى تازە بىكاتەوہ، با بە ئەشقىشەوہ نەبىت، بەلام لە باۋەشى خىزانى خۆيدا بىت، بەلام وىپراى ئەوہش ناتوانى ھىچ شتىك دەربارەى مەسەلەكەى گاڤرىلا ئاردالىونوفىچ بلىت. راستە پىندەچىت ئەشقى وى دەرھەق بە ناستاسيا ئەشقىكى راستەقىنە بىت و ھەست دەكات كە ئەگەر لە خۆشەويستى پايدەدارى گاڤرىلا دلىيا بىت ئەوا لەگىنە ئەمىش ئەوى خۆشى بوىت. جا گرېمان گاڤرىلا راست دەكات، بە راستىيەتى، بەلام ھىشتا منداڵە، لەوہ گەنجترە بتوانى بەئاسانى بىپارى خۆى بدات. بەھەرچال ئەوہى كە ناستاسيا، لە گاڤرىلادا بە دلىيەتى، ئەوہى كە كاردەكات، بە پەنجى شان ھەموو خىزان و خانەوادەكەيان دەرژىنى. بىستووئەتى كە گەنجىكى ئىشكەر و چالاكە، نەفس بەرزە، فرناخە، ھەز دەكات لە ژيانا پىش بىكەوى. ھەروەھا

گەمزە

بىستوويەتى كە داىكى، نىنا ئالكساندەرۇفنا ئىفۇگلىنا، خانمىكى زۆر سەلار و سەنگىن و بەپىزە، (قارقارا ئاردالىونوفىچ)ى خوشكىشى خانمىكى ئابروومەند و چالاكە، پىتىسن زۆر باسى ئەوانى بۆ كىردووه و زانىويەتى كە خىزانىكى كۆشيار و زەحمەتكىش و كۆلنەدەرن، ھەز دەكات ئەم خىزانە بناسىت، بەلام دلىيا نىيە كە ئاخۇ ئەم خانەوادەيە ئەو قەبوول دەكەن، پىشوازىي دەكەن.

بە كورتىەكەى، بىرۆكەى ئەم زەماوەندەى بەلاوہ نابەجى نەبوو، نەيدەگوت مەحالە، بەلام وىراى ئەوہش دەبوايە بەوردى بىرى لى بکاتەوہ، بۆيە نەيدەويست پەلە بکات يان پەلەى لى بکرىت. سەبارەت بە ھەفتا و پىنج ھەزار رۆبلەكەش، ئافاناسى ئىفانوفىچ، ھەق نىيە بە باسکردنى ئىحراج بى، چونكە ناستاسيا، بايەخى پارەى دەزانى و پىتويستى بە پارە ھەبوو، بۆيە بە خۆشحالىيەوہ ئەو ديارىيەى قەبوول دەکرد. سوپاسى ئافاناسى ئىفانوفىچى کرد، كە كەسىكى بە نەزاكەت و ھەستناسك و سىرقايىم بووہ و ئەم مەسەلەيەى تەنانەت لەلەى جەنەرال و گاقرىلا ئاردالىونوفىچش نەدركاندووه، بەلام پرسىيار ئەوہ بوو بۆچى گاقرىلاش پىشۋەختە بەمە نەزانى، بۆ لىنى بشاردرىتەوہ؟ خۆ ئەگەر بىيىت بە يەككىك لەو خىزانە، ھىچ شەرمىكى لەو پارەيە نىيە، ئەو پارەيە بۆ ئەو مايەى شەرمەزارى نىيە، مكووپ بوو ئەوہ بزانرى كە بە نياز نىيە، دەربارەى ھىچ شتىك عوزرخوايى بۆ ھىچ كەسىك بىيىتەوہ. ئامادە نىيە شوو بە گاقرىلا ئاردالىونوفىچ بکات، تا دلىيا نەبىت كە خۆى و خانەوادەكەى ھىچ بىروبوچوونىكى خراپىان دەربارەى نىيە. ھەست ناكات لە ھىچ پروويەكەوہ و لە ھىچ شتىكدا خەتابار يان تاوانبار بىت، ھەروہا ھەز دەكات گاقرىلا ئاردالىونوفىچ لە ھەلومەرج و ژيانى خۆى لە ماوہى ئەو پىنج ساللەى پابردوودا، لە پترسبۇرگ ئاگادار بکاتەوہ، پەيوەندىيەكانى خۆى و (ئافاناسى ئىفانوفىچ)ى بۆ باس بکات، برى ئەو سەرۋەت و سامانەى - ئەگەر سەرۋەت و سامانىكى ھەبىت - پى بلىنى كە توانىويەتى بەدەستى بىنى و پاشەكەوتى بکات. ئەو ھەفتا و پىنج ھەزار رۆبلەش وەر بگرىت، لە برى ئەوہوہرىناگرىت كە لە كچىتى خستووه و

که مژه

فه ساتی کردووه، به لکو باجی ئه وهیه که ژیا نی داغان کردووه. هینده به جدی و هه لچوونه وه باسی هه موو ئه و شتانه ی ده کرد - که هه لبه ته زوریش ئاسایی بوو - که جه نه رال یه پانچین، ههستی به ئاسووده ییه کی زور کرد و گه یشته ئه و قه ناعه ته ی که مه سه له که برپاوه ته وه و کوتایی پی هاتووه.

به لام توتسکی مارانگه سته، شهرمه زارو ته ریق، وه کو پیویست باوه پی نه ده کرد و هینشتا ده ترسا، ئه م گولزاره هه ژدیها یه کی له ژیردا بیت. به هه رحال گفتوگۆی نیوان دۆستان دهستی پی کردبوو، مه سه له ی پازی بوونی ناستاسیا فیلیپوڤنا به قیانی گانیا، به ره به ره پوونترو و ئاشکراتر ده بوو، به جوړی ده چوو ه پیتی که هه ندی جار خودی توتسکی ده گه یشته ئه و قه ناعه ته ی که کاره که سهر ده گریت. له و ماوه یه دا ناستاسیا فیلیپوڤنا و گانیا چه ند قسه یه کی که میان کرد، له وه ده چوو ناستاسیا له بهر شهرم و حیا زور درێژه ی نه داتی، به لام ویرای ئه وهش په زامه ندیه کی دهر بری و بوړه به لیتنیکی دایه، به لام دووپاتی کرده وه که ئه مه په یمانی یه کجاره کی نییه و هه قی ئه وه ی هیه تا ئه و پوژهی زه ماوه نده که سهر ده گریت - ئه گهر له بنه په تدا سهر بگریت - په فزی بکات. هه لبه ته هه مان ئازادی و هه قی به گانیاش دا.

دوای ماوه یه کی زور که م، گانیا، به پیکه وت، ئه وه ی بو دهر که وت که ناستاسیا فیلیپوڤنا، زور چاک ده یزانی مالبات و خانه واده که ی گانیا نه به م زه ماوه نده پازین و نه به ناستاسیاش پازین، ئه م هه والهش له ئه نجامی ده مه قاله و قه رقه شه ی به رده وامی وانه وه دزه ی کردبوو، ناستاسیا فیلیپوڤنا هه موو ئه مه ی ده زانی و پوژئی له پوژان ئه مه ی به چاوی گانیادا نه دایه وه، له کاتیکا گانیا هه موو پوژئی چاوه پوانی ئه وه ی ده کرد بیداته وه به پوویا.

هه لبه ته ده گریت زور حیکایه تی دیکه دهر باره ی وه زع و حال و زرو فی ئه م پوژهی زه ماوه نده و گفتوگۆکانی نیوان جووته دوست، (جه نه رال و توتسکی) له و باره یه وه بگریت، به لام ئه وه ی تا هه نوو کهش باسما ن کردووه

گه مزه

هه نديک زنده پړوي تيا بووه، چونکه گهلنک له و دهنگوباس و حیکایه تانه
ته نیا مقومق و دهنگوی به ته متومان بووه و هیچی تر. بؤ نمونه توتسکی
بیستبووی که گوايه ناستاسیا فیلیپوښا، په یوه نډی ژیراو ژیری دهگل
کیزه کانی په پانچیندا پیدا کردووه، که ئه مه درویه و ناچیته ئه قله وه!
له لایه کی دیکه وه توتسکی باوه پری به دهنگویه کی دی هینابوو که به پاستی
نیگه رانی کردبوو و خوی لئ حه رام کردبوو، ئه ویش ئه وه بوو که
توتسکی بیان دلنیا کردبوو گوايه ناستاسیا فیلیپوښا، چاک ده زانیت که
گانیا ته نیا له بهر پاره ئه وه ده خوازیت، دنا کورنیکه نه فسنزم، چروک و
ثالچاخ، دلپرش، ته ماعکار، بیسه بر، به غیل، خو په رست و جگه له قازانچ و
به رژه وه نډی خوی له خه می هیچ شتیکی دیدا نییه. هه روه ها ئه وه ش بلاو
بووه وه که ناستاسیا به وه شی زانیوه که ئه گهر گانیا جاران خوشی
ویستووه به دل حه زی لیکردووه و ویستوویه تی به پاستی بیخوازیت، ئه و
له و پوژه وه که جووته دؤست، واته جه نه رال و توتسکی رنیک که وتن و
قه راریان داوه سوود له م ئه شق و قیانه ببین و ناستاسیا فیلیپوښای، وه کو
ژنیکی شهرعی، به زهبری پاره به سه را ساغ بکه نه وه، به جاری له
به رچاوی که وتوو و لئی بووه به مۆته که یه ک و لئی دهره ویته وه، پاشان
ئه شق و نه فره تی له لا تیکه ل بووه و دواي دوو دلپیه کی دوورودریژ،
قریری داوه ئه م "نافرته به دناوه" بخوازیت، به لام به مل گو تیاری له دلی
خویدا سویندی خواردووه که توله یه کی وه های لئ بسه نی، تاماوه، پیوه ی
بنالینئ. ئه وه بلاو بوو بووه وه که ناستاسیا فیلیپوښا، به هه موو شتیکی
زانیوه، ئه ویش ژیراو ژیر که وتوو ته نه خشه کیشانی خوی.

توتسکی، ترسیکی وه های لئ نیشبوو، که ته نانه ت (په پانچین) یشی له و
ترسانه ی خوی ناگدار نه کرده وه، به لام جاری واش هه بوو، ئه م پیاوه
ترسنوکه، وه کو هه ر که سیکی دی، زاتی پیدا ده کرده وه و وره ی به رز
ده بووه وه. بؤ نمونه یه کینک له و حاله تانه ی ئه و کاته بوو که ناستاسیا
فیلیپوښا، به لینی به هه ر دوو دؤسته کی، واته جه نه رال و توتسکی دا که له
شه وی ئاهه نگی له دایکبوونه که یدا، جوابی یه کجاره کیان ده داته وه. پاشان

گه مزه

غەریبترین و باوەرپەنەکردەنترین دەنگۆ دەربارەی ئیقان فیدوروفیچی بەرپێز و حورمەت بلالو بوو. هەوێ و کەوتە سەرزاران، دەنگۆیەک بوو کە مخابن زۆر شارەزایانە هۆنرابوو. هە.

هەلبەتە لە هەوێ و هەوێ، کەس باوەرپی بەم دەنگۆیە نەدەکرد، چونکە هەرگیز نەدەچوو. ئەقڵەوێ کە کەسیکی وەک فیدوروفیچی، بەم تەمەنەو، بەم هەموو زیرەکی و پوختەیی و کارامەیی و ئەزمووندارییەو بکەوێتە داوی ئەشق و قیانی ناستاسیا فیلیپوفناو، ئەشق و قیانی بگاتە ئاستی شەیدایی. باشە بە چ ئومیدی، بە چ ئەقڵی ئەمە دەکرد؟ هەلبەتە زۆر زەحمەتە پیاو بتوانی وەلامی ئەو پرسیارە بداتەو. پەنگە ئیقان فیدوروفیچی ئەمە بە ئومیدی گەنجاتی و لەخۆبردوویی گانیا کردی. توتسکی گومانی ئەوێ هەبوو کە بەلای کەمەوێ پێکەوتنیکی پەنامەکی لەنێوان جەنەرال و گانیادا هەبێت، پێکەوتنیکی تاکتیکی لەسەر بنەمای سازشی دوو قوڵی، بەلام لای هەمووان عەیانە کە کابرایەکی شەیدای سەوداسەر، بەتایبەتی ئەگەر تەمەنیکی بەسەر بردی، بە تەواوەتی کوێر دەبێت و دل بەهەر فشه تروسکەیهکی خەیاڵی خوش دەکات، هۆشوگۆشی لەلام نایێ و چەند زانا و زیرەکیشت، وەک مندالیکێ نەفام پەفتار دەکات!

وا باو بوو کە جەنەرال گەردنبەندیکی مرواری یەجگار گران بەهای بۆ ئاھەنگی لەدایکبوونەکە ناستاسیا فیلیپوفنا کەری بوو، حیسابیکی زۆری لەسەر ئەم دیارییە دەکرد، هەرچەندە دەیزانی کە ناستاسیا، ژنیکی بێ تەماع و چاوی لەو شتانە نییە. جەنەرال، بە پەرۆشەوێ چاوەپوانی پۆژی لەدایکبوونەکە ناستاسیا فیلیپوفنا دەکرد، بەلام توانیبووێ زیرەکانە هەست و سۆزی خۆی لە خەلکی وەشیرێت.

جا خاوەنەرال یەپانچین، لە زمانی خەلکییەوێ هەندێ شتی لەمە پێ ئەو گەردنبەندە مروارییەوێ ژنەوتبوو! لە راستیدا لیزافیتا پروکوفیتنا دەمیک بوو تۆلازی و مێبازی و سووکی مێردەکە بۆ دەر کەوتبوو و لەگەڵا پاهاتبوو و خووی پێوێ گرتبوو، بەلام ئەم جارەیان نەیدەتوانی چاوپۆشی لەم پرووداوە بکات و خۆی لە گێلی بدات، دەمگۆی گەردنبەندەکە زۆری

گەمزە

نیگەرەن کردبوو. جەنەرال، لەوختی خۆیدا بە مەسەلەکەى زانى. دویشەو
هەندى قسەى بە تویکلى ژنەوتیوو. بۆیە دەترسا ئەمڕۆکە، تووشى
گەنگەشەیهكى فرە بێت.

بۆیە جەنەرال لەم بەیانیهوه که چیرۆکەمان تیايدا دەست پى دەکات،
هەزى نەدەکرد دەگەل خانەوادەکەیدا و لەناو ئەواندا نان بخوات. بۆیە
لێپرا، بەر لەوہى میرزادە بگاتە جى، بە هەنجەت و بیانووی کارەوہ لە مال
بچیتە دەرى. دیارە وشەى "چوونەدەرەوہ" هەندى جار لە جەم جەنەرال
هاوتای "هەلاتن" دەکردەوہ و ئەو مانایەى دەدا. جەنەرال، دەیویست
بەلای کەمەوہ ئەمڕۆکە، بەتایبەتى شەوہکەى، بەبى کێشە و بە کەیفى دلى
خۆى بگوزەرىنى. لەم کاتەدا، لەناکاودا میرزادە پەیدا بوو، بە راستى هاتنە
کوئوپرەکەى زۆر بەجى بوو.

جەنەرال، لە کاتىکا خۆى بە ژوورى هاوسەرەکەیدا دەکرد، لە دلى خۆیدا
گوئى: "خودا ناردوویەتى!..."

پەرەوێز:

* - ئوترادانویى: وشەیهکە لە "ئوترادا" ەوہ وەر گیراوه، ماناکەى لەنێوان
هەر دوو وشەى (ئاسوودەبیم) و "لەزەتم" دایە.

فەسلە پىنچەم

خا جەنەرال يەپانچىن، زۆر بە ئەسل و فەسل و رەگ و رەچەلەكى خۆيەو دەنازى. جا تەسەور بکە و بېيەتە بەرچاوى خەيالى خۆت، كاتى لە ناغافلا و بىن هيچ پىتەككە پەيى بەو بەردووە. كە ئەم ميرميشيكنە، دوا نىرينەى مالىبات و بنەمالەكەيان، كە پىتشتەر هەندى شتى ناروونى لە بارەيەو ژنەوتبوو، گەنجىكى داماموى گىلۇكەيە، هەژار و نەدارىكە كە زياتر بە خىر و سەدەقان دەژى، نىمچەگەدايەكە لەو گۆرەي، چ هەست و هەلچوونىكى لەلا چى بوو. جا جەنەرال، بۆ ئەو بەبەتە سەرەككە لە بىرى هاوسەرەكەى بباتەو و خۆى لە باسى گەردنبەندە مروارىيەكە بدزىتەو، زىاد لە پىويست كەوتە ختووكەدانى هەست و سۆزى ژنەكەى..

خا جەنەرال، كاتى پەست و توپە دەبوو، چاوەكانى ئەبلەق دەبوون و دەكرانەو، كەمىك خۆى بە پىشتا دەبرد، زەق زەق دەپروانىيە پىش خۆى، بى ئەو بەرتەى لە دەم بىتەدەر.

ژنىكى بالا بەرز، هاوسونحى مێردەكەى بوو. قژى رەش و پىر، داو داوى سىپى تى كەوتبوو، كەپووى كەمىك خوار بوو. دەموچاوى بارىك و رەنگى زەرد، گۆناكانى سىس و قوپاو، لىوەكانى تەنك و هەلقورتاو بوون، تەويلى بەرز، بەلام بارىك بوو. چاوە كەژال و درشتەكانى، هەندى جار حالەتتىكى گوزارشتەوانى چاوەپوان نەكراويان وەر دەگرت. سەردەمانىك، بى هيچ هۆيك ئەو قەناعەتەى لا دروست بووبوو كە نىگاكانى كارىگەرييەكى

گه مزه

گه وره یان به سهر به رانبه روه هه یه و ئیدی ئەم قه ناعه ته ی بۆ هه تاهه تایه له لا چه سپی بوو. خاتوو یه پانچین. له ژهنه رالی پرسى:

- چى؟ ده ته وئ پيشوازیی بکه م؟ یانی ئیستا، به م دهموده سته، بئ هیچ پيشه کیهک پيشوازیی بکه م؟

خا جه نه رال به دهم ئەو قسانه وه، به هه موو هیز و توانایه کیه وه چاوانی برینه ئیفان فیودوروفیچ، که چالاکانه به ده وریا ده سوورپایه وه. جه نه رال، به هه شتاو به رسفی دایه وه:

- پتویست ناکات خۆت زۆر سه غله ت و شپرزه بکه ی، که یفی خۆته گیانه که م، ئەگه ر ده ته وئ بیدینی مه رج نییه زۆر په سمییانه پيشوازیی بکه یت و هه موو ئەته کیتیکی میوانداری به جئ بیتی. کورپکی به سته زمانه، به راستی وه کو منداڵ وایه، پیاو به زه یی پندا دیته وه. نه خۆشی فیتی له گه له و تازه له سويسراوه گه یشته وه ته ئیره و یه کسه ر له ویتسگه ی قیتاره وه بۆ ئیره هاتوه. جلیکی سه یری له به ردایه ده شو به یته سه ر جلکی ئەلمانی، تاقه قرۆشیکی له به رکا نییه، که قسه ی ده گه لدا ده که ی خه ریکه ده گری. من بیست و پینچ رۆبلم دایه و به ته مام ئەگه ر بکریت کارپکی بچووکى فه رمانبه رى بۆ بدۆزمه وه! تکا له ئیوه خانمان ده که م خواردنی، شتیکی بده نی، چونکه پیم وایه له برسا لاکه ی سه ری دیت! زۆری برسپیه...

خا جه نه رال، به هه مان سه رسامی و حیره ت له سه ری رۆیشته:

- من سه ر له م قسانه ی تۆ ده ر ناکه م! برسپه تی، خووی له گه لدايه؟ خووی چى؟

- فنیه که ی به رده وام نییه. ناوبه ناو فیتی لیتدیت. داماو هه رچه نده خوینته وارییه کی باشی هه یه، به لام ریک ده لئی مندا له..

جه نه رال به دهم ئەو قسانه وه رپووی کرده کیزه کانی و له سه ری رۆیشته:

- چه زم کرد سووکه تاقیه کی بکه نه وه. چ قه یدیه با بزانی چى له بارایه و چى بئ ده کریت. خۆ زه ره ر ناکه ین.

خانم یه پانچین که چاو ده رپوقیه کانی، به سه رسامی، له نیوان کیزه کانی و میرده که یدا کیز ده دا، به وپه ری سه رسامی گوته:

- تا.. قى.. کرد.. نه وه؟

گه مزه

- ئا، گيانه تو خوت زور سه خلات مه كه.. گوي به ووش مه ده! ئيدي قسه يه كه و كردم، تو به كه يفي دلي خوت بكه، چيت پي خوشه وا بكه. من هات به سه رما چا كه يه كي له گهل بكه م و ليتره گلي بده مه وه، چونكه ئه مه م به كاريكي باشزاني و ده چيته خانه ي خزمایه تی و سيله ی پرهمه وه.

- يانی ليتره، له گهل خؤمانا گلي بده يته وه؟ له سويسرا وه هاتو وه؟...

- بؤ، سويسرا چيه تی، چ قه يديه له ويتنده ره وه هاتييت؟ به هه رحال، وه كو گوتم كه يفي خوته، به دلي خوت بكه، من ده مويست كومه كي بكه م، چونكه هه لگري هه مان ناو و شؤره تی بنه ماله كه ی تویه، له وه شه خزمت دهر بچيت، ئه مه له لايه ك، له لايه كي تريشه وه هيچ شويئن شك نابات تياي بحه ويته وه. من وام به بيردا هات كه له وه يه تو ئه مه ت پي خوش بيت، چونكه هه ر چيه ك بيت، له هه مان مالبات و بنه ماله ی تویه.

ئالكساندرياي تۆبه رهيان گوتی:

- راسته دايكه، ئيمه كه ناچار نه بين هيچ ته شريفاتيكي فهرمي بؤ بكه ين، هيچ ئه ته كيتيكي ميوانداري به جي بيتين، ئه ويش له پييه كي دووره وه هاتي و برسي بي و هيچ شويئن شك نه با پرووی تن بكات، بؤچی خولكي نه كه ين نانيكمان له گهلدا بخوات.

- ئه مه جگه له وه ی پيک وه كو مندا ل وایه، پياو ده توانی چاوشارکینی ده گهل بكات.

- چاوشارکي؟ مه به ست چيه؟

ئاگلایا، به جؤره خه مينيه كه وه هاواری کرد:

- ئوف دايكه! به سه، تكيه له وه ی پتر خوت له گيلي مه ده...

ئايدلايدا، كيژی دووه میان، كه كيژيكي خه تول و دم به پيکه ين بوو، خوی پي نه گيرا و له قاقای پيکه نيني دا.

ههنگي ئاگلایا، گوتی:

- باوکه بنيره به دوایا با بيت. دايكه پازيه.

جه نه رال له زهنگي دا و به خزمه تکاره كه ی گوت ميرزاده بيتيته ژووره وه.

خانم يه پانچين، به توندي گوتی:

- به لام به و مهرجه ی كه وه ختی له سه ر خوانه كه دانيشت خاوليه كي له مل

گه مژه

بکهین. بانگی فیدور بکهن، نا ماروا باشتره. با له کاتی نانخواردنا به دیارییه وه بیت و ئاگای لئی بیت. که فیه که دهگرئ دهست ناوه شینئ؟ به دهم قسه کردنه وه دهست ناجوولینئ؟

- نه باب، به پیچه وانه وه، زور به تهریه ته، تا بلئی پابهندی ته ته کیتی کومه لایه تییه. هه موو عه بیکی ئه وه یه هه ندئ جار زیاد له پیویست ساده و ساکاره، بریک گیلۆکه یه. هه رموو ئه وه خویه تی! به یارمه تیت با میرزاده میشکین، که هاوانا و شوره تی تویه و دوا پیاوی بنه ماله ی ناقرییه، پهنگه خزمیشمان بیت، بناسینم، تکایه به که مالی میهر و مهحه بهت پیشوازیی بکه، هه ر ئیستا خواردن پی دهگات میرزاده، ههنگی گه وره مان بکه و... دهگه ل خانمانا بمینه، به لام من داوای بوردن ده که م... ده بی برۆم، چونکه کاری به په له م هه یه و دواش که وتووم...

خا جه نه رال به دهنگی به رز گوتی:

- هه موومان ده زانین بۆ کوئ ده رۆیت و په له ی کوئته!

- زور، زور په له مه گیانه که م، دواش که وتووم! کچینه دهفته ره کانتانی بدهنئ، با سه رو شتتان بۆ بنووسیت... خوشنوو سیکی یه جگار به هه رمه ند و به سه لیه یه! به هه رمه ندیکی دهگمه ن و بیهاوتایه! تۆزئ له مه پیش له ئۆفیه سه که ی خۆما ئه م شته ی بۆ من نووسی: "ئه مه دهست و ئیمزای بهنده ی حه قیر پاپا پافنوسه"... جارئ من خواحافین، به هیوای دیدار!

خا جه نه رال به تورپه یی و نیمچه هه ره شه وه گوتی:

- پافنوس؟ پاپا؟

له کاتیکا میزده که ی پاشه و پاش دهکشایه وه، ئه و به هاواره وه لئی دهچووه پیشه وه و هاواری به سه ردا دهکرد:

- راهه سه ته! راهه سه ته! بۆ کوئ ته شریف ده به ی؟ ئه م پافنوسه کتییه؟

- به لئ، به لئ گیانه، کاتی خۆی له زه مانی کۆندا پاپایه ک به م ناوه وه هه بووه. من ده بی برۆم، په له مه، جه نابی کۆنت چاوه روانه و ئه و به خۆی سه عاتی دیداره که ی دیاری کردوه. میرزاده، به هیوای دیدار...

ههنگی جه نه رال خۆی نه جات دا و به له ز وه ده ر که وت.

ئه و سا لیزا قیتا پروکوفیفا، چاویکی له میرزاده کرد و به تورپه یی گوتی:

گه مژه

- ده زانم کام کۆنتی مه بهسته؟

پاشان وهک یه کیک بیهوئ شته که ی بیر بکه ویتته وه، به تورپه یی له سه ری
پویشته:

- ئه ری، باسی چمان ده کرد؟ ئا... ئه و پاپایه کتیه؟

ئالکساندریا ویستی خۆی له مه سه له که هه لقورتینی، ئاگلایا له ژیره وه پیتی
نا به پیتدا، گوئی:
- دایکه!

خا جه نه رال به توندی گوئی:

- قسه که م پی مه بره ئالکساندریا! وازم لیتینه، منیش ده مه وه ئی بزانه
مه سه له که چییه! میرزاده له وئ دانیشه، له سه ر ئه و کورسییه ی به رانه رم...
نا، نا لیره، له به ر هه تا وه که، له هه تا وه که نزیک ببه وه تا به باشی بتبینم. زۆر
باشه ده ی هه نوکه باسی ئه و پاپایه م بۆ بکه!...
میرزاده، زۆر به ئه ده به وه گوئی:

- پاپا، پافنوسه...

- پافنوس؟ به راستته! باشه ناوبانگی ئه م پیاوه له چدا بوو؟

خا جه نه رال، بی ئه وه ی چاوی لی بگوازیته وه، زۆر به خیرایی و نیگه رانی
ئه و پرسیارانه ی لی ده کرد، که میرزاده وه لامی ده دایه وه، ئه ویش له گه ل هه ر
وشه یه کیدا سه ریکی بۆ ده له قاند.
میرزاده گوئی:

- پاپا، پافنوس له سه ده ی چوارده دا ژیاوه، له ره خی پرووباری قۆلگادا، له و
ده قه ره ی هه نوکه پیتی ده لێن ده قه ری کوستروما، دیریکی به پتیه ده برد. به
زوه د و خواپه رستی به ناوبانگ بوو. چه ندين جار چووبوو بۆ ولاتی
ته ته رستان تا هه ندی له کیشه کانی ئه و پوژگار و وه خته حل و فه سل بکات.
له یه کیک له و جارانه دا و له یه کیک له بۆنه کاند، به ده ستی خۆی قه واله یه کی
ئیمزا کردبوو، یانی ئیمزای خۆی لی دابوو. به ریکه وت جاریک نوسخه یه کم
له و قه واله یه بیینی، خه ته که م زۆر چووه ده وه، ئیدی فیر بووم لاسایی
بکه مه وه. جا که توژی له مه پتیش جه نه رال ویستی ده سوخه تم بیینی تا کاریکم
بۆ بدوژیته وه، منیش هه ستام چه ند ده سه ته واژه یه کم به پیتی جیاواز بۆ

گەمزە

نووسیو، یەکیک لە دەستەواژانە بریتی بوو لەمە: "ئەمە دەست و ئیمزای بەندەى حەقیر پاپا پافنوسە." هەلبەتە بە هەمان شیواژە خەتى پافنوس نووسیم، ئیدی جەنەرال زۆرى بەگەن کرد، ئەوێى کە تۆزى لەمە پیش ئاماژەى بۆ کرد، ئەو بوو.

خا جەنەرال گوتى:

- ئاگلایا، ئەم پافنوسەت لە بیر بیت، باشتەرە بینوسیت، چونکە من لە بیرم دەچیت. من بەتەمای پوونکردنەوێهێکی گرینگتر بووم. ئەدى کوا ئیمزاکە؟

- وا بزنام، لەسەر مێزى ئۆفیسەکەى جەنەرال جى ما.

- هەر ئیستا بچن بۆمى بیتن.

- ئەگەر بتهوێ دەتوانم دووبارە بۆتى بنووسمەو.

ئالکساندرا گوتى:

- راست دەکات دایکە، جارێ وەرەن با نان بخۆین، هەموومان برسیمانە.

خا جەنەرال گوتى:

- زۆر باشە. فەرموو میرزادە، پەنگە زۆرت برسى بیت.

- بەلێ، ئیستا هەست بە برسیتى دەکەم، زۆرت لى مەمنوون و منەتبارم.

لەو کاتەدا کە بۆ هۆلێ نان خواردن دەچوون، خانم یەپانچین بەدەم رێو

گوتى:

- خۆشحالم کە تۆ کەسێکى بە ئەدەب و نەزاکەتى، ئەوێندەش وەکو

دەیانگوت عەجیب و غەریب نیت. وەرە پیشەو، لێرە دانیشە، لە بەرانبەرم، تا

بتوانم باشتەر بتيینم. ئالکساندرا، ئادیلايد، بێزەحمەت بە میرزادە پابگەن! ئەو

نەخۆشەش نییەوێهێکە دەیانگوت، وا نییە؟ پەنگە پتویست بە خاولى نەکات.

میرزادە، جاران خاویان لە مل دەکردیت؟

- بەلێ بە مندالێ، ئەوسا کە تەمەنم حەوت سالان بوو، بەلام ئیستا خاولى

دەدەم بەسەر کۆشما.

- دەى کچینە خاولى بۆ بیتن، ئەدى خو و فتيهکەت چۆنە؟

میرزادە، بە جۆرە سەرسووڕمانیکەوێهێ گوتى:

- فتيهکەم؟ زۆر باشە، بەدەگمەن دەمگرێ. ئیدی... نازانم دەلێن ئاوووهوای

ئێرە بۆ نەخۆشییەکەى من باش نییە.

گەمژە

خانم يەپانچىن، كە دەگەل ھەر قەسەيەكى مىرزادەدا سەرىكى دەلەقاند، پروو
لە كىژەكانى گوتى:

- قەسە كردنى باشە. چاۋەپروانم نەدەكرد وا بىت. كەواتە ھەر ھەموو ئەوھى
لەبارەيەوھە گوتراپوو، وھكو ھەمىشە تەنيا قەسەى بۆش و بەتال بوو.
ئەوجا پرووى كەردەوھە مىرزادە و گوتى:

- مىرزادە فەرموو نان بخۆ بەدەم نانخواردنەوھە پىمان بلى لەكوئى بوويت
و لەكوئى گەورە و پەرورەدە بوويت. گەرەكمە ھەموو شتىك دەربارەى تو
بزانم، وەزە و ھالى توّم زۆر مەبەستە.

مىرزادە، لە كاتىكا بە تاسوقەوھە نانى دەخوارد، دەستى بە گىرپانەوھى ھەر
ھەموو ئەو شتانە كەردەوھە كە ئەو بەيانى، چەند جارىك گىرپابوويەوھە.

مەدام جەنەرال، دەم بەدەم خوشحالتەر دەبوو. كىژەكانىش زۆر بەوردى
گوئىيان لە مىرزادە دەگرت. باس ھاتە سەر پادەى خزمایەتى وان. ديار بوو كە
مىرزادە شارەزايىيەكى زۆر باشى لەمەر ئەسل و فەسل و شەجەرەى خۆى
ھەبوو، بەلام ھەرچىيان كرد و كوشا، نەيانتوانى خزمایەتى و پەيوەندىيەكى
نزىك لەنتوان مىرزادە و خانم جەنەرالدا بدۆزنەوھە، پەنگە ئەوپەرى بۆرە
خزمایەتییەكى دوورى وھكو خزمایەتى بن عامان لەنتوان ئابا و ئەژدادايان
ھەبوويت. لىزافىتا پروكوفىفنا، ئەم باسەى زۆر لە گيان خوش بوو، چونكە
زۆر بە كەمى دەرەفىتى بۆ ھەلدەكەوت باسى ئەژدادى خۆى بكات. بۆيە
بەخوشحالىيەوھە لەسەر مېزەكە ھەستا و گوتى:

- وەرن با برۆين بۆ ھۆلى كۆبوونەوھە و قاۋەكەمان بۆ بىتن بۆ ئەويندەر.

ئەوجا پرووى دەمى كەردە مىرزادە و لەسەرى پۇيشت:

- ھۆلىكى ھاۋبەشە، يانى ھۆلىكى چكۆلەى منە كە بە تەنيا دەبين، لەويندەر
خەپ دەبينەوھە، ئىدى ھەر كەسە و خەرىكى كارى خۆى دەبىت: كىژە
گەورەكەم، ئالكساندرا بۆ خۆى پىانق لىدەدات يان دەخوينىتەوھە يان خەياتى
دەكات. ئادىلايدى كىژم يان دىمەنى سروش وىنە دەكىشىت يان پۇرتىتان
دەكىشىت (كە قەت تەۋاى ناكات)، بەلام ئاگلایا، بۆ خۆى دادەنىشىت و ھىچ
كارىك ناكات. منىش ھىچ كارىكم لەبەر نارۋات و ناتوانم بەديار كارەوھە
دانىشم. دەى وا ھەموو ئامادەين، فەرموو مىرزادە لای سوپاكەوھە دانىشە و

گه مزه

قسانمان بڻ بکه. دهموئ بزانم چي دهلييت تا پاشان ٺهگر شازاده خانمي پير، بيلو کونسکايام بيني، به دورودريڙي باسي توي بڻ بکه. دهموئ هموويان بتناسن. دهيسا فهمو قسان بکه!

ٺاديليد، که لهو کاته دا ستاندي تابلو کاني قايم کردبوو، دهستي دابووه فلچه کهي و پاليتي رهنه کاني به دهسته وه گرتبوو، خهريک بوو کاريکي کوني ته واد کرد که له نوسخه يه کي چاپکراوي ديمه نيکي سروشتيه وه وهري گرتبوو، گوتي:

- دايکه، باشه گيرانه وهي هموو شتيک ناخوش نيه؟ به تايه تي بڻ يه کيکي وهکو ميرزاده که بهو جوړه به گيرت هيناوه.

ٺالکساندرا و ٺاگلایا، به دوو قولی، له سهر قه نه فیه کي چکوله، دهست له سهر سينه دانیشتبوون و ٺامادهي گويگرتن بوون. ميرزاده سهيري کرد هموو چاويان بريوه ته ٺوو چاوه پرواني ٺوون. ٺاگلایا گوتي:

- ٺهگر بهو شيويه داويان له من کردبا، نه مده تواني هيچ قسه يه ک بکه. خا جه نه رال گوتي:

- بڻچي؟ چما ٺمه چي تيايه؟ بڻچي قسه نه کات؟ ٺویش زماني هيه. حه ز ده کهم بزانم چوڻ قسان دهکات. به که يفي خوٺ قسان بکه. بلن بزانم سويسرات پي خوش بوو، هه وه لين هه ست دهره ق بهم ولاته چي بوو؟ هه نوکه ده بيني چوڻ دهست پي دهکات و چهند باشيش قسان دهکات.

ميرزاده دهستي به قسان کرد:

- هه ولين ههستم! حه په سام...

خا جه نه رال، قسه کهي پي بري، ٺاوړي له کيڙه کاني دايه وه و گوتي:

- خو بينيتان؟ فهموون، دهستي پي کرد...

ٺالکساندرا، قسه کهي به دايکي بري و گوتي:

- دايکه، به لای که مه وه وازی لن بيته با به رده وام بيت!

ٺه و جا به گوتي ٺاگلایاي خوشکيا چپاند:

- ٺمه رهنه سه رکزي دلوريا بيت، به لام هه رگيز گيلوکه و سائهل نيه!

ٺاگلایا به رسفي دايه وه:

گەمژە

بە دەم ئەو قەسەيەو، بە تورپەيى پروانييە كىژەكانى كە پىدەكەنين، لەسەرى
پۆيشت:

- ئەم جۆرە شتانە لە ئەفسانانى كۆنى يونانيشدا بوو و پرووى داو. دەي
ميرزادە فرموو بەردەوام بە.

ميرزادە دريژەي بە قەسەكەي دا و گوتى:

- ئىدى لەو كاتەو خۆشەويستىيەكي سەيرم بەرانبەر بە كەر پەيدا
كردوو. لە كانگاي دلەو و بە حوبى دل كەرم خۆش دەوي. ئىدى كەوتمە
كۆكردنەوي زانيارى دەربارەي كەران، چونكە پيش ئەو جارە، بۆ تاقە
جاريكيش كەرم نەيىنبوو. ئىدى بۆم دەر كەوت كە كەر حەيوانيكي زۆر
بەسوود، بەهيز، بەسەبر، قانيع، كۆلنەدەر و بە مقاوومەت و كەمخەرجه. بە
هوى ئەم كەرەو، لەپر سويسرام لەلا خۆشەويست بوو و خەم و ماخولياكەم
بە تەواوەتي پەري.

- هەموو ئەمەي باست كرد خۆش بوو، بەلام با واز لە كەرەكە بىنين و
بچينە سەر بابەتيكي ديكە... ئاگلايا بە چي پىدەكەني، ئەدى تۆ ئادىلايدا؟
ميرزادە بۆيە متووي كەر بوو و خۆشى ويستوو چونكە بە چاوى خۆي
ديتوويەتي. ئيوە چيتان ديتوو؟ ئيوە پۆژئ لە پۆژان سەفەري هەندەراننان
نەكردوو، كردووتانە؟

ئادىلايد گوتى:

- دايكە، بەلام من كەرم ديتوو.

ئاگلاياش گوتى:

- منيش گويم لە دەنگي بوو.

هەر سى كىژ، دەستيان بە پىكەنين كرد، ميرزادەش گوتى بە گوتى وان
كەوتە پىكەنين.

خا جەنەرال گوتى:

- عەيبە بۆ ئيوە، شەرم ناكەن لە خۆتان! ميرزادە لىيان مەگرە، بىانبورە،
كچى باشن دليان پاكە، من هەميشە دەم لەسەريانە، دەگەليان بەشەر ديم،
بەلام چبەم خۆشم دەوين، هەرچەندە كەم ئەقل و كالفام و شيتن!...
ميرزادە بە پىكەنينەو گوتى:

گه مژه

- بۆچی پېته که نن؟ من له جياتی و ان بوايه م، خۆم خه نى ده کرد، به لام من هېشتاش هر بيرم لای ئه و که ره يه، به راستی که رم خوش دهوئ: که ر، بوونه وهریکی خوش ته بیهه ت و به سووده.

خانم یه پانچین (خا جه نه رال) گوتی:

- میرزاده توش خوش ته بیهه تی؟ له پرووی فوزولیته و کونجکاوییه وه ئه و پرسیاره ت لی ده که م.

ديسان، هه موو که وتنه پیکه نین.

خانم یه پانچین گوتی:

- بزانه ئه و که ره نه فره تیه چۆن بوو به ویردی سهر زمانمان، میرزاده باوه ر بکه نیازم خراپ نه بوو... هیه... مه به ست نه بوو.

- هیه به راوردیک؟

میرزاده به و جو ره رسته که ی بۆ خا جه نه رال ته واو کرد، به دهم پیکه نینه وه. له سه ری پۆیشت:

- دلنیا م که هیه به راوردیکت مه به ست نه بوو!

خا جه نه رال گوتی:

- خوشحالم که پیده که نیت. هر به مه دا دیاره که گه نجیکی یه جگار باش و دلپاکیت.

میرزاده به رسفی دایه وه:

- به لام مهرج نییه هه موو کاتی وا بم، هه ندی جار، خراپ په ست و تو ره ده بم، ده بم به که سیکی به دخوا.

خا جه نه رال، به شیوه یه کی چاوه پواننه کراو گوتی:

- وه کو من، من دلنکی میهره بانم هیه، هه میشه ی خوا دلّساف و دلپاکم، ئه وه عه ییی هه ره گه وره ی منه، چونکه ئینسان نابیت هه میشه دلۆقان و میریقان بیت. زۆر جار له دهستی ئه م کیژانه ی خۆم و به تایبه تی له ئیقان فیودوروفیه تورپ ده بم، به لام داخه که م له هه ره تی په ستی و تو ره ییشدا هه ره هست به میهر و دلپاکي ده که م! هه ر ئیستا که میک پیش هاتنی تو، زۆر تو ره بووم، خه ریک بوو دۆودۆشام تیکه ل ده کرد، چاوم هیه ی نه ده بیني، هه ندی جار وام لی دیت، وه کو مندا ل گروو ده گرم. باش بوو ئاگلایا عه مری دریز

گەمزە

بیت فریا كهوت و ئامۆزگاری كردم. بههه رحال هه موو ئهم شتانه توربه هاتن!
من بهو پادهیه گهوج نیم وهكو كیزهكانم وینای دهكهن. هه میشه ورهه بهرزه،
زۆریش شهرمن نیم. ئادهی ئاگلایا وهره بۆ ئیره و ماچم بکه...
پاش ئه وهی ئاگلایا، بهوپه پری دلسۆزی پروومهت و دهستهکانی ماچ کرد،
دایکی گوتی:

- بهسه کچی!

ئهوسا ئاوپری له میرزاده دایه وه و گوتی:
- فهرموو میرزاده بهردهوام به! بهلکو بابیهتیکی خوشتر له بابیهتی ئه
که ره ده دۆزیته وه!
ئاگلایا گوتی:

- من تیناگهم، پیاو چون دهتوانی ئاوا راسته وخۆ و بهزارهکی شت
بگیریته وه، ئه گهر داوای شتی وه ها له من بکریت تاچه وشهیهکم بۆ نایهت.
- بهلام میرزاده دهتوانی، چونکه زۆر زیره که، به لای کهمه وه ده-دوازده
هیندهی تو زیرهک و هوشیاره. هیوادارم له ئیستاهه ئهمه بزانی. میرزاده دهی
قسه کهی منیان بۆ بهسهلمینه، بهردهوام به. به درۆم نه خهیته وه، بهلام با جاری
واز له که ره که بینین. دهی بزانه جگه له کهر، له هه ندهران چیترت بینی؟
ئالکساندرا گوتی:

- باسی که ره کهش زۆر خوش بوو. به تاسوقه وه باسی نه خوشیه کهی
خۆی بۆ کردین، زۆر به ئاو و تاو بۆی گیراینه وه که چون له پینگه ی
شوکیکی دهرهکییه وه، فیری ئه وه بووه هه موو شتیکی خوش بوو. من
هه میشه ههزم کردوه که بزانه خه لکی چون ئه قلیان له دهست ده ده کهن و
چون چاره سه ر ده کرین و ئه قلیان به دهست دینه نه وه، به تاییه تی ئه گهر ئهم
حاله ته له ناکاوا پروو بدات!

خا په پانچین (خا جه نه رال) هه لی دایه و گوتی:

- راست ده کهی، وایه، ئافهرین به راستی توش هه ندی جار زیره کی، ئه قلیت
ئیش ده کات ها! دهی هه نوکه شوخی و پیکه نین به سه! میرزاده پینم وایه له
باسی دیمه ن و سروشتی سويسرادا وه ستایت، دیمه نی سويسرات چون بینی؟
میرزاده گوتی:

گەمژە

- گەيىنە لوسىرىن، لەو يىندەر بىردىميان بۆ تەمەشاي دەرياچە، ھەستم دەکرد
جوانە، بەلام وياي ئەو ھەش دىلم زۆر تەنگ بوو.

ئالکساندرا پرسى:

- بۆچى؟

مىرزادە گوتى:

- بە خۇشىم نازانم. من ھەمىشە جۆرە دلتەنگىيەكم لەگەلە. كە بۆ يەكەم
جار ئەو جۆرە دىمەنانە دەيىنم دىلم دەگوشىرىت، نىگەرەن دەيىم. باسى ئەو
كاتانە دەكەم كە ھىشتا نەخۇش بووم...

- بەلام من زۆر دىلم بەو دىمەنانە دەكرىتەو. ھەموو جارى لە خۇم
دەپرسم تۆ بلىنى پۆژى لە پۆژان سەفەرى ھەندەران بکەين. دوو دانە سالە
عەودالم كە بابەتى تابلۆيەك بدۆزمەو و وینەى بکىشم. شاعىر گوتەنى:
وەسفى پۆژاواو پۆژەھلات لەمىژە كراو، كۆنە*. دەى مىرزادە باسى
بابەتىكم بۆ بکە كە بىكەم بە تابلۆ!

مىرزادە بەرسقى دايەو:

- لەو بارەيەو ھىچم پى نىيە. من پىم وايە نىگارکىش دەبى پروانىتە
دەورو بەر و ھەرچىيەك دەيىنى وینەى بکىشت.

- من نازانم بە باشى سوود لە چاوانم بىيىم.

خا يەپانچىن، قسەكەى پى برى و گوتى:

- بۆچى كەوتونەتە لەگەز بىژى؟ ئەم لەگەز بىژىيەتان لە چىيە؟ تىناگەم چ
دەلن! مەبەستت چىيە كە دەلنى ناتوانى بەباشى سوود لە چاوانت بدىنى؟
چاوت ھەيە و تەمەشا بکە، نىتە؟ ئەگەر لىرە نەتوانى تەمەشا بکەى و سوود
لە چاوانت بىيىنى، بىگومان لە ھەندەرانىش فىرى دىتن و تەمەشاكردن نابىت.
مىرزادە باشتەر وايە تۆ بۆمان بکىرىتەو كە تۆ لەو يىندەر چۆن تەمەشات
دەکرد و چىت بىيىنى؟

ئادىلايد گوتى:

- وايە، زۆر باشتەر، چونكە مىرزادە لەو يىندەر فىر بوو چۆن تەمەشا بکات!

چۆن سوود لە چاوانى بىيىنى!

- نازانم! من بۆ چارەسەرى نەخۇشىيەكەم چووبوومە ئەو يىندەر، سىحەتم

گەمژە

باش بوو. ئىدى ناتوانم بلىم فېرى بىننى شتان بووم. بەھەر حال، بە درىژايى
ئەو ماوھىيە، لەو يىندەر، تا رادەيەكى زۆر، خوشحال و دلخوش بووم!
ئاگلايا ھەلى دايە:

- خوشحال بوويت؟ يانى تۆ دەزانى چۆن خوشحال دەيىت؟ ئەدى چۆن
دەلىتى فېرى بىننى شتان نەبوويت؟ بىگومان دەتوانى فېرى دىتتمان بکەى،
فېرى ئەو شتەمان بکەيت کە فېرى بوويت.
ئادىلايد بە دەم پىکەننەو گوتى:

- راست دەکات، چى فېر بوويت، ئەو ھەمان فېر بکە!
مىرزادە، ھاوکات دەگەل ئەواندا، بە پىکەننەو گوتى:

- من ناتوانم ھىچ شتىک فېرى ھىچ کەسنىک بکەم. من بە درىژايى ئەو
ماوھىيەى کە لە ھەندەران بووم، زۆربەى کات لە ھەمان گوندى چکۆلەى
سويسرىدا دەژيام. بە دەگمەن لەوئى دەر دەچووم، ئەگەر دەریش چووبام زۆر
دوور نە دەکەوتمەو. ئىدى چىتان فېر بکەم؟ لە سەرەتاو بەرەبەرە بەو
راھاتم کە ھەست بە بىتاقەتى و بىزارى نەکەم. نەخوشىيەکەم زۆر زو بەرەو
باشى چوو. دواى ئەو پۆژ بە پۆژ ژيانم لە بەرچاو بەرختەر دەبوو، بە
تەواوھەتى ھەستم بەو دەکرد. شەوان، ئاسوودە بىر و دلرەحت دەچوومە
ناو جىگا و بەيانىيان دلخوشتر رادەبووم. بە خویشم نازانم ھۆى ئەمە چى
بوو، يانى نازانم چۆن گوزارشتى لى بکەم!
ئالکساندرا پرسىي:

- يانى ئەو ھەندە خوشحال بوويت، ھەزەت نە دەکرد بۆ شوپىننىكى دى برۆيت؟
- با، لە سەرەتاو، زۆر ناپەرەحت بووم، ھەستم بە خەمبارى و نىگەرانى
دەکرد. لە فکەران رادەچووم، بىرم لە ژيان و ئايىندەى خۆم دەکردەو،
دەمويست چارەنووسى خۆم بزانم. ھەندى جار يەجگار نىگەرەن دەبووم.
ھەستم بە بى قەرارى دەکرد، بە خۆت دەزانى مروڤ ھەندى جار، بە تايبەتى
کە تەنباى تەنبا بىت، ئەو ھەستەى لە نک چىدە بىت. جا لەو گوندە چکۆلەيەدا،
تافگەيەكى چکۆلەى بارىک بارىک ھەبوو، لە بەرزاىيەكى بەرزى بەرزەو، بە
شىوھىيەكى نىمچە ئەستوونى، سىي کەفچە پىن، بە دەم ھارە و ھاژەو، دەھاتە
خوارەو. لە بەرزاىيەكى زۆر بەرزەو دەھاتە خوارى، بەلام پياو ھەستى بەو

گه مژه

به رزیه زوره نه ده کرد. به رزیه که ی نیو کیلومه تریک ده بوو، که چی وات ده زانی هر په نجا مه تریکه. چه زم ده کرد شه وانه گوی له دهنگ و هاژه هاژی داپژانی تا فگه که بگرم، به لام له و ده مانده نیکه رانی و پهریشانییه که م زیادی ده کرد.

یان هندی جار، به پوژده وه، ده چووم بۆ چیا، له وی له جییه کی به رزا، به تاقی ته نیا ده وه ستم. هر چوار نکالم دار کاژ و پیره سنۆبه ران بوو، که وه کو بورجی شیلای چووبوون به ئاسمانا. له ولاتره وه له سهر که پکه شاخیکی به رزا، شوینه واری ویرانه ی قه لایه کی سه ده کانی ناڤین دیار بوو. توژی له خوارتره وه له نزماییدا، گونده چکوله که ی له مهر خومان به ئاستم ده بینرا. دنیا له تیشکی هه تاودا نقوم بوو، ئاسمان ساف و شین بوو، بیده نگیه کی به سام هه موو دنیا ی گرتبووه باوهش. له و سات و ده مانده هه ستم ده کرد دهنگیک له دووری دووره وه، له نادیاره وه، له پتوواره وه گازم ده کات، وام ده هاته خه یال ئه گهر ماوه یه کی زور برۆم و ئه و هیله بیه زینم که ئهرز و ئاسمان پیکه وه ده دوریت، کللی هه موو شتیک ده دۆزمه وه و وه لامی هه موو شتیکم ده ست ده که وی. ژیانیکی تازه ی ئه وتۆم بۆ که شف ده بیت، که زور له ژیانی لای ئیمه سخ و چتر، پر جوشو خرۆشتر و گهرموگورتره. یان خه ونم به شاریکی گهره ی وه کو ناپولییه وه ده بینی، پر له کوشک و ته لاران، قه وغاو پر جموجوول، که ژیانی لی هه لقولیت... ئیدی خه وم به زور شتی له و بابته وه ده بینی!... هیچ شتیک نه ما خه ونی پیوه نه بینم! ئه وسا بۆم دهر که وت که به شهر ده کاریت، ته نانه ت له زیندانیشتا، ژیانی بیسنوور و دلخوازی خوی بدۆزیته وه.

ئاگلایا گوتی:

- ئه م بیروکه یه ی دواپی، بیروکه یه کی به جییه، من له ته مه نی دوازه سالییدا، له کتیبی هه لپژارده دا، خویندوومه ته وه.

ئادیلاید گوتی:

- ئه مه هه مووی فه لسه فه یه. تو فه یله سووفیت و هاتوویت ئیمه فیتر بکه ییت.

میرزاده به دهم بزه وه گوتی:

- په نگه هه ق به تو بی. له وه یه فه یله سووف بم، کی چوزانی؟ له گینه به نیاز

گه مزه

بم فیزی فلهسهفه تان بکه م... دهشیت و زوریش دهشیت...

ئاگلایا ههلی دایه و گوتی:

- فلهسهفه که ی تو، کورتومت وهکو فلهسهفه که ی یولامپیا نیکولایفنایه، ئەمه بیوه ژنی کابرایه کی فرمانبهره، ناوبه ناو له پرووی فزولیه ته وه دی بۆ لامان. ژنیکی زور فزولیییه. خه می ههره گهره ی له ژیاندا ئەوه بوو شت به ههرزان بکریت و به که مترین خه رچی ژیان بگوزهریئن. سه ری زمان و بنی زمانی باسی کۆپی بکه، ئەگه ر بلتی دهوله مه ندیشه: به لام ههر هه مووی به فیل و ته له که بازی پهیدا کردوه. ئەمه ریک وهکو ژیان به یسنوور و دلخوازه که ی ناو ئەو زندانه یه که تو باسی ده که یه. رهنگه ریک وهکو ئەو چوار ساله خوشه بیت که تو له زندانی ئەو گونده دا به سه رت برد، یانی بۆ قه سابخانه یه که وشتریکت مردار کرده وه، له پیناوی قازانجیکی که مدا، رهنگه له چهند کۆپیکیک تینه په ری بوو بی، دهسته بهرداری ناپولی بوو یه و بهو گونده بازی بوو یه.

میرزاده گوتی:

- سه بهاره ت به ژیانی نیو زندان، دهشیت قسه که م زور دروست نه بی، به لام من ئەو قسه یه م له پیاویک گوتی لی بوو که نزیکه ی دوازه سالی له زنداندا قه تاندبوو. یه کیک بوو له نه خوشه کانی دکتوره که ی من. ئەم پیاوه ناوبه ناو فینی لی دههات، لهو دهمانه دا زور په ریشان و شه پریو ده بوو، ئوقره ی نه ده گرت و ته نانه ت جاریک هه ولی خۆکوژییسی دا. ژیانی ئەم پیاوه له زنداندا زور خه مناک بوو... ده توانم دلنیا تان بکه م که ژیانی له زنداندا خه مناک بوو... به لام بیگومان له چهند کۆپیکیک زیاتری دینا، و تاقه دۆستی له وینده ر، جالجالۆکه یه کی نیو سالوله که ی و ده وه نیکی چکۆله بوو که لهو دیو په نجه ره که یه وه پوا بوو... به لام من هه ز ده که م باسی پیاویکی دیکه تان بۆ بکه م که پاره که دیتم. جا ئەوه ی ئیستا بۆ تانی ده گێرمه وه، شتیکی سه یه ر بوو، سه یه ر بوو چونکه زور ده گمه نه و یه جگار که م پوو ده دات. ئەمه پیاویک بوو، له گه ل چهند که سیکی دیکه دا حوکمی ئیعدام درابوو، ده برین بۆ شوینی ئیعدام کردن * (۲) له وینده ر قه راری حوکمه که یان، که تیربارانه له سه ر تاوانیکی سیاسی، بۆ ده خویننه وه. دوا ی بیست ده قه یه کی دی قه راریکی دیکه یان بۆ ده خویننه وه که حوکمی ئیعدامه که یان بۆ سووک ده که ن و ده یکه ن به حوکمی

گه مژه

بينگاره زندان، به لام له ماوهی نښان خوښندنه وهی هر دوو قهواره کهدا که هر چاره کښک یان بیست دهقیقه دهیئت، کابرا دلنښای دلنیا بووه که دواى چهند ده میکی دی دهریئت و مردنه کهی مسوگره ی مسوگره. که باسی ئه و هه ستانه ی ده کرد که له و ماوه یه دا بهر وکی گرتووه، سهراپام ده بوو به گوئ و په یتا په یتا به پرسپاران دام ده گرتووه! هه موو شته کانی موو به موو له بیرما بوو و ده یگترایه وه، ده یگوت هه تا ماوه ناتوانی ئه و ساتانه له بیر بکات.

له بیست مه تری ئه و سه کویه دا که خه لکی له ده وری خپ بوو بوونه وه و سه ربازه کان به ریز وه ستا بوون، چونکه ژماره ی مه حکومه کان زور بوون، سښ ئه ستوونیان له عاردي چه قاند بوو، هه وه ل جار سښ مه حکومى یه که میان برده پای ئه ستوونه کان و به ئه ستوونه کانیانه وه به ستنه وه، جلکی مه رگیان - که دیزدا شه یه کی دريژى سپی بوو- له بهر کردن و چاویان به ستنه وه تا تفهنگه کان نه بینن. ئه و جا ده سته یه ک سه رباز، ئاماده و ته یار، به تفهنگی سواره وه له هه نبر هر ئه ستوونیکا ریز بوون. ئه و پیاوه ی که بو تانی باس ده که م، هه شته مین که سی لیسته که بوو. یانی ده بوو له گه ل گروهی سییه مدا به ئه ستوونه که وه بیه ستریت ته وه. قه شه یه کی خاچه ده ست ده چووه لای هر یه کښکیان و ویردی به سه ردا ده خوښندن. یانی دیار بوو که ته نیا پښنج ده قه یان له ژياندا ما بوو. جا ئه و پیاوه بو ی باس کردم، ده یگوت ئه و پښنج ده قه یه ی به راده یه ک لی دريژ بوو بوو که هر نه ده برایه وه، وای هه ست ده کرد له و پښنج ده قه یه دا ئه و نه ده ده ژى ئه و نه ده ده ژى که هیچ پیویست به وه نه کات بیر له دوا ساته کانی ژيان بکاته وه. ئیدی وه خته که ی خو ی له سه ر ئه و بنه مایه دابه ش کرد. دوو ده قه یه ی بو خوا حافیزی له هاوړیکانی ته رخان کرد، نزیکه ی دوو ده قه یه ی بو ئه وه ته رخان کرد که بو دوا جار بو خو ی بیرى بکاته وه، باقیی کاته که ی بو ئه وه ته رخان کرد که نیگایه کی ده ورو به ری خو ی بکات. ده یگوت جوان له بیرى ماوه که ته واو پابه ندی ئه و دابه شکردنه ی وه خته که بووه... ده بوايه له ته مه نی بیست و هوت سالیډا* (۲)، له هه رپه مه ی ته ندروستی و له تافی لاویدا و بمریئت. جوان جوان له بیرى بوو کاتی دوو عاخوازیی له هاوړیکانی کرد بوو، هه ندی پرسپاری لی کرد بوون، فبری به وه زع و حالئى ئه و ساته یانه وه نه بوو بوو، له وه ش سه یرتر زور

گەمژە

بەجیددی و بەتاسەوہ گوئی لە وەلامەکانیان گرتبوو. کە لە دوو عاخوازی بووبووہ، ئیدی نۆرە ی ئەو دوو دەقیقە یە ھاتبوو کە بۆ خۆی و بۆ بیرکردنەوہ و پامانی خۆی تەرخان کردبوو و پیشوہختە دەیزانی دەربارە ی چی بیر دەکاتەوہ. دەیویست بەوپەری خیرایی و بەوپەری پوونی ئەوہ بۆ خۆی بەرجەستە و وینا بکات کە وەزە و حالەکان چۆن دەگوزەریت: ئەو ھەنوکہ و لێژەدا زندووە، بەلام دوا ی سێ دەقیقە ی دی دەبوو بە چی؟ دەبوو بە کەسێکی دی یان بە شتیکی دی؟ دەکەوتە کوێ؟ دەیویست ھەر ھەموو ئەو شتانە لە ماوہ ی ئەو دوو دەقیقە یەدا لە بنجوبناوان بکات و بیانزانێ!... ھەر لەو نزیکانەدا، کلێسایەک ھەبوو کە گومەزە زێڕینەکە ی لە بەر تیشکی ھەتاودا دەدرەوشایەوہ. ئیستاش لە بیر ی ماوہ کە چۆن چاوی بڕیوہتە ئەو گومەزە و نەیتوانیوہ چاوی لە تیشکی ھەتاوہکە بگوازیتەوہ و وای ھاتووہتە بەرچاوی کە ئەو تیشکە بەشیکە لە ماھیەت و تەبیەتی تازە ی ئەو، دوا ی سێ دەقیقە یەکی دی ئاویتە ی دەبیت و تیایدا دەتوویتەوہ... دیارە ئەو گومان و نەفرەتە ی لەو شتە نادیارە ی لە پیشی بوو و لە ئانوساتی پروداندا بوو، یەجگار ترسناک بوو، بەلام دەیگوت لەو دەمەدا شتی لەوہ ترسناکتر و بەسووتر ئەو بیرە بوو کە ئامانی میشکی نەدەدا و لە دلی خۆیدا دەیگوت: خۆزگە نەدەمردم، چ دەبوو ئەگەر نەمردبام؟ چ دەبوو ئەگەر ژانیان داوامەوہ! لە گیانم خۆشبە! ئەگەر شتی وا دەبوو، چ ئەبەدیەتیکم بەدەست دینا! ھەر دەقیقە یەکی دەکرد بە عومری! بە سەدە یەک، حیسابم بۆ دەقیقە بە دەقیقە ی دەکرد، تاقە دەقیقە یەکم بەخەسار نەدەدا، تاقە زەرە یەکی بەفێرۆ نەدەدا! دەیگوت ئەم بیرۆکە ی لەدوا ئەنجامدا، بوو بە رەنج و عەزابێکی ئەوتو کە خۆزیای دەخواست، یەکسەر تیربارانی بکەن تا لەو عەزابە بخەلەسێت. میرزادە، لەناکاوا بێدەنگ بوو، ھەموو چاوەروانی ئەو بوون کە قسەکە ی تەواو بکات و ئەنجامێک بەدەستەوہ بدات.

ئاگلا ی پرسیی:

- تەواو؟

میرزادە، خەوالۆ و خەیا لاوی، وەکو یەکیک تازە خەو بەری دابی گوتی:

- ھا؟ بەلی... تەواو!

گه مزه

- باشه تو ئەمانەت بۆچی بۆ ئیمە گێرایەو؟
- هەروا بەرێکەوت بیرم کەوتەو.. تا رادەیهک دەگەل قسەکانماندا تێکی
دەکردەو!

ئالکساندرا گوتی:

- بەلام تو زۆر لەناکاو و کوتوپر کوتاییت بە قسەکەت هینا. میرزادە
پێدەچێ و یستبێت لە میانە قسەکەتەو بەگەیه ئەو ئەنجامگیرییەکی کە هیچ
سات و دەمێکی ژیان بە کوپیکان پێوانە ناکرێت، هەندێ جار پێنج دەقیقە ژیان
هەموو گەنجی سەر پرووی زەوی دیتن؟ هەر هەموو ئەمە جوان و بەجێیە،
بەلام بە یارمەتیت پرسیمانی من ئەمەیه: باشه ئەو دۆستەکی ئەو هەموو
بەسەرھاتە ترسناکەکی بۆ گێرایتەو، حوکمەکەکی لە ئێعدامەو بۆ نەکرا بە
بێگەرە زندان؟ واتە ئەو ژیانە ئەبەدییەکی پێ بەخشرا کە خۆزیای پێ
دەخواست، یانی ئەو بۆ خۆی دەسکەوتێکی یەجگار گەرە بوو، سەرمايە و
دەوڵەت بوو، باشه پاشان چۆن ئەو سەرمايە و دەوڵەتەکی بەکار برد؟ ئایا
حیسابی وردی بۆ هەر دەقیقەیهکی دەکرد؟

- نا، نەخێر، منیش هەمان پرسیمانی لێ کرد... رێک و راست وەلامی دامەو،
کە نەک هەر بەو شتوێه نەژیاو، بەلکو زۆر دەقیقانی بەفێرۆ داو.
- کەواتە ئەمە ئەزموونە و تاقیکردنەو سەلماندوویەتی کە هیچ کەسێک
ناتوانی بە حیسابی دەقیقان ژیان بەسەر بەریت، یانی حیساب بۆ دەقیقە بە
دەقیقەکی ژیان بکات، نەبا بەفێرۆ بچێ. هەلبەتە ئەمەش هۆی خۆی هەیه.
میرزادە گوتی:

- بێگومان، هەلبەتە هۆی خۆی هەیه. منیش باوەڕم وایە - بەلام وێرایی
ئەوێش ناتوانم باوەڕ بکەم کە...
ئاگلایا گوتی:

- یانی دەتەوێ بڵێی، لە هەر کەسێکی دی ئاقلانتر دەژی؟
- بەلێ هەندێ جار وام بە خەیاڵدا هاتوو.
- هینشتاش هەر وا خەیاڵ دەکەیت؟
میرزادە، کە بەدەم هەمان بزە ناسک و شەرمەنەو لە ئاگلایای دەپوانی
گوتی:

گەمژە

- بەلێ، پێم وایە.

بەلام دواى تۆزىك، كە بەوپەرى خۆشییەوه لەوى دەروانى، لە قاقای
پێكەنینى دا.

ئاڭلایا، بە جۆرە بێزارییەكەوه گوتى:

- چەند كەسىكى خاكییت!

میرزاده گوتى:

- بە راستى ئێوه ئازان! بەغیلبتان پێ دەبەم! لە كاتىكا ئێوه پێدەكەن،
بەلام من ئەم چیرۆكە بە جۆرێ نىگەرانی كردبووم، ترساندبوومى كە ھەر
ھەمووى ھاتە خەوم، دەتگوت خەو دەبینم، بە تاییبەتى ئەو پێنج دەقیقەيە...

میرزاده، جارێكى دیکە و بە نىگای جیددى روانییه كێژەكان و لە كاتىكا
چاوى بریپووه دوو چاوانیان، لەناكاو و بەپەشوكاوى پرسى:

- خۆ ئێوه لێم تۆرە نین؟

ھەر سێكیان بەسەرسامى پرسىیان:

- بۆچى تۆرە بین؟

- چونكە جۆرى قسەكردنەكەم، لە شىوازی دەرسگوێتنەوه دەچى...

ھەموو دەستیان بە پێكەنین كرد.

میرزاده گوتى:

- ئەگەر تۆرەن، بێزەحمەت لەمە بەدوا تۆرە مەبن، چونكە بە خۆم دەزانم
لە خەلكانى دى كەم ئەزمووترم، كەمتر لە خەلكى ژیاوم و كەمتر لە خەلكى
لە ژيان دەگەم. بۆیە پەنگە جۆرى قسەكردنەكەم غەریب بیت!...

بە راستى میرزاده، زۆر پەشوكا.

ئاڭلایا، بە توندی و بە پێداگرتنەوه گوتى:

- تۆ مادامىكى دەلێى بەختەوەر بوویت، مانای وایە لە خەلكى زیاتر ژیاوى
نەك كەمتر، ئیدی بۆچى مەوزوعەكە دەگۆریت و داواى بوردن دەكەیت؟ هیچ
خەمى ئەوەشت نەبێ كە گوايە مامۆستا ئاسا دەرسەت بە ئێمە گوتووەتەوه،
چونكە ئەمە هیچ سەرکەوتنىكى بۆ تۆ تیا نییە. كەشفىكى تازە نییە، چونكە
پیاو دەتوانى بەو سۆفیگەرییەى تۆ، سەد سال بەخۆشى و بەختەوەرى بژی،
سەبارەت بە تۆ چ رێپۆرەسمى جێبەجێكردنى ئیعدامەت نیشان بەدەن و چ ھەر

گه مژه

بويه ريكي ناچيز، وهكو يهك وايه، هه مان پهنه و ده رسي فهلسه في له هه ر
دووكيان هه لده هينجي و هه ست به و په ري شادي و په زامه ندي ده كه يت.
هه لبه ته ژيان به و جوړه زور ئاسانه!

خا به پانچين، كه ماوه يه كي زور بوو له سيمايان ورد ده بووه وه، هه لي دايه
و گوتي:

- ئاگلایا، نازانم تو بؤچی هه ميشه تو په يت؟ من نازانم تو باسي چی
ده كه ي، بويه ري ناچيز چييه، مه به ست له و قسه يه چييه؟ قسه كاني ميرزاده،
عه يبي نييه، زور باشي هيناوه، هه رچه نده برېك خه مناكه. بؤچی ساردي
ده كه يته وه ئاگلایا؟ به پيكه نينه وه ده ستی به قسان كرد، كه چی ئيستا ته واو
خه مينه، وهكو كه و چووه.

- گوئ مه ديه دايكه! ميرزاده حه يفي كه تو هه رگيز رېوړه سمی ئيعدامت
نه ديتووه، ده نا هه ندي پرسيارم هه بوون، ليم ده كريدت.

ميرزاده به رسقي دايه وه:

- با، رېوړه سمی ئيعدام ديتووه.

ئاگلایا، هاواری كرد:

- ديتوته؟ ده بوايه به مه زهنده زانيام! سه يره! كه ئيعدامت به چاوی خو
دیتووه، چوَن ده لتي به دريژايي ئه و ماوه يه خو شحال بوويت؟ هه ست ناكه ي
هه ق به من بوو؟

ئاديليد پرسى:

- يانی له گونده كه تان، خه لكيان ئيعدام ده كرد؟

- نا، له ليون، ئه و رېوړه سمی ئيعدامه م بينی. ده گه ل شنايده ردا بؤ
ئو وينده ر چووم. شنايده ر له گه ل خويدا بردمی، هه ر كه گه يشتینه ئه وينده ر،
رېوړه سمی ئيعدام بينی.

ئاگلایا، به پيدا گرته وه گوتي:

- ئه و ديمه نه ت پي خوش بوو؟ هيچ ده رس و عيبره تيكي به سوودت لي
هه لينجا؟

ميرزاده گوتي:

- نا، هه رگيز پيم خوش نه بوو، به پيچه وانه وه، دواي ئه وه به ماوه يه كي كه م

گه مژه

نه خوښ که وټم، به لآم پياو رآست بلآ ديمه نه که به جوړئ سهرنجی پاکيتشا
بووم که نه مده توانی چاوی لئ بگوازمه وه.
ئاگلایا گوتی:

- منیش ټه ديمه نه م ديتبا، نه مده توانی چاوی لئ بگوازمه وه!
- له وئ، خه لکی حه ز ناکه ن، ژنان بچنه ته مه شای ټه جوړه ديمه نانه،
ته نانه ت ټه گهر ژنيک شتی وا بکات، پوژنامه باسی دهکات.
- مانای وایه ټه گهر ټه م کاره بو ژنان به ناپه سند بزائن، دهیانه وئ بلین
ټه مه کاری ژنان نییه، کاری پیاوانه و به وه پاکانه بو خو دیننه وه، که
لوژیکینکی سهره! بینگومان توش هه مان بوچوونت هه یه.

ټادیلايد قسه که ی پئ بری:
- باسی ټه ټیعدامه مان بو بکه!
میرزاده، به نیگه رانی و نارپه حه تییه وه گوتی:
- نا، حه ز ناکه م، چونکه توژئ له مه پیش باسی ټیعدامم بو یه کیک کرد.
- بو کیت باس کرد؟
- به دهم چاوه پروانییه وه بو خزمه تکاره که تانم باس کرد.
هر چوار ټافره ته که پرسسیان:

- کام خزمه تکار؟
- ټه وهی له پرسگه که دایه، ټه وهی له ژووره چکوله که ی به ره وه یه... پیاوینکی
پیری سووره یه، من له ژووره که دا چاوه پروانی ټه وه بووم که ټیغان
فیودوروفیچ بمدينئ.

خا جه نه رال گوتی:
- سهره!

ئاگلایا گوتی:
- میرزاده پیاوینکی دیموکراته. مادامینکی بو (ټالکسی) ت باس کردووه، ده بی
بو ټیمه شی باس بکه یه.

ټادیلايد دووباره گوتی:
- من زور حه ز ده که م گویم له و چیرۆکه بیت، هر ده بی بابسی بکه ی!
میرزاده، ټاوړینکی لئ دایه وه، که میک گه شایه وه و به متمان و

گه مژه

جوشو خرۆشێکی خۆر سکه وه گوتی:

- تۆزێ له مه پێش، که داوات لێ کردم، بابه تی تابلۆیه کت بۆ پێشنیاز بکه م
- وینه ی بکێشیت، ئه وه م هات به بیرا که ده موچاوی کابرایه کی مه حکوم به
نیعدام، ئیعدام به گیوتین (مقصله) له ساتی پێش داها تهنه وه ی کێرده که، کاتی
هه سه ر سه کۆیه که وه ستاوه و ده یانه و ئی، له سه ر له وه که به ده ما پالێ بخه ن،
بکێشیت.

ئادیلاید پرسیی:

- چۆن؟ ده موچاوی هه ر ده موچاوی؟ بابه تیکی سه یره! چۆن تابلۆیه ک
ده ر ده چیت؟

میرزاده، به جوشو خرۆشه وه له سه ری پۆشیت:

- نازانم، به لام بۆ نا؟ من ماوه یه ک له وه پێش، تابلۆیه کی له و بابه ته م له
(بازل) دا بینیی * (٤). زۆرم هه ز ده کرد بۆ تانی باس بکه م. پۆژێ له پۆژان
بۆ تانی باس ده که م. ئه و دیمه ن و تابلۆیه زۆری کار تی کردم.

ئادیلاید گوتی:

- هه لبه ته ده بی باسی ئه و تابلۆیه مان بۆ بکه ی که له شاری بازل، بینوته،
به لام دوا یی. هه نوکه ده مه و ئی باسی دیمه نی ئیعدامه که م بۆ بکه یت. ده توانی
دیمه نه که م، وه کو چۆن خۆت بینوته، بۆ باس بکه یت؟ ده موچاوه که چۆن
وینه ده کێش ریت؟ هه ر ده موچاویکی پروت بی و ته واو؟ چۆن ده موچاویک
بیت؟

میرزاده، به پاده یه ک ئه م بیره وه ریه کاری تیکرد، ده تگوت هه موو شتیکی
بیر چووه، ته نیا ئه و شته نه بیت، بۆیه یه که سه ر و به په رۆشه وه هاته قسان.

- ئه مه ی باسی ده که م، پێک یه ک ده قیقه پێش مردنه که ی بوو. پاش ئه وه ی
به په یژه که دا سه ر که وت و له سه ر سه کۆکه ره ق راوه ستا، پێک له و ده مه دا
ئاوپی لای منی دایه وه، نیکام له نیگای هه لئنگوت، سه روچاویم بینیی و له
هه موو شتیکی حالی بووم... به لام چۆن ئه وه وه سف ده کریت؟ به چ زمانی؟
خۆزگه تۆ یان - که سیکی دی - ده تانتوانی، وینه ی ئه و ده موچاوه بکێشن!
خۆزگه به چاوی خۆت ده تبینی! ئه وسا، پێک له و ده مه دا وام هات به خه یالدا،
که ئه گه ر ئه م دیمه نه بکریت به و تابلۆیه ک، له وه یه شتیکی باش و به سوود

گه مژه

دهر بچیت، به لām ده بی هه موو شتیکی پیش ئه و ساتهش، هه هه موو شتیکی،
 بیته به رجهسته کردن! ئه و پیاوه له زنداندا بوو، وای ته سه ور و وینا ده کرد،
 به لای که مه وه یه که هه فته ی دی ماوه بۆ جیبه جیکردنی ئیعدامه که ی. حیسابی
 ئه وه ی کردبوو که ته شریفاتی ئاسایی ئه م کاره ماوه یه که ده خایه نیت،
 دیکۆمیننت و سه نه د و ئه وراقه کان بۆ شوینی دی قری ده کریت و دوا ی
 هه فته یه که ئه مجا ده گه پیتته وه، به لām له بهر هه ندی هۆ، ئه و ته شریفاته
 ماوه یه کی که متری خایاند. سه عات پینجی به ره به یان بوو، کابرا له غورابی
 خه ودا بوو. ئاخرو ئۆخری مانگی ئۆکتۆبه ر بوو. ئه و کاتانه، سه عات پینج دنیا
 هیشتا هه ر تاریک و سارده. سه روکی زندانه وانه کان به خو و
 مه فره زه یه که وه، به بی خشپه، خو ی به ژوورا کرد، به ئه سپایی شانی ته کان دا.
 یارو ی زندانی، هه ستایه سه ر ئانیشکان، که چاوی به پروناکیه که که وت
 گو تی: "چییه؟" پینان گو ت: "خۆت ئاماده بکه، دوا ی سه عات نۆ ئیعدامی". کابرا
 هیشتا چاوی به خه وه وه بوو. باوه پی به گو یی خو ی نه ده کرد، که وته
 گه نگه شه و گو تی ئه وراقه کانم به هه فته یه کی دی ته واو نابن، به لām که خه
 به ری دا و به ته واهو تی بیدار بووه وه، بیده نگ بوو- وایان بۆ من گتپایه وه -
 پاشان کابرا گو تی: "به لām ئه مه ره وای هه ق نییه، ئا ئاوا و به و کوتوپری و له
 ناخافله!" دیسان بیده نگ بوو و ئیتر ورته ی لیوه نه هات. سی چوار سه عاتیک
 سه رفی ئاماده کاری وه ک: هاتنی قه شه، قاوه لئی که بریتی بوو له شه راب و
 قاوه و گوشت (ئاخر ئه مه گالته جاری نییه؟ ئه گه ر جوان له و شته ورد بینه وه،
 به راستی جگه له دل ره قی نا چیته هیچ خانه یه کی تره وه! که چی! ئه وانه
 به وپه پی دل سافی ئه و کاره ئه نجام ده دن و به میهر و دلۆفانی مرو فانی
 ده زانن!) پاشان بر دیان بۆ سه ر پینشاو، (پیم وایه تو هو ی ئه م کاره نازانیت)
 ئه وسا به ناوه ندی شارا بۆ لای گیوتینه که یان برد... پیم وایه کابرا تا ئه و
 کاته ش، که گالیسه که به ره و گیوتینه که ده بیرد، هه ر وایده زانی هه تاهه تایه
 هه ر ده ژی. پیم وایه به در یژایی رینگه له دلی خویدا ده یگوت: "هیشتا ژیانیکی
 زۆرم له پینشه. هیشتا سی شه قامم له به رده مه، ئه م شه قامه و پاشان ئه و
 شه قامه ی که به ده سته راستدا نانه واخانه که ی لیه... هیشتا زۆرمان ماوه
 بگه ینه دوکانی نانه واخانه که!" ده ورو به ری له خه لکیدا جمه ی ده هات!

گه مژه

یه کپارچه ژاوه ژاو و ههراوه نگامه بوو. ده هزار دهموچاو و بیست هزار چاو تهمه شای ئه ویان ده کرد، وهره تهمه مولی ئهمه بکه، به تایبته تی که بیرى له وه ده کرده وه: "ئه وه هزار به هزار خه لکه ی له وه ناوه ن شتاقیان ئیعدام ناکرین، به لام من ئیعدام ده کریم!". به هه ر حال ئهمه هه مووی بیر و خه یالی پیش دوا ده قیقه ی ژیانی بوو.

ئه وه تا گه یشته پای ئه وه په یژه یه ی که بۆ گیوتینه که سهر ده که وت، ئه وه تا له وینده ر، له پای په یژه که دا ده وه ستی، له ناکاو له هۆرژنی گریان ده دات. ئه وه پیاوه ی که ده یانگوت، که سیکی جه ربه زه و عه گید و وره به رزه و چه ته و رینگر و تاوانباریکی دلره ق بووه. له هۆرژنی گریانى دا. به درێژایی رینگا، کابرای که شیش له گالیسکه که دا لئ دوور نه که وتبووه وه، به رده وام قسه ی بۆ کردبوو، به لام پیده چی، کابرا که م و زۆر گوئی لئ نه بووبی، هه ر دواى یه ک- دوو وشه ی هه وه ل، ئیدی نه ی توانیوه هیچی لئ حالى بییت... ده بی شته کان به و شیوه یه بووبییت.

ئه وه تا وا به په یژه که دا سهر ده که وییت. لاقی به کوّ و زنجیر بوو و ناچار هه نگاوی کورتی ده نا. که شیشه که که دیار بوو پیاویکی فامیده یه، ده سته به داری وێردخوانی بوو و نه یده ویست له و کاته دا خاچه که ی بۆ پاگریت تا ماچی بکات. کابرا له سهر په یژه که په نگى زهره هه لگه را بوو. بووبوو به زه عفهرانی زهره، به لام که پیتی نایه سهر مقصه که (گیوتین) په نگى بوو به جاوی سپی... له وه ده چوو لاقه کانی وشک بووبن، ده تگوت داری وشکن، پیده چوو هیئنجی بیّت و شتیک له ئه وکی گیرا بیّت. قهت پۆژى له پۆژان که ترسا بیّت، یان له و ساته ترسناکانه دا که پیاو هۆشی به خویه تی و هیچ ده لاسه تیکی نییه، هه ستت به حاله تیکی له و بابه ته کردووه؟ وا ته سه ور و وینا ده که م کاتی پیاو رووبه رووی مه ترسییه کی کوشنده ده بیته وه و هیچ ده سه لاتیکی نامیتى، بۆ نمونه خانویه کی به سه را بروخیت، هه نگى به ده ستى خۆی نییه هه ز ده کات له جیى خۆی دانیشیت و چاو بنوقیتى، چی ده بی با بییت!...

کاتی ئه وه حاله تی سستی و داروخانه به سه ر کابرای مه حکوومدا زال ده بوو، یارۆی که شیش، بی هیچ قسه یه ک، به له ز خاچه که ی، له ده می نزیک

گمزه

دهكړدوه تا ماچي بكات، خاچيكي چكولهی زيويی چوار لقه بوو، زووزوو، له زاری نزيك دهخسته وه... هر کاتي خاچه که بهر ليوی دهکوت، کابرا چاوی دهکړدنه وه، بؤ چهند ساتيکی کهم ژيانی تيدهگه پايه وه، دهبوژايه وه و چهند ههنگاويکی دهنه. زور به تامه زرویی، زور به پهله، ناچه کهی ماچ دهکړد، له تو وايه، دهرستيت شتيکی پويست و زهرووری له بير بجيت، به لام من باوهړ ناکه م لهو ساته دا هيچ بير و خوليايه کی ثابيني له سهردا بوويي. يان بتواني لهو ساته دا ههست به هيچ سوزيکی ثابيني بكات.

ثيدي وه زه که بهو دهقه وه مايه وه، تا کابرا له سهر له وچه داره کهی ژير کيردی گيوتنه که پاكشا... سهر ئه وه يه تاوانباران به دهگمهن لهو دوا دهمانه ی دواييه دا. دهبورينه وه و له هوش دهچن! به پيچه وانه وه، ميشک لهو دهمانه دا زندووتر و خيرتر دهبيت، وهکو دايه مو کار دهکات. دهتوانم ئه و خيالانه ی لهو دهمه دا به ميشکا دين، بهرجهسته بکه م، هه لبه ته هر هه مووشيان بي سهروبه ر و غريب و ته نانه ت كوميديشن، بؤ نمونه ئه و پياوه ی که زه ق زه ق ته مه شای من دهکات... زيکه به ناوچه وانيه وه يه. کابراي جه لاد، يه کيک له دوگمه کاني چاکه ته کهی ژهنگاوييه...

پياو لهو دهمانه دا هه موو شتيک دهزاني، هه موو شتيک ده بيني، هه موو شتيکی بير ده که ويته وه، به لام خاليکی تاييه تي هه يه، که نه چاوپوشي ليده کريت و نه له بير ده چيته وه. يانی خالی ته وهر يه و هه موو شته کان به دهوری ئه و خاله دا ده سوړينه وه. جا تو بيهيته بهرچاوی خوت که کابرا تا دوايه مين چاره که سانيه ی دواي، تا ئه و کاته ی که گهر دني ده خريته سهر ته خته که و پيک له ژير کيرده که دا پاده گيرئ هر چاوه پوانه... سوور دهزاني له ناکاودا و له ئانوساتا گوئی له خشه ی داهاتنه وه ی کيرده که بؤ سهر ملي، دهبيت، هيچ چاريکی نيه و هر گوئی لهو دهنگه دهبيت! ئه گهر من له جياتيی ئه و که سه بام و بخرابمه ژير کيردی گيوتن، به دل و به گيان، به ئانقهست گويم هه لده خست تا گويم لهو دهنگه بيی و هه لبه ته گويم له دهنگی داهاتنه وه ی کيرده که ده بوو! پهنگه ئه مه ته نيا يه که ده يه می سانيه يه که بخايه ني، به لام هر دهبيستري! ته سه ور بکه، خه لکانيک باسی ئه وه ده که ن، کاتي سهره که له جهسته جيا دهبيت ته وه و ده که ويته، له وه يه هيتشتاش بؤ

گەمژە

ماوەی سانئیهەك، ھۆشی تیا بئ و بزائیت كه له جهسته جیا كراوه تهوه! ..
پهكو له وهسته!... تهسهور بكه ئهگەر ئه وهسته پینج سانئیههك بخایه نئ چ
دهبئ؟...

تۆ وینهی گیوتنهكه به جۆری بکیشه كه ته نیا دوا پلهی سهرکهوتنی کابرای
تاوانبار بۆ سهر سهکۆکه، له بینه رهوه دیار بئ، کابرا له وهسته دا كه پئ
دهخاته سهر ئه م دوا پلهیه وینه بکیشه، رهنگی تهواو زهردا هه لگه پرا بئ،
رهنگی مردووی لئ نیشتبیت و که شیشه که خاچه که ی بۆ بردبیته پیشی و
کابرا لیوه شین هه لگه پراوه کانی لئ بردبیته پیشی و به ده م ته مه شا کردنه وه
هه موو شتیک بزائیت. یانی خاچ و که لله سهر که بابتهی سهره کیی تابلۆکه ی تۆ
دهبیت، به لام سهر وچاوی که شیشه که و جه لاده که و دوو یاریده ده ره که ی و
سهر وچاوی کۆمه لیک له ته مه شافانانی خواره وه، ده شیت وه کو باکرا وندیکی
دوور و ته ماوی تابلۆکه به کار بیریت... ئیدی تابلۆ هه ی تابلۆ. من به خه یالی
خۆم تابلۆکه به و جۆره ده بینم.

میرزاده، بیدهنگ بوو، به ئارامی روانیه گوێگره کانی:

ئالکساندرا وه کو ئه وه ی خۆی بدوینئ گوتی:

- هه لبه ته ئه م تابلۆیه هه ی جۆره ته سه وفیکی تیا نییه!

ئادیلاید پینشیا زی کرد:

- هه نوکه، باسی ئه شق و ئاشقینئ خۆتمان بۆ بکه!

میرزاده، به سه رسامی ته مه شای کرد. ئادیلایدا به په له گوتی:

- گوئ بگره. ده بئ باسی ئه و تابلۆیه ی شاری (بازل) مان بۆ بکه ی،

ئه مه یان با بمینئ بۆ دوا یی، به لام ئیستا هه ز ده که م باسی ئاشقینیه که ی

خۆتمان بۆ بکه ی. حاشای لئ نه که ی، چونکه ماقوول نییه ئاشق نه بووبیت،

ئه وه ش بزانه که ده ستت به گیرانه وه ی چیرۆکه که ی خۆت کرد، ئیدی

فه یله سووف نیت، یانی شته که مه فه لسه فینه.

ئاگلا یا، له نا کاو لئ پرسئ:

- نازانم بۆچی کاتئ له گیرانه وه ی هه ر حیکایه ت و سه ره بهوردیک ده بیته وه،

هه ست به جۆره شه ره زارییه ک ده که ی، وه ک بئنی له قسه کانی خۆت ژێوان

ده بیته وه، نازانم بۆچی؟

گه مژه

خا يه پانچين، ننگايه کي سهرزهنش ئاميزي ئاگلایاي کرد، قسه که ي پي بری و گوتی:

- ده گه وچه گه وچ! ئه م قسانه چييه!

ئالکساندرا، قسه که ي دايکی سه لماند و گوتی:

- وه لالا راست! ئه م گه وچه گه وچه چييه؟

خا جه نه رال، ئاوړی بۆ لای ميرزاده دايه وه و گوتی:

- ميرزاده، ليتي مه گره ئه و قسه يه ي به راست نييه، ته نيا بۆ هه وه سه و

هيچی تر، ده يه وي سهر بکاته سهرت، ده نا ئه وه نده بيته ده ب نييه! که ده بينی

سهر ده که نه سهرت، گوڤيان مه ده يه، گومانی خراپ نه که يت. رهنگه له شتيک

په ست بوو بن، به لام توڤيان خوښ ده وي، من ده ياناسم. ده موچاويان

ده خوښمه وه!

ميرزاده، قسه کانی خا يه پانچيني سه لماند و گوتی:

- منيش ده موچاويان ده خوښمه وه، سيمايان دياره.

ئاديلايد، به کونجکاوييه وه گوتی:

- چۆن؟

دوو کيزه که ي دی، به تاسه وه پرسيان:

- چی له ده موچاومانا ده خوښيته وه؟ چی به سيمامانه وه دياره؟

به لام ميرزاده، بيته نگ بوو، هه موو کيزه کان چاره وروانی وه لامی ئه و بوون.

ئه وجا ميرزاده به ئه سپايی و به جيدي گوتی:

- دوايی باسی ئه مه ده که م!

ئاگلایا هاواری کرد:

- تو ده ته وي بمانخه يته سهر که لکه له! بۆ خوت وه ک به رزه کی بابان بۆی

دهر بچيت! چه ندیش به جيديته!

ئاديلايد، دووباره به له ز گوتی:

- زۆر باشه، ئه گهر راست ده که يت و که ستيکی ئه وه نده سه رناسيت و

سيمای خه لک ده خوښيته وه، دياره ده بي پوژي له پوژان ئاشقيکی شه يداش

بووي. که واته مه زه نده که م راست ده ر چوو. ده ي بۆمانی بگيره وه!

ميرزاده، به هه مان دهنگی ئارام و به ويقار به رسفی دايه وه:

- من ھەرگىز ئاشق نەبووم، بەلام بە شىۋەيەكى دى خوشحال و دلخوش
بووم.

- چۈن؟ بە چ شىۋەيەك؟

- دەى باشە. دەيگىز مەۋە بەلام.

مىرزادە، بەدەم مىنگە مىنگ و ھەۋاس پەرتىيەۋە، ئەۋ قسەيەى کرد.

پەراۋىز:

* - "ۋەسفى رۆژئاۋا و رۆژھەلات لەمىژە كراۋە، كۆنە: ئەمە لە
قەسىدەيەكى لىرمانتۆفەۋە، بە ناۋونىشانى (رۆژنامەۋان و خوينەر و نووسەر)
ۋەر گىراۋە، بە دەستكارىيەۋە، ۋەر گىراۋە.

* - "ئەمە پىاۋىك بوو، لەگەل چەند كەسىكى دىدا، بە تۆمەتى سىياسى،
ھوكمى تىر باران درابوو..." ئانا، بىۋەژنەكەى دۆستۋىفسكى لە نووسىنىكىدا
دەلىت: "دۆستۋىفسكى بە باسى بىرەۋەرەكانى جىيەجىكردى ھوكمى ئىعدام
بەسەر گروپى بتراشفكىدا، زۆر خەمبار دەبوو، ئازارى پىن دەخوارد، بۆيە زۆر
بە كەمى دەيگىزايەۋە و باسى دەكرد، بەلام من بە خۆم سى جار گويم لى
بوۋە، بە ھەمان ئەۋ شىۋانەى كە لە پۆمانى (گەمژە)دا ھاتوۋە، گىراۋىتيەۋە.

* - "من ماۋەيەك لەۋە پىش، تابلۋيەكى لەۋ بابەتەم لە بازىدا بىنى..."
دۆستۋىفسكى، لە مانگى ئابى ۱۸۶۷دا سەردانى موزەخانەى بازلى كردوۋە و
ھەندى تابلۇ، زۆر كارىان تى كردوۋە، لىزەدا ئاماژە بۆ تابلۇكەى ھانس فرىس
(پەراندنى سەرى قەشە يۈحەناى مەعمەدان - ۱۵۱۴) دەكات. كە ھىشتا بە
زندوۋىيەتى لەژىر شمشىرى جەلادەكەدا، تەمسىلى پىغەمبەرى دەكرد.

فەلسەئى شەشەم

مىرزادە دەستى بە قسان كرد، گوتى:

- ھىندە بە كونجكاوى و تامەزرۆى دەپوانن، پىم وايە ئەگەر ئەو
تامەزرۆى و تاسەيەتان پاراو و تىر نەكەم. رەنگە تورە بىن!
ئەوسا، بزهيهكى بۆ كرد و بەلەز گوتى:

- نا، نا، گالتە دەكەم. كۆمەلىك مندالىش لەویندەر بوون. ھەموو كاتى
ھەر دەگەل مندالەكاندا بووم، تەنیا دەگەل مندالەكاندا، مندالانى گوندەكەدا،
كە ھەموو مەكتەبلى بوون، وەختى خۆم بەسەر دەبرد. من مامۇستايان
نەبووم، نا. مامۇستايەكيان ھەبوو نىوى ژول تىبۆ بوو، من جارجار شتىكى
كەم، شتۆكەيەكم فىر دەكردن، گرینگ ئەو ھەبوو زۆربەى كات دەگەل واندا
بووم، ھاورپتيان بووم، ھەموو چوار سالەكەى ئەویندەرم دەگەل واندا
رەبوارد. جگە لەو ھەبوو ھىچ ئارەزوويەكى ترم نەبوو، پىويستم بە ھىچ شتىكى
دى نەبوو، ھەموو قسەيەكم دەگەلدا دەكردن، ھىچم لى نەدەشاردنەو، وای
لى ھات، لە ئەنجامدا، باب و داک و خزمەكانيان ھەموو رقيان لىم بوو،
چونكە مندالەكان بە جۆرى ھۆگر و متووى من بووبوون كە بەبى من
ھەليان نەدەكرد، ھەمیشە بەدەورى منەو ھەبوون. خۆ مامۇستا و
بەپتوہبەرەكەيان ھەر مەپرسە، بوو بە دژمنى ھەرە گەورە و سەرسەختى

گه مزه

من. له ویندهر و به هوی ئه و مندالانه وه، دژمنیکی زۆرم بۆ خو پهیدا کرد. ته نانه ت شنایده ریش سه رزه نشستی ده کردم. نازانم ئه وانه ئه و هه موو ترسه یان له چی بوو؟ پیاو ده توانی هه موو شتیک به مندال بلیت، هه ر هه موو شتیک، جله وی مندال به هه یچ شتیک ناگیریت، هه میشه له بیرى ئه ودا بووم که خه لکی گه وره چهند له دنیاى مندال بیخه بهر و غافلن، ته نانه ت داک و بابانیش هه یچیان ده رباره ی منداله کانی خو شیان نه ده زانی. شاردنه وه ی هه ر شتیک له مندالان به و بیانوه ی که هه شتا بچووکن. وه ختی ئه وه نه هاتووه ئه و شته بزنان، به راستی بیرۆکه یه کی نابه جی و خه ماکه! مندالان، زۆر به ئاسانی هه ست به وه ده کهن، که داک و بابیان، له وه به بچووکتریان ده زانن که بتوانن تبه گهن و شت بفامن، له کاتیکا له هه موو شتیک تبه ده گهن! (جاری وایه له ئاسیتیرین بابته دا، شتی وا ده لێن، که به ئه قلی هه یچ گه وره یه کدا نایه ت.) سوبحانه لالا کاتی ئه م بالنده چکوله جوانه، به وه پهری خو شحالی و متمانه وه ته مه شات ده کات، ئایا ده توانی فیلی لی بکهیت و هه ست به ته ریقی و شه رمه زاری نه کهیت؟ من بویه ناوم ناون بالنده، چونکه، له م دنیا یه دا هه یچ شتیک له تهیر و بالنده جوانترو موباره کتر نییه!

به لێ، هه موو خه لکی گونده که، له بهر هویه کی تایبه تی و دیار، لیم به قینا چووبوون، لیم بیزار بوون، به لام رقه که ی ماموستا تیبو، به غیلی و هه سوودی بوو. له هه وه له وه که ده بیینی، منداله کان زۆر به هاسانی و به پوونی، من هه رچییه ک ده لیم فیری ده بن و هه یچ شتیک له وه وه فیر نابن، به سه رسامی سه ریکی با ده دا و هه یچی نه ده گوت، به لام پاشان که پیم گوت، ئیمه، نه من و نه ئه و، ناتوانین هه یچ فیری ئه و مندالانه بکهین، چونکه هه یچمان پی نییه، به لکو به پیچه وانه وه، ئه وان ده توانن، ئیمه فیر بکهن. یانی ئه وان هه یچ له ئیمه وه فیر نابن، به لام ئیمه زۆر شت له وانه وه فیر ده بین، هه نگی که وته گالته پیکردنم. نازانم چۆن دهیتوانی به غیلی به من بهریت و گالته م پی بکات، له کاتیکا که ئه و به خویشی له ناو منداله کان و ده گه ل منداله کانه ده ژیا. پیاو که ده گه ل منداله هه لسووکه وت ده کات، دل و

گەمژە

دەروونی دەکریتەو، پوچی پاک دەبیتەو!... لە ئاسایشتەگەکی شایدەردا،
نەخۆشیکێ زۆر داماو هەبوو، ئیدی ئەمە زۆر کلۆل و داماو بوو، وەزە و
حالی بە پادەیهک خراپ بوو کە زەحمەت بوو وینە ی پەیدا بێ. وەکو
شیتیک لەویندەر گل درابوو و چارەسەر و دەرمان دەکرا، بەلام من پێم
وایە نەخۆشییەکی ئێو شیتی نەبوو، بەلکو کەسیک بوو، بەدەم داخ و
کەسەرێکی زۆر ترسناکەو دەتلایهو.. هەموو نەخۆشییەکی ئێو بوو.
خۆزگە دەتان زانی ئەنجام منداڵەکان چ کارێکیان تی کرد! با باسی ئەم
نەخۆشە هەلگرین بۆ دوايی. جارێ باسی ئەوەتان بۆ دەکەم، کە ئەم
مەسەلەیه چۆن لە سەرەتاوە دەستی پێ کرد. منداڵەکان لە هەوڵەو
خۆشیان نەدەویستم، چونکە هەم گەرە بووم و هەم بێدەسەلات و بێ
سەرۆبەر بووم. بە خۆیشم دەزانم کە جوان و قۆز نیم، لە هەموو ئەمەش
خراپتر بابایەکی بێگانه بووم. منداڵەکان لە هەوڵەو گالتهیان پێ دەکردم،
نەک هەر گالته، بەلکو کە دیتیان ماری ماچ دەکەم، دەستیان بە بەردبارانم
کرد. هەلبەتە تەنیا یەک جارم ماچ کرد.

میرزادە، کە بێنی کێزەکان، خەریکە بزە ی تەوسامیزیان دیت، بەپەلە و
بۆ ئەو ی رینگە لە بزەکانیان بگریت گوتی:

- نا، نا، پێ مەکەن. مەسەلەکە هیچ پەيوەندییەکی بە ئەشق و
خۆشەویستییهو نەبوو، ئەگەر دەتانزانی چ بەشەرێکی کلۆل و نەگبەتە
وەکو من، دڵتان بە حالی دەسووتا. ماری خەلکی گوندەکە بوو، پیرەژنیکی
پیری دایکی هەبوو، بە ئیزنی کوێخای گوند، پێ درابوو، کە یەکیک لە
پەنجەرەکانی کوێخەکی بکات بە دوکانوچکەیهک و لەویندەرەو دەرزێ و
داو و توتن و سابون و ئەو جۆرە وردەوالە هەرزانبەهایانە بە کرپاران
بفرۆشێت و بەو گیانە مەرگییه، بژێوی خۆی پەیدا بکات. ئەم پیرەژنە
نەخۆش بوو، باداری دەگەلدا بوو، لاقەکانی بە جۆرێ ئاوسا بوون کە
نەیدەتوانی پێ بکات. بە درێژایی وەخت لە بەر پەنجەرەکەدا دانیشتبوو.
ماری کچی بوو، لە تەمەنی بیست ساڵیدا بوو، هێندە باریک و بنێس و
لەپولاواز بوو، فووت لێ کردبا، با دەبێرد. دەمی بوو تووشی سیل

گه مزه

بووبوو، به راستی به هوی ئه و نهخوشیهوه، توابووهوه، بهلام ویرای
 شهوش کارهکهری مالانی دهکرا، بۆ نمونه ژووری دهسپری، جلشوری
 دهکرد، قابوقاچاغی دهشت، ناو حهوشهه گسک دهدا، به حهوانات و
 مالانی نیو گه ور و پشتیرانیس رادهگهشت. چه رچییهکی فرههسی که به
 گونده که دا تیده په پری، فریوی دهدات و ههلی دهگریت، بهلام دواي یهک
 ههفته له ناوهندی رینگادا به رهلالای دهکات و وهکو به رزهکی بانان بوی ده
 دهچیت. کیژهی بهسته زمان، بهدهم دهروژه و گه داییهوه، شهکهت و ماندوو،
 سه روپوته لاک تۆزاوی، جلوبه رگ شرۆله و پیللو دراو، دواي شهوی یهک
 ههفتهی تهواو به پیره دهبی، ئیدی له ماوهی ئه و ههفتهیه دا له لاری و
 دهشت و بیاباندا دهخهوی، سه رمای دهیت، هه ر دوو پیی یه کپارچه دهبن
 به زام و تلقه، دهستهکانی دهئاوسین و دهقلهشین... ئا به و رهوش و وهزع
 و حاله وه بۆ مال دهگه پیره وه. ههلبهته ئه م کیژه پیتشتیش جوان نه بوو،
 بهلام دوو چاری مهنگ و میهره بان و بیگه ردیی پیوه بوو. کیژیکی زور
 بیدهنگ بوو، له راده به ده ر بیدهنگ بوو. کاتی خوی، زوو، جاریک بهدهم
 کارکرده وه، له ناکاوا ههلی کردبووه گۆرانچیپین و ئیستاش، له بیرمه که
 چۆن ئه و خه لکه به سه رسامی و حیره ته وه که وتنه گالته پیکردنی: "ئاها!
 ماری گۆرانی ده لیت؟ ده ته مه شا!". ماری، زور په شوکا، به جوړی ته ریق
 بووه وه که له و رۆژه به دواوه کهس نه گوئی له گۆرانچیپینی بوو و نه له
 قسه کردنی، ئه و سه رده مه هیشتا خه لکی له گه لیا باش بوون، بهلام پاش
 شهوی به و حاله بی حاله وه، به و نهخوشی و شرۆله ییه وه، گه رایه وه، کهس
 که مترین به زهیی پیدا نه دهاته وه. جا بروانه دلره قیی ئه و خه لکه له و جوړه
 بارودوخه دا! شهوی سۆز و به زه ییه له بیروبوچوونه نه گوپ و
 پیشوه خته کانیا ندا نه بوو! دایکی یه کهمین کهس بوو که به و په ری قار و
 غه زه به وه پیشوازی کرد. پیی گوت: "تۆ بوو یته مایه ی سه رشوپی من!
 ئابرووت بردم!". شهوی راستی بی دایکی یه کهم کهس بوو که کردی به
 مه خسه ره ی خه لکی، ده می خه لکی لی کرده وه، کردی به گه پچاری ئاشنا و
 بیگانه. کاتی خه لکی گوندی زانییان که ماری گه راوه ته وه، زور به یان

گه مزه

پښه و تن که له کوخته په رپوته که ی پیره ژندا خر بڼه وه: پیر و مندال، ژنان و کچان: ټاپوراپه کی شپړزه و کونجکاو کو بوونه وه! ماری، شړو شه پړیو، برسی و چاو به گریان، له بهر پتی پیره ژندا، له عاردی که وتبوو. که چاوی به ټاپورای نه و خه لکه که وت، ده موچاوی له نیتو قژه په خش و په ریشانه که یدا شارد هوه و هینده ی دی خوی قانگله کرد. هه موو به جوړی سهیریان ده کرد و هکو نه وه ی حه یوانتیکی گلاو بیت. پیره ژنان سهرکونه یان ده کرد و جنیویان ده دایه، گه نجان گالته یان پی ده کرد. ژنان، سهرکونه یان ده کرد و به قیزو بیزه وه ته مه شایان ده کرد، و هک نه وه ی کرمی جالجالو که بیت. دایکه که ی نه ک هر پښه ی نه م هه موو سهرزه نشت و بیزکالییه ی ده دا، به لکو زوړیشی له گیان خوش بوو، سهری په زامه ندی بو یه ک به یه کیان ده له قاند. پیره ژن به خوی نه خوش بوو، که نه و خه فته شی هاته سهر، هینده ی دی دهردی گران بوو، گه یشتبووه حالی مردن. ئیدی دوا ی دوو دانه مانگان بهرگه ی نه گرت و مرد. ده یزانی دهریت، به لام تا مردیش ده گهل کیزه که یدا هر ناشت نه بووه وه و زاری له زاری نه گه را. له دالانه ساردوسره که دا ده یخه واند و هر بو ئاهی سویند خواردنی ده دایه. پیره ژن، هه میشه ی خوا پیویستی به وه بوو لاقه نه خوشه کانی له ئاوی گرم بڼی، ماری، هه موو پوژئی نه م کاره ی بو ده کرد، پتی راده گه یشت و به هه موو پیویستییه کیدا راده گه یشت. پیره ژن، به بیده نگي، نه م کومه که ی ماری قه بوول ده کرد و به لام قه ت تاقه قسه یه کیشی ده گهل نه ده کرد.

ماری، هر هه موو نه مه ی قه بوول ده کرد، پاشان که زیاترم ناسی، دیقه تم دا که خوی نه م مامه له و بهر خورده ی پی خوشه و، خوی له ناکه سترین که س پی کمتر و سوو کتر بوو. که پیره ژن، که سیره بوو و له جیتا که وت، پیره ژنانی گوند، به پتی په سم و دابونه ریتی ناوچه یی خویان، یه ک یه ک و به نوره چاودیزی و ئاگادارییان ده کرد، ئیدی له و کاته وه که س پرووی به ماری نه ده دا، پارووه نانیکیان نه ده دایه، پرووی بکر دایه هر که س و مالیکی گوند و ده ریان دنا، پښه به پیچه وانه ی جارانه وه، نه ک هیچ کاریکیان نه ده دایه، به لکو تقبارانیشیان ده کرد، له وه ده چوو پیواوایش

گەمزە

حېسابى ئافرەتى بۇ نەكەن و شەرماوەرتىن قسەيان لە حوزورىدا دەکرد. هەندى جار، هەلبەتە زۆر بەدەگمەن، کاتى پۆژانى يەك شەممە سەرخۆش دەبوون، هەر بۇ پیکەنین و رابواردن چەند قرۆشیکيان لە بەردەمیا فرى دەدايه عاردى، مارىش بەبىندەنگى، بى ئەوہى فزەى لیوہىیت، سکەکانى هەلدەگرتەوہ. ئىدى لەو کاتەوہ کەوتبووہ کۆکە و خوین هەلێنان. ئەنجام جلەکانى بە جۆرى شروۆشەپرىو بوو کە پرووى نەدەهات لەنیو گونیددا دەر بکەوئ، لەوساوە کە گەررابووہوہ، بە پى خواوسى دەگەرپا. ئىدى هەر لەو سەرۆبەندەوہ، مندالە مەکتەبلى - کە ژمارەيان نزیکەى چل مەکتەبلییەک دەبوو- گىچەلێان پى دەکرد و لاسايبان دەکردەوہ و تەنانەت قوربارانىشیان دەکرد.

ماریا، داواى لەگاوانەکەى گوند کرد، کە پى بدات چیلەکانى بۇ بلەوہپىنى، لى یارۆى گاوان دەرى کرد. پاشان مارى، خۆبەخۆ و بى ئیزنى یارۆى گاوان، هەموو بەیانىیەک دووى گاگەلەکە دەکەوت و پۆژ تا ئىوارى لەو دەشتودەرە بوو. یارۆى گاوان کە بىنى ئەمە یارمەتیدەریکی باشە بۇ وى، ئىدى نەک هەر دەرى نەدەکرد، بەلکو هەندى جار، پاشماوہى نان و پەنیرەکەى خۆیشى دەدايه و بە خەيالى خۆى خىرىکی گەورەى دەکرد.

کاتى دایکى مرد، رەبەنى گوندى، هیچ شەرمى نەکرد لەوہى کە بە بەرچاوى هەموو خەلکییەوہ، سەرزەشت و سەرکۆنەى مارى بکات. مارى بە جلە شرپ و شەپرىوہکانیەوہ و بەدەم گرییە و نالینەوہ بە دووى جەنازەکەدا پى دەکرد. خەلکیکی زۆرىش دووى جەنازەکە کەوتبوون. یارۆى رەبەن، کە هیشتا گەنجبوو و هەموو ئاوات ئارەزوویەکی ئەوہ بوو بى بە واعیزىکی ناودار و گەورە، پیک لەو دەمەدا کە قامکى بۇ مارى پاکیشابوو، پوو لە خەلکەکە گوتى: 'ئا ئەمە، سەبەبکارى مەرگى ئەو ژنە بەپىزەیه - هەلبەتە راستى نەدەکرد، چونکە پیرەژنى تاین دوو سال بوو نەخۆش بوو- ئا ئەوہتا لە بەردەمتانا وەستاوہ و زات ناکات چاوان هەلبى، چونکە گوناھبار و پووپەش و سەرشۆپى بەردەم خوا و خەلکە، ئەوہتا پوووت و رەجال، شروۆشەپرىو، پىخاوس، تا بىیت بە پەند و عیبرەت

گه مزه

بۆ ئهوانه‌ی حه‌یا و حورمه‌ت له‌ده‌ست ده‌ده‌ن، ئابرووی خۆیان به‌ تکان ده‌ده‌ن! کێ بێ باشه؟ کچیته‌تی، کچ! " زۆر قسه‌ی قو‌ری دیکه‌ی له‌و بابه‌ته‌!...

ته‌سه‌ور بکه‌ن، که‌ ئه‌م گوته‌ره‌ی کابرای ره‌به‌ن، ئه‌و هه‌موو سووکایه‌تییه‌، زۆربه‌ی هه‌ره‌ زۆری هه‌شاماته‌که‌ی دلخۆش کرد، به‌ دلایان بوو، به‌لام له‌و ده‌مه‌دا بویه‌ریکی چاوهرپواننه‌کراو پووی دا، هه‌موو مندا له‌کان لایه‌نگری مارییان کرد، چونکه‌ له‌و ماوه‌یه‌دا هه‌موو متووی من بووبوون و مارییان خۆش ده‌ویست. بویه‌ره‌که‌ به‌م جو‌ره‌ ده‌ستی پێ کرد:

ده‌مویست فریای ماری بکه‌وم و شتیکی بۆ بکه‌م. ماری پتووستی به‌ تو‌زی پاره‌ بوو، شنق‌ری له‌ به‌رکدا نه‌بوو، به‌لام منیش ئه‌و کاته‌ی له‌وینده‌ر بووم، تاقه‌ قرو‌شیکم شک نه‌ده‌برد. ده‌رزیه‌یه‌کی چکوله‌ی ئه‌لماس نیشانم هه‌بوو، چه‌رچییه‌ک هاته‌ گوندی و ده‌رزیه‌که‌م پێ فرو‌شت. من به‌ هه‌شت فرانک پێم فرو‌شت، به‌لام فریت دابا چل فرانکی دینا. ماوه‌یه‌کی زۆر به‌دووی ماریدا گه‌رام، ده‌مویست به‌ ته‌نیا بیدینم. ئه‌نجام له‌ ده‌ریی گوندا، له‌ نزیکی داریکی سه‌ر ئه‌و کویره‌ ریگایه‌ی که‌ بۆ کو‌یستانه‌کان ده‌چوو ماریم بینی. هه‌شت فرانکه‌که‌م دایه‌، ئامو‌ژگاریم کرد که‌ ده‌ستی پتوه‌ بگرێ، چونکه‌ پاره‌ی دیکه‌م نییه‌ بیده‌م. ئه‌وسا ماچم کرد و پێم گوت وا زه‌ن نه‌کات نیازم خراپه‌، له‌به‌ر ئه‌وه‌ ماچم نه‌کرد که‌ ئاشقی بووبم، به‌لکو ته‌نیا له‌به‌ر ئه‌وه‌ بوو زۆرم به‌زه‌یی پێدا ده‌هاته‌وه‌ و پێم گوت که‌ هه‌رگیز، پو‌ژی له‌ پو‌ژان به‌ تاوانبار و خه‌تابارم نه‌زانیوه‌، به‌لکو به‌ قه‌ره‌به‌خت و نه‌گه‌تم زانیوه‌، زۆرم هه‌ز ده‌کرد دلخۆشی بده‌مه‌وه‌ و قه‌ناعه‌تی پێ بێنم که‌ نابێ خۆی له‌ هیچ که‌سیک به‌ که‌متر بزانی‌ت، نابیت له‌هه‌نبه‌ر که‌سدا هه‌ست به‌ شه‌رمه‌زاری و سه‌رشو‌ری بکات، به‌لام پێ نه‌ده‌چوو له‌ مه‌به‌ستم حاالی بوو بیت، یه‌کسه‌ر هه‌ستم به‌وه‌ کرد، هه‌رچه‌نده‌ به‌ درێژایی ئه‌و ماوه‌یه‌ هه‌ر بێده‌نگ بوو، چاوی بریپووه‌ ئه‌رزه‌که‌ و یه‌جگار ته‌ریق و شه‌رمه‌زار دیار دبوو، که‌ من له‌ قسه‌کانم بوومه‌وه‌، له‌ناکاو په‌لاماری ده‌ستی دام و ماچی کرد، منیش یه‌کسه‌ر په‌لاماری ده‌ستیم دا که‌ ماچی بکه‌م، به‌لام ده‌ستی له‌

گه مژه

دهستم راپسکاند و نه بهیشت رای مووسم.

ریک له و کاته دا منداله کان پهیدا بوون و نیمه یان بینی. پاشان زانیم،
 تومهن ماوه یه کی ماوه یه کی زور بوو، تاقیبی منیان دهکرد. منداله کان
 کهوتنه فیکه کیشان و چه پله لیدان و هوراکیشان. ماری هه لات. ویستم
 قسه یان بۆ بکه م، که چی کهوتنه به ردبارانم. ئیدی هه هه مان پوژ هه موو
 گوند به هه واله که یان زانی. هه هه موو ئه مه به سه ر ماریدا شکایه وه.
 هینده ی دی لینی چوون به قینا و کهوتنه بوغزانندی. ته نانه ت بیستمه وه که
 به نیازن دادگایی بکه ن و سزای بده ن، به لام شوکر بۆ خوا مه سه له که
 به خیر گه را، له سنووری قسان تینه په ری! به لام منداله کان له و پوژه
 به دواوه هه راسانیان لی هه لگرت، له جاران زیاتر سه ریان ده کرده سه ری،
 نه زیه تیان دها و قوربارانیان ده کرد. دوا ی ده کهوتن، نه ویش غاری دها،
 به لام زوو به زوو به هوی سینه ی نه خوشییه وه، که سیلی بوو،
 هانکه هانکی پی ده کهوت و برستی لیده برا. هه زار و یه ک جنیوی سه ر به
 کولکه یان دها یه. ته نانه ت جاریکیش له سه ر نه وه ده گه لیاندا به شه ر هاتم.
 دوا ی نه وه له گه لیاندا که وتمه گفتوگو، هه موو پوژیک که دهر فه تم بۆ
 هه لده کهوت قسه م بۆ ده کردن. ئیدی ده وه ستان تا گویم لی بگرن، که چی
 وئیرای نه وه ش له جنیو و سخیفان نه ده کهوتن، به دهنگی به رز هاواریان
 ده کرد و جونیان دهامی. باسی کلۆلی و دامای و قهره به ختی ماریم بۆ
 ده کردن، ههنگی له جنیودان ده کهوتن و به بیدهنگی ده پویشتن. به ره به ره
 کهوتینه گفتوگو. هیچ شتیکم لی نه ده شارد نه وه، هه موو شتیکم به راشکاوی
 پی ده گوتن، به وپه ری کونجکاوی گوئیان لی ده گرتم. زوری نه برد، وایان
 لی هات دلیان به حالی ماری ده سووتا، به زه بیان پیدا ده هاته وه. کار
 گه یشته نه وه ی هه ندیکیان، نه گه ر به پیکهوت له ریگه وبانا مارییان دیتبا،
 به وپه ری میریقانی سلوویان لی ده کرد، له وی دابونه ریت وایه، نه گه ر له
 ریگه وبان تووشی هه ر که سیک بجن، چ بیناسن، چ نه یناسن، سلوی لی
 ده که ن. جا خو تان ته سه وری بکه ن ده بی ماری چه ند له م کاره ی نه م
 مندالانه حایر مابیت.

گه مزه

جاريٽڪيان دوو ڪڇڙهه، خواردينان ٿاماده ڪردبوو و ٻو ماريان بردبوو، پاشان هاتن ٻو منيان گيڙپايه وه. گوتيان ماري، دهستي به گريان ڪردووه، ٽه ميستا نهڪ رقيان لئي نيهه، به لڪو زوريانيش خوش دهوي. ٿيدي واي لئ هات هه موو منڊالهه کان نهڪ هه ر ٿه، بگره منيشيان خوش دهويست. زور جار دههاتنه نڪ من و داوايان لئ ده ڪردم چيرڙوڪ و هيڪايه تيان ٻو بگيڙمه وه. پيم وايه چيرڙوڪيڙيڪي باش بووم، چونڪه زوريان هه ز ده ڪرد گويم لئ بگرن. ٿيدي له وه به دوا خووم دايه خويندنه وهي ڪتيان و فيربووني شت، هه ر به وه مه به ستهي ٿه وهي خويندووه ته وه و فيري بووم، ٻو منڊالهه ڪاني بگيڙمه وه. ٿيدي سئ دانه سالم به و جوڙه له ويندهر گوزهراند، پاشان، ڪاتي خه لڪي گوندو، ته نانهت شنايده ريش، لينم ڪه و تنه گلهمي ٿه وهي ڪه گوايه به جوڙي ده گهل منڊالاندا قسان ده ڪهم و هيچيان لئ ناشارمه وه وهڪ بلني خه لڪي گه ورهين، وه لاهم ده دانه وه ڪه زور شهرمه درو ده گهل منڊالاندا بڪهين، چونڪه منڊالان به خويان، چهنديش هه ول بدهين شته ڪانيان لئ بشارينه وه، خو به خو هه موو شتيڪ تيده گهن و ده زانن. بويه ٿه و شتهي ڪه ٿيمه لتيان بشارينه وه رهنگه به لنگه وقووچي لئي بگهن، به نادرستي تي بگهن و فيري بين، به لام من به دروستي تيان ده گهيه نم. پياو ڪه بير له منڊاليه تي خوي بڪاته وه ٿه وسا دروستي ٿه قسانهي مني ٻو دهر ده ڪه وي، به لام هه ر چيم ڪرد و ڪوشا نه متواني قه ناعه تيان پي بيتم...

من، ماريم پيش مردني دايڪي به دوو هه فته ماچ ڪرد، به لام ٿه و ڪاتهي ره به نه ڪه وه عزه ڪهي خوي دادا، هه موو منڊالهه کان لايه نگرى من بوون، يه ڪسهر ڪه و تمه باسي رهفتاري وي ٻو منڊالهه کان. هه ر هه موويان لئي توڙه بوون، هه نديٽڪيان به رادهيه ڪ لئي توڙه بوون، ڪه په نجهري مال ڪه يان بهر بهرد دا و شووشه ڪانيان شڪاند. من ريم لئ گرتن و تيم گهيانندن ڪه ٿه ڪاره يان، ڪاريڪي دزيو و خراپه، به لام خه لڪي گونده ڪه، هه موو بهم واريقاته يان زاني، به وه تاوانباريان ڪردم ڪه منڊالهه کان گومرا ده ڪهم و له ريگهي راست دهريان ده ڪهم. پاشان ڪه زانيان، هه موو منڊالهه کان به لاي

گه مژه

ماریدا بايان داووته‌وه و خوشيان ده‌وئ، هينده‌ی دی شپ‌رزه و نيگه‌ران بوون، به‌لام ماری زور دلی خوش بوو.. به‌ه‌رحال نيگه‌رانی و شپ‌رزه‌یی خه‌لکی گونده‌که گه‌يشته راده‌یه‌ک که نه‌يانده‌هيشت منداله‌کانيان، ماری بدین، به‌لام منداله‌کان به‌دزییه‌وه ده‌چوون بۆ له‌وه‌پ‌رگه‌ی گارانه‌که، که هه‌لبه‌ته نیو کیلۆمه‌تریک له‌گونده‌که‌وه دور بوو، تا که می‌ک خواردنی بۆ بیه‌ن. هه‌ندیکیان ته‌نیا بۆ ئه‌وه ده‌چوون تا ده‌ست له‌ ملی بکه‌ن و ماچی بکه‌ن و بلّین: "خوشمان ده‌ویتی ماری"، ئه‌وسا به‌هه‌شتاو و به‌ غاردان بۆ گونده‌که ده‌گه‌رانه‌وه. جا ماری، هه‌ر ئه‌وه بوو له‌ خوشیا شیت نه‌ده‌بوو. ئه‌م کوده‌تا له‌ناکاوه چ بوو، له‌ خه‌ویشا ئه‌مه‌ی به‌ خۆوه دیتبا شیت ده‌بوو. هه‌م نيگه‌ران و هه‌م خوشحال بوو. منداله‌کان، به‌ تاییه‌تی کیژه‌کان، خواخوايان بوو به‌له‌ز خۆ بگه‌یه‌ننه‌ نک وی و پیتی بلّین که من خوشم ده‌وئ و زور باسی ده‌که‌م. بۆیان گێرaboوه‌وه که له‌ منه‌وه هه‌موو شتیکیان له‌مه‌ر وی زانیوه و هه‌نوکه خوشيان ده‌وئ، دلّیان به‌ حالّی ده‌سووتی و به‌زه‌بیان پێدا دیته‌وه، ئیدی هه‌ر و هه‌ر خوشيان ده‌وئ. دوا‌ی ئه‌وه به‌ پاکردن، شاد و شه‌نگول به‌ نک من ده‌هاتن و مژده‌یان ده‌دامی که مارییان دیتوه و سلّوی بۆ من ناردوه.

ئێواران، ده‌چووم بۆ تافگه و قه‌لبه‌زه‌که. له‌وئ شوێنیکی لاچه‌پ هه‌بوو، له‌ گونده‌که‌وه دیار نه‌بوو، سپیدار ده‌ورانده‌وری دابوو، ئیدی منداله‌کان، هه‌رکه ئێواره‌یان لنده‌هات، بۆ دیتنی من، بۆ ئه‌وینده‌ر ده‌هاتن، بگه‌ر هه‌ندیکیان به‌دزییه‌وه ده‌هاتن، پیم وایه، زور به‌وه خوشحال بوون که وایان ده‌زانی ماریم خوش ده‌وئ. به‌ درێژایی مانه‌وه‌م له‌وئ، له‌و درۆیه زیاترم ده‌گه‌ل نه‌کردن، ئه‌مه‌ تاقه‌ درۆی من بوو له‌گه‌لیاندا. هه‌لبه‌ته به‌ئانقه‌ست نه‌مه‌دو‌یست له‌و خه‌یاله خوشه‌ی خۆیان بکه‌م و بۆیان پروون بکه‌مه‌وه که ئێوه خه‌یالتان خاوه، من ئاشق و دلّبه‌سته‌ی ماری نیم، به‌لکو دلّم به‌ حالّی ده‌سووتی، به‌زه‌بیم پێدا دیته‌وه. هه‌ستم ده‌کرد، حه‌زیان له‌وه‌یه، خه‌یال و ویناکه‌ی خۆیان به‌ راست بزائن. ئه‌وه حه‌زی ئه‌وان بوو. بۆیه هه‌یچم نه‌ده‌گوت و وام نیشان ده‌دا که مه‌زه‌نده‌که‌یان دروسته و ئاو

گەمژە

لێل ناکات! تۆ تەماشای دلی چکۆلەیی پڕ میهر و سۆزی ئەو منداڵانە! وایان وینا دەکرد، مادامیکی لیونی* دۆستیان ئەوەندە ماری خۆش دەوێ، نابێت ماری ئەوەندە شەپۆش و شەپۆلە بیت، نابێت بە پیتی پەتی بسووپیتەو. باوەڕ بکەن، چۆنی دەلێم خێلافی نییە، پێتلاو و گۆرەوییەکان بۆ هانی، هەندێ پارچە جلشیان بۆ هینا، نازانم چۆن ئەمەیان کردبوو، بەلام هەموویان بە هاو دەستی یەکدی ئەمەیان کردبوو. بە کۆمەڵ کردبوویان. کە کەوتە پرسووجۆ، هەموو وەلامیکیان تەنیا پێکەنین بوو، کچۆلەکان بە دەم چەپلەلێدانەو ماچیان کردم. منیش جار جار بە دزییەو دەچوو مە دیدەنی ماری. بە هەر حال نەخۆشیی کەسیرەیی کرد، بە زەحمەت دەیتوانی پێ بکات، وای لێ هات نەیدەتوانی کۆمەکی گاوێکە بکات، کەچی بەو حالەشەو هەموو بەیانینیە ک دووی گارێکە دەکەوت و بۆ خۆی بە دیار گەگەلەکەو، لە سووچیکدا کزکۆلەیی دەکرد. جا لەوێ هەلدێریکی پک هەبوو، لە ناو قەدییا لووتە شاخێک، عەینی سەکۆ هاتبوو دەرێ، ماری بۆ ئەوێ لە هیچ لایەکەو دیار نەبێت، دەچوو لەوێندەر دادەنیشت. ئیدی لە بای بەیانینیەو، تا ئێوارێ کە کاتی گەپانەوێ گاران بۆ گوند دەهات، کڕوکپ، بێ جوولە لەوێندەر پۆدەنیشت. نەخۆشیی سیل بە جوورێ زەیفی لێ سەندبوو کە زۆربەیی کات بە چاوی نوقاوەو پالێ بە تاوێرەکەو دەداو، زۆر بە زەحمەت هەناسەیی دەدا. دەموچاوی هێندە لاواز بووبوو پێستی بەسەر ئێسقانیەو وەشک بووبوو، تەوێل و لاجانگەکانی دەنیشتنە سەر ئارەقە و تک تک ئارەقەیی لێ دەچۆرا.

هەموو کاتی بەو جوورەم دەبینی. بۆ ماوەیەکی زۆر کورت لای دەمامەو، چونکە منیش خەم بوو کە کەس نەمبینی. هەر کە دەگەیشتمە لای، رادەپەری و چاوەکانی هەلدێتا و خێرا پەلاماری دەدا و دەستی ماچ دەکردم. وام لێ هاتبوو کە دەستی ماچ دەکردم، دەستم رانەدەپسکاند، چونکە بە رامووسانی دەستم خۆشحال دەبوو. بە درێژایی ئەو ماوەیە کە لای دەمامەو رادەجفیری، دەلەرزێ، دەگریا و فرمێسکی دەپشت. راستە هەندێ جار هەولێ دەدا قسان بکات، بەلام زۆر زەحمەت بوو پیاو لێی

گه مزه

بگات و بزانی چ ده لیت. هه ندی جار وا ده هاته بهرچاو که شیت بووه، به جوریکی زور ترسناک ده شتوا و هه لده چوو، هه ندی جار، هه ندی له منداله کان ده گه لمد ده هاتن. جا له و کاتانه دا، هه ندیک دور ده وهستان و نیشکی ئیمه یان ده گرت تا نازانم له چیمان بیاریزن! ئهم کاره یان له گیان خوش بوو! که ئیمه ده ریشستین، ماری به تاقی ته نیا ده مایه وه، به ده قه وه، به بی جووله، چاوی ده نوقاندن، سه ری ده نا به تاویره که وه. کئ چوزانی! له گین بوو خه ونیش بدینی...

به یانیه ک، که ئیدی توانای ئه وهی نه بوو دووی گارانه که بکه وی، له کوخته چۆلوه و له کهیدا مایه وه. منداله کان زوو به مەیان زانی و هه مان پوژ زوربه ی هه ره زوریان هاتنه دیده نی. ماری بیکه س و داماو، به تاقی ته نیا، ته نیای ته نیا له سه ره جیگا که ی که وتبوو. بۆ ماوه ی دوو پوژان، ته نیا منداله کان به نۆره ده هاتنه دیده نی، به لام پاشان، کاتی خه لکی زانیان، ماری به راستی له گیانه لادایه، ئه وسا چه ند پیره ژنیک هاتن و به نۆره که وتنه چاودیری و په رستاری. پنده چوو، خه لکی گوند له دوا ئه نجامدا دلایان نه رم بوو بیت و به زه ییان به ماریدا بیت وه، چونکه وه کو جارار پیکه یان له منداله کان نه ده گرت که دیده نی بکه ن، وه کو جارار سه ره نشتیان نه ده کردن که بۆ پووی ده ده نی.

ماری هه میشه خه والو بوو. خه وه که ی پچر پچر بوو، کۆکه ی به ئازار، هه وان وه ی لی هه لگرتبوو. پیره ژنان، منداله کان یان ده رده کرد، که چی منداله کان، ده چوونه بهر په نجه ره که و له وینده ره وه، ئه گه ر بۆ ساتینکیش بووه، ده که وتنه سه ره تاتکی هه ر بۆ ئه وه ی بلین: "سلاو ماری گیان! ئیستا چۆنی!" ماریش هه ر که تارمایی وانی ده بیینی یان گوئی له ده نگیان ده بوو، ده بوژایه وه، هه ولی ده دا هه ستیته سه ر ئانیسکان و بی ئه وه ی به گوئی پیره ژنه کان بکات، سه ری سوپاس و په زامه ندیان بۆ بله قیتی. منداله کان، وه کو جارار شیرینی و خواردنیان بۆ دینا، به لام ئه و به حال ده می تیوه ده دا..

دلنیا تان ده که م، که ماری به سایه ی منداله کانه وه، به شادی له دنیا ده ر

گه مزه

چوو. به فه زلی منداله کان و له خوشیی منداله کان، ههرچی دهر د و ئازاری خوی ههیه، فه راموش کرد، وه کو ئه وه بوو له گوناحه کانی پاک بوو بیته وه، گوناح و خه تاکانی هه لوه ربین، چونکه هه میسه و تا دهمی مهرگ ههر خوی به گوناحکاریکی ئاخرشه پ ده زانی. منداله کان، ده قاوده ق وه کو چوله که و پاساری له بهر په نجه ره کهیدا خر ده بوونه وه و باله چکوله کانیاں له جامی په نجه ره کهی ده سوو. هه موو به یانیه که ده هاتن و تیکرا ده یانگوت: "ئیمه تۆمان خوش دهوئ ماری!". ماری، دواي ماوه یه کی که م مرد، من پیم و بوو زیاتر ده ژی. پیش ئه وهی بمریت، دروست بهر له خورئاوا، چوومه دیدهنی. وا بزائم ناسیمیه وه، بۆ دواچار ته وقه م ده گهل کرد. دهستی وشک بوو بووه وه! بۆ به یانی خه بهریان دامی که ماری مردووه! ئیدی کوپم دهو یست بتوانی جله وی منداله کان بگریت. تابوته که یان به گول داپوشی و چه پکه گولیکیشیان له سهر سهری دانا. له کلێسادا، ئه م جاره یان یاروی ره بن له عه لیهی ماری نه دوا و باسی گوناح و خراپییه کانی نه کرد، به لام ژماره یه کی زۆر که م، ئه ویش له پووی فزولیه ته وه به گهل جه نازه کهی که وتن، که وهختی هه لگرتنی داره مه یته که هات، منداله کان تیکرا هیرشیان برد تا ئه وان ئه و کاره بکه ن، به لام که زانیان دهره قهت نایه ن، به سووربوونه وه که وتنه کۆمه کی گه وره کان، ئیدی له وساو ه گلکۆکه ی ماری بوو به مه زار و منداله کان زیاره تیان ده کرد. هه موو سالیک به چه پکه گوله وه ده چنه سهر قه بره که ی و چوار دهوریان به گول و گوله باخ پواندووه.

به لام له دواي مردنی مارییه وه، ئیدی خه لکی گوند، گوايه به هوی په یوه ندیم ده گهل منداله کانیاندا، که وتنه چه وساندنه وه و بوغزاندم. قه شه که و به پتیه بهری قوتابخانه که هاندهری سهره کی چه وساندنه وه و بوغزانندی من بوون. نه یانده هیشته منداله کان، من بدین، ته نانه ت شنایده ریش له م کاره دا به شدار بوو، به لام وێرای ئه وهش دووراودوور یه کترمان ده بینی، به هیمما و ئامازان یه کترمان ده دوان و په یامی خۆمان له یه کدی ده گه یاند. ئه نجام وه زع و په وشه که باشتر بوو. پیتشتیش وه زع و حالیک ی سهر چی

گه مزه

بووبوو. ئه و چهوسانه وه و بوغزاندنه، کردیه کاریک که منداله کان پتر
 بـموودهـم بن و زیاتر لیم نزیك بینه وه و تهـنانهـت له ماوهی دوا سالی
 مانه وهـم لهـوینـدهـر، دهـگهـل تیـبۆ و قهـشهـکهـدا ئاشـت بوومه وه. شنایدهـر زۆری
 قسه لهـگهـل دهـکردم، موناـقهـشهـی ئهـو رهـوش و پـیـیـازه زیانبارهی دهـگهـل
 دهـکردم که دهـگهـل مندالهـکاندا گرتبوومه بهـر. ئاخـر مـن و رهـوش و پـیـیـاز؟!
 ئاقـیبهـت، پـیـک پـیـش ئهـوهی بهـره و پووسیا بکهـومه پـی، شنایدهـر، دلی
 خوی بۆ کردمه وه، ئهـو بیـرۆکه غهـریبهـی پـی گوتم که سهـبارهـت بهـ مـن، بهـ
 مـیـشـکیـا هـاتـبوو. پـیـی گوتم قهـناعهـتی تهـواوی بهـوه ههـیه که مـن مندالم،
 مندالیکی تهـواو، له ههـموو پوویهـکه وه مندالم، تهـنیا بهـ قهـد و قهـلافـات و
 سهـروسیمادا پیاوی تهـواوم، دهـنا له پووی دهـروونی و تهـبع و تهـبیعهـتهـوه
 و بگره له پووی ئهـقل و ئهـقلیهـتیشه وه، گهـوره نیم و ههـر مندالم و ئهـگهـر
 تهـمهـنم بگاته شهـست سالیـش ههـر بهـو دهـقهـوه دهـمیـنمه وه. ههـلبهـته گالتهـم
 بهـو قسهـیهـی هات. دیاره ههـله بوو، ئاخـر له چ شتیـکدا مندال بووم؟ بهـلام له
 یهـک خالدا راستی دهـکرد، ئهـویش ئهـوه بوو که ههـزم له هاوپیاتی و
 تیـکهـلاوی گهـوران نهـدهـکرد. دهـمی بووم ئهـم حالهـتهـم له خۆمدا بهـدی
 کردوو. تا ئیستاش ههـزم به تیـکهـلاوی گهـوران نییه، چونکه نازانم چۆن
 لهـگهـلیاندا ههـلبکهـم. ئیدی گرینگ نییه چهند دهـگهـلما باش بن یان نا، گرینگ
 ئهـوهیه مـن دهـگهـلیاندا ئاسووده نیم، که لهـوان دادهـبریم و دهـچم بۆ لای
 دۆستهـکانم، دۆسته چکۆلهـکانم زۆر خۆش حال دهـبم، دلم دهـکریته وه، نهـک
 لهـبهـر ئهـوهی که به خۆم مندالم، نا، نهـخیر. بهـلکو تهـنیا لهـبهـر ئهـوهی دلم
 پـیـیان دهـکریته وه. روحم پـیـیان شاد دهـبیـت!

مـن ههـر له ههـوهـله وه کاتی لهـو گونده گیرسامه وه و ئاکنجی بووم، کاتی
 به تهـنیا، خهـمبار و دلتهـنگ بۆ پیاسه پووم دهـکرد چیا و چۆلان، که ههـندی
 جار، به تایبهـتی نیوهـروان، کاتی بهـریـوونی قوتابی له قوتابخانه، چاوـم به
 منداله مهـکتـهـبلی دهـکهـوت، دهـکهـوتنه ژاوهـژاو و ههـراوزهـنا، بهـدهـم
 پاکردنه وه، جانتاو کتیب به کۆل، پـیـدهـکهـنین و شهـرهـشهـق و یارییان دهـکرد،
 به دهـستهـخۆم نهـبوو روحم بۆ لای ئهـوان دهـفری. نازانم چۆن ئهـمه لیک

گەمژە

بدەمەو، ھۆيەكەي چى بوو! بەلام ھەر كاتى ئەوانم دەيىنى، ھەستم بە شادىيەكى زۆر دەكرد. دلم پر دەبوو لە خوشى. كە جوولەي لاقە چكۆلەكانيانم دەيىنى، كە ئەو كچ و كورائەم دەيىنى غاريان دەدا، كە دەمىنين پىدەكەنن يان دەگرين (ھەندىكيان كە مالىان لە قوتاىخانەكەو دەور بوو، بەدەم رىگاوه بە شەر دەھاتن و بە يەكياندا دەدا و پاشان ئاشت دەبوونەو و دەستيان بە گەمان دەكردەو)، دەوہستام، لە كانگاي دلەو پىدەكەنم و ھەموو خەم و پەژارەيەكى خۆم لەبىر دەكرد.

پاشان، بە درىژايى ئەو سى سالى لەوى بووم، چەند سەرم ھىتا و سەرم برد، نەمزاني بۆچى خەلكى گەورە بە دەستى خويان ژيانى خۆ تال دەكەن، خەم لە چى دەخون و بىزارى و بىتاقەتتيان لە چىيە؟! چارەنووسى من بەو مندالانەو بەند بوو، ھەرگىز ئەوہم بە بىرا نەھاتبوو كە پۆژى لە پۆژان ئەو گوندە جى دىلم، قەت ئەوہم بە خەيالدا نەھاتبوو كە پۆژى لە پۆژان بۆ ڤووسيا دەگەرپىمەو. وام دەزاني بۆ ھەميشە لەويندەر ئاكنجى دەبم. ئەنجام پەيم بەوہ برد كە ناكري ھەتاھەتايە ھەر بارىم بەسەر شنايدەرەو، ئەويش ناتواني ھەتا سەر خۆي لە من بكات بە خاوەن. پاشان، پىشھاتيكي تايەتى ھاتە پىشەو، پىشھاتيكي ئەوہندە ترسناك بوو، كە شنايدەر بە خۆي دا وای لى كردم بۆ ڤووسيا بگەرپىمەو و نامەيەكى دەربارەي من بۆ ئىرە نووسى. جا ھەنوگە دەبى تاقىيىكى ئەوہ بكەم و لەو بارەيەو پرس و ڤاويژ بە كەسيك بكەم، چونكە لەگىنە بەوہ چارەنووسم بە تەواوەتى بگۆرپىت، بەلام ئەمە گرینگ نىيە، مەسەلەكە، ئەوہيە كە ژيانم لە ئىستاوہ بە تەواوەتى گۆڤاوە. بەھەرچال زۆر يادگارى و بەسەرھاتم لەويندەر جى ھىشت، ئەوہى ڤۆي ڤۆيشت، ھەر ھەموو بەسەر چوو. كاتى لە قىتارا بووم بەرە و ئىرە، لە دلى خۆدا دەمگوت: من ھەنوگە بۆ ناو خەلكى دەڤۆم، ڤەنگە زۆر شت نەزانم، بەلام تازە ژيانىكى نوئ دەستى پى كردووە. بپيارم داوہ ئابروومەندانە، راستگووانە و پياوانە بژىم. من دەزانم ژيانم لەنىو خەلكيدا زەحمەت و دژوار دەبىت، لىپرام دەگەل ھەموواندا، بە ئەدەب و نەزاكەت، سەرراست و راستگو بىم. ديارە ھىچ كەسيكىش لەوہ

گه مزه

زياتري له من ناوې! پهنهگه ليرهش هر به مندالم بزنان، به لام چ قهيديه؟ خوش نه وويه هموو خه لکي به گيل و نه بله م ده زانن! نازانم بوچی به نه بله م ده زانن؟ راسته کاتي خوۍ نه خوش که وتم، گه يشتمه حالتيک له گيل و ديوانه ده چووم، به لام هه نوکه گيليه که م له چدايه، له کاتيکا به خوم بزنانم که به گيلم ده زانن؟ باشه گيل هه ست به وه ده کات که به گيلي ده زانن؟ که ده چمه شوينتيک، له دلي خوډا ده ليم: دوا ده زانن من گيلم، به گيلم ده زانن، حالبوکي من نه قلم به هموو شتنيکدا ده شکيت و نه وان تيناگه ن. زور جار نه و بيرهم به ميشکا ديت.

کاتي له بهرلين بووم و چهند نامه يه کي کورتي منداله کانم پيگه يي، هه ننگي بوم دهر که وت که چهند متووي من بوون، چهنديان خوش ويستووم. يه که مين نامه ي دواي فيراق هه ميشه خه مناکه! بيرم که وته وه که بو خدا حافيزي ده که لما بو ويستگه ي قيتار هاتن چهند غه مگين بوون! يه که دانه مانگ بهر له وه ي بارگه م تتيک بنه م و سه فهر بکه م. به خه م و په ژاره وه ده يانگوت و ده يانگوته وه: ليون دهر وات! ليون به يه کجاري دهر وات. وه کو جاران هموو ئيواره يه که لاي تا فکه که کو ده بووينه وه و باسي جيا بوونه وه ي چاوه پوانکراوي خومان ده کرد. ههندي جار وه کو جاران خوشحال ده بووين، به لام که شه و درهنگ ده بوو و هه لده ستان تا بر و نه وه بخه ون، به دهم شه و باشه وه به و په ري سوز و گودازه وه له هه مي زيان ده گرتم و ماچيان ده کردم، جاران نه م کاره يان نه ده کرد. ههنديکيان، به ته نيا و تاک تاک، به دزيي نه واني ديبه وه ده هاتنه ديدهنيم، هر بو نه وه ي، دوور له چاوي خه لکي دي، له هه مي زم بگرن و ماچم بکه ن. له پوړي سه فهر که مدا، به کومه ل، تا ويستگه ي قيتاره که، که يه که فهر سه خ له گونده که وه دوور بوو، بو به ري کردن و خودا حافيزي ده که لمدا هاتن. به تو بزي ده يانو يست جله وي خو بگرن و نه گرین، به لام تيا ياندا هه بوو به خوۍ نه ده وه ستاو له هو پزني گرياني دها، به تاي به تي کچوله کان. ده بوايه په له بکه ين تا دوانه که وين و قيتاره که جيم نه هيلی، به لام له ناکاوا يه کيکيان له واني دي جيا بووه وه، له نيوه ي ريگه دا، هاته به رده مم، باسکه کچوله کاني

گەمزە

لە گەردنم وەریناوە کەوتە پامووسانم، ئیدی بە بۆنەیی ئەووەوە، هەرچەندە کاتەکەش درەنگ بوو، هەموو کاروانەکەمان وەستا. کە سواری قیتار بووم و قیتارەکە کەوتە پێ، هەموو بە یەک دەنگ خوا حافیزیان لێ کردم، هەموو بەریز لەسەر سەکۆیەکە وەستا بوون و تا قیتارەکەش لە چاوە و ن بوو لە جێی خۆیان نەجوولان، منیش تا لە چاوم و ن بوون، هەر تەمەشام دەکردن... باوەڕ بکەن... کاتی تۆزێ لەمە پێش هاتمە ئەم ژوورە و سیمای گەش و پووی خوشی ئەنگۆم بینی - من ئیستا زۆر لە سیمای سەر و چاوان ورد دەبمەو - گوێم لە یەکەمین وشەیی ئێوە بوو، بۆ یەکەم جار، لەو ساوە تا ئیستا، دلم پۆشن بوووەوە و ئۆخژن لە دل و دەروونم گەرا. لیتانی ناشارمەو، لە دلی خۆدا گوتم پەنگە بە راستی مرقۆنکی بە تال و ئیغبال بم، چونکە دەزانم زۆر زەحمەتە پیاو، تووشی خەلکانیک بیت، هەر لە یەکەم دیدارەووە مەحەبەتی بچیتە سەریان و خوشی بوین، شتی واهی زۆر کەمە. کەچی خۆم و بەختم هەرکە لە قیتارەکە دابەزیم، وا تووشم بوو بە تووشی ئێوەوە. من دەزانم، کە پیاو بەو پاشکاوێ و بێ پەردەییە، هەستی خۆی دەر بپریت کارێکی پەسند و جوان نییە، مایەیی شەرمەزارییە، بەلام من ئەوەتا باسی هەستی خۆم بۆ ئێوە دەکەم و هیچیش هەست بە شەرم و شەرمەزاری ناکەم. من کەسیکی ئەپباب و ئیجتامعی نیم، پەنگە بەو زووانە نەتان بینمەو. تەکا دەکەم ئەمەم لێمەگرن و لێکدانەوێ خراپی بۆ مەکەن، چونکە مەبەستم ئەوە نییە کە حساب بۆ ئێوە نەکەم، لەبەر ئەوەشم نییە کە شتیکنان کردبیت و لیتان زویر بم. ئێوە داواتان لێ کردم باسی ئەوەتان بۆ بکەم کە چ شتیکم لە سیماتاندا خۆیندووەتەو. بە خوشحالییەووە ئەوە دەکەم. جا سیمای تۆ ئادیلاید ئیقلانوقنا، سیمایەکی بەختەووە، لە سیمای ئەوانی دی زیاتر دەچیتە دلەو. سەرباری ئەوەی کە سیمای دەموچاوت زۆر جوانە، پیاو کە تەمەشات دەکات لە دلی خۆیدا دەلیت: "سیمای خوشکیکی میهرەبانی هەیە، پەفتارت دەگەل خەلکیدا راستگۆیانە و دۆستانە و سادەییە، زۆر زوو دەچیتە دلەو. ئەمە خۆیندەووەی منە بۆ دەموچاوت و سیمای تۆ، ئەمە لە دەموچاوت

گەمزە

دەيىنىم. تۆش ئالكساندرا ئىفانوۋنا، دەموچاۋ و سىمىي تۆش مەحبوب و لە بەر دلانە، بەلام دلخۆش نىت، لەو دەچىت خەمىكى پەنھانت لە دلدا يىت. يىگومان نمونەي مېھرەبانى و دلۋقاننىت، بەلام شادىت لە دلا كەمە. دەموچاۋت، شتىكى تىايە كە دەموچاۋى "مادونا" كەي ھولباينى شارى درسدن، ۋەبىر دىننەۋە. ئەمەش دەربارەي تۆ، دەي مەزەندەكەم دروستە؟ تۆ بە خۆت نەتگوت، گوايە من سەرناسم و دەموچاۋ دەخوینەمەۋە؟ سەبارەت بە تۆش لىزاقتا پروكوفىنا (بەدەم ئەۋ قسەيەۋە لەناكاۋا پرووى كرده خا جەنەرال و گوتى) نەك ھەر ھەست دەكەم، بەلكو سەربارى تەمەنىشت، دلناي دلنيام كە لە ھەموو شتىكا ۋەكو مندالنىت، لە چاكە و لە خراپەشدا ھەر مندالى. تكايە لىم زویر نەيىت. خۆ پىت ناخۆش نىيە؟ بە خۆت دەزانى من چ ھەست و سۆزىكم سەبارەت بە مندال ھەيە. وا زەن نەبەن كە لە پرووى ساۋىلكەيى پروتەۋە، بەۋ راشكاۋىيە ئەۋ قسانەتان بۆ دەكەم. نا، نا ھەرگىز! كى چوزانى لەۋەشە مەبەستىكى تايىبەتىم ھەيىت.

پەراۋىز:

* - "مادامىكى لىونى دۆستيان..." لىون بە ماناي شىر دىت، بەرانبەر بە وشەي (لو) پرووسىيە. جا مندالە سويسرىيەكان، مىرزادە لو مىشكىن، بە زمانى مندالانەي خۆيان بە (لىون = شىر) ناۋ دەبەن.

* - "مادوناكەي ھولباين..." دۆستوىفسكى لە سالى ۱۸۶۷دا دەچىتە پىشانگاي درسدن و زۆر دلبندى ئەۋ تابلۋيە دەيىت كە (ھولباين) گەنج كىشاپوۋى و ناۋى نابوۋ "مادونا دەگەل مالباتى جان ماير - ۱۵۲۵) تابلۋ ئەسلىيەكە لە مۇزەخانەي دارمشتات دەيىت، بەلام لەۋ سەردەمەدا، وا دەزانرا كە تابلۋكەي درسدن، نوسخەي ئەسلىي ئەۋ تابلۋيەيە كە ھولباين، كىشاپوۋى.

فەسلە جەۋتەم

كاتى مىرزادە بىدەنگ بوو، ھەر ھەمووان دۆستانە و بە خۇشحالىيەۋە
كەۋتنە تەمەشاكردىنى، تەننەت ئاگلایاش، بەلام لىزاقىتا پروكوفىقنا، لە
ھەمووان زىاتر شادى و خۇشحالىي پىۋە ديار بوو. بۆيە ھەلى دايە و
گوتى:

- زۆر چاكە، باش تاقىمان كىردەۋە. ئىۋە كچىنە پىتان وا بوو
سەرپەرىشتى گەنجىكى داماو دىكەن، كەچى ئەۋ بە كەرەمى خۇى
ئاشنايەتتى ئىۋەى قەبۇل كىرد و دلىيەى كىردن كە زوو زوو نايەتە
دەيدەنىتان. تومەز ئىمە گىل و گەۋج دەر چوۋىن. خۇمان خەلەتاند بوو. من
ئەۋەم زۆر پى خۇشە، بەلام بابتان، فیدوروفىچ، لە ھەموومان پىتر خۇى
فرىوداۋە. ئافەرىن مىرزادە! قەدەرى ئەۋە پىش پاسبىردىراۋوۋىن، تاقىت
بكەينەۋە تا بزىنن زانىارىت لە چ ئاستىكدايە... ئەۋەى دەربارەى سىمى من
گوتت، يانى ئەۋەى لە تەمەشاكردىنى سىمى منەۋە ھەلت ھىنجا، زۆر
دروستە. من، ئەلھەقى مىندالم. بە خۇم ئەۋە دەزانم. دەمى بوو پەيم بەۋە
برىدبوو، بەلام تۆ زۆر بە كورتى و پوۋنى دەرەت برى، پىم وايە تۆش
ھەمان تەبىئەت و سىروشتى مىنت ھەيە، لە ھەموو پوۋيەكەۋە لىكدى
دەچىن و من بەمە خۇشحالم، يانى دوو لەتى يەك سىۋىن، تاقە جىاۋازىمان
ئەۋەيە تۆ پىاۋىت و مىن ژنم، مىن قەت پۆژى لە پۆژان لە سويسرا نەبووم.

گه مژه

هموو جياوازييه كه مان ئه وهيه و ته واو.

- زوړيش په له مه كه دايكه. ميرزاده توژئ له مه پيش گوتى كه ئه و
قسانه ي له گوتره نه كړدوو، مه به ستيكي تايبه تى هه بووه.

دوو خوشكه كه ي دى به دهم پيكنه نينه وه گوتيان:

- به ئى، به ئى، واى گوت.

- گالته ي پى مه كهن كچى خؤم، په ننگه له هر سيكتان پيكنه وه، زيره كتر
و به هؤشتر بيت. ده ي بينن، به لام ميرزاده بوچى هيچت دهر باره ي ئاگلایا
نه گوت؟ ئاگلایا چاوه روانه. منيش چاوه روانم.

- جارى هيچ ناليم. با بمينى بو دوايى.

- بوچى؟ چما بهرچاوى نيه؟ پيم وايه به ته واوه تى ديقه ت دا!

- با، بهرچاوييه و ئه ولاتريش. لينشى ورد بوومه وه. ئاگلایا ئيقانوفنا، تو
نمونه ي جوانيت. جواني دهموچاوت پياو ده تاسينى.

خا يه پانچين به پيداگيرييه وه گوتى:

- هر ئه وه نده، ته واو؟ ئه دى ته بيعه ت و تايبه تمه ندييه كانى؟

- قه زاوه ت دهر باره ي جوانى زحمه ته. هيشتا ئه و توانايه م له لا
نه خه مليوه. جواني مه ته له مه ته ل.

ئاديليد هه لى دايه و گوتى:

- كه واته تو مه ته ل له ئاگلایا داهيناوه! ده ي ئاگلایا هه ول بده هه لى

بيته، باشه ميرزاده، ئاگلایا زور جوان نيه؟

ميرزاده، به چاوى كړيار دهر وانيته ئاگلایا و به جوشوخرؤشه وه، به
تاسه وه به رسقى دايه وه:

- به راستى جوانه، ئوبال به ئه ستوم جوانه! جوانييه كه ي شان له شانى

جوانى ناستاسيا فيليپوفنا ده دات. ئه گه رچى دهموچاوى زور له دهموچاوى
ئه و جياوازه...

هر چوار خانمكه، به سه رسامى نيگاي يه كيان كړد.

خا جه نه رال لنى پرسى:

- كى؟ ناستاسيا فيليپوفنا؟ ناستاسيا فيليپوفنا ت له كوئ ديتووه؟ كام

گه مزه

ناستاسيا فيليپوڦنايه؟

- توڙي له مه پيش كه گافريلا ئارداليونوفيچ، وينه كه ي پيشاني جه نه رال
دهدا، من له ويندهر بووم.

- چوڼ؟ وينه كه ي بو ئيفان فيدوروفيچ هينابوو؟

- بو ئه وه ي هينابوو كه پيشاني بدات. ناستاسيا فيليپوڦنا، ئه مړو
وينه كه ي خو ي به ديارى دابوو به گافريلا ئارداليونوفيچ و ئه ويش
هينابووي تا پيشاني جه نه رالي بدات.
خا جه نه رال، هاواري كرد و گوتي:

- دهمه وي ئه وينه يه بدينم! ئه وينه يه له كوئ؟ ئه گهر راسته و به
دياري داويه به، دهبي ئيستاش له لاي بيت و بيگومان هه نو كه له ژووري
نووسينگه كه دايه. ئه هه موو چوارشه مموانيك بو كار ديت بو ئه وي و تا
سه عات چوار ناروات. خيرا بنيرين به دواي گافريلا ئارداليونوفيچ دا، بابيت!
نا، با نه يه ت! چاره گرانه! به من بيت بمرم و چاره ي ئه و نه بينم!
ميرزاده ي نازيز، ئه و پياوه تيبه م ده گهل بكه و برؤ بو ژووري نووسينگه كه،
وينه كه ي لي وهر بگره و بو ئيره ي بيتنه، پتي بلي من گهره كمه ئه و وينه يه
بدينم! ده برؤ ده ي!

ئاديليد، دواي ده رچووني ميرزاده گوتي:

- پياويكي نه جيبه! به لام ساويلكه يه، كه ميك له ئه ندازه به ده ر ساويلكه يه.
ئالكساندرا، قسه كه ي بو سه لماند:

- هه ر كه ميك! خوڙيا هه ر كه ميك بوايه، مايه ي پيكنه نيشه!

پنده چوو، هيچيان، نه يانه وي هه موو قسه يه كي دلي خو يان بكه ن، ئه وه ي
له دلياندايه ده ري بېرن.

ئاگلايا گوتي:

- به لام قسه كاني ده رباره ي سيما و دهموچاوي ئيمه زور زيره كانه بوو.
ستايشي هه مووماني كرد و دلي گشتماني خوش كرد، ته نانه ت دلي
دايكه ش!

خا جه نه رال هاواري كرد و گوتي:

گه مژده

- دوو زمانی مه که! به هیچ جوړی مه دخی منی نه کرد، به لام من ههستم
ده کرد که ستاییش و مه دح کراوم.

نادیلايد پرسیی:

- یانی پیت وایه، زولیه تیی ده کرد تا بگاته مه به سستیک؟

ئالکساندرا گوتی:

- من باوه پ ناکه م، ئه و ساویلکه و گیله بی، وهکو ته سه ور ده کریت.

خا جه نه رال به تو په یی گوتی:

- دیسان دوو باره ی کرده وه! تو خوا ئه گهر نه بیرنه وه! باوه پ بکه ن ئیوه
له و زیاتر مایه ی پیکه نین! ئیوه هیی ئه وه ن به شهر پیتان پیکه نئ!
دروسته که میک ساویلکه و سا ئه قله، به لام بۆ حالی خوی وریایه، ده زانی
چی ده وئ. به دل ده یلیم که کوتومت وهکو منه.

میرزاده، به دهم پیکردنه وه به ره و نووسینگه که، له دلی خویدا، به جوړه
به شیمانییه که وه، ده یگوت: که ریتیم کرد که باسی ئه و وینه یه م کرد. ده ی
گوئ مه دیه له وه یه خیری پیوه بی...

بیرو که یه کی غه ریب، هه رچهند هیشتا پروون و دیار نه بوو، له میشکیدا
بلاچه ی ددها.

گافریلا ئاردالیونوفیچ، هیشتا له نووسینگه که بوو و به دیار کاغه ز و
ئه وراقه کانی وه چه مابوو وه. دیار بوو به مفت و خو پایی مووچه ی له
کومپانیاکه وه نه ده گرت. کاتی میرزاده داوای وینه که ی لی کرد و بۆی
گیرپایه وه که چون خانمه کان پیتان زانیوه، ته و او په شوکا. تو په بوو و
به دهم هاواره وه گوتی:

- شه یتان به نه حله ت بی..! ئاخر تو چ کاریکت به م کاره وه بوو؟

ههنگی له بن لیوانه وه گوتی:

- تو چوزانی مه سه له چیه! ههقت چی بوو.. گیله پیاو!

میرزاده گوتی:

- ببوره، به داخه وم. شته که خو به خق هات به دهمما، دهنه هیچ نیازیکی
خراپ نه بوو، به دهم قسانه وه هات. ته نیا ئه وه ندهم گوت که ئاگلایا، شان له

گەمژە

شانى جوانى و خشىكى ناستاسيا فيليپوفنا دەدات.

گانيا، داواى لىن كرد بەوردى شتەكەى بۆ بگىرپىتەو. ميرزادە بۆى
گىراپەو. گانيا، نىگايەكى تەوسامىزى كرد و لە بن لىوانەو گوتى:
- ديارە تۆ، حەزەت لە ناستاسيا فيليپوفنا...

بەلام قسەكەى تەواو نەكرد، بىرى رۆيشت. بەئاشكرا ديار بوو كە
نىگەرەنە. ميرزادە بىرى خستەو كە خانم يەپانچىن چاوەپروانى وىتەكەى.
گانيا، وەكو ئەوێ بىرۆكەى كوتوپرى بۆ هاتىن، لەناكاودا گوتى:
- گوئى بگرە ميرزادە. تكات لى دەكەم، كاريكى گەورەم بە تۆ هەيە، وەرە
ئەو پياوەتيەم دەگەل بكە... بەلام... هيشتا بە تەواوەتى نايانم...

گانيا پەشوكا، قسەكەى تەواو نەكرد. لەو دەچوو لە كىشماكىشىكى
دەروونىدا يىت، ديار بوو كە دوو دل بوو لەوێ چ قەرارىك بدات.
ميرزادە، كروكپ، چاوەپروان بوو. گانيا، جاريكى دى چاوى بپىنە دوپ
چاوانى ميرزادە و ديسان هاتەو قسان و گوتى:

- ميرزادە... من هەنوگە... لە بەر هۆيەك... هۆيەكى زۆر سەير... نەك
هەر سەير، بگرە كۆمىديش كە هىچ خەتايەكى منى تيا نىيە... خۆلا سە
پىويست ناكە بچىنە ئەو باسەو... دەلێم من، ئەوئەندەى بيزانم، ئەوان (خا
جەنەرال و كچەكانى) كەمىك لە من ناپەرەحت و زویرن.. بۆيە حەز ناكەم
تا ماوہيەك بچم بۆ ئەوێ، مەگەر بنێرن بە شوینما، بەلام زۆر زەرورىيە
چەند قسەيەك دەگەل ئاگلايا ئيقانوفنادا بكەم، بەلام چەند پەيقيكم بۆ
نووسيو. (گانيا كاغەزىكى قەد و نوشتكراوى بە دەستەوہيە) نازانم چۆن
بيگەيەنمە دەستى. ميرزادە تۆ دەتوانى ئەم كاغەزەم بۆ بەريت و بىدەيتە
دەستى ئاگلايا؟ ئاگلايا بە خۆى، يانى بىن ئەوێ كەس بىدينى و پىن بزانى؟
لە مەبەستم حالى هەى؟ شتەكە زۆرىش نەينى نىيە... هىچ شتىكى تيا نىيە
كە... ئەم كارەم بۆ دەكەيت؟

ميرزادە، بەرسقى داہەو:

- حەزم لەم كارە نىيە!

گانيا، بەدەم پارانەوہو گوتى:

گه مژه

- ئاھ... میرزادە... زۆر پتو یستم بەو هیە... بەلکو ئاگلایا وەلامم بداتەو. باوەڕ بکە، بۆیە پەنا بۆ تۆ دینم، چونکە مەسەلەکە زۆر زەرورییە... ئاخر ئەگەر تۆ نەبێ، بە کیتی دیدا نامەکە بنێرم؟ باوەڕ بکە، زۆر زەرورییە، بۆ من لەپادەبەدەر زەرورییە.

ترسیکی گەرە بە سیمای گانیاوە دیار بوو، دەترسا میرزادە پازی نەبیت. میرزادە بە نیگای بەزەیی ئامیزەو پوانییە گانیا و گوتی:
- زۆر باشە... بۆتی دەگەیهنم.

گانیا، کە ترسەکە ی شکا، بە دەم پارانەووە گوتی:
- بەلام ئاگادار بە کەس پیتی نەزانی... یانی باوەڕ بە قسەکەت بکەم، وای نییە؟

میرزادە گوتی:

- نامەکە پیشانی کەس نادەم.

گانیا لە پەلەپەلیدا، لە دەمی دەر چوو و گوتی:

- نامەکەم دانەخستوو، بەلام...

هەنگی وەکو یەکیک تەریق بوویتەو، قسەکە ی خۆی بپری. میرزادە، بەو پەری سادەیی و راستگویی گوتی:

- خەمت نەبێ، ناخوینمەو.

وینەکە ی هەلگرت و لە ژووری نووسینگەکە وەدەر کەوت.

گانیا، کە بە تەنیا مایەو، سەری لەنێو هەر دوو دەستی ناو لەبەر خۆیەو گوتی:

"تاقە وشەیهکی ئەو بەسە تا... ڕەنگە هەنگی هەموو پەيوەندیەکم لەگەڵ... بپرم."

لەو حاالی چاوەپوانی و پەریشانییەدا، پەوشتیکی وای هەبوو کە نەیدەتوانی بگەریتەو سەر کارەکانی، ناچار بە نێو ژوورەکەدا کەوتە هاتوچۆ...

میرزادە، پەشیو و پەریشان پیتی دەکرد. لەپادەبەدەر، سەرسام و ناپەحەت بوو لەو هی کە ئەو کارە ی پتی سپێردرابوو. کە بیرى لەو

گەمزە

دەکردەوہ چۆن نامەکەى گانیا بگەيەنیتە ئاگلایا ھەستى بەو پەرى ناپەرھەتى و نىگەرانى دەکرد. زۆرى لەبەر گرانبوو. ھىشتا دوو ژوورى مابوو بگاتە ھۆلەكە، لەناكاوا، وەكو يەكێك شتىكى بىر كەوتبیتەوہ، وەستا. چاويكى بە دەورووبەرى خۆيدا گىرا، خۆى گەياندە بەر پەنجەرەيەك و لە بەر پووناكى پەنجەرەكەدا كەوتە تەمەشاكردى وینەكەى ناستاسيا فيليپوفنا. لە تۆ وایە دەيەوئ ئەو پازە لەم وینەيدا كەشف بکات كە تۆزى لەمەپیش و لە يەكەمین نىگادا ھەژاندبووى. ھىشتا يەكەمین ھەستى نەپەوى بووبووہوہ، بەلام لەوہ دەچوو، ھەنوكە بىەوئ لەو ھەستەى خۆى دلىيا بىت و بگاتە جۆرە يەقینىك.

دەموچاوى ناستاسيا، جگە لەوہى يەجگار جوان بوو، جۆرە مەنگىيەكى ئالۆزىشى لە خۆ گرتبوو، ئىستا زياتر سەرنجى پادەكىشا. جۆرىك لە ھەرخا و پوخللى و غروور، جۆرىك لە نەفرەت و بىزارى و، بگرە پق و بوغزىشى تىدا بەدى دەكرا، بەلام لە ھەمان كاتدا جۆرىك لە متمانە و بىگەردى و ساويلكەي سەيرى تىدا بوو. ئەم ھەقدژى و ناكوکىيە، جۆرە سۆزو بەزەبيەكى لەلا ھاروژاند. ئەم جوا نىيە بى ئەندازەيە لە تەحەمولى كەسدا نەبوو: دەموچاويكى جوانى نەختى كال، گۆناى كەمىك چال، چاوانى پرشنگدار... ئەم جوا نىيە دلپەيتە سەيرە! ميرزادە بۆ ساتىك بە قووللى لىي پاما. لەناكاو بە خۆ ھاتەوہ، بەھەشتا و پوانىيە دەورووبەرى خۆى، وینەكەى لە لىوانى نزىك كەردەوہ و بەپەلە ماچىكى كرد!

دواى كەمىك، كاتى ميرزادە خۆى بە ھۆلەكەدا كرد، دەموچاو و سىماى ئارام و ئاسوودە بوو.

بەلام پيش ئەوہ، كاتى ميرزادە گەيشتە ژوورى نانخواردن، (واتە دوور ژوور پيش ھۆلەكە)، لە ئاستانەى دەرگاكدە تووشى ئاگلایا بوو، كە خەرىك بوو دەھاتە ژوورەوہ.

كىژى بە تاقى تەنيا بوو.

نامەكەى بۆ دريژ كرد و گوتى:

- گاڤرىلا ئارداليونوفىچ، تكاى لى كردم ئەمەت پى بگەيەنم.

گەمژە

ئاڭلایا وەستا، کاغەزەکەى وەر گرت، نىڭايەكى غەرىبى مىرزادەى کرد.
 ھىچ نىڭەرانییەك یان شەرمىك بە سىمایەوہ ديار نہ بوو. تەنیا سووکە
 سەرسامیەكى پتوہ ديار بوو، کە ئەویش زیاتر پەيوەندى بە مىرزادەوہ
 ھەبوو. وەکو ئەوہ بوو ئاڭلایا، بەو نىڭايە داوا لە مىرزادە بکات بۆى پوون
 بکاتەوہ، چۆن لەم مەسەلەیدا بووہ بە ھاودەستى گانیا، ھەلبەتە نىڭايەکەى
 ئاسایى و ئامیرانە بوو. بۆ چەند ساتىكى کەم پووبەپووى يەکدى وەستان.
 ئەنجام سووکە تەوس و تانەيەك نىشتە سەر سىماى ئاڭلایا، بزەيەكى کالى
 بۆ کرد و بەلایا رەت بوو.

خا يەپانچىن، ماوہيەك بەيئەنگى، بە جۆرە رقيکەوہ، لە دوورەوہ
 روانیيە وینەکەى ناستاسیا فيليپوڤنا، ئەنجام لە بن لیوانەوہ گوتى:
 - بەلى، خشکۆکە. زۆرىش خشیکە. من دوو جارم دیتووە، بەلام لە
 دوورەوہ.

ئەوسا، لەپەر پووى کردە مىرزادە و گوتى:

- کەواتە تۆ حەزت لەم جۆرە جوانیيەيە؟

مىرزادە، وەکو يەکیک زۆر لە خۆى بکات، بەرسقى دایەوہ:

- بەلى... ئا...

- مەبەستم... دەقاودەق ئەمەيە؟

- بەلى... دەقاودەق.

- بۆچى؟

مىرزادە، بى ئختیار، وەکو يەکیک خۆى بدوینى، نەك بەرسقى کەسیک
 بداتەوہ، لە بن لیوانەوہ گوتى:

- ئەم دەموچاوہ، ژانىكى گەرە و عەزابىكى مەزنى پتوہ ديارە...

خا جەنەرال گوتى:

- رەنگە تووشى وپتە بووبیت...

بە فیزیکەوہ، وینەکەى توپ دایە سەر میزەکە. ئالکساندرا، وینەکەى
 ھەلگرت و ئادیلايد لیى نزیک بووہوہ و بە جووتە کەوتنە تەمەشاکردنى
 وینەکە. لەو دەمەدا ئاڭلایا گەرايەوہ بۆ ھۆلەکە.

گه مزه

ئادىلايد كه له سهر شانى خوشكه كه يه وه، ته مه شاي وينه كه ي ده كرد،
له ناكوا هاواري كرد:

- ئه لالا له و قوه ته!

دايكي به تورهي پرسی:

- كامه؟ كام قوه ته؟

ئادىلايد، به دهنگيكي پر جوشه وه گوتي:

- ئه م جوانيه خوي له خويده قوه ته. يه كيكه له و جوانيانهي كه ده شيت
دنيا ژير و ژورر بكات!

به حواس په رتي گه رايه وه لاي ستانده كه ي، ئاگاليا كه چاواني تهنگ
كردبوو و ليتوي شور كردبوو وه، نيگايه كي سهرقه سهرقه ي وينه كه ي كرد
و پاشان دوور كه و ته وه و هر دوو دهستي له سهر سينيكي تيك ئالاند و
چوو له سووچيكه وه داناشت.

خا يه پانچين، له زهنگي دا، خزمه كاريك وه ژورر كه وت.

خانم پتي گوت:

- گاڤريلا ئاردا ليو نوفيچ (م بۆ بانگ بكه. له ژووري نووسينگه كه يه.

ئالكساندرا به دهنگي بهرز گوتي:

- دايكه!

دايكي به توندي ده مكوتي كرد و گوتي:

- دهمه وي، ته نيا دوو قسه ي پي بلیم و هيچي تر!

ديار بوو، كه زور نيگه ران و شپرزهي. ئاوړي له ميرزاده دايه وه و
گوتي:

- ده بيني ميرزاده؟ ئيره بووه به نه نيخانه، جگه له نهيني و په نهانكاري
هيچي تر له ئارادا نيه! له وه ده چي هيچ چاريكيش نه بي... هه لبه ته
په نهانكاري له مه سه له يه كدا كه ئه و په پري راستگويي و سهر راستي و
پاشكاوي بخوازيست، ده كاته ئه و په پري گه وجيتي! هه ندئ نه خشي
زه ماوه ند له ئارادايه، كه من هه رگيز به دلم نيه.

ئالكساندرا، كه ده يو يست جله وي دايكي بگريت، گوتي:

گه مژه

- دايكه! ټه وه چيټه؟ ده ته وي چ بليي؟

- كيژه ټازيزه كه م، ده ته وي چ بليي؟ تو به م مه سه له يه پازيت، پيت خوشه؟ چ قه يدييه با ميرزاده ش گوڼي لي بي... با بيزاني چ قه يدييه، خو ټيمه دوستين، خزمين، به تايبه تي من و ټه و دوستين... خواوه ند ياوه ري خه لکاني باش و دلپاکه، پټويستي به خه لکاني دلرېش و بيبار و هه وه سبازان نيه. به تايبه تي ټه و بيبار و پارايانه ي ټه مړو شتيک ده لټن و سبه يني شتيکي ته او پيڅه وانه ده کهن. له مه به ستم تيده گهي ټالکساندرا ټيفانوفنا؟ تو ته مه شا ميرزاده، هه موويان ده لټن من که سيکي هيچ نه زانم، له کاتيکا من چاک و خراب ليکدي جيا ده که مه وه. هه ر دل شهرته، ټه وي دي هه مووي په شمه! هه لېه ته زيره کي شتيکي باشه، په نگه له هه موو شتيک باستر بيت... ټاگلایا، تيزم پي مه که! نه شيتم و نه ورپته ش ده که م. خه يال نه که ي، له کوڼه وه گوټوويانه، نه ټه و ژنه گه وجه ي که دلي هه يه و ټه قلي نيه به خته وهره و نه ټه و ژنه گه وجه ي که ټه قلي هه يه و دلي نيه به خته وهر ده بيت. جا من ټه و گه وجه م که دلي هه يه، به لام ټه قلي نيه، توش ټه و گه وجه ي که ټه قلي هه يه و دلي نيه، بويه شتاقمان به خته وهر نين، هه ر دووکمان نه گبه تين، هه ر دووکمان ټازار ده چيژين.

ټاديلايد، که له مه جليس و کوږه که دا له هه مووان دلخوشت و ټارامتر ده هاته به رچاو، خو ي پيټه گيرا و گوټي:

- نه گبه تي و کلولي تو له چدايه دايکه؟

دايکي به توندي گوټي:

- يه که م له که چه فاميده و فاما ټازيزه کانمدايه، که ټه مه خو ي له خويدا و به ته نيا به سه، بويه پټويست به وه ناکات هيچي تر باس بکه م! زورمان گوت به سه. ده ي با بزانين ټيوه هه ر دووکمان -ټاگلایا حيساب ناکه م- به هه موو هوشوگوش و ټه قل و زماندريژيه کتانه وه چ ده کهن و چ ريگه يه که ده گرنه به ر، باشه تو، ټه لکساندرا ټيفانوفنا ي به ريزم ده تواني ده گهل ټه و نيره وه زتدا به خته وهر بيبي، ها؟!...

له و کاته دا، گانيا وه ژوور که وت. خا جه نه رال گوټي:

گەمزە

- ئا... ئەمەش زاوايەكى دى...

گانیا ئىكلامىكى بۆ كرد. مەدام يەپانچىن، بى ئەوئى خولكى دانىشتنى
بكات وەلامى دايەو:

- پوژتان باش. ها... بەتەماي زەماوئى؟

گافرىلا ئارداليونوفىچ، بە سەرسامى و حەپەساوى كەوتە مىنگەمىنگ:
زەماوئى؟ زەماوئى چى؟
زۆر پەشۆكابوو.

- ئەگەر حەز دەكەي، پرسىيارەكەم بەم جۆرە دەكەم: بەتەماي ژن بىنى؟
گافرىلا ئارداليونوفىچ لە شەرما سوور ھەلگەرا و بە درۆو گوتى:
- ن... ن... نا...

ژىراو ژىر، تەمەشايەكى ئاگلایاي كرد كە لە سووچىكەو دانىشتبوو،
ئەوجا بەپەلە چاوى لەسەر گواستەو، ئاگلایا بە كەمالى ئارامى و ساردى،
بى ئەوئى چاوى لى بگوازىتەو، تەمەشاي شلەژانەكەي ئەوى دەكرد.

لىزافىتا پروكوفىقناي دلپەق، درىژەي بە پرسوجۆيەكەي خۆي دا:
- نا؟ گوتت نا؟ بەسە، زۆر باشە، ئەمە لە مېشكى خۆدا ھەلدەگرم كە
بەيانىيەكى چوارشەممە، لە وەلامى پرسىيارىكى مندا گوتت: "نا". ئەمپۆ چ
پوژىكە؟ چوارشەممە نىيە؟

ئادىلايد بەرسقى دايەو:

- وا بزانم چوارشەممەيە دايكە.

- كەس پوژ و بەروار نازانى. ئەمپۆ چەندى مانگە؟

گانیا گوتى:

- بىست و حەوت.

- بىست و حەوت؟ ئەمە لەبەر ھەندى ھۆي تايبەتى، بەروارىكى باش و
لەبارە. باشە، جارى خواحافىزت بى! پىتم وايە كارت زۆرە، من دەبى خۆم
بگۆرم تا دەر بچم. وىتەكەت ھەلگەرەو. سىلاوم بە دايكت، بە نىنا
ئالكساندروفتناي بەدبەخت بگەيەنە! بە ھىواي دىدار مىرزادە. زوو زوو
سەرم لى بدە، پىتم لى مەبرە خزم. من دەپۆم بۆ لای ئەو خانمە پىرە،

میرزاده خانم بیلوکونسکایا، تا دهرباره‌ی تو قسه‌ی ده‌گه‌ل بکه‌م. گوئی بگره براده‌ری ئازین، من باوه‌ری ته‌واوم به‌وه هه‌یه که خوای گه‌وره، له‌به‌ر خاتری من، توئی له سويسراوه بۆ پترسبۆرگ هی‌ناوه. په‌نگه کاری دیکه‌شت هه‌بی، به‌لام، به تاییه‌تی له‌به‌ر خاتری من بۆ ئیره نیردرای، ئیدی نه‌وه ویستی یه‌زدان بووه. به هیوای دیدار کیژه ئازیزه‌کانم! ئالکساندرا، گیانه‌که‌م هه‌تا ژووره‌که‌ی من وه‌ره.

خا جه‌نه‌رال، له هۆله‌که وه‌ده‌ر که‌وت. گانیا، په‌شیوو په‌شو‌کاو، شپ‌رزه و بیتاقه‌ت، به دلێکی پر له رقه‌وه، وینه‌که‌ی له‌سه‌ر میزه‌که هه‌لگرت، نه‌وسا ئاو‌پێکی له میرزاده دایه‌وه و به‌ده‌م ژارخه‌نیکه‌وه گوتی:

- میرزاده من بۆ مال ده‌رۆمه‌وه. نه‌گه‌ر به‌ته‌مای له‌گه‌ل ئیمه‌دا و له‌لای ئیمه‌ دانیشیت و ره‌ئیت نه‌گۆریوه، له‌گه‌ل خۆما ده‌تبه‌م، چونکه تو نه‌ده‌رسی ماله‌که‌مان نازانی.

ئاگلایا، له‌ناکاو له‌سه‌ر کورسییه‌که‌ی هه‌ستا و گوتی:

- میرزاده، ده‌ققه‌یه‌ک. شتی‌کم له ئه‌لبومه‌که‌ما بۆ بنۆسه. باوکه، ده‌لێت تو خوشنوو‌سیکی ته‌واویت. بوه‌سته، ده‌چم ئه‌لبومه‌که‌م دینم.

ئاگلایا، له هۆله‌که وه‌ده‌ر که‌وت.

ئادیلاید گوتی:

- میرزاده خودا حافیز. منیش ده‌بی. برۆم.

به‌ده‌م نه‌و قسه‌یه‌وه ته‌وقه‌یه‌کی گه‌رمی ده‌گه‌ل میرزاده‌دا کرد، بزه‌یه‌کی دۆستانه‌ی پر له لوتف و مه‌حه‌به‌تی به‌ پوویدا داو، بی نه‌وه‌ی ته‌مه‌شایه‌کی گانیا بکات، وه‌ده‌ر که‌وت. که هه‌مووان ده‌ر چوون، گانیا، دانه‌کانی چیر کرده‌وه و به‌ره‌و میرزاده پۆیشت و گوتی:

- هه‌مووی خه‌تای تویه، بۆچی باسی زه‌ماوه‌ندی منت بۆ کردوون، چه‌نه‌بازی لاساری لاپره‌سه‌ن، به‌کرێ گیرابووی؟

به‌ده‌م نه‌و قسانه‌وه، له چه‌ژمه‌تاندا سوور هه‌لگه‌پابوو، ئاگری پق و قین له چاوانی ده‌باری.

میرزاده، به هیمنی و به‌وپه‌ری نه‌زاکه‌ته‌وه به‌رسقی دایه‌وه:

گه مڙه

- باوهږ بکه تو سه هويت... که مترين ټاگاداريم دهرباره ي برياري زه ماوندي تو نه بووه.

- تو هه مووي سه عاتې له مه پيش گویت لې بوو که ئيفان فيدوروفېچ گوتي که نه مشه و، له مالي ناستاسيا فيليپوفنادا، هه موو شتيک ده بريښينه وه. ئيدي به ناخيرت چوويت نه مه ت بؤ گيږاونه ته وه. تو درؤ ده که ي! دهنه له کوئ بهم هه والهيان زانيوه. جگه له تو کي هه يه نه م هه والهيان بؤ بگيږيته وه؟ مه گهر به خوت نه تبيني پيره ژن چ تانه وته شريکي لې دام؟

- تو به خوت ده زاني کي هه والي داونه تې. نه گهر هه ست به تانه وته شير ده که يت، نه مه کيشه ي خوته، به لام دلنيا به من له و باره يه وه تاقه وشه يه کم له زار دهر نه چووه.

گانيا، به په ستي، وهک نه وه ي تاي لې هاتې، قسه که ي پې بري و پرسي:
- نامه که مت دايه؟ نه دي وه لامه که ي کوا؟

لې ټاگلایا، له هه مان ساتدا وه ژورور که وت، ميرزاده فرياي وه لامدانه وه نه که وت.

ټاگلایا، نه لېبوومه که ي له سهر ميږه که داناو گوتي:

- ميرزاده، فهرموو نه وه نه لېبوومه که م. لاپه ريه که ي لې هه لېږيره و شتيکم بؤ بنووسه. نه مه ش قه له م، قه له ميکي تازه تازه يه، قه يناکات نه گهر قه له مه که مه عدن بي؟ بيستوومه گوايه خو شنووسان، قه له مي مه عدن ي به کار نايه نن. کاتي ده گهل ميرزاده دا قساني ده کرد، له وه ده چو به هيچ جوړي ټاگاي له گانيا نه بيت، به لام کاتي ميرزاده خه ريک بوو قه له مه که ي تاقې ده کرده وه و ده گه را لاپه ريه که بؤ نووسينه که ي هه لېږيري، گانيا چو بؤ نزیکي نه و سوپايه ي که ټاگلایا له نزیکي و له ده سته راستي ميرزاده دا وه ستابوو، به شپره يي و به چپر چپري به گويدا چپاند و گوتي:

- يه که وشه، ته نيا يه که وشه ي تو، ئيدي من نه جاتم ده بي! ميرزاده، به له ز ټاوږي دايه وه و نيگاي هر دوو کياني کرد.

داخ و ناو ميډيه که گه وره به ده موچاوي گانياوه ديار بوو. پنده چوو، بي هيچ بيرکردنه وه يه که، وه کو يه کيک خوي هه لداته ټاوه وه، نه و قسانه بکات. ټاگلایا، بؤ چهند ساتيک، به هه مان حه په ساوي، که توژي له وه پيش له هه نېر

گەمزە

مىرزادە نىشانى دابوو، لە گانيا رامما. ئەو حەپەسانە كپە، ئەو نىگا گۆنگانەى
ئاگلايا كەواى دەنواند كىژ ئاگاي لە مەحمودى بى زەواد نىيە، بۆ گانيا، لە
هەر سووكايەتى و نەفرەتەك قورستى و كاريگەرتىر بوو!
مىرزادە پرسىي:

- چىت بۆ بنووسم؟

ئاگلايا، ئاوپىكى لە مىرزادە دايەو و گوتى:

- ئىستى پىت دەلەيم. ئامادەيت؟ دەى بنووسە: "من ئەهلى سەودا نىم". دەى
ئىستى پۆژ و بەروارەكەشى لى بدە و كوا پىشانى بدە.
مىرزادە، ئەلبوومەكەى دايە. ئاگلايا تەمەشايەكى كرد و گوتى:
- دەست خۆش! يەجگار جوانە. دەستخەت زۆر جوانە. سوپاس. بە هيوای
دىدار مىرزادە!

ئەوسا وەكو شتىكى بىر كەوتىتەو و گوتى:

- دەققەيەك. وەرە لەگەلما، دەمەوى شتىكت بە يادگارى بدەمى.
مىرزادە، دووى كەوت، بەلام ئاگلايا كە گەيشتە زوورى نانخواردن وەستا.
نامەكەى گانياى دايە و گوتى:
- ئەمە بخوینەو!

مىرزادە، كە بەحەپەساوى دەپروانىيە ئاگلايا، نامەكەى لى وەر گرت.
ئاگلايا گوتى:

- من دلەيام كە تۆ نەتخویندوو و تەو و ناتوانى بىي بە پازگى ئەم پیاو وە.
بىخوینەو. من پىت دەلەيم بىخوینەو.

دىار بوو نامەكە بەپەلە نووسرا بوو. مىرزادە دەستى بە خویندەو وە كرد:
"ئەمپۆ چارەنووسى من دىارى دەكرىت، دەزانىت چۆن، دەبى ئەمپۆ دوا
گفتى خۆم بدەم، گەتەك پەشىمانى و گەپانەو و تيا نەبىت. من هىچ هەقىكم
بەسەر تۆو نىيە، نە شایىستەى بەزەى تۆم و نە بە ئومىدى هىچ شتىكم،
بەلام تۆ پۆژىك قسەيەكت كرد، تاقە يەك قسە، ئەو قسەيە شەوى تارىكى
ژيانى منى پووناك كردهو و بوو بە چرای پزگارىم. ئىستى تاقە وشەيەكى
دى، وشەيەكى وەكو ئەو وەلى و - من لە فەوتان پزگار بكە - تەنیا بلى:
"دەست لە هەموو شتىك بشۆ" لەمپۆ زووتر نىيە بە قسەت دەكەم. ئاھ... ئاخىر

گەمزە

وتنى ئەو قەسەيە بۇ تۇچى تىدەچىت؟ من تەنيا خوازىارى ھىمايەكى ھاوخەمى
و بەزەيى تۆم - و تەنيا ئەو ھىچى دى! من ھەدى ئەو ھەم نىيە بەتەماي
ھىچى تر بىم، چونكە شايىستەي ئەو ھەم نىم، بەلام ھەر كە تۆ ئەو وشەيەت
گوت، ئەو قەسەيەت كەرد، جارىكى دى من بە ھەزارى و بىنەوايى خۆم پازى
دەم و بەو پەرى خۆشحاللى دەگەل پەوشى پەريشانىي خۆمدا دەسازىمەو.
دەست بە تىكۆشان دەكەمەو، بەمەش خۆشحال دەم، ئەو وشەيەي تۆ
ژيانىكى تازەم پى دەبەخشىت، تىن و تاو و ھىزىكى تازەم تى دەگەپىت.

دەيسا بەزەيى خۆم بۆ بنوینە - بە گيانى تۆ جگە لە بەزەيى ھىچى ترم
ناو! لىم مەگرە، لە پياويكى گۆساخى ئاومىد، پياويك كە لە ھالى خىكاندايە
و دوا ھەول بۆ پزگارىي خۆى دەدا، تورە مەبە كە ئەم گۆساخىيە لە پووى
تۆدا دەكات. گ. ئا.

كاتى مىرزادە، لە خويندەنەو ھى نامەكە بوو ھەو، ئاگلایا بە زمانىكى زىر
گوتى:

- ئەم پياو ھى وایە كە ئەم قەسەيە دەست لە ھەموو شتىك بشۆ بە ھىچ
جۆرى لەسەر من ناكەو، بەلام ھەكو دەبىنى ئەم نامەيە خۆى لە خۆیدا
جۆرە جەختكردنەو ھەيەكى نووسراو. تۆ تەمەشا چەند ساويلكانە و ناشیانە
بە پەلەپەل تاكىدى لەسەر ھەندى پەيقان كەردووە و خەتى بە ژىردا ھىتاو،
بەو شىو زىرە نىازە پەنھانەكانى خۆى دەر بىو. ھەلبەتە زۆر چاك
دەزانىت، ئەگەر بە خواىشتى خۆى، بى ئەو ھى چاوەروانى تاقە وشەيەكى من
بوایە، يان بى ئەو ھى باسى ئەو بابەتەي لەگەل مندا كەردباو، بى ئەو ھى
زەرەيەك ئومىدى بە من بى، بە خۆى دەستى لە ھەموو شتىك شۆردبا، دوور
نەبوو ھاوسۆزىم دەگەل كەردبا، لەو بوو دۆستانە پشتىوانى لى بىكەم،
بە ھەر حال زۆر چاك ئەو دەزانىت! بەلام كەسىكى گلاو، پووى پاك نىيە.
ئەو دەزانىت، بەلام زەمانەتى دەو. ھىچ مەمانە و باوەرىكى بە خۆى نىيە،
دەيووى من ھانى بدەم، تا من بە سەد ھەزار پۆل بگۆرپتەو.

سەبارەت بەو قەسەيەش كە جارىك لە جارەن من كەردوومە، لە نامەكەيدا
باسى كەردووە، خۆى گوتەنى شەوى تارىكى ژيانى پووناك كەردووەتەو،
ئەمە درۆيەكى پووتە و دەستھەلبەستى گۆساخانەي خۆيەتى. راستە من

گه مژده

جاريڪ، تهنيا جاريڪ، له بڙنه يه ڪدا، به زهيم پيدا هاته وه و جوڙه ها
وسوڙيه ڪم ده گه لڏا ڪرد... تومز نه مه ي به جوڙيڪي دي ليڪدا وه ته وه، چونڪه
بابا يه ڪي بي چاووڙ وه، واي ليڪدا وه ته وه ڪه نه مه چراي ڪه سڪه و ده توانيت
ثوميتي له سهر بينا بڪات. من يه ڪسهر له وه حالي بووم، يه ڪسهر ي نيازه ڪه يم
خوينده وه. ئيدي له و ڀوڙه وه تا هه نوڪه له هه ولى نه وه دايه بمخاته داوه وه،
به لام خه يالى خاوه، ئيتر به سه. نه وه نامه ڪه ي، هه لي بگره، ڪه له مالى ئيمه
چوونه دهري، بيده وه دهستي، له بيرت نه چي ڪه له مالى ئيمه چوونه دهري
نه وسا بيده وه.

- باشه چ وه لاميتي بدهمي؟

- هيچ، نه مه باشترين وه لامه. ياني تو به نيازي له مالى وندا بڙيت؟
ميرزاده گوتي:

- ئيفان فيدوروفيج، به خوي، پيشنيازي ڪرد ڪه بچمه نه وي.

- ڪه واته ٽاگات له خوييت، مه حاله له سهر بردنه وه ي نه ماله يه ليت خوش
بي! نه مهت هه ر پي ده پڙي!

ٽاگلایا، ته وقه يه ڪي ساردي ده گه ل ميرزاده دا ڪرد و وه دهر ڪه وت. سيمای
گڙرو مؤن بوو، ته نانت له کاتي خواحافيزيشدا، کاتي به ٿاسته م سهر ي بو
ميرزاده دانه واند و دوو عاخوازي لي ڪرد، بڙي پيڪه ني.
ميرزاده به گانيای گوت:

- ده قه يه ڪ، با بوخچه ڪم بينم، نه وسا ده پوين.

گانيا، نيه گه ران و پهريشان نه م پي و نه و پي ده ڪرد. سيمای له داخا پهرش
داگه پابوو. نه نجام به دوو قولي له ماله ڪه وه دهر ڪه وتن و گه يشتنه سهر
شه قامه ڪه. ميرزاده بوخچه ڪه ي به دهسته وه بوو.

گانيا، پهريشان و شپره، چيوای نه مابوو په لاماري بدات، پرسبي:

- ده ي، ڪوا وه لام؟ چي پي گوتي؟ نامه ڪه مت دايه؟

ميرزاده، بي نه وه ي ورته ي ليوه بيت، نامه ڪه ي دايه. گانيا له جيئي خوي
وشڪ بوو. هاواري ڪرد:

- نه مه چييه؟ نامه ڪه ي خومه؟ ٺاه... نامه ڪه ي نه داوه تي! ده بوايه زوو

نه مه م زانيبا! ده ڪ به نه عله تي خوا بي... ئيستا ده زانم، ڪه ٽاگلایا بڙچي

گەمزە

ئەو ھەندە ساردوسىر بوو، ئاگاي لە ھىچ نەبوو! تومەز نامەكەى نەداوھەتى!
باشە بۆچى نامەكەت نەداوھەتى؟.. نەعلەتى خوا لە...

- بېورە، مەن نامەكەم دايە. داۋاي ئەوھى تۆ نامەكەت دامى، پىكەوت واى
ھانى، يەكسەر نامەكەى بدەمى، پىك بەو شىئوھىە دامى كە تۆ دەتويست. كە
نامەكەم بۆ ھىئاوئىتەو، ماناي وا نىيە كە نەمداوھەتى، ئاگلايا خۆى دايمى كە
بۆتى بىنمەوھ.

- كەى، كەى پىتى دايەوھ؟

- ئەو كاتەى كە لە نووسىنى ناو ئەلبوومەكەى بوومەوھ، داۋاي لىن كىردم
كە لەگەلىا بىرۆم سە خۆت گوئىت لىن نەبوو! - كە گەيشتىنە ژوورى
نانخواردن، ئەم نامەھىەى دامى، داۋاي لىن كىردم بىخوئىنمەوھ و پاشان بۆتى
بىنمەوھ.

گانىا، بە دەنگى بەرز، بە نىمچە ھاوارەوھ گوتى:

- بىخوئىنئىتەوھ؟ نامەكە بىخوئىنئىتەوھ؟ جا خوئىندتەوھ؟

گانىا، لە ناوھپراستى شۆستەكەدا، ھایم و ھەيران، بزمارئاسا لە جىبى خۆى
چەقى، لە سەرسامىدا دەمى بستى داچەقىبوو....
مىرزادە گوتى:

- بەلى، خوئىندمەوھ.

- يانى خۆى دايتى كە بىخوئىنئىتەوھ؟ يانى خۆى خۆى؟

- بەلى، بە دەستى خۆى دايمى. باوھپ بکە، ئەگەر بە خۆى زۆرى لى
نەكردبام، ھەرگىز نەمدەخوئىندەوھ.

گانىا، بۆ ساتىك بىندەنگ بوو، ھەوللى دەدا ھەواسى خۆى جەم بکات و
شتىك لەم مەتەلە ھالى بىت. لەناكاودا ھاواری كرد:

- مەھالە! داۋاي لىن كىردىت نامەكە بىخوئىنئىتەوھ! تۆ درۆ دەكەى! تۆ
خۆت، لە خۆتەوھ، بە بىن پىرس خوئىندووتەوھ.

مىرزادە، بە ھەمان نەرمى و ئارامى بەرسقى دايەوھ:

- باوھپ بکە، درۆت دەگەل ناکەم، زۆرىشم پىن ناخۆشە، كە ئەو ھەندە بەم
ئىشە نىگەرەن و ناپەھەتى.

- ئاخىر ھەى بەدبەختى نەگىرس، خۆ بەلای كەمەوھ كاتى نامەكەى پى

گەمزە

داوایتەتو، شتیکی ھەر پێ گوتوویت. جوابتیکی پێدا ناردوویتو، وایە؟

- یا، یا!

- ئەدی بۆ قسە ناکە! دەمت کړی دەو!

گانیا، بۆ جاری دوو، بەو حالەو، لە ناوھندی شوستەکەدا وەستا و پێی پاستی بە عاریدا دەکێشا.

میرزادە گوتی:

- کە لە خۆتەندەوێ نامەکە بوومەو، گوتی گوايە تۆ دەتوێ بیخەیتە داوھو و وەعد و بەلێنکی ئەوتۆی لێ وەر بگریت، کە بتوانی بەبێ ترس دەست لە ھەموو شتیکی بشۆیت و ھیچ زەرەرێک نەکەیت، ئەو بە سەد ھەزار رۆبل بگۆریتو. وتی ئەگەر خۆ بە خۆ و بەخوایشتی خۆت ئەوەت کردبا و داوای ھیچ زەمانەتیکی پیشوختەت لەو نەکردبا و دەستت لە ھەموو شتیکی شۆردبا، لەگین بوو بتوانی دۆستایەتی وی بەدەست بێنی، لەو بوو پشتیانێی لێ کردبایت. پێم وایە ئەو ھەموو قسەکانی بوو. نا، شتیکی تریشی گوت. کاتی نامەکە دایم، لێم پرسسی ئەدی وەلامەکە، گوتی بێ وەلامی باشترین وەلامە. پێم وایە شتیکی لەو بابەتە گوت: بمبورو ئەگەر دەقی قسەکانی ویم بیر نەمایم، من ئەوەت بۆ دەگێرمەو کە خۆم تێی گەشتووم. گانیا، لەپادەبەر توپە بوو، پقیکی وا دایگرتوو، خوی پێ جلەو نەدەکرا، بەدەم دانەچیرتو گوتی:

- ئاوا... بوو بەوێ نامەکانم لە پەنجەرەو توپ بدات! ئاوا... ئەو ئەھلی سەودا نییە! چاکە... زۆر چاکە، بەلام من ئەھلی سەودام و دەشیکەم... کەسێ نەمرێ دەیبینم! بزانی چۆنی نیشان دەدەم! من ھیشتا ھەموو شتیکی نەگوتوو... بە خوی دەیبینی!... خەبەری منی دەگاتی!...

دەموچاوی گرژ دەبوو، پەنگی سپی تر دەبوو، کەفی دەپڕژاند، کۆلەمستی دەگوشی، قامکی رادەوێشاند و ھەر و گێفی دەکرد. بە جووتە، بەو حالەو ھەند ھەنگاوێک پۆیشتن. گانیا، ھیچ حیسابیکی بۆ میرزادە نەدەکرد، دەتگوت بە تاقی تەنیا لە ژوورەکە خۆیدا و کەسی لە لای نییە. لەناکاودا بیرۆکە یەکی بە مێشکا ھات و لە میرزادە پرسسی:

- باشە تۆ چۆن توانیت (لە دلی خۆیدا گوتی تۆی گیلۆکە ئەبە) چۆن

گه مزه

توانیت، بهم خیراییه، له زهرفی دوو سه عاتدا، متمانهی ئه و به دهست بیتنی و
 بی بی به مه حره می رازی؟ ئاخر چۆن؟ به چ ریگه یه ک؟
 هر له غیره ی کهم بوو، وا ئه ویشی هاته سهر، تیری غیره دای له جهرگی،
 نۆبه تی ئه و قه وانه یه، به خۆی عه زابی کهم بوو، ئه وهشی هاته سهری.
 میرزاده به رسفی دایه وه:

- ناتوانم، هۆی ئه مه ت بۆ پروون بکه مه وه!
 گانیا، نیگایه کی نامه ردا نه ی شه رانی کرد و گوتی:
 - باشه که تۆی برد بۆ ژووری نانخواردن، ئه مه خۆی له خۆیدا نیشانه ی
 ئه وه نه بوو که متمانهی بپته؟ ئه دی نه یگوت هه ز ده کات یادگاریه کت بداتی؟
 وا نییه؟

- منیش هر وا تیگه یشتم!
 گانیا، زۆر شه رزه بوو. له ناخه وه ده کولا، هه رچی ده کرد نه یده توانی
 هه واسی جه م بکات... به په ریشانی له سهری رۆیشت:
 - به لام بۆچی؟ به راستی سه یره!... باشه له وئ چیت کرد؟ چۆن توانیت،
 به و خیراییه متمانهی ئه و به دهست بیتنی؟ گوی بگره... باشه نازانی چیتان
 وتوو، وه بیر خۆتی بیتته وه و وه کو خۆی به ریز، له سیری تا پیازی
 بگێرته وه؟ یانی شتی کتان نه گوت مایه ی سهرنج بی، ئیستا بیرت بیتته وه؟
 میرزاده، وه لامی دایه وه:

- با، ده توانم... هه وه ل جار هه ر که وه ژوور که وتم و ته عارفومان کرد،
 که وتینه باسی سويسرا.

- سويسرا نا، سويسرام به قورئ گرت!...
 - پاشان، باسی سزای ئیعدامان کرد...
 - سزای ئیعدام؟

- به لئ، هه ر وا به شتیه یه کی لامسه رلایی باسی ئیعدامان کرد. پاشان
 باسی ئه وه م بۆ کردن که چۆن سئ دانه سالم له وینده ر به سهر بردوو و
 ئه وسا باسی کیژه گونديیه کی داماو و بینه وام بۆ کردن.
 گانیا، به و په ری بیتا قه تی گوتی:

- واز له کیژه گوندي داماو بیتنه، سهری به قه بری بابی! ده ی ته واوی بکه،

گه مزه

چی تر؟

گانیا، له ننگه رانیدا، خوی پی نه ده گیرا. میرزاده له سه ری پوښت:
- ئه وسا، باسی ئه و هم بۆ کردن که ره ئی شنایدهر سه بارهت به ته بیه تی
من چی و چۆن بوو، چۆن هانی دام که...

- واز له شنایدهر بیته، ره ئی ئه و م بۆ چیه! دهی چی تر؟
- ئه وسا نازانم چۆن بوو که بابه تیکی دی هاته پیشه وه و باسی ده موچاو
و خویندنه وهی ده موچاوم بۆ کردن... یانی حاله تی ده موچاو... به ده م قسانه وه
گوتم جوانی ئاگلایا ئیفانوفا، ته قیریبه ن شان له شانی جوانی ناستاسیا
فیلیپوفا ده دات... ئیدی له و کاته دا، له ده مم دهر چوو، بی هیچ مه به ستیک،
باسی وینه که یم کرد.

- خۆ باسی ئه و شته ت بۆ نه کردن که له نووسینگه که گویت لی بوو، وا
نییه؟ بۆت نه گیرانه وه؟ هیوادارم نه تگیرابیته وه.

- دلنیا به، شتی وام نه کردوه. نه خیر بۆم نه گیرانه وه...
- به لام... سهیره... ئاگلایا نامه که ی به دایکی نیشان دا؟
- ده توانم سویندت بۆ بخۆم که نه خیر، پیشانی نه دا. من بۆ
چاوتر و کانیکیش جیم نه هیشتن، بۆیه ئه گهر بیویستایه نیشانی شی بدات، بۆی
نه ده لوا.

- به لام رهنگه شتیک پرووی دابیت و تو پیت نه زانییت...
ئه وسا گانیا، به جارئ ده هری بوو، له دین دهر چوو، هاواری کرد:
- ئاخ له ده ست توی گیلی دومۆر! گیزه ته نانه ت ناتوانی شته کانیش
به وردی بگیریته وه!

گانیا، که جنیوی یه که می داو پووبه پرووی هیچ کاردانه وه یه که نه بووه وه،
وهکو چۆن هندی کهس له و حاله ته دا چه شه ده بن، ئه ویش به و ئاوايه چه شه
بوو و شوولی لی هه لکیشا. به راده یه که توپه بووبوو، له گین بوو بگاته
تفکردن، به لام هه مان توپه یی کویری کردبوو. ده نا ده بوايه له زوه وه
سه رنجی ئه وه ی دابا، که ئه م گیلهی ئه و گالته ی پی ده کات، هه ندی جار زۆر
به خیرایی له شتان ده گات و به باشیش ده توانی بگیریته وه. له ناکاودا،
بویه ریکی چاوه پوانته کراو پرووی دا.

گه مزه

ميرزاده له ناکاودا گوټی:

- گافريلا ئارداليونوفيچ، حه ز ده کهم نه وهت پي بلیم نه گهرچی جارن،
نه وهنده نه خوش بووم که به گیل و نه بله یان ده زانیم، به لام له میژه چاک
بوومه ته وه، زورم پي ناخوشه خه لکیک پووبه پوو پیم بلن گیل یان نه بله.
راسته تو له وه زع و حالیکي ناله باردایت و پهنگه پیاو پاکانه یه کت بو بکات و
چاپوشیت لی بکات، به لام تو له وساوو تا ئیستا دووسئ جارت جینو دامی،
که هه رگیز نه مهت لی قه بوول ناکه م، به تاییه تی که هیچ هوپه ک نییه بو نه مه.
تو له خوتو خورایی شه به من ده فروشیت. جا ئیمه نه گهر له ئیستاوه ئاوا
بین، باشتروایه هه ر لیره وه، له م سهر جاده یه وه لیکدی جیا بینه وه، تو ده سته
راست بگره و برقو بو مال وه و منیش ده سته چه پ ده گرم و ده پوم، بیست و
پینچ رولم پینه و بو خوم ئوتیلک ده دوزمه وه.

گانیا، که سه راسیمه بووبوو. له شه رمه زاریدا سوور بووه وه و بای دایه وه
و که وته نه رمکیشی، که وته داوای بوردن و له جینوی ناشیرینه وه بای دایه وه
بو پیز و حورمهت و به گهرمی گوټی:

- میرزاده بمبوره، تو نه و خواجه لیم ببوره... به خوت ده بیني له چ وه زع و
حالیکام، چون گیروده بووم. تو هیشتا ناگات له هه موو مه سه له که نییه،
هه موو شتیک نازانیت، نه گهر زانیبات بیگومان، به لای که مه وه، تا پاده یه ک
ده تبه خشیم، هه رچه نده نه م په فتاره م هی به خشین نییه...
میرزاده، به لهن به رسقی دایه وه:

- پتویست به و هه موو عوزرخوازییه ناکات. من تیت ده گهم، ده زانم نه م
په فتاره ناله بارهت، زاده ی وه زع و حاله نا هه مواره که ته. ده ی گوئ مه ده یه، با
برۆینه وه بو مالی ئیوه، من له لای خومه وه هیچم له دلا نه ما.

گانیا، به ده م پنه، به بوغزو کینه وه ده پروانییه میرزاده و له دلی خویدا
ده یگوت: "نا، مه حاله بیلیم، به و جوړه به بی ئاره ق دهر بجیت. نه م فیلبازه، نه م
فریبوکه، هه رچی پاز و نه ینیم هیه، لی دهر هینام، ئیستاش نه وه تا
ده مامکه که ی لی فری داوه... نا، نه م ماسته موویه کی تیدایه، به لام په له مه که.
هه موو شتیک دهر ده که ویت، هه موو شته کان ئاوه رۆی خو وهر ده گرن،
هه موو شتیک، نه مشه و هه موو شتیک یه ک لای ده بیته وه!.

به دهم ټو قسانه وه گه یشتبووونه بهرده رگا.

فلسفې هه شته م

خانوه که ی مالی گانیا له قاتی دووه مدایه، به قالدرمه یه کی پاکو خاوینی به رین و پروناک بوی سهر ده که ویت، بریتیه له شهش ژوور، به پانتایی جیاواز. ټه گهرچی ټهم خانوه، خانویه کی ټاسایی بوو، به لام کرټیه که ی له توانای فهرمانبه ریکی بچووکدا نه بوو که ټهر کی به خودانکردنی خیزانی به سهره وه بڼ، با مووچه ی سالانه ی بگاته دوو هه زار رېولیکش، به لام ټهم خانوه وا دروست کرابوو که دهشیا وه کو پانسیون به کری بدری و سوو دیکی لی ببینری. هه مووی دوو مانگیک بوو، هه رچه نده گانیا پیی ناخوښ بوو، له لایه ن نینا ټالکساندرو فنیای دایکی و فارقارای خوښکیه وه وه کو پانسیون به کری درابوو، چونکه ټهو دوو ټافره ته سوور بوون له سهر ټه وه ی ټه وانیش کاریک بکه ن و دهسکه و ټکیان هه بی و سوو که به شداریه که له ده رامتی خانه واده که یاندا بکه ن. گانیا، که به ته مای ټایینه ده کی پرشنگدار بوو، ټهمه ی زور له بهر گران بوو، هیتانی کریچی، به جوړه سوو کایه ټیه که ده زانی، بویه له وه تای هاتبوونه ټهم خانوه، شهرمی ده کرد له کوړ و کو مه لاندا دهر بکه ویت و ټهمه زامیکی قوولی کرد بووه دل و دهر وونی. بویه، ماوه یه که بوو، به بچو وکترین شت نه که ههر توړه، به لکو دهری ده بوو، له دین دهر چوو، جا که تهحه موولی ټهو وه زعه ی

گەمژە

دەکرد، بەو ئومێدە بوو کە لێبەربوو لە کورتترین ماوەدا تیکرای ئەو وەزە بەگۆرپیت، بەلام هەر ئەو گۆرپانەی کە ئەو بەتەمای بوو، ئەو پێگەییە ئەو بەو نیازە گرتبوویە بەر، ئەوەندە قورس و دژوار بوو کە نەک باری سەر شانی سووک نەدەکرد، نەک کێشە و گرتەکانی کەم نەکردەو، بەلکو زۆر لە جاران دژوارتر و زۆرتر و بە ئازارتری کرد.

دالانیکى سەرانسەری، خانووەکەى کردبوو بە دوو بەشەو. بەشى یەکەم بریتی بوو لە سێ ژوور کە تەنیا بە کرێچیانى سفارشتى بە کرێ دەدران. هەر بەو دەستەدا، لە کوتایى دالانەکەداو، لە نزیکى موبەقەکەدا، ژوورێکی چکۆلە، چکۆلەتر لە هەموو ژوورەکانى دیکە، هەبوو. تەختەخەویکی گەورەى تیا بوو، سەرگەفارى مال، واتە جەنەرالى خانەنشین ئیقولگین، لەو ژوورەدا دەژیا و دەخەوت. ئەم پیاوہیان ناچار دەکرد، بە موبەقەکەدا و لە قالدەرمەى خزمەکارەکانەو هاتوچۆ بکات. (کولیا)*ش، برا چکۆلەکەى گافریلا ئاردالیونوفیچ، هەر لەو ژوورە چکۆلەيەدا، دەژیا، نیکولای (کولیا) قوتابى ناوەندى بوو، تەمەنى سیازدە سالان بوو، ئیدی ناچار بوو لەم ژوورە تەنگەدا دەرسەکانى دەور بکاتەو، بخەوێت، کەتێکی شەقوشێ، کورتى، باریکی هەبوو، نوێنەکانى کۆن و شێر بوون. بەو حالەشەو دەبوايە ئاگای لە بابى بێت و سەرپەرشتى بکات، چونکە جەنەرال پۆژ بە پۆژ زیاتر پێویستى بە یارمەتیی ئەو دەبوو.

ژوورى ناوەراستیان دا بە میرزادە، ژوورەکەى لای راستى ئەم ژوورە، فرديش چينکۆى تيا بوو، ژوورى سێنەم، واتە ئەوێ لای چەپی ژوورەکەى میرزادە هێشتا چۆل بوو، بەلام گانیا، لە پێشا میرزادەى برد، بۆ ئەو بەشەى خانووەکە، کە مالى خويانى تيا بوو. ئەم بەشە بریتی بوو لە ژوورى میوان و پیشوازی کە لە کاتى پێویستدا، دەکرا بە ژوورى نانخواردنیش، ژوورى دانیشتن کە لە راستیا تەنیا بە پۆژەو ژوورى دانیشتن بوو، دەنا هەر کە شەو دادەهات ئیدی دەبوو بە ژوورى کارو نووستنى گانیا، ژوورى سێنەمیش، ژوورێکی بچکۆلە بوو، هەمیشە داخرا بوو، ئەمە ژوورى نینا ئالکساندروفتا و قارقارا ئاردالیوفا بوو. بە

گه مژه

کورتييه که ی هه موو شتيک له م خانووه دا تیک ترنجا بوو، یه جگار تهنگه بهر و ناخوش بوو. گانيا، له حه ژمه تاندا هه ر دانی ده کړوشت. هه رچه ند، هه ولی دها مدارای دایکی بکات و پیزی بگریټ، به لام هه ر که سيک ديتباي، یه کسه ر هه ستي ده کرد که ئو سه رگه قار و فه رمان په وای خانه واده که یه.

نينا ئالکساندروفتا به ته نيا له ژووری میوان (هوله که) نه بوو، به لکو قارقارا ئارداليونو فناشی له گه لدا بوو. هه ر دووکیان به دهم چينکار يیه وه خه ريکی گفتوگو بوون ده گه ل ثيقان پتروفيچ پتیتسندا که میوانيان بوو. نينا ئالکساندروفتا که نزیکه ی په نجا ساليک ده بوو، ژنيکی ده موچاو لاوازی گونا قوپاو بوو، ژیر چاوانی به ئاسته ميک شين ده چووه وه. نه خوش و له ش به بار ده هاته به رچاو، به لام سيماو نيکای جوان و دلگیر بوو. پياو له یه که م قسه يدا بوی دهر ده که وت که ژنيکی به ته بيعه ت و جدی، سه لارو به وبقار، سه رپاست و سه نگینه. پاسته به رواله ت و به سيما خه مين و خه مبار بوو، به لام به دل ئاوه دان و وره به رز بوو، جلوبه رگه که ی یه جگار خاکيانه و ساده بوو، مه يله و ره ش و پتر له جلوبه رگی ژناني پيرتر ده چوو، به لام هه لس وکه وت و په فتاری، ده مودوو و گفتولفتی، هه ر هه مووی ئوه ی دهنواند که له ژينگه و کومه لگه يه کی بالاتر و باشتردا ژياوه و په روه رده بووه.

به لام قارقارا ئارداليونو فنا، کچیک بوو له ته مه نی بیست و سي ساليډا، ده سته بالا، باريکه له، ئه ندا مورديله. هه رچه ند ده موچاوی جوان نه بوو، به لام نه نيينه کی تيا بوو، به بی جوانی، پای ده کيشايت. زور له دایکی ده چوو، جلوبه رگیکی ساکاری، ته قريبه ن وه کو جلوبه رگه که ی دایکی، له به را بوو، جله کانی زور لی ده هات. چاوه که ژاله کانی، هه ندی جار زور گه ش و زيت بوو، به لام به زوری مه ند و قول و خه يالاوی بوون، به تاييه تی له و دوايپانه دا. که سه یرت کردبا، یه کسه ر بۆت دهر ده که وت که مړوځيکی مه ند و سر قاييم و به وره يه. ته نانه ت به ده موچاویا، له دايکيشی مه ندر و به شه خسيه ت تر ديار بوو. قار قارا، خو و ته بيعه تيکی ئاگريني هه بوو، هه لچوونه که ی له وده نه بوو، ته نانه ت براکه يه شی هه ندی جار لني دهر سا.

گەمزە

ئەو مېوانەش كە قەسەيان دەگەلا دەكرد، لە ھەلچۈنەكانى ۋى دەترسا.
مېوانەكەيان (پېتىسن)، پياۋىكى ھېشتا گەنج بوو، لە تەمەنى سى سالىدا
بوو، جلىكى ساكار، بەلام جوانى لەبەر بوو. پەفتارى نەرم و نىان بوو،
بەلام بېرىك دەستكرد بوو. پەدېنە كورته سوورەكەى ئەوھى نىشان دەدا كە
نە فەرمانبەرى حكومەتە و نە قەناعەتە بە ۋەزىفەى فەرمى ھەيە.
قەسەكردنى زىرەكانە و مايەى سەرنج بوو، بەلام زۆربەى كات بېدەنگ بوو.
بە شىۋەيەكى گشتى خوشەويست بوو، دەچوۋە دلەۋە، بە زەقى ديار بوو
كە دلەستەى قار قارا ئارداليونوفنا بوو، ھەولەى نەدەدا ئەم دلەستەيە
بشارىتەۋە. قار قاراش دۆستانە پەفتارى دەگەل دەكرد، بەلام وىراى
ئەۋەش خۆى لە ۋەلامى ھەندى پىرسىارى ۋى دەبوارد و تەنانەت بە
ساردىش بەرسقى دەدايەۋە. وىراى ئەۋەش پىتىسن ھەر كۆلى نەدەدا. نىنا
ئالكسىندروفنا، زۆرى پوودەدايە و دەگەلىا مېرەبان بوو، بگرە لەو
دوايانەدا ۋاى لىنھاتبوو گرېلى دلى خۆى بۆ دەكردەۋە. لە لايەكى تىرشەۋە
ۋا باۋ بوو كە پىتىسن لە رېگەى سووتخۆرىيەۋە، پارەيەكى باش و
مسۆگەر بەدەست دىنى. ئەم پياۋە لە دۆستە نزىكەكانى گانيا بوو.

گانيا، بەپەلەپەل مىرزادەى پى ناساندن، زۆر بە تورەيى سلاۋى لە داىكى
كرد، سلاۋى لە خوشكەكەى ھەر نەكرد، ئەۋسا خىرا پىتىسنى دەگەل
خۆيدا برەدە دەرى.

نىنا ئالكسىندروفنا، خىرھاتنى مىرزادەى كرد، ئەۋجا بە كولىاي، كە
ھاتبۋە بەر دەرگاگە، گوت، مىرزادە بەرېت بۆ ژوورى ناۋەراست. كولىا،
كۆرپىكى پووخۆش و سادە و متمانە بە خۆ بوو.

كولىا، كە مىرزادەى بۆ ژوورەكە برد، پرسى:

- ئەدى كۈا شتومەكەكانت؟

- ھەر بوخچەيەكم ھەيە، ئەۋىشم لە ھۆلەكە دانا.

- ئىستا خۆم بۆتى دىنم. ئىمە تەنيا ئاشپەزەكە و ماترىوناي كارەكەرمان
بەدەستەۋەيە، خزمەتكارى دىمان نىن، بۆيە دەبىى منىش يارمەتيان بدەم.
قاريا (سوۋكەلە ناۋى قارقارايە) مال بەرېتۋە دەبات و ھەمىشە سەرقالە.

گەمژە

گانیا، گوتی: تۆ ئەمڕۆکە لە سویسراوە هاتوویت، وایه؟

- بەلێ، دروستە.

- باشە سویسرا خۆشە؟

- زۆر.

- کۆیستانە؟

- بەلێ. شاخی زۆرە.

- زۆرباشە، دەچم بوخچەکەت بۆ دینم.

لەم کاتەدا قارقارا، خۆی بە ژوورا کرد و گوتی:

- ماتریونا، نوینەکانت بۆ دینن و تەختەخەوەکەت بۆ چاک دەکات.

جاننات پێیە؟

- نەخێر، تەنیا پریاسکەیهکم پێیە. براکەت چوووە بیهێتی، لە ھۆلەکە

دامناوە.

کولیا، لەم کاتەدا، ھاتەووە و گوتی:

- ھەر ئەم بوخچە بچوکە لێ بوو، ئەدی شتەکانی دیکەت لەکۆی

داناوە؟

میرزادە، کە بوخچەکە لێ دەستی وەر دەگرت، بەرسفی دایەووە:

- ھەر ئەمەیه، ھیچی ترم نییە.

- ئاوا... ترسام، فردیش چینگۆ، بردییتی.

قارقارا، بەتورپەیی گوتی:

- قسە ی بێمانا مەکە!

قارقارا، زمانی زبیر بوو، تەنانەت میرزادەشی بە زمانیکی زبیر دواند.

برایەکە ی پێی گوت:

- قاریا گیان! دەتوانی بە زمانیکی نەرمتر قسەم دەگەل بکەیت. خۆ من

پتیتسن نیم.

- کولیا، ھەقە بەر شەلاقیشت بەدەم، چونکە زۆر کەودەنی.

ئەوجا پووی کردە میرزادە و گوتی:

- ھەرچیھەکت پتویست بوو بە ماتریونا بلی. ئێمە سەعات چوار و نیو،

گه مزه

شیتو دهخوین، ئیدی توش سهرپشکی که بئی دهگهل ئیمه دا نان بخویت، یان
بۆت بیتن بۆ ژووره که ی خۆت.

ئهوسا پووی کرده گانیا و گوتی:

- دهی گانیا وهره دهڕی، میرزاده نارحهت مه که!

- به لئ، ئه مره فهرمووی!

لهو ده مه دا که دهر دهچوون، لووتیان تهقی به لووتی گانیاوه.

گانیا، له کولیا ی پرسی:

- باوکه له ماله وهیه؟

که کولیا وهلامی دایه وه باوکه له ماله وهیه، چهند وشهیه کی به گویندا
چپاند. کولیا سهری رهزامه ندیی بۆ له قاند و وه دهر کهوت و دوا ی قارقارا
کهوت.

- میرزاده، ده مه وئ دوو قسه ی ترت دهگهل بکه م... له بهر جه نجال ی بیرم
چووبوو! تکایه کی دۆستانه م لیت هیه، مه ردی چا به و ئه م چاکه یه م
دهگهل بکه: تکایه ئه گهر زهحمهت نییه، لیره باسی ئه و شته مه که که له
بهینی من و ئاگلایادا پووی دا و له ویش باسی ئه و شتانه مه که که لیره
دهیبینی. چونکه وهزع و پهوشی ئیرهش هه مووی ههر جوان و باش نییه،
ههرچهنده زۆریش به لامه وه گرینگ نییه... به ههر حال، هه ول بده به لای
که مه وه ئه مپۆکه، ههر ئه مپۆ زمانی خۆت بگره.

میرزاده، له م گله بیانه ی گانیا پهست بوو، گوتی:

- دلنیا ت ده که م و باوه ب بکه زۆر له وه که متر قسه م کردووه که تو
ته سه وری ده که یت.

به زهقی دیار بوو که په یوه ندیی نئوان ئه م دووه خراپ و خراپتر ده بوو.

گانیا گوتی:

- به ههر حال، ئه مپۆکه به سایه ی تۆوه تووشی دهرده سه رییه کی زۆر
بووم. به کورتیه که ی ئه و تکایه م لیت هیه.

میرزاده گوتی:

- گاقریلا ئاردا لیونوفیچ، هه ز ده که م ئه وه بزانی ت که من ئه وساکه و

گه مژه

له ویندەر هیچ مهوعیدیکم دهگهل تۆدا و دهگهل کهسی تردا نهبوو، هیچ قهول و بهلینیکیشم به تۆ نهدابوو، تۆش هیچ داوايهکت له من نهکردبوو، ئیدی بۆچی نهدهبوو باسی وینهکه بکهه؟ تۆ به منت نهگوتبوو باسی نهکهه.

گانیا، له کاتیکا به پهستی دهپروانییه دهووبهری گوتی:

- ئۆف. که ژووریکى ناخۆشه! چهند تاریکه! خۆ پهنجهرهکهشى بهسهه حهوشهکهدا دهروانى! ئه وهخته بهخته خهوت که ریت کهوته ئهم شویته. بهههرا، ئه مه پهيوهندی به منهوه نییه، نه له دوور و نه له نزیک پهيوهندی به منهوه نییه. من ههقم بهسهه ئهم کرئ و کریدارییهوه نییه. ئه مه ئیشی من نییه!

لهم کاتهدا پتیسن سهریکی کیشایه ژوورهوه و گانیای گازکرد. گانیا، بهلهز میرزادهی به جیهیتشت و وهدهر کهوت، ههچهنده دیار بوو هیشتا زۆر شتی دیکه پى ماوو بیلئ، بهلام نهیدهزانی چۆن و لهکویوه دهست پى بکات، شپرز و پهشیو بوو، تهنا نهت که زهمی ژوورهکهشى دهکرد، زیاتر بۆ شاردنهوهی نیگهرانی و پهشیویهکهی خۆی بوو.

میرزاده، هیشتا به تهواوهتی له دهست و چاو شۆردن نهبووبوهوه، که جاریکی دی درزیک کهوته دههراکی ژوورهکهی و دهموچاویکی تازهی لی پهیدا بوو. کابرایهک بوو، نزیکه سی سالان، بالابهزن، چوارشانه، سهزلێکی قژلوولی، قژسوور، سوورهیهکی دهموچاوگۆشتن بوو، لیوی ئهستوور، کهپووی پان و فس، چاوهکانی چکۆله و به قوولاچوو، لهتق وایه بهردهوام و به شیوهیهکی کۆمیدی دهتروکێن. به شیوهیهکی گشتی جۆره لاساری و گۆساخیهکی پتوه دیار بوو. جلوبههراکهی شپ و شهپړیو دیار بوو.

ههوهلجار، دههراکهی بایی ئهوهنده کردهوه، که سههه هینایه ژوورئ. ئهم سههه بۆ ماوهی چهند سائیک چاوی به ژوورهکهدا گێژ دا، ئهوجا دههراکه بههههه و به ئهسپایی کرایهوه. ههموو قهه و قهلافاتی کابرا له ئاستانهی دههراکهوه دههراکهوت، بهلام وێرایی ئهوهش یارو نهچوو ناو

گەمزە

ژوورەكە، بەلكو چاوهكانى چكۆله كردنەوه و كهوتە نوڤىنى ميرزاده. ئەنجام دەرگاكهى له دواى خۆيهوه داخست، نزىك بووهوه، كورسىيهكى هەلگرت و لەسەرى دانىشت، دەستى ميرزادهى توندگرت و لەسەر كهتهكه داينا، له كاتىكا بهسەرسامى چاوى بربوووه چارهى ميرزاده، خۆى پى ناساند:

- من فرديش چينكوم...

ميرزاده، كه چىواى نه مابوو له قاقاى پىكه نىن بدات، گوتى:

- باشه، مه بهستت؟

فرديش چينكو، كه حۆل حۆل و بى هىچ مه بهست و ئامانجىك ته مه شاي ده كرد، لەسەرى ڤۆيشت:

- يه كىكم له كرچىيانى ئىره.

- ده تهوئ ته عاروف بكهين، يه كتر بناسين؟

- يانى!...

به دەم ئەو وه لاهمهوه، قامكى له قزى خۆى ناو چاوى بربووه سووچهكهى ئەوبەرى ژوروهكه، ئاهىكى هەلكيشا و ئەوجا ئاوڤى لای ميرزادهى دايهوه و له ناكاوا لى پرسی:

- هىچ پاره و پولىكت ههيه؟

- كه ميك

- يانى چەند؟

- بىست و پىنج ڤۆبل.

- كوا نيشانمى ده.

ميرزاده، ئەسكه ناسىكى بىست و پىنج ڤۆبلى له بهركى ئىلهكهكهى دەر هينا و دايه دەست فرديش چينكو. ئەويش كرديهوه، ته مه شايهكى وردى كرد، ئەم ديو و ئەو ديوى كرد، دايه بهر ڤووناكويهكه و له فكران ڤاچوو، ئەوجا گوتى:

- سهيره! بۆچى رهنگى وا تۆخ ده بىت؟ ئەم بىست و پىنج ڤۆبلىانه، هەندىكيان رهنگيان زۆر تۆخ ده بىت، كهچى هەندىكى تريان، به تهواوهتى

که مزه

دهنگيان دهگوریت. فهرموو بیگره.

میرزاده، ئه سکه ناسه که ی وهر گسترته وه. فردیش چینکو له سهر کورسییه که ی هه ستاو به میرزاده ی گوت:

- من بۆیه هاتم تا یه که م ئاگادارت بکه مه وه که نه خه له تاب ی قهرزم بدهیت ی، چونکه گومانی تیا نییه که داوای قهرزت لی ده که م، جا نه که ی دلت نه رم بی و قهرزم بدهیت ی...

- به لی، باشه.

- به ته مای به کر ی لیره دانیشیت؟

- به لی، به نیازم.

- به لام من کر ی نادم. سوپاس. ژووره که م به ته نیشته ژووره که ی توهیه، یه که م ژووری سه متی راستی ژووره که ی تویه. دیتوته؟ هه ول بده زوو زوو سهردانم نه که یته، به لام دلنیا به که من دیمه دیدهنیت، نارحه ته نه بیت. باشه جه نه رالت دیتوه؟

- نا.

- گویت له دهنگی بووه؟

- هیشتا، نه!

- خه مت نه بی، که سی نه مر ی هه م ده بیینی و هه م گویشته لینی ده بیت. شووم و به دفه ریکی ئه وتویه، ته نانته چاوی له وهیه لاتیکی وه کو من قهرزی بداتی. ئه وا پیم وتی ها، دوا ی نه لی. "ئاگادارییه که بۆ خوینه را"... خودا حافیز. وهره پیاو ناوی فردیش چینکو بی و بتوانی بژی، ده توانی بژی؟ ها؟

- بۆ نا؟

- خوا حافیز.

فردیش چینکو، به ره و ده رگا که پویشته. پاشان میرزاده، بۆی دهر کهوت که ئه م به ریژه، به شوخی و نوکته بازی و بی موبالاتی و خه مساردییه کانی خو ی، خه لکی نارحه ته ده کرد، به لام له م ده ورده دا زور سه رکه وتوو نه بوو، هه ندی جار خه لکانیک زور لینی بیزار ده بوون و به گژیا

گه مژه

دهچوونهوه، تهريقيان دهكردهوه، راسته له دلّوه بهوه ناپرحهت دهبوو، بهلام ئه خووهي تهرك نه ده كرد.

فرديش چينكو، له ئاستانهي دهركاكه دا، كه خهريك بوو دهر دهچوو، تووشي بوو به تووشي ميوانتيكي تازهوه، خوئي له پيگاي لا دا تا روت بي. ميرزاده، ئه م ميوانه تازهيهي نه ده ناسي. فرديش چينكو پوو له ميرزاده به گوشه ي چاو ئاماژه ي بو ميوانه تازه كه كرد، ميوانه كه پتي بو فرديش چينكو كرده وه، فرديش چينكو، به حورمهت و متمانوه وه دهر كه وت.

ئهم ميوانه تازهيه، پياويك بوو بالا به رن، ته مهني نزيكه ي په نجا و پينج سال يان زياتر ده بوو، كه ميك قه له و و به خووه بوو. سووره يه كي ده موچاو قه له وي، ده موچاو پان بوو، پيش و سميكتيكي بوزي چروپري هه بوو، چاواني درشت و كه ميك زهق بوون. ئه گهر جلويه رگه كه ي شر و شه پريتو و چلكن نه بوايه، سام و هه بيه تيكي ته واري ده بوو. چاكه تيكي تالكتيشي كوني له به ردا بوو كه ئانيشكه كاني ته واو سوا بوون، كراسه كه شي چلكن و پر په له بوو، به خويشي، به ئاسته ميك بوني قودگاي لیده هات، له نزيكه وه به ته واره تي هه ستي پي ده كرا. وپراي ئه وهش، په فتارو ئه تاري ده چووه دلّوه. ديار بوو، به ئانقه ست و به مه به ست هه ولي دها به ويقار و سه نگيني سه رنجي خه لك ي بو خو ي راكيشيت.

ئو به ريزه، به كاوه خو له ميرزاده نزيك بووه وه. به بيده نكي و به دهم بزه يه كي دلگيره وه، ده ستي گرت و له نيو ده ستي خويدا را يگرت، موده تيک له سه روسيماي پاما، وهك بلتي سي و دووي ئه وه بكات كه ئهم سيمايه ي ديتووه و ده يناسيت.

ئوسا به وپه پي هيمني و له بن ليوانه وه گوتي:

- به لي، خويه تي، كوپيه كي ته واري ئه وه، هه ر ده ليبي ئه وه و زندو بووه ته وه. هه ر كه گويم له شورهت و ناوي ئازيزي ئهم مالبا ته بوو، هه موو رابردووم له ويژدانا زندو بووه وه... تو ميرزاده ميشكي ني؟
- به لي.

- من جه نه رال ئيفولگين، خانه نشيني نه گبه تم. ده كريت ناوي خوت و

بابتم پښ بلتي؟

- ليون نيكولا يوفيچ.

- به لي، به لي، خويه تي، دروسته! تو کوړی دوسته که ی منی، کوړی
هاوړی و هاووازی مندا لیم، (نيکولای پتروفیچ) ی!

- ناوی بابم نیکولای لفوفیچ بوو.

- لفوفیچ، به لي لفوفیچ...

جهنهرال، بهو جوړه و، به کاوه خو، بهوپهړی متمانوه، وهکو بلتي ههرگیز
ناوی بابی وی فهراموش نه کړد بوو، به لکو ته نیا هه له ی زمان بوو، ناوه که ی
راست کړده وه: "به لي لفوفیچ". دانیشته، دهستی میرزاده ی گرت و له نزیکی
خویه وه داینا.

- زور جار له باوه شم ده گرتیت!

میرزاده گوتی:

- به راست؟ نه وه بیست ساله بابم مردوه.

- به لي، بیست ساله، بیست سال و سی مانگه. له یهک قوتابخانه بووین.
پاشان من چوومه سلکی سوپایی...

- به لي، بابیشم له سوپادا بوو، له لیوای فاسیلکوفسکی *دا، ملازمی
دووه م بوو.

- نا، له لیوای بیلامیرسکی بوو. پيش مردنی به ماوهیه کی که م بؤ لیوای
بیلامیرسکی نه قل بوو. که مرد من به دیارییه وه بووم، گهردم ئازا کړد،
دووعای خیرم بؤ کړد. دایکی به پږت...

جهنهرال، لیره دا، بؤ ساتیک وهستا، وهک بلتي یادگاریه کی خه مناک
زمانی به ست.

میرزاده گوتی:

- شهنش مانگ دواي بابم، نهویش مرد، باپهړ بوو و مرد.

- نا، به باپهړ نه مرد. راستی له منی پیره میترد بزانه. من له ویندهر بووم،
له پتوره سمی کفن و دفنه کهیدا ئاماده بووم. مردنه که ی به هو ی باپهړ وه
نه بوو، به لکو سوئی میزده که ی بوو، له سوئی میزده کهیدا مرد. به لي،

گه مزه

ئەویشم لە بیرە، ئێی گەنجیەتی، یادت بەخێرا! من و بابت، وێپرای ئەوێ
هاوڕێی مندالی بووین، ئاماده بووین، لەسەر ئەو، لەسەر دایکت یەکدی
بکوژین.

میرزاده، بە نەباوەری گوێی لە جەنەرال دەگرت.

- من شیت و شەیدای دایکت بووم، لە کاتیکا که دەزگیرانی برادەرەکی
خۆم بوو. کاتی بابت بەمە ی زانی، کەلەیی بوو، بە یانییەک سەعات حەوت
هەلی کوتایە سەرم، بێداری کردمەو، بە نیگەرانی و سەرسامیی خۆم
گوێی، کڕوکپ، کەسمان ورتەمان لێو نەهات!... لە فیکە ی خۆم حالی
بووم. بابت دوو دەمانچە ی لە باخەلی دەرھێنا. دوئیلە، لە ماوێ دوو
بستەو، بێ هیچ شایەدیک. شایەدی بۆچی، مادامیکی هەر هەمووی پینچ
دەقیقە ی دییە و یەکدی پەوانە ی ئەو دنیا دەکەین. دەمانچە کانمان سوار
کرد، دەستسپێکمان لە عاردی و لە بەینی هەر دوو کماندا پاخست، یانی
بەینمان تەنیا دەستسپێک بوو، هەر دوو کمان نیشانەمان لە دلی یەکدی
گرتەو، چاومان بڕییە دور چاوی یەکدی، لەناکاو پوندک بە چاوی هەر
دوو کماندا هاتە خوار، دەستمان سست بوون و هاتە خوارو، لە هەمان
کاتدا پوندک بە چاوی هەر دوو کماندا هاتە خوار، دوا ی توژیک هەر
دوو کمان باوەشمان بە یەکدا کرد. ئیدی دوئیل گۆرا. بوو بە جوامیزی و
ئەمە کدرا... میرزاده (میرزاده لێرەدا دەکاتە بابی میرزاده میشکین. ح.ک.ع
) دەیگوت: "بۆ موبارەکی تۆ بێ" و من دەمگوت: "نەخێر، هیی تۆیە و
موبارەکی تۆ بێ." بەهەر حال، بەتەمای لەلای ئیمە ئاکنجی بیت، وا نییە؟

میرزاده، لە بن لیوانەو و بەلەز گوئی:

- بەلێ، پەنگە بۆ ماوێەک...

کولیا، کە لەو کاتەدا هاتبوو بەردەرگا، لە دەرگاوە بانگی کرد:

- میرزاده، دایکم دەیهوێ بقیینی.

میرزاده، هەستا، بەلام جەنەرال، دەستی خستە سەر شانی و لەسەر
تەختە کە داینا یەو و دۆستانە گوئی:

- من بە حوکمی ئەوێ کە دۆستی گیانی بە گیانی بابتان بووم، حەز

گه مژه

دهكهم له هه‌ندی شت ئاگادار بی. وه‌كو ده‌بینی من به هوی زروفتیکی ناله‌باره‌وه تووشی کاره‌ساتیکی گه‌وره بووم، هه‌ر باش بوو حوكم نه‌درام و تووشی دادگا و دادگایی نه‌بووم، نینا ئالكساندروفتا ژنیکی زۆر چاك و ده‌گمه‌نه. قارقارا ئاردالیونو‌فتای كچم، كچیکی بی وینه‌یه! وه‌زع و حالی ناله‌بار ناچاری كردووین كریچی رابگرین، پانسیتون‌داری بکه‌ین، ئه‌مه‌ بۆ من كه قه‌رار بوو بېم به ستاندار (پاریزگار)، سووكایه‌تیه‌کی، نازانم چیی ناو بنه‌م، زۆر ناخۆشه، زۆرم له گیان ناخۆشه، به‌هه‌رحال به هاتنی تو خۆش‌حالین، به‌لام له مالی ئیمه‌دا، کاره‌ساتیک به‌پۆه‌یه!

میرزاده، هایم و چه‌یران ته‌مه‌شای ده‌کرد.

چه‌نه‌رال، له‌سه‌ری پۆیش‌ت:

- قه‌راره، لی‌ره‌دا، له مالی ئیمه‌دا، زه‌ماوه‌ندیکی سه‌یروسه‌مه‌ره ئه‌نجام بدریت... زه‌ماوه‌ندیك له‌نیوان ئافره‌تیکی ناوز‌پاوی گومانلی‌كراو و كورپیکی گه‌نجا، كه ده‌شیت بیی به‌یه‌كێك له‌پیاوماقولا‌نی ده‌رباری ئیمپراتوریه‌ت. قه‌راره ئه‌و ئافره‌ت بیته‌ ئیره، بیته‌ ناو مال و منداله‌كه‌ی من، ده‌گه‌ل كیژ و ژنه‌كه‌مدا له‌یه‌ك مالا‌ بژی، به‌لام تا هه‌ناسه‌م له‌ به‌ر بی، نایه‌لم دوو پیی به‌م ماله‌دا بی‌ت! له‌ به‌رده‌رگا‌كه‌دا راده‌كشیم، مه‌گه‌ر به‌سه‌ر جه‌نازه‌كه‌مدا ره‌ت بی‌ت. ئیستا قسه‌ ده‌گه‌ل گانیادا ناكه‌م، خۆمی لی ده‌دزمه‌وه، نامه‌وی بی‌دینم. من به‌ئانقه‌ست ئه‌مه‌ بۆ تو ده‌گێرمه‌وه، چونكه‌ به‌ته‌مای لی‌ره‌ بژی‌ت، بی‌گومان به‌ چاوی خۆت هه‌موو شتیك ده‌بینی... له‌به‌رئوه‌ی كورپی یه‌كێك له‌ دۆسته‌ دیرینه‌كانمی، هه‌قی خۆمه‌ ئومیدم...

نینا ئالكساندروفتا، كه ئه‌م جاره‌یان به‌ خۆی هات‌بووه به‌رده‌رگا، گوتی:

- میرزاده، بی‌زه‌حمه‌ت، له‌ هۆله‌كه‌ چاوه‌پوانتم.

چه‌نه‌رال هه‌لی دایه:

- نینا گیان، ده‌زانی من ئه‌م میرزاده‌یه‌م به‌ مندالی له‌ باوه‌ش كردووه!
نینا ئالكساندروفتا، نیگایه‌کی گله‌یی ئامیزی چه‌نه‌رالی كرد و ئه‌وجا ته‌مه‌شایه‌کی پرسیار ئامیزی میرزاده‌ی كرد و بی ئه‌وه‌ی هیچ بلێت پۆیش‌ت. میرزاده‌ دووی كه‌وت. هه‌ر كه‌ گه‌یشته‌ هۆله‌كه‌ و دانیشتن و نینا

گه مزه

ئالكسندروفنا، به په له شتيكي به گويي ميرزاده دا چپاندو نه چپاند، جه نه رال، له ناكوا خوي گه يانده هو له كه. نينا ئالكسندروفنا به په له بيدهنگ بوو و به تورپه ييه كي ئاشكراوه خوي به چينكار ييه كه يه وه مژول كرد. پيده چوو جه نه رال هه ستي به په ستي و تورپه ييه كه ي ئه و كرد بي، به لام نه بيرده سهر خوي و به رده وام بوو له سهر دهر بريني خوشي خوي، پروي كرده نينا ئالكساندروفنا و گوتي:

- كوپي براده ره كه مه! ريكه وتيكي سهيره! به خه ويش به ته ماي شتي وا نه بووم. باشه گيانه كه م تو (نيكولا لفوفيچ) ي رهمه تيت به بير نايهت؟ خو جاريك له شاري (تغير) *دا ديت.

نينا ئالكساندروفنا گوتي:

- نيكولا لفوفيچ! بيرم نايهت

ئه و جا پروي كرده ميرزاده و گوتي:

- بابي تو بوو؟

ميرزاده گوتي:

- به لي، بابي من بوو.

ئه و جا به شهرميكه وه، پرو له جه نه رال گوتي:

- به لام، وا بزانم له شاري تغير نه مرد، به لكو له شاري يه ليزا فيتا گراد مرد. پاقلېچيوف، پتي گوتم...

جه نه رال، گوتي:

- نه خير، له تغير ئه مري خوي كرد، كه ميك پيش مردنه كه ي بو تغير نه قل بوو، ته نانهت پيش ئه وهش بوو كه نه خوشييه كه ي بداته زيادي. تو ئه وسا زور چكوله بوويت، ئه و شتانهت بير نايهت. رهنكه پاقلېچيوف سه هوي كرد ديت، هه رچه نده پياويكي زور باش بوو.

- (پاقلېچيوف) يشت ده ناسي؟

- پياويكي نمونه يي بوو. من له سهره مهرگا به ديار بابت هه بووم، گه ردنيم ئازا كرد، دووعاي خيرم بو كرد. ميرزاده هه مديس گوتي:

گه مژه

- به لām بابم، به تۆمه تباری مرد، هرچه نده تاكو ئیستاش هۆی ئه
تۆمه تباریهیم بۆ دهر نه كه وتوه. له نه خوشخانه دا مرد.
- ئا! به هۆی كولباكوفه وه بوو، كولباكوف سهربازیهی ساده بوو،
گومانی تیا نییه ئه گهر بابت مابا، له دادگا ته بری ده بوو، بیتاوان دهر
ده چوو.

میرزاده، به وپه پری فزولیهت و کونجکاو ی لئی پرسی:
- به راست؟ مه سه له که وا بوو؟ تو دلناییت؟
جه نه رال گوتی:

- ئه ی مه عنای چی، من له خۆمه وه قسه ناکهم. دادگا نهیتوانی هیچ
قه راریک بدات، مه سه له که، مه سه له یه کی زور دژوار و باوه نه کردنی بوو!
مه سه له یه ک بوو ده شیت بگوتری نهیتنیامیز بوو. فه رمانده ی
گروهانه که مان، سه روان لاریونوف مرد، ئیدی میرزاده (مه به ست باوکی
میرزاده میشکینه. ح.ک.ع) به شیوه یه کی کاتی بوو به فه رمانده. له
سه روبه نده دا کولباکوفی سهرباز، دزییه کی لی سادر بوو، هه ندی چه رمی
پیللوسازی له یه کیک له هاوړیکانی خۆی دزی، فروشتی و پاره که ی
خه رچی باده نوشی کرد. ئیده میرزاده له سه ر ئه مه هه ره شه ی لی
کرد، به ئاماده بوونی سه رگروبان و عه ریفی گروهانه که، له سه ر په ژووان
پالی خست و به شه لاقان تیی به ر بوو. باشه. کولباکوف، بۆ باره گای
گروهانه که گه پرایه وه، له سه ر جیگه که ی خۆی پال کهوت، دوا ی چاره که
سه عاتیک مرد. باشه، به لām ئه مه شتیکی سه یر بوو، قهت نه ده چوو
ئه قله وه، به هه ر حال، کالباکوف به خاک سپێردرا. میرزاده ئه م پووداوه ی
کرده راپۆر و به رزی کرده وه، ناوی کالباکوف له قهیدی گروهانه که په ش
کرایه وه. باشه. ئه مه پوواله تی مه سه له که بوو، به لām دوا ی ئه وه ی شه ش
مانگ به سه ر ئه م بویه ردها تیه پری، دوا ی ئه وه ی هه موو پۆژی سهربازان
نمایشیان ده کرد، پۆژیک کولباکوفی سهرباز، وه کو ئه وه ی هیچ شتیکی
پووی نه دبیت، سه ره له نوێ له سهریه ی ۳ی که تیه ی دووی فه وجی
توپخانه ی نوفوزمیلانسکدا* په یدا بووه وه، ئه م فه وجه سه ر به هه مان لیوا

گمزه

و هه مان فیرقه بوو!

میرزاده، به وپه پری سه رسامی هاواری کرد:

- شتی وا چۆن ده بیته؟

نینا ئالكسندروفتا، كه به خه مینی ده پروانییه میرزاده، له پهر هه لی دایه و گوتی:

- نا، شته كه وا نه بوو! ئه مه هه مووی درۆیه! میژده كه م سه هو!

- درۆ؟ گوتتی ئه و قسه یه ئاسانه، دهی وهره ئه م مه ته له هه لیینه، كه س باوه پری نه ده كرد. ئه گهر به خۆم له وێ نه بام و به چاوی خۆم نه مدیبا، من یه كه م كه س ده مگوت درۆیه، به لام بۆ نه گه تی به چاوی خۆم دیتم، یه كینك بووم له ئه ندامانی لیژنه كه، ئه نجامی لیکۆلینه وه كان ئه وه یان نیشان دا كه هه مان سه ربازه، هه مان ئه و كولبا كوفه یه كه شه ش مانگینك له وه پیش به پتۆره سم و ته پل و كه په نای سوپایی و... به خاك سپێردرا. هه لبه ته منیش ده لیم كه ئه مه شتیکی نا ئاساییه، ناچیته ئه قله وه، نیمچه مه حاله، به لام...

قارقارا ئاردا لیونوفتا، لیژده دا وه ژوور كه وت، به بابی گوت:

- بابۆ، شیوه كه ت ئاماده یه.

- ئا... زۆر چاكه... زۆرم برسییه، به لام ئه م مه سه له یه، ده شیت بگوتری كه مه سه له یه کی سیکولوژی و ده روونییه...

قارقارا، گوتی:

- دیسان سوپه كه ت سارد ده بیته وه!

جه نه رال، كه له ژووره كه وه در ده كه وت، له بن لیوانه وه گوتی:

- باشه، باشه، وا دیم... هه ر ئیستا...

كه پاره وه كه ی ده پری، گوئیان لی بوو كه به ده م پتۆه قسه كه ی ته واو ده كرد: "سه رباری هه موو ته حقیقه كان!"

نینا ئالكسندروفتا، به میرزاده ی گوت:

- ئه گهر به ته مای لیژره بمیتی، ده بی چاوپۆشی له زۆر شت و هه له ی (ئاردا لیون ئه لكسندروفیچ) ی میژدم بكه یت، به لام دلنیام زۆر ناره حه تت ناكات. كابرایه کی بیوه یه، ته نانه ت خواردنه كه شی به ته نیا ده خوات. پیم وایه

گه مزه

توش له گه لَمای که هه موو که سیک، هه هه موومان عهیب و کیماسی
خۆمان ههیه، هه ندی خهسلهت و تایبه تمه ندیی سهیرمان ههیه، ته نانهت
عهیب و کیماسی هه ندی کهس، زۆر زیاتره له هی ئهوانه ی که په نجه نمان
و به زهقی باس ده کرین. به هه رحال من تکایه کم له تو ههیه، هه کاتی
میزده کهم داوای کرئ ژووری لی کردیت، پیی بلئ که داوته به من. هه لبه ته
هه رچه ندیکی بدهیتی له حیسابه کهت داده شکینریت، به لام تکایه پابه ندی ئه
ته گیره به که پیم گویت. ها قاریا چییه؟

قاریا که بۆ ژووره که گه رابوو هه، به بیده نگي، بی ئه وهی هیچ بلئیت،
وینه که ی ناستاسیا فیلیپو فئایدا به دایکی. نینا ئالکسندروفئا، راپله کی،
هه وه ل جار به جوړه ترسیکه وه راپه نی ئه و جا بۆ ماوه یه که له وینه که ورد
بووه وه، جوړه خه مینی و تالییه که نیشته سه ر سیمای. ئه و جا نیگایه کی
پرسیار ئامیزی قاریای کرد.

قاریا گوئی:

- ئه مه دیاریی خاتوونه، ئه مپۆ بۆی نار دووه. ئه م شه و هه موو شتیک
ده بریته وه.

نینا ئالکسندروفئا، به وپه ری نا ئومیدی و له بن لیوانه وه، هه مان قسه ی
کیژده که ی دووباره کرده وه:

- ئه مشه و! که واته شته که راسته، هیچ گومانیکي تیا نییه، وینه که خۆی
له خۆیدا نیشانه ی ئه وهیه که بریاری به کجاره کیی خۆی داوه. باشه گانیا
به خۆی ئه م وینه یه ی نیشان دایت؟

نینا ئالکسندروفئا، به وپه ری سه رسامی، ئه و پرسیاره ی دوا یی کرد.

کیژئ به رسفی دایه وه:

- به خۆت ده زانی یه که مانگ ده بیت زارمان له زاری یه کتر نه گه راره.
پتیتسن هه موو شتیکي بۆ گنرنامه وه. سه بارهت به وینه که، له نزیکي
میزه که ی، له سه ر ئه رزه که که وتبوو و هه لم گرت و هینام.

نینا ئالکسندروفئا، له پڕ پووی کرده میرزاده و گوئی:

- میرزاده، ئه وی راستی بی پرسیاریکم هه بوو، هه ر بۆ ئه وه ش زه حمه تم

گەمزە

دايت كه بئى بۆ ئۆرە... پرسیارەكەم ئەو ھەيە:

دەمىكە كۆرەكەم دەناسىت؟ ئەو ھەندەي من بزانم گوتى گوايە ئەم ۋە لە
سويسراو ھاتوويت، وايە؟

ميرزادە، بە كورتى و بە پوختى مەسەلەكەي بۆ گىراپايەو، نيوەي ۋوودا و
بەسەر ھاتەكانى پەراند، نينا ئەلكسندروڤنا و ڤاريا، زۆر بە دىقەت گوتيان
دەگرت.

نينا ئەلكسندروڤنا گوتى:

- كه ئەم پرسیارەت لى دەكەم بەو مەبەستە نىيە كه قسەت، دەر بارەي
گافريلا ئارداليونوڤىچ لى دەر بىنم، تەكايە خراپ لىم تىمەگە. شتىك كه خوى
نەيەوئ پىنم بلى، نامەوئ لە پاشملەي خوى و لە خەلكانى دىكەي بژنەوم.
بۆيە ئەم مەوزوعەم لەگەلدا كوردیتەو، چونكە تۆزى لە مەپىش ھەم لە
ۋووى خوتا و ھەم دواي ئەو ھەي ۋوشتى گوتى: "بە خوى ھەموو شتىك
دەزانى، ئاگاي لە ھەموو شتىكە، ئىدى پىويست بە ھىچ تەكەلوفىك ناكات!"
مەبەستى لەو قسەيە چى بوو؟ يانى... ھەز دەكەم بزانم تا چ رادەيەك...

لەو ساتەدا، گانيا و پىتىسن، بە دوو قولى ۋەژوور كەوتن و نينا
ئەلكسندروڤناش بەلەز بىدەنگ بوو. ميرزادە لە تەنیشتىيەو ۋە ۋوشتىبوو،
بەلام ڤاريا كەمىك دوور كەوتەو. وىتەكەي ناستاسيا، ھىشتا لەسەر
مىزەكەي نينا ئەلكسندروڤنادا بوو، دەقاودەق بەرانبەرى بوو. كاتى گانيا
وىتەكەي بىنى، بۆكەنى وىكەيتانەو، چارەي گرز بوو، بە تورپەي ھەلى
گرت و، تورپە ھەلدايە سەر مىزەكەي خوى كه لەو پەرى ژوورەكەدا بوو.

نينا ئەلكسندروڤنا، لەناكاودا پرسى:

- ئەم ۋەيە گانيا گيان؟

گانيا، راجفرى و بە تورپەي گوتى:

- چى ئەم ۋەيە؟

ئەوسا، لەپرا، بە ميرزادەدا ھەلشاخى و گوتى:

- ئا... ئىستا زانىم... ئەمە ئۆينى تۆيە! چىيە، دەمى خوت پى ناگىرى

جەناب؟

گه مزه

پتیتسن، قسه که ی پی بری و گوتی:

- گانیا، ئه مه یان خه تای منه، خه تای که سی تری تیا نییه.
گانیا، نیگایه کی پرسیار ئامیزی کرد. پتیتسن به دهم منجه منجه وه گوتی:
- گانیا، واهی باشتره، به تاییه تی که مه سه له که بر او هته وه.

به دهم ئه و قسه یه وه، له کومه له که دور که و ته وه و چوو له پشت
میزه که وه دانیشته، پارچه کاغه زیکی له بهر کی دهر هیتا که به قه له می
ره ساس ژماره ریژ کرابوو، که و ته به را ورد کردن و تاوتوئی کردنیان، گانیا،
به گرزی و پهستی راوه ستابوو، دهمو چاوی تیک ترشابوو، به نیگه رانییه وه،
چاوه پروانی ته قینه وهی کیشه یه کی خانه واده یی بوو، ته نانه ت ئه وه شی له بیر
چوو که غوزر خوایی له میرزاده بکات.
نینا ئه لکسندرو فنا گوتی:

- مادامیکی هه موو شتیک برابیته وه، مانای وایه. هه ق به ئیفان پتروفیچه.
تکایه گانیا به سه، نه پووی خۆت گرژ بکه و نه توپه بیه. من نامه وی
به توپزی قسه ت لی دهر بینم. قسه یه ک که به خوایشتی خۆت نه یکه یت ده بی
باهه خی چی بی! به لام دلنیا ت ده که م من ئیدی کۆلم داوه، هه قم نییه. هیچ
خه مت نه بی، نیگه ران مه به.

هه ر هه موو ئه و قسانه ی به دهم کاری چنیکارییه وه کرد و وای ده نواند
زور هیمنه و به ته واهه تی به سه ر خۆیدا زاله. گانیا زوری پی سه یر بوو،
به لام مته قی له خۆ بریبوو و به پاریزه وه چاوه پروانی ئه وه بوو، دایکی زیاتر
له سه ری بروات و به پوونی و تیروته سه لی راو بو چوونی خۆی دهر بریت.
گانیا، خه مبار بوو، چونکه هه ر خۆی ده یزانی ئاژاوه و کیشه ی خانه واده یی
چهند گرانه و تا ئیستا چهند گران له سه ری که و ته وه. نینا ئالکسندرو فنا
ههستی به م خه مینییه ی ئه و کرد. به دهم بزیه کی تاله وه له سه ری پویشته:

- تو هیتا به گومانیت و باوه یم پی ناکه یت. خه مت نه بی. چیتر گریان و
پارانه وه نابینی، به تاییه تی هی من نابینی. تاقه ئاواتم ئه وه یه که تو
به خته وه ر بیت. به خۆتیش ئه وه ده زانیت. من خۆم داوه ته ده ست
قه ده ره وه، به لام هه میشه به دل له گه لتا ده بم، دلم له گه لتا ده بیت چ لیتره

گەمزە

بمینی و چ لیتمان جیا بیتەو. من تەنیا باسی خۆم دەکەم، ھەر لە خۆم
مەسئولم، تەنیا بە ناوی خۆمەو قسان دەکەم، بەلام سەبارەت بە
خوشکەکەت، ناتوانی داوای ھەمان ھەلوئستی لێ بکەیت. ناتوانی
چاوەڕوانی ھەمان شتی لێ بکەیت.

گانیا، کە بە نیمچە تەوس و بێزارییەکەو دەپروانیە خوشکەکە ی ھاواری
کرد:

- ئاھ... دادو بێداد لە دەست خوشکەکەم! دایکە دووبارە بەلێنت دەدەم،
سویندت بۆ دەخۆمەو کە ھەر لە سەر قەولەکە ی جارانی خۆم، تا من لیترە
بم و لە ژيانا بم، ھیچ کەسێک، ھەدی نییە بێ حورمەتی بە تۆ بکات، ئیدی
ھەر کێشەک دەبێت، ھەر بەنی بە شەریک بێت و پێ بنێتە ئەم دیوی
دەرگا کەمان، بە خۆم دەزانم چۆن وای لێ دەکەم پێز و حورمەتی پەهای
تۆ بگریت. پێزی تۆ بۆ من لە سەر ووی ھەموو شتێکەو ھەیه.

گانیا، ھەستی بەوپەڕی ئارامی و خوشی دەکرد. زۆر دۆستانە و بە میھر
و مەحەبەتەو دەپروانییە دایکی.

- گانیا، تۆ بە خۆت چاک دەزانی کە من خەمی خۆم نەبوو، شینی من
بۆ خۆم نەبوو. بە درێژیی ئەو ماوەیەش کە ئەوەندە نیگەرانی و تورە
بووم، خەم خواردوو، تەنیا لەبەر خاتری تۆ بوو. جا ئیستا کە دەلێن
ئەمشەو ھەموو شتێک دەپێتەو، پێم نالێی چی دەپێتەو؟
گانیا بەرسقی دایەو:

- بەلێنی داو ئەمشەو. لە مالا کە ی خۆیدا، پەئی یە کجارەکی خۆی بلێ،
یا پەزنامەندی بدات یان پەفزی بکات.

- نزیکە ی سێ ھەفتە یەک بوو خۆمان لە باسی ئەم مەسەلە یە
دزیبوو ھو، پێم وایە باشمان کردوو، بەلام ھەنوکی کە ھەموو شتێک
تەواو بوو، پێگە ی یەک پرسیار بە خۆ دەدەم: باشە چۆن توانی
پەزنامەندی بدات یان وێنە کە ی خۆیت پێشکەش بکات، لە حالیکە کە گوا یە
تۆ خۆشت ناوی؟ باشە دەشیت ئافرەتێکی وا... وا...

- وا ھەشەری، مەبەستت ئەو بوو وا بلێی؟

گەمزە

- نا، مەبەستم ئەو نەبوو. تۆ چۆن توانیت، بەم پادەيە فريوى بدەيت؟
لە پېر پوقكىنەيەكى ترسناك بەگەل ئەو پرسىيارە كەوت. گانيا حەپەسا،
بۆ ساتىك چووه ژيىرى، ئەوجا بى ئەوئى تورپەيى و بىزارىيى خۆي
وەشئىرى، گوتى:

- دايكە تۆ، ديسان تورپە بوويت، گەراينەو سەر سفر! تۆ تا ئىستاش
نەت توانيوە خۆت زەوت بكەيت و ھەستەكانت جەلە و بكەيت، ھەمىشە شەر
و ئاژاوەكانى مالى ئىمە بەو شىئوئە دەستى پىي كىردوو. بەو شىئوئە
بەنزين كراوہ بە ئاگردا. خۆ تۆ بەلئىنت دا ھەقت بەسەر ھىچىيەو نەبىت، نە
پرسىيار بكەيت و نەگلەيى، كەچى ئەوئەتا پرسىيار و گلەيىيەكانت دەست پىي
كىردەو! با واز لەمەبىنين، وا چاكترە. تۆ چاكەيى خۆت كىرد. ھەر
ئەوئەندەت لەسەرە. دالئىابە كە بە ھىچ كلۆجى، پۆژى لە پۆژان جىت
ناھىلەم، پشتت تى ناكەم! بەلام ھەر كەسىكى دىكەش لە جىيى من بوایە،
خۆي لە خوشكى واھى دەدزىيەو، لىنى دەتۆرا. تەمەشا چۆن مۆرەم لى
دەكات! با لەوئى پتر لەسەرى نەپۆين! راستە خۆشحال بووم، ھىشتا
زوو بوو بۆ ئەو خۆشحالئىيە، بەلام چۆنت زانى من ھەول دەدەم ناستاسيا
فيلپوئنا فريو بدەم؟ بەلام سەبارەت بە قارىا، كەيفى خۆيەتى، چى دەكات
با بىكات. تا ئىرەمان ھىتاو، ئىتر بەسە!

گانيا، دەگەل ھەر وشەيەكى تازەدا پتر گەرم و تورپە دەبوو، بىئەودە بە
ژوورەكەدا دەھات و دەچوو. ھەمىشە ئەو جۆرە گەنگەشانە، دەبوو بە
مايەى ئاژاوە و بشىئوئى ھەموو ئەندامانى خىزانەكە.
قارىا گوتى:

- من گوتوومە و دەيلئەو، ئەگەر ئەو بىتە ئەم مالى، من لىرە دەپۆم،
قسەيەكە كىردوومە و لىنى ژيوان نابمەو.
گانيا، ھاوارى كىرد:

- بەسە، ئەم عىنادىيە چىيە! عىنادى لەسەر عىنادى! ھەر لە عىنادىدايە
كە شووش ناكەيت! پىئويست ناكات بەم جۆرە مۆرەم لى بكەي، لىئوم لى
بكرۆژى! قارقارا ئارداليونوئنا، من بى منەتم، گويم لە ھىچ نىيە... بىرۆ چىت

گه مزه

له دهست دئ بیکه... کام کتوه سهخته بیگره، مردم به دهست توه!

گانیا، که بینی میرزاده هستا، هاواری کرد:

- ها میرزاده، ئاخری بریارت دا برؤی، له کولمان بیتتهوه؟

جوره تورپیه کی نهوتق به دهنگی گانیاوه دیار بوو لهوه دهچوو له زهت له تورپیه کی خوی بینی. ئیدی جلوهی بؤ خوی شل کردبوو، هه رچی به دهما دههات نهیده گتپراوه، به لکو به له زهته وه له سهری ده پویششت، گرینگ نییه، چ ده بی با بی!

میرزاده، له بهردهرگاوه ئاوړیکی دایه وه تا به رسقی بداته وه، به لام که سیمای نیگه ران و گرزی گانیای بینی و هستی کرد گه شتووته لووتی، به پتووستی نه زانی وه لامی بداته وه، پووی وهر گتپرا و پویششت. دواي چهند ساتیک، بهو دهنگدانه دا که له هۆله که وه دههاتن، زانیی که به پویششتی ئه، دهمه قاله که، زیاتر بووه.

میرزاده به رهو ژووری پتیشه وه پویششت، تا له وینده ره وه و به دالانه که دا بؤ ژووره کهی خوی بروات. که گه شته ئاستی ده رگای هاتنه ژووره وه. هستی کرد یه کیک له دهره وه، له بهردهرگا که وه ستاوه و بیتوده له زهنگی ده رگا دههات، پتیده چوو زهنگه که له کار که وتبئ، چونکه به ئاسته م، بی ئه وهی هیچ دهنگیکی لینوه بیت، دهجوولا. میرزاده، سورگی ده رگا کهی راکیتشا، ده رگا کهی کرده وه، هه ر که ده رگا کرایه وه، هۆپیکی له خوما، به سه رسامی ههنگاو یک کشایه وه: ناستاسیا فیلیپوفا، ریک له بهردهمیا وه ستابوو، یه کسه ر به وینه کهیدا ناسییه وه. ناستاسیا، هه ر که چاوی به میرزاده کهوت، له رقا چاوی په پینه تهوقی سه ری. به په له خوی به مه دخه له که دا کرد، که وه ژوور کهوت، شانیکی له میرزاده دا و له سه ر پینگای خوی لای دا، پالتو فره ووه کهی له شانی داخزی، به تورپیهی گوتی:

- که له بهر ته مه لپی خوت، زهنگه کهت پی چاک ناکریتته وه، به لای که مه وه له مه دخه له که دا بوسته تا ئه گه ر یه کیک له ده رگای دا، ده رگای لی بکه یته وه! بزانه پالتو کهت خستم، بیتته ریت!

پالتو کهی له عاردی کهوتبوو. ناستاسیا فیلیپوفا، بی ئه وهی چاوه پوانی

گەمژە

ميرزاده بکات يارمه‌تی بدات که پالتوکە‌ی داکە‌نیت، يان هەر تەمه‌شای بکات، وەکو خووی هەمیشەیی خووی، بە جوولە‌یەکی شان، بۆی هەڵدا و ميرزاده، فرياً نەکەوت بېگریتە‌وه.

- دە‌بوايە بە شاپان وە‌دهريان نابای. هە‌پرو لە هاتنی من ئاگاداريان بکە. ميرزاده، ويستی شتێک بلێت، بە‌لام هێندە پە‌شوکابوو که زمانی چووه کليلە و تاقە وشە‌یەکی بۆ نە‌هات. پالتوکە‌ی لە عاردي هە‌لگرتە‌وه، دای بە‌سەر دە‌ستيا و بە‌ره و هۆ‌لە‌کە‌ پۆ‌يشت.

- دە تە‌مه‌شا! تۆ بۆ‌چی ئێ‌و پالتۆ‌یە دە‌گە‌ڵ خۆ‌تا دە‌به‌ی؟ ا‌ها‌ها! ئێ‌رئ تۆ تە‌واوی؟ يانی هە‌ندئ گێ‌لۆ‌کە‌نیت؟

ميرزاده، زق‌پييه‌وه، هايم و حە‌يران، گێ‌ژ و حۆ‌ل چاوی تێ‌پ‌ری. ناستاسيا بە دە‌نگی بە‌رز پێ‌کە‌نی، ميرزاده‌ش بزه‌یەکی بۆ کرد، بە‌لام دە‌می بووبوو بە تە‌له‌ی تە‌قيو. يە‌کە‌م جار، که دە‌رگای لێ کردە‌وه، پە‌نگی زە‌رد هە‌لگە‌را، بە‌لام هە‌نوکه لە‌ناکاوا خوین زاييه دە‌موچاوی.

ناستاسيا، که لە تورپييدا، پتي بە عارديدا دە‌کو‌تا، هاواری کرد.

- ئە‌م کە‌ودە‌نه چييه؟ بۆ کوئ دە‌پۆ‌ی؟ دە‌لێی کئ هاتووه؟

ميرزاده، لە بن لیوانه‌وه، بە منجه منج گوتی:

- ناستاسيا فيليپو‌فنا.

ناستاسيا بە‌توندي پرسیی:

- چوزانی؟ من قە‌ت تۆ‌م نە‌ديتووه! دە‌ی ب‌رۆ پيیان بلێ! ئە‌م دە‌نگە‌دە‌نگ

و هە‌راو‌هە‌نگامە‌یە چييه؟

ميرزاده بە‌رسفی دايه‌وه:

- دە‌مه‌قالە‌يانە.

هە‌نگئ بە‌ره و هۆ‌لە‌کە‌ پۆ‌يشت. ميرزاده، لە کاتيکی هە‌ستيارد چوو بە سە‌رياندا. نينا ئالکسندروف‌فنا، بە تە‌واو‌ه‌تی ئە‌وه‌ی لە‌بیر کردبوو که ملی بۆ قە‌دەر داوه و هە‌قی هيجی نييه. بە پاستی شە‌پ‌ری قاريای دە‌کرد، داکۆ‌کیی لە‌و دە‌کرد. پتي‌تسن که کاغە‌زه، پ‌ر نووسراو‌ه‌کانی، دانابوو، لە‌لای قارياو‌ه وە‌ستابوو. قاريای، ترس و نيگە‌رانييه‌کی ئە‌وتۆ‌ی پتيوه ديار نە‌بوو. ئە‌م

گه مزه

خانمه، له ئافره ته ترستۆكه كان نه بوو. دهیتوانی داکۆکی له خۆی بکات، به لām براکه ی دهم به دهم و ده گهل هه ر وشه یه کدا، زیاتر هه لده چوو، توپه ده بوو و هه زار و یه ک جنیوی سه ر به کولکه که ی دهدا، قسه ی وا ناشیرینی ده کرد که له تهحه مولی که سدا نه بیت. قاریا، عاده تی وا بوو له کاتی وادا، وازی له هه ر گه نگه شه یه ک دینا، به چاوانی ته وساو ییه وه، زه ق زه ق ته ماشای براکه ی ده کرد، بۆ ساتیک چاوی لی نه ده گواسته وه. تا بلیی له م تاکتیکه دا وه ستا و پشوودریژ بوو. تاکتیکه ک بوو، گانیای ده گه یانده ئه وپه ری توپه یی. ریک له م کاته دا، میرزاده خۆی وه ژوورا کرد و پتی گوتن:

- ناستاسیا فیلیپوڤنا!

په راویز:

* - "کولیا" سووکه له ناوی نیکولایه.

* - "له لیوای فاسیلکوڤسکی..." هه ر لیوایه کی سوپای پرووسیا، جگه له ناوه فه رمیه که ی، به ناوی ئه و شاره وه ناو ده بری که یه که م جار تیایدا دروست کراوه... ئیدی به و شیوه یه ده گوتری: لیوای فاسیکلوڤسکی یان لیوای بیلامیرسکی.

* - "شاری تغیر..." شاریکه له باکووری پرووسیا، له سه ر رینگای مۆسکو - پترسبورگه. "یه لیزاڤیتا گراد" شاریکه له باشوور و له ده شتاییدایه و له سه رده می ئیمپراتور یه لیزاڤیتا (ئیلزابت) دا دروست کراوه.

* - "فه وجی توپخانه ی نوفوزملیانسک..." له راستیدا ئه م فه وجه بوونی نییه. ئه مه خه لقه نده ی خه یالی شانۆنامه نووس (گریبویدیف) له مه نه لۆگیک کۆلونیل سکالوزویدا، له شانۆنامه ی "زیره کیی زۆر، زهره ری هه یه" ناوی هاتوه. ئه م ناوه خه یالیه ئاماژه یه بۆ ئه وه ی که قسه کانی جه نه رال ئیڤولگین، زیاتر خه یال و درۆن.

فەسلە نۆبەم

بەدەنگىيەكى تەواو بالى بەسەر ھۆلەكەدا كېتسا. ھەموو چاويان بېيىە
مىرزادە، لە تۆ وايە نە باوەر بە قسەكە دەكەن و نە دەيانەوئى باوەر بەكەن.
گانيا، ترسى لى نىشت.

سەردانى ناستاسيا فيليپوڧنا، بە تايبەتى لەم كات و وەختەدا، بەلای ھەر
ھەموويانەو، بويەرىكى سەير و باوەر نەكردەنى بوو، مايەى حيرەت و
پەشۈكان بوو، بەلای كەمەو ھەلەبەر ئەو ھى ئەمە يەكەم جارى بوو دەچو
بۆ ئەوئى و تا ئىستا دەعيەى نەھاتبوو، لە كاتى قسەكردنیا دەگەل
گانيادا، كەمترىن مەيل بەلای دیدار و ناسىنى كەسوكارى ئەودا نىشان
بدات، كەم و زۆر، وەكو ئەو ھى ھەر نەبن، ناوى نەدەبردن. ھەرچەند گانيا،
لە دلى خۆيدا تا پادەيەك پىنى خۆش بوو كە تا ئىستا، باسى ئەو مەسەلەيە
نەھاتبوو ھاراو، بەلام لە ناخى خۆيدا، لەسەر ئەمە رقى لە ناستاسيا
بوو... بەھەر حال زياتر چاوەروانى ئەو ھى لى دەكرد كە گالتە بە
كەسوكارەكەى بكات و تەشەريان لى بدات، تا بىتە دیدەنى و سەردانىان.
زۆر چاك دەيزانى كە ناستاسيا لە ھەموو كەين و بەينىكى مالى وان،
دەربارەى شوو كەردنەكەى خۆى، ئاگادارە. رەئى ھەموو كەسوكارەكەى
دەربارەى خۆى دەزانى. ئەم سەردانەى ئەو لەم كاتەدا، دواى

گه مژه

پیشکەشکردنی وینهکەیی، لە پوژی لەدایکبوونەکەیدا، لەو پوژەدا کە بەلێنی دابوو، چارەنووسی خۆی یەکلایی بکاتەو، خۆی لەخویدا بەلگە و نیشانەی پەزنامەندی وی بوو.

ئەم حیرەت و سەرسامییە زۆری نەخایاند، ناستاسیا فیلیپوڤنا یەکسەر هاتە ناو ئاستانەی دەرگاکی، ئەوجا خۆی بە ژووری نانخواردندا کرد، هەمدیس شانیکی سووکی لە میرزادە داو خستیه لاوه و خۆی بە هۆلەکەدا کرد. گانیا، یەکسەر چوو پیرییهوه، ناستاسیا، بەگەرمی تەوقەیی دەگەڵ گانیادا کرد و بە خۆشییهوه گوتی:

- ئاقیبەت هاتم. بۆچی زەنگی دەرگاکی تان ئیش ناکات. ئەدی چییە، بۆچی عاجز دیاری؟ بیزەحمەت بە جماعەتم بناسیتە.

گانیا، کە بە تەواوەتی پەشوکا بوو، یەکەم جار بە قارقارای خوشکی ناساند، ئەم جووتە ئافرەتە بەر لەوێ تەوقە لەگەڵ یەکیددا بکەن، بە شیوەیەکی سەیر و غەریب روانییانە یەکدی. ناستاسیا فیلیپوڤنا، بە درۆوه پیکەنی، بەلام قاریا خۆی شیلو نەکرد، هەولێ شاردنەوهی هیچ شتیکی نەدا، نیگای هەمان نیگای تاریک و نەگۆر بوو، کەمترین ویل و ماریفەتی جفاکی نەواند، تەنانەت بزەیهکی کالیشی پێ پەوا نەبینی. گانیا زۆر تورە بوو، دلی گیرا، بەلام تازە چی لە دەست دەهات، کار لە کار ترازای بوو، تەنیا ئەوەندەیی بۆ کرا نیگایەکی پڕ لە هەرهشە و گۆرەشەیی بکات، ئیدی قارقارا، پەیی بە گرینگی و بایەخی ئەو ساتە بۆ براکەیی، برد. بۆیە کەمێک نەرم بوو و سووکە بزەیهکی کالی مردەلەیی بە پرووی ناستاسیا فیلیپوڤنادا دا - گوايه ئەندامانی ئەم خانەوادەیه یەکیان زۆر خوش دەویست.

هەلبەتە گانیا، لە شیرزەیی و پەشوکاری خویدا، لە پیشاو یەکەم جار ناستاسیا فیلیپوڤنا ی بە خوشکەکەیی ناساند. ئەوسا نۆرەیی نینا ئالکسندروڤنا هات. ویستی وەزە و پەوشەکە کەمێک چاک بکاتەو، ئەم جارەیان قورەکەیی خەستەر کردەو، ناوی دایکی لەپیش ناوی ناستاسیادا گوت، بەلام هەر کە نینا ئالکسندروڤنا زاری هەلێنا و گوتی: "زۆر خوشحالم کە..." ناستاسیا فیلیپوڤنا بێ ئەوهی گویی لێ بگرێ، یان چاوه‌پوان بکات

گه مژده

قسه که ی ته و او بکات، به په له ئاوړی له گانیا دایه وه، بڼ ته وه ی خولک بکړی، له سهر قه نه فه یه کی چکوله، له لای په نجه ره که وه پوښت و گوتی:
- نووسینگه ی کاره که ت کامه یه؟ و... کریچییه کانتان له کوین؟ ئیوه پانسیونتان داناوه؟ کریچیتان هه ن، وا نییه؟.

گانیا، سوور بووه وه، ویستی هه رچوڼی بووه وه لامیکي بداته وه، لی ناستاسیا فیلیپوښنا، بواړی نه دا و له سهری پوښت:
- باشه کریچی له کوڼ داده نه ن؟ ژووری کریچییه کان له کوئییه؟ یانی ژووری کاریشت نییه!

ئه وس، له پر پووی کرده نینا ئالکسندروښناو گوتی:

- باشه ئه م پانسیونداریه خیریکی هه یه؟

نینا ئالکسندروښنا گوتی:

- هه لبه ته، سهریه شه ی زوره، به لام هه لبه ته قازانجیسی دهیت، ئه زقه زا ئیمه...

به لام ناستاسیا فیلیپوښنا، له وه زیاتر گوتی لی نه گرت. ته مه شایه کی گانیای کرد و به پیکه نینیکي ته وسامیزه وه گوتی:

- دهموچاوت بڼ وا گورپاوه! خودایا چه ند کومیدییه! خوژگه دهموچاوی خوت دهبینی!

ئه و پیکه نینه چه ند ساتیکي خایاند، دوا ی ئه وه به راستی سهروچاوی گانیا تیک چوو، له لیټوک دهچوو. له ناکاودا ئه و گيژي و پهریشانییه پیکه نیناوییه ی هه و هل جار بهری دا، یانی ئه و ترسه ی یه که م جاری ره وییه وه و په نگی زهره هه لگه را، لیوه کانی که و تنه ته ته له، هیچی نه گوت، به لام نیگا ئه هریمه نییه کانی بریپووه دهموچاوی ناستاسیا که هیشتا هه ر پیده که نی.

به لام ته مه شافانیکي دیکه ش له وئ بوو، ته مه شافانیک که ئه ویش به دیتنی ناستاسیا فیلیپوښنا، ده می چوو بووه کلیله و هیشتا زمانی نه کرا بووه وه. هه رچه ند وه کو سنگیک له ئاستانه ی دهرگای ژووری پیشوازیدا (میوان) چه قی بوو، به لام هه ستي به شپړزه یی گانیا کردبوو، هه ستي به وه

گمزه

کردبوو که دهموچاوی گورپاوه و شهرې لیده باریت. ئو ته مه شافانه میرزاده بوو. خو به خو، وهکو ئه وهی ئامیریکي ئوتوماتیکي بی، به جوړه ترس و نیکه رانییه که وه، چووه پیښی و به ئه سپایی به گانیای گوت:

- تۆزئ ئاو بخوره وه، خوټ هیور بکه وه، به سه، به و جوړه ته مه شا مه که...

هه لبه ته میرزاده، ئو قسانه ی له پاکیی خوږه وه کرد، هیچ مه به ست و مه رامیکي تایبه تی نه بوو، له دلسوزی خو ی کردبوونی، به لام ئه م قسانه ی باندورو کاریگه رییبه کی نائاساییان هه بوو، وهکو ئه وه بوو هه رچی که رب و کین و داغ و رقی دلی گانیا هه بوو، هه ر هه مووی به جارئ به سهر میرزاده دا دابرژیت، شانہ کانی گرت، چاوی پر که رب و کین و توله ی، به بی ئه وهی بتوانی تاقه وشه یه ک بدرکینئ، بریبه دوړ چاوانی وی، جماعت هه ر هه موو حه په سان، ته نانه ت نینا ئه لکسندروفتا هاواریکی سووکیښی کرد، پتیتسن، به مه به ستی ناویرژی هه نگاویک چووه پیښی. کولیاو فردیش چینکو، هاتنه به رده رگا که و هایم و حه یران پاوه ستان. ته نیا قاریا که سهری داخستبوو، ژیراو ژیر و به دیقت ته مه شای وه زعه که ی ده کرد. ده ستان له سهر سینگ، له پال دایکیا وه ستابوو.

به لام گانیا، یه کسهر وه خو هاته وه، قاقایه کی تورپه ی لیدا، ئه وسا به ته واوه تی وه هوش هاته وه و ئه وه نده ی له توانیدا بوو، به خویتساردی و هیمنی و به شپوه یه کی ئاسایی گوتی:

- میرزاده، چییه؟ پیت وایه پزیشکی؟ به راستی ترساندمت.

ئه وسا ئاوړیکي لای ناستاسیا فیلیپوفنای دایه وه و له سهری رویش:

- ناستاسیا فیلیپوفنا، به یارمه تیت با ئه م پیاوه هه ره به پرژه ت پی

بناسینم، هه رچه نده به خویشم ئه م به یانییه ته عاروفم ده گه لی کردووه.

ناستاسیا فیلیپوفنا، به سه رسامی روانییه میرزاده و گوتی:

- میرزاده؟ چما میرزاده یه؟ ده زانی من تۆزئ له مه پیش که

له مه دخه له که دا دیتم، وام زانی خزمه تکاره، ناردم تا خه به ری هاتنی منتان

بداتی! ها ها ها!.

گه مژه

فردیش چينكو، كه به په له دهاته ژوورې و خوشحال بوو به وې كه
نه وان دهستان به پيڅه نين كړدووه ته و و بارگرځييه كه په ويوه ته و، هه لي
دايه:

- قه يدي نيه! گوئ مه دهيه! كه س نازاني خير له چدايه!
- ميرزاده بمبوره، نه مزاني، هاواريشم به سهره كړدیت! فردیش چينكو،
تو به م به يانيه چ دهكې ليره؟ ته سه ورم نه ده كړد تو ليره بدینم.
گانيا، كه هيتشتا شاني ميرزاده ي گرتبوو و به ناستاسياي ده ناساند،
ناستاسيا فيليپوښتا، دووباره له گانيای پرسى:
- گوت كئ؟ ميرزاده كئ؟ ميرزاده ميشكين؟
گانيا گوتى:
- په كيكه له كړيچييه گاني ئيمه.

ميرزاده، وهكو كه سيتييه كي ماقول و - وهكو فرياره سيك كه له و وه زعه
ناله باره يان دهريتي - به ناستاسيا فيليپوښتا، ناسينرا. له و كاته دا كه له
ناستاسيايان دهبرده پيشي، ميرزاده به ئاشكرا گوي لي بوو په كيكه له
دوايه وه وشه ي "گه مژه ي" به كار برد، پيده چوو فرديش چينكو بي بو
رپاوردن و خوشي ناستاسيا نه و قسه يه ي كړدیت.
ناستاسيا فيليپوښتا، كه بي په چا و كړدني هيچ نه ته كيكيك، سه راپاي
ميرزاده ي به نيكا داده بيت، له سهري پويشت و بي هيچ له روودامانيك
گوتى:

- باشه كه نه و هه له گه وره يه م دهبراهت كړد، بو پيت نه گوتم؟
ناستاسيا به په روښه وه چاوه راني وه لامې وي بوو، له وه ده چوو دنيا
بيت كه وه لامه كې هينده گه و جانه ده بيت كه سهر به قور پتي ديتنه
پيڅه نين.

ميرزاده له بن ليوانه وه گوتى:

- كه له ناكواو تو م له به رده مي خومدا بيني، حه په سام...
- به لام چونت ناسيم، چون زانيت منم؟ تو منت له كوي ديتووه؟ سهيره...
هه ست دهكې له شويتنيك ديتووه!... ده ي باشه بوچي كه منت بيني له جني

گەمژە

خۆت وشک بوویت... چ سىحرىکت له منا بينى که بهو رادهيه بهنج بوويت.
جوانى؟

فرديش چينکو، لىبوک ئاسا، گوتى:

- ده شتى بلێ... بۆ وهلامى نادهيهوه؟ خۆزگه من له جىي تو بام بزانه
ههنگى چ وهلامىکم دهدايهوه!... دهى ميرزاده... به راستى که سىكى دهستوپى
سىپىت!...

ميرزاده، بهدهم پىکه نينهوه به فرديش چينکوى گوت:

- ئهگەر منيش له جىي تو بام زۆر شتم دهگوت.

ئوسا، روو له ناستاسيا فيليپوئا گوتى:

- ئهم بهيانىيه ويته کهت سه رنجى راکيشام، پاشان له گهل مالباتى
يه پانچيندا باسى تۆم کرد و... ههروهها ئهم بهيانىيه زوو، کاتى له قيتارا
بووم، پيش ئهوهى بگهه پترسبۆرگ، بارقيون روگوژن، له قيتاره کهدا زۆر
باسى تۆى بۆ کردم. جا ئهوه دهمهى که ده رگا کهم بۆ کرديتهوه، له بىرو له
خه يالما بوويت، که چى کوتوپر له بهردهمما قوت بوويتهوه.

- بهلام چۆن ناسيتمهوه...؟

- به ويته کهتا ناسيميتهوه... و...

- به چى ديدا؟

- بهوهيا که رىک، دهقاودهق، ئهوه کهسه بوويت که له خه يالى خوما
به رجه ستم کردبوويت... منيش وا وينا ده کهم که له شويىنکدا تۆم ديتبى.

- له کوى؟ کهى؟

- وا ته سه ور ده کهم ئهم چاوانهم ديتوو، بهلام مه حاله!... من پيشتر

هه رگيز لىره نه بووم... لىره نه ژياوم. رهنگه له خهوا ديتبمن...

فرديش چينکو هاوارى کرد:

- دهست خوش ميرزاده! نا، نا نيشانهى خۆت ئهنگاوت، منيش لهو

قسه يهى که کردم، ژيان ده بهمه وه... دهم خوش... ئوسا له سه رى رويشت:

- بزانه چه ند پاک و بهسته زمان و ساده و ساويلکه يه!

ميرزاده، ئهوه چه ند وشه کهمهى به دهنگىكى شپىزه و به پچىرچىر ئه دا

گه مزه

کردبوو. ته نانه ت به دهم قسه كړدنه وه، دهو سستا تا نه فېس تازه بكا ته وه. به ئاشكرا هه لچوونى پټوه ديار بوو. ناستاسيا فيليپوښا، به كونجكاوى ته مه شای ده كړد، به لام له پټكه نين كه وتبوو.

له و كاته دا، دهنگيكي تازه و بهرز، له پشت نه و خه لكه وه بهرز بووه وه كه دهوړى ميرزاده و ناستاسيا فيليپوښايان دابوو، قهره بالغيه كه ي كړد به دوو به شه وه. ئه مه سه رگه قارى خيزانه كه، جه نه رال ئيفولگين بوو، پټك له بهر دهم ناستاسيا فيليپوښادا وه سستا، جلکى فهرمى له بهر بوو، له ژيره وه كراسيكي پاكو خاوينى له بهر كړدبوو، روڼى له سمپلى دابوو. ئيدى گانيا، ئه مه ي پي قوت نه ده چوو.

گانيا گه نجىكي له خوږبايى بوو، زوړى حهز له خوډهر خستن و خونوينى ده كړد، له ماوه ي ئه م دوو مانگه ي دواييدا، هه موو پټگه يه كي گرتبوو بهر، تا هه بيه ت و ساميک به خو ي بيه خشيت و شه خسيه تيك پهيدا بكات و خو ي له وه زياتر بنوينى كه هه بوو، به لام دهيزانى هيشتا ناشيه و پياوى نه و پټگايه نيه كه هه لى بژاردبوو، له خو ي رانه ده بينى ئه م باره بگه يه نيته جى، بويه ليبرا، به وپهړى بپه روايى، خو ي بكات به سه رگه وړه ي مال، ئيدى له ماله وه دكتاتوريك بوو له وه گوړه، به لام له ئاستى ناستاسيا فيليپوښادا وه كو كه وى به زيوو بوو، مووى نه ده پساند، ناستاسيا، كاريكي كړدبوو، كه هه ميشه له نيوان ترس و ئوميدا بى، زور به سه ريا زال بوو، ته نانه ت ناوى گه داي بپسه برى لى نابوو. ئه م قسه يه گه يشتبوو گانيا، ئه ويش له دلى خويدا سويندى خواردبوو كه له ئاينده دا توله ي ئه مه له ناستاسيا بكا ته وه و به خه يالى خاوى خو ي، به ئوميدى ئه وهش بوو هه موو كي شه و گرفته كان چاره سر بكات.

ئيسا نه و شته ي كه دوو مانگ بوو، شه وو پوژ وه كو موته كه، چوكى به سر سينگيا دادابوو، دلى دهگوشى و عه زابى پوحى دها بهر دهر كه ي پي گرتبوو، جا وهره پياو له بهر چاوى كه سوكاره كه ي و له ماله كه ي خويدا، ئي حراج بكرى ت و هيچ ده سه لاتيكي نه بيت، ته نيا ئه وه ي له ده ست بى له ته ريقي و شه رمه زاريدا سوور هه لكه پټ، ته حا له و عه زابه قورسه، كه

گەمزە

ئەمە بەلای ئىنسانى بۇدەلە و مەغرورەو، عەزابتىكى زۆر قورسە. ئەو شەپەى ھەنوگە بەردەرکەى پىن گرتىبو، دیدارى خانەوادەىى نىوان بابى و ناستاسیا فىلیپوفنا بو، کە بە خەيالىش پىنى قوت نەدەچوو. ھەندى جار لە ماوہى ئەم دوو مانگەى دوايىدا، بە خەيال ئامادەبوونى جەنەرالى لە ئاھەنگى زەماوەندەکەیدا دەھىتايە بەرچاوى خۆى، زۆرى عەزاب بەوہو دەخوارد، بەلام نەيتوانىبو، ئەم دیمەنە ترسناکە، لە خەيالى خۆیدا تەواو بکات و بەلەز لە زەینى خۆى دەیسپىيەو. زۆر جار، ئەم کىشە و بەلایەى لە خەيالى خۆیدا زۆر گەرە دەکرەو، بەلام ئەو پىشەى ھەر خەلکىكى فشقەرە بۇدەلەى. لە ماوہى ئەم دوو مانگەدا، فریای ئەو کەوت کە بىر لە مەسەلەکە بکاتەو و قەرارى خۆى بدات، لە دلى خۆیدا بریاری دابوو، ھەر کارىكى، بۆ دوورخستەوہى باوکى، لەدەست بىت، تەخسیر نەکات، ئەگەر پىویست بکات، تەنانت بۆ ماوہىکى کورت، ئىدى دایكى بەمە رازى بى یان نا، بۆ پترسبۆرگى دوور بخاتەو. کاتى ناستاسیا فىلیپوفنا، چەند دەقیقەىک لەمەپىش وەژوور کەوت، گانیا بە جۆرى پەشوکا بو، بە جۆرى حەپەسا بو، کەم و زۆر، بە خەویش ئەوہى بە بىرا نەدەھات، کە لەگىنە ئاردالىون ئالکسەندروفىچ، لەناکاوا پەیدا بىت، بۆیە ھىچ تەگبىرو حىسابىتى بۆ ئەم بەلای ناگەھانە نەکردبو!

کەچى ھەنوگە، جەنەرال، بە بەرچاوى ھەمووانەو لەوئ ئامادە بو. جا چۆن ئامادەبوونى، دەتگوت خۆى بۆ زەماوەند ئامادە کردو، جلى فەرمى لەبەرە، کەیش؟ لە کاتىکا کە ناستاسیا فىلیپوفنا، لە بیانو و ھەنجەتىک دەگەرە تا گالته و سووکایەتى بە خۆى و بە خانەوادەکەى بکات (گانیا ھىچ گومانىتى لەمە نەبو). دەنا ئەم دیدارە کوتوپرەى ئەمپۆى بۆچى و لە پای چى بوو؟ ئایا بۆ ئەو ھاتبو دۆستایەتى دایكى و خوشکەکەى بەدەست بىتنى، یان لە مالەکەى خۆیاندا سووکایەتییان پى بکات؟

بەلام کە تەمەشای ھەلوپىست و پەفتارى ھەر دوو لات دەکرد، ھىچ گومانىک نەدەما و ھەموو شتىک ئاشکرا دەبو. دایكى و خوشکەکەى بە کزى

گەمژە

و مەلۇلى، وەكو خەلکىكى سووکايە تىپىنکرا، دووراو دوور لە سووچىكى ژوورە کەدا کزکۆلەيان کردبوو، بەلام ناستاسيا فيليپوفنا، لەو دەچوو، ھەر بىرىشى نەماين کە ئەوان لە ژوورەوھن!... ديارە ئەم پەوش و پەفتارەى خۆى لە خۆيدا بەلگەى بىن چەند و چوونى ئەو بوو کە شتىكى تايبەتى لەژىر سەردايە!

فرديش چىنکۆ، باسكى جەنەرالى گرت و بۆ لای ناستاسياى برد. جەنەرال، بە پىز و حورمەتەو، بە پووخواشى و ويقارەو کپنۆشى برد و خۆى ناساند:

- ئارداليون ئالكسندروفىچ ئىقولگىن. سەربازى پىر و دىرىن و بەدبەخت و سەرگەفارى خانەوادەىكى بەختەو کە ئومىدەوار و خۆشحالە، بەو زووانە خانمىكى وەھا خشىک و شەنگۆل بىتە رىزىيەو...

جەنەرال نەيتوانى قسەکەى تەواو بکات. فرديش چىنکۆ، خىرا کورسىيەكى فرياخست. جەنەرال، بە تايبەتى پاش ناخواردن، نەيدەتوانى بە باشى خۆى بە پىو بەگريت، بۆيە لەسەر کورسىيەکە پۆنىشت، تۆ بلى بەسەر کورسىيەکەدا داپوخا، بەلام خۆى تىک نەدا، نە نىگەران بوو و نە تەرىق بوو. پىک پووبەپووى ناستاسيا فيليپوفنا دانىشت، دەستى گرت، بەئەسپايى و بە جۆرە لوتف و نەزاكەتىكى نمايشىيەو، قامکەکانى بۆ دەمى برد. جەنەرال، بە شىوہىەكى گشتى بەئاسانى شىلو نەدەبوو. جۆرە ئىهماليەک بە جلەکانىەو دەبينرا، دەنا بە پوالت، پياوئىكى بە سەروسيما و بە سام و ھەيەت بوو، بە خۆيشى بەمەى دەزانى. ئەم پياوہ کاتى خۆى پياوى ناو مەجلىس و ئەنجوومەنانى بالاي کۆمەلگە بوو، لەم يەک دوو سالىەى دوايەدا، لىکەوت و پووى ئەو مەجلىس و ئەنجوومەنانەى نەما. ئىدى لەو بە دواوہ بەرەبەرە ئەو ھەيەت و سامەى جارانى نەما تا پادەيەک دەستى لە خۆى بەردا، بەلام بەو حالەشەو، گەرموگورپى و خۆشمەشرەبىيەکەى ھەر پاراستبوو. ناستاسيا فيليپوفنا، بە ئامادەبوونى ئارداليون ئالكسندروفىچ، کە ديار بوو، پىشتەر زۆر شتى دەربارە بىستبوو، زۆر خۆشحال بوو.

جەنەرال ويستى قسان بکات، گوتى:

- دەزانم کە کورپەکەم...

گەمزە

- ئا... بەلى... كۆرەكەت!... بە راستى تۆش باوكىكى باشىت! باشە بۇچى قەت نايەى بۇ لاي من؟ تۆ خۆت گۆشەگىرىت پى خۆشە يان كۆرەكەت نايەوى دەر بکەوى؟ تۆ دەتوانى ھەركاتى خۆت بتەوى سەرم بدەيت، چونكە تۆ ھىچ قسەيەكت لى ناوەشىتەو ۋە كەس ناتوانى ناو ۋە ناتۆرەت دوا بخات...
جەنەرال، دەستى بە قسان كۆردەو:

- كۆرپانى سەدەى نۆزدەيەم ۋە باوكانىيان...
نىنا ئەلكسندروۋنا، بە دەنگى بەرز گوتى:
- ناستاسيا فيليپوۋنا، بىزەحمەت ئارداليون ئەلكسندروفىچ بۇ ساتى ئىزن بدە، كارىان پىتەتى...

- ئىزنى بدەم؟ ئاخىر چۆن، تىكا دەكەم... من زۆر شتىم دەر بارەى بىستوۋە، لەمىژە ھەز دەكەم بىناسم! باشە كارى چى ھەيە؟ ئەدى خانەنشىن نىيە؟
ھەلبەتە جەنەرال تۆ ناتەوى برۆيت، من جى ناھىلى، ۋا نىيە؟
- من بەلىتت دەدەمى، كە دىتە دىدەنىت، بەلام ھەنوكە پىتۈستى بە ئىسراحتە.

ناستاسيا فيليپوۋنا، ۋەكو مندالىكى بە ناز كە بۆكەلەكەيان لى سەندىن، زىز ۋە تۇراۋ، لچى دا بە يەكا ۋە گوتى:
- ئارداليون ئالكسندروفىچ، دەلىن گوايە پىتۈستت بە ئىسراحتە...
جەنەرال، بۇ ئەۋەى، ۋەزەيكى پىكەنىناۋى دروست بىكات، دەستىكى نايە سەر دلى خۆى ۋە بە دەنگىكى گلەيى ئامىزەۋە گوتى:
- گىانەكەم، گىانەكەم...

قارىيا، بە دەنگى بەرز گوتى:
- دايكە، ئەگەر تۆ برۆى، باشتر نىيە؟
دايىكى بەرسقى دايەۋە:
- نا قارىيا، تا كوتايى دەمىنمەۋە!

ھەلبەتە ناستاسيا فيليپوۋنا، گوئى لەۋ پرسىيار ۋە ۋەلامە بوۋوبو، بەلام نەك ھەر سارد نەبوۋەۋە، بەلكو زياتر گەرم بوو، دىسان جەنەرالى دايە بەر دەمپىژى پرسىياران. لە زەرفى پىنچ دەقىقەيەكدا، جەنەرال، كەۋتە ھەۋاى خۆى ۋە بەدەم وپىتەۋە ھەموو جەماعەتى ھىتايە پىكەنىن.

گه مژه

کولیا، به دزییه وه قوْلی چاکه ته که ی میرزاده ی پراکیشا و پئی گوت:
- باشه، ناتوانی هه ر چوْنی بووه بییه یته دهره وه؟ ناتوانی؟ تکات لی
ده که م...

پوندکی بیچاره ی له چاوانی کورپژگه ی دامودا قه تیس مابوو، به ئه سپایی و
له بهر خوْیه وه گوتی:

- نه عله تی خوات لی بیت گانیا!

جه نه رال، به دهم وه لامدانه وه ی پرسیاره کانی ناستاسیا فیلیپو قئاوه، شانی لی
قاییم کرد و گوتی:

- به لی له راستیدا، من دۆستی گیانی به گیانی ئیفان فیدوروفیچ به پانچین
بووم، دۆستایه تیمان زور خوْش بوو. من و په حمه تی میرزاده لیون
نیکولایوفیچ میشکین، که خوْشبه ختانه ئه مرۆکه، دوا ی بیست سال دابران،
کورپه که یم له ئامیزگرت، سئ دۆستی گیانی به گیانی بووین، هه میشه پئکه وه
بووین. وه کو سئ تفهنگداره که بووین: ئاتوس، بورتوس و، ئارامیس، به لام
به داخه وه!... یه کیکمان حالی حازر له ژیر گلدایه، بوو به قوربانی بوختان و
دوو زمانی و گولله ی غه در و نامهردی، دووهممان ئه وه تا له بهرده مته دایه و تا
ئیتستاش دژی دوو زمانی و گولله... ده خه بتی...

ناستاسیا فیلیپو قئا، به سه رسامی پرسیی:

- گولله؟

- لیره دایه، له سینگی مندایه، له کاتی گه مارۆی قارس* دا پیم که وت،
ئیتستاش له سه رمادا، نارپه حه تم ده کات. ئیدی له شته کانی دیدا، وه کو
فه یله سووفان ده ژیم. پیاسه ده که م، له چاخانه دا وه کو بورژوایه کی خانه نشین
وه ره قبازی ده که م، پۆژنامه ی "خوْییوون*" ده خوْینمه وه، به لام سه باره ت به
(بورتوس) ی هاوپریمان - یانی یه پانچین، سئ دانه سالی خشته، په یوه ندیم
له گه لی برپوه، له سه ر ئه وه سه گه چکوله یه ی ناو قیتاره که...

ناستاسیا به وه پری کونجکاو ی پرسیی:

- سه گی چکۆله؟ ئه و چیرۆکه چییه؟ سه گی چکۆله؟ له ناو قیتار؟...

له تو وایه ده یه وئ شتیک وه بیر خوْی بینیته وه.

- ئا! چیرۆکیکی قۆر بوو، شایسته ی گپرا نه وه نییه: په یوه ندیی به (مسز

گه مزه

سمیت(ی) هاوړی شازاده خانم (بیلوکونسکایا) وه هه یه... به راستی شایسته ی
گیرانه وه نییه.

ناستاسیا فیلیپوښا، به تاسه وه گوتی:

- نا، بیگیره وه، ده بې بؤ منی بگيرته وه!

فردیش چينکو گوتی:

- منیش نایزانه. تا ئیستا نه مېستووه، ئه مه تازه یه.

دهنگی توږه ی نینا ئالکسندروښا به رز بووه وه:

- ئاردا لېون ئالکسندروفیچ!

کولیا، بانگی کرد:

- باوکه، تویان دهوئ...

جه نهرال به خوشحالییه وه که وته گیرانه وه ی چیرۆکه که و گوتی:

- به کورتی، پووداوکی کومیدی بوو. نزیکه ی دوو، دوو سال، دوو سال
که من زیاتر، ږیک دوا ی کردنه وه ی هیلی ئاسنی نیوان... بؤ کاریکی پیویست،
زور پیویست، بؤ کاری خانه نشینی به که م چووم بؤ ویستگه ی قیتار، (جلکی
مه دنیم له بهر کردبوو) بلیتی نمره یه کم بری. سواری قیتار بووم،
فارگونه که ی خوم دوزییه وه، دانیستم و دستم به جگه ره کیشان کرد، نا
له سهر جگه ره کیشان به رده وام بووم، چونکه پیش سواربوونی قیتاره که
جگه ره که م داگیراندبوو، له فارگونه که دا به ته نیا بووم. هه رچند جگه ره کیشان
قه دهغه نه بوو، به لام زوریش ږیکه پیدراو نه بوو، عاده ت وا بوو که چاوپوښی
لې ده کرا، ئیدی وه ستا بووه سهر که سه که خو ی. جامی په نجه ره که کرا
بووه وه. له ناکاوا، ږیک بهر له وه ی قیتاره که شووتی هه ره که ت لې بدات، دوو
خانم وه ژوور که وتن، چپوای نه مابوو به جی بمین، سه گیکی چکوله یان
پیپوو، ږیک به رانه بهر به من دانیستن. به کیکیان ده ستیک جلکی، شینی ئاسمانی،
به جگار شیکی له بهر دا بوو. دووهمیان دهستی جلی هه ریری رهشی یه خه
فهرووی ساده تری له بهر بوو. هه ر دوو خانم، تا راده یه ک جوان بوون، به لام
به عینوان بوون. به ینگیزی ده ئاخاوتن. من گویم نه دانی و له سهر
جگه ره کیشانی خو به رده وام بووم. راستت گه ره که بیرم له کوژانه وه ی
جگه ره که کرده وه، به لام دوا یی بریارم دا، سیگاری خو بکیشم و دوو

گه مژه

که له که ی، له په نجره که وه، که هیشتا هر کراوه بوو، بکه مه دهره وه، سه که که به باوهشی ژنه شینپو شه که وه بوو - سه گیکي زور زور بچووک بوو - هر به نه دازه ی له پی ده ستیک ده بوو، خوی رهش و چوارپه لی سپی بوو... سه گیکي زور ده گمن بوو. قرینه یه کی زیوی له مل بوو که ناوی خوی له سه ر نه خشینرا بوو. من هر به و ده قه وه، کړوکپ، بڼه وه ی گوئ به وان بده م، له جی خو دانیشتبووم، به لام هه ستم کرد جوته خانم، په ست و بیتازن، هله به ته به دوو که له جگره که ی من قه لس بوون. یه کیکیان له پشت عینه که که یه وه ته مه شای ده کردم. دیسان گویم نه دایه و خوم کرد به که په ی شه ره به ت. نه نه وان قسه یان ده کرد و نه من، خو ده بویه قسه یه ک بکه ن، ناگادارم بکه نه وه، داوایه کیان کردبا، نه دی به شهر زمانی بوجیه، به لام به رد وده ننگ هات، جوته خانم وده ننگ نه هاتن، قورپو قه پ!... خانمه شین پو شه که، له نا کاودا، بی هیچ ناگادار کردنه وه یه ک... باوه ریکه بی هیچ ناگادار کردنه وه یه ک، وکو نه وه ی نه قلی له ده ست دابی، سیگار که ی له ده ستم راپسکاند و له په نجره که وه فرپی دا. قیتار، به دهم فیشک و هوپه وه، ده ریشته. منیش سه رسام و حه په ساو، له جی خومه وه ته مه شام ده کرد. ژنیکي کتوی بوو، کتوی ته واو. نه گهر بلتی ژنیکي جوانیش بوو، ته رپوب، به ژنوبالا که له گت، زهریه کی گونائال، زور ئال بوو. ریک چاوانی بریبوونه دور چاوانی من و نه یده گواسته نه وه. منیش نه مکرده نامه ردی بی نه وه ی تاقه قسه یه ک بکه م، به وپه ری نه ده به وه، زور به نه زاکه ته وه، به وپه ری ناسکی، ده ستم برد قلاده که ی ملی سه که که م گرت و دوا به دوا ی جگره که م تورم دایه ده ری. هر نه وه نده فریا که وت قروسکه یه کی کرد و قیتار تیپه ری.

ناستاسیا فیلیپو فئا، له قاقای پیکه نینی دا، وکو مندا ل که وته چه پله لیدان و هاواری کرد:

- تو شیر ی شیر!

فردیش چینکو هاواری کرد:

- نه ی ئافهرین! وه لا بابا ئافهرین!

پتیتسن، هر چه نده، به هاتنی جه نه رال، په ست و قه لس بوو، که چی نه ویش پیکه نی، ته نانه ت کولیا ش که وته پیکه نین و هاواری کرد:

گەمزە

- ئافەرىن! دەست خۆش!

جەنەرال، بە شەوق و زەوقى تەواۋە بەردەوام بوو:

- ھەقى خۆم بوو، ھەق بە من بوو، زۆرىش ھەقم بوو. خۇ ئەگەر جگەرە لە
قېتاردا قەدەغە بىن، ھەقە سەگ لە جگەرە كېتشان قەدەغە تر بىن.
كولىا، ھاۋارى كرد:

- دەست خۆش باۋكە! كارىكى باشت كردوۋە! ئەگەر منىش لە جىياتى
تۆبام ھەر وام دەكرد.

ناستاسيا فىليپوۋنا، بە تاسەۋە پرسى:

- ئەدى ئەو خانمە چىكرد؟

جەنەرال، برۆكانى وىك ھىتەنەۋە و گوتى:

- ئەو خانمە؟ كېشەكە لىرەۋە دەستى پىن كرد، بىن ئەۋەى ھىچ قسەيەك
بكات، بىن ھىچ پېشەككە، تا تۈانى زاللەيەكى بە بنا گوئما كېشا. پىنم گوتىت
ژىنكى كىۋى بوو، كىۋى بە ھەموو مانايەك!
- ئەدى تۆ چىت كرد؟

جەنەرال، چاۋى داخست، برۆى ھەلېرىن، لىۋى كرۆشت، دەستى بلالو
كردنەۋە، بۆ چەند ساتىك بېدەنگ بوو، ئەوسا لە پر گوتى:

- جەۋى خۆم لە دەست دا.

- يانى، زۆر بە تۈندى لىت دا؟

- نە بە زاتى خوا! زۆر بە نەرمى رەفتارم كرد، بەلام بوو بە
ھەراۋەنگامەيەك ئەوسەرى ديار نەبىت، بەلام باۋەر بكة لىم نەدا، تەنيا
سوۋكە پالىكم پىنۋە نا، ئەۋىش ھەر بۆ ئەۋەى لە خۆمى دوور بخەمەۋە.
خانمە شىنپۆشەكە، بۆ نەگەتتى من نەك ھەر ئىنگلىز دەر چوو، بەلكو ھاۋدەم
و بگرە دۆستى شازادەخانم بىلوكونسكايا دەر چوو. خانمى دوۋەم كە جلى
رەشى لەبەر بوو كچە گەرەى بىلوكونسكايا دەر چوو، پىرە كچىكى سى و
پىنچ سالە بوو. ھەموو دەرزانن كە دۆستايەتتى نىۋان خانم يەپانچىن و
مالباتى بىلوكونسكايا، زۆر خۆش بوو. ئىدى ھەر شەش خانمەكە لەگەل خانمە
ئىنگلىزەكەدا، كرديان بە گرىبە و شىۋەنىك ئەوسەرى ديار نەبىن، لە راستىدا
پرسەيان بۆ سەگە نازدارەكەيان گرتىۋو. ھەلبەتە پاشان ويستم بچم

گەمزە

تەوازۆيان بۇ يىنمەۋە، تەنانەت غوزرنامە يەكشىم نووسى، بەلام نەخۇميان قەبۇل كىرد و نەغوزرنامەكەم. ئىدى لەۋەۋە ساردى كەۋتە بەينى من و خانەۋادەى يەپانچىنەۋە، لىم زىزبۇون و ئىدى نەچۈينەۋە بەلاى يەكدا. ناستاسيا فيليپوڧنا، لەناكاۋدا پرسىي:

- بە يارمەت، شتى وا چۇن دەبى؟ من ھەموۋى پىنج شەش پۇژىك لەمە پىش، ئەم چىرۆكەم لە پۇژنامەى (خۇيبۇون)دا خۇيىدەۋەتەۋە. ھەر دەقاۋدەق ئەم چىرۆكە بوو كە تۇگىراتەۋە! پووداۋەكە لە ھىلى ئاسنى پۇخى پووبارى رايندا، لەنىۋان پىاۋىكى فەرەنسى و ژنىكى ئىنگىلىزدا پوۋى داۋە: ژنەكە بە ھەمان شىۋە جگەرەكەى لە دەستى كابرا پاپسكاندوۋە و لە پەنجەرەكەۋە توپى داۋە و كابراش پىك بە ھەمان شىۋە سەگە قەزەمەكەى ئەۋى لە پەنجەرەكەۋە توپ داۋە. دەقا و دەق ۋەكو ئەمە بوۋە كە تۇگىراتەۋە، تەنانەت جلوبەرگى ژنەكەش شىنى ئاسمانى بوۋە!

جەنەرال، لە تەرىقىدا سوور ھەلگەرا. كولىاش سوور بوۋەۋە و سەرى لەنىۋ ھەر دوو دەستى نا. پىتىسن بەلەز پوۋى ۋەر گىرا. تەنیا فردىش چىنكو، ھىشتا بە قاقا پىندەكەنى. سەبارەت بە گانیا، ھەر باسى مەكە، بە درىژاىى ئەم ماۋەيە لەۋىندەر ۋەستابوو، كروكپ، خۇى دەخواردەۋە. كەس خالى بە خالى نەبىت!

جەنەرال، بەدەم مېنچەمېنچەۋە گوتى:

- باۋەر بگە، ئەۋەى بۇم گىراپتەۋە، دەقاۋدەق بەۋ شىۋەيە لە خۇم پوۋى داۋە...

كولىا گوتى:

- بابم پاست دەكات، منىش لە بېرمە كە كىشە و سەرىەشەيەكى زۆرى لەگەل (خاسمىت)ى ھاۋدەمى شازادەخانم بىلوكونسكايدا بۇ دروست بوو. ناستاسيا فيليپوڧناى بىجەيا ھەر كۆلى نەدەدا:

- ئاخىر شتى وا چۇن دەبى؟ سەيرە، پووداۋىك لە دوو شۋىنى جىاي ئەۋروپادا، بە ھەمان شىۋە، بى ھىچ جىاۋازىيەك پوۋ بدات! تەنانەت كراسە شىنە ئاسمانىەكەش، ھەر ھەمان شىۋە بىت! نا، دەبى ئەۋ ژمارەيەى پۇژنامەى "خۇيبۇونى بەلچىكى"ت بۇ بىتىرم.

گەمزە

جەنەرال، گوتى:

- بەلام ئاگادار بە، ئەوھى لە من پۈۋى داۋە، ھىي دوو سال لەمە پىشە!
- مەگەر تەنیا لەمەدا جياواز بن..
ناستاسيا فيليپوفنا، ۋەكو يەككىك توۋشى نۆرە ھىستىريايەك بوۋىن، بەدەم
قاقاي پىكەننەۋە، ئەۋ قسەيەى کرد.
گانيا، لە كاتىكا شانى بابى گرتىۋو، بە دەنگىكى شەكەت و لەرزۆك گوتى:
- بابۇ، تىكايە بەلكو لەگەلما بىتتە دەرى... دەمەۋى دوو قسەت دەگەل بکەم.
پق و كىنە لە چاۋانى دەبوۋەۋە.
لەۋ دەمەدا، زەنگى دەرگا بە جۆرى لە مەدەخەلەكەدا دەنگى دايەۋە، لە تۆ
وايە ھەر ئىستە ھەلەكەنرى. ديارە ئەم زەنگە، نىشانەى دىدەننەكى ئائاسايى
بوو. كولىا راي کرد تا دەرگا بکاتەۋە.

پەراۋىز:

* - "گەمارۋى قارس.." گەمارۋى قەلاى قارسى توركى لە سالى ۱۸۵۵دا
بوو، ئىدى دۋاي ئەۋەى گەمارۋىدراۋەكان ئازوۋقەيان تەۋاۋ بوو، لە
۱۸۵۵/۱۱/۶، پادەستى جەنەرال موراقيېف بوون.
* - "پۇژنامەى خۇبىۋون..." مەبەست لە پۇژنامەى خۇبىۋونى بەلچىكىيە
كە لە سالى ۱۸۳۰۷ لە برۆكسل دەر دەچوو. دۋستۋىفسكى زۆر جار ئەم
پۇژنامە پى زانىارىيەى دەخۋىندەۋە، بە تايىبەتى بەشە سىياسىيەكەى.

فەسلە دەيەم

لەپ، مەدەخەلەكە پېر بوو لە ھەراوزەنای كۆمەلە خەلكىك. ئەوانەى كە لە ھۆلەكەدا بوون، بە دەنگە دەنگەكەدا زانیان كە چەند كەسىك وەژوور كەوتوون و چەند كەسىكى دىكەش خەرىكە دیتە ژوورەو. دەستەيەك پىكەو و لە يەك كاتدا قسانيان دەكرد، ھاواریان دەكرد. چەند كەسىكى دىكە لە بەر قالدەرمەكاندا قسەيان دەكرد و ھاواریان دەكرد، دەرگای مالەكە كرابووو. ديار بوو ئەمانە ميوانى سەير و غەريب و عەجيب، ميوانى ناوەخت بوون. ئەوانەى لە ھۆلەكەدا بوون، ھەموو كەوتنە تەمەشاكردى يەكدى. گانيا بە ھەشتا و چوو بۆ ھۆلە گەرەكە، كۆمەلىك خەلكى لە ویندەر بىنى.

دەنگىك، كە بە گوێى ميرزادە ئاشنا بوو، بەرز بوووە و گوێى:
- ئەھا، ئەو ھەتۆى يەھودا! ھەى خايەن! سلاو گانيا، ھەى زۆل، ھەى بىزى!

دەنگىكى دى ھەلى دايە:
- بەلى، ئەو، خۆيەتى!
ميرزادە، ھىچ گومانىكى نەما كە يەكىك لە دەنگەكان، دەنگى ڤوگوژين و ئەوى تر دەنگى لىبيديف بوو.

گه مژه

گانیا، وړوکاس له ئاستانه ی دهرگا که دا وه ستابوو. کړوکپ ته مه شای ده کرد، هیچ هه ولنکی نه ده دا ږنګه له هاتنه ژووره وه ی ئو ده دوا زده که سه بګریت که دووی بارفیون ږوګوژین که وتب وون. ئه م ګروپه ټیګه له یه کی سه یروسه مېره بوو، هر یه که یان له ږه نګی بوون، هر هه موو بیسه روبه ر، فه وزایه ک بوو ئه وسه ری دیار نه بوو. هه ندیکیان زور به شر و شه پړیوی و به فره وه و پالتوګانیا نه وه وه ژوور که وتب وون، پیده چوو، سه رو شتیکیان خوار دبیته وه، به لام که سیان سیامه ست نه بوون. له وه ده چوو، هر یه کیکیان پتویستی به وی دی بی بو ئه وه ی غیره ت بیانګریت و بیته ژووره وه، که سیان به ته نیا ذاتی هاتنه ژووره وه ی نه ده کرد. ته نانه ت ږوګوژین یش که سه رده سته و پتشره ویان بوو، به پاریزه وه هه نګاوی دهن، ګرژومون و په ست و خه مین و توره دیار بوو. دیار بوو به نیازی شتیک بوو. ئه وانی دی ته نیا ده وری کورسیان ده بینی، ده بوا له کاتی پتویستدا یارمه تی ئو بده ن. ګروپه که جګه له لیبدیف، (زالیوجیف) شیان له گه لدا بوو، که قژی قیرو، نیګرو کړدبوو، پالتو فره وه که ی له مه ده خه له که دا دانا، خوی به ژوورا کړد، بی خه م و خه یال ږه فتاری ده کرد. دوو سنی که سی دیکه ی هاوته رازی خوی له گه لدا بوون، که دیار بوو کوږه بازرګانن. ئه وانی دی خه لکی هه مه جوړ بوون. یه کیکیان ده گه ل بوو که پالتویه کی سوپایی له بهر بوو، یه کیکی تریان ده گه ل بوو، که کورته بڼه یه کی یه جګار قه له وی هه میسه خه نول بوو، پیاوی سیته م، دریژنکی، به داروبار بوو، ئه ویش یه جګار قه له و بوو، بالای نزیکه ی دوو مه تر ده بوو. کابرایه کی عه بوس و مه نګ و بیده نګ بوو، دیار بوو که زور به هیزی بازووی خوی دهنازی.

له گه ل خوینکارنکی زانکو ی پزیشکی و چه کلنکی مشه خوری پولا ندیدا. دوو ژنیش له بهر قالد رمه کانه وه ته مه شای ناو ژووره که یان ده کرد و نه ده ویران بیته ژووره وه. کولیا دهرگا که ی به ږوویاندا داخست و سورګی دا.

کاتی بارفیون ږوګوژین، گه یشته بهر دهرګای هو له که، له هه بهر ګانیا دا

وهستا و گوتی:

- سلاو گانیای خوږی! ته سه وری نه ده کرد بارفیون پروگوژین
ببینی، وا نییه؟

به لام له هه مان ساتدا، له هوله که دا و ریک له بهرانبه ریا، له ناکاودا، چاوی
به ناستاسیا فیلیپوښنا که وت. هه لیه ته قهت ته سه وری نه ده کردبوو که
له و شوینه دا بیدینی. که ئوی له ویدا بینی، به رادهیه که په شوکا و شپرزه
بوو، په نگی زهره ه لگه را و لیوه کانی شین بوونه وه، به دهنگیکی نزم و
وهکو ئه وهی خوی بدوینی گوتی:

- که واته، پاسته! کاره که براوه ته وه!...

ئه وسه به دهم ددانجیر کردنه وه، به وپه پری پشم و غه زه به وه پروانییه گانیا
و گوتی:

- باشه... پاشان هه ق و حساب ده که ین!... ئه مهت لی به سه ر ناچیت!...
پروگوژین، هانکه هانکی پیکه وتبوو، زور به زه حمهت قسه ی بؤ ده کرا،
هه تا ئه و دوو وشه یه ی به پچر پچری گوت، قیر گوتی چه ق. به بی ویستی
خوی به ره و ناوه ندی هوله که ده پویش، به لام که له ناکاوا، چاوی به نینا
ئالکسندروښنا و قاریا که وت، یه کسه ر راوه ستا، هه رچه نده ناشوفته و
په شوکابوو، به لام تا رادهیه که سله مییه وه. لیبدیف، دوا به دوا ی ئه و،
وه ژوور که وت، وهکو سیته ری دووی که وت، زوری خوار دبوو وه، ئه وسه
خویندکاره که، پاشان یاروی دریت ی به شان و باهو وه ژوور که وتن، له
دوا ی ئه وانیشه وه زالیوجیف وه ژوور که وت، به پاست و به چه پدا سلاوی
ده کرد، ئه و جا کابرای کورته بنه ی قه له و که هه ولی دها رینگه بؤ خوی
بکاته وه، وه ژوور که وت. که میک شهر میان له ژنه کان ده کرد، بوونی ژنه کان
جوړه پاریز و سلکردنه وه یه کی لا دروست کردبوون، به لام پیاو ههستی
ده کرد ئه م شهرم و حه یا کاتییه، هه ر ئه وه نده بر ده کات تا ده ست پی
ده که ن، ئیدی خو به خو ده په ویده وه. هه ر که ئیشاره تی ده ست پیکردنیان
درايه، حساب بؤ بوونی ژنه کان ناکه ن.

پروگوژین، که چاوی به میرزاده میشکین که وت، حه په سا، له ناکاودا

گه مزه

پرسی:

- چی؟ میرزاده توش لیرهیت؟ هیشتا پیلاوه شره کانت له پیدایه؟
هه ناسه یه کی هه لکیتشا، یه کسه میرزاده ی له بیر چووه وه و دووباره
پروانییه ناستاسیا فیلیپوفنا، وه کو موگناتیسیتک رای بکیتشیت، به ره به ره
به ره و نه و ده چوو.

ناستاسیا فیلیپوفناش، به کونجای و نیگه رانی ده پروانییه نه و گروه.
نه نجام گانیا وه خو هاتوه، له کاتیکا به تورپی ده پروانییه نه و گروه،
پوو له روگوژین، به دهنگی بهرز گوتی:

- به یارمه تیتان! ئه ری پیم نالین ئه م کهربازاره چییه؟ چما ئیره
ته ویله یه! دایک و خوشکه که م نابین!
روگوژین، له بن لیوانه وه پرتاندی:
- دایک و خوشکه که ت ده بینین.

لیبیدف، که دیار بوو، مه رای بۆ روگوژین ده کات، هه لی دایه و گوتی:
- هه لبه ته ده یانینین.

ئه وسایاروی دریژی شه قاوه، که دیار بوو پیی وایه وهختی
ده سته کاربون هاتوه، که وته قسه ی قوړ و بیسه روبه ر.
گانیا، تاهیز له گه رویدا بوو، دهنگی لی هه لبری و گوتی:
- به سه! تکاتان لی ده که م، بچه ژووره که ی دی، یانی به راستی ئه مه
پیاوه تی نییه...

روگوژین، بی ئه وه ی له جیتی خو ی بجوولیت، له قاقای پیکه نینیکی
شه رانی دا.

- سهیره! جه نابی من ناناسیت! باشه تو روگوژین ناناسیت؟

- وا هه ست ده که م له جیه که توم دیتوه، به لام...

- ها، له جیه که منت دیتوه! له بیرت چووه وه که پیش سی مانگیک له
قومارا، به فیل دوو سه د رۆبلیت لی برده مه وه؟ که پاره ی بابم بوو؟ باش
بوو که نه و پیره میره، پیش ئه وه ی به مه بزانی مرد. تو رات کیشام بۆ
قوماره که (کنیف)ی هاوړیتیش فیلی لی کردم. ئیدی چۆن نامناسیت؟

گەمژە

پتیتسن، شایەدە. ھەر کە گونجکە ی ئەسکە ناسیکی سێ رۆبلیت نیشان
بدەم، ئامادە ی بە چوار چنگۆلە تا فاسیلفسکی بە دوایا رابکەیت، تۆ
ئەو یت! ئەو تەبیعیەتی پیسکە ی تۆیە! ھەنوکی ش ھاتووم تۆ بکرم!
مەروانە پێلاوھکانم، پارە یەکی زۆرم پێیە، دەتوانم خۆت و ھەرچی
کە سوکارت ھە یە بکرم، ئەگەر بمەوێ ھەر ھەمووتان دەکرم، ھەمووتان!...
رۆگوزین، شیت ئاسا ھاواری دەکرد و دەم بە دەم سەرخۆشتر دەبوو.
ھاواری کرد:

- ئاھ ناستاسیا فیلیپوفنا، لیم مەگرە! تەنیا یەک وشەم لە تۆ دەوێ،
یەک وشە و بەس! گەرەکتە شووی پێ بکە یان نا؟
رۆگوزین، وەکو یەکیک ھەست بکات، کاری کراو، ئەو پرسیارە ی کرد،
وەکو چۆن کە سیک لە بەر خۆی خۆی بیاریتەو، بەو ئاویە ناستاسیا
فیلیپوفنای دواند، بەلام وێرایی ئەو ش جورئەتیک لە دەمودیدا ھەبوو،
رێک لە جورئەتی ئائۆمیدانە ی کە سیک دەچوو حوکمی ئیعدام درابێ و باکی
بە ھیچ نەبێ و ترسی لە دەستدانی ھیچ شتیکە نەبێت. بەو پەری نیگەرانی و
دلەپاوی، چاوەنۆری وەلام بوو.

ناستاسیا فیلیپوفنا، بەو پەری لووتبەرزی و بەتەوس و توانجەو،
سەرپای بە نیگا دایبژت، بەلام کە پروانییە قاریا و نینا ئەلکسندروفنا و
ئەوجا گانیا، ھەلۆیستی خۆی گۆری، بە زمانیکی ئارام و جیددی و بە
جۆرە سەرسامییە کەوتی:

- ھەلبەتە نا! بە تۆچی؟ چۆن ئەم پرسیارەت ھات بە خەیاڵا؟

رۆگوزین، خەریک بوو لە خوشیا بال بگریت، بۆیە ھاواری کرد:

- ھەلبەتە نا؟ یانی شووی پێ ناکەیت؟ خۆ پێیان گوتم گوا یە بەتەمای
شووی پێ بکەیت... ئا... زۆر چاکە. ناستاسیا فیلیپوفنا! گوتیان قەولت بە
گانیا داوھ کە شووی پێ بکەیت... پێم گوتم، کەسی نەدۆزیو تەو شووی
پێ بکات ئەمە نەبێ؟ ئەم... شتی وا دەبێ! من دەتوانم بە سەد رۆبل
بیکرم. ئەگەر ھەزار رۆبلی بدەم، تۆ بلێ سێ ھەزار رۆبلی بدەم،
ئامادە یە لە شەوی زاوایەتیدا پاشەکشە بکات و بووکە کە ی بۆ من جێ بێلێ.

گەمزە

وا نىيە گانىاي نامەرد؟ بە سى ھەزار پۆبل پازى نابىت؟ پارەكە حازرە!
جا ئىستا ھاتووم تا بەلئنامەم بۆ پر بکەيتەوہ کہ دەستبەردارى ئەم
زەماوہندە ببىت. بەلئىم بە خۆ داوہ کہ بتکرم، ھەر دەشتکرم! بشفرىت ھەر
دەتکرم!

گانيا، کہ پەيتاپەيتا پەنگى دىنا و پەنگى دەبرد، ھاواری کرد:

- بۆ دەرەوہ! تۆ سەرخۆشى!

ئەم ھاواری گانيا، دارودەستەكەى پوگوژىنى ھاروژاند، ئەم
بىزكالىيەيان لە خوا دەويست، خواخواى شتىكى وايان بوو. ليبيديف خۆى
گەياندە پوگوژىن و خەمخۆرانە چەند وشەيەكى بە گوئيىدا چپاند.
پوگوژىن، بەرسقى دايەوہ:

- ھەق بە تۆيە، راست دەكەى ميرزا! راست دەكەى ھەى عەرەقخۆرى
سەرخۆش؟ بۆ نا، چ دەبى با بىي؟

ئەوسا شىتئاسا كەوتە پوانىنى ناستاسيا فيليپوڤنا، جارى شەرمانە و
جارى گوساخانە، لىي دەروانى، گوتى:

- ناستاسيا فيليپوڤنا، فەرموو ئەمە ھەژدە ھەزار پۆبل بۆ تۆ!
پيشكەشت بى! ھىي دىكەش ماوہ.. ھىي دىكەشى بەدوادا دىت! بەدەم ئەو
قسەيەوہ، بەستەيەكى لەسەر مەيزە چكۆلەكەى بەردەمى دانا. بەستەكە لە
كاغەزىكى سىبىيەوہ پىچرابوو و بە مەچىر بەستراوو.

زاتى نەدەکرد، ھەموو ئەوہى لە دلپايەتى بىلئ.

ليبيديف، كە زۆر نىگەران و ھەراسان ديار بوو، ھەمدىس بە گوئيىدا چپاند:
- نا، نا، نا...

ديار بوو، ئەو پارەيەى پىن زۆر بوو و پيشنيازى ئەوہى بۆ دەکرد، كە بە
بەرە پارەيەكى كەمتر تاقى بكاتەوہ.
پوگوژىن گوتى:

- نە، برادەر نا! نە گەوجە گيان! تۆ سەر لەم شتانە دەرناكەى. ئەمە
ئيشى تۆ نىيە... تۆ گەوجيت.

كە بىنى ناستاسيا فيليپوڤنا مۆرەى لى دەكات، خىرا ژىوان بووہوہ.

کهوته له‌رزین و گوتی:

- ئیمه هه‌ر دوو کمان گه‌وجین، تۆش و منیش.. منیش به‌ش به‌حالی خۆم گه‌وجم، خه‌تام کرد، که‌ر بووم که‌ گویم لی گرتی. که‌ به‌ قسه‌م کردیت. روگوژین، ئه‌و قسانه‌ی دوایی، به‌ جوړه په‌شیمانیه‌کی قووله‌وه کرد. ناستاسیا فیلیپوفنا، که‌ بینی سه‌روچاوی روگوژین، به‌و شیوه‌یه‌ گۆراو په‌ژمرده و په‌ریشان بوو، کوتوپر له‌ قاقای پتکه‌نینی دا، ئه‌وسا وه‌ک ئه‌وه‌ی به‌ نیازی پوښتن بی، له‌سه‌ر قه‌نه‌فه‌که‌ هه‌ستا، به‌ته‌وس و توانجه‌وه گوتی:

- هه‌ژده هه‌زار رۆبل بۆ من؟ ئاخ‌ر لی‌ره‌دا سه‌رسوال‌که‌ری و ئال‌چاخ‌ی ده‌ر ده‌که‌وئ!

گانیا، به‌ دل‌یکی پر له‌ خوینه‌وه، ته‌مه‌شای دیمه‌نه‌که‌ی ده‌کرد.

روگوژین، هاواری کرد:

- چل هه‌زار، چل هه‌زار، نه‌ک هه‌ژده! .. پتیتسن و بیسکۆپ قه‌ولیان داومه‌تی تا سه‌عات حه‌وت چل هه‌زار رۆبلم بۆ ته‌رتیب بکه‌ن، چل هه‌زار رۆبلی کاش!...

دیمه‌نه‌که‌ به‌ ته‌واوه‌تی بیتام بووبوو، به‌لام ناستاسیا فیلیپوفنا، له‌سه‌ر پتکه‌نینی خۆی به‌رده‌وام بوو، له‌ ژووره‌که‌ ده‌رنه‌ده‌که‌وت، له‌وه‌ ده‌چوو په‌له‌ی نه‌بیت و به‌ ئانقه‌ست بییه‌وئ درێژه به‌ دیمه‌نه‌که‌ بدات. قاریا و نینا ئالکسندروفناش هه‌ستا بوونه‌ سه‌ر پئ، بێده‌نگ و نیگه‌ران و هه‌راسان چاوه‌پوانی کوتایی دیمه‌نه‌که‌ بوون. چاوانی قاریا ده‌بریس‌کانه‌وه، به‌لام دایکی یه‌جگار ئه‌فسورده‌ بوو، وه‌کو بیی ناو ئاو ده‌له‌رزئی، دیمه‌نه‌که‌ خراب کاری تی کردبوو، چیوا‌ی نه‌ما‌بوو بیوریته‌وه.

- مادام مه‌سه‌له‌که‌وای لی هات، زیادی ده‌که‌م، ده‌یکه‌م به‌سه‌د هه‌زار. به‌لئ، هه‌ر ئه‌م‌رۆ، بۆتی ده‌که‌م به‌ سه‌د هه‌زار! پتیتسن فریام که‌وه، بۆمی په‌یدا بکه‌ و قازانج و سووتی مۆل و زه‌حفی خۆت وه‌ر بگره‌!

پتیتسن، به‌په‌له‌ به‌ره‌و روگوژین چوو، به‌ توندی باسکی گرت و به‌ گویندا چپاند:

- ئه‌وه‌ تو شیت بووی! تو مه‌ستی! پیت وایه‌ له‌کوئی؟ پۆلیست بۆ بانگ

گه مزه

دهكهن ها.

ناستاسيا فيليپوفنا، كه به ناشكرا دهيوست هاني بدات گوتي:

- ئهم هموو لاف و گه زافهي هيني مه ستييه.

پوگوژين، كه له وپه پري هه لچووندا بوو، هاواري كرد:

- نا، لاف و گه زاف نيينه، فشه ناكهم! تا شهوي پاره كه حازر دهبيت!

ئهمشه و سه د هه زار رۆبلي خۆت وهر دهگريت! دهبن بيسه لمينم كه پياو

قسه دهكات، قسه ي پياو يه كه و نابي به دوو!

له م كاته دا، ئارداليون ئالكسندروفيج، پهيدا بوو، به په له به رهو پوگوژين

رۆيشت و له پر نه پاندني به سه ريا:

- ئهم مه خسه ره بازييه چيه؟

ئهم هه لچوونه كو توپره ي ياروي پيره ميتر، كه تا ئهو دهمه بيدهنگ بوو،

شه قلنكي كوميدى به ديمه نه كه به خشي. ئيدي هه ندي له ئاماده بووان، ليره

و له وي كه و تنه پينكه نين.

پوگوژين، به دهم ته وسخنه وه گوتي:

- ئهم وانيكه له كوئوه پهيدا بوو؟ پيره ميتر، له گه ل مه دا وهره با مه ست

بكه ين!

كوليا، كه پوندكي شه رمه زاري و توپه يي ده باراند گوتي:

- كه شتيكي پيسي! به راستي ئهمه ئه وپه پري سووكايه تيه!

قاريا، كه له توپه ييدا ئازاي ده لهرزي، له ناكاو دا هاواري كرد:

- ئه ري كه سينك نيينه، ئهم ژنه هه رزه يه به پال وهدهر نيت؟ ماقووله!

ناستاسيا فيليپوفنا، له ولامي ئهم سووكايه تيدا، به ته وسه وه گوتي:

- خوا ئهو خوايه يه به من بگوتري هه رزه! من كه رم كه هاتووم ئه مانه

بو شه و ئاههنگه كم ده عوه ت بكه م! ته مه شا گاقريل ئارداليونوفيج، بزانه

خوشكه كه ت چ سووكايه تيه كم پي دهكات!

گانيا، كه له و هه لچوونه ي خوشكه كه ي حه په سابوو، بو ماوه يه ك مات

بوو، به لام كه بيني ناستاسيا فيليپوفنا، ئهم جاره به راستي ليريپاوه بروات،

شيتئاسا په لاماري قاري اي داو به توپه يي بازووي گرت. به جوړي چاوي

گه مژه

برپيه چاوانى، له تۆ وايه دهيهوئى دهمودهست و هەر لهويدا بيكوژيت.
هاوارى كرد:

- بينيت! بينيت چيت كرد؟

به جورى دههري بووبوو، به خويشى نهيدهزاني چ بکات. قاريا، که بهوپهري متمانه و غروورهه، چاوى برپيووه دور چاوانى براکهى، گوتى:
- چيم کرد؟ بۆ کويم دهبهى؟ بۆ کويم پادهکيشى؟ ناشى بمبهى تهوازى بۆ بينمهوه؟ چونکه سووکايهتى به دايکت کردووه و هاتووته ئيره تا حيا و حورمهتى خانهوادهکەت بهري، ههى ناپياو؟

بۆ چهند ساتيک، بهو دهقهوه، پوو به پرووى يهکتر مانهوه. گانيا، هيشتا بازووى خوشکهکەى گرتبوو. قاريا يهک دوو جار، به ههموو هينز و قوهتيكى خويهوه، دهستی راپسکاند تا خوى لهدهستی رزگار بکات، بهلام دههقهت نههات. ئيدى جلەوى خوى لهدهست دا و تا زارى گرتى تفيكى کرده چارهى براکهى.

ناستاسيا فيليپوفنا هاوارى کرد:

- پهح! ئەمهيه کچ، دهک بترهژم! ئەى ئافهري، پتيتسن پيرۆزبايت لى دهکهه!

گانيا له ههژمهتاندا بهرچاوى تاريک بوو، ئاگاي له خو نهما، دهستی بهرزکردهوه، تا يهکيک به سهروچاوى خوشکهکەيدا بکيشيت، ریک لهو کاته، دهستيکى دى بهلهز هات و دهستی ئهوى توند گرت. ميرزاده لهنيوان هەر دوو خوشک و براکهدا وهستا. له کاتيکدا، ئهويش، له ههژمهتاندا سهراپاي دهلهزى، بهتوندى گوتى:

- ئەمه چيه؟ بهس نيه؟

گانيا، له کاتيکا دهستی قاريای بهر دها، بهتورپهى گوتى:

- تۆ ههميشه دهبن له من ببى به مووى لووت؟

گانيا، که له تورپهيدا ئاگاي له خوى نهماوو، تا تواني زلهيهکى به پهنا گوئى ميرزاده، کيشا.
کوليا هاوارى کرد:

گه مژه

- وای... خودایا!...

هه ر که سه و شتیکی دهگوت. پهنگ له پووی میرزاده دا نه ما. به نیگایه کی سهیر و پر بیزاری و گازانده، راسته وخو ده پروانییه گانیا. زه رده خه نه یه کی سهیرو نا ئاسایی نیشته سهر لیوه کانی، لیوه کانی که وتبوونه ته ته له و هه رچی ده کرد هیچ قسه یه کی بو نه ده هات. ئه نجام به دهنگیکی نزم و هیواش گوتی:

- قهیدی نییه، با من له جیاتی ئه و لیدان بخوم... گرینگ نییه، به لام مه حاله بیلیم له و بدهیت!...

ئه وسا، له پریکا، دلی پر بوو، پووی له گانیا وهر گتپا، پووی کرده دیواره که و به دهنگیکی پچر پچر گوتی:

- به راستی شهرمه بو تو، بزانه چون ته ریق ده بیته وه! چون په شیمان ده بیته وه!

گانیا، دهنگوت سایمه ل لئی داوه.

کولیا، به هه شتاو به ره و میرزاده چوو، تا ماچی بکات و دلخوشی بداته وه. پوگوژین، قاریا، پتیتسن، نینا ئه لکسندروشنا و هه موو ئه وانی دیکه ش، ته نانه ت ئاردالیون ئالکسندروچی پیرش، گشتیان له دهوری خر بوونه وه.

میرزاده، به هه مان زه رده خه نه ی نا ئاساییه وه، پووو له هه موویان گوتی:

- هیچ نییه! گوی مه ده نی!

پوگوژین، هاواری کرد:

- تو راست ده که ی، ژیوان ده بیته وه. گانیا تو ته ریق نابیته وه ده ست له م مه ری پیغه مه ره ده که یته وه (وشه یه کی له وه له بارتیری نه دوزیه وه). میرزاده، هاو پنی ئازیز، واز له مانه بیته، وهره له گه ل منا... ههنگی بو ت به دیار ده که وی که پوگوژین چ دوستیکی به ئه مه که!

ناستاسیا فیلیپوفناش، له کاریگه ری و باندوری کاره که ی گانیا و هه لویست و کاردانه وه ی میرزاده به دهر نه بوو. پهنگ و پووی به ته واوه تی شیواو و خه مناک بوو، هه رگیز ده گه ل ئه و ژنه خه نده ران و شهنگول و دم

گه مژه

به پيگه نينه ی توزی له وه پيشدا تینکی نه ده کرده وه، هر چه ند ده یویست ئەم
حاله ته وه شیر ی و حاله ته گه چارپیه که ی پیشووی بیاریزی، به لام به
عالمی ئاشکرا پیوه ی دیار بو.

ناستاسیا، که دوا پرساری میرزاده ی وه بیر خوی هینایه وه، له ناکاوا و
له بهر خویه وه گوتی:

- راسته، من ئەم ده موچاوه م له شوینیکا دیتوه!
میرزاده، له پر هه لی دایه و به گله ییه کی زوره وه، به لام گله ییه کی دوستانه
و راستگويانه، گوتی:

- ئەدی تو، ئیستا هست به شهرمه زاری ناکهیت، له خوت ته ریق
نایته وه؟ تو له رواله تا شتیکی و له ناخا شتیکی تری! تو ئەو ژنه نیت که
باسیان ده کردیت...

ناستاسیا فیلیپوفا، چه په سا، زهرده خه نه یه کی کالی بو کرد، وه کو ئەوه
بوو بیهوئ شتیک بشاریته وه. به نیمچه په ژاره و نیگه رانییه که وه روانیه
گانیا و به ره و ده رگای هۆله که پویی تا وه ده ربکه وئ، به لام بهر له وه ی
بگاته ژووری مه دخه له که، له پر گه رایه وه، به هه شتاو به ره و لای نینا
ئالکسندروفنا پویش، دهستی گرت و بو لیوی خوی برد. ئەوجا به په له پهل
و به هه لچوونه وه، له بن لیوانه وه گوتی:

- هه ق به وه، راست ده کات، من به هه چ جورئ وا نیم، باشی بوچووه...
ئوه نیم...

رهنگی سوور هه لگه را، جاریکی دیکه گه رایه وه و له هۆله که وه ده ر
کهوت، به لام هینه به له ز پویش که هه چ یه کیک له ئاماده بووان فریا
نه کهوت که بزانی بوچی گه رایه وه، تاقه شتیک که دیتیان ئەوه بوو که
چهند وشه یه کی به گویی نینا ئالکسندروفنا دا چپاندبوو، به ئاشکرا دهستی
ماچ کردبوو، به لام فاریا هه موو شتیکی بینی و هه موو شتیکی گوئ لی
بوو، که پویی له پاشه وه، سه راسیمه ته مه شای ده کرد.

گانیا، وه خۆ هاته وه، به غار پویی تا ناستاسیا فیلیپوفا به پئ بکات، به لام
تازه پویشتبوو، له ژیر پلیکانه کاند گرتیه وه. ناستاسیا هاواری کرد:

گەمژە

- لەگەڵما مەیه! جارێ ئێمەشەو خواحافیز! بێی ها! گویت لێ بوو؟
گانیا، پەست و نیکەران و خەمبار، گەرایەو. هەستی دەکرد باریکی
قورس، قورستر لە جاران نیشتوووە سەر دلی، بە دەست لەگەز و
مەتەلێکی دژوارەو گیرۆدەیه. کە پەفتارەکە ی خۆی دەگەڵ میرزادەدا
دەهاتەو بەرچاو، دەست دەست ئارەقە ی شەرمەزاریی دەر دەدا، دلی
دەگوشر. بە جوړی لە فکراڤاچووبوو، بە شێوێه چووبوو ژیری و
پەشیوو پەریشان بووبوو، ئاگای لەو نەبوو کە پوگوژین و
دارودەستەکە ی یەک لە دوا یەک بە تەنیشیا، پەت دەبوون و لە
مەدخەلەکەدا شانیاڤ بەر شانی دەکەوت و پەلەیان بوو، لە سەرۆکەکیان
(پوگوژین) کە لە مالهکە وەدەر کەوتبوو، بەجێ نەمێن. هەر هەموویان
پیکەو و بە دەنگی بەرز، باسی مەسەلە یەکیان دەکرد، پوگوژین بە خۆی
شان بە شانی پتیتسن پتی دەکرد و بە جدی باسی مەسەلە یەکی لەگەڵ
دەکرد، پێدەچوو زۆر گرینگ و زەروری بیت.

پوگوژین، کە بەلای گانیا دا تێپەری گوتی:

- گانیا دۆراندت!

گانیا، نیکەران و پەشیوو، تا لە چاو و ن بوون هەر سەیری دەکردن.

پەراویز:

* "ئەو هتۆی یەهودا..." ئاماژە یە بۆ یەهودای ئەسخەریوتی، کە یەکیک
بوو لە شاگردان و یارانێ مەسیح کە بە تەماحی بەرتیل، خەبەری لێ دا. لە
کەلتووری دنیای مەسیحیەتدا، پەمز و نیشانە ی خیاڵەتکاری و نامەردییە.

فەسلەى يازدەيەم

مىرزادە، ھۆلەكەى جى ھىشت و چوو بۆ ژوورەكەى خۆى و دەرگاكەى لەسەر خۆى داخست. كولىا، بەلەز چوو بۆ نك وى تا دلخۆشىى بداتەوہ. ئەم كورىژگە بەستەزمانە بە جۆرى پموودەى مىرزادە بووبوو، كە نەيدەتوانى لىى دوور بكەوئتەوہ.

كولىا، بە مىرزادەى گوت:

- زۆر باشت كرد كە لەوئندەر پۆيشتى. شەپەكە لەوئ گەرمتەر دەبىت. ھەموو پۆژىك ھەمان تاس و ھەمان ھەمامە، ھەمووشى بە ھۆى ناستاسيا فيليپوفناوہيە.

مىرزادە گوتى:

- كولىا، لەوہ دەچىت، ئۆوہ كىشە و ئاريشەتان زۆر بى. - بەلى، دروستە. ئىدى ئەوہوہەز و حالى ئىمەيە، ھىچ ھەقى گلەيشمان نىيە، چونكە ھەمووى خەتاي خۆمانە، بەلام من برادەرىكم ھەيە، زۆر لە ئىمە بەدبەخت ترە. ھەز دەكەى پىتى بناسىتم؟

- زۆرىش ھەز دەكەم. برادەرى گيانى بە گيانى تويە؟

- بەلى، تەقريبەن. پاشان بۆتى باس دەكەم. ناستاسيا فيليپوفنا جوانە، وانىە؟ من، ھەرچەندە زۆرم ھەول دابوو كە بىدىنم، بەلام ئەمە يەكەم جارم بوو كە بىيىنم. بە راستى ئەمپۆكە يەجگار خشىك بوو! ئەگەر گانايى بىرام

گەمزە

بە خۆشەويستی و لەپیناوی خۆشەويستیدا بىخواستبايە، هېچ گلەيەكم لى نەدەکرد و نەهەقم نەدەگرت، بەلام بەو مەبەستەى پارەى لى بکيشیتەو، بە پاستى شۆره‌ييه!

- نا، من براکەتم بە دل نيه، بە شاييسته‌ى خۆشەويستى نازانم.
- تیتدەگەم، نەهەقت ناگرم، بە تايه‌تى دواى ئەو شتەى کە بەرانبەرت کردى... حەز دەکەى پەئى من لەو باره‌يه‌وه بزانی؟ هەندى دابونەريتى کۆمەلایه‌تیی باو هەن، کە من هەرگیز بۆم هەرس ناگرين. بۆ نمونە جارى وا هەيه شیتى، يان سیتبه‌نديیه‌کى شەپانى، يان گوساخیکى شەلاتى، زللەيه‌ک لە کەسێک دەدات، ئیدى ئەو کەسەى زللەکەى لى دەدرى بۆ هەتا هەتايە دەبى بەن گەپجاری خەلکى، ئابرووى دەچیت، لەناو خەلکیدا دەبى بە بەلمەبرنج، مەگەر بە خوین ئابرووى خۆى بکپیتەو، يان بچن کپنۆشى بۆ بەرن، خۆ لە بەر پینانى باوین و تەوازی بۆ پینەو و داواى بوردن لى بکەن. من پیم وایە ئەمە عادەتیکى سەخيفە، زالمانه‌يه. ئەمە رێک بپروکە و تیمەى (دەمامک*) هەکەى لیرمانتوفە، کە من بە شتیکى قۆر و گەوجانەى دەزانم و، دەگەل تەبیعه‌تدا تیک ناکاتەو، هەلبەتە دەبى ئەو‌هش بلیین کە لیرمانتوف ئەو درامایەى لە تەمەنى هەرزەکاریدا نووسیوه...

- هەلۆیستى خوشکەگەتم زۆر بە دل بوو، زۆرم خۆش وىست.
- بینیت چ تفيکی کردە چاره‌ى گانیا؟ قاریا ئازايە! بەلام تۆ ئەم کارەت نەکرد، پیم وایە نيه لەبەر ئەو بووبى کە ئازانیت. ئەو‌هتا وا بۆ ئێره دى. وەک دەلین بەسەر باس و پەسنى خۆیدا هات. دەمزانی هەر دیت! بە پاستى کچیکى بە وێل و ماريفەتە، هەرچەندە عەيبیشى هەيه.
قاریا، بەتەشەرەو بە کولیاى گوت:

- ئێره جیى تۆ نيه. برۆ بۆ لای باوکە! میرزادە خۆ بیزارى نەکردیت؟
- نەخیر، بە پینچەوانەو.
- دیسان خوشکى گەرە، هەلچوو! ئەو عەيبەکەيه‌تى. وام تەسەور دەکرد بابمان بەگەل پوگوژین بکەوین، پەنگە هەنوکه ژيان بیت کە بۆ ئەو کارەى نەکرد.

گه مزه

کولیا، به دهم دەرچوونهوه، له سهری پوښت:

- باشتړ وایه برېوم بزانه به تهمای چیه!

قاریا گوتی:

- شوکر بؤ خوا! دایکم برد و خه واندم. هیچ به زمیکی دیکه دروست نه بوو. گانیا، زور ته ریق و شهرمه زاره. هوپه کەشی پوون و دیاره!... دهرسینکی باشی وەر گرت! من هاتووم تا هم سوپاست بکه م و هم لیت بپرسم نایا پښتر قهت ناستاسیا فیلیو قنات ناسیبوو؟
- نا، نه دیتبووم و نه ناسیبووم.

- ئەدی چۆن به رهو پوو پیت گوت که ئەو ژنه نییه؟ پواله تی شتی که و ناخی شتیکی دییه؟ واته ته سه ور ده کم زور باشی بؤ چوویت، حه قیقه تت نایه مستی!... به هه رحال، گنژ و کاس بووبووم، سهرم له کاری وی دهر نه ده کرد! هه لبه ته دیار بوو که هاتبوو سووکایه تیمان پی بکات. پښتر زور چیرۆکی سه یروسه مه ره م دهر باره ی بیستبوو. ئەگەر، خوی گوتنه ی بؤ ئەوه هاتبوو، من و دایکه ده عوه ت بکات، بؤچی ئەو په فتار و مامه له غه ربیه ی ده گه ل دایکه دا کرد؟ پتیتسن زور چاکی ده ناسیت. ده لیت ئەمړۆکه زور گورابوو، سهری له په فتاره کانی دهر نه ده کرد، به تاییه تی ئەو هه لویتسه ی له هه نه بهر پوگورژیندا نواندی؟ ئەوه ی زه په یه ک حورمه تی خوی له لابن، له مالی خه لکیدا به و جوره قسه ناکات... دایکم زور خه می تویه تی. میرزاده، به بن موبالاتییه وه گوتی:

- گرینگ نییه!

- سه یر ئەوه بوو به گوئی کردیت...

- چۆن... به گوئی کردم؟

- کاتی پیت گوت، ده بن شهرم له خوی بکات، یه کسه ر گورابو.

ئهو جا قاریا، به دهم سووکه بزیه که وه له سهری پوښت:

- میرزاده، وا دیاره کاریگه ریت به سه ریه وه هیه!

له ناکاو دهرگا کرایه وه، گانیا، به شیوه یه کی چاوهر وانه کراو وه ژوور کهوت، ته نانه ت که (قاریا) شی له وی بینی، هه ر نه گه رایه وه. چهنه ساتیک له

گەمزە

ئاستانەى دەرگاكدە وەستائەوجا لەپەر و بىن هېچ دوو دلبەك، لە میرزادە
نەزىك بوو، و بە سۆز و گودازىكى قوولەو، گوتى:

- میرزادە، من نامەردىم بەرانبەر كردىت، بمبۆرە گيانەكەم!

نىگەرانى و عەزابىكى قوول بە سىمايەو، ديار بوو. میرزادە، كەمىك لىتى
پام، بە تەواوەتى حەپەسابوو، يەكسەرى وەلامى نەدایەو. گانیا، ديسان،
بە شىپرزەيى لىتى دووپات كردهو:

- بمبۆرە، تكات لى دەكەم بمبۆرە. بىتە با دەستت ماچ بكەم!

میرزادە، كە زۆر بەزەيى پىيدا هاتەو، يەكسەر و بىن هېچ قسەيەك
دەستى لە مىلى وەرى نا و هەر دووكيان بە دل و راستگويانە يەكترىان
پاموسى.

ئەنجام میرزادە، پاش ئەو، پشوو يەكى وەبەر هاتەو، گوتى:

- هەرگىز وىنام نەدەكردت و وا بىت. تەسەورم نەدەكرد، كارى وات لى
بوەشىتەو... بتوانى كارى وا بكەيت...

- بتوانم تەوازو بۆ تۆ بىنمەو؟ من لە خۆم دەپرسم، بەچ ئەقلىكەو تۆم
بەگىل دەزانی؟ لە كاتىكا ئەو، تۆ هەستت پى دەكرد، ئەوانى دى هەستىان
پى نەدەكرد، تۆ پىاوئىكى، هەقە پرس و پىاوئىت پى بىكرىت، بەلام وا چاكە،
جارى هېچ نەلەيم!

میرزادە، بە دەم ئاماژەو بۆ لای قارىا، گوتى:

- ئەمەش مەرقىكى دىيە، كە هەقە داواى بوردنى لىبەكەى!

گانیا، پىووى لە خوشكەكەى وەر گىر و بە دەنگى بەرز گوتى:

- نا، نا، ئەوانە هەمووىان دژمنى منن. باوەر بكە میرزادە من زۆرم
هەولدا، بەلام بىفايدە بوو، تەوازی لای ئەمانە بىسوودە، بە دل گەردنت ئازا
ناكەن، قەت دلایان پاك نابىتەو!

قارىا، لەناكاودا گوتى:

- بەلام من تۆ دەبۆرم!

- ئەمەش و دەچىت بۆ مالى ناستاسيا فېلپوئنا؟

- ئەگەر تۆ ئەمەر بكەى دەپۆم، بەلام هەر خۆت داوەر بە، ئايا دەشىت

گه مژه

من ئیستا بۆ ئەوی برۆم؟ دەکریت لەویدا ببینریم؟

- هەلبەتە ئەو ژنە نییه که تۆ تەسەوری دەکەیت. خۆ بە چاوی خۆت دیت چ چاو و ڕاویکی کرد؟ چ بە زمیکی نایەو؟ بەلام وەستای نمایشە!... گانیا، بە دەم ئەو قسانەو، پێکەنینیکی ئەهریمەنانە ی بۆ کرد.

- من دەزانم که ڕوولەت و ناخی یەک نین، هەزار و یەک ئۆینی تری لەژێر سەردایە، ئۆین ئەمما ئۆین! خوا دەزانێ چ داویکی دیکە ی بە دەستەوێ؟ جا گانیا تۆ وریا بە، ئاگات لە خۆ بی، تۆ دەزانێ ڕەئێ بەرانبەر بە تۆ چییە؟ من باوەڕ ناکەم! دروستە دەستی دایکە ی ماچ کرد، بەلام ئەمەش یەکنیکە لە ئۆینەکانی ئەو! گریمان هەر هەموو ئەمە نمایش (تمپیل) بوو، بەلام دایا بە تۆی گەوجاندوو، پیت ڕادەبویژی! باوەڕ بکە بڕام، پارە، هەفتا و پینچ هەزار ڕۆبڵ، ئەم هەموو زەلیلی و سەر شوڕییە ناهینێ! تۆ هیشتا پاکیت، نەلەوتاوی، باوەڕم پێ بکە پاکیت، بە گوێی من بکە و تۆش ئەمشەو مەرۆ! نەکە ی برۆیت! ئاگادار بە ئەم کارە ی تۆ دەستت داوەتی، ئاقیبەتی باش نابێت!

قاریا، که تەواو شیرزە و پەڕیشان بووبوو، ئەو قسانە ی کرد و بەلەز لە ژوورەکەو دەر کەوت.

گانیا بە دەم پۆرخەنیکەو گوتی:

- هەر هەموویان، هەمان قەوان لێ دەدەنەو، تۆ بلیی وا تەسەور بکەن که خۆم نایزانم؟ هەلبەتە من لەوان باشتەری دەزانم! ئەوێ من دەیزانم، ئەوان نایزانن!

گانیا، لەسەر کەتەکه دانیش. دیار بوو که دەبویست زیاتر بمیشتەو.

میرزادە، زاتی وەبەر خۆنا و بە شەرمیکەو گوتی:

- ئەگەر دەیزانی، بۆچی ئەم هەموو عەزابە ی خۆت دەدە ی، لە کاتیکا سوور دەزانی که هەفتا و پینچ هەزار ڕۆبڵ، ئەم هەموو عەزابە نایەنیت؟ گانیا، لەژێر لیوانەو گوتی:

- مەبەستم ئەمە نییه، بەلام که هەنوکه هاتووینە تە سەر مەسەلەکه، حەز دەکەم، ڕای تۆ لەو بارە یەو بزانم، بلی بزانم ئایا هەفتا و پینچ هەزار ڕۆبڵ

گەمژە

ئەم ھەموو دەرد و عەزابە دینی یان نا؟

- بە باوەڕی من نایهێنێ!

- دەمزان، ئەم قەسە دەکەیت. ئەدی ئەم جۆرە ژنەتانی عەیبە؟

- زۆریش عەیبە!

- زۆر چاکە... دەنا و پیرای ئەوەش ھەر دەستبەرداری نابم، بپاریکە و داومە و ھەر دەبخوازم، ھەنوکە لە جاران سوورترم لەسەر ھیتانی، تۆزێ لەمەپیش ھیشتا دوو دل بووم، لی ھەنوکە تەواو، بپاری یەكجارەكیم داو! ھیچ مەلێ، خۆت ماندوو مەكە، دەزانم چیت لە دلایە و دەتەوی چی بلی...

- ئەو نالیم كە تۆ تەسەوری دەكەیت بیلیم. سەرم لەم ھەموو متمانە و دلنایایی تۆ سوور ماو.

- لە چی؟ لە متمانە و دلنایی من؟

- لەوێ كە دلناییت، ناستاسیا فیلیپوڤنا شوو بە تۆ دەكات و بپاوتەو، لەوێ كە دلناییت ئەم ھەفتا و پینچ ھەزار رۆبڵە یەكسەر و كاش دەخزیتە گیرفانتەو. ھەلبەتە من كە ئەم قەسە دەكەم، زۆر شتی دیکەش ھەبە كە نایزانم.

گانیا، بە ڕووی میرزادەدا ھەلشاخی و گوتی:

- ھەلبەتە تۆ ھەموو شتیك نازانی. ئەگەر وا نەبوایە بۆچی ئەم ھەموو

دەردەسەرەم قەبوول دەكرد؟

- پیم وایە، زۆر جار پیاو بە تەماعی پارە و مائی دنیا ژن دینی، بەلام لە

دوا ئەنجاما، ھەر ژنەكە دەست بەسەر پارەكەدا دەگریت و بۆ ئەو دەبیت!

گانیا، لە فكران ڕاچوو، نیکەران و پەريشان كەوتە مینگەمینگ:

- نا، نا! زەماوەندی ئیمە وا نابیت... كۆمەلیك ھەلومەرجی تایبەتی

لەئارادایە...

ئەوسا، بەلەز لە سەری ڕۆیشت:

- سەبارەت بە وەلامی ئەو، ھیچ گومانێکی تیا نییە! بە چ قەرینەك

پیت وایە لەوێ ڕەفزم بكات؟

گەمژە

- من جگە لەو شتانەى كە بە چاوى خۆم دىتم، هېچ شتىكى دىكە نازانم، خوشكەكەشت، تۆزى لەمەپىش هەمان رەئى هەبوو. هەمان قسەى دەکرد...
- ئەمانە، عادەتيانە، هەر دەبى قسەيەك بكەن، دەميشيان بگرى، هەر قسە دەكەن، بەلام ناستاسيا، عەجەب بە روگوژىنى رابوارد، من بە خۆم هەستم پى كرد، باوەر بكە، بەئاشكرا ديار بوو كە پىي رادەبوارد. تۆزى لەمە پىش هەندىك بەگومان بووم، بەلام هەنوكة لىم عەيانە كە مەسەلە چىيە، رەنگە مەزەندەكەى تۆ زادەى رەفتارى ناستاسيا، دەگەل دايكم و باوكم و قارىادا بىت!

- هەروەها رەفتارى دەگەل تۆشدا.

- گريمان سەرنجەكەى تۆ دروستە، بەلام ھۆيەكەى تەنيا گيانى تۆلە ئەستىنى ژنانەى ئەو. ناستاسيا فيليپوفنا، ژنىكى زۆر ھەستيارە، زۆر تورپە، تابلىنى دلى ناسك و خۆپەرست و لەخۆبايى. رىك وەكو فەرمانبەرەيكە كە تەرفىعيان پى نەكردىت. بۆيە دەيوست خوى بنوينى و، قووت و كەسىتى خوى نيشانى ئەوان بدات، سووكايەتتى بەوان... و بە منىش بكات. ئەمە دروستە. من نكولى لى ناكەم، بەلام وىراى ئەمەش، هەر شووم پى دەكات... تۆ نازانى غروورى بەشەرى چ بەزمورەزمىكى لى دەكەويتەو. ئەم ژنە من بە پياويكى بو دەلە و سووك دەزانى، چونكە لای عەيانە كە من سوور دەزانم سووتلى و قەپاتمەى پياويكى دىكەيە، كەچى بەو حالەشەو ئەمادەم لەپىتاوى پارەدا بىخوازم. من رىك و راست و بەئاشكرا بە تەماحى پارەكەى بووم، بەلام غافلە لەوەى كە كابرەكەى دىكە، زۆر نامەردانەتر فریوى دەدات، دەكەویتە خشت و پای، رووپامایى لەبەر دەكات، بە جۆرەها قسەى ژن پەسندى وەكو لىبرالىزم، پىشكەوتنخوازى و رزگارى ئافرەت و بەو جۆرە قسانە، سووك و ئاسان دەيەيتە رەدا و قەناعەتى پى دەكات، كە بۆيە خوشى دەوى و گەرەكەتى بىخوازىت، چونكە ئافرەتەيكى پاك و دلپاك و مەينەتبارە، دەنا هېچ تەماعىكى تری بەو نىيە، حالبوكى ژىراو ژىر، مرخى لە پارەكەى خوش کردوو و تەنيا بە تەماحى پارەكەى دەيخوازىت، بەلام بۆيە منى بە دل نىيە، چونكە حەز لەو

گه مزه

چاو و پراوه ناکه م، نامه وی پراوه تبازی ده گهل بکه م... به لام له راستیدا ده بوايه نه و کاره بکه م! باشه لیږدها پرسیار نه وه یه: باشه نه و چی ده کات؟ نه ویش هر وا ناکات؟ ئیدی بؤچی ده بی سووکایه تیم پی بکات، گالته م پی بکات؟ و نه م هه موو نماییش بازیه م ده گهلدا بکات؟ وه لامه که ی زور ئاسانه: له بهر نه وه یه من ملکه چ نابم، راده ستی وی نابم... به هه ر حال، ده ییینین...

- باشه، پیشتەر خۆشت ده ویست؟

- له سه ره تاوه، به لئ، به لام توبه، به سه! هه ندی ژن ته نیا بؤ نه وه باشن ده گهلان رابویری، بیانکه ی به سووتلی خۆت. نه م قسه یه م بؤ نه وه نییه بلیم ماشقه ی من بووه. نه گهر ئاقل بیت و بیه وی به ئارامی بژی، منیش پیی رازی ده بم، به لام نه گهر ناسازگار و نه کلۆک بیت، شه رم پی بفروشت، نه و منیش یه کسه ر ویلی ده که م، پاره که ی ده به م و ده رم. نامه وی بېم به گه پجاری خه لکی، نه و هم له هه موو شتیک له لا گرینگتره!

میرزاده، به پاریزه وه گوتی:

- ویرای هه موو نه مه ش، پیم وایه ناستاسیا فیلیپوفا ژنیک ی زیره که، نه گهر پیشو هخته نه و ترسه ی هه بی، چون به و ئاسانییه ده که ویته داوه وه؟ خۆ ده توانی شوو به پیاویکی دی بکات. من سه رم له م شته سوور ماوه...

- ئا، هه موو سه ره که لیږدهایه! تق هه موو شتیک نازانی میرزاده... سه ره که لیږدهایه.. نه و دلنیا یه که من تا راده ی شهیدایی خۆشم ده وی، سویندت بؤ ده خۆم که نه وه قه ناعه تیه تی... ده زانی چیه؟ پیم وایه نه ویش به شیوازی خۆی خۆشی ده ویم. وه ک ده لئین: سزای شهیدایان زور قورسه. ئیدی به و پتودانگه، به خه یالی خۆی به درژایی ته مه نی به ئه سیر و دیلی خۆیم ده زانی و عه زابی روحم ده دات (پهنگه پتویستی به که سیکی وا بیت)، به لام له هه مان کاتا به شیوازی خۆی هه ر خۆشی ده ویم. خۆی بؤ نه مه ئاماده ده کات، ئیدی ته بیعه تی وایه، ته بیعه ت ده رمانی نییه. باوه ر بکه ژنیک ی پرووسی ته واه عه یاره. باشه، منیش براتم، ده زانم چی ده که م، حیسابی خۆم کردووه. نه و به رخورده ی من ده گهل قاریادا پیکه وته کی و په وته نی بوو، به لام به قازانجی من شکایه وه. ناستاسیا به چاوی خۆی بیینی که

گه مژه

چهند پابه‌ندی ئوم و چۆن ئاماده‌م له‌به‌ر خاتری ئه‌و هه‌موو په‌یوه‌ندییه‌کانی دیکه‌م بپریم. که‌واته‌ بۆت دهر که‌وت که‌ منیش به‌و راده‌یه ساویلکه‌ نیم که‌ به‌ئاسانی که‌ر بکریم، باوه‌ر بکه‌ که‌س گه‌وجی نه‌کردووم. رهنکه‌وا بزانی زۆر چه‌نه‌بازم. میرزاده‌ی ئازیز، رهنکه‌ من هه‌له‌ بم که‌ ئه‌م هه‌موو متمانه‌یه‌م به‌ تو هه‌یه‌ و به‌م جوهره‌ گرتی دلی خۆمت بۆ ده‌که‌مه‌وه... له‌به‌ر ئه‌وه‌یه‌ تو یه‌که‌م مرۆفی بی‌ غه‌لوغه‌ش، بی‌ شیله‌ویله‌ی که‌ له‌ ژيانما دیتوومیت! بۆیه‌ داوای بوردن ده‌که‌م که‌ پیتا هه‌لشاخیم، تکایه‌ لیم مه‌گره‌! هیوادارم لیم ریز نه‌بووبیت و له‌ دلی نه‌گرتیت. بۆ دوو سال ده‌چیت، که‌ ئه‌مه‌ یه‌که‌م جارمه‌ به‌و جوهره‌، گرتی دلم کردووه‌ته‌وه‌، به‌بی‌ په‌رده‌ قسه‌م کردووه‌. خه‌لکی مه‌ردانه‌ و ئابروومه‌ند لیره‌ که‌من، پتیتسن شه‌ریف ترینانه‌. له‌وه‌ ده‌چئ پتیکه‌نیت بی؟ پتیکه‌نیت نایه‌؟ چما نازانی خه‌لکی شه‌لاتی و سه‌رسه‌ری، پیاوی شه‌ریفیان زۆر خۆش ده‌وئ؟ تو ویزدانیت، بو‌ده‌له‌یی و چروکی من له‌ چدایه‌ که‌ هه‌مووان به‌ چاولیکه‌ری ناستاسیا فیلیپوفنا، به‌ بو‌ده‌له‌ و چروکم ده‌زانن؟ ته‌سه‌ور بکه‌، ئه‌وه‌نده‌یان ئه‌و وشانه‌ به‌ گویتا داوم، خه‌ریکه‌ لیم ده‌بن به‌ راست و به‌ خۆیشم خۆم به‌ بو‌ده‌له‌ و چروک بزنام، له‌ راستیدا ئه‌وه‌ سووکییه‌. ئه‌وه‌ چروکییه‌!

میرزاده‌ گوئی:

- من یه‌ک له‌ باری خۆم چیت به‌ سووک و چروکت نازانم. ئه‌له‌ه‌قی تۆزئ له‌مه‌پیش، به‌ سووکی سووکم ده‌زانیت، به‌لام باش بوو ئه‌و گومانه‌ت لا سه‌ریمه‌وه‌، خۆشحالت کردم. ئه‌مه‌ ده‌رسیکی باش بوو بۆ من، که‌ له‌ ئایینه‌دا به‌ خورایی و پیشوه‌خته‌ و به‌ نه‌شاره‌زایی حوکم له‌سه‌ر خه‌لکی نه‌ده‌م، ئیستا بۆم دهر که‌وت که‌ تو نه‌ سووک و چروکیت و نه‌ بو‌ده‌له‌ و خوی‌ریت، به‌ بۆچوونی من تو مرۆفیککی زۆر ئاساییت، به‌لام هه‌ندیک بیئیراده‌یت.

گانیا، به‌یه‌کی تالی بۆ کرد، به‌لام هیچی نه‌گوت. میرزاده‌ هه‌ستی کرد، بۆچوونه‌که‌ی به‌ دلی گانیا نه‌بوو. تۆزیک به‌ خویا شکایه‌وه‌ و ئه‌ویش بیده‌نگیی لی کرد.

گەمزە

گانیا، لەپەر پرسیی:

- بابم تا ئیستا داواى پارەى لى کردوویت؟

- نەخێر.

- هەلبەتە داوات لى دەکات، بەلام مەیدەیه. لەبیرمە کاتى خۆى پیاویکی ماقول بوو، پیاوى ناو پیاوان بوو، پیاوى کۆرۆ مەجلیسى پیاوماقولاى بوو. سەیرە! ئەم پیاو ماقولانە چەند زوو، چەند بەخیرایى لى دەکەون. هەرکە بە ئاستەم تووشى کیشەیهک بوون و هەلومەرجى ژيانیان گۆرا، ئیدى دەکەون و لى دەبنەو، دەبن بە دووکەل و با دەیانبات! باوەر بکە کاتى خۆى پیاویکی راستگو بوو، وەکو ئیستا درۆزن نەبوو! تۆ تەمەشا پۆزى بە چ پۆزگارى گەشتوو! هەلبەتە ھۆیکەشى مەخوریە. دەزانى ماشقەیکەشى ھەیه؟ ھەنوکه، درۆزنىکی ئاسایى و بێوھى نییە. من نازانم دایکم چۆن تەحەمولى دەکات! باسى گەمارۆى (قارس)ى بۆ تۆ کردوو! ئەى باسى ئەسپە شێتەیکەى بۆ کردوویت کە وەکو مرۆف کەوتوو تەقسە و ھاتوو تەزمان؟ یانى کارى گەشتوو تەئە و ورینانە.

گانیا، بەدەم ئەو قسانەو لە قاقای پێکەنینى دا، ئەوجا لە میرزادەى

پرسیی:

- بۆچى ئاوا تەمەشام دەکەیت؟

- سەرم لە پێکەنینە بە کول و بە دلەکەى تۆ دەسوورمى، ھێشتا دەتوانیت وەکو مندالیک پێکەنى، بە ھەمان پاکى و بێگەردى مندالیک پێکەنى. تۆزى لەمە پێش کە ھاتى ژیورەو تائاشتم بکەیتەو، گوت: "بێم دەست ماچ بکەم؟" مندالیش کە داواى بوردن دەکات، پێک وا دەکات. ئەمە ئەو دەگەینى، کە پوحى تۆ ھێشتا پاکە، نە لەوتاو، ئەو کار و قسانە تەنیا لە خەلکى روح پاک دەوشتەو! کە ئەو ھالە، ئیدى بۆچى خۆت لەو چیرۆکە گومانلیکراو وەگلاندوو، چیرۆکى ھەفتا و پێنج ھەزار پۆبل. بە راستى کارى پووچە، ھەرچى بیری لى دەکەمەو نە باوەر دەکەم و نە ئەقلم دەبیریت.

- باشە، تۆ مەبەستت چییە؟

گه مژه

- پرسپاری من ئه مه يه ئايا تو په له ناکه يت؟ باشتري نيه، پيشتر بيرى لى بکته يته وه؟ له گينه هه ق به قارقارا ئارداليونو قنای خوشکت بى...

گانيا، قسه که ي پى بړى و گوته:

- ها... دهرسى ئه خلاقم داده ده ي!... من دهرانم هيشتا مندا لم. په فتارم مندا لانه يه... باشتري نه به لگه ش ئه مه يه که من ئه م باسه م له گه ل تودا کرده وه

ئه و جا، گانيا، وه کو گهنجىک که غروورى بريندار کرابى و بيه وى پاکانه بو خوى بکات، له سه رى روشت:

- به لام ميرزاده، من ته نيا به ته ما حى پاره و پول، مل بو ئه م زه ما وهنده نادم. ئه گه ر وا بوايه حيساباته که م هه له دهرده چوو، چونکه من هيشتا له پرووى ئه قلى و که سى تيبه وه ماومه، پوخته و کارامه نيم. من هانده ريکى دهر وونى گه وړه بو ئه م کاره م هان دها، ئاره زوويه کى هه وسار پچريو هانم دها، چونکه ئامانجىکى گه وړه و ستراتيژيم داو هته چاو. په نگه وا زه ن بيه ي هه ر که هه فتا و پينج هه زار روپله که م وه ر گرت، يه کسه ر گاليسکه يه ک بو خوم بکرم، ئه م پالتو کونه که سى دانه ساله له به رمايه فرى بده م و يه کى کى تازه بکرم، چيتر هاتوچوى يانه نه که م و په يوه ندى ده گه ل دوستانى يانه م بېرم. نا شتى وا ناکه م. خه لکى پشودريژ و کولنه ده ر له ولاتى ئيمه دا زور که من، هه رچه نده زوربه يان، روحيان، روحى سووتخورانه! به لام من کولنا ده م، پىگايه که و تا نه گه مه ئامانج به رى نادم، گرینگ ئه و يه پياو پىگيه کى گرته به ر کول نه دات تا ده گاته ئامانج. ئه مه فه لسه فه و بوچوونى منه! پيتيسن، تا هه قده ساليش، له شه قام و کولانان دهنووست، قه له مېر و چه قوى ده فروشت. به ده ستمايه يه کى چهنده کوپىکيه وه ده سته کار بوو، ئه مړوکه خاوه نى شه ست هه زار روپله، به لام دواى په نجيکى زور، مه گه ر خوا بزاني چهنده له و پيناو هدا ماندوو بووه، چهندي زحمه ت کيشاوه! من ده توانم به يى زحمه ت و په نج، يه کسه ر، به ده ستمايه يه کى گه وړه وه بيمه مه يدان و ده سته کار بېم. هه مووى پازده سال نابات، که خه لکى له دووره وه بمينن، ئاماژه م بو ده که ن: ئه م

گمزه

ثیفولگینه، به قہد پاشایہ کی جو ولہ کھی ہئیہ! تو دلہئی من بیئیرادہم،
 پھسہ نایہ تیم تیا نییہ، دوورم لہ ہر بہرہ و توانایہ کی تایہ تی، بہ لام
 میرزادہی ئازیز، ئوہ بزائہ کہ لہم سہردہم و پوژگارہی ئیمہ دا
 ناخوشتترین شت ئوہیہ بہ کہ سیک بلئی، بیئیرادہ، دہستوپئ سیی، بی
 بہرہ و توانای تایہ تی، پئی بلئی پیاویکی ئاسایہ. تو تہانہت ئوہ شت
 پئ پھوا نہ بینیم کہ بہ تاوانکاریکی ماقولیشم بژمیری. بؤیہ، خوام نہما،
 چیوای نہما، پھلامارت بدہم. پر بہ دل حہزم دہکرد حہسیرمہ یانکی چاکت
 بکہم. تو زور لہ یہ پانچین، زیاتر ئہزیہتت دام. ئو یہ پانچینہی کہ (بی
 ئوہی دہری بپرئ، بہ لام لہ دلی خویدا بہ تہمایہ، ہلہ تہ ئہمہ شی لہ
 ساویلکہییہ، بی ئوہی ہول بدات ناخی من بخوینیتہوہ) من ژنہ کہ می پی
 بفروشم، تو لہوہش زیاتر ئہزیہتت دام، جا ہاوپئ گیان من لہ میژہ بہ مہوہ
 دہلتیمہوہ، بؤیہ من پیوہستیم بہ پارہیہ. ہموو ئاوات و ئامانجیکم بووہ بہ
 پارہ. ہر کاتی بووم بہ خاوہن پارہ، باوہر بکہ دہم بہ کورپکی دی، قہدر
 و حورمہ تیکی دی پھیدا دہکہم! قورپی پارہ لہوہ دایہ تہانہت تواناو بہرہ
 و پھسہ نایہ تیشت بؤ پھیدا دہکات! تا دنیا ش دنیاہ ئہمہ ہر وا دہبی و
 وا دہمینئ. رہنگہ بلئی ئہمہ قسہیہ کی مندالانہیہ، خہیالی شاعیرانہیہ. کیشہ
 نییہ، ئہگہر پارہیہک، بییتہ مایہی بہختہوہریم، عہیی چییہ؟ تازہ من ئہم
 ریکہیہم گرتوہوہ، خویم تاقی دہکہمہوہ و دہیگہیہنمہ سہر. وہکو دہلین
 ئوہی لہ دواہیا پتیکہنئ، زیاتر پتدہکہنئ. باشہ یہ پانچین بؤچی ئو
 رہفتارہ ناشیرینہ دہگہل مندا دہکات؟ دژمنمہ؟ نہخیر، تہنیا لہ بہر ئوہیہ
 کہ ہیچ حیساییک بؤ پروتہیہ کی وہکو من ناکات، کی حیساب بؤ خہلکی
 نہدار و بی پارہ دہکات! ہر ئوہندہم زحمہ تہ تا دہم بہ خاوہن پارہ،
 ئیدی پوژی منیش دیت... وا دیارہ درہنگہ، کولیا دوو جاران سہری کیشا،
 رہنگہ بیہوئ بؤ نانخواردنت بانگ بکات. من ئیدی دہپووم... جار جار
 سہرت لی دہدہم. خہمت نہبی لیرہ، لہ مالی ئیمہ بیتاقہت نابیت، دہبی بہ
 کورپی مالہ کہ، لہ ئیستاوہ بوویت بہ ئہندامیکی خیزانہ کہ. ئاگات لینی زیزم
 نہکہیت، پیم وایہ یا دہبین بہ دوست یان بہ دژمن. میرزادہوای دابنئ،

گه مزه

وهكو به دل پيشنيازم كرد كه دهستت ماچ بكم، دهستم ماچ كردباي،
لهسر ئهوه دهبوويت به دژمنم؟

ميرزاده، پاش پامانيكي كورت، بهدهم پيكنهينهوه گوتي:
- بيگومان! بهلام نهك بو ههميشه، بهلكو بو ماوهيهك، چونكه
نهتدهتواني دريژه به دژمنايهتي خوت بدهي، بيگومان دهبهخشيم.
گانيا گوتي:

- ها... ها... پياو لهگهڵ تودا، دهبي زور ئاگاي له خو بي. ليرهشا، په لاري
خوت وهشاند. كي چوزاني! لهوهيه دژمني من بيت! ئهري به راست، ها،
ها، ها له بيرم چوو: توژي لهمه پيش وام به خه يالا هات كه ناستاسيا
فيليوڤنات زور به دل بوو، وايه؟
- به... لي!

- حهزت ليههتي؟

- نه... نا!

- كه چي سوور بوويتهوه، نارهبهت دهتبنم. دهی گوڤ مه دهيه. نامه وي
بيت رابويتم. ئايا دهزاني ئافرهتيكي داوينپاكه؟ باوه دهكهي؟ پهنگه پيت وا
بي قه پاتمه ي يارو، توتسكي بيت؟ ههركيز شتي وا نيه! تا ئيسا وا
نه بووه. نه تده بيني هه ندي جار ده په شوکا و شه رمي ده كرد، ئهوه
حه قيقه ته كه يه تي. ئيدي ئه و جوړه كه سه زال ته بيهه تن. دهی باشه. خودا
حافيز.

گانيا، زور به په له و گورجي وه ده كه وت، كه ده ر چوو خوشحالت ر بوو
له وساي كه هات بووه ژووره وه.

لي ميرزا، نزيكه ي ده ده قيقه يهك، بي جووله له فكران ر اچوو، كوليا،
ديسان، له ده رگا كه وه سه ري كيشا. ميرزاده گوتي:
- كوليا گيان من شيو ناخوم، نيوه پو نانكي باشم له مالي يه پانچين
خوارد.

كوليا، وه ژوور كه وت. نامه يه كي دايه دهست ميرزاده، نامه يه كي قه و
نوشتكراو بوو به ئيمزاي جه نه راله وه. سيماي كوليا، به ئاشكرا ئه وه ي

گەمژە

نیشان دەدا که چەند ئەم نامە گەیانەنە ی لەبەر گرانە. میرزادە نامەکە ی
خویندەو، هەستا و کلاوێکە ی هەلگرت.

کولیا، بە نیکەرانی و شەرمەزاری گوتی:

- نزیکە، دوور نییە. باوکە لەسەر مێزیک دانیشتوو و قاپی مەیی
لەبەردەم خۆی داناو. نازانم چۆن توانیویەتی قەناعەتیان پێ بکات که بە
قەرز مەشروبێ بدەن. میرزادە گیان تکیە با کەس بەم نامە، با دایک و
خوشکەکەم نەزانن که من بۆم هێناوێت. هەزار و یەک سویندم خواردوو
که قەت نامە ی ئەو نەگەیهنم، بەلام چ بکەم دلم بە حاڵی دەسووتی. بەزەبیم
پێیدا دیتەو. تکات لێ دەکەم پووی مەدەیه، هەر تۆزێ پارە ی بدەیه و
وازی لێ بێت، بەتەمای وەرگرتنەوێشی مەبە.

- کولیا گیان، من خوشم هەر وام نیاز بوو، پێویستە بۆ ئیشیک تاییبەتی
بابت بدینم... فەرموو بابڕۆین!...

پەراوێز:

* - دەمامک: شانۆنامە یەکی لیرمانتوفە که لە تەمەنی هەرزەکاریدا
نووسیویەتی.

فەسلە دوازدهیەم

کولیا، میرزادەى برد بۆ "گازینۆ-بلیارد" کە نزیکى مالەکهیان بوو، پیش ئەوہى بگەیتە شەقامى لیتانیایا، لەژێر خانیکا بوو لە سەر ڕینگاکە. بە دەستە راستا، لە ژووریکى چکۆلەى تاییەتیدا، ئاردالیون ئالکسەدروفیچ، لەپشت میزیکەوہ وەکو مشتەرییەکی ھەمیشەیی، دانیشتبوو و قاپى مەشروبى لەبەردەما دانرابوو. نوسخەىەکی ڕۆژنامەى "خۆبیوونى بەلچیکى"ى بە دەستەوہ بوو، خەریک بوو دەخۆیندەوہ. چاوہ پوانى میرزادەى دەکرد. ھەر کە ئەو ی بینى، ڕۆژنامەکەى لە لایەکەوہ دانا و سەرى قسە و باسیکی دووردریژی دامەزراند، کە میرزادەى شتیکی ئەوتوى لى حالى نەبوو، چونکە جەنەرال، لە پاستیا مەستى مەست بوو. میرزادە قسەکەى پى برى و گوئى:

- ئەسکەناسى دە ڕۆبلىم پى نییە، بەلام دانەىەکی بیست و پینج ڕۆبلىم پیتیە، دەتەمى، وردى بکەوہ و پازدە ڕۆبلىم پى بدەوہ، دەنا پەکم دەکەوئ، چونکە یەک ڕۆبلى دی شک نابەم!
- ئا... بیگومان.. بیگومان، خەمت نەبى ھەر ئیستا وردى دەکەمەوہ.. ھەر ئیستا!...

- باشە جەنەرال، شتیک ھەیە حەز دەکەم لیتی بپرسم. قەت ھاتوچۆى مالی ناستاسیا فیلیپوڤنات کردوہ؟

گەمزە

جەنەرال، بەوپەڕی خۆنۆینی و خۆهەلکێشان و بەخۆفشینەوه گوتی:
 - من؟ من و نەچوو بۆم؟ ئەمە چ پرسیاریکە؟ جارە های جار گیانی من،
 جارە های جار! بەلام ئەنجام هاتوچۆم لەگەڵی بۆی، چونکە حەز ناکەم بە
 هۆی هاتوچۆی منەوه، زەماوەندیکی نابەجێ و ناپەسند دروست ببێ. تۆ بە
 خۆت بینیت، لەوێ بووی کە ئەمڕۆکە ئەوهی لەسەر بابێک بوو- هەلبەتە
 بابێکی نەرمونیان و لیبرال- کردم، بەلام لەمەودا و بابێکی دیکە دیتە
 مەیدان، هەنگی دەر دەکەوێ کە خوا بە کێی دەدا، ئایا جەنگاوەریکی
 دێزینی تەواو عەیار، سەر دەکەوێ و ئەم پیلانە پووچەڵ دەکاتەوه، یان
 ژنیکی ئەهلی رابواردنی بیحەیا و حورمەت، تیکەلاوی خانەوادەییەکی
 ڕەسەن و نەجیب دەبێت!

- دەموست بپرسم. ئایا تۆ بەو حیسابەیی دەیناسیت و هاتوچۆت لەگەڵی
 هەبوو، دەتوانی ئەمشەو من بگەیهنیتە مالی ناستاسیا فیلیپوڤنا؟ زۆر
 زەرورییە ئەمشەو لەوێ بۆم، چونکە هەر دەبێ بیدینم، بەلام نازانم چۆن بۆ
 ئەوێ بچم. دروستە ئەمڕۆ تەعاروفم دەگەڵی کرد، بەلام دەعوەتی
 ئاھەنگەکی ئەمشەوی نەکراوم. ئامادەم، هەر بەو مەرجەیی بتوانم، بە هەر
 شێوەیەک بوو بگەم ئەوێندەر، ئەگەر بووم بە گەپجاریش، هەندێ
 ئەتەکی و دابونەریتان لە بن پێیان بنەم.
 جەنەرال، زۆر بەگەرمی گوتی:

- دۆستی گەنج، تۆش ڕێک وەکۆ من بێر دەکەیهوه، هەر دەلێنی لە دلی
 مندايت.

ئەوسا، پارەکەیی هەلگرت، لە بەرکی ناو لەسەری ڕۆیشت:
 - من کە ناردم بە شوینتا زەحمەت بکێشیت و بێی بۆ ئێرە، لەبەر ئەم
 تۆزە پارەیه نەبوو! بەلکو بۆیه بە شوینما ناردیت، تا بە دوو قۆلی، هێرش
 بکەینە سەر ناستاسیا فیلیپوڤنا، یان بە گوتەییەکی دی بە دوو قۆلی
 ڕووبەرووی ببینەوه! جەنەرال ئیفولگین و میرزادە میشکین! ئەوجا بزانه
 ئەم هەقەیمانییە ئێمە چ کاریگەرییەکی دەبێت! بە ناوی ئەوهوه کە بە
 بۆنە پیرۆزبایی ڕۆژی لەدایکبوونیەوه، سەری دەدەم، بزانه چۆن ویستی

گه مژه

خوم، هه لئه ته راسته وخو نا، به لكو به شتوه يه كي ناراسته وخو، ده سه پيتم.
ههنگي گانيا ده كه ويته سهر دوو پيانيك: يان ده بي بابيه پيژ و
حورمه ته كه ي هه لئيرئ يان... يارو... ئيدي چ ده بي با بي!
بيركردنه وه كه ت زور باشه. سه عات تو ده كه ويته پي، هيشتا زووه.

- باشه مالي ناستاسيا له كوييه؟

- ليره وه دووره، نزيكي ئوپراي گه وره يه، له ئه پارتمان كه ي ميتوفسوفه،
ئه وه ي ده روانيته سهر مه يدانه كه، له قاتي يه كه مدييه... هه رچه نده ئه مشه و
جه ئني له دايكبوونيه تي، به لام ميواني زور نابيت، زور زوو ده پون.

به تلنكي شهو بوري، ميرزاده هيشتا دانيشتبوو و به دهم چاوه پروانيه وه
گويي له جه نه رال ده گرت. كه لينكا لينكا سهر ي حيكايه تيكي تازه ي
ده كرده وه و هيچياني ته واو نه ده كرد. كه ميرزاده گه يشتبوو ئه ويته در،
جه نه رال قاييكي تازه ي داوا كردبوو، دواي يهك دانه سه عات ئه وجا ته واوي
كرد... دواي ئه وه داواي قاييكي دي كرد، هه لئه ته ئه ويش سه عاتيكي
بردوو، جا وهره بيهينه به رچاوي خو، چون جه نه رال، به دهم
خواردنه وه وه، هه موو سهر به وورد ي خو ي بۆ ميرزاده گيپراوه ته وه. ئه نجام
ميرزاده رابوو و گوتي ناتواني له وه ي پتر چاوه پروان بكات... ههنگي
جه نه رال، دوا چوپري قايه كه ي هه لدا، هه ستا و به لاره لار به ره و ده رگاي
ده ره وه پويشت. ميرزاده به راده يهك په ست و بيزار بوو بوو، له داخا
كه وته لومه ي خو ي كه چ گه وجان به ريشي خو ي داوه ته ده ست جه نه رال و
باوه ري پي كردوو، هه رچه نده قهت نه باوه ري به جه نه رال هه بوو و نه
ريشي خو ي دابوو ده ستي، ته نيا ده ويست له ريگه ي ئه وه وه خو ي
بگه يه نيته مالي ناستاسيا فيليپوفا، ئيدي چ بزاني جه نه رال تووشي ئه م
به زمه ي ده كات. جه نه رال فول سهر خوش بوو، ئيدي زماني پزابوو ئه م
پژان، له يه كبينه، بي وه ستان، به دهنگيكي گريان ئاميزه وه، قسه ي ده كرد،
گلهي ئه وه ي ده كرد كه سهر چاوه ي هه موو به دبه ختييه كي خو ي و
خانه واده كه ي، به د پرفتاري مال و منداله كه يه تي و كاتي ئه وه هاتوو،
سنووريك بۆ ئه م هه رهس و داپوخانه دابنيت.

گەمزە

ئەنجام، بە دوو قۆلى گەيشتە شەقامى لىتانيا. هېشتا دىنيا نەى بەستبوو. بايەكى ساردى شىدارى ناخۇش بە گف و ھۆر خۆى بە شەقامەکاندا دەکرد. گالیسکان بە دەم رېوھ قوپیان دەپرژاند، تەقەى سىمى ئەسپەلات، لەسەر شەقامەکان دەنگیان دەدايەوھ. رېيواران، بە جلى تەپەوھ، بە پارىزەوھ بەسەر شۆستەکاندا تىدەپەرىن. جارجارىش رېيواریكى مەست تىدەپەپى.

جەنەرال گوتى:

- ئەو پەنجەرە پروناکانەى قاتى يەكەمى ئەم ئەپارتمانە دەيىنى؟. ھەموو كۈنە ھاوپىشەکانى من لەویدا دەژىن، من كە لەوان خزمەتم زۆرتەرە و لەوان پتر پەنجەم داوھ، دەبى بە ھەزار گيانە مەرگى و بە پاى پىادە، بەرھە ئۆپراى گەورە، بۆ مالى ئافرەتتىكى بەدناوى گومانلىكراو بېرۇم! پياويك كە سىيازەدە گوللەى بە سىنگەوھىە!... باوھ ناكەيت؟ بىروگوف* لەبەر خاترى من بروسكەيەكى بۆ پارىس نارد، بۆ ماوھەك سىفاستوبولى ئابلوقەدراوى جى هېشت، ئەوجا (نىلاتون)ى پزىشك باشى، پزىشكانى دەربارى پارىس، بە ناوى زانستەوھ، مۆلەتى وەر گرت، كە يىت بۆ سىفاستوبولى گەمارۆدراو تا معاينەى من بكات. ھەلبەتە سەرکردايەتتى بالا، ھەموو ئاگايان لەم مەسەلەيە ھەبوو: "ئاھ ئەمە ئەو ئىقولگىنەيە كە سىيازەدە گوللە بە سىنگىەوھىە!..." بەو جۆرە باسيان دەکردم. ميرزادە، ئەو خانووى ئەويندەرى دەيىنى؟ جەنەرال، (سووكولوفىچ)ى ھاوقەتارى من دەگەل بىنەمالە زۆر پەسەن و نەجىبەكەيدا، كە زۆرپەتتىكى زۆرى ھەيە لەو خانوودا، لە قاتى يەكەمدا، دەژى. ئەو مالە و سى مالى دىكە لە شەقامى نفسكى و دوو مالى دىكە لە شەقامى مۇرسكايدا، سىنور و ئاقارى پەيوەندىيە شەخسىيەكانى مەن.

نىنا ئەلكسندروفا دەمىكە مىلى بۆ ئەمرى واقىع داوھ، دەستى لە ھەموو شتىك شۆردووھ، بەلام من هېشتا دەگەل بىرەوھرىيەكانما دەژىم... يانى پركىشى ئەوھ دەكەم بلىم، دەگەل كۈنە ھاوقەتار و ژىر و دەستەكانمدا، كە هېشتا، لىم نەبى بە درۆ، بە پەرسەن دەمپەرسەن، ھەست بە ئاسوودەيى

گەمژە

دەكەم. بۆ نموونە ئەم جەنەرالە سوو كولوڧىچە، ماوھىەكى زۆرە نەچومەتە دىدەنى و ژنە مېرىقانەكەيم، ئانافىدور و قنام نەدىتووە... مېرزادەى ئازىز، ھەلبەتە بە خۆت دەزانى، ھەر كەسى دەرگای مالاكەى لە پرووى خەلكى داخرايىت، نەتوانى پېشوازيى خەلكى بكات، ناچار دەبىت ھاتوچۆى خەلكى نەكات... بە ھەرحال پىدەچى باوھ پم پى نەكەيت. دەلیم بۆچى كورپى باشتىرین دۆست و ھاوړپى منداڵیم، يانى تۆ، بەم خانەوادە بەختەو ەرە نەناسىتم؟ جەنەرال ئىڧولگىن و مېرزادە مېشكىن!... لەوئ كچىكى يە جگار خشىك و دلرفىن دەبىنى، نا، نا يەك كچ نا، بەلكو دووان، نا سىان دەبىنى، كە بە راستى زىنەتى كۆمەلگە و پايتەختەكەمانن: جوانى، رۆشنىبرى، مەسەلەى ژنان، شىعر و ھۆنراو و ھەر ھەموو ئەو شتەنەيان بە زیادە و تىا دەبىنى... ئەمە جگە لەوھى، بەلای كەمەو، ھەشتا ھەزار رۆبلى كاش بۆ جىازىي ھەر يەككىيان دانراو... بە ھەر حال، قسە ھەزارە دوانى بەكارە، ھەر دەبى بەو مالەت بناسىتم، ئەمە ئەركى سەرشانى منە! جەنەرال ئىڧولگىن و مېرزادە مېشكىن!

مېرزادە پرسىي:

- ئا ئىستا؟ يانى بىرت چوو كە...

- نا، لە بىرم نەچوو، نەخىر ھىچ شتىكم بىر نەچوو. فەرموو لىرەو ھەژوور بكەو! بەم قالدەرمە جوانانەدا سەر بكەو. سەيرە كە دەرگاوانى لى نىيە، يارۆى سويسرى گۆپى گومە. ئا ئەمرو پشوو و ئەوئش قوچاندوويەتى. نازانم بۆ تا ئىستا ئەو ھەمىشە مەستەيان دەر نەكردووە. ئەم سوو كولوڧىچە، بە ھەموو شتىكى، بە سەرۆت و سامان و بەختەو ەرى ژيانىو، بە سەرکەوتنى خزمەتى سوپايىو، قەرزاربارى منە، تەنيا قەرزاربارى منە، بەلام فەرموو ئەو ھەمىشە گەشتىن.

مېرزادە، دەستى لە ھەموو ئىعترازىك ھەلگرت. ملەكچ و گوپرايەل دووى جەنەرال دەكەوت، لە ترسى ئەوھى نەبا پرەنجى و لىي توپە بىيت، لە خەيالى خۆيدا بە ئومىدى ئەو بوو كە بەرەبەرە جەنەرال سوو كولوڧىچ و خانەوادەكەى لە بىر دەچىت و دەر دەكەوئ كە ئەم جەنەرالە رۆژى لە

گه مژه

پوڙان نه بووه و نيبه، ههنگي دهتوانن به دوو قوځي، به کاوهخو، به
 قالدرمهکاندا داگه پښ و بيته خواري و ملي پښگای خوځيان بگرن، به لام که
 ديقه تي دا، خهريکه نهو چاوه په شهي کال ده بيته وه زور نيگه ران و شپړزه
 بوو: جه نه رال، وهکو که سيک که به راستي دوستانې زوري له ويندهر هه بن،
 زور به متمانه وه ميرزاده ي به سهر قالدرمهکاندا سهر ده خست و، له هر
 ههنگاو يکدا زور به وردی و به ديقه و پروونيه کی ماتماتيکانه وه، له ژيان و
 وه زغ و حالي هر يه کيکيان دهدوا. که گه شته قاتي يه که م، له دهستي
 راستدا، له بهر ده رگای شوقه يه کی نايابدا وه ستان، جه نه رال دهستي بو
 زهنگي ده رگا که برد، ميرزاده که و ته بيری نه وهی هه لیت، به لام له بهر
 کونجکاو يی خو ی، هه لوه سته يه کی کرد و گوتی: جه نه رال، تو هه لای،
 تابلوی سهر ده رگا که ناوی (کولاکوف) ی له سهره، به لام قه رار بوو تو
 دیده نی سووکولوفیچ ناویک بکه یت.

جه نه رال گوتی:

- کولاکوف؟... کولاکوف هيچ مانايه کی نيبه. من کولاکوف هر به
 به شهریش نازانم. نه مه مالی سووکولوفیچ و من له زهنگی مالی
 سووکولوفیچ ده دم... نا نه و هتا وا هاتن ده رگا بکه نه وه.
 به راستي ده رگا کرایه وه، پيشخزمه تیک له ده رگاوه سهری کيشا و گوتی
 خاوه ن مال، به خیزانی چوونه ته ده ره وه.
 ئاردا لیون ئالکسندروفیچ، به خه مبارییه کی زوره وه چهنده جار یک
 دووباره ی کرده وه:

- هه یفی، به راستي هه یف که له م پوڙه دا چوونه ته ده ری! له
 به دبه ختی منه!

نه و جا پرووی کرده پيشخزمه ته که و گوتی:

- گیانه، نه گهر هاتنه وه، بلای جه نه رال ئیفولگین و ميرزاده ميشکین
 هاتبوون بو دیده نی و نه حوالپرسی، پیز و حورمه تی زوریان هه بوو،
 زوریان پښ ناخوش بوو که له مال نه بوون...
 ریک له و ده مه دا، که سیکي دی، له پشت ده رگا کراوه که وه ده ر که وت، که

گه مزه

پتده چوو کاره کهر یان مامۆستای تایبه تی بی، خانمیک بوو له ته مه نی
ده وروبهری چل سالیډا، جلیکی رهشی رهشی له بهردا بوو، که گوئی له
ناوی جه نه رال ئیقولگین و میرزاده میشکین بوو، به دوو دلی و
کونجکاوییه وه هاته پیشه وه، به دهم ته مه شاگردنی جه نه رال وه گوئی:

- ماریا ئه لکسندروفتا له مال نییه، ده گهل ئه و کچه گه نه دا، ده گهل خانم
ئالکسندرا میخائیلوفنادا چوو به بۆ مالی داپیره ی.

- یانی ئه لکسندرا میخائیلوفناش پۆیشته وه؟ ته مه شا، له و به دبه ختیه!
تکایه به ئه رک نه بی، ئه و په ری ریزو حورمه تم بگه یه نه خزمه تی ئالکسندرا
میخائیلوفنا، هیوادارم بیرت نه چیت... پتی بلی من پر به دل، له کانگای
دل مه وه هیواخوازم ئه و ئاواتانه ی بینه دی که شهوی پنجشه ممه به دهم
گوینگرتنه وه له مۆزیکێ چۆپان، به ئاواتی ده خواست. بیرت ناچی!...
ئه و په ری ریز و حورمه تی پی بگه یه نه! جه نه رال ئیقولگین و میرزاده
میشکین!

خانمه ره شپۆشه که، که هینور بوو بووه وه گوئی:

- نا بیرم ناچیت، پتی ده لیم!

له کاتیکه که به قالدرمه کاندادا ده گه پان، جه نه رال که هیشتا
جۆشوخرۆشی دانه مردبووه وه، داخ و که سه ری ئه وه ی ده خوارد که کهس
له مال نه بووه و میرزاده، له دیدار و ناسینی ئه و خه لکه میهره بانه بیتیه ش
بووه.

- ده زانی، من به ته بیعه ت که می شاعیرم؟ هه ستت به وه کردووه؟

ئه و جا، له پر و به شیوه یه کی چاوه پروانه کراو گوئی:

- به لام، به لام وا بزنام لیمان تیک چوو بوو. ئیستا بیرم ده که ویتنه وه که
خانه واده ی سووکولوفیچ له ئه پارتمانیکی دیدا ده ژین، پیم وایه هه نوکه له
مۆسکۆ بن. به لی من به هه له چوو بووم، به لام ده ی... گرینگ نییه!

میرزاده، مات و حه یران گوئی:

- من ده مه وی یه ک شت بزنام. ئایا ده بیت به ته واوه تی واز له تو بینم؟

باشتر نییه خۆم به ته نی برۆم؟

گەمزە

- ۋاز بېنى؟ باشتىر؟ بە تەننى؟ بە لام بۇچى لە كاتىكا شتەكە بە لای مەنەۋە زۆر گرینگە، چارەنۋوسى خانەۋادەكەمى پىئو بەندە، تۆ ئەۋ كارە بىكەيت؟ نا، برادر! تۆ (ئىقولگىن) ت باش نەناسىۋە. ھەر كەسىك پال بە ئىقولگىنەۋە بدات ۋەكۆ ئەۋەيە پالى بە كىئوۋە دابىت. "كە پالت دا بە ئىقولگىنەۋە يانى پالت داۋە بە كىئوۋە" كە يەكەم جار پەيۋەندىم بە سوپاۋە كرد و چوۋمە فەسىلى سۋارە، واياں دەگوت، بە لام دەبى، پىش ئەۋەى بۆ ئەۋىندەر بېۋىن، لەسەر بېگى خۇمانەۋە سەرى مالىك بدەم كە چەند سالىكە، لە دۋاى دادگايى و بوختانەكانەۋە، ھەر كاتى گىرۋەدى مەينەتى و تەنگانەيەك دەم، پۈچم لەۋى دەھىۋىرى و ئارام دەگرىت...

- دەتەۋى سەرى مالى خۇتان بدەيت؟

- نا، دەمەۋى سەرى خانم تىرتىف بدەم، كە بىئەۋنى كاپتن تىرتىف بوو، كاپتن تىرتىف، كاتى خۇى ژىر دەست و بگرە دۆستم بوو. لەۋى، لە مالاكەى خانم تىرتىفدا، پۈچم تازە دەبىتەۋە، لەۋى ھەرچى خەم و پەژارەى پۆژانە و خانەۋادەيىم ھەيە، فېرى دەدەم، لە بىرى دەكەم. جا چونكە ئەمىرۋ بارىكى دەروۋنى قورسەم بەسەر شانەۋەيە، پۈچم ئۆقرەى لىبراۋە، من...

مىرزادە، لە بن لىۋانەۋە پرتاندى:

- ۋا بزەنم، كەرىتتەكى گەۋرەم كرد، كە بىزارم كردىت... جا تۆ ئىستا... بە ھەر حال خۇدا حافىز!

جەنەرال ھاۋارى كرد:

- مە حالە، كۆرى باش، چۆن دىلەم ھەر ۋا سوۋك و ئاسان بېۋىت! ئەم بىئەۋنە، ئەم سەرگەرەى خىزانە، دەزانى چۆن بۆم دەبى بە مۇسىقا و سەرانسەرى بوۋنم، بە ئاۋاز ئاۋەدان دەكاتەۋە! زۆرم پىناچىت، ھەر پىنج دەقىقەم پىدەچىت. ئىدى ئەۋى بۆ من ۋەكۆ مالى خۇم واىە. پشۋويەك دەدەم، دەستىك بە خۇمدا دىنم و ئەۋسا دەتۋانين بە گالىسكە بۆ مەيدان (ئۆپراى گەۋرە) بېۋىن. باۋەر بىكە، من بە درىژاىى (شەۋبىرى) يەكە پىۋىستم بە تۋىە. تەمەشا. ئەۋە گەيشتىن. ئەمە مالاكەيە. ئا... كولىا، تۆش لىرەى؟

گه مژه

مارتا بوريسوفنا له ماله، يان توش تازه گه يشتووی؟ کوليا، که لای دهرگای
حه وشه و له نيو حه وشه که دا تووشيان بووبوو، گوتی:

- نا! من! ده ميکه ليترهه. لای ئيپوليت بووم، حالی خراتر بووه، ئهه
به يانييه له جيگا نه هاتوه ته دهری، دابه زی بووم تا ده سی وهره ق بکریم.

کوليا، که ديقه تی وهستان و پيگردنی بابی دا و بينی حالی بی حاله،
هاواری کرد:

- باوکه ئه وه چييه! وه زع و حالیکي سه یرت هه يه! به هه رحال فه رموو با
سه ر بکه وين!

ئهه ديتنه ی کوليا، ميرزاده ی ناچار کرد به گهل جه نه رال بکه ويته و سه ريکی
مالی بوريسوفنا بدات، به لام له يهک-دوو ده قيقه پتر له وي ماتهل نه بيت.
ميرزاده پنيوستی به کوليا بوو. ليترا بوو به هه ر خه ی بووه جه نه رال جي
بيلی. زور په شيمان بوو له وه ی پشتی به جه نه رال به ستبوو. ماوه يه کيان پی
چوو تا به دهه سه رکه و تنه وه گه يشتنه قاتی سيتهه.

کوليا، به دهه سه رکه و تنه وه له باوکی پرسیی:

- ده ته وي ميرزاده يان پی بناسيني؟

- به ئی، گیانه کهه، دهه وي بيناسينم: جه نه رال ئيفولگين و ميرزاده

ميشکين... ئه دی مارتا بوريسوفنا چونه؟

- ده زانی باوکه؟ باشتروايه نه چی بو لای. به رد به با ده کات!

سی دانه روزه خوتت نشان نه داوه و ئه ويش چاوه پروانی پاره ده کات.

بوچی به ليتی پارهت داوه تی؟ تو هه ميشه هه ر وایت، به هه رحال، فريای خوت

بکه وه و ته گيیری حالی خوت بکه!

له قاتی سيتهه، له بهر دهرگايه کی نزم وهستان. جه نه رال که به ئاشکرا

هه راسان بووبوو، ميرزاده ی خسته پيش خوی و له بن ليتاوه وه گوتی:

- من خوم ده دههه پال تو، دهه وي غافلگيري بکهه!

کوليا، يه کهه جار وه ژوورکه وت. ئافره تیک که سوراوسپياويکی توخ توخی

کردبوو، به جووتی نه علی کون و چاکه تيکی يه خه فه رووی ده لبه وه، که قزی

له شيوه ی ورده پرچدا بادا بوو، ته مه نی نزیکه ی چل ساليک ده بوو هاته

به رده رگا. هه رکه چاوی به جه نه رال که وت، دايه بهر ده مريژی جنيو:

گه مزه

- خۆیه تی، هه مان میژده کی نه گریس و بیفه په! دلم خه بهری دابوو که دیت...

جه نه رال، به دهم بزه یه کی ده سترده وه، له بن لیوانه وه گوئی:

- بابچینه ژووره وه، گوئ مه ده یه، ئه مه هیچ نییه!

به لام وا نه بوو، هر که مه دخه له تاریک و نزمه که یان بری، چوونه ژووریکه تهنگی باریکه وه، نیو تا قم کورسیی حه سیری و دوو میزی قوماری تیا بوو، که بیانوی مال به دهم په لمه گریان وه که وته گلله یی و گازانده و گوئی:

- شهرم ناکه ی؟ له خۆت ته ریق نابیته وه، هه ی زالمی غه داری بیرهم؟ دارونه داریت به تالان بردم، خوینت مژیم، خستمته سهر ساجی عه لی، بهس نییه؟ ئاخو تاکه ی ته حه مولت بکه م هه ی بی شه ره فی بن شهرم و حه یا؟ جه نه رال، په شوکاو و شیرزه، سهرسام و حه په ساو، به دهم له رزینه وه و له بن لیوانه وه گوئی:

- مارتا بوریسو فئا، مارتا بوریسو فئا! ئه مه... ئه مه میرزاده میشکینه. جه نه رال ئیفولگین و میرزاده میشکین!

خات تیرنتیف، له ناکاو پووی کرده میرزاده و گوئی:

- باوه ده که ی؟ باوه ده که ی ئه م میژده که، ئه م بۆره پیاوه، ئه م گۆساخه، غه دری له مندا له هه تیوه کانیشم کردووه؟

هه رچیم هه یه تالانی کردووه، دزیویه تی، بردوویه تی فروشتوویه تی یان له بارمته ی داناوه. خستوومانیه تی سهر ساجی عه لی. ئاخو من چی له م پسوولانه ی تو بکه م، به که لکی چی دیت، هه ی خاپینوکی بیئینساف؟ وه لامم بده وه، هه ی خویری، خوینمژ! وه لامم بده وه، هه ی مشه خۆری بیفه ر، پیم بلئ چی ده رخواردی مندا له هه تیوه کانم بده م؟ هه میشه به م حاله وه دیت، ئه وه نده مه سته خۆی به پیوه ناگریت! ئاخو نازانم چ خه تایه کم کردووه که خوا ئه م غه زه به ی لئ گرتووم؟ هه ی نه گریسی بیفه ر، دزی خویری نه فسنزم! وه لامم بده وه.

جه نه رال، وه کو که و چوو، به زه بوونی گوئی:

- مارتا بوریسو فئا، بگره... هانی ئه مه بیست و پینچ رۆبله، هه مووی بو تو، حالی حازر، هه ر ئه وه نده م لئ هه لده وه ری، ئه ویش به فه زل و لوتفی ئه م

گەمزە

دۆستە دلاۋاۋ جوامىزەمەۋە، دووعاى خىر بۆ ئو بکە! مىرزادە، من ھەلە بووم! زۆرىش ھەلە بووم! ئىدى ئەۋە ژيانە...

جەنەرال كە لە ناۋەندى ژوورەكەدا ۋەستابوو، ۋەكو مىژەلۆك بە ھەر چواردەورى خۇيدا ھەلدەلەرزى، ۋەكو ئاگرى كوزايتەۋە، بە زەحمەتتىكى زۆر گوتى:

- بەلام... بمبوره... بىتاقەتم... تكاپە لىم ببوره! لىنوتشكا، گيانەكەم... سەرىنىكم بۆ بىنە!

لىنوتشكا* كە كچۆلەيكى ھەشت سالان بوو، بەلەز پۆشت و سەرىنىكى ھىنا. لەسەر تەختىكى شەقوشىرى، مەشەماتىگىراۋ دای نا. جەنەرال دانىشت، ديار بوو ھىشتا زۆر شتى دىكەى پىن بوو كە بىللى، بەلام ھەر كە لەسەر تەختە خەۋەكە دانىشت و دانەنىشت، يەكسەر بەلایا ھات، پوۋى كرده دىۋارەكە و خەۋىكى قوۋل برىدەۋە. مارتا بورىسوفنا، بە داخ و كەسەرىكى زۆرەۋە، مىرزادەى خولك كىرد، ئاماژەى بۆلاى كورسىيەكى نىزىكى مىزى قومارەكە كىرد كە لەسەرى دانىشت. مىرزادە لەسەرى دانىشت، ژنەكەش بەرانبەرى دانىشت، پوۋمەتى پاستى لەنىۋ لەپى ناۋ بەبى دەنگى كەۋتە نىگاكرىدى مىرزادە. سى مندا، دوو كچ و كوپىك، كە ھەرە گەۋرەكەيان لىنوتشكا بوو لەدەۋرى مىزەكە خىر بوۋنەۋە، دەستيان نايە سەر مىزەكە و چاۋيان برىيە مىرزادە. كولىا، لە ژوورىكى دىكەۋە ۋەدەر كەۋت. مىرزادە گوتى:

- كولىا، زۆر باش بوو كە لىزە بوۋى. دەتوانى يارمەتىم بەدى؟ ھەز دەكەم بچم بۆ مالى ناستاسيا فىلىپوفنا، زۆر زەرورىيە. قەرار بوو ئاردالىون ئالكسندروفيچ بۆ ئەۋىندەرم ببات، بەلام ۋا خەۋى لىكەۋتوۋە. دەتوانى بۆ ئەۋىم بەرى، چونكە بە خۆم شارەزانىم و جادە و شەقامەكان بەلدە نىم؟ بەلام ئەدرەسەكەى دەزانم، نىزىكى مەيدانى "ئوپراى گەۋرە" ئەپارتمانى خا مېتوفزىقا.

- ناستاسيا فىلىپوفنا؟ ھەرگىز لە مەيدانى ئوپراى گەۋرە نەژىاۋە. قەت پوژى لە پوژان مالى لەۋ ناۋە نەبوۋە. ئەگەر پاستت دەۋى، بابم قەت نەچۋەتە مالى ۋى. بە پاستى غەدرت كىردوۋە كە پشتت بەۋ بەستوۋە.

گەمزە

سەيرە كە باوەرەت بەو كەردووە! ناستاسيا فيليپوڤنا، ھالى ھازر، لە نزىكى فلادىمىر سكايا، لە شەقامى پىنج قورنەدا دەژى، كە زۆر لە ئۇپراي گەورە نزيكتەر. گەرەكتە يەكسەر بۆ ئەويندەر برۆيت؟ ھەنوكە سەعات نۆ و نيوە. زۆرم پىن خۆشە لەگەلتا بىم و مالهەكەيت پىن نىشان بەم.

مىرزادە و كولىا، يەكسەر وەدەر كەوتن. مخابن مىرزادە كرىنى گالىسكەى پىن نەبوو، بۆيە ناچار بوون بە پىيان برۆن!
كولىا گوتى:

- ھەزم دەكرد بە (ھىپوليت) ت بناسىتم. كورپى گەورەى ئەم ژنە چاكەت فەشەيە. لە ژوورەكەى تەنیشتەووە بوو. نەخۆشە، لە بەيانىيەووە لە جىدا كەوتوو، بەلام گەنجىكى سەيرە. زۆر ھەستيارە، پىم وايە ھاتنى تۆ لەم وەخت و ساتەدا زۆرى ئىحراج كەرد، شەرمى بە خۆى ھات... من وەكو ئەو نىم، لەو كەمتر ئىحراج دەبم، كەمتر شەرمم بە خۆ دى، چونكە ئىحراجى من بە ھۆى بابمەووە، بەلام ھى ئەو بە ھۆى دايكى و پەفتارەكانى دايكىەووە، ديارە لەم ڤوووە كۆمەلگە زياتر دژى ئافرەتە، ئەوھى لە ئافرەت بەعەيبە دەگيرى، لە پياو بە عەيبە ناگيرى، ئەمە يەكئەكە لە داوھريە ھەلەكانى كۆمەلگە كە لايەنگرى لە جىتەدەرىك دەكات لەسەر ھىسابى جىتەدەرىكى دىكە، دى بەناھەق ئەوھى بە پياوى ڤەوا دەبينى، بە ژنى ڤەوا نابىنى. ھىپوليت، كورپىكى نمونەيبە، بەلام ھەيفى ئەسیر و دىلى ھەندى بىروبوچوون و دابونەرىتى باوى كۆمەلەيبە.

- گوتت سىليەتى؟

- بەلى، تا زووتر بمرى درەنگە، چونكە مردن بۆ ئەو بەختەووەيبە، ئەگەر من لەجياتى ئەو بام، خۆزىام دەخواست بمرم. خەمى گەورەى ئەو خەمى برا و خوشكەكانىەتى، ئەو منداڵە چكولانانەى كە دىتن. نىگەرانى ئەوانە، بەزەيبى بە ھالىاندا دىتەووە. من و ئەو، ئەگەر پارەمان ھەبوايە بۆ خۆمان پىكەووە، شوقەيەكمان بەكەرى دەگرت و لە خىزانەكانمان جيا دەبووينەووە. ئەو ھاواتمانە. دەزانى كە باسى تۆ و ھالى تۆم بۆ كەرد، زۆر توپە بوو؟ دەيگوت، ئەوھى زللەيەك بخوات و ھەريفەكەى بۆ دوئىل بانگ نەكات، ترسنۆك و ھىچووپوچە. ئەوھەندە توپە بوو، ناچار بووم بۆى نەگىرەمەووە. يانى ناستاسيا

گەمزە

فیلیپوڤنا تۆشى بۇ مالەوۋە دەعوەت کردوۋە؟

- نەخىر، دەعوەتى نە کردوۋم.

كوليا، كە لەناكاۋ لە ناۋەندەى شۆستەكەدا ۋەستا، ھاۋارى كرد:

- ئەدى چۆن بۇ ئەۋى دەپقۇ؟ بە تايىبەتى و... تۆ... بەم جالانەۋە، بۇ

ئاھەنگ و بۆنەيەكى ۋا گەۋرە و گران؟

- بە راستى نازانم چۆن دەتوانم بچمە ژوۋرەۋە. ئەگەر پىم بدەن ئەۋا

باشە و ئەگەر پىم نەدەن گرینگ نىيە، بەلام سەبارەت بە جەكەنم ھىچ چارىكم نىيە.

- باشە، بە كارى تايىبەتى بۇ ئەۋىندەر دەچى؟ يان ھەر دەتەۋى لە كۆپىكى

ئەرسىتۆكراتىدا ماۋەيەك بەسەر بەرىت*

- نا... بە راستى... مەبەستم... دەشيت بلىم بە ئىشى تايىبەتى دەچم. نازانم

چۆنت بۇ باس بكم، بەلام...

- ئىشەكەت چىيە و بۆچى دەچىت، ئەمە پەيۋەندى بەخۆتەۋە ھەيە و من

ھەقم نىيە، بەلام ئەۋەى بۇ من و بەلاى منەۋە گرینگە ئەۋەيە كە بەبى ھۆ

خۆت بۇ ئاھەنگىك دەعوەت نەكەيت و نەچىت بۇ ئاھەنگ و كۆپىك كە ئەۋ

ھەموو ژنە ھەرزە، جەنەرال و سووتخۇررانەى لەخۇ گرتوۋە. مىرزادە ئەگەر

چوۋنەكەت زەرورى نەۋايە، بمبوره كە ئەم قسەيە دەكەم، گالتەم پى

دەكرىت، رىقم لىت دەبوۋەۋە! خەلكى شەرىف و سەنگىن يەجگار كەمن، كەم

كەس شايسىستەى رىزو قەدرن، پىۋا ناچارە بە چاۋى سووك سەيرىان بكات،

ۋىپراى ئەۋەش ھەر ھەموۋىان، لە سەروۋى گشتىانەۋە قارىا، لاف و گەزافى

ئابىرۋەندى و قەدر و حورمەت لى دەدەن. مىرزادە، ھەستت بەۋە کردوۋە كە

لەم پوژگارەى ئىمەدا، بە تايىبەتى لەنك مە، لە ۋلاتى ئازىزى مەدا، لە

پووسىادا ھەموو خەلكى، بوون بە خەلكانى سەركىش و رىسكباز؟ چەند سەر

دنىم و سەر دەبەم نازانم ئەمە چۆن پوۋى داۋە! جاران ھەموو شتىك جىگىر

و پايدەدار بوو، بەلام ھەنوگە دنيا گۇپاۋە، ئەۋ جىگىرىيەى جاران نەماۋە، نازانم

كىۋە چوۋە؟ ھەموو خەلكى باسى ئەم دىاردەيە دەكەن، گلەيى دەكەن، لە

سەرى دەنۋوسن. كەس بە كەس نىيە، پاشاگەردانىيەكە ئەۋ سەرى دىار نىيە.

داك و بابان، لە پاشەكشەدان، شەرم لە دابونەرىتى كۆنى خۇيان دەكەن. بۇ

گەمژە

نمونه دەگێرێنەو بەبێک لە شارێ مۆسکۆ ئامۆژگاریی کۆپرەکی کردووە کە لە پێتوای و دەستەپێتانی پارەدا*، کۆ لە هیچ کاریک نەکاتەو. ئەمە لە پۆژناماندا بلاو کراوەتەو. تۆ تەمەشای جەنەرالەکی خۆمان، باوکم بکە! بزانە چ بەلایەکی بەسەر هاتوو، حالی گەیشتوو تە چ حالێک! بەلام وێرایی ئەوێش پێم وایە جەنەرال هێشتا پیاویکی ئابروومەندە، باوەر بکە، سویندت بۆ دەخۆم، کە هەموو ئەم حالە زادهی پەڕیشانی و مەخۆرییە! باوەر بکە من دڵم بە حالی دەسووتی، ناوێرم ئەمە قەسە لای کەس بکەم، چونکە، هەموو گالتەیی پێدەکەن. نازانم ئەوانەیی گالتەیی پێ دەکەن، خۆ بە زیرەک دەزانن چییان لەو زیاترە؟. هەر هەموویان خەپ سووتخۆرن! هێپولیت، نەهەقی سووتخۆران ناگرێ، گەییان لێ نکات، پێی وایە سووتخۆری زەروری، باسی هەلکشان و داکشانی باری ئابووری و ئەو شتە دەکات! ئەو قسانەیی هێپولتم پێ ناخۆشە، بەلام هێپولت گۆراوە، مجیزی توند بوو، تەوسەر بکە دایکی پارە لە جەنەرال وەر دەگریت و هەر ئەو پارەییە بۆ ماوەی هەفتەیک بە سووت، سووتیکی زۆر بە قەرز دەدات! بە راستی حەیاچوونە! ئایا دەزانن دایکە، دایکی من، مەبەستم نینا ئالکسندروفتایە، پارەپول و جلۆبەرگ بۆ هێپولت دەنیریت و لە پێگەیی ئەووە یارمەتی خۆشک و برا چکۆلەکانیشی دەدات؟ چونکە دایکیان پێیان را ناگات. قاریاش هەمان کار دەکات.

- کولیا ئەوەتا تۆ بە چاوی خۆت دەبینی! بە خۆت دەلێی خەلکی ئابروومەند و پەوشتبەرز نەماوە، ئەوەی ماوە خەپ سووتخۆرن. ئەدی دەربارەیی خەلکی وەکو دایک و قاریای خوشکت چ دەلێی؟ ئەوان ئابروومەند نین؟ باشە یارمەتیدان و کۆمەککردنی خەلکی لەم پۆژگارەدا خۆی لە خۆیدا نیشانە و بەلگەیی پەوشتبەرز و ئابروومەندی نییە؟

- قاریا، تەنیا بۆ خۆ نواندن ئەو دەکات، لاسایی دایکی دەکاتەو، نایەوێ لە دایکی کەمتر بیت، بەلام سەبارەت بە دایکم... قەسەیی تۆیە... من حورمەتی دەگرم، ستایشی دەکەم و هەقی دەدەم. تەنانەت (هێپولیت)یش هەمان هەستی لەهەنەر وی هەیە، هەرچەندە زۆر بەدمجیزە. هەوێل جار گالتەیی بە دایکم دەکرد و دەیگوت مەبەستیکی هەیە، بەلام ماوەیکە پەیی بە حەقیقەتی

گه مژه

مهسه له كه بردووه. هم... كه واته تو ئه مه به نيشانه ي رهوشته برزی دهزانی؟
 ده بی ئه م قسه یه لای خۆم هه لگرم. گانیا به مه نازانی... ئه گهر بشیزانی، به
 جۆره بی موبالاتیه کی له قه له م دهدات.

میرزاده، له فکرا ن پاچوو، به دهم خه یاله وه، هه ر هات به دهمیا و گوتی:

- ها... گانیا نایزانی؟ پیم وایه گانیا زۆر شتی دیکه ش نازانی!

کولیا گوتی:

- میرزاده دهزانی تۆم زۆر خۆش دهوئ؟ دهزانی ئه و پرووداوه م، که له
 مالی ئیمه دا پرووی دا، قه ت له بیر ناچیته وه.

- کولیا، منیش تۆم زۆر خۆش دهوئ، زۆر به دلمی.

- گوئ بگره: تو ده تهوئ چۆن لیره بژیت؟ من بۆ خۆم دوا ی ماوه یه کی دی
 کاریک ده دۆزمه وه و پاره و پولیک پهیدا ده که م. وه ره با پیکه وه، تو و هیپولیت
 و من، شوقه یه که به کرئ بگرین و جار جار پیکه ی جه نه رالیش ده دهین بیته
 لاما ن، ره ئیت چییه؟

- من زۆرم بی خۆشه، به لام با جارئ بزانی چۆن ده بی.

من جارئ زۆر په ست و خه مگینم. ئه وه چییه؟ گه یشتین؟ له م ماله دایه؟ چ
 مه دخه لیک به شکۆی هه یه! ده رگاوانیشی هه یه! باشه!... کولیا، من نازانم چ
 ده بی.

میرزاده، هایم و حه یران له وینده ر وه ستا.

کولیا، به دهم هاندانیه وه گوتی:

- سبه یین هه موو شتیکم بۆ ده گێرپته وه. شهرم مه که! برۆ به ئومیدی خوا،
 خوا پشتیوانت بی. برۆ خوات له گه ل. من ده گه پیمه وه بۆ ئه وینده رو هه موو
 ئه مه بۆ هیپولیت ده گێرپمه وه. من دلنیا م که پیشوازیت ده که م، هه یج خه مت
 نه بی، مه ترسه! ناستاسیا ژنیکی سه یره، ته بیعه تیکی غه ربی هه یه! به م
 قالد رمه یه دا سه ربکه وه، ماله که ی له قاتی یه که مه. ده رگاوانه که رینۆنیث
 ده کات.

گەمژە

پەرەز:

* - "بیرۆگوف لەبەر خاتری من بروسکەیهکی بۆ پاریس نارد...": نیکولا
بیرۆگوف (۱۸۱۰-۱۸۸۱)، بە ئاوبانگترین نەشتەرگەری ئەو سەردەمە بوو.
سەرۆکی بەشی پزیشکەوانی بوو لە کاتی ئابلقەیی سیفاستوبویدا (۱۸۵۴-
۱۸۵۵). ئوگوست نیلاتون (۱۸۰۷-۱۸۷۳)ی جەرأاحی گاریبالدی و ناپولیونی
سییەم، ئاوبانگێکی جیهانی هەبوو.
* - "لینوتشکا: سووکەلە ناوی هیلینایە.

* - "ماوەیهک بەسەر بەریت...": لە ئەسڵا بە فەرەنسییە.
* - "بابێک لە شارێ مۆسکۆ ئامۆژگاری کۆرەکەیی کردووە کە لەپیتاوی
پارەدا، کۆ لە هیچ کارێک نەکاتەو...": لە مانگی ۲/ک / سالی ۱۸۶۶دا
خوێندکارێک بە ناوی دانیلوف لە مۆسکودا بوبووی سووتخۆر و
کارەکرەکەیی لەپیتاوی پارەدا دەکوژیت. پۆژنامانی ئەو سەردەمە
ئاماژەیان بۆ لیکچوونی نیتوان پاسکولینکوفی شاقارەمانی پۆمانی (تاوان و
سزا)ی دۆستویفسکی کە پێشتر بلای کردبوووە و ئەم تاوانەیی بوبوف
کردبوو. لە مانگی ۲/ ۱۸۶۷دا، کەسیک بە ناوی گلاسکوف، کە دەگەل
بکوژەکەدا دەزانن دەبێ، شایەدی داووە کە دانیلوف بۆی گیراوەتەو کە
بابی هانی داووە بۆ پیاوکۆشتن. بابەکە لە راستیدا بە کۆرەکەیی گوتبوو، بۆ
ئەوێ بگات بە ئاوانی خۆی (کە زەماوەندیکی چاوەروانکراو دەبێ) کۆ لە
هیچ نەکاتەو و ئەگەر لە رێگەیی پیاوکۆژییەووە بوو پارە پەیدا بکات.
ئیدی دۆستویفسکی بایەخێکی زۆر بەم دادگاییە دەدات و لەم پۆمانەشیدا
(گەمژە) باسی کردووەتەو.

فەستى سىياز دەيەم

مىرزادە، كاتى بە قالدرمەكاندا سەر دەكەوت، ھەستى بە نىگەرانىيەكى زۆر دەكرد، بە ھەموو ھىز و توانايەكى خۆيەو ھەولى دەدا زات وەبەر خۆى بنى و ئاسايى بىيىتەو. لە دلى خۆيدا دەيگوت: "ئەوپەرەكەى رېگەم نادەن بچمە ژوورەو، فەرۆكەيەكى خراپم لى وەر دەگرن، يان رېگەم دەدەن و بەئاشكرا و پووبەروو پىم رادەبوئرن، گالتەم پى دەكەن... چش.. كىشە نىيە!"

لە راستىدا ئەمە ترسى ھەرە گەورەى وى نەبوو، بەلام ھەرچى دەكرد و دەكوشا وەلامىكى قەناعەتەخشى ئەم پرسىارەى بۆ نەدەدۆزرايەو: "چى دەكرد لىرە، بۆچى ھاتووە؟" گرىمان تەنانەت دەرەتەى بۆ ھەلكەوت و ناستاسيا فيليپوفناشى بىنى و توانى پى بلى: "شوو بەم پياو ھەكە، ژيانى خۆت بەفەرۆ مەدە، چاوى بپووتە پارەكەت، پارەكەتى خۆش دەوى نەك خۆت، بە خۆى ئەو ھى پى گوتم، لە زارى خۆيم بىستوو و (ئاگلايا يەپانچىن) ش ھەمان شتى پى گوتم و، جا من ھاتووم ئەم راستىيەت پى بلىم." رەنگە ئەمە زۆر راست نەيىت، بەلام پرسىارىكى بى وەلامى دىكە بەرۆكى ھزرى مىرزادەى گرتبوو و لى نەدەبوو ھە، پرسىارىك، كە ھىندە بەلايەو قورس بوو، تەنانەت نەدەوئرا بىريشى لى بكا تەو. نەيدەتوانى چۆنى بكات و چۆنى دابريژىت. بەھەر حال بە ھەر ترس و نىگەرانىيەك بوو وەژوور كەوت و سۆراخى ناستاسيا فيليپوفناى كرد.

گەمزە

ناستاسيا فيليپوفنا، لە شوقەيەکی مامناوەندیدا، کە زۆر پۆشته و بەشکۆ بوو، دەژیا. لە ماوەی ئەو پینج سالەدا کە لە پترسبۆرگ ئاکنجی بوو، توتسکی، بە تاییبەتی لە هەوڵەو، زۆر سەخاوەتەمەندانە، مەسرەفی کیشابوو، لە هیچ شتیکدا درێغی لێنەکردبوو. دەیویست دلی ناستاسيا فيليپوفنا رابگریت و بە ئانقەست هەولیدەدا پموودە ی ژیا نی پەحەت و خۆشی بکات، چونکە دەیزانی ئینسان زۆر بە ئاسانی دەگەل ژیا نی ئورستوکراتیانەدا رادیت و هەر کە فیری بوو، ئیدی ناتوانی بە ئاسانی دەستبەرداری بێت. ئەم بۆچوونە ی توتسکی لە روانگە ی دابونە ریتی کۆنەوێ دەروست بوو، بۆیە بە موو لێی لا نە دەدا. دەیزانی چۆن مدارای هەست و سۆز دەکات. ناستاسيا فيليپوفنا خۆشگوزە رانی، پێ ناخۆش نەبوو، بە لکو پێشی خۆش بوو، بە لام سەیر ئەوێ بوو- نەبوو بوو بە کۆیلە ی ئەو ژیا نە، دەیتوانی لە هەر ساتیکدا گەرەکی بێ، ئەو ژیا نە تەرک بکات و بەو پەری ئاسانی و سادە یی بژی. تەنانەت چەند جار ی کیش ئەوێ بە گویی توتسکیدا دابوو، توتسکی بەو قەلەس و بیتاقەت بوو بوو. زۆر شت لە ناستاسيا فيليپوفنادا هەبوو کە ئافاناسی ئیقانوفیچ توتسکی هەندێ جار دلی پێ خۆش دەبوو و هەندێ جار پێی پەست دەبوو. سەرباری ئەو دۆستە عەوامە گیانی بە گیانیانە ی هەندێ جار لە دەوری خۆی خەری دەکردنەوێ و کە خۆی لە خۆیدا پەنگدانەوێ مەیل و ئارەزووی ئاسایی خۆی بوو، هەندێ مەیل و ئارەزووی زۆر غەریبیشی دەنواند، ئەمەش تیکە لە یەک بوو لە جۆرە ها زەوقی نا کۆک و هەقەر، بۆ نمونە شتی وای بە کار دێنا و خەزی لێ دەکرد، هیچ خەلکیکی مەدەنی و پۆشنییر بە کاری نە دەهینا و نە دەچوو بە لایدا. بۆ نمونە ئافاناسی ئیقانوفیچ، زۆر ئەمە ی لە گیان خۆش بوو کە ناستاسيا هەندێ جار، وای دەنواند کە نازانی بۆچی ژنانی گوندی ناتوانن وەکو ئەو ژیرپۆشی خەریر لە بەر بکەن.

هەر هەموو ئەو هەول و تەقەللایە ی کە ئافاناسی ئیقانوفیچ لە سەرەتاو، دابووی بۆ پەرور دەکردنی ناستاسيا، کە لەو بوارەدا بە پیاویکی کارامە و پڕ ئەزموون دەژمێردرا، بۆ ئەوێ بگاتە ئەو ئەنجامە، لێ ئەفسووس! وا دەر

گەمزە

نەچوو، ئەوێ لای ئافاناسی ئیقانوڤیچ خەیاڵ بوو، لای ناستاسیا بەتال بوو! بەلام وێرای ھەموو ئەمەش، ناستاسیا فیلیپوڤنا ھێشتا ئەفسوونیکێ تیا بوو کە خۆبەخۆ ئافاناسی ئیقانوڤیچ ئەفسوون و کەمەندکێش دەکرد، تەنانەت دواي ئەوێ ھەموو ھیواو ئاواتیکێ سەبارەت بەم ژنە گەنجە ھەرەسی ھینا، ھێشتا ھەر نەیدەتوانی مەیلی دابن.

کارەکەرێک پێشوازیی میرزادەي کرد، (ناستاسیا فیلیپوڤنا تەنیا کارەکەرانی رادەگرت، یانی خزمەتکاری رانەدەگرت). میرزادە داوای لێ کرد کە ھاتنی بە ناستاسیا فیلیپوڤنا رابگەيەنیت. کارەکەرە کە زۆر خاکییانە گوێی لێ گرت. ھیچ گرژییەکی نەتواند. میرزادە زۆر سەری لەمە سووڕ ما، نە چەکمە پیسەکانی، نە شەپقە زلەکەي و نە پالتۆ بێ قۆلەکەي، نە سەر و سەکوێ شەپوێ، نە پەیدا بوونی ناوہختی، ھیچ یەکیک لەوانە کەمترین دوو دلی لەلای کارەکەرە کە چێ نەکرد. یارمەتی دا کە پالتۆکەي دابکەنیت و، تکای لێ کرد لە ژووری مەدخەلە کە دا چاوہروان بکات، بە خۆیشی بەلەز چوو ناستاسیا لە ھاتنی میرزادە ئاگادار بکاتەوہ.

ئەوانەي لە مالا کەي ناستاسیا فیلیپوڤنا خڕ بوو بوونەوہ بریتی بوون لە دۆست و ئاشنا ھەمیشەییەکانی خۆي، بەلام ژمارەي ئامادەبووانی ئەم جەژنی لەدایکبوونەي لە چاو ژمارەي ئامادەبووانی جەژنەکانی پار و سالانی پێشووتر دا کەمتر بوون. ئافاناسی ئیقانوڤیچ توتسکی و ئیقان فیدوروڤیچ یەپانچین لەپێش ھەمووانا ئامادە بوو بوون. ھەر دووکیان خۆشحال و شاد دەھاتنە بەرچاو، یانی بە روالەت شاد و خۆشحال بوون، لێ لە ناخدا زۆر نیگەرانی بوون، نیگەرانی ئەوہ بوون کە جوابی ناستاسیا فیلیپوڤنا بۆ گانیا چییە و چی دەبیت. ھەلبەتە گانیاش لەوێ بوو، ئەویش دلتەنگ و غەمگین و تەنانەت گرژ و پەست، زۆربەي کات بێدەنگ و گۆشەگیر بوو زاتی نەکردبوو قاریا دەگەل خۆیدا بێت. ناستاسیا فیلیپوڤناش ناوی ئەوێ نەھینابوو، بەلام کە پێشوازیی گانیای کردبوو، ئەو دەمبۆلەیی بیر خستبووہوہ کە دەگەل میرزادە دا بوو بووی. جەنەرال کە ھیچی لەو بارەییوہ نەژنەوتبوو، کەوتە پرسوجۆ و گانیاش زۆر بەوشکی

گەمزە

و بە پارێزەوه، بەلام بەوپەڕی راستگویی و راشکاوی ڕووداوهکەى بۆ گێڕایەوه، تەنانت ئەوەشى بۆ گێڕایەوه کە چۆن عوزرخوایی لە میرزادە کردوو، ھەر بەو بۆنەیهوه زۆر بە گەرمى و بە جۆشەوه، ئەوەشى دەر بڕی، کە بە نەھق میرزادە بە گیلۆکە و کەودەن دانراوه، ڕەئى ئەو تەواو پێچەوانەیه، لە کانگای دلەوه باوەڕی وایە کە میرزادە پیاویکە دەزانى چى دەوى. ناستاسیا فیلیپوڤنا، کە گوێی لەو ڕەئى بوو، بەوردی و سەرسامی ڕوانیە گانیا، بەلام باسەکە زوو بە زوو ھاتە سەر ڕوگوزین کە لەو ڕووداوهدا، ڕۆلى ھەرە سەرەکی ھەبووبوو، ئەویش فزولێتە توتسکی و یەپانچینی ھاروژاند، ئیدی پتیتسن کە تا سەعات نۆی ئەو شەو لە خزمەتی ڕوگوزیندا دەبى و ھەول دەدا لێرە و لەوێ پارەى بۆ کۆ بکاتەوه، گێڕابووێهوه کە چۆن ڕوگوزین پێى لەسەر ئەو داگرتبوو کە ھەر ئەو شەو بڕى سەد ھەزار ڕۆبلى بۆ پەیدا بکەن.

پتیتسن بەدەم ئەو قسانەوه گوتى:

- راستە، سەرخۆشە، بەلام پێم وایە، ھەرچۆنى بوو، سەد ھەزار ڕۆبلەکەى بۆ کۆ دەکەیتەوه، بەلام نازانم ئاخۆ ئەمڕۆکە ئەو بڕە پارەیهى بۆ کۆ دەبیتەوه یان نا. ھەرچەند ژمارەیهکى زۆر خەریکن و کارى بۆ دەکەن لەوانە: کیندر، تریبالوف، بیسکوپ...

پتیتسن لە کۆتایى قسەکانیا گوتى:

- ڕوگوزین، ئامادەیه بە ھەر سووتیک قاییل ببیت، چونکە یەكەم مەستى مەیه و دووهم مەستى ئەشقیكى بى غەلوغەشە.

ئامادەبووان ئەم ھەوالانەیان، بە جۆرە پەستى و ڕووگرژییەکەوه وەر گرت. ناستاسیا فیلیپوڤنا، بێدەنگ بوو، دیار بوو نەیدەویست ھیچ ڕەئىک دەبیریت. گانیاش ھەمان حال و ھەلویستی ئەوى ھەبوو. جەنەرال یەپانچین، لە دلەوه، لە ھەر میوانیکى دیکەى ئەو کۆڕو ئاھەنگە پەرشانتر و نیگەرانتەر بوو. ئەو مروارییانەى کە ھەمان ڕۆژ پێشکەشى کردبوون، بە نەزاکەتیکى ساردەوه، نەزاکەتیک کە بۆنى قەشمەرى و گالتهپێکردنى لى دەھات. لەنیو تیکرای میوانەکاندا تەنیا فردیش چینگۆ بە کەیف و بە دەماخ

گەمزە

و خوش مجیز بوو، قاقا پیدەكەنى، پىكەننىك كە شایىستەى ئەو جۆرە بۆنانە بىت. ھەندى جار بى ھىچ ھۆيەكى ديار پیدەكەنى، رەنگە ھەر لەبەر ئەو بووبى كە رۆلى لىبۆكى دەستۆ گرتبوو. (ئافاناسى ئىفانوفىچ) كە بە زمان پاراوى و دەماوهرى بە نىوبانگ بوو، بە زۆرى لەم جۆرە بۆنانەدا ئەو جلەوى قسانى دەگرتە دەست، نەك ھەر كەيفى قنچ نەبوو، بەلكو بە رادەيەك گرژ و پەست بوو كە لەو نەدەوہشايەوہ.

بەلام ميوانەكانى دى كە ژمارەيان كەم بوو، برىتى بوون لە: مامۇستايەكى پىرى داماو كە مەگەر ھەر خوا بزائى بۆچى بۆ ئەم ئاھەنگە دەعوەت كرابوو. كورپىكى زۆر گەنج، تا بللى شەرمەن و كەم بوو و بىدەنگ، لەوہ نەدەچوو ھىچ كەسىك لە ئامادەبووان بىناسن. خانمىكى لە خۆرازى و رەودار كە نزىكەى چل سالىك دەبوو و جارەن ئەكتەر بوو. خانمىكى گەنجى يەجگار شەنگۆل و خشكۆك و لەبار، كە جلىكى بىئەندازە جوان و شىك و گرانبەھى لەبەر بوو، بەلام يەجگار بىدەگ و كەمدوو بوو. جا ئەمانە نەك ھەر نەياندەتوانى ئاھەنگەكە گەرم بكن، بەلكو نەشياندەزانى، بابەتىك بدۆزنەوہ و قسەى لەسەر بكن.

بۆيە ھاتنەكەى مىرزادە، لەم كاتەدا، لە جىگەى خۆيدا بوو. ھەرچەندە، ھاتنە كوتوپرەكەى جۆرە حيرەت و سەرسامىيەكى دروستكرد، بووہ مايەى ھەندىك زەردەخەنەى تەوسامىز، بەلام ميوانەكان، توانىيان ئەوہ لە نىگا و سىماى ناستاسيا فيليپوفنادا بخویننەوہ كە بە ھىچ جۆرى نە مىرزادەى دەعوەت كردووہ و نە ئەوى لەبىر بووہ. بەھەر حال ناستاسيا فيليپوفنادا، دواى ئەوہى، بە ھىما و ئاماژە سەرسامىيەى خۆى لەو ھاتنە كوتوپرەى مىرزادە راگەياند، لەناكاودا خۆشحالىيەكى ئەوتۆى نواند و دەر برى كە زۆربەى ئامادەبووان بە خۆشى و شادىيەوہ پيشوازىيەى ئەم ميوانى ناوختە بكن.

ئىفان فیدوروفىچ گوتى:

- ديارە ئەمەى لە سادەيى و ساكارىيەى خۆيەوہ كردووہ. ھەرچەندە ھاندانى ئەم جۆرە رەفتارە كارىكى ترسناكە، بەلام وا ھاتووہ و رەنگە

گه مزه

هاتنه کەشی خراپ نه بێت، ئەوهندهی من بیناسم، له وهشه بێته مایه
سه رگه رمیمان.

فردیش چینکو ههلی دایه:

- به تایبهتی که خۆی خۆی دهعهوت کردوو.

جه نه رال، چونکه رقی له فردیش چینکو بوو، به تورهی گوتی:

- مه به ست؟

فردیش چینکو، به رسفی دایه وه:

- ده بی، پاره ی هاتنه ژوو ره وه بدات!

جه نه رال، که ئەوهی پی قووت نه ده چوو، له مه جلیسیکا بی به

هاونشین فردیش چینکو، خۆی پی نه گیرا و گوتی:

- به لام میرزاده میشکین هاوتای فردیش چینکو نییه!

فردیش چینکو، به ته وسخنه وه، به رسفی دایه وه:

- ببوره جه نه رال! پیویسته مدارای فردیش چینکو بکهیت. من لیره دا،

هه ق و هه قوئی تاییه تیم ههیه.

- ئەو هه ق و هه قوئی تاییه تیه چیه؟

- جاری پێشوو شانازی ئەوهم پێبڕا که به دوورودریژی بۆ هه موو

ناهه نگیرانی شروقه بکه م. ئیستاش پیم خوشه بۆ جه نابی با سه عاده تی

تۆی دووباره بکه مه وه. هه موو ئەوانه ی لیره ن وه کو به خۆت ده بین،

خاوه ن هه ست و ئەقلن، به لام من که سیک بئ ئەقل و هه ستم، وه ک ده لین

ئەو پۆژه ی ئەقل دابه ش کرا من له وئ نه بووم. جا له جیات ی ئەوه داوام کرد

ده رفه تی حه قیقه تگۆیم بدریتی، چونکه هه موو که سیک ده زانی، که ته نیا بی

ئەقلان حه قیقه ت ده لین، حه قیقه ت و راستی له شیت یان له مندال بزانه.

جگه له وه ش، من کابرایه کی رکونی و کینه کیشم، ئەمه شم له بێته قلی و

بیئاوه زیه. من به ناچاری هه موو سووکایه تی و حه قاره تیک قه بوول ده که م،

تا ئەو پۆژه ی خه نیمه که م، ئەو که سه ی سووکایه تییه که ی پی کردووم، لی

نه که وتبی، به لام هه ر که به ئاسته م لیکه وت و ده وری نه ما، یه کسه ر ئەو

سووکایه تییه وه بیر خۆ دینه وه و ئیدی بی سی و دوو تۆله ی خۆم

گه مزه

ده سستينمه وه - پتيتسن گوتنه ني جووتنه ده وه شينتم و ده كه ومه
لوشكه وه شاندين، به لام خوا هه لئاگرئ ئه و قهت لوشكه ناوه شينتي، لوشكه له
كهس نادات. دياره جه نابي باسه عادهت ده بي حيكايه ته كه ي كيرلوف (*)،
"شير و كه ر" بيستبي؟ ريك ده ليني بو ئيمه، تو من نووسراوه جه ناب!
جه نه رال به تو په يي گوتي:

- فرديش چينكو، ديسان خه ريكه پهت ده پچري!
فرديش چينكو، كه خوا خواي قسه يه كي واي بوو، تا دريژه به
حيكايه ته كه ي بدات و هيوه تر بروات و جه نه رال تو په بكات، له سه ري
پويشت و گوتي:

- ئه وه چيه پايه به رز؟ نيگه ران مه به! من شويني خوم ده زانم. كه گوتم
ئيمه، تو و من، ئه و شير و كه ره ين، شير و كه ري ناو حيكايه ته كه ين، دياره
مه به ستم ئه وه بوو من كه ره كه م و جه نابي باسه عادهت شير كه ي،
وه كو حيكايه ته كه ي كيرلوف ده ليت: شير كه پير بوو، سامي جاراني ناميني.
جا جه ناب، كه ره كه منم

جه نه رال، به بي بيركرده وه و پامان گوتي:
- له مه ياندا راست ده كه ي، ده قاوده ق وايه!

هه لبه ته هه ر هه موو ئه م گفتوگو يانه، قسه ي به تو يكل و مشت ه ي ناو
هه مبانان بوو. هه موو ده يانزاني كه فرديش چينكو، بابايه كي ليتو كه و، زماني
ليتوكان له كووت و زنجيران نادرئت. بويه فرديش چينكو له پير هه لي دايه: "
من بو ئه م مه به سته ليرهم، بويه ده عوهت كراوم، تا ئه و جوړه قسانه بكه م،
ده نا چوون ريگه يان به كه سيكي وه كو من ده دا، من و ئه م شوينا نه كوچا
مه رحه با؟ من خوم باش ئه مه ده زانم، له فيكه ي خوم حاليم.. ئايا ماقووله،
په وايه من، فرديش چينكو. له هاوشاني پياويكي به ريزي، خانه داني،
ئه قلمه ندي، به ئاوه زي وه كو ئافاناسي ئيفانوفيج توتسكي دابنه ن؟ هه لبه ته
ئه مه ته نيا يه ك ليكدانه وه هه لده گريت، ئه ويش ئه وه يه بويه بوم هه يه شان
به شاني وي دانيشم چونكه نه ماقووله و نه په و و په سنده!"

فرديش چينكو، هه رچه نده كه سيكي عه وام و بازاري بوو، به لام تيغي

گەمژە

زمانى زۆر تىژ و، نوكتەكانى بە نىش و ئىش بوون، بە تايىبەتى ئەگەر بە دلى ناستاسيا فيليپوڧنا بوايەن، بە جارى شولى لىهەلدەكتىشا، بۆيە ئەوانەى كە مايل بە دیدارى ناستاسيا بوون، دەبوا تەحەمولى فردىش چىنكۆ بکەن. (فردىش چىنكۆ)ش ھەر لە ھەوھەو پەى بەو بەردبوو كە ناستاسيا فيليپوڧنا، بۆيە رووى دەدايە و پىشوازی دەکرد، چونكە دەيتوانى سەر بکاتە سەر توتسكى و قەلس و بىتاقەت و نارەحەتى بکات، (گانيا)ش بەدەست فردىش چىنكۆو زوخواوەزگ بووبوو. ئىدى فردىش چىنكۆ كەوتبوو سەر بارەكەى و دەيزانى لەم رووھو قازانجىكى زۆرى بۆ ناستاسيا فيليپوڧنا ھەيە.

فردىش چىنكۆ، كە بە گۆشەى چاو دەپروانىيە ناستاسيا فيليپوڧنا تا كاريگەرىي قسەكانى خۆى لە سىمايدا بخوینتەو، گوتى:
- سەبارەت بە ميرزادە، من كاريكى وەھا دەكەم تازەترىن گۆرانيمان بۆ بليت.

ناستاسيا فيليپوڧنا، بە تورەيى گوتى:

- نا، من باوەر ناکەم. شتى وانەكەيت، ئاگات لە خۆ بيت زۆر نەرۆى.
- ئا... ئەگەر توى لەپشت بى، چارم ناچارە، ژيان بيمەو...
لى ناستاسيا فيليپوڧنا، بى ئەوھى گوى لە قسەكانى بگريت، ھەستا و بەرەو پيرى ميرزادە رۆيشت. ھەر كە لەپەرگەيشتە بەردەم ميرزادە گوتى:
- ببورە كە لەبەر پەلەپەلى خۆم، بىرم چوو كە دەعوەتت بکەم.
خۆشحالم كە بە پنى خۆت ھاتوويت و دەرڤەتى ئەوھت بۆ رەخساندووم كە سوپاست بکەم و ستايىشى جورئەت و پايدارىت بکەم.
بەدەم ئەو قسانەو، بەوردى لە ميرزادەى دەروانى، بەو ئوميدەى كە پەى بە ھوى ئەم ھانتە کوتوپرەى ببات.

دەشيا ميرزادە، چەند وشەيەكى گونجاو لەھەنبەر ئەم مجامەلە ناسكەى ئەودا بدۆزيتەو، بەلام بە جۆرى حەپەسابوو كە نەيتوانى زار ھەلێنن.
ناستاسيا فيليپوڧنا، بەوپەرى خۆشحاليەو ھەستى بەو ھەو ھەو ھەو جواترین جلوبەرگى پۆشيبوو، پياو لە تەمەشاي تير نەدەبوو، ھەموو

گه مژه

ئاماده بووانی ئەفسوونی خۆی کردبوو. دەستی میرزادهی گرت و بۆ لای میوانهکانی برد. میرزاده، بە ساتیک بەر لەو هی بگه نه هۆلی میوان، له ناکاودا وهستا، به و په پڕی شیرزهی و به په له پهل و به هه لچوونه وه به گویندا چپاند:

- زۆر جوانیت، هه موو شتیکت جوانه، له جوانیدا به شی کهست نه هیتتووه ته وه.. ته نانه ت باریکی و رهنگه زهرده کهشت لی بووه به نه خش. مه گهر خوا بزانی چهند تاسه مهندي دیدارت بووم، بۆیه به خۆم نه وه ستام و هاتم. من.. ببوره..

ناستاسیا فیلیپوفا به پیکه نینه وه گوتی:

- ته وازی مه نه وه، دهنه سیحر و ئەفسوون و غه ربیی دیداره که ت به تال ده بیته وه. تومه ز راسته که ده لێن، جۆره غوربه ت و تایبه تمه ندیه کی ده گمه نت تیا به. یانی هه نوکه تو من به ره مزی که مالی جوانی ده زانیت؟ - به لێ.

- نا، تو هه له یه ت، رهنگه بتوانی بیري خه لکی بخوینته وه، مه زهنده ی دروست لی بده ی، پیشینی بکه یه ت، به لام سه باره ت به من هه له یه ت. ئەمشه و پیتی نیشان ده ده م...

ئه و سا میرزاده ی به میوانه کان ناساند، که پتر له نیوه یان پیشتر ده یانناسی. توتسکی یه کسه ر که وته مجامه له ی و ئاهه نگه که که میک بوژایه وه و خه لکه که جموجوولێکیان تیکه وت و که وته پیکه نین و گفتوگو. ناستاسیا فیلیپوفا، میرزاده ی له لای خۆیه وه دانیشاند.

فردیش چینگو، به دهنگی که به رزتر له دهنگی هه مووان هاواری کرد:

- بۆچی هاتنی میرزاده تان پی سهیره؟ ئاخه سهیره که ی له چیدا به؟ مه سه له که زۆر پوون و ئاشکرایه.

گانیا، که تا ئه و ده مه، ده تگوت لاله، گوتی:

- به لێ، مه سه له که زۆر پوون و ئاشکرایه، هاتنه که ی خۆی له خۆیدا په نگدانه وه ی نیاز و نیه تی ئه وه. من به درێژایی ئه مپۆکه دوور و نزیک هه ر چاوم له میرزاده بووه، یانی له و کاته وه که وینه که ی ناستاسیا

گه مزه

فيلپوڦنای، له سهر مېزه که ی ئیڤان فيودوروفیچ بينی، ئیدی که و تمه چاودیری وی.. ئه وسا که شتیکم به خه یالدا هات، که هه نوکه له لام بووه به یه قین، ته نانه ت میرزاده به خوی له لای من دانی پیندا نا..

گانیا، ئه و قسانه ی زور به جدی و بی هیچ شوخی و سوعبه تیک و ته نانه ت به په سستییه وه کرد، ئه و قسانه جوړه سه رسامیه کیان لیکه و ته وه.

میرزاده، ده موچاوی سوور هه لگه را و، گوئی:

- من هیچ ئیعترافینکم لای تو نه کردووه، ته نیا وه لامی پرسیاره کانم داوینته وه.

فردیش چینکو، هاواری کرد:

- ئافه رین! ئافه رین! بو خوت و قسه ت، هه م راستگوینا نه و هه م زیره کانه بوو!

هه موو ئاماده بووان ده ستیان به پیکه نین کرد. پتیتسن، به ئه سپایی و بیزاری گوئی:

- فردیش چینکو، به سه، به س هاوار بکه!

ئیڤان فيودوروفیچ گوئی:

- میرزاده، ته سه وری شتی وام لی نه ده کريت.. باوه یم نه ده کرد شتی وات لی بوه شیتته وه.. من تو م به بابایه کی فه یله سووف ده زانی و هیچی تر! راستیان گو توه له ئاوی خوړ مه ترسه، له ئاوی مه نگ بترسه!

ماموستا پیره هه فتا ساله بڼ ددانه که که تا ئه و ده مه زاری هه لنه هیتابوو و چاوه پوانی ئه وه شتی لی نه ده کرا هیچ بلیت، له ناکاودا، که و ته مینگه مینگ و گوئی:

- که دیتم میرزاده، به نوکته یه کی ساده وه کو چو ن کیژکی پاکیزه و به حه یا و حورمه ت به سوعبه تیک سوور ده بیتته وه و شهرم دای ده گريت، به و ئاوايه سوور هه لگه را، ئیدی بو م به دیار که وت که ئه م که نه چه نه جیب و خانه دانه، شه ریفت رین نیازو جوانترین هه سستی له دلی خویدا هه لگرتوه!

میوانه کان که گوینان له و قسانه بوو، له قاقای پیکه نینان دا و که رموگو رپیه کی زوریان تی که وت. پیره میردی به سته زمان که وای ده زانی

گه مزه

خه لکه که به قسه خوش و نوکته ئامیزه که ی ئه و پنده که نن، ته مه شایه کی کردن و گوئی به گوئی ئه وان دهستی به قاقای پیکه نین کرد. ئه وه نده پیکه نی کۆکه کۆکی پیکه وت. ناستاسیا فیلیپو فئا که ئه م جوړه پیره میړ و پیره ژنه، زورهان و قسه قوت و ږووخوشانه و ته نانه ت خه لکانی سائهللی خوش دهویست، خیرا چوو به لایه وه و که وته مجامه له و مدارای و ته نانه ت ماچیشی کرد و پای سپارد کوپن چای گهرمی دیکه ی بو بینن. به کاره که ره که ی خوی گوت، که کولوانه که ی بو بینن و دای به شانیا و فهرمانی دا بری داری تازه به موغه پیره که وه بنه ن.

که پرسپاری ومختی له کاره که ره که کرد، به رسفی دایه وه که سه عات ده و نیوه. ههنگی ناستاسیا فیلیپو فئا، ږوو له میوانه کان گوتی:

- میوانانی به ږیز، شامپانیا مهیل نافه رموون؟ ئاماده یه. له وه یه که یف و زه و قینکتان بداتی، تکایه که س شهرم نه کات، به که یفی خوتان بخونه وه. بی هیچ ته شریفاتیک بخونه وه.

ئهم خولق کردنه ساده و ساکاره، له لایه ن ناستاسیا فیلیپو فئا وه، زور سه یرو نائاسایی بوو، چونکه هه مووان ئاگادار بوون که له میوانداری و ئاههنگ و بونه و شه و کورپه کانی پیشوویدا، چ ږیو ږه سم و ته شریفات و ته که یتیکی مکوم په ږه و ده کرا، به شیوه یه کی گشتی شه و کورپه که ږه ونه قینی په یدا کرد. هیچ که سیک شامپانیای ږه فز نه کرد! جه نه رال یه که م که س بوو که قه بوولی کرد، ئه و جا خانمه له خورازیه که، پیره میړه داماوه که، ئه و جا فردیش چینکوو ئه و جا هه موو ئه وانی دی. (توتسکی) یش به و ئومیده ی هاماجیکی تازه و شوخیئامیز به ئاههنگه که بیه خشیت، پیک شامپانیای هه لدا. ته نیا گانیا هیچی نه خوارده وه، به لام ناستاسیا فیلیپو فئا، ئه ویش پیکیکی خوارده وه و پای گه یاند که ئه و شه وه به لای که مه وه سی پیک ده خواته وه، زور زه حمه ت بوو پیاو سهر له ږه فتارو هه لسوکه وته زور زبر و شه پانی و کوتوپره کانی دهر بکات، یان سهر له پیکه نینه هیستریاییه ی که به کپی و کپی و خاموشیه کی خه مناک ده شکایه وه دهر بکات. هه ندی له ئاماده بووان، پتیا و بوو ږهنگه تای لیهاتبی، به لام پاشان هه ستیان کرد

گەمژە

كە چاوه‌پروانی شتیكه، ناو به ناو تەمەشای سەعاتە دیوارییه‌كه‌ی ده‌کرد و
بی‌تاقەتی و حەواس پەرتی پێوه دیار بوو.

خانمە لەخۆپازییەكه گوتی:

- پێدەچی تات لێهاتنی!

ناستاسیا فیلیپوڤنا، كە بە راستی رەنگی زەرد هەلگەرابوو، بەدەم
لەرزەوه، بەرسقی دایەوه:

- تایەکی زۆر توندیش، هەر بۆیە خۆم لەم كۆلوانەیه‌وه پینچاوه.

میوانەكان، هەموو شلەژان، جموجۆلیان تێكه‌وت.

توتسکی تەمەشایەکی ئیقان فیودوروفیچی كرد و گوتی:

- چ دەلێی برۆین تا خانەخوینیەكه‌مان ئیسراحت بکات؟

ناستاسیا فیلیپوڤنا، لەناکاودا و بەوپەری جیددی گوتی:

- نەخیر بەرێزینە! نا، تکیە مەرۆن! مانەوه‌تان، بە تایبەتی ئەمشەو، بۆ
من زەرورییه.

جا چونكه هەموو میوانەكان، پێشووه‌خته دەیانزانی، كه ئەمشەو و لەم
ئاهەنگەدا قەراریکی زۆر گرینگ دەدریت، ئەو قسانەیان، كه زۆر مانایان له
خۆ گرتبوو، بە هەند وەرگرت، جەنەرال و توتسکی تەمەشایەکی تری
یەكدیاری کردەوه، گانیا تەزوویەکی پێدا هات.

خانمە لەخۆپازییەكه گوتی:

- وا چاكه، یارییه‌کی چكۆله بۆ خۆمان پێك بخەین.

فردیش چینگۆ، گوتی:

- من یارییه‌کی تازە‌ی زۆر خوش دەزانم. یانی یارییه‌كه كه تەنیا یەكجار

جەپینراوه و سەرکه‌وتووش نەبووه!

خانمە لەخۆپازییەكه پرسیی:

- ئەمە چ یارییه‌كه؟ چۆنە؟

- پوژیک کۆمەلێك برادەر كۆ بووینەوه. كه توزیكمان خواردەوه،

هەلبەتە خواردنەوه مشە بوو. یەكێك پێشنیازی كرد كه هەر یەكه‌مان، بێ

ئەوه‌ی لەسەر میزەكه‌ه‌ستیت، چیرۆك و سەرگوزشتەیه‌کی خۆی

گەمژە

بگىرپىتەۋە، بە مەرجى لە ناخ و نىھادى خۇيدا قەناعەتى تەۋاۋى ھەبى كە
ئەۋ چىرۆكەى دەگىرپىتەۋە خراپىتىن و دزىۋىتىن كارە، كە لە تەمەنى
خۇيدا كىردۈۋىتەتى، بە مەرجى بەۋپەرى پاستگۇيى، بىكەم و زىاد
بىگىرپىتەۋە، كەم و زۆر پەردەپۇشى نەكات!

جەنەرال گوتى:

- بىرۆكەيەكى زۆر سەيرە!

- بەلى، عالى جەناب، جوانىيەكەى لەۋەدايە.

توتسكى گوتى:

- شتىكى كۆمىدىيە، بەلام خراپ نىيە، جۆرە خۇنۋىنىيەكى ئاۋەژۋو!

- لەۋەيە مەبەست لە يارىيەكە ئەۋە بوو بى ئافاناسى ئىقانوفىچ.

خانمە لە خۇرازيەكە گوتى:

- ئەم جۆرە يارىيە زياتر تراجىدىيە تا كۆمىدى!

پىتسەن گوتى:

- يارىيەكى قۇر و بىمانايە!

ناستاسيا فىلپوفنا گوتى:

- باشە سەركەۋتوۋ بوو؟

فردىش چىنكو گوتى:

- نا، سەركەۋتەنى بەدەست نەھىنا! خراپ شكايەۋە! راستە ھەر كەسە و

چىرۆكىكى گىراپەۋە. زۆر شتى راست ھاتنە گىراپەۋە و تەننەت ھەندىكىان

بە لەزەتەۋە سەربوورى خۇيان گىراپەۋە، بەلام پاشان ھەموو ھەستىيان بە

شەرمەزارى دەكرد، نەيان توانى تا كۆتايى بەردەۋام بن! دەتوانىن بلىن

يارييەكە بە شىۋەيەكى گشتى خۇش بوو، يانى لە پوۋى سەركەرمىيەۋە

باش بوو! .

ناستاسيا فىلپوفنا، لەناكاۋ گەرم بوو، گوتى:

- دەشىت يارييەكى خۇش بىت. دەيسا با تاقي بگەينەۋە. ھەستەكەم

مەجلىسى ئەمشەۋمان گەرم نىيە، خۇزگە ھەر كەسەمان شتىكىمان

دەگىراپەۋە، ھەلبەتە بە خۋايشتى خۇى، بە حوسن و پەزاي خۇى، ھا چ

گه مزه

دهلین؟ به لکو بتوانین له عوییه ئهه گهمیه بینین و بیگهیه نینه سهه؟
به هه رحال، گهمیه کی زور خوش و تازهیه!...

فردیش چینکو، هه لی دایه و گوتی:

- بیرۆکه یه کی بلیمه تانه یه! هه لبه ته ئافره تان ناگرپته وه... ته نیا پیاوه کان
هه ر یه که و به سه رهاتیکه خوی ده گپرتیه وه! به تیرو پشک نۆره ی هه ر
که سیک دیاری ده که یین، ریک وه کو ئه و جاره ی دی ده که یین، تیرو پشک
زه رورییه! هه لبه ته ئه وه ی نایه وئ چیرۆکیک بگپرتیه وه ده توانی به شداری
نه کات، به لام دیاره و لای هه مووتان عه یانه که ئه مه کاریکه جوان نییه و
بگره عه ییه! ده ی با ده ست پتیکه یین، با هه ر که سه و ناوی خوی له سه ر
پارچه کاغه زیک بنووسیت و بیخاته ئه م کلاوه وه و میرزاده کاغه زه کان
یه ک یه ک راده کیشیت... یارییه کی زور ساده و ئاسانه. هه ر که سه و
خراپترین و قورترین کرده وه ی ته مه نی خوی ده گپرتیه وه. هه لبه ته ئه مه
زور ئاسانه! ده ی بین! ئه گه ر هه ر که سیکیش له شوینیکا په کی که وت و
شتیکه له بیر چوو، من بیرى ده خمه وه!

دیاره ئه م پتیشنازه به دلی که س نه بوو، هه ندیک پروویان کرژ کرد،
هه ندی که وتنه ته وسخن، هه ندیکه دی که وتنه خورده ئیرادان، هه ندیکه
دی دوو دل بوون. بۆ نمونه ئیقان فیدوروفیچ، که چه زی نه ده کرد بی دلی
ناستاسیا فیلیپوفنا بکات که له راده به ده ر دل به ندی ئه م بیرۆکه غه رییه
بوو بوو. ناستاسیا فیلیپوفنا، ئافره تیک بوو ئه گه ر که لکه له ی شتیکه که وتبایه
سه ر، ئه گه ر ناستاسی و بیفایده ش بوایه، هه ر ده بوایه بیکات، به هیچ
کلۆجی ده سته به ردار نه ده بوو. جا ئیستاش له حاله تیکه هیستریاییدا بوو،
بی ئوقره بوو، له خۆرا پتیه که نی، به تایبه تی به توتسکی پتیه که نی که
سه راسیمه و په شیو که وتبووه ئیرادگیری. چاوه ره شه کانی ناستاسیا
فیلیپوفنا ده بریسکانه وه، دوو په له ی سووری کال به گونا زه رده کانه وه
ده رکه وت. له وه ده چوو گرژی و په ستی و بیزاری و بیتاقه تی هه ندی له
میوانه کان، بوو بیته باعسی ئه وه که به و جوړه بهاروژیت و بیه وئ پتیا
رپاویری و بیزاریان بکات، ناستاسیا فیلیپوفنا، بۆیه پتیشنازه که ی فردیش

گەمزە

چىنكۆى پىي خوش بوو و لەزەتى لىدەبىنى، چونكە جۆرە پەردە لە پووداماللىنىكى تىدا بوو. ھەندى لە ميوانەكان دالىا بوون كە ناستاسيا فيليپوڤنا، بۆيە سوورە لەسەر ئەنجامدانى ئەو يارىيە، چونكە مەبەستىكى لە دلى خۆيدا ھەشار داو، بەھەر حال، لە ئەنجامدا، پيشنيازەكە پەسند كرا، ھەندىك لە پووى كونجكاوى و ھەندىكى دى لەو پووەوە كە يارىيەكى خوش دەبىت، پەسنديان كرد. فرديش چىنكۆ لە ھەمووان بە جۆشوخروشتەر بوو.

گەنجە كەمدووەكە، بە شەرمىكەو پەرسىي:

- باشە ئەگەر چىرۆكەكە جۆرىك بىت كە پووى مەجلىسى خانمانى نەبىت و لە حوزورى واندا نەگوتريت؟

فرديش چىنكۆ بەرسقى دايەو و گوتى:

- لەو ھالەتەدا دەتوانى نەيگىرپتەو. خو چى زۆرە كار و كردەوھى خراب و دزىو زۆرە، يەكئىك ھەلبرىرە كە پووى مەجلىسى ھەبىت. نەھەقت نىيە، لىت ناگىرى، گەنجىت.

خانمە لەخۆپازىيەكە ھەلى دايە:

- من نازانم لەنىو كارە خراب و دزىوكانمدا، كاميان ھەلبرىرم! كاميان لە ھەموويان خراپترە!

فرديش چىنكۆ دووبارەى كردەو:

- ئافرەتان مەعافن، تەنيا لەو ھالەدا كە خويان نەيانەوئى ھىچ بگىرپنەو، بەلام ئەگەر يەكئىك بە ويست و ئارەزووى خوى بىەوئى بەسەرھاتىك بگىرپتەو، ھەنگى مەمنوونىشى دەبين. ئەو پياوانەش كە لە پوو دادەمىنن و بە گەمەكە بىتاقەت دەبن، ھەر مەعافن، دەتوانن ھىچ نەگىرپنەو.

گانيا پەرسىي:

- بەلام بە چيا دەر دەكەوئى كە من درۆ ناكەم؟ كە درۆشم كرد يارىيەكە تامى نامىتى. كئى ھەيە درۆ نەكات؟ كەس پاستى لە خوى نالىت!

فرديش چىنكۆ، بە جۆشوخروشتىكى زۆرەو گوتى:

- درۆ كردنى پياو، خوى لە خۆيدا شتىكى عەنتىكە و خوشە، بەلام گانيا

گەمزە

تۆلە چى دەترسىت؟ دزىوتىرلىن كارى تەمەنى تۆ، لە ئىستاۋە لاي ھەموو خەلكى ديارە.

ئەوسا فردىش چىنكۆ، بە جۆشوخروشىكى ناگەھانىيە ۋە گوتى:

- جا گەلۇ تەسەۋرىكەن، بېھىتنە بەرچاۋى خۆتان، دۋاي ئەۋەى ھەموومان، ھەر كەسە و چىرۆك و سەرھاتى خۆمان گىرايە ۋە، سېھىنى بە چ چاۋىكە ۋە سەيرى يەكتەر دەكەين!

توتسكى، بە وىقارە ۋە گوتى:

- شتى ۋا دەبىت؟ ئەۋە بە راستىتانە ناستاسيا فىلپوۋنا؟

ناستاسيا فىلپوۋنا بە تەشەرە ۋە گوتى:

- ئەۋەى لە گورگ بترسىت ناچىتە جەنگەلەن*

توتسكى كە دەم بە دەم نارەھەت تر دەبوو، لە سەرى پۇشت:

- باشە فردىش چىنكۆ، چۆن دەكرىت ئەم گەمەيە بكرىت بە گەمەى كۆمەل؟ گەمەيەكى عەمەلى نىيە. مەن دۇنيات دەكەم كە ئەم جۆرە گەمەيە ھەرگىز سەر كە وتوو نايت. تۆ بە خۇتېش گوتت كە ئەم گەمەيە جارى بېشىۋوش سەر كە وتوو نەبوۋە.

- چۆن سەر كە وتوو نەبوۋە؟ ئەدى بۆم نەگىرايە ۋە كە چۆن سى پۇبلم

دزىۋە؟ بۆم نەگىرايە ۋە؟

- راستە، بەلام بە جۆرىكت نەگىرايە ۋە كە راست بنوئى، لە راستى بچىت و گويگر باۋەرت پى بكات، ۋا نىيە؟ گافرىلا ئاردالىونوۋىچ، - زۆر راستى دەكرد - كە تۈزى لەمەپىش گوتى، ھەر كە گويگر بەئاستەم بۆنى درۋى كرد، ئىدى چىرۆكەكە و سىجرى چىرۆكەكە بە تال دەبىتە ۋە تامى تيا نامىتى. راستى و حەقىقەت مەگەر بە رېكەوت لىرە دەر بىكەۋىت، دەنا دەبى بە جۆرە لاف و گەزاف و خۆھەلكىشانىكى درۋ كە بۆ ئىرە و لىرەدا نەك ھەر قابىلى قبول نىيە، بەلكو جۆرە بىئەدەبىيەكىشە.

فردىش چىنكۆ، گوتى:

- ئافاناسى ئىفانوۋىچ، بە راستى تۆ پياۋىكى بەئاۋەز و ھەست ناسك و ئاداب پەرۋەرى! جماعت ئىۋە تەمەشا بىكەن، كاتى گلەيى ئەۋەى لى كردم

گەمزە

كە من نەمتوانىۋە چىرۆكى دىيىپكەم بە جۆرى بگىرپمەۋە كە لە راستى بچىت و گوڭر باۋەر بكات، وىستى بە ناسكترىن شىۋاز ئەۋەمان تىبگەيەننى كە من لە راستىدا ناتوانم دىزى بكەم (چونكە لە راستىدا پىاۋ عەيىبە لەناو خەلكىدا باسى ئەو جۆرە شتانه بكات) ھەرچەندە ئەگەرى ئەۋەش ھەيە لە دلى خۇيدا قەناعەتى تەۋاۋى بەۋە ھەيىت كە فردىش چىنكۆ زۆر چاك دەتوانى دەست بداتە دىزى! بەلام دەى با بىيىنە سەر كارەكەى خۇمان، ناۋەكان ھان لەناو كالاۋەكەدا، يەككىيان ناۋى تۆيە ئافاناسى ئىفانوۋىچ، كەۋاتە ھەموو قايىلن. دەى مىرزادە، دەستى پىدا بكە و ناۋ دەر بىتە!

مىرزادە، بى ئەۋەى ھىچ بلىت، دەستى بە كالاۋەكەدا كرد، ناۋەكانى دەر ھىنا، ناۋى يەكەم ھى فردىش چىنكۆ بوو، دوۋەم، پىتىسن و سىيەم، ناۋى جەنەرال و چۈارەم، ناۋى ئافاناسى ئىفانوۋىچ و پىتجەم، مىرزادە خۇى و شەشەم، ناۋى گانيا دەر چوۋ. ئافرەتەكان بەشدارىيان نەكردبوو.

فردىش چىنكۆ گوتى:

- ئا، خاۋايا چ بەختىكى خراپم ھەيە! بەتەما بووم يەكەم ناۋ، ناۋى مىرزادە بىت و پاش ئەو ناۋى جەنەرال دەر بچىت، بەلام شوكر ناۋى ئىفان پىتروۋىچ پىتىسن لە دۋاى منە، كە ئەمە بۆ من خەلاتە. كەۋاتە جماعتە من ۋەستا و بەگى ئەم يارىيەم، كەۋاتە دەبىى نمۋونە و سەر مەشقىكى باش پىشكەش بكەم، بەلام ئەۋەى لە ھەموو شتىك پىتر ماىەى داخە بۆ من، ئەمەيە كە من كابرايەكى رۋوتە و گومناۋى ئەۋتۆم كە ھىچ قەپانىك نامخوئىتەۋە، تەنانەت پاىە ئىدارىەكەشم زۆر نزمە، ئىدى ئەگەر فردىش چىنكۆيەكى ئاۋھا، كارىكى دىزىو و قۇرىشى كردبى، چ بايەخىكى ھەيە؟ دەبى قۇرتىن و دىزىوتىن كارى من چ بى؟ بە راستى ھەلېزاردنى ئەمە قورسە! مەگەر ھەر ھەمان سەرھاتى دىيىپكەم بگىرپمەۋە، تا بۆ ئافاناسى ئىفانوۋىچى بسەلمىنم دەشتىت پىاۋ، بەبى ئەۋەى دىز بى، دىزى بكات.

- ئاغاي فردىش چىنكۆ، تۆ توانىت ئەۋەشم پى بسەلمىنى كە دەشتىت پىاۋ لەزەت لە گىرپانەۋەى كارى دىزىو بىيىنى، بى ئەۋەى داۋاى لىتەكەن بىگىرپتەۋە

گەمژە

. بە ھەرحال... ببورە ئاغای فردیش چینگۆ!

ناستاسیا فیلیپوڤنا، بە تورەیی و بیتاقەتی گوتی:

- دەست پێ بکە فردیش چینگۆ! بەسە، لەوێ پتر درێژە ی مەدەیه،

پەکو که بە تانی قساندا دەچیت! زۆر دەلێ زۆر!

ھەموو ھەستیایان کرد که ناستاسیا فیلیپوڤنا، لە دوای نۆرە ھیستریاکە ی ئەم دواییەو، خەم و بێدەنگی دای گرتوو و ھەر لە خۆو ھەلەدەچیت، بەلام ھێشتا سوورە لەسەر کەلکەلە و ئارەزوو کە ی. ئافاناسی ئیفانوڤیچ، لە عەزابیکی ئەوتۆدا بوو که عەزابی دۆزەخی پێرا نەدەگەیی، ئەمە جگە لەوێ که زۆر لە (ئیفان فیودوروڤیچ) ش پەست و تورە بوو، که بە کاوھۆی شامپانیای دەخواردوو و بێخەم و خەیاڵ دانیشتبوو و پێدەچوو لێرایی ھەر که تۆرە ی ھات، چیرۆکی خۆی بگێڕیتەو و تەواو.

پەراویز:

* - "ئیفان کیرلوڤ.." نووسەریکی بەناوبانگی ڕووسە، زۆر چیرۆکی ھەیه که قارەمانەکانیان، گیانلەبەرن، لەسەر ھەمان شێوە ی لافونتین نووسیوونی. حیکایەتی "شیر و کەر" که لێرەدا ناوی ھاتوو و لەو چیرۆکانە ی، کەرەکە، شیرەکە بەر لوشکان دەدات.

* - "ئەوێ لە گورگ بترسیت ناچیتە جەنگەلان" پەندیکی باوی

ڕووسیە.

فەسلە چواردەيەم

فردیش چینگۆ گوتی:

- من بۆیە زۆر دەلایم و بە تانی قساندا دەچم، چونکە بێئەقلم. منیش ئەگەر ئەقل و ئاوەزی ئافاناسی ئیقانوویچ یان (ئیقان فیودوروویچ)م ھەبوايە، لەو ھەو وەکو ئەوان بە درێژایی ئاھەنگە قرووقەپ، ئاقل و ئاغر بۆ خۆم لە سووچیکدا دابنشتایەم. میرزادە، نازانم تۆش باوەرپت وایە یان نا، من لەو باوەرپەدام کە ژمارە ی دزان لە دنیا دا زۆر زیاترە لە ژمارە ی دەستپاکان و ھیچ پیاویکی دروستکار و دەستپاک نییە کە بە لای کەمەو ھە لە ھەمراتیا جارێک دزی نەکردبێت. شتیکی نە دزی بێت. ئەمە بۆچوونی خودی منە، بە لام و یرای ئەو ھەش، ئەمە بەو مانایە نییە کە تیکرای بەشەر خەردن، ھەرچەندە زۆر جار، بەینی خۆمان بێ، ھەز دەکەم ئەو باوەرپە بدرکینم. تۆ چ دەلای؟

داریا ئەلکسیفنا (خانمە لەخۆپازییەکە) ھەلی دایە و گوتی:

- بە راستی قسە ی قۆر و بێمانا دەکە ی! ئەم گەوجە گەوجە چییە! قەت ئەمە راست نییە، ھەموو کەسێک لە ژیا نیا، ئەگەر بۆ جارێکیش بوو، دزی یان سووکە دزییەکی ھەر کردوو ھ. بۆ نمونە، من یەک لە باری خۆم، قەت پۆژیک لە پۆژان شتیکم نەدزیو ھ.

- داریا ئەلکسیفنا خانم، تۆ قەت دزیت نەکردوو ھ، بە لام با بزانی میرزادە،

کە سوور ھەلگەراو ھ، چ دەلایت؟

گەمزە

مىرزادە، كە بە راستى سوور بووبوۋە، گوتى:
 - پىم واىە راست دەكەيت، لى زۆر زىدەپۇيى دەكەيت.
 - باشە مىرزادە، تۇ بە خۇت قەت پۇژى لە پۇژان شتۇكەيەكت نەدزىوہ؟
 جەنەرال، ھەلى دايە و گوتى:
 - پىف لەو قسەيە! بە راستى قسەيەكى سەخيفە! باشە ئاغاي فرديش
 چىنكو، تۇ بىرت لەوہ كردوۋەتەوہ كە چى دەلىنى؟
 داريا ئالكسىفنا بە توندى گوتى:
 - تۇ كە سەر ھاتوۋەتە سەر راستى، شەرم دەكەي ھىچ شتىك بگىرپتەوہ،
 بۇيە لىبراۋى بەوہ خۇت بپەرنىتەوہ كە سەر بگەيتە سەر پياۋىكى نەجىبى
 شەرمىنى ۋەكو مىرزادە.
 ناستاسيا فىليپوفنا بە توندى و پەستى گوتى:
 - فرديش چىنكو! يان چىرۇكەكەكت بگىرپەوہ يان بىدەنگ بە و خەرىكى
 كارى خۇت بە. بە راستى لە تامى دەر دەكەي!
 - زۆر چاكە ناستاسيا فىليپوفنا، بەلام ھاتوۋ مىرزادە ئىعترافى كرد)
 قسەكەي ئەو بە ئىعتراف دەزانم (ئاخۇ ئەو كەسەي دى (نامەۋى ناۋى بىنم
 (ئەگەر بىھەۋى حەقىقەت بلى، دەبى چاۋەرۋانى چى لى بكرىت؟ مەگەر خوا
 بزانى چ بگىرپتەوہ! بەلام گەلو، سەبارەت بە خۇم، ئەوہى كە بۇتانى
 دەگىرپمەوہ، شتىكى زۆر سادە، گەۋجانە و دزىوہ، بەلام وىراي ئەوہش
 دلناتان دەكەم كە من دز نىم، خۇشم نازانم بۇ ئەو دزىيەم كرد! ئەمەي
 دەگىرپمەوہ پىرار پوۋى دا، لە مالى برادەرىك بوۋىن بە نىۋى سىمون
 ئىفانوفىچ يەشچىنكو، يەكشەممە بوو، مىۋانى ھەبوۋن. كە مىۋانەكان لە
 شىۋخوارن بوۋنەوہ، بە خۇ و پىكەكانيانەوہ، بەدەم قسانەوہ لەسەر
 مېزەكەمانەوہ، كەلكەلەي ئەوہم كەوتە سەر كە بە ماریا ئىفانوفناي كىژى
 خانەخوتىيەكەمان بلىم، كەمىك پىانۇمان بۇ لى بدات. كە بە يەكىك لە
 ژوورەكاندا پەتبوۋم، ئەسكەناسىكى كەسكى سى پۇبلىم لەسەر مىزى
 كارەكەي ماریا ئىفانوفنا بىنى، ديار بوو بۇ كرىنى پىۋىستىيەكى مالەكە دەرى
 ھىنابوو. ھىچ كەسىك لەو ژوورەدا نەبوو. ئەسكەناسەكەم ھەلگرت و لە
 بەركم نا، بۇچى؟ نازانم! نازانم بۇچى ئەوہم بە بىردا ھات. بەلەز گەپامەوہ و

گه مزه

دووباره چوومه وه سهر میزه که و دانیشتم. ئیدی نیگه ران و سه راسیمه، وه کو
 ئه وه ی چاوه پروانی شتی که بم، دانیشتم. که و تمه قسان، دهنگوت ئستوی
 چه ناگه م پچراوه، نوکته له سهر نوکته م دهگوت و پیده که نیم. ئه و جا چوومه
 لای ئافره ته کانه وه. دوا ی نزیکه ی نیو سه عاتیک، مقو مقوی گوم بوونی
 پاره که، دهستی پی کرد، کاره که ره کان پرسیار پیچ کران، گومان که و ته سهر
 داریای کاره که ری ماله که. بهنده زور به په روزه وه خو م له مه سه له که
 هه لفقور تاند، ته نانه ت له پرسوجویه کانیشدا به شداریم کرد، له بیرمه کاتی داریا
 به ته واوه تی په شوکا، من که و تمه خشت و پای تا قه ناعه تی پی بکه م، که
 ئیعتراف بکات، سویندم به سهر خو م بو خوارد که کاریکی وا ده که م ماریا
 ئیفانو قنا لیتی ببوریت، هه ره موو ئه مه به بهرچاوی میوانه کانه وه و له
 حوزوری ئه واندا بوو. هه موویان ته مه شای منیان ده کرد، منیش که
 ئه سه که ناسه که له گیرفانما بوو، به ده م ئاموژگاری و په ندو قسه ی زله وه،
 بسکه ی سمیلم ده هات و هینده م که یف به خو ده هات، شام به سه پان
 پانه ده گرت! هه ره ئه وه شه وه خو م به ریستورانی کدا کرد و سئ پو بله که م
 خه رجی مه ینوشی کرد. چوومه ژووره وه، داوا ی یه که قاپ (لافیت) م کرد، به
 بی مه زه! که پیشتر قه ت شتی وام نه کرد بوو، که به جاری قاپی داوا بکه م و
 هیچ خواردن و مه زه یه کی له گه لدا نه خو م. خوا خوام بوو، هه رچی زووتره له
 شه پی ئه و پاره یه رزگار بم. که چی نه ئه وسا و نه دواتر هه ستم به په شیمانی
 و عه زابی ویژدان نه کرد. باوه ر ناکه م قه ت بتوانم جاریکی دی ئه و کاره
 دووباره بکه مه وه، باوه ر ده که ن یان نا، به لامه وه گرینگ نییه، که یفی خو تانه.
 ته واو، ئه مه هه موو چیرو که که بوو.

داریا ئالکسیفنا، به نه فره ته وه گو تی:

- بیکومان، ئه مه خراپترین و دزیوترین کاری ته مه نت نه بووه!

ئافاناسی ئیفانو چیچ هه لی دایه:

- ئه مه کار نییه، به لکو حاله تیکی نه خو شیی ده روونییه.

ناستاسیا فیلیپو قنا، بی ئه وه ی نه فره ت و بیزاری ی خو ی وه شیر ی پرسیی:

- ئه دی کاره که ره که چی به سهر هات؟

- بو به یانی یه که سهر دهریان کرد، ئه و ماله، له و پروانه وه زور سه ختگیر

بوون!

- توش خۆت لی نه کرد به خاوهن، وهکو بهرزهکی بانان بۆی دهر چوویت؟
فردیش چينکو، كه سهري له كاريگهري سهلبی چيروكهكهی بهسه
ئامادهبووانهوه سووپ مابوو، گوتی:

- سهيره! يانی دهتانیست بچم، خهبر له خو بدهم و دان به كاره
دزیوهكهی خۆمدا بنه!
ناستاسیا فیلیپوفنا، گوتی:
- كه كاریکی ناشیرینه!

- حه! دهتانهوی یه كینك بیت خراترین و قۆرتین كاری خۆی بگيریتهوه
و ئه نجام به قۆری نهزانن؟ دیاره خراترین كار هه میسه هه نا شیرین و
قیزهونه. دواى تۆزىكى دى ئىشان پتروفیچ پیتسین ئه مه مان بۆ ده سه لمینن،
زۆر كهس به پوا لهت جوان ده نوینن، وا ده نوینن كه نموونهی دروستكارین،
چونكه دهوله مهندن و خودان سهروهت و سامانن! به لام له م پۆژگاره دا چی
زۆره دهوله مه ندو خودان سهروهت و سامان زۆرن! به لام خۆزگه ده مانزانی
چۆنیان ئه وه سهروهت و سامانه كو كر دووه ته وه... بیگومان ئه وانه له هیه
شتیک ناپرینگینه وه، به هیه کلۆجی ئیحراج نابن و له پروو دانامینن!

به هه رحال فردیش چينكو، په تی پچریبوو، زمانی به ره لاا كر دبوو، هه موو
سنووریکی به زان دبوو. له پر چاره ی گرژ بوو. له وه ده چوو چاوه پروانی ئه وه بی
كه چيروكهكهی كاريگهريیه کی پینچه وانه ی ئه م كاريگهريیه ی ئیستای له سه
میوانه كان هه بی، كه هه لبه ته چاوه پروانییه کی سهیر و غه ریب بوو! هه لبه ته
ئه م جۆره پینشبینی و چاوه پروانییه كه زاده ی بی ئه قلی و توتسکی گوته نی
جۆره خو نوینییه کی تایبه تی بوو، شتیکی باو بوو لای فردیش چينكو و
ده گهل سروشت و ته بیعه تی ویدا ته واو ده گونجا.

ناستاسیا فیلیپوفنا، زۆر تور به بوو، نیگایه کی غه زه بناکی فردیش چينكو ی
کرد كه وهکو كه و چوو، ترس له سه را پای نیشت، له جیی خۆی بهنج بوو،
ههستی کرد سنووری به زان دووه و كه میك زیاد پۆییوه.

ئافاناسی ئیقانوفیچ توتسکی به ده م پینش نیازیکی ته شه ر ئامیزه وه گوتی:
- ئه ری، باشتر نیه واز له م یاریه بینن؟

گەمزە

پتیتسن گوتی:

- ھەنوکە نۆرەى منە، بەلام من كە ھەقى قىتۆم ھەيە، بەگویری ھەقى
نافبرى، ھىچ شتىك ناگىرپمەو.

- ھىچ ناگىرپتەو؟

- ناتوانم ناستاسيا فيليپوفنا. من ئەمە بە كەربازار دەزانم نەك بە يارى!

ناستاسيا فيليپوفنا، پرووى كرده جەنەرال يەپانچىن و گوتى:

- جەنەرال، پىم وايە ھەنوكە نۆرەى تۆيە. ئەگەر تۆش قىتۆ بەكار بىنى،
يانى يارىيەكەمان بە تەواوھتى ھەلدەوھشیتەو، كە ھەلبەتە من ئەمەم زۆر پى
ناخۆشە، چونكە بە نیاز بووم بەگىرانەوھى كاریكى تايبەتى ژيانى خۆم،
كوتایى بە يارىيەكە بىنم، بەلام دەمويست دواى ئتو، تۆ و ئافاناسى ئىقانوفىچ،
بیگىرپمەو.

ئەوسا بە پىكەننەو ھە لە سەرى پۆشت:

- بۆيە دەبى ھانم بدەن.

جەنەرال، بە جۆشوخروۆشەو گوتى:

- ئا، ئەگەر تۆ بەلین بدەى، من ئامادەم سەرپاكى چىرۆكى ژيانم بیگىرپمەو.
حەز دەكەم ئەوھشت پى بلىم كە چىرۆكىكم ئامادە كردبوو ھەر كە نۆرەم
ھات، بیگىرپمەو..

فردیش چىنكو، كە ھىشتا مەلۇل و خەمین بوو، كەمىك بوژايەو و بەدەم
ژارخەنىكەو گوتى:

- پایە بەرز، پیاو ھەر بە سیماتا، دەزانى كە بە چ ئاوو تاویك و، بە چ
شیوازىكى ئەدیبانە چىرۆكەكەت، پازاندووەتەو.

ناستاسيا فيليپوفنا، نىگایەكى سەرقەسەرقەى جەنەرالى كرد و بزەيەكى بە
پوویادا. وپرای ئەوھش دیار بوو كە دەم بەدەم گزرتەر دەبوو، پتر نىگەران و
شپرزە دەبوو. (توتسكى) یش لەوساوە، كە زانىى ناستاسیاش، بەلئى داوھ
چىرۆكىكى بیگىرپتەو، ھەستى بە نىگەرانییەكى زۆر دەكرد.

جەنەرال، دەستى پىكرد، گوتى:

- گەلۆ، منیش وەكو ھەر مرقۆنىكى دىكە، لە ماوھى ژيانما، پىك كەوتووھ
كە كاری خراپ بكەم، كاریك كە پەشىمانى لەدوا بیت، بەلام خراپترن كارم

گه مزه

به پرای خۆم ئەمەیه که هه‌نوکە بۆتانی ده‌گێرمه‌وه. دروسته‌ نزیکه‌ی سی و پینج سال به‌سه‌ر ئەم چیرۆکه‌دا بوریوه، به‌لام هه‌ر کاتی بیرم ده‌که‌وێته‌وه، دلم ده‌گوشتریت، به‌هه‌رحال گه‌وجیتیه‌ک بوو و کردم. ئەوسا هێشتا له‌ سوپادا، تازه‌ ئەفسه‌ر بووم، به‌ خۆتان ده‌زانن تازه‌ ئەفسه‌ر یانی چی: خوینگه‌رمی گیرفانسارد، لووتبه‌رزی، لات پالەوانی خوا. خزمه‌تکاریکم هه‌بوو به‌ نیوی نیکیفۆر، ئەم پیاوه‌ زۆر دلسۆزی من و به‌ ته‌نگمه‌وه‌ بوو. هه‌موو ئەرکیکی مالی له‌ ئەستۆ گرتبوو، پینه‌وه‌په‌رۆی ده‌کرد، مالی پاک ده‌کرده‌وه، ژووره‌کانی ده‌سپری، ته‌نانه‌ت له‌ پیناوی ئاسووده‌یی مندا، له‌ هه‌ر شوینیکدا شتیکی به‌رده‌ست که‌وتبا ده‌یدزی، به‌ راستی که‌سیکی به‌ئەمەک و دروستکار و سه‌راست و مه‌ردانه‌ بوو. منیش ده‌ره‌ق به‌وی ئاگاهیکی سه‌ختگیر به‌لام به‌ ئینساف و دادپه‌روه‌ر بووم. ئەوسا له‌ شاریکی چکۆله‌دا جیگیر بووین، ماوه‌یه‌ک له‌ سه‌ربازخانه‌دا مایه‌وه، پاشان، کارتی نیشته‌جی بوونیان دامی، له‌ گه‌ره‌کیکی قه‌راخ شاردا، له‌ مالی بیوه‌ژنی، ملازمیکی خانه‌نشین، ئاکنجی بووم. ئەم داماه، ژنیکی کورته‌ بالای، نزیکه‌ی هه‌شتا سال ده‌بوو. له‌ خانویه‌کی دارینی له‌ خۆی وێرانتر و داڕوخاوتردا ده‌ژیا، ئەوه‌نده‌ ده‌ستکورت و نه‌دارا بوو، ته‌نانه‌ت کاره‌که‌ریکی نه‌بوو له‌ کاروباری مالد، یارمه‌تی بدات، به‌لام کاتی خۆی که‌سوکاریکی زۆری هه‌بوو بوو، ئیدی به‌ تێپه‌ر بوونی پۆژگار هه‌ندیکیان مرد بوون و هه‌ندیکیان له‌و شاره‌ باریان کردبوو، هه‌ندیکیانیش فه‌رامۆشیان کردبوو. میرده‌که‌ی چل و پینج سال له‌وه‌ پێش مردبوو و هه‌ر له‌وینده‌ر به‌ خاکی سپاردبوو. ماوه‌یه‌کی زۆر کچه‌ خوشکیکی هینابووه‌ لای خۆی، ئەم خوشکه‌زایه‌ی ئافه‌رتیکی قه‌موور بوو، ده‌یانگوت، شه‌رپنده‌ و ئەهریمه‌ن سیفه‌تیکی، جادوگه‌ر ئاسا بووه‌ و جاریک قامکی میمکی گه‌ستبوو، به‌لام ئەویش به‌ر له‌ سی سالیکی مردبوو، ئیدی پیره‌ژن به‌ ته‌نیا مابووه‌وه‌ و سی دانه‌ سال بوو به‌ خۆی و به‌ ته‌نیا کاروباری ماله‌که‌ی به‌پۆه‌ ده‌برد. پیاو راست بلێ له‌و ماله‌دا زۆر بیتاقه‌ت و بیزار بووم، هه‌ستم ده‌کرد له‌ دۆزه‌خام. به‌ تایبه‌تی که‌ ئەو له‌وه‌ پیرتر بوو، که‌ بتوانم وه‌کو هاو‌ده‌م و هاو‌نشین به‌رخوردی ده‌گه‌ل بکه‌م. ئەمه‌ درێژه‌ی کیشا تا پۆژیک له‌نیو په‌وه‌ مریشکه‌کانما، که‌له‌ شیریکیان لی دزیم. ئیدی تا ئەمڕۆش نه‌مزانی کی ئەو

گه مژه

دزيبه‌ی لئى كردم، به لّام هەر شكّم لهو بوو. شه‌پىكى گه‌وره‌مان له‌سه‌ر ئەم كه‌له‌شيره‌ كرد. ئىدى دواى ئەوه به ماوه‌يه‌كى كه‌م توانيم له‌سه‌ر داواى خۆم ئيزنى گۆپىنى شوينه‌كه‌م وه‌ر بگرم، ئىدى گواسته‌وه‌ بۆ گه‌ره‌كىكى دى، چوومه‌ مالى كاپرايه‌كى بازرگاني پديندرىژى خيزاندار، ئەوه‌نده جوان له بىرمه‌وا ده‌زانم ئىستايه. نيكيفورو من، پيره‌ژنمان جئ هيشت و گواسته‌مانه‌وه، هەر دووكمان زۆر خوشحال بووين.

دواى سئ پۆژ، كه له مه‌يدانى مه‌شق و راهينان گه‌رامه‌وه، نيكيفور به پىرمه‌وه هات و گوتى: "جه‌نابى سه‌روان، نه ده‌بوو قاپى شۆرباكه‌مان بۆ پيره‌ژن به‌جئ بىلى، ئىستا قاپ نيه شۆرباى تئ بكه‌م." هه‌لبه‌ته له سه‌رساميدا وشك بووم و گوتم: "بۆچى جئمان هيشتووه؟" هه‌نگى نيكيفور له سىرى تا پيازى بۆ گىرامه‌وه، تومه‌ز وه‌ختى كه بارمان كردووه، پيره‌ژن قاپه‌كه‌ى نه‌داوه‌تى و گوتوويه‌تى كه گوايه من كاسه‌يه‌كى ئەوم شكاندووه و ئەويش ئەم قاپه‌ى له‌جياتى كاسه‌كه‌ى خۆى هه‌لگرتۆته‌وه و گوايه من خۆم ئەو پيشنيازهم بۆ كردووه. كه نيكيفور ئەوه‌ى بۆ گىرامه‌وه، خويتم هاته جۆش، له داخانا گرم گرت و به‌ره و مالى پيره‌ژن وه‌پئى كه‌وتم. كه گه‌يشتمه ئەوينده‌ر، ئيمانم له كه‌له‌دا نه‌مايوو، سه‌يرم كرد پيره‌ژن به تاقى ته‌نيا له گۆشه‌يه‌كى دالانه‌كه دانىشتووه و پوومه‌تى ناوه‌ته ناوله‌پى و له تو وايه خۆى له تيشكى هه‌تاوه‌كه ده‌پاريزي‌ت. يه‌كسه‌ر ده‌مم لىكردووه و به‌ر ده‌مپريژى جئيو و سخيفانم دا: "هه‌ى پيره ده‌عه‌جاني ناشيرين! ... ئىدى ده‌مم لئى به‌ره‌للا كرد و به شىوازى كۆنى رووسى، هه‌رچيم له جئيو و قسه‌ى ناشيرين ده‌زانى، هه‌مووم به‌سه‌ريا هه‌لپشت، به‌لام شتىكى زۆر سه‌يرم لئى بينى: به‌و ده‌قه‌وه كه دانىشتبوو، پووى تئى كردم و زه‌ق زه‌ق، چاوه ئەبله‌قه‌كانى تىبىرم و تاقه وشه‌يه‌كى له زار نه‌هاته ده‌ر، به‌رد وه‌جواب هات، پيره‌ژن وه‌جواب نه‌هات. به جۆريكى سه‌ير ته‌مه‌شاي ده‌كردم. وا ده‌هاته به‌رچاو به‌ده‌م دانىشتنه‌وه كه‌مىك به‌هه‌ژئ. ئەنجام هئور بوومه‌وه. به‌وردى ته‌مه‌شام كرد، چه‌ند پرسىاريكّم لئى كرد، به‌لام به تاقه وشه‌يه‌كيش وه‌لامى نه‌دامه‌وه. سه‌رم له‌م بىده‌نگيه‌ى سوور ما، به تايبه‌تى لهو جه‌وه‌دا كه مئشان به‌گيزه‌ گيز ده‌سوورانه‌وه و هه‌تاو به‌ره و ئاوا بوون ده‌چوو. به‌ته‌واوه‌تى سه‌راسيمه بووبووم، ئەنجام به شپىزه‌يه‌ى به‌ره‌و مال پهل بوومه‌وه. به‌ر له‌وه‌ى بگه‌مه‌وه مال، سه‌رگورد ناردى به

گه مزه

شوينماو ناچار پوښتم بۇ پهلهكې خوم، بويه ديركهوتم و شهوئ بۇ مال
 گه پامهوه، يه كه م قسه ي نيكيفور شهووه بوو: ده زانې قوربان، خاوه ن
 خانووه كې پيشوومان قه زاو به لاي توي بردووه؟ پرسيم: كې؟ گوتې
 شه مشهو، نزيكې سوعات و نيوټك ده بيت. دياره شه كاتانه ي كه من
 جنيوبارانم ده كرد، له حالي مردندا بووه! باوه پكهن به جوړئ تاسام، تا
 ماوه يه كي زور شهو و خا وه خو هاتمه وه. ئيدي پيره ژن و تا پوي پيره ژن بوو به
 نوسنه ك و به به روكي هزر و بيرمه وه نووسا، ليم نه ده بووه وه، ته نانه ت
 شه و يش هاته خه ونم. دروسته من كه سيكي خورافاتي نيم، به لام بۇ
 ريوهره سمې به پيكردن و ناشتنه كې، كه سي پوژ دواي مردنه كې شه نجام
 درا، چووم. وام ليها ت پوژ به پوژ زياتر بيرم له و پيكه و ته ده كرده وه.
 هه لبه ته ناليم شه چيروكه هه موو هوشوگوشي داگير كردبووم، به لام له ناكاوا
 بيرم ده كه و ته وه و هه ستم به بيزاري و نيگه رانييه كي زور ده كرد. شپره زه
 ده بووم و ده په شوكام. شه نجام تيگه يشتم شهوې له هه موو شتيك پتر
 خه مبارې ده كردم شهو يه كه: شه ژنه، يان به زماني شه سهرده مه، شه
 بوونه و هره به شه رييه، ماوه يه كي زور زور ژيابوو، له بيري مردن چووبووه وه
 ! كاتي خوي مندا ل، ميژد، خيزان، خزم و خوئشي هه بووه، دهور و به ري پر
 له جم و جول و هاتوچو و، بزه و پيكه نين بووه، پاشان، له ناكاوادا، هه موو
 شتيك له به ين چووه و هه لم ئاسا چووه به ئاسمانا و به تاقي ته نيا وه كو
 ميشيكي پايز گيژوويژ ماوه ته وه، دواچار خواوه ند كو تايي به ژياني هينا،
 پيره ژنش له زهرده په ري هاوينه ئيوارانيكي ئارامدا، گياني سپارد و چووه
 ريزي نه بووانه وه. هه لبه ته ده شيت په ند و عيبره ت له م ديارده يه وهر بگيريت.
 جا وهره بيهينه به رچاوي خوت، ياروي تازه شهفسر، كهنجي باديهه وا، له و
 ساته دا له جياتي دووعاي خير و فرميشكي مالاوايي، ده ست بخاته كه له كې،
 خوي پر با بكات و له دوا سهفه ري پيره ژندا، له سهر قاپي ك، به ده مريژي
 پيسترين جنيو به ري بكات! گوماني تيا نيه كه من تاوانباربووم، شه هيج
 چه ند و چون و گه نكه شه يه ك هه لئاگري ت. هه رچه نده ماوه يه كي زور به سهر
 شه كارهدا تپه ريوه و ته ب و ته بيعه تي من گوپاوه و وا ته سه ور ده كه م من
 و شه كاره به يه كدي ناموين، كه چي تا ئيستاش هه ست به داخ و كه سهر
 ده كه م، پيم سه يره كه بوجي له دلم دهرناچيت! له كاتيكا شه گهر گونا هكاريش

گەمژە

بووبم، ھەموو گوناھ- و خەتایەكە ھى من و لە ئەستۆى مندا نەبوو، ئاخىر
 بۆچى دەبى لە ھەمان ساتدا بمریت؟ ئەمە تەنیا يەك لىكدانەو ھەلدەگریت،
 ئەویش ئەو ھەيەكە ئەو كارە خراپ و قىزەونەى من، زادەى حالەتییكى
 سايكولوژى بوو. كەچى و پراى ئەو ھەش، ھەر دلم ئاسوودە نەبوو تا نزیكەى
 پازدە سالتىك لەمەوبەر بپارم دا كە خەرجى دوو پیرەژنى كەترەخانەيەك لە
 ئەستۆ بگرم، تا دوا سالتەكانى تەمەنى دنیای فانیان بە ئاسوودەیی و بێخەمى
 بەرنە سەر و بە نیازم ئەم یارمەتیى بە ھەسیتنامەيەك بكەم بە دايمى و لە
 دواى خۆیشم ھەر بمینى. ئەمە ھەموو چیرۆكەكەى من بوو. دووبارەى
 دەكەمەو ھەكە رەنگە لە ژيانى مندا زۆر كارى خراپ و تاوانى دیکە ھەبن،
 بەلام ئەم كارەى كە ھەنوگە بۆم گێرانەو، بەلای خۆمەو، خراپترین كارە كە
 لە ژيانما كردبیتم.

ھەر كە جەنەرال، لە قسەكانى بوو ھەو، فرديش چينكو ھەلى داىە و گوتى:
 - قوربان، تۆ لەجياتى چیرۆكى خراپترین كارى تەمەنت بگێریتەو چیرۆكى
 باشتەين كارى تەمەنى خۆت بۆ گێرانەو، ئەزت تیدا شەرمەزار كرد.
 ناستاسیا فيلیپوڤنا، بە ھێورى و خەمساردى و نەباو ھەريەو گوتى:
 - جەنەرال، بە راستى وینام نەدەكرد، ئەو ھەندە دەست و دل باش بى!
 ھەيفى... خەجالت خۆم...

جەنەرال، بە دەم پێكەنینى مەحەبەت ئامێزەو گوتى:
 - خەجالت؟ بۆچى؟

ھەنگى بە كەشوفش و لەزەتەو قومىكى لە شامپانیاكەى دا. ھەنوگە نۆرە
 ئافاناسى ئیقانوفیچ بوو كە ئەویش خۆى ئامادە كردبوو، سەربردەيەك
 بگێریتەو. ھەموو ئامادەبووان، پێشبینى ئەو ھەيان دەكرد كە ئەو بە
 پێچەوانەى پتیتسەنەو ڤیتۆ بەكار ناھینى، ھەندىكان، لەبەر ھەندى ھۆى
 تايبەتى، بە تاسەو ھاو ھەوانى چیرۆكەكەى ئەو بوون و ژیرا و ژیریش
 تەمەشای ناستاسیا فيلیپوڤنايان دەكرد. ئافاناسى ئیقانوفیچ، بە ھەپەرى و یقار و
 بە دەنگى نەرم و خۆش، دەستى بە گێرانەو ھەيەكەى لە "سەربردە
 خۆشەكانى خۆى" كرد. (پتویستە بەلەز ئەو ھەلەن كە ئافاناسى ئیقانوفیچ،
 پیاویكى میانسالى، بالابەرزى، بە ھەيەتى، كەمىك سەرتاسى، قژ ماشو ھەرنج
 بوو، تا رادەيەك قەلەو، گۆناكانى خەپ و كەمىك ئال، دانەكانى ھەمەلى بوون.

گەمژە

جلەكانى دەلب و گرانبەها بوون، كراسىكى هیتدە سىي لەبەر بوو، چاوى دەخستە پىشكە و پىشكە. دەستەكانى خرپن و سىي بوون، موستىلەيەكى ئەلماسى گرانبەها، لە قامكى براتوتەي دەستى پاستيا دەدرەوشايەوه. بە دريژايى ماوهي چيروك گىرانه وەكەي ئەو، ناستاسيا فيليپوڤنا چاوى بريبووه، ئەو توپ و قەيتانانەي سەري قولى كراسەكەي پازاندبووه و بە دوو قامكى دەستى چەپى يارىي پىن دەکردن و بە جوړى خوى خاڤلاند كە فريا نەكەوت بۆ تاقە جاريكيش نىگايەكى ياروى چيروكيژ بكات.

ئافاناسى ئىفانوفىچ، دەستى بە حىكايەتەكەي كرد و گوتى:

- ئەوهي ئەركەكەي منى سووك كردووه، ئەوهيە كە ناچارى ناچارم، دزىوترين و خراپترين كاريك بگيرمەوه كە لە ژيانما كردوومه. جا لەم حالەتەدا، جىگەي هىچ دوو دلەك نامىنیتەوه، ويژدان و بانگەواز و گازى دل، خو بەخو ئەو شتە دەسەپىن كە پىويستە ئاشكرا ببىت و بىتەزانين. پىويستە، هەلبەتە زۆر بەداخەوه، دان بەو دەنا بنەم كە لەنيو هەموو كارە شىتانه و بى ماناكانما، يەككىيان لە هەموويان زياتر لە ناخما نەخشی بەستووه و قەت لە بىرم ناچیتەوه. ئەم بويه رەي باسى دەكەم هىي نزيكەي بىست سال لەمە بەرە، چووبوومه گوندی بۆ سەردانى ئەفلاتون ئوردنتسيوف كە تازە بۆ پۇستى مارشالى چىنى ئەشرفان هەلبژيردراوو و دەگەل ژنە گەنجەكەيدا هاتبوو كە پشووەكانى كۆتايى سال لە ناو زەويوزار و مولكەكانى خۇيدا بەسەر بەرىت. ئىدى سالىدى لەدايكبوونى (ئانفسيا ئەلكسيڤنا)ش كەوتبووه هەمان ماوهوه، ئىدى دوو كەپنەڤال و ئاهەنگى سەما سازدرا بوو. لەو سەرو بەندەدا پۇمانەكەي ئەلكسەندەر دۆماي كور (شوخەكەي كامىليا) تازە لەنيو كۆمەلگەي ئەشرفا پەواجى پەيدا كردبوو، هەرايەكى زۆرى لەو ناوەندەدا نابووهوه. ئەم بەرهمە، بە بۆچوونى من كاريكى ئەدەبى نەمرە و پىرش نابىت. هەموو خانمانى شارە دى و شاروچكەكان، بە تايبەتى ئەوانەي خويندبوويانەوه، زۆريان بەدل بوو. جوانى چيروكەكە، ناسكىي هەلوستەكان، پەفتارى پەسەنى شا قارەمانى پۇمانەكە، وەسفى ناسكىي ژىنگە دلگىرەكان و هەرهموو ئەو ناسككاري و هونەر كاري و شىكرەنەوه بەرزەي لە سەرانسەري پۇمانەكەدا بەدى دەكرا (وەكو بەكارهيتانى چەپكە گولە كامىلياي سىي و سوور بە تۆرە). بە كورتىيەكەي پۇمانەكە بە شىوہەيەكى

گه مژه

گشتی کاریکی زوری له دل و دهر وونی خه لکه که کردبوو. ئیدی گولی کامیلیا بوو بوو به مودی پوژ و خه لکی به په رۆشه وه به دوایدا ده گه پان و به هر نرخن بوايه ده یان کړی. جا من نالیم، ئیوه خوتان بلین چۆن له شار وچکه یه کی بچووکدا، له حالیکا هه موو خه لکی بیانه وی گولی کامیلیا بۆ کوژ و ئاههنگی سه ما بکړن، با ئاههنگه کان زورش نه بن، چۆن ئه وه موو گوله ده ست ده که وی؟ جا له وه سهر وه بنده دا پتروس فورخوفسکی شیت و شه یادی ئانفسیا ئه لکسیفنا بوو، تا کو ئیستاش نازانم ئاخو راز و نیازیکیان له نیتواندا هه بوو یان نا- مه به ستم ئه وه یه که نازانم به راستی به ئومیدی شتیک هه بوو یان نا؟ ئه وه گه نجه داماوه، وه کو سه گی پی سووتاو، لیږه و له وی که وتبووه تاقیبی گولی کامیلیا تا بۆ ئاههنگی سالیادی له دایکبوونی ئانفسیا ئه لکسیفنا بکړیت.. دهنگوی ئه وه ش داکه وتبوو که کوئتیس ه سووتسکی دهسته خوشکی هاوسه ری فرماندار و سوفا پسپالوفا له پترسبورگ وه دین و به چه پکه گولی کامیلیای سپیه وه دین. ئانفسیا ئه لکسیفناش هه زی ده کرد که سیک هه بیت و چه پکه گولی کامیلیای سووری بۆ بینن و په ونه قیکی ئه فسووناوی په یدا بکات. ئیدی ئه فلاتوونی بیچاره، ویل و سهر گهردان، بیتوده عه ودالی ئه م گوله بوو. ئاخو یار و میږدی ئانفسیا بوو و به لینی پی دابوو که چه پکه کامیلیایه کی سووری بۆ په یدا بکات. دهی چار چییه؟ کترین ئه لکسندر فنا میتشیفا، که له هه موو شتیکا په قیبی سهر سه ختی ئانفسیا ئه لکسیفنا بوو، هه څرکییه که یان به راده یه ک بوو که سینهری به کترین به تیر دهنگاوت، ئه م ئافره ته، پوژیک بهر له ده ستپیکردنی ئاههنگه که، هه رچی گوله کامیلیای سووری ده قهره که هه بوو، کووی کردبووه وه. ده زانن چی قه وما؟ ئانفسیا ئه لکسیفنا. شیت ئاسا سهری کرده گریان، له داخا بورایه وه... ئه فلاتون، به ته واوه تی شپړزه بوو! هه لبه ته ئه گهر پتروس بیتوانیا له م ساته هه ستیاره دا چه پکه گولی دلخوازی خوی په یدا بکات، بۆ خوی خه نی ده بوو، چونکه له م جوړه حاله تانه دا پیزانین و منه تباری ژن له راده به دهره و سنووری نیه. ئیدی پتروس، شیت ئاسا، سهری به هه موو کونیکا ده کرد و له هه ده رگایه کی ده دا، به لام بیتوده، زورانبازی ده گه ل مه حالدا ده کرد. ئیدی واقعیه که وا بوو!

ئیه وه ی پش ئاههنگی سالیادی له دایکبوونه که ی ئانفسیا و ئاههنگی

گەمژە

سەماكە، چووم بۆ مالى زوبكوف كە دراوستى مالى ئوردنتسىف بوو. سەعات دەى شەو بوو، لەوئ بەرىكەوت (پتروس) م بىنى، لە كەيفان لە پىستى خۆى نەدەھتورى. پرسىم:

- خىرە، چى پرووى داوھ؟

- ئۆرىكا(*) (دۆزىمەوھ)!

گوتم:

- سەيرە! بە راست؟ چۆن دۆزىتەوھ؟ لەكوئ؟

- لە شارۆچكەى يكسايسك (شارۆچكەى كى چكۆلەى، بىست فەرسەخىك لەوئوھ دوور بوو) بازىرگانىكى پىرى رىشنى دەولەمەندى لىيە، ناوى ترىبالوفە. ھەر خۆى و ژنەكەتى. مندالىان نىيە، لەجياتى مندال، كەنارى بەخىو دەكەن، زۆر ئاشقى گولن و كامىليان ھەىە.

- باشە خۆ ئەمە مسۆگەر نىيە، تەقو نەياندايتى؟

- خۆمى لە بەرىتيان دەھاوئىژم و بشمكوژئ ھەلئاستمەوھ تا گولم نەداتى!

- كەنگى دەچىت بۆ لای؟

- سارەزى، سەعات پىنج.

- چاكە. دووعاى خىرت بۆ دەكەم!

بە راستى ھەستم بە شادىەكى زۆر كرد. گەرامەوھ بۆ مالى ئوردنتسىف. شەو درەنگ بوو، لەو كاتەدا كە دەچووم بچمە جىوھ تا بخەوم، لەناكاودا خەيالىكى سەيرم بە مېشكا ھات. بەلەز چووم بۆ موبەقەكە، ساقىلى گالىسكەرانم بىدار كىردەوھ، پىم گوت لە زەرفى نىو سەعاتدا گالىسكە ئامادە بكات، بەلنىم داىە كە ھەقى ئەوھ پازدە پۆبل بەخشىشى دەدەمى، لە ماوھى نىو سەعاتدا، ئەسپ و ەرەبانەى حارز كرد و لە بەردەگا چاوھپوانى من بوو. پىيان گوتبووم كە ئانفسيا ئالكسىفنا، توشى سەرىشە بووھ و تاى لىھاتووھ و وپىنە دەكات و دەبىزىكىنى.

سواری گالىسكە بووم، بۆى دەر چووین، يكسايسك خۆت بگرەوا ھاتم. پىش سەعات پىنج گەشىتمە قەراخ شار، لەوئ وەستام و چاوھپوانى ھەلاتنى پۆژم كرد. كە پۆژ ھەلات كەوتمەوھ پى، سەعات ھەوت خۆم گەياندە مالى ترىبالوف، حال و حىكايەتەكەم بۆ گىترایەوھ و گوتم:

- گولى كامىليات ھەىە؟ وەرە پىاوى چابە، وەكو بايىكى دلۇقان فرىام بكەوھ

گەمزە

و پرزگارىم بکه، خۆم لەبەر پىيانىت داوئىم و بە مەمنوونىيەو ە لىت دەپارپىمەو.ە
کابرا، پىرەمىترىكى بالا بەرزى، پۆرسى، بەگور و بە ەىبەت و ترسناک بوو.
و ەلامى دايەو:ە

- نا.. نا.. نا! نابى، ناندەمى، بەخۆپايى خۆت ماندوو مەکە، مەحالە
ناندەمى!

خۆم ەوىشتە بەرپىيانى، کەوتمە سەر چۆکان. کابرا ترسا، ەوارى کرد.
- ئەو ە چ دەکەى کورم؟ خودايا، بۆچى وا دەکەى؟
ەوارم کرد:

- مەسەلەکە، ژيان و مەرگى ئىنسانىکە!
گوتى:

- ئەگەر مەسەلەکەوايە... برۆ گولە کامىلياکان بچنە، لە پای خۆا بيانە.
ەستام، چى کامىلياي سوور لە باخچەکەيدا ەبوو، ەموویم چنى. گول
بوون ئەمما گول! تا ەزکەى دلگىر و جوان! پىرەمىتر ئاھىکى ەلکىشا.
ئەسکەناسىکى سەد رۆبلىم دەر ەينا و بۆم درىژ کرد.
گوتى:

- نا، کورم نا، جنىوى وام پىم مەدە!
گوتم:

- باشە مادام وايە، تکا دەکەم پارەکەم لى وەر بگرە و بىدە بە
نەخۆشخانەکەى ئىرە، تا بیکەنە مەسرەفى نەخۆشەکان.
گوتى:

- ئەمەيان شتىکى دیکەيە گيانە! ئەمە کارى خىرە، خواش پىنى خۆشە. من
لەجياتى تۆ ئەم بەخشىيە پىشکەش بە خەستەخانەکە دەکەم.

خۆشم لەو پىرەمىزدە ەات، پووسى ئەسل بوو، تاسەر مۆخ، پووسى بوو،
رەسەنايەتتى لىدەچۆرا، ديار بوو لە بنەمالەيەکى خانەدانە.

من کە بە ئاواتى خۆم گەيشتبووم، بەوپەرى خۆشحالى گەرامەو، بەلام لا
رېم گرت تا لە پىگە تووشى پتروس نەبم. کە گەيشتمەو ەکسەر چەپکە
گولەکەم نارد، تا ەرکە ئانفيسا ئالکسىفنا لە خەوا رابوو، پىشکەشى بکەن...
ئىدى خۆتان تەسەورى سەرسامى، منەتبارى و فرمىسکى ەقناسى ئەو ژنە
بکەن! ئەفلاتوونى مىردى، کە دوئىنى خەرىک بوو لە داخانا دەمرد، سەرى

که مزه

خسته سهر شانم و ما بگری. ئەفسوس هەموو میتردیک لەو پۆژەوه که زەوجینی شەری پەیدا بوو، تاكو ئەمڕۆکه هەر وا بوون! ئەوهی پاستی بێ زات ناکەم هیچی تر لەو بارهیهوه بلیتم، جگە لەوهی که هەموو ئاواتیکی ئەو پتروسە بەستەزمانە بە تەواوەتی هەرەسی هینا. هەوێل جار وام خەیاڵ دەکرد ئەگەر بە حەقیقەتی ئەم کارە می بزانیت لەوهیه گۆشاوگۆش سەرم بپریت و تەنانەت خۆیشم بۆ شەپ و پووبەپووبوونەوه ئامادە کرد، بەلام شتیک پووی دا که هەرگیز تەسەورم نەدەکرد، باوەرم نەدەکرد شتی وا پوو بدات: پتروس بورایهوه، شەوی کەوتەوڕینه و دەی بزپکاند، بۆ بەیانی تایهکی توندی لێهات، وەکو مندال، بە دەم هەنسک هەلدانەوه زۆر زۆر دەگریا. دواي مانگیک، پاش ئەوهی چاک بووهوه، داواي کرد بۆ دەرەری قوقاز* نەقل بکریت. ئەم کارە می لە چیرۆکی خەیاڵی دەچوو! ئەنجام لە شەپی قەمدا کوژرا. جا هەر لەو سەرۆبەندەدا بوو که ستیفان فوروخفسکی سی برای، لەو دەرەدا که فەرماندە می که تیبەیهکی سوپا بوو، ناویانگی دەر کرد.

لێتانی ناشارمەوه تا سالانگی زۆر لەوه دوا، بە دەم عەزابی ویژدانەوه دەتلامەوه: بۆچی و بە چ مەبەستیک ئەو جەزەبەیه می لێ دا، ئەو غەدرە می لە پای چیی لێ کرد؟ جا خۆزیا منیش وەکو ئەو شەیدای ئانفیسا ئالکسیقنا بوایە می و بە رەقیب و هەقڕکی خۆم زانییا تا بەوه که میک دلی خۆم داباوه، بەلام شتەکه وانه بوو! تەنیا جۆرە موزیری و گوساخیهکی پووت بوو و هیچی تر. ئەگەر می ئەو چەپکه گولە می لە کیسی نەدایا، لەوه بوو تا ئیستاش ژیا با و زۆریش بەختەوهر بوایە و هەرگیز بیری لەوه نەکردباوه که بچیتە شەپی تورکان.

ئافاناسی ئیقانوویچ، وەکو چۆن بە هیوری و ئارامی دەستی بە چیرۆکهکی کردبوو، بەو ئاویەش کوتایی پی هینا. ئامادەبووان که سەرنجی ناستاسیا فیلیپوئیان دا، دیتیان گر لە چاوانی دەبیتەوه، تەنانەت که ئافاناسی ئیقانوویچ لە چیرۆکهکی بووهوه، لێوانی لەرزین. هەموو ئامادەبووان، بە کونجکاوی دەیانروانییه ئەو جووتە.

فردیش چینگۆ، که زانیی قافی قسە هاتوو، بە ئەوکی پر لە گریانەوه گوتی:
- فردیش چینگۆیان هەلخەلەتاند! پتیا پابوارد! دەسخەپۆیان کرد! ئەوه پتی دەگوتری خاپاندن و خەلەتاندن!

گه مڙه

داريا ٺه لکسيڻا ڪه له دوستاني ڏيرين و شهريڪ و هاودهستي هميشه يي
توتسڪي بو، به ڪه شوفشه وه گوتي:

- ڪي زوري ليڪردبوويت! تو ڪه ڪاري خوت نازاني، بو گله يي له خه لڪي
دهڪه يت؟ دهبوايه له هه وه له وه له گه مه ڪه بگه يت. دهبوايه له خه لڪاني فاميده و
زيره ڪه وه فيري بيت.

ناستاسيا فيليپوڻا، به ساردي و بيموبالاتييه وه گوتي:
- ئافاناسي ئيفانوفچ، هق به تويه، ٺه گه مه يه زور ناخوشه، ئينسان بيزار
دهڪات، با وازي لي بينين. منيش به ليني ٺه وه م دابووني ڪه چيروڪيڪ
بگيرمه وه، من ٺه وه ي خوم دهگيرمه وه و پاشان به ڪومل دهڪه ويه
وه رقبازي.

جهنهرال، له خوشيا، به گرمي گوتي:
- به لام با جاري گويمان له چيروڪه ڪه ي تو بيت!
ناستاسيا فيليپوڻا، له ناڪاوا، به دهنگي پوون و پهوان، بي ٺه وه ي له جي
خوي بجووليت، پوي ڪرده ميرزاده و گوتي:

- ميرزاده، ٺه م دوو دوسته ٺازيزه ي من دهيني: جهنهرال و ئافاناسي
ئيفانوفچ، ٺه مانه ده يانه وي به شووم بدن، ڪه ز دهڪن شوو بڪه م، ڪه ز
دهڪه م پهئي تو بزنام، چ دهلي: شوو بڪه م يان نا؟ تو چي بلني وا دهڪه م.
ئافاناسي ئيفانوفچ، پهنگي زهرده لگه را، جهنهرال له جي خوي وشڪ
بوو، هه موو ٺه واني دي مليان قووت ڪردبووه وه و ته مه شاي ميرزاده يان
دهڪرد. گانيا له سه رساميا له جي خوي وشڪ بوو. ميرزاده، به دهنگي
له رزوک گوتي:

- شوو بڪه يت... به ڪي؟
ناستاسيا فيليپوڻا، به هه مان پايه داري و پهواني، به رسقي دايه وه:
- به گاڙيلا ٺارداليوفچ ئيفولگين.

بيدهنگي، بو چهند ساتيڪ بالي به سه ردا ڪيشان. ميرزاده، ڪه پيده چوو،
بيه وي قسان بڪات و بوي نه ده هات، وه ڪو ٺه وه ي باريڪي قورس به سه
دليه وه بي، ٺه نجام دوي ٺه وه ي به هزار زحمه ت هه ناسه ي وه بهر هاته وه،
به چپه گوتي:

- نه... نا... شووي بي مه ڪه؟

گه مزه

ناستاسيا فيليپوڦنا. پروی کرده گافریلا و به دهنگیکی زولال و پر هه بیته و متمانه وه گوتی:

- به قسه ده کهم، ته واوا! گافریلا ئاردا لیونوفیچ خو گویت له بریاری میرزاده بوو؟ نه وه بریاری منیشه. با ئیدی ئهم مه سه له یه به یه کجاره کی لیره دا بپرته وه!

ئافاناسی ئیفانوفیچ توتسکی، به دهنگیکی لهرزوک گوتی:
- ناستاسيا فيليپوڦنا!

جه نه رالیش، به دهنگیکی کاریگهر، به لام نیگهران، گوتی:
- ناستاسيا فيليپوڦنا!

ژاوه ژاویک که وته نیو میوانه کان، سه رسامی و حیرهت بالی به سه ردا کیشان.

ناستاسيا فيليپوڦنا، به سه رسامی چاوی بریه میوانه کانی و گوتی:

- چیتانه به ریزینه؟ بۆچی چه په سان؟ بۆ وا شپزه بوون؟
توتسکی، که وته مینگه مینگ و به ده مه لالکتوه گوتی:

- به لام... ناستاسيا فيليپوڦنا، تۆ به ئینت دا... به خواشستی خۆت به ئینت دا، کهس زۆری لی نه کرد بووی... ده تتوانی... تاراده یه ک... مدارا... من ناتوانم... له وه یه... به لام... به هه ر حال: هه نوکه.. له م کاته ناسکه دا.. له به رده م ئهم هه موو خه لکه، به م شیوه یه.. کوتایی، وه کو "گه مه یه کی بچووک" کوتایی به م مه سه له جیددییه بیتین، ئاخر ئهم مه سه له ی ئابرووه، مه سه له ی دل و دلداریه.. مه سه له یه که، زۆر شتی پتوه به نده...

- ئافاناسی ئیفانوفیچ، به راستی له مه به سستان ناگه م. تۆ زۆر په ریشانی، خۆتیش نازانی چ ده ئیتی! جارێ پیم بلێ بزانه مه به سست له م قسه یه: "له به رده م ئهم هه موو خه لکه..." چیه؟ چما ئیمه کۆمه لیک دۆست و ئاشنای دلسۆز نین؟ پاشان پیم بلێ ئیعترازت له سه ر ئهم "گه مه بچووک" چیه؟ من بریارم دابوو چیرۆکیک بگێرمه وه، ئه وه تا گێرمه وه. تۆ به دلت نییه؟ جوان نییه؟ ئیدی بۆچی به گه مه ی ده زانی و به جیددی وه ری ناگریت؟ باشه به خۆت گویت لی نه بوو که به میرزاده م گوت: "تۆ چ بریاریک بده ی من هه مان بریار ده ده م؟" خو ئه گهر بیگوتایه: بیکه، یه کسه ر قایل ده بووم، به لام گوتی مه یکه، بویه منیش ره فزم کرد. له م ساته دا، هه موو ژیا نی من به داوه

گه مژه

موويه كه وه بهند بوو، ئیدی چ شتیک له مه جیددیتیر ده بیت.
جه نه رال، كه زوری پینا خوش بوو، ئه وه موو بایه خه به میرزاده درابوو،
كه وته پرتاندن:

- به لام بۆچی میرزاده؟ چ په یوه نندییه کی به وه وه هیه؟ چ شتی ئه وی
گه یاندووته ئیره؟ لیره چ ده کات؟.

- من بویه راوینژم به میرزاده کرد، چونکه له هه موو ته مه نما، یه کهم پیاو
بووه که بتوانم له دلسوزی وی دلنیا بېم، ئه وه له یه کهم نیگاوه متمانه ی به
من کرد و منیش باوه پ و متمانه م به وی هیه.

سهره نجام گانیا، به دهنگی له رزوک و پهنگی زهره و لیوه له رزیوه، گوتی:
- من ته نیا ئه وه م بۆ ماوه ته وه که سوپاسی لوتف و میهری بیتایان و
پهفتاری مهحه بهت ئامیزی دهره ق به خۆم، بکه م... هه لیه ته چاوه پروانی
ئه مه ی لی ده کرا. به لام... میرزاده... میرزاده و ئه م مه سه له یه... دیاره...
ناستاسیا فیلیپوفا، له پیر قسه که ی پین بری و گوتی:

- مه به ستنت ئه وه یه، مرخی له هه فتا و پینچ هه زار پۆله که خوش کردووه؟
چاوی له وه هه فتا و پینچ هه زار پۆله یه، وا نییه؟ حاشا مه که، خۆت مه دزه وه،
ده قاو ده ق ده تو یست ئه وه بلئی! ئافاناسی ئیقانو فیچ، من شتیکم بیرچوو بیلیم،
ئه ویش ئه مه یه: هه فتا و پینچ هه زار پۆله که ت وهر بگره وه و به خورایی، بی
هیچ داوا یه که ئازاد ده که م! ئیتیر به سه! تۆش پتویستت به ئازادیه! نو سال
و سنی مانگ! به سه! له سبه یه وه، ژیانیکی نوێ ده ست پین ده کات، به لام
ئه مپۆ ئاههنگی سالیادی له دایکبوونی من ده گنیرین، ئه مه یه که م جاره که له
ته مه نما، مولکی خۆم بم، خاوه نی خۆم بم، له هه ر که سیکی دی، ئازادی ئازاد
بم! جه نه رال، تۆش مروارییه کانت وهر بگره وه، پیشکه شی ژنه که تی بکه!
فه رموو ئه وه مرواریه کانت، بیگره! له سبه یه وه ئه م شوقه یه جی دیلیم، گه لق
له مپۆ به دواوه هیچ شه وکۆریک نابیت!

ئه وه قسانه ی کرد و هه ستا، وه کو ئه وه ی لئیرایی مه جلیسه که جی بیلن. له
هه موو لایه که وه دهنگ به رز بووه وه:

- ناستاسیا فیلیپوفا! ناستاسیا فیلیپوفا!

هه موو په شوکان، له جینی خۆ هه ستان، له ده وری وی خپ بوونه وه و
به وه پیری نیگه رانی گوینان له قسه چپر پچرو وړینه ئاساکانی ده گرت. هه موو

گەمژە

هەستیان دەکرد ئەم ماستە موویەکی تێدایە، بەلام تیی نەدەگەیشتن،
نەیاندهتوانی سەری لێ دەر بکەن و بۆ خۆیان لێکی بدەنەو.
لەو دەمەدا، لەپەر دەنگی بەرز و زەنگی دەنگی دەرگا بەرز بوو، پێک
وێک لێدانی زەنگی دەرگاکەیی ئەو ئێوارەییە مەلای گانیا بوو.
ناستاسیا فیلپوڤنا هاواری کرد:

- ئەها... ئیدی تەواو، هەموو شتێک کوتایی هات! هەنوکه سەعات یازدە و
نیو! گەلۆ، تکایە دانیشن. ئیدی وەختی کوتایی مەسەلەکەیه!
ئەو قسانەیی کرد و دانیش. بزەییەکی سەیر و غەریب کەوتە سەر لێوی.
بێدەنگ بوو و بەدەم چاوەروانییەکی تامەزرۆو دەروانییە دەرگاکە.
پتیتسن، لە بنە لێوانەو بە خۆی دەگوت:
- بێگومان، پوگوزینە، بە خۆ و سەد هەزار پۆلەکەیهو هاتوو!

پەرانی:

* - "ئۆریکا... وشەیهکی یونانی کۆنە بە مانای "دۆزیمەو" دیت. گوایه
ئەرخەمیدس کاتی لە گەرماو دەبی و بەدەم بیرکردنەو یاسایەکی فیزیایی
دەدۆزیتەو، لە خۆشیا لە گەرماو کە دەر دەپەریتە دەرەو و هاوار دەکات:
"ئۆریکا... ئۆریکا... واتە دۆزیمەو... دۆزیمەو."

* - "داوای کردبوو بۆ دەرە قۆقاز نەقل بکەیت..." دەرە قۆقاز لەو
پۆزگارەدا ناوچەیهکی نا ئارام بوو، شەڕی تیا بوو، بۆیه بە نیمچە تاراوگەیهکی
فەرمیی سەربازان و فەرمانبەرانی لەقەلم دراو، هەروەها شوێنی بوو کە
خەلکانی پەشبین و نامراد و شاعیران، سەری خۆیان بۆ ئەویندەر هەلگرتوو.

ههسلێ پازدهیهه

کاتیای* کارهکه شیرزه و ههراسان وهژوور کهوت و گوتی:
- ناستاسیا فیلیپوڤنا، مهگه رخوا به خۆی بزانی چ قهوماوه! نزیکه ی
ده-دوازه پیاو پڑاونه ته مه دهخه له که، هه موویان مه ست و سه رخۆشن،
دهیانه وی تۆ بدین، ده لێن پیتی بلێ پوگوزین هاتوو و گوایه تۆ به
هاتنه که یان ده زانی.

- دروسته کاتیا، یه کسه ر بیانه ئه ژووره وه!
- به راست؟ هه ر هه موویان بێنمه ژووره وه خانم؟ ئاخو وه زعیان ته واو
نییه، فوول سه رخۆشن، لالا موو ده که ن! پیاو لێیان ده ترسیت!
- به لێ هه ر هه موویان کاتیا گیان، ترست نه یی! دوا به یه کیان بێنه
ژووره وه، ده نا خۆیان به تۆبزی وه ژوورده که ون. گویت لێنییه له ئیستاه چ
هه را و زه نایه کیان ناوه ته وه؟ هه مان هه را و هه نگامه یه که ئه م پاش
نیوه پۆیه نابوو یانه وه.

ههنگی ناستاسیا فیلیپوڤنا، ئاوپی له میوانهکانی دایه وه و گوتی:
- خانمان، ئاگیان، پهنگه پیتان ناخۆش بی، که له حوزوری ئیوه دا،
پیشوازی له م گروپه ده که م، زۆر به داخه وه م، بمبورن، به لام چار نییه و
ده بی وابیت. من یه که له باری خۆم، زۆرم پی خۆشه هه مووتان شایه دی
ئه م کوتاییه بن، به چاوی خۆتان بیدین. هه لبه ته ئازادن له وه ی چی به باش
ده زانن، وا بکه ن!

میوانه کان سه رسام و چه په ساو، ته مه شای یه که تریان ده کرد. ئیدی ده ر

گه مزه

كهوت كه ئه مه سيناريويه كه و پيشوهخته ئاماده كراوه و نهخشه ي بۆ دانراوه، مه حاله بشيت ناستاسيا فيليپوڤنا، له فكره كه ي ژيان بكريته وه، با فكره يه كي شيتانهش بي! ههركه سه و له لاي خويه وه دهويست بچيته بنجوبناواني مه سه له كه و بزاني چيه. به هه ر حال كه سيان نه بوو، زۆر بترسيت. ته نيا دوو ئافره تيان له ناودا بوو: يه كه ميان داريا ئه لكسيڤنا بوو كه ژنيكي كارامه و زيرهك و دنيا ديه بوو. به ئاساني كۆلي نه دهدا و ترساندني ئاسان نه بوو. دوو ميان ژنيكي بيگانه ي بيندهنگ بوو، له وه نه ده چوو هيچ سه ره دهريك له مه سه له كه بكات، چونكه ژنيكي ئه لماني بوو به پيوارى پتي كه وتبووه پترسبۆرگ و يهك وشه پرووسي نه ده زاني. چهند دلرفين و جوان بوو، ئه وه ندهش كه لله پووت دياربوو. هه رچه نده له ميژ نه بوو هاتبوو، به لام بۆ هه ندئ كۆر و ئاههنگان ده عوه ت ده كرا. تا بلني ته پۆش و ئالووالا جل بوو، قزى به جورئ ئارايش دابوو دهگوت بۆ پيشبركي خوي ئاماده كرده وه، خهلكي بۆ ئاههنگان ده عوه تيان ده كرد، تا وهكو تابلويه كي دلگير داي بنه ن و په ونه ق و جواني به كۆر و مه جليه كه يان بيه خشيت، ريك وهكو ئه وانهي تابلويه ك يان گولدانيك، يان په يكه ريك يان ديمه ن و نيكاريكي گرانبه ها، له دۆست و ئاشنايان به ئه مانه ت وه ر ده گرن و ماله كه ياني پتي ده رازينه وه و ميواني و بۆنه يه كي بي ده به نه سه ر.

سه باره ت به پياوه كان، بۆ نمونه پتيتسن دۆستي پوگوزين بوو. فرديش چينكو، له هه واي خويدا بوو. گانيا كه هيشتا هه ر وپوكاس بوو، به ته واوه تي وه خو نه هاتبوو وه، هه ستي ده كرد، هه ستيكي ئالۆز، كه پيوسته تا كۆتايي له وي و له به رده م خه لكه كه دا بميتنه ته وه. مامۆستا پيره كه كه شتيكي ئه وتۆي له مه سه له كه هه لئه ده كړاند، كه چاوي به نيگه راني خه لكه كه، به تايبه تي ناستاسيا فيليپوڤنا كهوت له زگ بوو ده ست به گريان بكات، له ترسانا به ئاشكرا ده له رزي، چونكه ناستاسيا فيليپوڤناي به پاده يهك خو ش دهويست، له تو وايه يه كيكه له نه وه كاني خوي. به ئي، مردني به لاوه خو شتر بوو، كه له و ساته دژواره دا ناستاسيا به ته نيا جي

گەمزە

بئىلى. سەبارەت بە ئافاناسى ئىفانوفىچ، ھەلبەتتە ئۇ ۋەزەن و حالە نا ھەموارەى پىن خۇش نەبوو، بەلام لەسەر ئاستى شەخسى، پەيوەندىي راسستەوخۇى بە مەسەلەكەۋە ھەبوو و نەيدەتوانى دەستبەردارى بىت، ئەگەرچى مەسەلەكە ئاۋەرۇ و ئاراستەيەكى شىتانهى ۋەر گرتبوو! بۆيە برپارى دا ۋەكو شايەتئكى بىدەنگ، بە حورمەت و ويقارەۋە تا كۇتايى بمىتتەۋە! جەنەرال (يەپانچىن) ىش كە تۇزى لەۋەپىش، بەۋ شىۋازە ناشىرىنە، ديارىيەكەى بەسەردا درابوۋەۋە، تەنيا كەس بوو، كە ھەقى خۇى بوو بەۋ ۋەزەن و حالە ناھەموارە، قەلس و تۇرە بىت، بۇ نمونە لە ھاتنى خەلكى ۋەكو پوگوژىن پەست بى، كە بۇ ئۇ ۋەك ھەر ناخۇش، بەلكو جۇرە سووكايەتتەك بوو، بىي بە ھاۋنشىن و ھاۋ مەجلىسى ئۇ جۇرە خەلكە. يان بىي بە ھاۋنشىنى خەلكى ۋەكو پىتسەن يان فردىش چىنكو. ئەمە بۇ كەسىكى ۋەكو ئۇ شىكستىكى ئاشكرا بوو، بەلام سەرەنجام ھەستكردن بە واجب و حىسابكردن بۇ پىنگە و پاىەى كۇمەلايەتى خۇى و رىزكرتنى خودى خۇى، بەسەريا زال بوو، ۋاى لى ھات تەحەمولى ھاتنى پوگوژىن و دارودەستەكەى نەكات، بۆيە ئاۋرى لە ناستاسيا فىليپوفنا دايەۋە تا تىيى بگەيەنەت كە بە نيازى پۇشستەن، بەلام ھەر كە زارى ھەلئنا و وىستى قسان بكات، ناستاسيا فىليپوفنا، قسەكەى پىن برى و گوتى:

- ئا... جەنەرال... لەبىرم چوۋبوۋىت! بەلام باۋەر بگە پىشېنىى نارەزايى تۇم كرىبوو. ئەگەر زۇر بەم ۋەزەنە قەلسى، من بە زۇر گلت نادەمەۋە، ھەرچەندە زۇر حەز دەكەم لەم كات و ساتەدا لىرە بمىتتەۋە. بەھەر حال زۇر مەتبەارى ناسىن و دۇستايەتى، چاكە و پىاۋەتى تۇم و شانازى پىۋە دەكەم، بەلام ئەگەر دەترسىت كە...

ھەستى خۇبەگەۋرەبىنى و جوامىرى لەلاى جەنەرال ھاپوژا و گوتى:
- بە يارمەتت ناستاسيا فىليپوفنا! ئۇۋە تۇ لەگەل كىتە؟ وام دەناسىت، حەيفت نەكرد! من تەنيا لە پرووى ھەستكردن بە مەسئولىەتەۋە، لە پرووى دلسۇزىيەۋە دەمىنمەۋە، من ئامادەم لەپىناۋى تۇدا ھەر كارىك بگەم، بە تايىبەتى ئەگەر مەترسى و خەتەرىك لەئارادا بىت، بەلام لىتى ناشارمەۋە كە

گه مزه

زور نيگه رانم، مه به ستم ئه وهيه له گينه مافوره كان بله وتينن، بيان دڤن يان شتيك بشكيتن... به قه ناعه تي من نه ده بوو پښيان بدهيت بيته ژووره وه ناستاسيا فيليبوڤنا!

فرديش چينكو هه لي دايه:

- ئه وه روگوژين خويه تي!

جه نه رال، دهره تي هيتا و به له ز به گوئي (ئافاناسي ئيفانوڤيچ) يدا چپاند و

پرسی:

- تو ده ليی چی؟ هه ست ناکه ی شیت بووبی؟ شیتی به مانا

مه جازيه كه ی نا، به لكو به مانا پزیشکيه كه ی..

ئافاناسي ئيفانوڤيچ توتسکی، به ئه سپاي وه لامي دايه وه:

- پيشتريش پيم گوتبووی كه ئاماده یی شيتبوونی تيايه...

- جا ئیستا ئه م هه لچوون و هاروژانه شی هاتووه ته سه ر...

گروپه كه ی روگوژين، ته قريبه ن هه مان ئه و كه سانه ی پاش نيوه پوی ئه و

پوژه بوون، ته نيا دوو كه سی تازه يان به گه ل كه وتبوون. يه كيكيان

پيره ميژيكي، فه رتوس بوو كاتی خوی سه رنوو سه ری پوژنامه يه كي

په رپووت بوو، كه له ترسی ناوژراندن و جنيوان به رتیلی دهرایه، ده لين

جاريك ددانه زيڤه كانی ده خاته بارمه وه و پاره كه ی خه رجي باده نوڤشی

كردبوو. ئه وی تريان ملازم دووه ميكي خانه نشين بوو، له پرووی ئه رك

ويشيه وه به هه ڤرك و په قيبی سه رسه ختی سه روکی گروپه كه، كه

كه ته يه كي ده س و مه چه ك ئه ستوور بوو، ده ژمي ردرا. هيچ يه كيك له

ئه ندامانی گروپه كه ی روگوژين نه يان ده ناسی، له ريگا، له سه ر شوسته ی

شه قامی نوفسکی پراسپكتدا، له گوشه يه كي هه تاوگيردا تووشی بووبن، كه

له ويڊا پتي به ريواران ده گرت و به شيوازی ئه ديپانه ی مارلينسکی*

نووسه ر، سوأل و سه ده قه ی لي وه ر ده گرتن و وای لي ده گه ياندن كه

جاران، وه ختی بووه، هه ر كه سيك داوای كومه كي لي كردبايه، به جاري، له

يه ك شوين، ده- پازده پوڤلی داوه تی. زوړی پينه چوو كه ئه م دوو په قيبه

به چاوی دژمنايه تی سه يری يه كيان ده كرد. ياروی ده ست و مه چه ك

گەمزە

ئەستور (سەرۆكى گروپەكە) زۆرى لە بەر گران بوو كە ئەم (سوالكەرە) ھاتبوو ناو گروپەكەيان و ئەمەى بە سووكايەتى بۆ خۆى دەزانى، چونكە بە تەبىعەت شەپانى بوو، ھەندى جار ورچ ئاسا، لە بەر خۆيەو دەپرتاند و دەپۆلاند و بەوپەرى بىزارىيەو دەپروانىيە پىشكەوتن و پىششەچوونى ئەم "سوالكەرە"و كە لەو دەچوو كابرايەكى كارامە و بە سىياسەت و لىزان بىت. ئاشكرا بوو ئەم ملازم دووھەمە، يەكك بوو لەوانەى ھەز دەكەن بە سىياسەت و ئەقڵ بگەنە مەبەست و مەرام، نەك بە ھىز و زەبرى بازوو. ئەمە جگە لەوھى قەلافات و بالاشى، بە ئەندازەى قەد و بالاي ئاغاي سەرۆكى گروپەكە نەبوو. چەند جارێك، بە شىتوازيكى نەرم و ناراستەوخو، بى ئەوھى بچىتە ناو گەنگەشەيەكى راستەوخو، بەلام بە ھەندىك لاف و گەزافەو، باسى شىوھى بۆكسىنى ئىنگىلىزى كردبوو، لايەنگرى خۆى لەو شىوھ بۆكسىنە دەر برىبوو. بە كورتىيەكەى ئەوھى پىشان دابوو كە پىاويكى ئەوروپىي تەبەع و بىروباوەرە. يارۆى دەس و مەچەك ئەستور (سەرۆكى گروپ) كە گوێى لە وشەى "بۆكسىن" دەبوو، ژارخەنىكى بۆ دەكرد، چونكە ھەزى لە ھىچ گەنگەشە و مجادەلەيەك نەدەكرد، ناوبەناو، بە بىدەنگى و، ھەك بلێى رېكەوت واى ھانى بى، ئەو شتە نايابە پووسىيەى نىشان دەدا، واتە مست و مەچەكى ئەستور، درشت و پىر ماسوولكەى، موو سوورى، توكنى خۆى دەنواند و نىشان دەدا. ھەنگى ھەموو ئەوانەى كە ئەم شتە نايابەيان دەبينى، بۆيان دەر دەكەوت كە ئەم بۆكس و مەچەكە بەر ھەر كەسێك بگەوئ، تەختى دەكات، يەك ھەفتە لە جىدا دەيخات. ئەو شەو بە ھۆى روكوژىنەو، كە بە درىژايى پۆژەكە بەتەماى ئەو بووبوو، بچىتە سەردانى ناستاسيا فيليپوئا، ھىچ يەكك لە دارو دەستەكەى، مەستى مەست نەبوو، روكوژىن بە خۆيشى، مەستى بەرى دابوو و بە تەواوھەتى ھەخو ھاتبوو، بەلام چونكە ئەو پۆژە زۆر نىگەران بوو، زۆر ماندوو بووبوو، پۆژىكى سەير و ئااسايى بوو، بە ھەمراتى پۆژى واى بە خۆو نەبينبوو، بړىك شەكەت و گىژ بوو. تەنيا يەك مەبەست و ئامانجى لە بەر چاوو لە دل و لە ھۆش و بىرا بوو و بۆ يەك دەقيقە و سات لىتى

گەمژە

نەدەبوو، سەرئانسەری پۆژەكەى، لە سەعات پىنجى دوا نيوەپۆو تا يازدەى شەوئ بەو كارە و لەپىناوى ئەو كارەدا بردبوو سەر، هەموو وەختەكەى، بە شپىزەيى و نىگەرانى، بە گفتوگۆ دەگەل خەلكانى وەكو كىندر و بىسكوپدا بردبوو سەر، كە ئەوانىش لەپىناوى وەديپىنانى پىويستىيەكەى پوگوژىندا، لە زگ بوو شىت بن، لە هەر دەرگايەكيان دابوو تا توانىبوويان ئەو سەد هەزار پۆبلەى كە ناستاسيا فيليپوڤنا، بە گالته و تەشەرەو داواى كردبوو، كاش پەيدا بكەن، بەلام بە قازانچ و سووتىكى هيندە زۆر و خەيالى، ئەوتۆ كە بىسكوپ بە خۆيشى شەرمى دەكرد بە دەنگى بەرز دەگەل كىندردا باسى بكات.

پوگوژىن، دەقاودەق وەكو كەپەتى پىشوو، چەند شەقاويك كەوتبوو پىش دارودەستەكەيەو. پياوەكانى، بەورىايى و بە ئەدەبەو، لە دوايەو دەپۆشتن، هەرچەندە سەرکەوتوو بوون و كارى خويان تەواو كردبوو، بەلام هەستيان بە جۆرە ترسيك دەكرد، لە ناستاسيا فيليپوڤنا دەرسان، مەگەر هەر خوا بىزانايە بۆچى لىنى دەرسان! تەنانەت هەندىكيان وايان وينا دەكرد، كە بە پەڕۆيەكى پيس كلكيان دەگرىت و "لە قالدەرمەكانەو فرىيان دەداتە خوارەو". يەكێك لەوانە "زاليوگيف"ى فشهكەرى تۆلاز بوو، بەلام خەلكى دىكەشيان تيا بوو، بە تايبەتى، يارۆى دەس و مەچەك قەوى، كە دلى خوياندا، زۆريان رق لە ناستاسيا فيليپوڤنا بوو و حەزيان لە چارەى نەدەكردو دەيان بوغزان، بەو نەفەسەو هاتبوون بۆ مالهەكەى وەكو ئەوێ چووبن بۆ شارىكى ئابلوقەدراو، بەلام ئەو شكۆ و جەلالەى لە هەولەين دوو ژوورا دىتيان، ئەو شتانەى كە لە عەمراتياندا بە خەويش نەيان دىتبوو، ئەو كەلوپەلە دەگمەن و ئەو تابلۆ جوانە دەستچانە و پەيكەرە گەرەكەى فينۆس، هەر هەموو ئەمانە كرديانە كارىك كە جۆرە پىز و حورمەتتىكيان بكەوێتە دل و دەروون، هەست بە جۆرە سامىك بكەن، بەلام وىپراى ئەو ترسەش، هىواش هىواش و، بە كونجاويەكى ئاشكراو، يەك، بە يەك و دوا بەدواى پوگوژىن، خويان بە هۆلەكەدا كرد، بەلام كاتى يارۆى دەس و مەچەك ئەستوورو "سوالكەر"ەكەى لەمەر

گەمزە

خۆمان، لە ژوورەو و لەنتو میوانەکانی ناستاسیا فیلیپوڤنا، چاویان بە جەنەرال یەپانچین کەوت، بە جۆری نەترەیان بەرداو قەلەمی دەست و پێیان شکا، بەرەبەرە کەوتنە خۆدزینەو، بۆ ژووریکى دیکە پاشەکشەیان کرد. لەنتو ھەموویاندا تەنیا لیبدیف ورەى بەرنەداو، بگرە شان بە شانی پوگوزین دەپۆشت، چونکە بایەخى ئەو ملیون و چوار سەد ھەزار پۆلەى دەزانی، کە لەو کاتەدا یەک ملیونی کاشى، بە پوگوزین بوو. ھەلبەتە دەبێ ئەوەش بگوترێ، کە ھەموو ئەندامانی گروپەکە، بە لیبدیفى کارامە و یاساناسیشەو، بە تەواوەتى سنوورى دەسلەلاتى خۆیان نەدەزانی، نەیان دەزانی بۆیان ھەيە ھەر کاریک بکەن یان نا. ھەندى جار لیبدیف دەھاتە سەر ئەوێ سویتد بخوات بۆیان ھەيە بە کەیفى دلى خۆیان، ھەر کاریکیان بوئ بیکەن و ھەندى جاریش تووشى نیکەرانی دەبوو، لە فکران پادەچوو، تا ھەندى ماددەى قانونى مەدەنى دڵخۆشکەرە و قەناعەتبەخشى و ھبیر بیتەو و لە - کاتى تەنگانەدا - سوودى لى ببینی. ئەو کاریگەرییەى کە، ھۆلى میوانەکەى ناستاسیا فیلیپوڤنا، لە دل و دەروونى پوگوزینی، دروست کرد، زۆر جیاواز بوو لەوێ کە لە دل و دەروونى دارودەستەکەى، دروستى کرد. ھەرکە پەردەکە لە بەردەمى لابراو چاوى بە ناستاسیا فیلیپوڤنا کەوت، ئیدى رێک وەکو دیدارەکەى ھەمان ئیوارەو، بەجۆشوخروشتیکى زیاتریشەو، جگە لەو ھەموو شتیکی تری لە بەرچاو سپردرایەو. پەنگى زەرد ھەلگەراو بۆ ساتیک لە جیبى خۆى وشک بوو. لەزگ بوو گویت لە لێدان و ترپە ترپى دلى بیت. بۆ چەند ساتیکى بەردەوام، سەرەسیمە و شەرمناخە چاوى بپینە ناستاسیا فیلیپوڤناو بە ئامان و زامان نیگای لى نەدەگواستەو. ئەوسا لەپەر وەکو ئەوێ بە خۆ ھاتیبیتەو، بە ھەشتاو بەرە و میژەکە چوو، بە دەم پێو بەر کورسییەکەى پتیتسن کەوت، پێلاو قورپواییەکانى نا بە داوینى گۆلدۆزى کراوى کراسە شینە گرانبەھاکەى خانمە ئەلمانى بەدەنگە ھەرە جوانەکەدا. نەک ھەر عوزرخوایی لى نەکرد، بەلکە ھەر ھەستیشى پى نەکرد. کە گەیشتە ئاستى میژەکە، ئەو شتە غەریبەى، کە لەگەڵ خۆیدا ھیتابوویە ژوورەو و بە ھەر

گه مژه

دوو دهست گرتبووی، له سهر میزه که دانا. سهفته یه کی کاغه زین بوو به
 ئه ستووری نژیکه ی دوازه و دریژی شازده سانتی مه تر، له نوسخه یه کی
 پوژنامه ی "هه والی بۆرسه" وه پیچرابوو و به مه چیریکی قاییم به
 سترابوو. پوگوژین، سهفته که ی له سهر میزه که دانا، ههنگی به بی ئه وه ی
 تاقه قسه یه ک بکات، پهق له جی خو ی وهستا، ههر دوو دهستی شوپ
 کردبوونه وه، له تو وایه تاوانباریکه وه چاوه پوانی خویندنه وه ی قهراری
 دادگایه.

جله کانی هه مان ئه و جلانه بوو که ئیواری له بهری بوو، ئه وه ی گوپا
 بوو، ئه وه بوو که دهسمالیک ی ئاوریشمی که سک و سووری، له ملی
 ئالاندبوو، به دهرزیله یه کی درشتی ئه لماسی په پوله یی قاییمی کردبوو،
 ههروه ها موسستیه یه کی ئه لماسی گه وره شی له قامکیکی پیسی دهستی
 راستی کردبوو.

لیبیدیف، له دووری دوو سنی شه قاوی، میزه که وهستا، به لام ئه وانی دی،
 وهکو پیشتر گوتمان، یهک به یهک خو یان دزیبووه وه و له هو له که وه دهر
 که وتبوون. (کاتیواو پاشا*) ی کاره که رین ناستاسیا فیلیپوفا، هاتبوون و
 له پشت په رده کانه وه، نیگه ران و هه راسان ته مه شایان ده کرد.

ناستاسیا فیلیپوفا، که به وردی و کونجکاوی چاوی بریپوونه پوگوژین،
 به گوشه ی چاو ئامازه یه کی بۆ شته که کرد و کوتی:
 - ئه مه چییه؟

پوگوژین، به نیمچه هه ناسه برکتیه کوتی:

- سه ده زاره که یه!

- یانی به و حاله شه وه وه عده که ی خو ی به جی هیناوه؟ چهند پیاویکی
 سه رپاسته! فهرموو، لیتره، له سهر ئه م کورسیه دانیشه. شتیک هه یه هه ز
 ده که م پیتی بلیم. ئه وانه کین ده گه ل خو ت هیناون؟ ئه و جماعه ته ن که
 ئیواره له گه لت بوون؟ هه مان دارو دهسته ن؟ باشه، با بینه ژووره وه،
 ده توانن له سهر ئه م ته خته و ئه و ته خته ی دیکه و ئه و دوو کورسییه
 دانیشن... چاوه پوانی چین؟ بۆچی نایه نه ژووره وه؟ نایانه وی بینه ئه م

گه مزه

ژووره؟

هه لبه ته، هه ندیکیان که به راستی په شوکابوون، چوون له ژووریکي دی دانیشتن و چاوه پوانی نه نجامیان ده کرد، به لام هه ندیکي دی مانه وه و لهو شویتانه دانیشتن که بویان دهست نیشان کړا، به لام به گویره ی توانا، دوور له میزه که و له سووچ و گوشه کانی ژووره که دا دانیشتن. هه ندیکي تریان هیشتا هر حه زیان ده کرد له بهرچاو نه بن، هه ندیکي دی بهر بهر زاتیان وه بهر هاته وه.

(پوگوژین) یش له سهر هه مان کورسی که بوی دیاری کړا، دانیشت، به لام زور دا نه نیشته. خیرا هه سستا و ئیدی دانه نیشته وه. بهر بهر که و ته ناسینه وه و ته مه شاکردنی میوانه کان. که چاوی به گانیا که و ت ژارخه نیکي بؤ کرد و له بهر خو یه وه که و ته ورته ورت: "ده ته مه شا! کی لیره یه!" که چاوی به جه نه رال و ئافاناسی ئیفانو چیچ که و ت، نه شله ژا و نه هه سستی به هیچ سهر سامیه ک کرد، به لام که میرزاده ی له که نار ناستاسیا فیلیپو فنادا بینیی، تا ماوه یه ک به حه په ساوی لئی پاماو نه یده توانی چاوی لئ بگوازیته وه و هو ی ئه م هاتنه ی وی له بنجوبناوان بکات. هر که سیک بی دیتبایه، هه ندی جار وای هه ست ده کرد، و پینه ده کات، و پرای هه لچوون و ماندو و بوونی سهرانسهری ئه و پوژه، دوی شه ویشی له قیتاردا به سهر بردبوو، یانی له ماوه ی چل و هه شت سه عاتی رابردوودا، بؤ ساتیکیش چاویکی لیک نه نابوو.

ناستاسیا فیلیپو فنادا، پروی کرده میوانه کانی، به هه فرکیه کی زه قه وه

گوئی:

- به پزینه، ئه مه ی ده بیینن سهد هه زار پو بله! ئا ئه مه ی له م پریاسکه پیسه دایه! ئه م پیاوه ی له بهر چاوتانه، ئه م دوا نیوه پویه، شیت ئاسا، کردبووی به پوژی خو ی و هاواری ده کرد که ئه مشه و سهد هه زار پو بله بؤ دینئ، منیش چاوه پوانم کرد. هاتووه به پاره بمکریت، خستوومیه تی مزایه ده وه، له هه ژده هه زاره وه ده سستی پی کرد، پاشان یه کسهر بازی دا بؤ چل هه زار، دواتر هه لی بوارد بؤ سهد هه زار، که ئه وه تا به چاوی خوتان

گه مزه

دهييينن. به هر حال، قسه‌ی خوی بردوته سهر! خودایا، رهنگی چهند زهره
بووه! .. هر هه‌موو ئهم به‌زمه له مائی گانیتشکا (گانیا) دا پووی دا.
چووبووم بۆ لای ئه‌و خانه‌واده‌یه‌ی که به‌ته‌ما بووم بیی به خانه‌واده‌ی
تایینده‌م، چووبووم سهری دایکی بده‌م، کهچی خوشکه‌که‌ی، به‌ره و پووی
خۆم، هاواری کرد: "ئهری که‌سیک نییه ئهم به‌ره‌للا و هه‌رزیه بکاته
ده‌ره‌وه؟" ئه‌وجا تا ده‌می گرتی تفتیکی کرده چاره‌ی براکه‌ی. به‌مه ده‌لین
کیژی به‌شه‌خسیه‌ت!

جه‌نه‌رال، که خهریک بوو، به شتوازی تاییه‌تی خوی، ورده‌ورده سهر له
مه‌سه‌له‌که ده‌ر بکات، به گله‌یه‌وه گوتی:

- ناستاسیا فیلیپوڤنا!

ناستاسیا گوتی:

- چیه جه‌نه‌رال؟ ئایا خراپم گوتوه، قسه‌که‌م خراپه؟ نابه‌جیه؟ ئیتر
به‌سه، تاکه‌ی ته‌مسیل بکه‌م! من که به درێژایی پینج سالی پابردوو، له
شانۆی فهره‌نسیدا، له لۆجه‌که‌ی خۆمدا وه‌کو په‌یکه‌ری پاکی و بیگه‌ردی
داده‌نیستم و کتویانه له هه‌موو ئه‌وانه‌ی له دووم بوون، هه‌لده‌هاتم و وام
ده‌نواند که نمونه‌ی پاکی و بیگه‌ردیم، ئه‌وهم له گه‌وجیتی بووه. ته‌مه‌شا،
ئیسنا پیاویک هاتووه، وێرایی ئه‌و پینج ساله‌ی که من به ناوی پاکیه‌وه به
سهرم بردوون، به به‌رچاوی هه‌مووتانه‌وه، سه‌د هه‌زار پۆبلی خستوه‌ته
سهر میزه‌که‌م. له‌وه‌یه گالیسکه‌یه‌کیش له به‌رده‌رگادا چاوه‌پوانم بی و له
خرمه‌تما بی. سه‌د هه‌زار پۆبلی له قه‌به‌لم کردوه! گانیا، ئایا هیشتا لیم
زویری؟ هه‌لبه‌ته ناتهووی من به‌ریته ناو خانه‌واده‌که‌ت و تیکه‌لی ئه‌وان ببم،
منیک که بۆ "خه‌لکانی وه‌کو پوگوژین باشم!" گویت لی نه‌بوو میرزاده،
تۆزێ له‌مه‌پیش چیی گوت؟

میرزاده، به ده‌نگیکی له‌رزۆک گوتی:

- من هه‌رگیز نه‌مگوتوه بۆ پوگوژین باشیت. تۆ له خه‌لکی وه‌کو

پوگوژین، خه‌ساری.

داریا ئه‌لکسیڤنا له‌په‌ر هاواری کرد:

گەمزە

- ناستاسيا فيليپوڤنا! بەسە ئازىزەكەم! بەسە كۆترەكەم! ئەگەر لەمانە بىزارىت، ئەگەر ناپرەحەتت دەكەن، بۆچى مدارايان دەكەى، بۆچى ھاونشىنيان دەكەيت؟ باشە ماقوولە دەگەل ئەم پياوودا برۆيت، با سەد ھەزار پۆبلىشت بداتى؟ راستە سەد ھەزار پۆبىل كەم نىيە! سەد ھەزار پۆبىلەكە ھەلگرە و پاشان دەستى پتوھ بىنى و لە كۆل خۆتى بكەوھ. دەبى بەم جۆرە مامەلە لەتەك ئەو كەسانەدا بكرىت. ئەگەر من لەجياتى تۆ بام، دەمودەست خۆم لە شەپى ھەموويان پزگار دەكرد... ھەر بە راستى وام دەكرد.

داريا ئەلكسىڤنا، گەيشتبووھ تىنى. پوختىكى مېھرەبان و ھەستىارى ھەبوو.

ناستاسيا فيليپوڤنا، بەدەم بىزەيەكى تالەوھە گوتى:

- تۆرە مەبە داريا ئەلكسىڤنا، من بەتۆرەيى قسەم دەگەل گانيادا نەكرد. ھىچ گلەيەكم لىكرد؟ ئەوھى راستى بى نازانم چ ھەماقەت و گەوجىتتەك گرتبوومى كە دەمويست تىكەلاوى خانەوادەيەكى شەرىف و ئابروومەند بىم. دايكىم بىنى و دەستىم ماچ كرد. گانيا، كە لە مالەكەى خۆتاندا گالتەم پى كرىدەيت، بەئانقەست ئەو كارەم كرد، بۆ تاقىكرەنەوھى تۆ بوو، دەمويست بزانم تۆ تا كۆى دەپۆيت، تا چەند ئامادەى لە زەلكاوا پۆ بچى. بە راستى لىتى ناشارمەوھ كە سەرم لىت سوور ما. چاوەپروانى زۆر شتم لىدەكردەيت، بەلام بەم ئەندازەيە نا! ئاخىر تۆ چۆن دەتوانى من بخوازىت، لە كاتىكا سوور دەتزانى ئەم پياوھ مروارى پىشكەش كردووم و منىش، تۆزى پىش ئەوھى خوازىبىنەم بكەيت، لىم وەر گرتووه؟ ئەدى دەربارەى پوگوژىن چ دەللى؟ لە مالەكەى خۆتا، بە بەرچاوى دايك و خوشكەكەتەوھ، مزايەدەى لەسەر كردم. وىراى ئەوھش ھاتىتە خوازىبىنەم؟ ھەر باش بوو خوشكەكەت لەگەل خۆتا نەھىتاوھ. وا ديارە پوگوژىن راستى دەكرد كە دەيگوت، تۆ ئامادەيت، بۆ سى پۆبىلان، تا دوپگەى فاسىليفسكى* بە چوار چنگۆلان برۆيت!

پوگوژىن، لەناكاو، بەئەسپايى، بەلام بە متمانەى تەواوھە گوتى:

گەمژە

- ئا، ئامادەيە، دەروات و ئەولاترىش!

ناستاسيا فيليپوفنا لەسەرى پۆيشت و گوتى:

- ئەگەر برسى بوايەى ھەر نەيسە، دەمگوت نەھەقى نىيە، برسیتی زەحمەتە، بەلام وەکو بیستوومە، مووچەيەکی باش وەر دەگریت! ئەوجاش، تۆ سەربارى نەنگ و عارەكەش، ئامادەى ژنىک بخوازیت که پقت لیپەتی (من چاک دەزانم که خوشت ناویم، دەمکورھیتی) نا، نا، ئیستا قەناعەتی تەواوم ھەيە که پیاوی وەکو تۆ ئامادەيە لەپیتاوی پارەدا پیاو بکوژیت! خەلکی ئەم زەمانە ھەموو وان. تەماع و چاوچنۆکی کویری کردوون، عەقلى بردوون! تەنانت مندالانىش خەون بەو ھەو دەبینن که ببن بە سووتخۆر، یان چەقۆیک لە پارچەيەکی ئاوریشمەو دەپیچن و بەدزییەو و ھیدی ھیدی دواى ھاوپییەکی خویان دەکەون، تا وەکو بەرخە* کۆرپە گۆشاوگۆش سەرى بپن، پێک وەکو ئەو ھەوالەى که لەم پۆژانەدا خویندمەو. تۆ پیاویکی بیحەیاو حورمەتی. منیش ژنیکی بیحەيام، بەلام تۆ خراتری، بەلام سەبارەت بەو پیاو، بەو دەستە گۆلە بۆنخۆشە، با جارئ باسی نەکەم...

جەنەرال، که ئەو قسانەى زۆر لە بەر گران بوو، بە داخ و کەسەرێکی زۆرەو، ھەلى دایە:

- ناستاسيا فيليپوفنا، ئەو تۆی ئەو قسانە دەکەى، باوەر بەگوئی خۆم ناکەم؟! تۆ بەو ھەموو ھەستناسکی و بیرە پاکەتەو ئەو جۆرە قسەيە دەکەى؟ ئەم زمانە زبەر، ئەم قسە پەقانە، قەت لە تۆ ناوەشیتەو! ناستاسيا فيليپوفنا لە قاقای پێکەنینى دا و گوتى:

- جەنەرال، من ھەنوکه مەستم، پتویستم بە تەشەرانە، پتویستم بەو ھەيە بە خەلکیک رابویرم، ئەمپۆ پۆژی منە، سالیادی لەدایکبوونی منە، ئەو پۆژە خۆشەيە که لەمێژە چاوەروانیم. داریا ئەلکسیفنا، دەبیینی، ئەو ئاغا، ئەو دەستە گۆلە بۆنخۆشە دەبیینی؟ ئەو چەپکە کامیلیایە دەبیینی که لەویندەر دانیشتوو و بە ئیمە پێدەکەنى..

توتسکی، بەویقارەو بەرسقى دایەو:

گه مژه

- ناستاسيا فيليپوڤنا، من پٽاڪهنم. من ته نيا به وپه پري هوشياريبه وه گوي ده گرم.

ناستاسيا، له سهرې پوښت و گوتې:

- دهې بينې. بوي به دريژايې پټنچ سال نه زيه تم ددها و نه مده هيتشت بروت؟ ناخو شايسته ي ټو هه موو عه زابه بوو؟ هه لېته به لئ، بئ زياد و بئ كه م... هيتشتا ټو پني وايه من دهره ق به و خه تابارم، غه درم لي كړدووه. ټاخر ټو وه بهر خوښندنې ناوم و په روه رده ي كړدووم، وه كو دوتميريك سهرپه رشتي و به خوي كړدووم.. به ټاره زوي خوم مه سره في كيشاوم، هه رگيز پاره ي بو من له چاو نه بووه و له و پوه وه دريغي لينه كړدووم! ته نانه ته له خه مي ټوه شدا بووه كه ميرديكي پياوانه و ټابروو مه ندم بو پهيدا بكا ته و ټه م گانيايه ي بو دوزيومه ته وه. كه چي به و حاله شه وه، باوه پ ده كه ي كه له زهرفي ټه م پټنچ ساله دا له گه لي نه ژياوم، به لام پاره شم لينې وهر ده گرت و به هه قې خوم ده زاني؟ به و پاده يه شته كان له ټه قل و بير كړدنه وه مدها ټيكل بوو بوون! ټو ده لي ي ټه گه ر نارپه حه تم، سه ده زار پوښله كه هه لگرم و ټو كوپه گه نجه ي كه پيشكه شي كړدووم، له ماله كه م وه درنيم... دروسته ناپه سنده، به دلم نيه... ټه گه ر له شوو كړدن بوومايه، له ميژبوو دهمتواني شوو بكه م... دهمتواني شوو به كه سيكي زور باشت له گانيا، بكه م، به لام ټوه شم به كاريكي ناپه سند ده زاني. كه واته بوي ټيكرې ټه م پټنچ ساله م به پوكينه برده سهر؟ باوه پ ده كه ي هه ندي جار، بهر له چوار سال، بيرم له وه ده كړدوه و له خوم ده پرسې: 'باشه بوي شوو به ټافاناسي ټيفانوڅيچي هاوپټم نه كه م؟' ټو بير كړدنه وه يه شم زاده ي پوكينه بوو. مه گه ر هه ر خوا بزاني ټو ده مانه چيم به ميشكا ده هات! هه لېته دهمتواني ناچاري بكه م بمخوازيته! باوه پ ده كه ي، به خوي داوي ټوه ي لي ده كړدم، ټاوي به كه وشه كانما ده كړد؟ پاسته دروي ده كړد، به لام ټاوي بهري دابوي له سهرې، به لام شوكر بو خوا، ټه وساكه بيرم كړدوه و گه يمه ټو قه ناعه ته ي كه ټو هه موو قينه نايه ني كه من ليم هه لگرتووه! پاشان له ناكاوا ټوه نده رقم

گه مزه

لښه سټا که ټه گهر خوازگاری بکردمایه، جوابم دهکرد. ئیدی ټو شانؤویه پینج سالی خایاند! نا، نا، بکه و مه سهر شه قامان باشتره، شوینی راسته قینه ی من شه قامانه! یان ماوه یه ک ده گهل پوگوژیندا پابویرم، یان له سبه یه وه بکه و مه جلشؤری مالان! ئاخر من به خوّم هیچ نییه، خاوه نی هیچ شتیک نیم، ټه گهر برؤم، هه موو شته کانی بو فری ددهم، هه موو شتیک، ته نانه ت سپیاله کانیشم، هه نگی که هیچ نه بی، کن ئاماده یه بیه ویم؟ له گانیا پرسه: ئایا بهو حاله وه ده یه ویم؟ ته نانه ت فردیش چینکؤش پیم قایل نایت!...

فردیش چینکو، قسه که ی پې بری و گوتی:

- په نکه فردیش چینکو پیت پازی نه بی! من که سیتی راستگو و قسه له پروم، به لام له وه یه میرزاده بهو حاله وه بیه وئی. تو گلگی له بهختی خو ت ده که ی، شین بو خو ت ده گپری، ده ته مه شایه کی میرزاده بکه! ماوه یه کی زوره من چاودیری ده که م...

ناستاسیا فیلیپوښنا، به کونجکاوی ئاوړی لای میرزاده ی دایه وه و پرسیی:

- راست ده کات؟

میرزاده، له بن لیوانه وه گوتی:

- راست ده کات.

- یانی، هه راوا، به بی هیچ شتیک، ده مخوازیت؟

- به لی، ناستاسیا فیلیپوښنا!...

جه نهرال، له بن لیوانه وه گوتی:

- سه ودا و مامه له یه کی باشه! ټه مه شتیک تازیه!... ده بوايه پتشیبنی

ټه وه بکه ی!

میرزاده، به نیگایه کی خه مناک، وردو جدی، ته مه شای ناستاسیا

فیلیپوښنا ده کرد، که هیتشتا چاوی بریپووه ټو.

ناستاسیا فیلیپوښنا، سه رله نوئ پروی کرده وه داریا ئالکسیښنا و گوتی:

- ټه مه ش یه کیکی دی! به راستیه تی، له دلپاکی خویه وه پازیه، ئاخری

یه کیکی دروستکاری خیره ومه ندم دوزیه وه، ټه گهرچی په نکه ټو قسانه ی

گەمژە

دەربارەى ۋى دەكرىن پاست بن، كه گوايه تۆزىك!... ئەمە زۆر گرىنگ نىيە.
جا مىرزادە تۆ كه بەو پادەيە دلبەستم بووييت كه ئامادە بيت بمخوازيت،
لە كاتىكا من ماشقەى (پوگوژىن)م مەگەر ھەر بەكەلكى خەلكى ۋەكو
پوگوژىن بىم، باشە بەتەماى بە چ پارەۋپولىك، بە چ سەرۋەت و سامانىك
بژىت؟

مىرزادە گوتى:

- ناستاسيا فيليپوفنا، من تۆ بە ژنىكى دروستكار و ئابروومەند دەزانم،
نەك بە ماشقە و قەپاتمەى پوگوژىن.
- من؟ من ژنىكى دروستكار و ئابروومەندم؟ من؟
- بەلى تۆ.

- ئەمانە قسەى خەيالىن، شىعرن، كۆن بوون، باويان نەماۋە مىرزادە...
خەلكى ئىستا لەۋە چاۋكراۋەترن بەو دووعايانە بلىن ئامىن، ئەۋەى تۆ
دەيلىنى قسەى ھەلەقۇمەلەقە! ئاخىر تۆ و مىزدايەتى كوچا مەرحەبا، تۆ
خۆت پىويستت بە يەككە خزمەتت بكات. يانى تۆ پىويستت بە پەرستارە
نەك بە ھاۋسەر؟

مىرزادە ھەستا، بە دەنگىكى لەرزۆك و شەرمنا، بەلام لە ھەمان كاتدا
پېر باۋەر و متمانە، گوتى:

- ناستاسيا فيليپوفنا، من ھىچ نازانم.. ھىچم نەدیتوۋە.. لەم پوۋەۋە تۆ
پاست دەكەى، ھەق بە تۆيە، بەلام من، من ۋا ویتا دەكەم كه تۆ شانازى بە
من دەبەخشىت، نەك من بە تۆ، من ھىچ نىم، بەلام تۆ بەو ھەموو پەنج و
ئازارەۋە، سەربەرز و پوۋسور، لە بۆتەى تاقىكرەنەۋە دەر چوويت، كه
پاك و بىگەرد لە دۆزەخىكى ئاۋا دەر چوويت. ئەمە كەم نىيە. ئىدى بۆچى
دەبى ھەست بە نەنگى و شەرمەزارى بكەيت، سەرى خۆت ھەلگريت و
پەدوۋى پوگوژىن بكەيت؟ پىدەچى ئاگات لە خۆ نەبى.. تۆ ھەفتا و پىنج
ھەزار پۆلەكەت دايەۋە بەسەر جەنابى توتسكىدا، تۆ دەلىتى دەست لەم
خانۋە و ھەرچىيەكى تىدايە، ھەلدەگريت و بۆ ئەۋى جى دىلى. لىرەدا ھىچ
كەسىك ناتوانى ئەو كارەى تۆ بكات. من... ناستاسيا گيان.. من خۆشم

گەمزە

دەویتی. ئامادەم گیانم فیدای تۆ بکەم. ناستاسیا فیلیپوڤنا، ڕینگە نادەم هیچ کەسیک لە عەلەیی تۆ بۆ ناستاسیا فیلیپوڤنا. ئەگەر هەزار بێن، من کار دەکەم ناستاسیا فیلیپوڤنا، گیان گیان...

کە فرمایش چینگۆ و لیبدیف گوتیان لەو قسانەیی میرزادە بوو، کە وێنە تەوسخەن. تەنانەت جەنەرالیش پەست بوو و لە جێی خۆیەو پێشی دەخواردووە و داخی هەڵدەکێشا! پتیتسن و توتسکی - ش خۆیان پێ نەگیرا و بزهیان هاتی، بەلام باش بوو زوو جەلوی خۆیان گرت. هەموو میوانەکانی دیکەش لە سەرسامیدا دەمیان داچەقاندبوو.

میرزادە، بە هەمان دەنگی شەرمناخە لە سەری پۆشت: - کێ دەلی هەزار دەبین، لەوێ هەزار نەبین، بەلکو زۆریش دەولەمەند بێن ناستاسیا گیان، من لە هیچ شتیک دُنیا نیم و بەداخووە تاكو ئەمڕۆش هەر هەولێکم بۆ دُنیا بوون داو، بێئاكام بوو، بەلام کە لە سويسرا بووم، نامەیهکم لە مۆسکۆو، لە پیاویکەو بە ناوی سالازکین، پێ گەشت، ئاگادارم دەکاتەو کە داوای هەقی خۆم بکەم و پێدەچیت میراتیکی زۆر زۆرم بەر بکەویت. فەرموو ئەمە نامەکەیه...

میرزادە، بە راستی، نامەیهکی لە بەرکی دەر هێتا. جەنەرال لەبەر خۆیەو پرتاندی: - توخوا ئەمە قسەیی هەلەقۆمەلەق نییه؟ ڕەنگە شیت بووبی! چما ئێرە شیتخانەیه؟

بێدەنگی بۆ ساتی بۆی بەسەردا کێشان. پتیتسن گوتی:

- میرزادە، گوتت سالازکین ئەو نامەیهی بۆ ئاردوویت؟ ئەو پیاو، بزنسمانیکی زۆر بەناوبانگ و ناسراو، لە کاری خۆیدا، زۆر کارامەیه، ئەگەر بە راستی ئەو نامەکەیی بۆ ئاردبیت، ئەوا خاترجەم بە، دُنیاي دُنیا. خۆشەختانە من دەستخەتی دەناسمەو، ئیمزاکەیی دەناسمەو، چونکە لەو دوايانەدا کاریکم کەوتبوو لای ئەو. ئەگەر یارمەتیم بدە، تەمەشایەکی نامەکە بکەم، لەوێهە بتوانم ئەم گری کۆیرەیهت بۆ بکەمەو.

گه مژه

ميرزاده، به بیدهنگی، به دهستیکی له پژوک نامه‌ک‌ی بۆ دريژ کرد.

جه‌نه‌رال، راپله‌ک‌ی، به سه‌رسامی روانیه ئاماده‌بووان و گوتی:

- چي؟ چيه؟ به راستی باسی به‌شه میراته؟

که پیتسن نامه‌ک‌ی ده‌خوینده‌وه، تیکرای ئاماده‌بووان چاویان برپیووه
ئو، هینده‌ی دی حه‌په‌سان. فردیش چینکو، ئوقره‌ی لیبرابوو، جی‌ی به‌خوی
نه‌ده‌گرت، پوگوژین شوک بووبوو، هایم و حه‌یران، په‌ریشان و نیگه‌ران،
جاری ته‌مه‌شای میرزاده‌ی ده‌کرد و جاری ده‌یروانییه پیتسن.

داریا ئالکسیفناش، ده‌تگوت له‌سه‌ر ئاو و ئاگره، ته‌نانه‌ت (لیبیدیف)یش
سه‌بری سوا، له‌جیگا‌ک‌ی خوی هه‌ستا، چووه‌ پشستی پیتسنه‌وه، دوو
لو‌خوی کۆمانده‌وه تا له‌سه‌ر شانی ئه‌وه‌وه نامه‌ک‌ه بخوینته‌وه، له‌یه‌ک‌یک
ده‌چوو ترسی ئه‌وه‌ی هه‌بێ له‌سه‌ر ئه‌م فزولیه‌ته‌ی، له‌ناکاودا زلله‌یه‌کی
مزی له‌په‌ناگویی بسه‌ره‌ون.

په‌راویز:

* - "کاتیای...": سووک‌له‌ ناوی "کاترین"ه.

* - "مارلینسکی...": ناوی ئه‌ده‌بی نووسه‌ری دیسامبه‌ری ئا. ئا. بستوگیف (۱۸۰۷-
۱۸۳۷) که وه‌کو سه‌ربازیکی ساده بۆ قوقاز نه‌فی کرا، له‌وێ زنجیره‌ پۆمانیکی
میژوویی به‌شینوازیکی گۆنگ و ئالۆز نووسی.

* - "پۆژنامه‌ی هه‌والی بۆسه...": پۆژنامه‌یه‌کی پۆژانه‌ بووه که له‌و پۆژگاره‌دا
له‌ پترسبۆرگ ده‌ر چووه.

* - "پاشا...": سووک‌له‌ ناوی (بیلاگیا ئوباراسیفا)یه.

* - "فاسیلیفسکی...": (یان فاسیلی ئوستروف)، گه‌ره‌کیکی پایته‌خت بووه،
که‌وتبووه دو‌رگه‌یه‌که‌وه.

* - "چه‌قویه‌ک له‌ پارچه‌یه‌کی ئاوریشمه‌وه ده‌پینچ": له‌ سالی ۱۸۶۶دا بازرگانیکی
گه‌نجی خه‌لکی مۆسکو به‌ نیوی مازورین، هاو‌پیه‌کی جه‌واهیرفرۆشی خوی به
نیوی کالمیکوف، بۆ ماله‌وه ده‌عوته‌ ده‌کات و ده‌یکوژیت. ئه‌م بازرگانه‌ گه‌نجه
که‌چه‌وه، دوو ملیون به‌شه‌ میراتی پیده‌ب‌یت، هه‌ر هه‌مووی به‌فیرو ده‌دات.
دۆستویفسکی وه‌کو نمونه‌یه‌ک، هه‌ندێ خه‌سله‌تی ئه‌وی، له‌ پوگوژیندا به‌رجه‌سته
کردوه‌ته‌وه.

فەسلە شازدەيەم

پېتىسن، ئەنجام نامەكەي قەد كرد و دايەو دەست ميرزادە و گوتى:
- ئەم مەسەلەيە تەواو، هيچ چەند و چوونىك ەلناگرىت. زۆر
بەئاسانى، بەگوڤرەي وەسىتى ئارەزوومەندانە و بنجېرى پوورت، دەبىت بە
خاوەنى سەرۆت و سامانىكى يەجگار زۆر.

جەنەرال، ھاواری كرد:

- ماقول نىيە؟

ھاوارەكەي جەنەرال، ھاوار نەبوو! وەكو بۆمبا تەقىيەو.
هەموو ئەوانى دى، ھایم و ھەيران، لە سەرسامیدا دەمیان داچەقاندبوو.
هەنگى. پېتىسن، كە بە ئانقەست، زیاتر ڤووى دەمى كردبوو ئىقان
فیدوروفیچ، كەوتە باسكردنى مەسەلەكە و گوتى: ميرزادە ڤوورىكى هەبوو
كە پىنج مانگ لەمەپیش مردوو، ھەر چەندە خوشكى گەرەي دايكى
ميرزادە بوو، لى ميرزادە نە ناسیویەتى و نە ڤوژى لە ڤوژان دیتوویەتى.
لە بنەمالەي ڤاپوشین بوو، بابى بازرگانىكى نمرە سىي مۆسكو بوو،
نابووت بوو و بە نەدارى و ھەژارى مردوو، بەلام برا گەرەكەي ئەم
پیاو، كە لەم دوايانەدا مردوو، بازرگانىكى يەجگار دەولەمەند و بەنيو
بانگ بوو. دوو كۆڤى دەبن كە سالى لەمەپیش ھەر دووكيان، لە زەرفى
يەك مانگدا دەمرن، ئیدی كابرە لە سووى كۆڤەكانى نەخۆش دەكەوئیت و
دەمرئیت. ئەمە بئوھ پیاو بوو، هيچ ميراتگريكى نەبوو، جگە لە كيژى

گه مژه

برايه که ی، که دهکاته پووری میرزاده، ئەم ئافره ته، ئافره تیکی زۆر بینه و
دهبی و له مالان دهژی. وهختی بوو به خاوهنی ئەو میراتییه، نه خوش بوو،
تووشی نه خوشیی ئاوبه ند (ئیسقای) بووبوو، پیتی به لیو قه بره وه بوو.
ئیدی پوو له سالازکین ده نیت که تاقیبی میرزاده ی بۆ بکات و سالازکینی
کرد به سهر وه سییتی خۆی و فریاکه وت وه سیتنامه یه کی پتی بنووسیت. وا
دیاره نه میرزاده و نه ئەو دکتۆره ی له سويسرا په رستاری ده کرد،
چاوه پوانی یه ک لاییبوونه وه ی فه رمیی مه سه له که یان نه کردوو و میرزاده
نامه که ی سالازکینی له به رکی ناوه و یه کراست بۆ پروسیا گه راوه ته وه...

پتیتسن، پووی له میرزاده کرد و به مه کوتایی به قسه کانی خۆی هیتا:
- من ئەوهنده ده زانم که هیچ گومانیک له سهر یاساییبونی ئەم
مه سه له یه نییه، بۆیه نامه که ی سالازکین، سه باره ت به هه قی تو، شتیکی
حاشاهه لئه گره، ئەو قسانه ی ئەو وه کو ئەوه یه حالێ حازر پاره که ت له
ته نکه ی باخه لدا بیت. پیروزیابیت لی ده که م میرزاده. له وه یه ملیۆن و نیویک
یان زیاترت پتی بپریت، پاپۆشین پیاویکی یه جگار زه نگین و دارا بوو
فردیش چینگۆ هاواری کرد:

- بژی میرزاده میشکین، دوا پاشماوه ی مالباتی میرانی میشکین.
لیبیدی، به دهنگیکی گری مه ستانه هاواری کرد:
- با بژی!

جه نه رال، حایر و چه په سا و گوتی:
- خودایا! خو ئەمپۆکه من بیست و پینج پۆبلم به قه رزدايه، به زه ییم
پیتیدا هاته وه!... ها. ها. ها. شتیکی سهیره، له خه یال سهیره تره! ده ی لیت دا،
پیروزه گیانه!

جه نه رال، به ده م ئەو قسانه وه هه ستا، به ره و پیری میرزاده چوو، تا
ماچی بکات. ئەوانی دیکه ش به چاولیکه ری ئەو هه ستان، چوون ته وه قه یان
ده گه ل میرزاده کرد و پیروزیابیان لیکرد. ته نانه ت ئەوانه ییش که چووبوونه
ژووره که ی ته نیشته وه، سه ره له نوێ هاته وه نیو هۆله که. ئیدی بوو به هه راو
زه نایه ک ئەو سه ره ی دیار نه بیت، هه رکه سه و له ئاوازیکی ده خویند، له نیو

گه مزه

هه راوزه ناکه وه، کومه لیک دهنگ بهرز بووه وه که داوای شامپانیایان دهکرد. جه نجال و هه راوه وریایه کی ئه وتو بوو، که بۆ چه ند ساتیک که س ناستاسیا فیلیپوڤنا ی له بیر نه ما. پاشان ورده ورده ئه وه یان بیر کهوته وه که میرزاده توزی له وه پیش پیشنیازی بۆ کردبوو که شووی پی بکات، ئیدی خه لکه که زیاتر هاروژان. توتسکی سه رسام و حیرت زده، هه ر ئه وه نده ی پی کرا شانەکانی هه لته کینی، له نیتو هه مووانا، تاقه که س بوو که هیشتا له جیی خۆی دانیشتبوو. ئه وانە ی دی هه موو سه رقال و جه نجال به ده وری میزه که دا ده هاتن و ده چوون، پاشان هه موو ئه وه یان دووپات کرده وه که ناستاسیا فیلیپوڤنا، له ده مه دا سه راسیمه بووبوو.

ناستاسیا فیلیپوڤنا، له جیی خۆی دانیشتبوو، بۆ ماوه یه ک سه رسام و چه په ساو، کهوته ته مه شای ده ورو به ر و میوانه کانی، وه کو ئه وه ی بیه وئ سر له م مه سه له یه ده ربکات. ئه وجا له ناکاودا ئاوپی له میرزاده دایه وه، به دیقه ت زهینی دایه و برۆکانی ویک هیتانه وه، به لام ئه م حاله ته ته نیا یه ک ساتی خایاند، وه ک ئه وه ی له پریکا، خه یالیک پیی بلئ، ئه مه به شیکه له گالته جار ییه ک و هیچی تر، به لام که میرزاده ی بیینی، به له ز له و خه یاله خه له سی، جار ییکی دی له فکران راچوو و به ته واوه تی نه یده زانی بۆچی بزده یه کی گونگ و نامه فهووم له سه ر لئوی نیشته وه...

ناستاسیا، له بهر خۆیه وه و به ته وسه وه گوئی:

- یانی به م پیته ده بم به میرزاده ژن!

ههنگی، به بی ویستی خۆی، نیگایه کی داریا ئه لکسیڤنا ی کرد، له قاقای پیکه نیینی دا. له سه ر قسه که ی خۆی رویشت و گوئی:

- وه ک ده لئین هه ندی بمیئی، ده بیینی! ئه مه م هه ر له بیر و خه یال نه بوو. مردنم له بیر بوو، ئه مه م له بیر نه بوو... گه لۆ بۆچی وه ستاون؟ خانمان، ئاغا یان فه رموو دانیشن، پیروزیایی له من و میرزاده بکه ن! ئه ری پیم وایه یه کیک داوای شامپانیای کرد. ئاده ی فردیش چینکو، هه رو بلئ شامپانیا بیئن! ناستاسیا فیلیپوڤنا که چاوی به هه ر دوو کاره که ره که ی، کاتیا و پاشا، کهوت له بهرده رگا وه ستاون گوئی: "کاتیا، پاشا، وه رنه ئیره!

گه مزه

بيستان كه شوو دهكهم؟ شوو به ميرزاده دهكهم، ئيستا خاوهنى يهك
مليون و نيوه، ميرزاده ميشينه و داوام لى دهكات شووى پى بكهم!
داريا ئلكسيقنا، كه ئهم پووداوانه به تهواوهتى ههژانديويان هاواري
كرد:

- گيانهكهم، ئهمه شتيكه خوا بوى ناردوويت، رهفزي مهكه. پيوى به
پيرتهوه هاتووه، ئهم دهرفهته لهكيس خوت مهده...
ناستاسيا فيليپوڤنا، له سهر قسهكهى خوى پويشت:
- ميرزاده وهره لاي منهوه دانيشه، ئاليرهدا، بهلى ريك ليترهدا، فهرموو
ئوهوش شامپانيا. دهى به پيژينه، دهى به خوشى و به سهلامهتتي ئيمه، پيك
ههلهدهن، بخونهوه.
چهند دهنگيك كهوتنه هوراكيشان:

- پيروزه!

ئيدى هه موو بهكومهل، بهسهر قاپه شامپانياكاندا دابارين، به تاييهتى
دارودهستهكهى پوگوژين، بهلام گهليك له ئامادهبووان، سهربارى ئالوزى
وهزعهكه و ئهوجهنجالي و ههراوهوريابهى لهئارادا بوو، ههستيان دهكرد
جهوهكه خهريكه دهگورپى، سهرسام و چهپهساو چاوهپوانى ئههجام و
ئاكامى پووداوهكان بوون. ههنديكيان به گوئى يهكيانا دهچپاند كه ئهم
جوهره پيكهوت و حالهتانه زور ئاساييه: ميرزادان زور جار هه
ئافرهتيكيان بۆ پيكهوتبن خواستويانه و تهناهت كچه قهرهجيحيان په دوو
خستوه و خواستويانه، بهلام پوگوژين، رهق راوهستابوو و تههشاي
ديمههكهى دهكردو، دهموچاوى گرژومون، تروسكهى پووناكى لى بهدى
نه دهكرا.

جهنه رال، به دزييهوه خوى گهيانده لاي ميرزاده، بهئهسپايى به گوئيدا
چپاند:

- ميرزاده، دوستى ئازين، پياوى چابه، كه ميك وههوش بيروه!
ناستاسيا فيليپوڤنا، بينى، گوئى له قسهكاني بوو، له قاقاي پيكه نيني دا،
گوئى:

گه مژه

- نا، نا جه نه رال! من هه نوکه میرزاده خانم، ئه دی به خۆت گویت لئ
 نه بوو؟ تازه ته وای، میرزاده هه نوکه ڕینگه به کەس نادات بئحورمه تیم
 به رانبهر بکریت! ئافاناسی ئیفانو فیچ، بۆچی پیرو زباییم لئ ناکهیت؟ له
 ئیستا به دواوه ده توانم له ههر کۆر و مه جلیسیکدا، شان به شانی ژنه که ی
 تۆ دانیشم. چ ده لئی؟ پیت واییه له سایه ی ئهم جۆره میرده وه زۆر شت
 به ده ست بیت؟ یه ک ملیون و نیو... سهروه تیکی یه ک ملیون و نیو... ناو و
 شوهرت و نیوبانگ، میر و میرزاده... و پرای هه موو ئه وهش وهک هه ندیک
 ده لئین گه مژه شه... ئیدی چی له وه باشت ده بی؟ ژیا نی خوشیی من له
 ئیستا وه ده ست پئ ده کات! ڕوگوزین، فریا نه که وتی، زۆر دیر که وتی!
 پریاسکه که ت هه لگره وه. من شوو به میرزاده ده که م، من له تۆ
 ده وله مه ندرتم!

به لام ڕوگوزین، که بۆی دهر که وتبوو، وه زع و حاله که به ره و کوئ
 دهر وات، داخ و که سه ریکی له بن نه هاتوو، له سه ر سیمای نه خشی به ست.
 ده سه ته کانی لیک بلاو کرده وه، ناله یه کی به ژانی کرد، ڕوو له میرزاده
 هاواری کرد:

- ده ستی لئ هه لگره!

ئاماده بووان، له قاقای پیکه نینیان دا.

داریا ئه لکسیفنا، هه لی دایه و گوئی:

- له بهر خاتری تۆ ده ستی لئ هه لگرئ، وانا؟ ئیوه ته مه شا، ئهم کابرایه،
 چۆن وه کو دیهاتی پاره که ی ده خاته سه ر میزه که! میرزاده ده یخوازیت،
 ده یكات به هاو سه ری خۆی، به لام تۆ هاتووی به م ڕه فتاره نه نگینه خۆت
 بنوینی، ئه مه چ حه یا چوونیکه!

- منیش ده یخوازام! یه ک سه ر، هه ر ئیستا ده یخوازم. هه رچییه کی بوئ،
 بۆی ده که م...

داریا ئه لکسیفنا، به په ستی له سه ری ڕویشت:

- ده تۆ ته مه شای ئهم مه سه ته بیهۆشه! تۆ پنیویسته به پال لیره وه دهر
 بنرتی!

گەمژە

قاقای پىكەنين بەرزتر بووئەو.

ناستاسيا فيليپوفنا، پرووى كرده ميرزاده و گوتى:

- گويت لىيه ميرزاده؟ بپوانه ئەم دىهاتىيه بزانه چۆن مزايەدە لەسەر دەزگيرانەكەى تۆ دەكات؟

ميرزاده گوتى:

- مەستە، بەلام زۆرى خۆش دەوئى.

- پانى پاشان، كە بىرت بكەوئتەو، لەزگ بوو دەزگيرانەكەت بەگەل پوگوزين بكەوئ، هەست بە شەرمەزارى ناكەى؟

- ئاخىر تۆ ئاسايى نەبوويت، ئاگات لە خۆ نەبوو، هيشتاش هەروايت، لەو دەچوو وريئە بكەى.

- باشە ئەگەر سبەى، خەلكى پيئت بلين توتسكى ژنەكەى بەخىو دەكرديت و ژنەكەت قەپاتمەى ئەو بوو، هەست بە نەنگى و شەرمەزارى ناكەيت؟

- نا، نەخىر، هەست بە شەرمەزارى ناكەم! چونكە ئەو بەخوايشتى خۆت نەبوو!

- يانى پوژى لە پوژان ئەوهم بە چاوا نادەيتەو؟

- نا، هەرگيز!

- ئاخىر ئاگادار بە! بە دەستى خۆت بۆ هەتاهەتايە خۆت تووش مەكە! ئەمە كارىكى زەحمەتە ها!

ميرزاده، بە هيمنى و بە جۆره سۆزىكى بەزەبى ئاميزەو گوتى:

- ناستاسيا فيليپوفنا، تۆزى لەمەپيش گوتم پەزامەندىي تۆ بۆ من شانازىيە، گوتم تۆ شانازى بە من دەبەخشيت، نەك بە پيچەوانەو! تۆ گالەتە بەو قسانەم هات، پىكەنينت بەو قسانەم هات، هەروەها گويم لە پىكەنينى ئەوانەى دەورووبەريشم بوو. لەگىنە دەربرينى مەبەستەكەم هەندى كۆميدى بووبى، ديمەنى خويشم مايەى پىكەنين بووبى، بەلام وىپراى هەموو ئەمەش دلىيام كە لە ماناي شەرف دەگەم و دلىيام كە حەقيقەتم گوتوو، درۆم نەكردوو. چيوای نەماوو كە بە دەستى خۆت ژيانت بەيەكجارەكى ويران بكەى، خۆت بفرۆتيتى، ئەگەر شتى وات كردبا، هەرگيزاو هەرگيز لە

گه مژه

لۆمه ی خۆت دهر نه ده چوویت و قهت له خۆت خۆش نه ده بووی، جا چونکه پاک و بن گونا هیت، نه ده بوو ژيانت به يه کجاره کی به فیرۆ بجیت. چی تیا به ئه گهر ږوگوژین هه و لای بۆ دابیت، ته ماحی تیکرد بیت یان گافریلا ئاردا لیبونو قیچ ویستی فریوت بدات؟ بۆچی ئه وهنده ئه مه ده لیتته وه، بۆ کردو ته به خه م؟ دووباره ده که مه وه، ئه وه ی تۆ کردو ته به که م که س ده کریت، به لام مه سه له ی ږیاری ږویشتن ده گه ل ږوگوژیندا، ږیاریکی نا ئاسایی بوو، تۆ له خۆش بوویت، ئاگات له خۆ نه بوو، هیتشاش ههر نه خۆشیت تات لینه، باشتر وایه بجی بخویت. ئه گهر ده گه ل ږوگوژیندا ږویشته ی، بۆ سبه یینکه ی جیت ده هیتشت و ده که وتیتته جلشوری مالان. ناستاسیا فیلیپو فئا تۆ که سیکی زۆر به غرور و نه فسبه رزی، به لام ئه وهنده ت به دبختی کیشاوه که خۆ به خۆ ههستی گونا هباری له خۆت بار ده که ی، تۆ پتویستت به چاودیری و مدارایه، به لام خه مت نه یی، ئه مه لینگه ره بۆ من. ئه مږۆ که به یانی، که یه که م جار وینه که تم بینی، ههستم کرد ئه م ده موچاوه م دیتووه، ده یناسم. یه کسه ر ههستم کرد که بانگم ده که ییت... من.. من زۆر حورمه ت ده گرم ناستاسیا فیلیپو فئا.

میرزاده، که گه یشته ئیره، له ناکاودا، بیدهنگ بوو. کاتی که وه ئاگا هاته وه که له حوزوری چ جۆره خه لکانیکدا قسان ده کات، له شه رما سوور بووه وه

پتیتسن، له شه رما سه ری داخستبوو و ده ږوانیه ئه رزه که. توتسکی له دلی خویدا گوته: "ږهنگه گه مژه بینت، به لام ده زانی هیچ چه کیک ناگاته چه کی ږوپامایی و ستایش و پیداهه لدان. باش و خراپ لیکدی جیا ده کاته وه، خۆرسک ئه مه ده زانی!" له م کاته دا میرزاده، نیگای له نیگای گانیا، که گریان لیتده باری، هه له نگوت، به ږقیکی ئه وتووه ته مه شای میرزاده ی ده کرد، به و بوا به ههر له ویدا، بیکات به قه ره برووت.

داریا ئه لکسیفئا که سۆزو میهری لی ده باری، به ده م سۆز و گودازه وه گوته:

- ئه مه ش ئه و پیاوه دلپاکه ی که لئی ده گه رای!

گەمزە

جەنەرال، لە بن لیوانەووە گوتی:

- پیاویکی پاک و پۆشنییر، بەلام لێ بووئەو!

توتسکی کلاووەکەى ھەلگرت و خۆى ئامادە کرد تا بەخشکەبى و بى
ئەوہى کەس پێى بەھسیت بۆى دەر بچیت. خۆى و جەنەرال، بە تیلەى
چاو قەرارى پۆشتیان دا.

ناستاسیا فیلیپوڤنا گوتی:

- سوپاس* میرزادە، تاكو ئیستا ھىچ كەسێك بەم جۆرە قسەى دەگەل
نەكردووم، ئەمە یەكەم جارە گویم لە قسەى وا بىیت. دەیان خستە
مزایدەو، مزایدەیان لەسەر دەكردم، بە پارە دەیانقەبلاندم، بەلام ھىچ
پیاویكى ئابروو مەند و پیاوانە، پۆژى لە پۆژان بە مەبەستى خواستن لیم
نەھاتووئە پێشەو. ئافاناسى ئیفانوڤیچ گویت لێ بوو؟ قسەكانى میرزادەت
بەلاوہ چۆنە؟ پەنگە بەلاى تۆو جۆرە گوساخییەك بى؟ پوگوژین، پەلەى
پۆشتنت نەبى، تۆزى بوەستە! ھەر چەندە پێناچى نیازى پۆشتنت ھەبى،
لەگینە ھیتشتا ئەگەرى ئەوہ ماى بەگەل تۆ بکەوم. ئەگەر بەگەلت بکەوم بۆ
كویم دەبەى؟

لیبیدیڤ، لە جێى خۆیەووە گوتی:

- بۆ یەكاتیرنھوف* .

پوگوژین، لەم كاتەدا، ئەبلەق و ھەپەساو، پڕ بە ھەر دوو چاو تەمەشای
دەكرد، لە تۆ وایە باوہر بە گوێى خۆى ناكات. وەكو یەكێك لەناكاوا،
یەكێكان بەسەریا كێشابى، شۆك بووبوو.

داریا ئەلكسیڤنا، بە ترسەوہ ھاوارى كرد:

- ئەوہ تۆ چ دەلێى گیانە؟ مەگەر شیت بووى؟

ناستاسیا فیلیپوڤنا، بەدەم قاقای پێكەنینەوہ، لە كورسییەكەى ھاتە
خوارەوہ و گوتی:

- لیت بووہ بە راست؟ تۆ پیت وایە بتوانم ژيانى ئەم پەپوولە بێگەردە،
وێران بكەم؟ ئەمە لە ئافاناسى ئیفانوڤیچ دەوہشیتەوہ، نەك من، ئەو فێرە
ژيان لە خەلكى بێگەرد و بەستەزمان ھەرام بكات، دەى پوگوژین خۆت

گەمژە

ئامادە بکە، سەفەتە پارەكە حازر بکە! گرینگ نىيە بمخوازىت، گرینگ ئەو ەيە پارەكەم بەدەيتى. لەگىنە پازى نەبم شووت پى بکەم. چما وات دەزانى ئەگەر باسى خواستى بکەى، ئىدى پارەكە بۆ خۆت ەلدەگريتهو ە؟ بىرکردنەو ە يەكى قۆرە! بەو رادەيەش دەبەنگ نىم. تا ەزکەى بىتەيا و بى چاووپووم، من ماشقەى توتسكى بووم، بە ئاشکرا لەگەلیم رادەبوارد!... ميرزادە، تۆ پتويست بە ئاگلایا يەپانچينە نەك بە ناستاسيا فيليپوفنا. ئەگەر ئەم گەوجاتىت کردبا دەبووى بە داستان و دەکەوتيتە سەرزاران، دەبووى بە بنىشتە خوشەى ژير دانان، تەنانەت پياوئىكى وەکو (فرديش چينکو)ش، لى دەخويندى! رەنگە تۆ باکت بەمە نەبى، دەربەست نەيەى! بەلام من دەبمە مايەى مالويزانى و تياچوونى تۆ، دەترسم لەو سونگەيەو ە گلەييم لى بکەى.

سەبارەت بەو قسەيەش کە گووت شانازى بە خواستى منەو ە دەکەيت، بە خواستىم سەربەرز دەبيت، شانازىم پتو ە دەکەيت، ئەمەيان لە توتسكى بپرسە، ئەو ئاگای لە ەموو شتىکە! سەبارەت بە تۆش گانيا، دەزانى، بە خۆپايى ئاگلایا يەپانچينت لەکيس خۆت دا؟ ئەگەر سەودا و مامەلەت لەگەل نەکردبا، بىگومان شووى پى دەکردىت. ئىو ە ەمووتان وەکو يەکن: دەبى لەننۆان ژنىكى داوينتەپى بەدناو و ژنىكى ئابروومەندى داوينپاکدا يەکىکيان ەلەبژيرن، جگە لەم رىگەيە ەيچ رىگەيەكى تر نىيە! دەنا سەرتان لى دەشيوت... تەمەشای جەنەرال بکەن بزانه چۆن ەيشتا زارى بەش کردوو ەتەو ە!

جەنەرال، شانەکانى ەلەتەکاند و گوتى:

- ئيرە شارى سەدومە، ئەمە شارى سەدومە*!...

جەنەرالىش ەستا. ەنوکه ەموو ەر وەستابوون. ناستاسيا فيليپوفنا وەکو يەکىک دەهاتە بەرچاو کە حالى لى ەاتبى. ميرزادە، کە بەداخ و کەسەرەو ە دەستەکانى ەلدەگلۆفت، بەدەم نالینەو ە گوتى:

- ئەو ە بە راستە؟ شتى وا دەبى؟

گه مزه

ناستاسيا فيليپوفنا گوتی:

- چما بیت و بو شووت پین دهکهم! جا من چند به دناو و بیشهرم و
حه یاش بم، پهنگه بؤ خؤم و له پیستی خؤمدا جوړه کبریا و
نه فسبه رزیبه کم هه بی! تو توزی له مه پیش هه لت کیشام که ژنیکی سه لار
و سه نگین و به که مالْم. پیف له و ژنه سه نگی نه ی که خوی ده خاته زه لکاوه وه
هر له بهر نه وه ی شانازی به وه وه بکات که یه ک ملیون پؤبل و عینوانیکی
نه شرافی، ناو هه ژیر که وشه کانی! ئاخر منیک که نه وه ره فтарم بی، چون
به که لکی تو دیم؟ ئافاناسی ئیفانوفیچ، خو به چاوی خوت دیت که یه ک
ملیون پؤبل له په نجه ره که وه توردا؟ ئیدی به چ نه قلیکه وه و ته سه ور
ده که یت من به مه منوونییه وه شوو به گانیا بکه م، به ته ماحی نه وه هفتا و
پینچ هه زار پؤبله ی که گوايه تو دهیده ی؟ ئافاناسی ئیفانوفیچ، هه لی
بگره وه، هه فتا و پینچ هه زار پؤبله که بؤ خوت هه لبره وه - ته نانه ت
نه تتوانی بیگه یه نیته سه د هه زار پؤبلش، به قه د (پوگوژین) یشته تیا نه بوو!
- سه باره ت به گانیاش، هه ز دهکهم خه یالی ته خت بی و خاترجه م بیت، که
من ده مه وئ بؤ خؤم خوش بژیم، به که یفی خؤم رابوریرم، من ژنیکی
هه رزه و سووک نیم؟ ده دانه سال له زنداندا بووم. هه نوکه کاتی نه وه
هاتووه بؤ خؤم ئازاد بم، بژیم، رابوریرم. ده ی پوگوژین چاوه پری چیت؟
هه سته خوت ئاماده بکه با برؤین!

پوگوژین، که خه ریک بوو له خو شیا شیت بیت، هاواری کرد:

- با برؤین! نه های! تو... شه راب بؤ جه ماعت بینه... شه راب بؤ منیش
بینه. نه دی موسیقا؟ موسیقاش لی بدهن.

پوگوژین، به ده م نه و قسانه وه، که بینی داریا نه لکسیفنا، به ره و ناستاسیا
فیلیپوفنا ده پوات، نه پاندى:

- لاکه وه! اینی نزیک نه بیته وه! هیى منه! ته نیا هی منه! شابانوی
خؤمه! ته و او، برپایه وه!

له خو شیاندا، له پیستی خوی نه ده هیوړی، به ده وری ناستاسیا فیلیپوفنادا
ده خولایه وه و هاواری ده کرد: "لاکه ون!" هه ره هه موو جماعه ته که، له

گەمژە

هۆلەكەدا، خەش بووبوونەو. هەندىك دەیانخواردەو، هەندىك پێدەكەنین، ئیدى ھەر كەسە و بە جۆرى شادى خۆى دەردەبى. ئیدى فردىش چىنكو، لەو ساتەو، خەرىك بوو، لەنىو ئەواندا جىيى خۆى دەكردەو.

جەنەرال و توتسكى جارىكى دى خۆيان ئامادە كرد كە بېرۆن. گانىاش شەپقەكەى بە دەستەو گرتبوو و لە جىيى خۆى پەق پراوەستابوو، لەو دەچوو پىي پى دانەگرىت، ئەو دیمەنە جى بىلى.

پوگوژىن، ھەر ھاوارى بوو:

- لاكەو! نەزىك نەبىتەو.

ناستاسيا فىلېپوفنا، بە دەم پىكەنەنەو گوتى:

- ھاوار ھاوارى چىتە، ئەم ھاتوھاوارەت لە چىيە؟ من ھىشتا لە مالاكەى خۆمدام و خانمى خۆم. خۆم خاوەنى خۆم. ئەگەر بمەو، بە ئاماژەيەك، دەتكەمە دەردەو، من ھىشتا پارەكەم وەر نەگرتوو. ھىشتا لەوئىيە، لە جىيى خۆى. بۆم بىتە بۆ ئىرە. ھەموو سەفتەكە بدە دەستم. ئەم سەفتەيە سەد ھەزار پۆلە؟ پىف! داريا ئەلكسىفنا چىتە؟ يانى دەتويست قورپى بۆ بگرمەو، ژيانى لى حەرام بكەم؟ (بە دەم ئەو پرسىارەو ئاماژەى بۆ لای مىرزادە كرد). كەسىك كە خۆى پىويستى بە دايەن و پەرستار بى، چۆن دەتوانى ئىدارەى ژن بدات؟ جەنەرال، جىيى دايەنى بۆ دەگرىتەو، دەگرىتە خۆى، دەخاتە ژىر بالى خۆيەو. بېوانە چۆن بە دەوريا دىت و نازى دەكىشيت! تەمەشا مىرزادە: دەزگىرانەكەت، چونكە، سۆزانييە، بزەنە چۆن پارەكەى وەر گرت، ئەمە ئەو ژنە شەرىفە بوو كە تۆ دەتويست بىخوازىت! بۆچى دەگرىت؟ ئەمەت لە بەر گرانە؟ گوى مەدەيە، وەكو من پىكەنە...

ناستاسيا فىلېپوفنا، كە دوو دلۆپە فرمىسكى گەش بەسەر گۆناكانىيەو دەدرەوشايەو، لەسەر قسەكەى پۆيشت و گوتى:

- وەكو من پىكەنە. ئەم مەسەلەيە بە پۆژگار بسپىرە. ھەموو شتىك دەبىرپتەو و تەواو دەبى. ئىنسان ئىستا پەشىمان بىتەو باشترە لەوہى سبەينى پەشىمان بىتەو... ئەو بۆ ھەمووتان دەگرىن؟ كاتياش خەرىكە دەگرى، كاتيا، گيانەكەم بۆچى دەگرىت؟ بىرم لە تۆ و پاشا كردووتەو،

گه مزه

زور شستان بۆ جی دېلم. ته گييري هه موو شتيکم بۆ کردوون. جاري خودا حافيز! ناخر من کچيکي پووسووري وهکو توم ناچار کرد خزمه تي مني ناو زپاوي، به دناوي سوزاني بکهيت! ميرزاده، ئه مه باشته، به راستي ئه مه باشته! ئه گينا له ئاينده دا ليم بيزار ده بوويت و هه رگيز خيرمان له يه کدي نه ده بيني و به خوشي و شادي نه ده ژياين. هيچ بيانوويه کم بۆ مه يه نه وه، چونکه باوه پ ناکه م! گه وجانه ترين کار ئه وه بوو که شووت پي بکه م!...

باشترين شت ئه وه يه به خوشي و دوستانه ليکدي جيا بينه وه، چونکه من که سيکي خه يالاوي و پومانتیکيم، دلنيام ئه گه ر زه ماوه ندمان بکرديا، هيچ خيريکمان ليکدي نه ده بيني! مه گه ر من خه ونم به پياويکي وهکو توه نه ده بيني؟ تو راست ده کرد، من زور زور له ميژبوو که سيکي وهکو توم له خه ونا ده بيني - به دريژايي ئه و پينج ساله ي که به تاقی ته نيا له گونديدا ده ژيام، هه ر بيرم ده کرده وه، له م بيره وه ده چوومه سه ر ئه و بير، له م خه ياله وه بۆ ئه و خه يال، ئه م خه ونه م به و خه ونه ده سپارد، تا پياويکي وهکو تو - ميهره بان، شه ريف، ناسک، خوشخو، کالفام و که ميک گه مشه ک، له ناکاودا ديته خه ونم و پيم ده لیت: تو گوناخبارنيت ناستاسيا فيليپوڤنا. من توم خوش ده وي ده ته پرستم! به لي ئه وه ندم خه ون ده بيني هه ندی جار له زگ بوو شيت بم! که چي پاشان ئه م پياوه ده هات، سالي يه ک دوو مانگ له وي ده مايه وه، تا تير ده بوو، فه ساتي ده کردم، ئه وسا به سووک و ريسوايي، به ئابروو تکاوي جي ده هيتستم. هه زار جار ويستوومه خوم فريده مه هه زه که وه، خوم بخنکينم، به لام ترستوک بووم، نه مده تواني زات وه به ر خو بنه م... ئيستاش - روگوژين ئاماده يت؟

- هه موو شتيک ئاماده يه!

چه ند ده نگيک دوو باره يان کرده وه:

- هه موو شتيک ئاماده يه!

- گاليسکه کان، به خو و زه نگه کانيانه وه، له خواره وه چاوه پروان

ناستاسيا فيليپوڤنا، سه فته پاره که ي به هه ر دوو ده ستان گرت. گو تي:

- گانيا، خه ياليکم به ميتشکا هاتووه، ده مه وي قه ره بووي بکه مه وه، بۆچي

گەمزە

هەموو شتێک بدۆڕینی؟ هەموو شتێک لە دەست بدەیت؟ ئەرێ روگوژین،
تو لەو باوەرەدای بۆ سێ رۆبلان تا ئەوپەری شارێ فاسیلیفسکی بە چوار
چنگۆڵە بپروات؟

- بەلێ، ئامادەییە بە سێخشیکی بپروات.

- کەواتە گۆڕ بگرە گانیا. دەمەوێ بۆ دواجار نەفسیەتت تاقی بکەمەوه.
تۆ سێ دانە مانگە عەزایی رۆحی من دەدە. ئیستا ئیدی نۆرەیی من، دنیا
دەوران دەوران. ئەم پریاسکەییە دەبینی؟ سەد هەزار رۆبلی تیا! باشە،
من دەرخەمە ئاگردانەکەوه، دەرخەمە ناو ئاگرەکەوه، بە شایەتی هەموو
ئەمانەیی لێرەن، هەر کە لە هەموو لایەکەوه گۆڕی گرت، تۆ خۆت بگەیهنە
ئاگردانەکە، بەبێ دەستکێش، قۆلی لێ هەلمالە و بە دەستی پووت
پریاسکەکە دەر بێنە و پارەکە هەلگرە بۆ خۆت - سەد هەزار رۆبلە،
هەمووی بۆ خۆت! باش بیری لێ بکەوه! ئەوپەری پەنجەکانت تۆزی
دەسووتین! دەرھێنانەوهی زۆری پێدەچێ؟ نا... تا لەو ماوەیەدا تەمەشات
بکەم و ھیمەت و بوویری و نەفس بەرپیزی تۆم بۆ دەر بکەوێ. ئەگەر
پارەکەت لە ئاگرەکە دەر ھێناوە، ئەوا بە شایەتی ئەمانە، وەکو شیرێ
بەر دایکت حەلالی تۆیە! بەلام ئەگەر بۆت دەر نەهاتەوه، با بۆ خۆی
بسووتی، قەبول ناکەم کەس دەری بپێتەوه! هەمووتان بچنە دواوه، بۆ
دواوه! پارە پارەیی خۆمە و بابسووتی! پارەیی شەوێکمە لەگەڵ
روگوژیندا! روگوژین، ئەم پارەیی، پارەیی من نییە؟

- بۆ نا گیانەکەم! ھیی تۆیە شابانۆیەکەم!

- کەواتە بۆ دواوه، هەمووتان بچنە دواوه، من بە کەیفی دلی خۆم
دەکەم، کەس ھەقی بەسەر مەوه نەبێت! ئادەیی فریدی چینگۆ، ئەو
کوورەیی نێل بدە!

فریدی چینگۆ، سەرسام و حەپەساو گۆتی:

- ناستاسیا فیلیپوونا ناتوانم، دەستم تێی ناچیت!

ناستاسیا فیلیپوونا، گۆتی:

- باوەر ناکەم.

گه مزه

ههنگی دهستی دایه مهقاشهکه، پشکوکانی جوولاند، بلیسهی ئاگر بهرز بووهوه، بهستهکهی فری دایه ناو ئاگرهکهوه.

هاواری ئامادهبووان بهرز بووهوه، تهنانهت ژمارهیهکیان ئاماژهی خاچیان کیشا.. چهند دهنگیک هاواریان کرد:

- شیت بووه، بهتهواوهتی شیت بووه.

جهنهراڤ، به گوئی (پیتیتسن)یدا چپاند:

- باشه نهچین، دهست و پتی بیهستینهوه یان کاریک بکهین؟ یا نهنترین

به دواي... ئاخیر شیت بووه، به تهواوهتی شیت بووه. وا نییه؟

پیتیتسن، که پهنگی بووبوو به زهعههرانی زهره، ئازای دهلههرزی، نهیدهتوانی چاوی له بهستهکه، که بهره بهره گری دهگرت، بگوازیتهوه، به چه گوتی:

- نا... نا، ئەمه شیتیتیی تهواو نییه.

ههنگی جهنهراڤ، پرووی کرده توتسکی و پرسیی:

- وا دیاره شیتته، وا نییه؟

ئافاناسی ئیفانوچیچ، که ئهویش پهنگی زهره هه لگه رابوو، له بن لیوانهوه گوتی:

- ئەدی پیم نهگوتیت ژنیکی سهیره؟

- سهه هزار رۆبۆل!

له هه موو لایه کهوه دهنگ بهرز بووهوه

- خودایا!

هه موو ئامادهبووان، له دهووری ئاگردانه که خر بوونهوه، تا باشتەر دیمه نه که بدین، هه ر که سه و به جوړی سه رسامیی خوی دهر ده بری... ته نانهت هه ندیکیان چوونه سه ر کورسییه کانیان تا له سه ر شانی ئه وانی دیکه وه ته مه شای دیمه نه که بکه ن. داریا ئه لکسیفتا، شپه رزه و هه راسان خوی به ژووره که ی ته نیشتا کرد و ده گه ل کاتیا و پاشادا که وته چه دوو. شوخه جوانه ئه لمانییه که رۆیشتبوو.

لیبیدیف، که له سه ر چۆکان به ره و ناستاسیا فیلیپوفا ده چوو و دهستی

به رهو ئاگردانه که دريژ کردبوو، هاواری کرد:

- ئه‌ی شابانو! خاوه‌ن که ره‌م! ئه‌ی که ره‌مکاری که ره‌مدار. ئه‌مه سه‌د هه‌زار پۆله! سه‌د هه‌زار! به چاوانی خۆم دیتم، له به‌رچاوی خۆم پینچایانه‌وه، ئه‌ی ناستاسیای میهره‌بان! تو به‌س ئه‌مر بقه‌رموو، خۆم به ئاگردانه‌که‌دا ده‌که‌م، سه‌ری سپیم له ناوه‌ندی ئاگره‌که ده‌نه‌م!... ژنیکی داماوێ نه‌خۆش، گۆد و ئیفلجیم هه‌یه، سیازده مندالی سه‌روپینچکه‌م به‌سه‌را که‌وتوون... هه‌موو له برسا لاکه‌ی سه‌ریان دیت... هه‌فته‌ی پابردوو باوکم له گۆرنا، له برسا مرد، ناستاسیا فیلیوڤنا!

لییدیف، به‌ده‌م لالانه‌وه و پارانه‌وه‌وه، به‌ره‌و ئاگردانه‌که خزی.

ناستاسیا فیلیوڤنا، که ده‌یایه دواوه، هاواری کرد:

- بۆ دواوه: هه‌موو دوور بکه‌ونه‌وه! بۆ دواوه: گانیا بۆ وه‌ستاوی، چاوه‌روانی چیت؟ شه‌رمی مه‌که، ده‌ی خیراکه، ئه‌مه فرسه‌ته، دووباره نابیته‌وه، له‌کیسی خۆتی مه‌ده!

به‌لام گانیا، که ئه‌و پۆژ و شه‌وه عه‌زاییکی زۆری کیشابوو، خۆی بۆ ئه‌م تاقیکردنه‌وه قورسه چاوه‌روانه‌کراوه، ئاماده نه‌کردبوو! خه‌لکه‌که‌ی به‌رده‌می بوون به‌ دوو به‌شه‌وه، گانیا، ریک که‌وته به‌رانبه‌ر ناستاسیا، ته‌نیا سێ شه‌قاو له‌وه‌وه دوور بوو. ناستاسیا له‌ دیار ئاگردانه‌که وه‌ستابوو و چاوه‌روانی ده‌کرد، نیکا ئاگرینه‌کانی له‌ گانیا نه‌ده‌گواسته‌وه. گانیا به‌ خۆی و پالتۆ بێ قۆله‌که‌یه‌وه وه‌ستابوو، کلاوه‌که‌ی به‌ ده‌سته‌وه گرتبوو، په‌ست و خه‌مین نه‌ قسه‌ی ده‌کرد و نه‌ له‌ جیتی خۆی ده‌جوولا، ده‌سته‌کانی له‌ سه‌ر سینگی تیک ئالاند بوو و چاوی بریوووه، بلیسه‌ی ئاگره‌که. بزه‌یه‌کی ویل، به‌ سیمای مردوو ئاسایه‌وه، ده‌ر ده‌که‌وت و زوو ئاوا ده‌بوو.

راسته نه‌یده‌توانی، نیگای حیره‌تباری له‌ ئاگره‌که و له‌ به‌سته‌ پاره‌که، که خه‌ریک بوو ده‌سووتا، بگوازیته‌وه، به‌لام له‌وه ده‌چوو شتیکی تازه له‌ روح و دل و ده‌روونیا په‌یدا بووین. له‌ تو وایه سویندی خواردوو که تا کۆتایی خۆی له‌به‌ر ئه‌م عه‌زابه‌ بگریت. له‌ جیتی خۆی بزمارئاسا چه‌قی‌بوو. دوا‌ی چه‌ند ساتیک هه‌موو قه‌ناعه‌تیان هیتا که پریاسکه‌که ده‌ر ناهیتنی و نیازی

گه مزه

شتی وای نییه.

ناستاسیا فیلیپوفنا، هاواری لی کرد و گوتی:

- خیراکه، هه مووی ده سووتی، ههنگی خه لکی گالتت پی ده کهن، ده لین
گه وچ بوو. ئیدی گله بیت له سهر خوته، په شیمان ده بیته وه ها، باوه پ بکه
پاشان له داخا خوت هه لده واسی. به راستمه ها! گالتت له گهل ناکه م!
ئو گپه ی له نیوان دوو ئیزنگه وه بهرز بوو بووه وه، کاتی پریاسکه که
خرایه ناگره که وه، دامرکایه وه و خفه بوو، به لام هیتشتا ورده بلیسه یه کی
شینباو به کوتایی ئیزنگه که ی ژیره وه مابوو. ئه نجام بلیسه یه کی دریژکوله
خوی گه یانده پریاسکه که، کاغه زه که ی که به سته پاره که ی تیوه پیچرابوو،
له سووچه کانیه وه گری گرت، له ناکاوا هه موو به سته که گری گرت و ناگر
بلیسه ی سهند. ئاماده بووان، جموجولیان تی که وت و که وتنه ورته ورت!
لییدیف، دووباره، که وتنه سهر چۆکان و به دهم پارانه وه وه به ره و
ناگردانه که خزی:

- ناستاسیا فیلیپوفنا!

لی پوگوژین، پی نه دا و دایه دواوه. پوگوژین، سه رایا بوو بوو به نیکا.
نه یه ده توانی چاو له ناستاسیا فیلیپوفنا بگوازیته وه، نه شئه یه کی وا گرتبووی،
ئاگای له دنیا نه مابوو، له ئاسمانی هه وتهمدا ده سوو رایه وه، خه ریک بوو به
نیکا، ناستاسیای ده خوارد.

پوگوژین، مهستی مهست، پوو له ئاماده بووان هاواری ده کرد:

- ئه مه شابانویه! شابانوی ولاته! پیک به دلی منه، کی له ئیوه ی
گه جهر و گوجهر، دهیتوانی کاری وا بکات، ها؟
میرزاده، خاموش و خه مین، ته مه شای دیمه نه که ی ده کرد. فردیش چینکو،
گوتی:

- من، ئه گهر ته نیا هه زار پۆبلم بدهنی، به ددان به سته که دهر دینمه وه.

کابرای دهست و مه چهک ئه ستور، که له دوا ی دواوه وه ستابوو و له
هه ژمه تاندا لیوی ده کروشت، هاواری کرد:
- منیش، ئاماده م، به ددان دهری بینمه وه.

گەمژە

كە چاوى بە گېر و بلیتسەى تازه كەوت ھاواری كرد:
 - شەیتان بە نەعلەت بى! كۆرە سووتا! ھەمووى دەسووتى!
 ھەموو، تىكرا ھاوریان كرد:
 - خەریكە دەسووتى! گېرى گرت!
 و زۆربەیان، بەرەو ئاگردانەكە ھوپوژمیان ھیتا. ناستاسیا گوتى:
 - گانیا! لە پوو دامەمیتە! شەرم مەكە! بۆ دواجار پیت دەلیم، لە كەرى
 شەیتان وەرە خوارەو!
 فردیش چینگۆ، وەكو شیت و ھار، شالاوى بۆ گانیا برد، قۆلى
 كراسەكەى پاتەكاند و ھاواری كرد:
 - لاسارى كەللەرق فریاكەو! دەسووتى، پارەكە دەسووتى! ھەى
 شوومى بەدەفە، عەمرت نەمیتى!
 گانیا، بە ھەموو ھیز و قوھتى خۆیەو، فردیش چینگوى دەلەك دا.
 سوورایەو و بەرەو دەرگاكة پۆیشت، بەلام ھەر كە دوو شەقاو پۆیشت،
 یەكسەر بەلادا ھات و كەوتە سەر زەوى.
 دەنگى ھاوار بەرز بوو: ھەو!
 - بورایەو!
 لیبدیف، جارىكى دى، بەدەم پارانەو ھاواری كرد:
 - ناستاسیا فیلیپوڤنا! بۆ خاترى خوا دەسووتى!
 خەلكەكە ھاوریان كرد:
 - حەیفە، بە خوتوخرایى دەسووتى!
 ناستاسیا فیلیپوڤنا، بانگی كرد:
 - ئەھای كاتیا، پاشا، ئاوى بۆ بیتن، شەرابى بۆ بیتن!
 ئەوسا دەستى دایە مەقاشەكە و پارەكەى لەنیو ئاگرەكە دەر ھیتا. ئەو
 كۆنە پۆژنامەى لە دەورى پارەكە پێچرابوو، ھەر ھەمووى سووتا بوو،
 بەلام دیار بوو كە ناواخنى پریاسكەكە ھیچی لى نەھاتبوو. سى قەد
 پۆژنامە لە پارەكە پێچرابوو، بۆیە پارەكە ھیچی لى نەھاتبوو. ھەموو
 ئامادەبووان، ھەناسەى ئۆخەیان ھەلكیشا. لیبدیف، بە سۆزەو گوتى:

گەمژە

- ئەو پەرەكەي، ئەسكە ناسىكى ھەزار پۆبلى ئاسىوى دىتو، باقىيەكەي ساغ و سەلامەتە.

ناستاسيا فيليپوفنا، كە بەستە پارەكەي لای گانياوھ دادەنا، گوتى:
- ھەر ھەموو ئەم پارەيە ھىي ئەو! بەستەكە ھەمووى! گویتان لىيە گەلۇ؟ خۆى گرت و نەچوو بەلای پارەكەو، مانای وایە ھىشتا ئەوھندەي غىرەت و پیاوھتى تياماوھ بەسەر تەماع و چاوچنۆكییەكەيدا زال بى. قەیدی نییە، خەمتان نەبى ھەنوكە وەخۇ دىتەو! ئەگەر نەبوراىەتەوھ لەگین بوو بمكوژى!... ئەھا، نەمگوت، ئەوھتا وا ھەلدەستیتەو! جەنەپال، ئیقان بتروفیچ، داریا ئەلكسیفنا، كاتیا گیان، پاشا گیان، پوگوژین، ھەموو گویتان لیم بوو؟ بەستەكە ھەمووى، بۆ ئەو، ھىي گانيایە! دەیدەمى بۆ خۆى، بە گەردنئازایی دەیدەمى، وەكو قەرەبوو دەیدەمى.. قەرەبووى چى، نازانم، گرینگ نییە! وای پى بلین! با ئەم پارەيەي لەلاوھ بى. پوگوژین، وەرە با برۆین! بە دووعا میرزادە، ئەمە یەكەم جارە لە عەمراتما، پیاویكى مرۆفانی، مرۆقدۆست بدینم! بە دووعا ئافاناسى ئیقانوفیچ! و میرسی. جماعەتەكەي پوگوژین، ھەموو بەدەم ھەراوزەناوھ، بەرەو دەرگای دەرەو، دووى پوگوژین و ناستاسيا فيليپوفنا كەوتن و بیتخەم و خەيال لە ژوورەكان وەدەر كەوتن.

كارەكەرەكان، كاتیا و پاشا، لە ھۆلەكەدا یارمەتیی خانمی خۆیان دا كە پالتوكەي لە بەر كرد. مارتای ئاشپەزیش بەلەز لە موبەقەكە ھاتە دەرئ و خۆى گەياندی. ناستاسيا فيليپوفنا ھەر سىكیانی پامووسى. كارەكەرەكان، بە سى قۆلى، لەو كاتەدا كە دەستیان ماچ دەكرد، بەدەم گریانەوھ، پرسییان:
- خانم گیان، بە راستى دەپۆیت، بۆ ھەتاھەتایە جىمان دىلیت؟ ئاخىر كىئوھ دەچیت، بۆ دەپۆیت؟ لە پۆژىكى ئاواھاشدا، پۆژى سالیادی لەدایكبوونت؟

- دەكەومە سەر جادە و شەقامان كاتیا گیان. بە خۆت گویت لى بوو كە وام گوت. ئەوئ شوینی منە. یان جلشۆرى مالان دەكەم. بە راستى لەوھى پتر منەتى ئافاناسى ئیقانوفیچ ھەلناگرم. بەسە بىزار بووم. سلأوى منى پى

گه مژه

بگه يه نهن. گه ردنم ئازاکه ن، يادی به خیرم بگه نه وه...

ميرزاده، به هه شتاو به رهو دهرگای دهره وه چوو. جماعه ته که ی پروگوژین، هه موو سواری چوار گالیسه که بوون. زهنگی ملی ئه سپه کان به جاری لێیان دهدا. جهنه پال، له سه ر قالدرمه کان، گه يشته ميرزاده، قوڵی گرت و گوئی:

- ميرزاده ئه مه چیه؟ بۆ دواي که وتووی، تۆزئ به هۆش وه ره وه، وازی لئ بینه! خو به چاوی خۆت دیت که چون ژنیکه، من به رژه وه نندیی تۆم دهوئ، وه کو باوکیک قسه ت دهگه ل ده که م...

ميرزاده، ته مه شایه کی کرد، هه چ قسه يه کی نه کرد، ئه وسا قوڵی له دهستی دهر هینا، به غار له قالدرمه کانه وه دابه زی. کاروانی گالیسه کهانی پروگوژین تۆزئ بوو که وتبوونه پئ. جهنه پال که له به رده رگای دهره وه وه ستابوو، ميرزاده ی بینی، که به هه شتاو خو ی به يه که م گالیسه که دا کرد و به په رۆشه وه به گالیسه که چیه که ی گوت: "باژۆ، يه که پئ بۆ يه کاتیرنه هۆف! دواي ئه و پریزه گالیسه که يه بگه وه!" ئه وسا، گالیسه که گه وره و که شخه که ی جهنه پال، هات و له به رده رگا وه ستا. جهنه پال سوار بوو، به کۆمه لێک هیوا و ئومید و حیساباتێ تازه وه، به ملوانکه مراوریه که يه وه، که زۆر به خه مه وه بوو له بیرى نه چیت، به ره و مال بووه وه! به ده م ئه و خه یال و حیساباتانه وه، يه ک-دوو جارن، وینه ی دلرفین و هه ره جوانی ناستاسیا فیلیپوئنای هاته به رچاو، ئاهیکى هه لکیشا و له به ر خو یه وه گوئی: "حه یفئ! حه یف و سه د مخابن! ئه م ژنه له ده ست دهر چووه، شیتى شیتة! به لئ، به لام ژنى وه کو ناستاسیا فیلیپوئنا، بۆ ميرزاده ده ست نادات... خیرى پئوه بوو که مه سه له که وا که وته وه..."

له م حال و هه وایه دا بوو، که دووانی دیکه له میوانه کهانی ناستاسیا فیلیپوئنا، قه راریان دابوو پئکه وه که میک پیاسه بکه ن، به ر له وه ی لیکدی جیا بینه وه، سووکه گه توگو یه کیان که وته نیتوان.. ئیقان پتروفیچ پتیتسن پروی کرده ئافاناسی ئیقانوفیچ و گوئی:

- ده زانی ئافاناسی ئیقانوفیچ، ئه م جوړه نه ریته له نئو ژاپونیه کانه هه يه؟

گەمزە

دەلەن، كەسى سووكايەتپىنكراو، دەچىت بۆ لاي رەقىيەكەى، واتا بۆ لاي ئەو كەسەى سووكايەتپىيەكەى پىن كىردووه و پىيى دەلەت: فلانى تۆ سووكايەتپىن كىردووم، ناوت زىراندووم، بۆيە ھاتووم لەبەردەم تۆدا ورگى خۆم ھەلدېم. ئەوسا بە بەرچاوى رەقىيەكەيەو، پىك ورگى خۆى ھەلدەدې. بەم كارە ھەست بە ئاسوودەيەكى يىئەندازە دەكات و ھەكو ئەوھى بە راستى تۆلەى خۆى سەندىتەوھ. چەند تەبىيەت و خووخدە و نەرىتى سەيروسەمەرە لەم دىنبايەدا ھەيە ئافاناسى ئىفانوفىچ!

ئافاناسى ئىفانوفىچ، بەدەم بىزەيەكەوھ گوتى:

- جا تۆ پىت وايە ئەوھى پووى دا، شىتىكى لەو بابەتە بوو؟ ھەم!... بەراوردىكى خۆشە... تەشپىھىكى جوانت ھىتاوھتەوھ! بەلام برادەرى ئازىز، تۆ بە خۆت ئاگادارى، مەن ھىچ درىغىيەكەم نەكرد، ئەوھى لە تۈنەمدا بوو كىردىم. بە خۆت دەزانى پىياو ناتۈننى كارى مەھال بىكات! ھەلبەتە ئەوھى دەزانى كە ئەم ژنە چەند بەكەشم و نەشم بوو، چەند ئارەزووبىزىن بوو! ئەگەر تۆزى لەمەپىش، بىتۈننىيا لەم شارى سەدومەدا، گىرى دلى خۆم بىكەمەوھ، ئەوا لەوھەلامى ئەو ھەموو تۆمەتەدا كە دايە پال مەن، دەمگوت، خەتا لە خودى ئەوھ، مەن ھىچم گوناحىكەم نىيە! مەن نايلىم، تۆ بىلى، كى ھەيە شىفەتەى ئەم شۆخە ژنە نەيىت، كى ھەيە لە ئاستى ئەم شۆخەدا ئەقەل و ھۆشى لەدەست نەدا؟ تۆ بىروانە تەننەت ئەو دىھاتىيە بىلە، پوگوژىن، سەد ھەزار پۆبلى بۆ ھانى! راستە ھەموو پووداۋەكانى ئەمشەو، كوتوپ، پۇمانسى و نابەجى بوون، بەلام پىياو ھەق بلى دىمەنى ھەمەپەنگ و زۆر دەگمەن و كەمۇنەشى تىيا بوو. ئىدى ئەم تەبىيەت و ئەم جۈا نىيە، ئەو جۆرە ئاشووب و ئازاۋەيەشى لى دەكەۋىتەوھ! بەھەرھال مەن گىرتمە خۆ، مەن پەرۋەردەم كىرد، مەن فىرى خۆيەنەۋارىم كىرد... ھەر ھەۋلىكەم لەگەلى دا بە باچو! ھەكو زۆر جارى تىرىش گوتوومە، ئەم ژنە ئەلماسىك بوو، سىقال نەگر.

ئافاناسى ئىفانوفىچ بەدەم ئەو قسەيەوھ ئاھىكى قوول قوولى ھەلگىشا.

په راویز:

* - "سوپاس..." له دهغه که دا به فېرهنسییه.

* - "بۇ یه کاتیرنهوف..." گوندیکه ده که ویته دهره وهی پترسبۆرگ، له گهل
کوشکیکی هاوینهی یه کاترینی دووهمی ئیمپراتۆری پووسیادا. خه لکی به
شه وان بۇ گه شت و گه ران و پیاسه بۇ ئه ویندهر ده چوون.
* - "شارانی سه دوم و عامورا، که غه رقی گوناح بوون و ملیان بۇ
پیغهمبه رایه تیی لووت پیغهمبه ر نه ده دا، له ئاگری غه زه بی خوادا سووتان.
لیره دا مه به سستی جه نه رال، ئه و بی سه روبه رییه بوو که بالی به سه ر
مه جلیسه که دا کیشابوو.

بەشى دووم

فەسلى يەكەم

دوای دوو پۇژ، لەو پووداوانەى كە لە ميوانداری و ئاھەنگەكەى مالى ناستاسيا فيليپوڧنادا دىتمان و بەشى يەكەمى چىرۆكەكەمان بە باسى ئەو پووداوانە كۆتايى ھىنا. ميرزادە، بە مەبەستى تاقىيكردى بەشە ميراۋە چاۋەپواننەكراۋەكەى، بەھەشتاۋ پترسبۆرگى جى ھىشت و بەرەو مۆسكۆ سەفەرى كرد. لەو كاتانەدا ھەندىك پىيان وا بوو كە لەگىنە سەفەركەى ميرزادە ھۆى دىكەشى ھەبن، بەلام ئىمە ھىچ شتىكى ئەوتۆ لەم بارەيەۋە نازانين، بە تەۋاۋى نازانين لە مۆسكۆ و بە شىۋەيەكى گشتى لە ماۋەى ئەو سەفەرەيدا چىي بەسەر ميرزادە ھاتوۋە و چىي بۆ پىنشەتوۋە. ميرزادە شەش دانە مانگى خشتى پى چو. تەنانت ئەۋانەش كە لەبەر ھەندى ھۆى تايبەتى سۇراخيان دەكرد، بە درىژايى ئەم ماۋەيە، نەيانتوانىبوو جگە لە ھەندى زانىيارى كەم، ھىچى ترى لە بارەۋە بزانن. ھەلبەتە، جار بە جار، ئەۋىش زۆر بەكەمى، ھەندى دەنگوباس و دەنگويان بەرگۆى دەكەۋتن، بەلام زۆرەى ئەو دەنگويانە سەيروسەمەرە و باۋەرنەكردەنى و زۆر جار ھەڧڧ و ناكۆك بوون.

دىارە، خانەۋادەى يەپانچين، كە ميرزادە فرىا نەكەۋتېوو مالاۋاييان لى بكات، لە ھەموو كەسىك پتر بە خەمى چارەنۋوسى ميرزادە و عەۋدالى

گه مژه

هه والی بوون. جه نه رال، دوو سس جاری دیتبوو و سه بارهت به مه سه له یه ک، گفتوگوی جدیدی ده گه ل کردبوو، به لام جه نه رال، له م پوهه وه هیچی بو خانه واده که ی باس نه کردبوو و نه گیر ابووه وه. که میرزاده سه فیری کردبوو. نزیکه ی یه ک مانگی ته و او که س له خانه واده ی یه پانچیندا باسی میرزاده ی نه کردبوو. ته نیا خانم یه پانچین له سه ره تاوه گوتبووی که "سه بارهت به میرزاده یه جگار هه له بووه." دوی دوو سس هه یقان، بی ئه وه ی ناوی میرزاده بیتنی، دوو باره ی کرده وه که: "دیارتین خه سلته ی ژیا نی ئه م، ئه وه یه که سه رناس نییه، له ناسینی خه لکیدا هه میشه به هه له دا ده چیت." سه ره نجام دوی ده رۆژیک، له کیژه کانی توپه بوو بوو، گوتبووی: "به سه، له ئیستا به دواوه ئه م هه لانه دوو باره ناکه مه وه!"

جا لیره دا و به م بۆنه یه وه پتویسته ئه وه بلتین بو ماوه یه کی دوو رودریژ، جوړه وه رزی و بیتاقه تیه ک، جوړه دردو نگی و په شیوییه کی قورس، که شوه وایه کی ئاوس به شتی په نهان و نا کوکی ئامیز بالی به سه ر مالی یه پانچیندا کیشا بوو. هه موو ئه ندامانی خیزانه که، په ست و خه مبار و بیتاقهت و بیتاقه واس بوون. جه نه رال، زور مژول و سه رقال بوو، شه وو رۆژ مژولی کار بوو، له ژیا نیا هینده ی ئه م ماوه یه به کاره وه، به تاییه تی له وه زیفه که ی خویدا، سه رقال نه بوو بوو.

خانه واده که ی به زحمهت ده یانینی. هه له به ته کیژه کانی یه پانچین، گریی دلی خو یان بو خه لکی نه ده کرده وه. ته نانهت له به ینی خوشیاندا، زور به که می قسانیان ده کرد. ئه له هقی کچانی به فیز و ده عیه بوون و بگره به شهرم و حه یاش بوون و ته نانهت له به ینی خویشیاندا که مدوو و شهرمن بوون، به لام نه ک به یه که م وشه، به لکو به یه که م نیگا لیکدی حالی ده بوون و مه بهستی یه کتریان ده خوینده وه. بویه زور جار پتویستیان به گفتوگوی یه کتر نه ده بوو.

دیاره ئه وه ی غه واره یه ک، گهر پنی بکه و تبا یه ئه و ماله، بیتوانیا یه ههستی پنی بکات، ئه وه بوو که میرزاده، به گویره ی هه ندی قهرینه و نیشانانی که م، توانیبووی کاریگه ریه کی تاییه تی به سه ر ئه و ماله وه به جیبیلی، هه رچه نه ده

گه مژه

ته نيا يهك جار و بؤ ماوه يهكي كه م و به شيويه يهكي رهوته ني پښي كه وتبوه و نهو ماله. پهنگه ئه م كاريگه ريبه زاده ي پهفتاري غه ريب و عه جيبى ميرزاده و، نهو پيسكانه بووبى، كه به سهرى هاتبوون. به هه رحال، نه م كاريگه ريبه زهق و حاشاهه لئه گربوو.

به ره به ره نهو دهنگو يانه ي كه له هه وه له وه، له شاردا بلاو بوونه وه، دامركانه وه و نه مان، راسته هه ندئ كه س باسى ميريكى چكوله ي سافيلكه ي نيمچه شيتيان ده كرد - كه كه س ناوى راسته قينه ي وى نه ده زانى - كه له كو تو پر پښدا ميرانيكى يه جگار مولى پيپراوه و، ئافره تيكى فهره نسايى، خواستوه كه به پيواى پښي كه وتوه ته پووسيا، نه م ئافره ته يه كيكه له سه مكاره به نيوبانگه كانى تيبى (كانكانى فهره نسى) كه له (كوشكى گولان) ي پارسدا كار ده كات. خه لكانيكى دى ده يانگوت نهو سه روه ت و سامان و ميرانيه زور و زه بهنده يه به جه نه رالئيك برپاوه و گوايه بازارگانيكى گهنجى پووسى، يه جگار دارا و ده وه له مهنده، نهو سه مكاره ي كانكانى فهره نسى خواستوه و گوايه نه م گهنجه، هه ر بؤ فشه و خو نواندن، هه فتا هه زار پوښلى ناوه به گرى مؤميكه وه و سووتاندوويه تى، هه فتا هه زارى خشت.

به لام نه م دهنگو يانه، به هو ي هه ندئ زروفي تايبه تيبه وه، زوو به زوو برانه وه و له بير چوونه وه. پوگوژين و جماعه ته كه ي يهك ههفته ي ته واو له باخه كانى يه كاتيرني هوفدا مابوونه وه، به دريژايى نهو ههفته يه سهريان كردبووه عيش و نوش و پابواردن، گوايه ناستاسيا فيليپوفناش به شدارى له وه عيش و نوشه دا كردبوو. دواى نهو ههفته يه پوگوژين و گروپه كه ي به ره و مؤسكو چووبوون. ئيدى خه لكانيكى كه م له وانه ي كه په يگيرى و تاقيبى نه مجوره مه سه له و پووداوانه ده كهن، هه ندئ دهنگو يان بيستبووه وه كه گوايه ناستاسيا فيليپوفنا، هه ركه گه يشتبوونه يه كاتيرني هوف، بؤ پوژى دوايى ديار نه مابوو و دواى تاقيب و سوږاخ ده ر كه وتبوو كه گوايه به ره و مؤسكو پوښتوه. ئيدى خه لكى زانيبوويان سه فهره كه ي پوگوژين، په يوه ندى به پاكردنه كه ي، ناستاسيا فيليپوفناوه هه بووه.

سه باره ت به (گافريلا ئاردا ليونوف) يش كه به شى خو ي و له ژينگه ي

گه مزه

خویدا ناسراو بوو، مقومقو و دهنگويه کی زور بلاو بووه وه، به لام گاقریلا ئاردالیونوفیچ، تووشی وه زع و حالیکی وه ها بوو، که زوو به زوو ئهم دهنگویانه بنیان نایه وه و ئهو قسه و قسه لؤکانه ی دهر باره ی ئهو که وتبونه سهر زاران، کوتایان هات: گاقریلا تووشی نه خوشیه کی ئه وهنده گران بوو بوو که نهک هر نهیده توانی بیته ناو خه لکی، به لکو نهیده توانی بچیته سهر کاره که شی، گانیا پاش مانگیک چاک بووه وه، به لام له بهر هویه کی تایبه تی وازی له کاره که ی هینا، کومپانیا که، فرمانبریکی دیکه ی له جی ئهو دانا. وازی له سکرتری جه نه رال (یه پانچین) یش هینا. ئیدی جه نه رال، ناچار بوو سکرتریکی دی بۆ خو ی پابگریت.

ناحه زانی گاقریلا ئاردالیونوفیچ، وایان بلاوده کرده وه، ئه وهنده شهرمه زاره و ته ریقی ئهو پرووداوه یه که به سهری هات، پرووی نایه ت بیته ناو خه لکی و پرووی مه جلیسی نییه، به لام له راستیدا نه خوش بوو و نه خوشی له په لوپۆی خستبوو: زور جار وازی دهیگرت، خه م دای دهگرت و له فکران پاده چوو، تا بلتی نا ئومید و ره شبین بوو بوو، زوو هه لده چوو.

زستانی ئهو ساله قارقارا ئاردالیونوفنا شووی به پتیسن کرد. هه موو ناسیاوه کانیا، ئهم زه ماوهنده یان ده به سته وه به بریاری وازهینانی گانیا له کاره که ی، چونکه گانیا هه نوکه نهک هر نهیده توانی یارمه تی خانه واده که یان بدات، به لکو به خو ی پیویستی به کومه ک و یارمه تی بوو، پیویستی به وه بوو مدارا بکریت.

جا، لیره دا پیویسته هه ر بۆ زانیاری، ئه وهش بلتین که له وه به دوا، که م و زور له مالی یه پانچیندا ناوی گاقریلا ئاردالیونوفیچ نه ده برا، وهکو ئه وه ی پوژئی له پوژان که سیک به و ناوه وه له م دنیا یه دا نه بووبی، چ جای له مالی وان. که چی ویرای ئه وهش، هه ر هه موویان، واته هه موو ئه ندامانی خیزانه که، زور زوو شتیکی هه ستیار و گرنگیان له مه ر ئهو زانیی: ئهو شه وه ی که له مالی ناستاسیا فیلیپوفنا، ئهو پرووداوه ی لئقه و ما بوو، که گه رابووه وه بۆ مال، خه وی لینه که وتبوو، به لکو وهکو ژانگرتوو چاوه نۆری

گه مزه

گه پانه وهی میرزادهی کردبوو. میرزاده که سه فهری یه کاتیرنیهوفی کردبوو، دوی سه عات پیتجی به یانی گه پابووه وه. ههنگی گانیا خوی به ژووره کهی ئه ودا کردبوو، ئه و سه فته پاره یه ی، که ناستاسیا فیلیپوفنا، له کاتی بورانه وه که یدا بوی دانابوو، که به هوی گری ئاگردانه که وه قه راخه کانی هه لکوپوزا بوو، له سه ر میزه که و له به رده میا دانا. تکای له میرزاده کرد که ئه و دیاریه له نزیکتیرین دهر فته دتا بۆ ناستاسیا فیلیپوفنا بگیتیرته وه. گانیا، به نه فه سیکی دژمنانه ی توره خوی به ژووره کهی میرزاده دا کردبوو، به لام دوی ئه وه ی قسه یان ده گه ل یه کدیدا کردبوو، گانیا دوو سه عاتیک له لای وی ده میتیتته وه و به دریتایی ئه و ماوه یه، له یه کبینه هه ر ده گری و هه نسک هه لده دات و داخ هه لده کیشیت، به لام سه ره نجام به ناشتی و دۆستانه لیکدی جیا بوو بوونه وه.

پاشان دهر کهوت که ئه م خه به ره ی گه یشتبوو ه یه ک به یه کی ئه ندامانی خیزانه که ی یه پانچین، زۆر راست و دروست بوو. سه یر ئه وه بوو که ئه و هه والانه چۆن به و خیزاییه بلآو ده بوونه وه و ده گه یشتنه خه لکی دی. بۆ نموونه هه ر شتیک له مالی ناستاسیا فیلیپوفنادا روه ی دابوو، بۆ سه ی وه کو خوی، بیکه م و زیاده گه یشتبوو مالی یه پانچین. سه به اهرت به و هه والانه ی که په یوه ندییان به (گافریلا ئاردالیونوفیچ) ه وه هه بوو، وا گوتمان په نگه له رینگه ی قارقارا ئاردالیونوفنا وه گه یی بیت به مالی یه پانچین، چونکه قارقارا هاتوچوی ده کردن و دۆستایه تی له گه ل کچه کانیا نا خوش بوو، هه رچه نده دایکیان ئه مه ی پی سه یر بوو. به لام، له لایه کی دیکه وه، هه رچه نده قارقارا ئاردالیونوفنا، ئه و دۆستایه تییه ی - نازانین له به ر چی؟ - له گه ل ئه و کچانه دا به مه سه له حه ت ده زانی، مه حال بوو باسی براکه ی خوی بۆ ئه وان بکات. ئه ویش، له پیستی خویدا، هه لبه ته به شیوازی تایبه تی خوی، خوی به شت ده زانی و کبریای خوی هه بوو، ئه گه رچی به دۆستایه تی ئه وان هه قاییل بوو که ته قریبه ن به دهر کردن براکه یان دهر کردبوو. قارقارا جارانیش ئاشنایه تی ده گه ل کیزانی یه پانچیندا هه بوو، به لام زۆر به که می و به ریکه وت ده ی بینین. قارقارا تا ئیستاش که متر

گەمزە

دەھاتە ھۆلەكە، زیاتر لە دەرگای پشتهوہ زۆر پەوتەونی خۆی بە ژوورا دەکرد. لیزاڤیتا پروکوفینا ھەزی لە چارەى نەدەکرد، پیتی قەلەس بوو، قەت پۆژى لە پۆژان، نە جارەن و نە ئیستە پوویەکی خۆشی نەدابوێ، ھەرچەندە پیز و حورمەتی زۆری نینا ئەلکسندرۇقنای دایکی دەگرت. لیزاڤیتا بەم دۆستایەتیە قەلەس و ناپەھەت بوو، ئەم دۆستایەتیە تازەیی نیوان کێژەکانی و ڤارقارای بە زادەى مجیزە گۆرکینی کێژەکانی دەزانى، کە خۆی گوتەنى 'ھەمیشە بۆ شینوازیکی تازە دەگەرەن تا ئەوی پتەلەس بکەن'. کەچی ڤارقارا ئاردالیونوڤنا دواى شووکردنیش، ھەر درێژەى بەم ھاتوچۆیە دا.

دواى سەفەرەكەى میرزادە، بە مانگیک شتیک زیاتر، خا یەپانچین نامەییەکی لە پیرە دۆتمیر بیلوکونسکایاو، پینگەیشت. دۆتمیری پیر پازدە پۆژیک لەوہ پتیش چووبوو بۆ مۆسکو بۆ سەردانی کێژە گەرەكەى کە لەوئ بە شوو بوو. ئەو نامەییە لە پووی دەروونیوہ کاریکى زۆرى لە خا یەپانچین کرد، ھەرچەندە، نێوہپۆکی ئەم نامەییە نە بۆ کێژەکانى و نە بۆ میردەكەى نەگێرەبوو، بەلام کەس و کارەكەى نیشانەى، نیکەرانی و پەریشانییەکی زۆریان لە سیمادا بەدی دەکرد، بەلگەشیان ئەوہ بوو، بە شینوہییەکی سەیر، دەربارەى ھەندى بابەتین نااسایی قسەى دەگەل دەکردن، دیار بوو گەرەكیەتى گریى دلى بکاتوہ و ئەوہى لە دلیادیە ھەلپۆژى، بەلام لەبەر ھەندى ھۆ زمانى خۆى دەگریت. ئەو پۆژەى نامەكەى پینگەیی، بە جارێ پەحمى تلیسابووہو، دەگەل کێژەکانیا، زۆر دلۆڤان و میھرەبان بووبوو. تەنانەت ئاگلایا و ئادیلایدی ماچ کردبوو و دانى بە ھەلە و عەیبەکانى خۆیدا نابوو، بەلام شتاقیان ھۆى ئەم گۆرەنەیان نەدەزانى، نەیان دەزانى ھەلە و عەیبەکانى چین. ئیدی پیرەژن لەپریکا گۆرا بوو، میھرو لیبور دەیی لى دەبارى، تەنانەت دەرھەق بە (ئیفان فیدوروفیچ)ش، کە یەك مانگ بوو لى چووبوو بە قینا، میھرەبان بووبوو. ھەلبەتە لیزاڤیتا بۆ سبەینى دیسان گۆرا، ئەو نەرم و نیانى و میھرو دلۆقانیەى دوتنى، لە ھەوت کێوان ئاوابوو، ئیدی کەوتە بیانوو گرتن و بەر

گه مژه

له شتو، دهگه ل هه موویاندا به شه پ هات، به لام بۆ شه وئ هه وری په شتوی
 په ویه وه، خا جه نه رال (خانم یه پانچین) بۆ ماوه ی هه فته یه ک بوو به
 ماستی مه ییو، گول له پووی دهباری، که زۆر له میژبوو بهم حاله وه
 نه بینرابوو.

به لام خانم یه پانچین، دوا ی هه فته یه ک نامه یه کی دیکه ی له دۆتمیر
 بیلوکونسکایاوه پتگه یشت، بریاری دا ئهم جار هیا ن قسه بکات، بویه گوتی:
 "پیریژن"، (خانم یه پانچین له پاشمله هه ر به پیریژن ناوی دۆتمیر
 بیلوکونسکایای دهبرد) خه بهری ئه سه حی ده رباره ی ئه و "گه نجه
 فه قیر حاله... یارو... میرزاده". بۆ ناردووه. پیریژن، به پرسیار شوینه که ی،
 له مۆسکو دۆزیو ته وه و شتی باشی له باره وه بیستووه. میرزاده، سه ری
 لی داوه و پیره ژن پنی خوش بووه و میرزاده ی چووه ته دلّه وه و وهک
 ده لێن خوینی بۆی جوو لاوه و... به یینان زۆر خوشه. "هه ر به وه یا بزانه که
 به یینان زۆر خوشه، پیریژن داوا ی لی کردووه هه موو رۆژئ سه عاتی
 دووان سه ری بدات، میرزاده ش به به رده وامی سه ری ده دات و پیریژن تا
 ئیستا لینی بیزار نه بووه. "ئه و جا گوتی "پیریژن" میرزاده ی به دوو سی
 مالباتی ئورستو کراتیی زۆر به ناوبانگ ناساندووه. "به وه ی باشه که وه کو
 ته رکه دنیا یان خوی دوور ناگریت، ئه وه نده ش گه مشه ک نییه شه رم بکات."
 کاتی که هکان گوئیان له و قسانه بوو، یه کسه ر په یان به وه برد که دایکی
 میهره بانیان، به شیکی ته وای نیوه پۆکی نامه که یان لیده شار یته وه. په نگه
 ئه مه یان له قارقارا ئاردالیونو فناوه زانییی، که ئاساییه ده ی توانی هه ر
 خه به ریک که پتیتسن ده رباره ی میرزاده و سه فه ری وی بۆ مۆسکو
 ده یزانی، له لای ئه ویش هه بیت. هه لبه ته پتیتسن، له هه ر که سیکی دی زیاتر
 ئاگای له خه به ر و باسی میرزاده هه بوو، به لام له کاروباری خۆیدا زۆر
 سږ قایم بوو، هه رچه نده هه ندی شتی بۆ قارقارا ده گتیا وه و له هه ندی
 شتی ئاگادار ده کرده وه. ئه مه وای کرد خانم یه پانچین زیاتر له قارقارا
 ئاردالیونو فنا بچیت به قینا.

به هه ر حال، هه نو که دیواری بیده نگیه که شکابوو، ده کرا به ئاشکرا و

گه مزه

پاسته و خوق ناوی میرزاده بهینری، جاریکی دیکه کاریگه ریی بیته ندازه ی میرزاده به سهر خانه واده ی یه پانچینه وه ئاشکرا بوو. تهنانهت خا جه نه رال، باوه ری نه ده کرد ئه وه وه والانه ی له مؤسکوه ده هاتن به وه ئه ندازه یه کار له کیژه کانی بکات، پنی سهر بوو! کچه کانیش که زور جار گوینان له دایکیان بووه که گله یی له خوی کردووه و گوتوویه تی: "دیارترین خهسله تی ژبانی ئه م ئه وه یه که سهر ناس نییه، هه میشه له ناسینی خه لکیدا به هه له ده چیت." که چی و پرای ئه وه ش پووی له شازاده خانمی ده سترۆ، بیلوکونسکای ناوه، که دالده ی میرزاده بدات و مدارای بکات، بیگومان ده بی تکای لی کرد بی، لی پاپابیتته وه که مدارای میرزاده بکات. کیژه کان سهریان له م هه لوئسته ی دایکیان سوو مابوو، چونکه "پیریژن" که سیک نه بوو به ئاسانی بیتته په دایه. به لی، هه رکه سه هۆلبه ندانه که توایه وه و دیواری بیده هنگی شکا و ئاراسته ی بایه که گۆرا، جه نه رالیش، زاری کرایه وه و که وته ده ربپینی راوبوچوونی خوی، دیار بوو ئه ویش مه سه له که ی به لاوه گرینگ بوو، به لام باس و خواسه کانی وی ته نیا "لایه نی کاسبانه ی" مه سه له که یان له خوق گرتبوو. ده ر که وت، که له پیناوی به رژه وه ندیی میرزاده دا، دوو که سی مؤسکویی، باوه پینکراو ده سترۆی زور گه وره ی پاسپاردبوو که ئاگیان له میرزاده، به تایبه تی له (سالازکین)ی وه کیلی وی بیت. هه رچییه که ده رباره ی میراتییه که یان واقعییه تی میراتییه که گوترا بوو، هه ر هه موو راست ده رچووبوو، به لام بری میراتییه که زور له وه که متر بوو که له سه ره تاوه ده یانگوت. له لایه که وه مولک و مال و سه روه ت و سامانه که له ژیر باری قورسی قهرزدا بوو و له لایه کی تره وه کۆمه لیک حه قدار پهیدا بوو بوون و داوای به شه میراتیان ده کرد، میرزاده به خویشی، و پرای هه موو ئامۆژگاری و پینوینییه که که ده کرا، ئاقلانه و وه کو بزئسمانیک په فتاری نه ده کرد. هه لبه ته جه نه رال له کانگای دلوه هیوای به خته وه ریی بو ده خواست. ئیستاش که "دیواری بیده هنگیه که" هه ره سی هیتابوو، زوری پی خوش بوو، بیپه رده، قسه ی ناخی دلی بکات و به پاشکاوای بلی که ئه م گهنجه، هه رچه نده "که میک گیلۆکه یه" به لام کهنجیکی شایسته یه. و پرای

گه مزه

ئەو ەش میرزادە ەندئ کارى گەوجانەى کردبوو، بۆ نمونە چەند کەسئک بە خۆ و ەندئ بەلگەنامەى* گومانلئکراو و تەنانت دەستکارئکراو ەو کە دەشیا ەئچ ەئسابئکئان لەسەر نەکړئ و فەرماؤش بکړئ، ەاتبوون و ئئدعائ ئەو ەیان دەکرد کە بازرگانئ پەحمەتئ قەردارئان بوو، ەندئ کە پەئان بە ماہئەتئ میرزادە بردبوو، تەبئەتئان خوئندبوو ەو، بە بئ ەئچ سەنەدبو بەلگەئەک ەاتبوون و داوائ بەشە مئراتئان دەکرد. باو ەپدەکەن چئ پووى دا؟ مئرزادە، وئپرائ ئامۆژگارئ و پئئوئئئئ دۆستەکانئ، کە بۆئان سەلماند بوو ئەوانە ەئچ ەقئکئ یاسائان بەسەرئەو نئبە، تەقربئەن ەمووئانئ پازئ کردبوو، گوائە دەر کەوتبوو ەندئک لەوانە بە پاستئ زەرەرورئانئان لئ کەوتبوو.

خانم یەپانچئئش، دووپاتئ کردەو کە دۆتمئر بئلوکونسکائا شتئکئ بەو نئو ەپۆکە بۆ نووسئو ە، دئارە ئەو "گئئئئئئئئ، گئئئئئئئ تەواو، پئاوئ گئئئئش دەرمانئ نئبە". خانم یەپانچئ ئەو پستەئەئ زۆر بە جئددئ گوت، بەلام دەموچاوائ بەئاشکرا پئو ەئ دئار بوو کە لە پەفتارئ بە ناو "گئئئە" نەک نارازئ نئبە، بەلکو پئئئئ خۆشە. بە کورتئئەکەئ جەنەرال دئقەتئ دا کە ەاوسەرەکەئ لە لائەکەو بە جۆرئ بە خەمئ مئرزادەو ەئ وەک ئەو ەئ کورپئ خۆئ بئت، لە لائەکئ دئکەشەو ەدەر ەق بە ئاگلائائ کئژئئئ زۆر مئهرەبان بووبوو. کە ئەو ەئ بئئئ، ئەوئش ەلئئستئکئ پڕ بە پئستئ ئەو ەالەتەئ وەر گرت.

بەلام ئەم پەوشە باشە و ئەم بارە دەرورئئئە لەبارەش زۆرئ نەخائند. ەمووئ دوو ەفتەئ پئئەچوو کە گۆرارئکئ لەناکاو و کوتوپر پووى دا. خانم یەپانچئ، دئسان چارەئدا بە یەکا، لئ جەنەرال، داوائ ئەو ەئ دوو سئ جارائ شانەکانئ ەلئەکاند، دئسان خۆئ لە ەنەبەر "دئوارئ بئدەنگئ" دا دئتەو ە. مەسەلەکە ئەمە بوو کە جەنابئ جەنەرال، بەر لە دوو ەفتە ەوالتئکئ نەئئئئ زۆر کورتئ، بەلام ئەسەحئ زانئبوو، گوائە ناستاسئا فئلئپوفنا کە بۆ مۆسکۆ ەلاتبوو، پوگوزئئ لەوئ دۆزئبوو ەو، جارئ دوو ەمئش ەلاتبوو و دئسان لەلئەن پوگوزئئەو دۆزرا بوو ەو، ئئدئ

گەمزە

بەلئىنى بە پوگوژىن دابوو كە شووى پى بىكات، بەلام ئەو ەتا دواى ئەو ە بە كەمتر لە دوو ەفە، جەنەرال ەوالى زانىو ە كە ناستاسيا فيليپوفنا، بۆ جارى سىيەم لە كلىسادا، پىش ئەو ەى لەگەل پوگوژىندا بگەنە بەردەم قەشە تا مارەيان بىكات، ەەلاتوو ە كەس نازانى لە چ شارۆچكەيەكا خۆى شاردۆتەو ە. ئىدى مىرزادە (مىشكىن) ىش لە ەمان ماو ەدا ديار نەماو، پۆشەتبوو ە ەموو كارەكانى بەسەر وەكىلەكەيدا، سالازكىن، جى ەشتوو ە. ئىدى ديار نەبوو ئاخۆ لەگەل پۆى بوو يان چووبوو سۆراخ ە تاقىبى بىكات، بەلام جەنەرال گەشتبوو ەو ئەنجامگىرىيەى كە ديارنەمانى ئەو دوو ە لە ەمان كاتدا، دەبى پەيوەندىيەكى بە يەكەو ە ەبى. لىزاقىتا پروكوفىئەى ەوسەرى جەنەرالىش لەلای خۆيەو ەكۆمەلىك ەو ەل ەو دەنگوباسى ناخۆشى بىستبوو. بە ەرحال، دوو مانگىك پاش پۆشتنى مىرزادە لە مۆسكو، ئىدى خەلكى لە شارى پترسبۆرگدا ئەو ەندە باسيان نەدەكرد ە دەنگۆكان بە تەواو ەتى نىشتنەو ە، بەلام لە مالى يەپانچىندا "ديوارى بىدەنگى" نەشكا ە كەس باسى نەدەكرد، بەلام قارقارا، ەشتا ەر ەاتوچۆى كچانى جەنەرالى دەكرد.

ئەگەر، خۆ لە ەموو ئەو دەنگۆ ە ەوالانەش ببویرىن، ئەوا دەبى باسى ئەو ە بکەين كە لە دەمەدەمى بە ەارا زنجیرە گۆپان ە ەلکشان ە داکشانىك بەسەر خانەوادەكەى يەپانچىندا ەاتبوو كە نەدەپەرژانە سەر ئەو ەى بىر لە مىرزادە بکەنەو ە، بە تايبەتى كە خۆى ەچ ەوالىكى بۆ نەدەناردن ە پىدەچوو ەزەنەكات بە شوین ە مەكانى بزائن.

خانەوادەى يەپانچىن، لە زستاندا تەگبىريان كرد كە بە خىزانى ەاوينەكەيان لە ەندەران بەسەر بەرن، مەبەست لە بەخىزانى، لىزاقىتا پروكوفىئەى ەكىژەكانىيەتى، چونكە جەنەرال، پۆى بە خۆى نەدەدا، كاتى خۆى بە "سەفەر ە سياحەتى" بىئەو ە. بەسەر بەرىت. ئەم بپيارە بە پىداگرى ە مكوپبوونى كىژەكان درا كە دلىا بوون دايك ە باوكيان، بۆيە پىگەى سەفەرى ەندەرانىان نەدەدان، چونكە ژىراوژىر بەتەماى بە شوودانىان بوون ە لە ەو ەلى ئەو ەدا بوون كە مىردى گەنج ە شايىستەيان

گه مزه

بۆ بدۆزنه وه.

له وه دهچوو دايك و باوكه كه گه يى بنه ئه وه قه ناعه ته ي كه به ختى
 كيژه كانيان له كرانه وه بئ، له هه نده رانيش بن هه ر ده كريت وه، بۆيه
 سه فهر يكي هاوينه نه ك هيچ زيان يكي نابئ، به لكو له وه يه ده رفه تي
 له باريشيان بۆ پر ه خستين. جا لير ه دا پتيوسته باسي ئه وه ش بكه ين كه ئه وه
 زه ما وه نده ي قه رار بوو له نيوان ئافاناسي ئيفانوفيج توتسكي و كيژه
 گه ره كه ي يه پانچيندا ساز بكر يت، خو به خو هه لوه شايه وه، چونكه
 به فهر مي له لايه ن توتسكيه وه خواز گاري نه كرا. هه لبه ته ئه م مه سه له يه، به
 شي وه يه كي زور ئاسايي و، بئ ئه وه ي مشت و مر و گه نگه شه يه كي زوري
 لئ بكه ويت وه، يان په شيوي و ناكوكي خيزاني لئ بكه ويت وه، كوتايي هات.
 مه سه له كه، له پاش سه فهره كه ي ميرزاده، له هه ر دوو سه ره وه به رديكي
 نرايه سه ر و بيده نكي لئ كرا. بيگومان ده بي ئه م مه سه له يه يه كي ك بووبئ
 له هوكاره كاني ئه وه جه وه ناخوشه ي كه بالئ به سه ر مالى يه پانچيندا
 كيشابوو، ئه گه رچي خانم يه پانچين له هه وه لوه گو تبووي كه زور مه منون
 و شوكرانه بژيري خوايه كه ئه وه مه سه له يه سه ري نه گرتوو و ئاماده يه
 نه ك به ده ستئ به لكو به "هه ر دوو ده ستان، ئاماژه ي خاچ بكيشيت"، به لام
 جه نه رال، هه رچه نده گله يي هاوسه ره كه ي قه بوول بوو، داني به
 كه مه رخه مي، خويدا نابوو، تا ماوه يه كي زور بيحه واس و بيتاقت بوو، به
 راستي خه فه تي بۆ ئافاناسي ئيفانوفيج ده خوارد: "ئه وه هه موو سه روه ت و
 سامانه، پياويك به وه هه موو زر ينگي و چالاكيه!". جه نه رال، دواي ماوه يه كي
 كه م زانيي، كه ئافاناسي ئيفانوفيج كه وتوو ته داوي جواني ئافره تيكي
 فهره نسايي سه ر به چيني ئه شرافه وه كه به سه فهر هاتوو بۆ پرووسيا، ئه م
 خانمه، ماركيز يكي سه لته نه ت خوازه و گوايه ده گه ل توتسكي دا هه موو
 شتيكيان برانوه ته وه و قه راره ماركيز، ئافاناسي ئيفانوفيج ده گه ل خويدا بۆ
 پارس ببات و پاش ئه وه بۆ ده فهر يكي بروتانياي ببات، جه نه رال گو تي: "زني
 فهره نسي؟ تازه پويشت، توتسكي فه وتا!".

به م جوړه مالباتي يه پانچين خويان بۆ سه فهره كه ي هاوين ئاماده ده كرد،

گمزه

به لām لهم کاته دا پرووداویکی ناگه هانی دیکه یان هاته پیتش و هه موو شسته کان
گۆران و جاریکی دی سه فهره که یان دوا که وت. جه نه رال و هاوسه ره که ی
ئه مه یان زۆر پی خوش بوو.

میرزاده یه که به نیوی (س) * له مۆسکۆوه بۆ پترسبۆرگ، هاتبوو، ئه مه
پیاویکی به نیویانگ و تا حه ز بکه ی به باشی باس ده کرا. یه کیک بوو له و
پیاوه زۆر پۆشنییر و مودیرن و چالاک و، شهریف و خاکی و بیفیزانه ی
که له ناخی دلوه حه ز به خزمه تکردن ده که ن، له په ستاو بی برانه وه کار
ده که ن و له ده رفه تیک ده گه رین، به هره و توانای خو بخه نه خزمه تی
خه لکه وه. هه رگیز هه ولی نه ده دا خو ی بخاته پیتش خه لکه وه و خو ی له
خه لکی به زیاتر بزانی، گوینی به بانگه شه و کیشماکیش و ململانیی
بیسوودی حیزبان نه ده دا، له خۆنوینی و خۆه لکیشان و ده رکه وتن بیتار
بوو، به لām زۆر به وردی ئاگای له دیارده و پرووداوه تازه کان هه بوو،
واقیعیانه لیکى ده دانه وه و شیی ده کردنه وه و له بنجوبناوانی ده کردن. ئه م
پیاوه له هه وه له وه فه رمانبه ری ده ولت بوو بوو، پاشان له حکومه ت و
ئیداره ی محالیدا (زمتوف) * کارى کردبوو. ئه ندام و په یامنیری چه ندین
کۆمه له ی زانستی پرووسی بوو و له و بواره دا ده ورکی گرینگی هه بوو.
ده گه ل، ئه ندازیاریکی هاوړینیدا، به شهریکی نه خشه ی یه کیک له گرینگترین
هیلى ئاسنی ئه و پۆژگاره ی دانا بوو، که قه رار بوو له و سه رده مه دا
جیبه جی بکریت. ته مه نی سی و پینچ سال بوو، به ئورستوکرات ده ژمیردرا،
ئه مه جگه له وه ی جه نه رال گوته نی خاوه نی "سه روه ت و سامانیکی زۆرو
پاک و پوخته بوو". جه نه رال به هۆی هه ندی کار و سه ودا و مامه له ی
گرینگه وه، له مالی به رپرسه که ی خۆیدا، واته له مالی جه نابی کۆنتدا،
ئاشنایه تی ده گه ل میرزاده (س) دا پهیدا کردبوو.

میرزاده، به ته بیعه ت حه زی ده کرد تیکه لی "ئه هلی کاروکاسبی" پرووس
بییت و قه ت خو ی له بزسمانانی پرووس دوور نه ده گرت. به پیکه وت
ناسیاوی ده گه ل خانه واده ی جه نه رالدا پهیدا کرد. ئادیلاید ئیفانوفنای کیژی
ناوهنجی جه نه رال، به جاری دلی برد. ئیدی میرزاده (س)، ده گه ل هه وه لی

گەمزە

بەھاردا خوازىيتىيى كىرد. ئادىلايد و دايكى كۆرەيان بە دل بوو و بەگەنيان كىردىبوو. ھەلبەتە بەو بۆنەيەو، ديسان سەفەرەكەيان دوا كەوت، چونكە زەماوئەندەكەيان خستە بەھار.

ھەلبەتە خانم يەپانچين و دوو كىژەكەي ديكەي، دەيانتوانى لە ناوھەراست يان كۆتايى ھاويندا بچنە سەفەر و باي باليكي خۆ بدەن، بەلام ديسان پيشھاتىكي چاوەرواننەكراو پرووى دا: لە كۆتايى بەھارا (زەماوئەندەكەي ئادىلايد ئەنجام نەدرا و بۆ ناوھەندى ھاوين دواخرا). ميرزادە (س) يەككى لە دۆستە نزىكەكانى خۆي، كە خزمایەتییەكى دوورى دەگەلیا ھەبوو، لەگەل خۆدا ھیتا بۆ مالى يەپانچين و بە يەكترى ناساندن. گەنجىك بوو بە نىوى يوكين پاقلوفىچ*، تەمەنى بىست و ھەشت سالىك دەبوو، يەككى بوو لە ئەفسەرانى* گاردى تزار، لەرادەبەدەر قۆز بوو، لە بنەمالەيەكى ناودار بوو. جگە لەوھى كە كەسىكى زىرەك، خۆشخو، پرووخۆش، كراو، موديرن و زۆر پۆشنبىر بوو، يەجگار دەولەمەند و داراش بوو، بەلام جەنەرال كە پياويكى ھەميشە بەگومان و دووربين بوو، بە تايبەتى سەبارەت بە دەولەمەندى و سەرھەت و سامان، كەوتە تاقىب و سۆراخ، گەيشتە ئەو ئەنجامەي پيدەچى بە راستى دەولەمەند بى، بەلام دەبى تاقىبى زياتر بكات و بەتەواوھەتى شتەكە لە بنجوبناوان بكات و دلنيا بيت .

بيلوكونسكايى پيرەژن، لە مۆسكۆو جوايى ناردىبوو كە ئاگايان لەم كۆرە بيت و زۆرى ستايىش كىردىبوو، ئىدى ئەم ئەفسەرە گەنجە كە ئايىندەيەكى پرشنگدارى لەپيش بوو، ھىندەي دى لە مالى يەپانچيندا شيرين بوو. ئەم گەنجە تەنيا يەك عەيىي ھەبوو، كە ميباز بوو و پەيوەندىي ئاشقىنى دەگەل ژناندا ھەبوو و ھەك دەلئىن فاتىحى دللى، دلبەران بوو.

كە چاوى بە ئاگلايا كەوت، بە دللى نا، بە سەد دل ھەيرانى بوو، نەيدەتوانى لە مالى يەپانچين دوور بکەوئەتەو. ھەرچەندە ھىشتا ھىچ قسەيەك چ راستەوخۆ و چ ناراستەوخۆ لەو بارەيەو نەكراىبوو، داک و بابە كە وایان بە مەسلەھەت زانىي كە جارى بىرى سەفەرى ھەندەران لە مېشكى خۆ دەر بکەن، بەلام ئاگلايا، لەو دەچوو راوبۆچوونىكى ديكەي

گەمزە

هەبىت.

هەر ھەموو ئەم پىشھاتانە، بەر لە گەرپانەوہى شا قارەمانى چىرۆكەكەمان بۆ سەر شاتۆ، پوويان دا. ئەم جارەيان لەو دەچوو خەلكى پترسبۆرگ، ميرزادە مېشكىنى بەستەزمانيان ھەر لەبېرىش نەمايى، بە جۆرى لە بېريان چووبووەو، ئەگەر لەپرىكا، لەناو ئەو كەسانەدا كە دەيانناسى، دەر كەوتبايەو، ئەوئەندە غەرىب دەھاتە بەرچاو وەكو بلىي لە ئاسمانەوہ ھاتى و خەلكى سەر زەوى نەبىت.

جا لىرەدا، پتويستە بەر لەوہى لەم پىشەكەيە بېينەوہ، يەك پووداوى دىكەش بگىرپىنەوہ.

كوليا ئىفولگىن، دواى پۆيشتەكەى ميرزادە، وەكو جارى جاران دەژيا. دەچوو بۆ قوتابخانە، ھاتوچۆى (ھىپوليت)ى برادەرى دەکرد، خزمەتى بابى دەکرد، يارمەتى قارىاي دەداو ئىشى بازارى بۆ دەکرد. ھەموو كرېچىيەكانيان پۆيى بوون: فرديش چىنكۆ، دواى پووداوەكانى شەوى ئاھەنگى سالىادى لەدايكبوونەكەى ناستاسيا فيليپوفنا، بە سى پۆژان، ئىدى گۆرى گوم بوو و كەس نەيزانى كىوہ چوو. دەيانگوت، ھەلبەتە ئەويش ھەر گوتن بوو، سەرى كردووەتە بادەنۆشى. ميرزادەش پۆيشتبوو بۆ مۆسكۆ، ئىدى يەك كرېچىيان نەما. كە قارىاشووى كرد، ھەنگى نينا ئەلكسندروفنا و گانياش چوون بۆ ئەوئ و لە مالى پتيتسن، لە گەرەكى ئىسماعيلوفسكى* ئاكنجى بوون. سەبارەت بە جەنەرال ئىفولگىن، تەقريبەن ھەر لەو پۆژانەدا، پىشھاتىكى چاوەروان نەكراوى بۆ پىشھات، بە ھۆى قەرزارىيەوہ زندانى كرابوو. دۆستەكەى، واتە بىتوہژنى يارۆى كاپتن، بە سەنەد و بەلگە، داواى نزىكەى دوو ھەزار پۆبلى لى دەکرد، كۆمەلەك بەلگە و سەنەد بوون كە جەنەرال، لە ماوہى جىاجىادا بۆى ئىمزا كردبوو. ئەم شتە بەلاى جەنەرالەوہ، سەير و باوہرەنەكردەنى بوو، لەم پووەوہ جەنەرالى داماوى بەستەزمان "لە دلپاكى خۆى ئەمەى بەسەر ھاتبوو، باوہرى تەواوى بە مروؤف و بە دلپاكى مروؤفانى ھەبوو". ئىدى عادەتى وا بوو، زۆر بە دلپاىيەوہ ھەر سەندو قەوالەيەكى ئىمزا دەکرد، بە بى ئەوہى بېر لەوہ

گه مزه

بکاته وه، که پهنگه پوژئ له پوژان ئه و قه والانه، دژى خوئ به کار بښت. بويه ئيمزاکردنى ئه و قه واله و کاغه زانه ي به لاره گرینگ نه بوو، به لام ئه م پووداوه بوى سه لماند مه سه له که ئه وه نده ش ساده نښه. ئيدى جه نه رال ئيفولگين، له کاتيکا له شويته تازه که يدا، له زندانى تاراسوفدا، به ديار قاپي مه يوه دانښتېوو، چيرۆکه دلخواه کاني خوئ، ياني ئابلوقه ي قارس و ئه و سهربازه مردووه ي که زندوو بوو بوو وه، بؤ دؤست و هاوړئ تازه کاني ده گيرايه وه و ده يگوت: "وړاي ئه مه ش باوړ به هموو که سيک بکه، متمانه ي بئ چنه د و چوونتان به خه لکي هه بښت!".

ئه له هق، له زنداندا خو ش ده ژيا. ته نانه ت پتيتسن و قارياش ده يانگوت، شوينى راسته قينه ي خوئ په يدا کرد. ئه وي شوينى ئه وه. گانياش هه مان بؤ چوونى ئه وانى هه بوو. ته نيا نينا ئه لکسندروفناى به سته زمان به زه ي پيدا ده هاته وه و به دزييه وه بوى ده گريا. (مال و منداله که ي ئه مه يان پئ سهر بوو)، هه رچه نده هه ميشه نه خو ش و له شهبه بار بوو، به پتي توانا، خوئ بکيش ده کرد و به له قه له ق له گه ره کي ئيسما عيلوفسکي ده ر ده چوو، ده چوو بؤ ديدنه ي ميړده که ي.

به لام له دواى ئه م پووداوه وه، يان کوليا گوته نى "پووداوه که ي جه نه رال" و پاش شوو کردنى قاريا، ئيدى ئه م کوپژگيه، ياني کوليا، به ته واو ته ي به ره لا بوو، ته نانه ت زور شه وانى له ده ره وه پوژ ده کرده وه، بؤ خه وتنيش بؤ مال نه ده گه رايه وه. ده يانگوت زور په يوه نديى تازه ي په يدا کردو وه، هه روه ها له زندانى قه ردارانيشدا ناوبانگي ده ر کردبوو، نينا ئه لکسندروفناى دا يکي نه يده توانى به بئ ئه و بچئ بؤ زندان، ئيدى که سوکاره که ي لتيان نه ده پيچايه وه. ته نانه ت قارياش که جاران زور ده گه ليا سه ختگير بوو و ده رفه تى هيچ به ره لا ييه که ي پئ نه ده دا، ئيستا واي ليها تېوو، خوئ لئ به ساحيب نه ده کرد و لتي نه ده پرسى له کوئي و له کوئ نښه، به لام گانيا، هه ندئ جار، وړاي خه فه تبارى و په شيبينى خوئ، زور دؤستانه و به ميهره وه ده يدواند و په فتارى ده گه ل ده کرد (که سوکاره که ي ئه مه يان زور پئ سهر بوو)، چونکه پيشتتر قه ت شتى واي لئ نه بينرابوو. ئه م گوړانه،

گه مژه

زۆر تازه بوو، چونکه گانیای ته‌مه‌ن بیست و هه‌وت سال، که‌مترین بایه‌خی به‌برایه‌ پازده‌ سالانه‌که‌ی خۆی نه‌ده‌دا و به‌وپه‌ری نا‌میهره‌بانی مامه‌له‌ی له‌ ته‌کدا ده‌کرد و ته‌نانه‌ت ئه‌ندامانی خه‌زانه‌که‌شی گال ده‌دا که ده‌گه‌لیا توند و سه‌ختگیر بن، هه‌میشه‌ هه‌ره‌شه‌ی گوێ پراکیشانی لێ ده‌کرد و کولیاش به‌م هه‌ره‌شه‌یه‌ ده‌هری ده‌بوو و "کاسه‌ی سه‌بری سه‌ر پێژ ده‌بوو"، به‌لام ئیستا وه‌ک ده‌لێن ئاسمان کۆله‌که‌ی ده‌ویست، ده‌توانین بلێین بوونی کولیا، هه‌ندێ جار بۆ گانیای برای له‌ زه‌روری زه‌رورتر بوو. کولیا که‌ زانیی گانیای برای پاره‌که‌ی په‌ت کردووه‌ته‌وه‌ و بۆ خاوه‌نه‌که‌ی ناردووه‌ته‌وه‌، زۆری پێ سه‌یر بوو، ئه‌وه‌نده‌ ئه‌م کاره‌ی پێ خۆش بوو، ئاماده‌ بوو له‌ زۆربه‌ی که‌موکوپیه‌کانی ببورێ و فیداکاری گه‌وره‌ی له‌پێتاودا بکات.

دوای سه‌فه‌ری میرزاده‌ به‌ سێ هه‌یفان، خانه‌وانده‌ی ئیفلوگین بیستیان که‌ کولیا له‌په‌ر ناسیاوی ده‌گه‌ل مالباتی یه‌پانچیندا په‌یدا کردووه‌ و کیژه‌کانیان زۆری پێز ده‌گرن و پووی ده‌ده‌نێ، قاریا، یه‌کسه‌ر به‌م مه‌سه‌له‌یه‌ی زانیی. هه‌لبه‌ته‌ کولیا له‌ پێگه‌ی قاریاوه‌ ئاشنایه‌تی ده‌گه‌ل مالی یه‌پانچیندا په‌یدا نه‌کردبوو، به‌لکو خۆی، خۆی پێتاساند بوون. به‌ره‌به‌ره‌ خانمانی یه‌پانچین مه‌حه‌به‌تیان چوووه‌ سه‌ری، سه‌ره‌تا دایکیان هه‌زی له‌ چاره‌ی نه‌ده‌کرد، مۆره‌ی لێ ده‌کرد، به‌لام پاشان که‌ زانیی کوپێکی "ساده‌ و پاک و پاستگۆ و دووره‌ له‌ هه‌ر پرووبینییه‌ک" ئیدی ئه‌ویش مه‌حه‌به‌تی چوووه‌ سه‌ری و خۆشی وێست. کولیا، به‌ راستی پرووبین نه‌بوو، پرووپامایی بۆ که‌س نه‌ده‌کرد. ده‌یزانی چۆن قه‌دری خۆی ده‌گریته‌ و وه‌کو هاوتای وان په‌فتاری ده‌کرد. هه‌رچه‌ند جار به‌ جار پۆمان و گوڤارانی بۆ خا جه‌نه‌رال ده‌خوینده‌وه‌، به‌لام ئه‌وه‌ی بۆ هیچ مه‌به‌ستێک نه‌ده‌کرد، به‌لکو به‌ ته‌بیعه‌ت که‌سیکی خۆشخه‌مه‌ت بوو، هه‌زی ده‌کرد خه‌مه‌تی خه‌لکی بکات. یه‌ک دوو جار زۆر خراپ ده‌گه‌ل لیزافیتا پروکوفیفنادا به‌ شه‌ر هات و لێیان بوو به‌ مشتومڕ، و پێی گوت ژنیکی دکتاتۆره‌ و جاریکی دی پێ نانێته‌ ماله‌که‌یان. شه‌ری یه‌که‌میان له‌سه‌ر "مه‌سه‌له‌ی ژنان" و هه‌ی دووه‌میان له‌سه‌ر ئه‌مه‌

گه مزه

بوو که: کام وهرز باشتريں وهرزی راوی بولبولانه. نه گهرچی له وهیه باوهړ نه کهن و شته که تان به لاهه سهیر بی، به لام خانم یه پانچین دواى شه پى دووهم، بۆ سبهى تو که ریکی به نامه یه که وه بۆ لای کولیا ناردبوو و داواى لیکردبوو یه کسه ر بچى بۆ مالى نه وان. (کولیا) ش بی نه وهى هیچ منجریه ک بکات، یه کسه ر چوو بوو بۆ لای. ناگلایا، ته نیا که سى خیزانه که بوو که خوښى به چاره ی کولیا دا- که س نهیده زانى بۆ؟- نه دهات و خوښى له ئاستیا به گه وره ده زانى. بۆیه کولیا لیبرا بوو له ناخافلا جه زره به یه کی لیبرات. نه م ده رفه ته ی له هه فته ی جه ژنى پاکدا بۆ هه لکه وت، کولیا که بینى ناگلایا به ته نیا به و که س دیار نییه، نامه یه کی دایه و ته نیا نه وه نده ی گوت که داوایان لى کردووه، نه م نامه یه راسته وخوو به ده ستى خوښى بگه یه نیته نه و. ناگلایا، خیسه یه کی لیکرد، به لام کولیا بی نه وهى چاوه پروانى هیچ قسه یه ک بکات، پوښت. ناگلایا نامه که ی کرده وه و نه مه ی خوینده وه:

"تو جاریک شه رف و شانازی نه وه ت پى به خشیم که متمانه و باوه پى خوت دامى. له گینه هه نو که منت هه ر له بیر نه ما بى، به ته وا وه تى فه راموشت کردیم. نازانم چو ن زاتم نایه به رخو م و نه م نامه یه م بۆ نووسیت؟ به لام هه ست ده که م ئاره زوویه کی یاخى، هه وسار و پچریو، زورم لى ده کات که خو م وه بیر تو، شه خسى تو بینمه وه. زور جار پئویستم به هه ر سیکتان، تو و هه ر دوو خوشکه که ت بووه، به لام ته نیا تو به چاوى دل ده بینم، زور زور پئویستم به تویه. هیچ داوا یه کم له تو نییه و هیچ شتیکیشم ده رباره ی خو م نییه که بۆ تو ی باس بکه م، ئاره زووی نه م کاره شم نییه، نه مه ش هانى نه داوم بۆ نووسینی نه م نامه یه. هه موو ئاواتیکم نه وه یه که تو به خته وه ر بیت، ئایا به خته وه ریت؟ نه مه هه موو نه و شته بوو که ویستم پیتی بلیم.

پسمامى تو: میرزاده ل. میشکین "

ناگلایا، که نه م نامه کورت و بى سه روبه ره ی خوینده وه، یه کسه ر سوور هه لگه را و له فکران راچوو. هه لبه ته زور زه حمه ته بتوانین په یگیری ره وتى بیره کانى نه و بکه ین و بزانیڼ چى به میتشکیدا ده هات و ده چوو، به لام

گه مژه

یه کیک له و پرسیارانه ی که له خوی کرد ئه مه بوو: باشه ئه مه نامه یه پیشانی یه کیک بدهم؟ هه لبه ته دوو دل بوو له کردنی ئه و کاره، که میک شهرمی ده کرد. بویه لیوه کانی هه لقورتاند و به تهوس خه نیکه وه نامه که ی هه لدایه ناو چه که مه جه ی میزه که یه وه.

بۆ سبه نین نامه که ی دهر هینا و خسته دوو تووی کتیبیکی قه به ی به رگنه ستووره وه. هه میشه ئه و کاغز و نامانه ی، که بیویستا له کاتی پتویستا به ئاسانی بیان دۆزیته وه، ده یخسته دوو تووی کتیبیکی دیاره وه. دوا ی یه که هه فته ئه و جا به بیریا هات که سه یری سه رناوی کتیه که بکات: "دۆنکیشۆت دولامانچا" * که چاوی به سه ر ناوی کتیه که که وت، له قاقای پیکه نینی دا، به لام نازانین بۆچی ئه م سه رناوه بووه باعسی ئه و پیکه نینه. ناشزانین ئاخۆ ئه م نامه یه ی پیشانی یه کیک له خوشکه کانی دا یان نا؟

به لام که بۆ جاری دووه م نامه که ی خوینده وه، پرسیاریکی بروسکه ئاسای به میشکدا هات: باشه ماقووله میرزاده ئه م کوریزگه لاساره له خۆباییه ی کردیته به قاسید و ته ته ری خوی، چما قاتی پیاوه، پیاو برانه؟ به که شوفشیکی زۆر و له پرووی ناچار بیه وه که وته داپشکیننی کولیا، کولیا هه رچه نده کوریزگه یه کی دلناسک و تورینۆک بوو، هیچ گوئی به و فیز و ئیفاده یه نه دا که نیشتبووه سه ر سیمای ئاگلایا. زۆر به کورتی و به جۆره وشکی و زبرییه که وه بۆ ئاگلایای باس کرد که پیش ئه وه ی میرزاده پترسبۆرگ جی بیلی، ئه م ئه دره سی خوی داوه تی و ئاماده یی خوی دهر بریوه که ئه گهر کاریکی بوو، ئه م له خزمه تدا یه، به لام ئه مه یه که م کاره که میرزاده داوا ی لێ کردووه و ئه مه یه که م نامه ی میرزاده یه که پتی گه یشتووه. ئه و سا بۆ سه لماندنی دروستی قسه که ی خوی، نامه یه کی نیشان دا که میرزاده بۆی نارد بوو. ئاگلایا، بێ هیچ له پروودامانیک نامه که ی خوینده وه که به م ده قه بوو:

"کولیا گیان، تکایه ئه م نامه داخراوه بگه یه نه دهستی ئاگلایا ئیفانوفنا، هیوا ی ساغ و سه لامه تیت بۆ ده خوازم. هه ر ساغ بیت.

گەمژە

لەگەڵ ئەوپەڕی سۆز و خوشەوێستی

دۆستی خۆت:

میرزادە ل. میشکین "

ئاگلايا، نامەكەى دایەوێ دەستى كۆلیا بەوپەڕى كەشوفش و
خۆپەسندییەوێ گوتى:

"سەر، بە راستى ئەو هەموو متمانەى بە منداڵىكى وەكو تۆ، مایەى
پێكەنینە.

بە ڕق و نەفرەتەوێ پووێ لە كۆلیا وەر گێرا و پوێشت. ئەو قسانە بۆ
كۆریژگەى كى وەكو كۆلیا كە بە بۆنەى ئەو دیدارەوێ، ملیچە تازە
كەسكەكەى لە گانیا بە ئەمانەت وەر گرتبوو، زۆر قورس بوون، لە
تەحەمولى ئەودا نەبوون، بۆیە هەستى بە سووكایەتییەكى زۆر قورس كرد.

پەراوێز:

* - "بۆ نموونە چەند كەسێك بە خۆو هەندى بەلگەنامەى گومانلیكراو و
تەنانەت دەستكارى كراوەوێ كە دەشیا هیچ حیسابیكيان لەسەر نەكرى و
فەرماوش بكرین..." ژنەكەى دۆستویفسكى دەگێریتەوێ و دەلیت
دۆستویفسكى بە خۆى پارەى دا بە كۆمەلێك، گواپە خواوەن قەرز، كە بە
بەلگەنامەى ساختە و تەنانەت بەبێ بەلگەنامەش، دواى مردنى براپەكەى
هاتبوون و داواى قەرزىان دەكرد.

* - میرزادە بە نێوى (س): ئەمە تاقە كاراكترە كە نووسەر ناوێ
تەواوەكەى نالێت و تەنیا پیتی یەكەمى ناوێكەى (س) بەكار دێت.

* - زمتوف: ئەو یاسا ریفورمیستیانیەى لە ۱/۲ك/ ۱۸۶۴ دا دەر چوو،
جۆرە سیستمى حوكمى محەلى لە هەرىمەكاندا داھێنا. بەگوێرەى ئەو

گەمژە

سیستەمە ئاغا و مولکدار و جووتیاران نوینەریان ھەلەدەبژیرا و ئەو نوینەرانە (زەمەتوف)یان پێک دینا، کە بودجەى تایبەتى خۆى ھەبوو، بایەخى بە خویندن و خزمەتگوزارى گشتى و کاروبارى دیکەى ھەریمە کە دەدا.

* - یوگین پافلوفیچ: ئەم پیاوھ پاشان بە ناوی یوگین پافلوفیچ پادومسکی ناوی دیت.

* - ئەفسەرانى گاردی تزار: ئەمە نازناویكى فەخرییه، بەو ئەفسەرانە دەدری کە تزار بە ناسین دەیانناسیت.

* - گەرەکی ئیسماعیلوفسکی: گەرەکیکە لە ناوھراستی پترسبۆرگدا بە ناوی سەربازگەکانى سەر بە لیوای پاسدارانى ئیسماعیلوفسکییەو ھە ناو نراو.

* - "دۆنکیشۆت دو لامانچا": دۆستویفسکی ئەم کتیبەى نووسەرى مەزنى ئەسپانى، سیرفانتسى یەجگار بەلاوھ گەرە و گرینگ بوو. لە "پۆژانە یاداشتەکانى نووسەریکدا" لە ئازارى ۱۸۷۶دا نووسیویەتى و دەلیت: "لە دنیادا هیچ کتیبیک لەم کتیبە قوولترو سەنگینتر نییە. تا ئیستا گەرەترین چیرۆکە کە ھزرى بەشەرى ھەلى ھیناییت، توندترین ساتیری تالە کە مرقفیک توانیویە گوزارشتی لی بکات. تەنانەت ھەندیک پێیان وابە لیکچوونیک لەنیوان کەسیتی دۆنکیشۆتى سوارچاکى خەمین و کەسیتی میرزادە میشکیندا ھەیە.

فەسلى دووھەم

ھەنوكە لە سەرەتاي مانگى حوزەيرانداين، كەشووھەواي پترسبۆرگ، دوو پۆژە زۆر خۆشە. مالى يەپانچين لە پافلوفسك * ى، نزيكى پترسبۆرگ قىتلايەكى زۆر بە شكۆ و جەلاليان ھەبوو، كە ھەموو پنيويستىيەكى مالى تيا بوو. لەسەر برىارى كوتوپرى خانم يەپانچين، بە دوو پۆژان مالىيان بۆ ئەويندەر گواستەوھ.

دواي يەك دوو پۆژ، ميرزادە ليون نيكولايوفىچ ميشكين بە قىتارى بەياني لە مۇسكۆوھ گەيشتە جى. ھىچ كەسنىك نە چووبووھ پيشوازي، بەلام كە لە فارگونەكە دابەزى، واى بە خەيالدا ھات كە دوو چاوى ئاگرين لەنيو ئەو خەلكەدا كە ھاتبوونە پيشوازيى دۆست و كەسوكارى خۆ، زۆر غەريب لىيان دەرواني. ويستى بگاتە سەرچاوەى ئەو نىگايە، بەلام ھىچى بۆ نەدۆزرايەوھ. لە خەيالى خۆيدا واى بۆ چوو كە ئەمە خەيالە و ھىچى دى. ھەلبەتە ئەم وەھمە زۆرى نارەحەت كرد. ئەمە جگە لەوھى ميرزادە، بە خۆى خەمين و لىوبەبار بوو، پىدەچوو ميشكى بە شتىكەوھ مژول بىت. سوارى گالىسكەيەك بوو و چوو بۆ ئوتىلىكى نزيكى شەقامى لىتانىايا، كە ئوتىلىكى نمرە دوو بوو، دوو ژوورى نىمچە تاريك و كەم بەرگ و بارى بە كرى گرت. بەپەلە خۆى شت، جلەكانى گۆرى و بەلەز وەكو يەكيك ژوانىكى ھەبى و نەيەوى لە دەستى بچىت، لە ئوتىلەكە وەدەر كەوت.

گه مزه

ئەگەر يەكکە لەو کەسانەى، کە بەر لە شەش مانگ میرزادەیان دیتبوو، هەنوکە دیتبای يەكسەر هەستى دەکرد پووالەتى زۆر گۆراوه، لەو میرزادەىە ناچیت کە يەكەم جار گەيشتبوو پترسبۆرگ، بەلام ئەمە تەنیا پووالەت بوو، تەنیا جەلەکانى گۆرا بوون. پالتۆکەى و جەلەکانى دەستدرووى باشتري خەياتى مۆسکۆ بوو. تاقە عەيبى پالتۆکەى ئەو بوو، کە لەپادەبەدەر تازە مۆد بوو (ئەمە هەميشە عادەتى خەياتانى شارەزا، بەلام کەم زەوق و سەلیقەىە)، بە تايبەتى بۆ کەسێک کە گوتى بە پووالەت نەدەدا. خۆ ئەگەر کەسێکى قۆشمە و سوعبەتچى دیتبای و کەمێک سەرنجى میرزادەى دابا، يەكسەر بابەتى پێکەنين و سوعبەتى خۆى دەدۆزىيەو. چ قەيدىيە، چى زۆرە لە دنيادا بابەتى شوخى و پێکەنين زۆرە! .

میرزادە، سواری گاليسکەىەک بوو و داواى لە گاليسکەچىيەکە کرد بۆ گەرەکى پسکى* (الرمال) بەرى. لەوێ لە يەكکە لە کوچەکانى پودجستفنسکى دا، ئەو شوینەى دۆزىيەو کە بۆى دەگەر: مالىکى چکۆلەى دارين بوو، مالىکى دلگير و پاکوخواين بوو، زۆرى بە دل بوو. باخچەىەکى پىر گول و گولزارى بەدەورەو بوو، پەنجەرەکانى کە دەیانپوانىيە سەر جادەکە کرابوونەو، لەو پەنجەرەئەو دەنگى پياويک دەهاتە گوى، زياتر لە هاوار دەچوو، پێدەچوو کتیییک بخوینیتەو یان وتار بدات. ناو بە ناو قاقای پێکەنينى کۆمەلێک ئەو دەنگەى دەبرى. میرزادە خۆى بە حەوشەدا کرد. بە قالدەرمەکانا سەر کەوت، لە دەرگای دا، دەرگای لى کرايەو، لە ئاغای لیبیدیى پرسى.

ژنیکی ئاشچى کە هەر دوو قۆلى تا ئانىشکان هەلکردبوو، بە دەست ئامازەى بۆ هۆلى پيشوازی کرد و گوتى:

– لەوێیە!

ئەم هۆلە، بە کاغەزىکى شىنى تۆخ پووپۆش کرابوو، يەجگار پاکوخواين بوو، زۆر پۆشته و پىر کەل و پەل و بە تفاق بوو، کە بریتى بوو لە: میزىکى خىر لە ناوەندى هۆلەکە، قەنەفەىەک، سەعاتىکى برونزى لەنیو سەندووقکەىەکى شووشەدا، ئاوينەىەکى بالانماى درێژکۆلە، ئاویزەىەکى

گەمزە

چكۆلەيەكى بە پلپلەي كرىستال، كە بە زنجىرىكى برونزى بەمىچەكەو
 ھەلۋاسرا بوو. لىبىدېف، لە ناوھەندى ھۆلەكەيا، پشت لە دەرگاگەوھەستابوو،
 لەبەر گەرمای ھاوین، كراسىكى نىوقولى لەبەر كىردبوو، بەدەم قسەكردنىكى
 گەرم و گورپەو بە سىنگى خۆيدا دەكىشا. گوڭرەكانى برىتى بوون لە:
 كورپىزگەيەكى پازدە سالانى زىتەلەي سەروسىما ورياي پىر ھۆشوگوش و
 كىتپىكى بە دەستەو بوو، ئافرەتىكى گەنجى نىكەي بىست سالان كە جلكى
 تازىەبارى لەبەر بوو و مندالىكى چكۆلەي بە ھەمىزەو بوو، كىژىكى
 سىازدە سالان كە ئەوئىش جلكى تازىەبارى لەبەر بوو، پىر بە زار پىدەكەنى،
 كەسىكى دىكەي سەير كە لەسەر قەنەفەكە پاكشا بوو: ئەمە گەنجىكى
 نىكەي بىست سالان، گەنم رەنگىكى زۆر قوز بوو، قزى پىرۇ درىژ، چاوى
 درشت و پرەش، تەنكە پىشىكى ھەبوو. ھەر ئەو بوو كە لىكدا لىكدا
 قسەكەي بە لىبىدېف دەبىرى و بە پرسىارى عەنتىكە عەنتىكە، گوڭرەكانى
 دىنايە پىكەنن. چىشتكەرەكە گوتى:

- لوكان تىموفىچ! لوكان تىموفىچ! دەگەل تومە! تەمەشاي ئىرە بكە!...
 ئاھ... دە كەيفى خۆتە! ...

چىشتكەرەكە، لە تورپىدا سوور ھەلگەرا، بەدەم قۇل بادانەو رۆيشت.
 ئەنجام لىبىدېف ئاوپى دايەو، كە چاوى بە مىرزادە كەوت، بۆ چەند
 ساتىك ھایم و ھەيران وەكو بىزار لە جىيى خۆي چەقى. ئەوسا، بەدەم
 بىزەيكى رىيا ئامىزەو بەلەز بەرەو پىرى چوو، بەلام دىسان لە ئاستانەي
 دەرگاگەدا، سەرسام و ھەپەساو ھەستا، لەبن لىوانەو گوتى:
 - جەنا... جەنابى مىرزادەي پاىەبەرز! *

لەناكاودا، وەكو ئەوھى ھىشتا نەيتوانىيى خۆي كۆنترۆل بكات، گەپايەو
 و بە بى ھىچ ھۆيەك بەرە و ئافرەتە رەشپۆشە منداڵ لە باوھشەكە ھىرشى
 برد، ئەم ھىرشە ئەوھەندە كوتوپىر چاوپروان نەكرا بوو، كە ئافرەتەكە پاشە
 و پاش كىشايەو، بەلام لىبىدېف زوو وازى لەو ھىناو، بەرە و كچۆلە
 سىازدە سالەكە ھىرشى برد كە ھىشتا ھەر پىدەكەنى. كچۆلەكە كە خۆي لە
 بەر ھاتوھاواری لىبىدېف نەگرت، يەكسەرەو بە بازىك خۆي گەيانەدە

گه مزه

مووبه قه که. لیبیدیف پینه کی به عار دیدا کوتا تا بیترسیتن، به لام که نیگای له نیگای حه په ساوی میرزاده هه له نگوت، به ده مه لاکن گوتی:

- بۆ ئه وهی ته میتیان بکهه! ه ه ها!

میرزاده، گوتی:

- تۆ هه لهیت، پتویست به مه ناکات...

به لام لیبیدیف، ده رفه تی نه دا قسه که ی ته واوبکات، قسه که ی پتپیری و گوتی:

- یهک ده قیقه، به چاو تروکانیک ده گه ریمه وه...

لیبیدیف، به هه شتاو له هۆله که وه ده ر که وت.

میرزاده، به سه رسامی که وته ته مه شای کچه که و کوریزگه که و ئه و یارۆیه ی له سه ر قه نه فه که پراکشابوو. هه موویان پیده که نین، ئه ویش گوتی به گویی وان که وته پیکه نین.

کوریزگه که گوتی:

- چوو پالتۆکه ی له به ر بکات.

میرزاده گوتی:

- ئه مه چ حالیکه، زۆرم پئی ناخۆشه! من وام ته سه ور ده کرد که... به لام

تۆ پینم بلێ: ئایا ئه و...

ده نگیک له لای قه نه فه که وه هه لی دایه:

- مه سه ته؟ ده ته وی پیرسیت ئایا مه سه ته؟ نه خێر، سه رخۆش نییه!

هه مووی هه مووی سئ، چوار، تۆ بلێ پینج پینکی هه لداوه... یانی ناگای له خۆیه تی!

میرزاده، ویستی وه لامی ئه و ده نگه بداته وه که له لای قه نه فه که وه هات، به لام ئافره ته گه نه که، که سیمای جوانی، ئه و په ری راستگویی و راشکاویی لی ده باری، هه لی دایه و گوتی:

- قهت به یانیان زۆر ناخواته وه. ئه گه ر ده ته وی باسی کاریکی ده گه ل

بکه ی، یان کاریکت پئی هه یه، هه ر ئیستا باسی بکه، ئیستا له بارتیرین کاته، چونکه که شه وان بۆ مال ده گه ر پته وه مه ستی مه سه ته. شه وان هه ر خه ریکی

گه مزه

گریه و زارییه، به دهم گریانه وه، به دهنگی بهرز، کتییی پیروزمان بو دهخوینیتیه وه، چونکه دایکمان پینج ههفتهیه که له مه پیش کوچی دواپی کرد. ئه و کورپه گه نجه ی له سهر قه نه فه که پال که وتبوو گوتی:

- هه لات، چونکه وه لامی توی پی نه بوو. من گریو ده که م دهیه وی فریوت بدات، هه نوکه بیر له وه ده کاته وه، چوَن باشتین فیل بدوزیتیه وه و له خشته ت به ریت.

لیبیدیف، پالتوکه ی له بهر کردبوو و به دهم چاوتروکانه وه گه پایه وه و گوتی:

- پینج ههفته له مه پیش، ته نیا پینج ههفته....

ههنگی، دهستسهرکه ی له بهرکی دهر هینا و به دهم سهرینی فرمیسکه کانیه وه گوتی:

- ئه م هه تیوانه! ئه م هه موو هه تیوه داماوانه!

کیژه که گوتی:

- ئه مه چییه بابو؟ بوچی ئه م پالتو شپه کون کونه ت له بهر کردوو؟ پالتویه کی نفت و نویت ههیه، له پشت دهرگا که وه هه لواسراوه. مه گهر نه تبینی؟

لیبیدیف بو ئه وه ی بیهترسینیت تا توانی پینه کی کوتا به عاریدیا و گوتی:

- چه لته چه لت که تیه! ئه مه توی؟

کیژه که، به دهم پیکه نینه وه گوتی:

- ده ته وی بیهترسینی؟ فایده ی نییه، من تانیا * نیم و کوئل ناده م. گوئ بگره. لیووتشکای چکوله خه بهر ده که یته وه و دیسان نارپه حه ت ده بیت. ئاخر ئه م نه ره نه ره ت له چییه؟

لیبیدیف، له ناکاودا، به ترسیکی سهیره وه گوتی:

- ده مت داخو زارت لیک بنی!

ئه وجا به له ز به ره و مندا له که، که به باوه شی ئا فره ته که وه نووستبوو، چوو، دوو سی جار به په رۆشه وه، ئاماژه ی خاچی به سه ریا کیشاو گوتی:

- خودایا ئاگات لینی! خودایا بیپاریزه! خودایا راوه ستاوی بکه!

گەمزە

ئەوجا پروو لە میرزادە، لەسەری پۆشت:

- ئەم منداڵە لیوبوفە، کچی منە. لە ژنە شەرعیە کەمە، لە هیلینای ژنمە،
کە بەسەر ئەم منداڵەووە چوو. ئا ئەوەش، ئەو کچۆلە یەش کە لە لەقلەق
دەچیت و، جلکی تازیه باری لەبەرە، قیرای کچمە... بەلام ئەمە، ئەم یارۆیە...
کۆرە گەنجە کە گوتی:

- ئەوە بۆ لال بوویت؟ قسە کەت تەواو بکە! لە من مەترسە!

لیبیدیڤ، بە جۆرە ھەلچوونیکەووە گوتی:

- جەناب، پایە بەرز، تۆ لە پۆژناماندا، ھەوالی قەتڵ و عامە کە
خانەوادە ی ژیمارینت بەرچاو کەوتوو؟
میرزادە، بە جۆرە سەرسامیە کەووە لامی دایەوہ:
- بەلێ.

- ئی ئەمە، بکوژە کە ی خانەوادە ی ژیمارینە*! ھەمان ئەو کەسە یە، کە
تاوانی ناوبراوی کردووہ!
میرزادە گوتی:

- مەبەستت چییە؟

لیبیدیڤ، بەرسفی دایەوہ:

- جا با پیت بلیم چۆن: من بە ھێماو کینایە قسان دەکەم. ئەمە بکوژی
ئاییندە ی خانەوادە یە کە ی ژیمارین ی دیکە یە، ئەگەر خانەوادە یە کە ی وا بیتە
ئاراوہ. خەریکە خۆی بۆ ئەو تاوانە ئامادە دەکات...

ھەموو دەستیان بە پیکەنین کرد، میرزادە، وای وینا دەکرد کە لیبیدیڤ، بە
ئانقەست، بە تانی ئەم لیبۆکبازیە دا دەچیت، تا خۆی لە وەلامی ئەو
پرسیارانە بدزیتەوہ، کە تەسەوری دەکرد میرزادە لیی بکات و ئەویش
نازانێ چ وەلامیکی بداتەوہ. بۆیە دەیەوێ بەو جۆرە خۆی بدزیتەوہ.

لیبیدیڤ، وەکو کەسیک کۆنترۆلی خۆی لە دەست داویت، ھاواری کرد: ئەم
گەنجە یاغییە، پیلانگیر! پەوا یە ئەم ئەژدیھایە، ئەم داوین پیسە، ئەم
مبازە، ئەم ئەھریمەنە نەفرەتیە، بە خوشکەزای خۆم، بە کۆری (ئایینسیا) ی
خوشکم، بە تاقانە کە ی ئایینسیای بزەنم؟

- دەمت لێکنی، سەرخۆشی بەدمەست! میرزادە باوەردەکە ی داویە
لەسەری کە ببێت بە پارێزەرو کاری پارێزەری بکات، دەیهوێ فێری
گەنگەشە و موناقدەشە ببێت، مەشقی دەماوەری و زمان پاراوی دەکات.
تەنانەت کە قسە دەگەڵ منداڵەکانی خۆشیدا دەکات، بە زمانی خۆتەو
وتاریبێژی دەیانداوێتی! پێنج پۆژ لەمەبەر لە نووسینگەی قازی سولح* دا
ئامادە بوو و کەوتە بەرپەقانی و داکوکی. بلی داکوکی لەکێ؟ پیرەژنیکی
بەستەزمان، نکای لیکردبوو، بێی بە پارێزەری و بەرگری لێ بکات، پیاویکی
سووتخۆری بیشەرەف، پێنج سەد پۆبلی ئەم پیرەژنە ی خواردبوو، یانی
هەموو دارو نەداری پیرەژنی خوارد بوو. پێت وایە بەرگری لە پیرەژنەکە
کردبوو؟ نا... نەخێر.. بەرگری لە ستووتخۆرەکە کردبوو، کە کابرایەکی
جولەکە بوو بە نتوی زایلەر، ئەم سووتخۆرە بەلێنی پەنجا پۆبلی داویە...
لیبیدی، وەک بلیی لیبیدیە هاوارکەرەکە ی تۆژی لەو پێش نەبێت،
بەهێمنی، قسەکە ی خۆشکەکە زاکە ی راست کردووە:
- پەنجا پۆبلی ئەگەر دۆزەکەم بردووە و ئەگەر دۆراندم تەنیا پێنج پۆبلی!

- هەلبەتە دۆرانندی! پەوشی دادگاکان گۆراوە، وەک جاران نەماوە.
گالتهیان پێ کردبوو، پێیان رابواردبوو، بەلام وێرایی ئەوەش زۆر بە خۆی
نازی بوو. جا گوی بگرە بزانی لە مرافەعەکە دا چیی گوتبوو: "بەرێزان
قازیانی دادپەرۆەر! تەسەوربەکن، ئەم پیرەمیژدە کە منی بە وەکیل
گرتووە، دەیهوێ ئابروومەندانی بژی، کەچی داماو بەرەو ئەوە دەچیت دوا
پارووی نانی لەدەست بدات. ئەو حیکمەت و قسە نەستەقە وەبیر خۆ
بیتنەو کە یاسادانەر گوتوویەتی: "واحکموا بین الناس بالرحمة" * باوەر
دەکە ی هەموو بەیانییەک ئەم مرافەعەییەمان، وەک خۆی، چۆن لەوێ
ئەنجامی داوە، بە گوێدا دەداتەو؟ ئەمڕۆکە، تا پێش هاتنی تۆ، پێنج جاری
بە گوێماندا داوەتەو. بەو رادەیە خۆشی بەو مرافەعەیی خۆیدا چوو. جا
ئێستا خۆی بۆ مرافەعەییەکی دیکە ی لەو بابەتە ئامادە دەکات. لێم بە درۆ
نەبێ تۆ میرزادە میشکینی؟ کۆلیا زۆر باسی تۆی بۆ کردووم، دەلی لە

گه مژه

ژيانيا كه سى له تو ئاقلترو زيره كترى نه ديتوو.

خالى، دهم و دهست قسه كه ى بو سه لماند:

- به لى، به راستى وايه، له دنيا دا كه س له و ئاقلتر نيه!

- ئه مه درو دهكات. كولا به راستى، به دل خوشى دهوئى، به لام ئه م بويه ههلت دهكيشيت و مهراييت دهكات، چونكه ته ماحى پيت ههيه. من به ش به حالى خوم به نيازى پروپامايى نيم، باوهر بكه شتى وام له خه يالدا نيه. پتده چى تو ههست و تواناي داوهريت هه بى، بويه ههز دهكهم تو ناوبژيمان بكهيت، داوهريمان له نيتواندا بكهيت.

ههنگى ههستاو بهره و لاي خالى چوو و پرسى:

- ها... چ ده لى ميرزاده داوهرى نيتوانمان بكات؟ و له سهرى پويشت: ميرزاده زور خوشحالم كه پيت كه وته ئيره!
ليبيديف، به شيوهيهكى بنجبر گوتى: "قايليم"، به لام به بيزارى پروا نيه ئه وانهى كه ديسان له دهورى خر بوو بوونهوه.
ميرزاده، به پرووگرژى گوتى:

- مه سه له كه تان چيه؟

ميرزاده، سهرى دهيشاو دهم به دهم زياتر بوى دهر دهكهوت كه ليبيديف، هه لى دهخه له تينى و دهيه وى خوى لى بدزيتوه و كات به سه ر به ريت.
خوشكه زاكه ى گوتى:

- با من پيت بلنيم مه سه له كه چيه و چونه. من خوشكه زاييم. هه رچه نده پياويكى دروزنه، به لام له م خاله دا راست دهكات و من خوشكه زاييم. من خويندتم ته واو نه كردوو، به لام به نيازم ته واوى بكه م، ته واو ويشى دهكهم، چونكه خوم دهناسم و متمانه م به خوم ههيه. حالى حازر دهرهق به روژ به ته ماي كاريكم له هيلى ئاسن، مانگى به بيست و پينج روژ، ئيدى ژيان دهيه وى. هه له به ته من دان به وه دا دهنه م كه دووسى جارن يارمه تى داوم. بيست روژم پيتوو، له قوماردا دوړاندم. به لى ميرزاده، حالى عه رزم هه ى؟ به لى ئه وه نده دهنى و بو ده له بووم، به قومار پاره كه م دوړاند!

ليبيديف، هاواري كرد و گوتى:

گەمزە

- بە ناکەسبەچەيەکت دۆراندووہ کہ نەدەبوايە ھەر ياربي دەگەل بکەي،
نەدەبوايە قرۆشیکت دابايە.

کۆرە گەنجەکە لەسەر قسەکەي خۆي پۆيشت و گوتی:

- راستە ناکەس بەچەيە، نەدەبوايە ياري دەگەل بکەم، بەلام نەمدەتواني
پارەکەي نەدەم. راستە بەرەللایەکی خۆتريیە، بەلام نەک لەبەر ئەوہي لە
تۆي داوہ، بەلکو لەبەر زۆر ھۆي دیکە. ميرزادە، ئەم کابرايە، ئەفسەريکە لە
سوپا دەر کراوہ، مولازميکی خانەنشينە، يەکیک بووہ لە شەقاوہکانی
پوگوزين و راھينەري بۆکسينە. لەوہتاي پوگوزين دەري کردوون، ھەموو
بەرەللا بوون، لە ھەموو شت خراتر ئەوہيە کہ دەمزانی ھەتيوچەيە، بئ
شەرەفە، کەسيکی کم و دەنيیە، بەرەللایەکی نامەردە، تۆرە ھاتيکە بەکەلکی
ھيچ نايەت، کەچی سەرباري ئەوہش ھەر قومارم دەگەل کرد ياري
بالکي*مان کرد، لە دلی خۆدا گوتم: ئەگەر دۆرام، دەچم بۆ لای خالۆ
لوکيان و تکای لئ دەکەم يارمەتيم بدات، ھەرچەندە ئەمە کاریکی دزيوہ،
ئەوپەري کميیە، ئەوپەري سووکییە، بەلام دەست بە پرومەوہ نانی.

ليبيديف دووبارەي کردەوہ:

- بەلئ ئەوپەري سووکییە، ئەوپەري بيشەرەفيیە!

خۆشکەزا، بەرسقي دايەوہ:

- پەلە مەکە، مەیکە بە قالە قال! زۆري بئ خۆشە! ميرزادە من ھاتم بۆ
لای خالۆ، ئيعترافم بە کارە دزيوہکەي خۆم کرد، نە درۆم لەگەلئ کرد و
نەھيچ پاکانەيەکم بۆ ھەلەکەي خۆم کرد. بە پيچەوانەوہ، لەرادەبەدەر خۆم
سەرزەنشست کرد، ھەزار نەفرەتم لە خۆ کرد و بە توندترین شينوہ خۆم
سەرکۆنە کرد. لە ھەموو ئەوانەي ليرەن بپرسە، بزانیوايە يان نا؟ من کہ
بەتەمای ئەو کارەم کہ بۆم باس کردی، خۆ دەبئ دەستی جلی ئەوتۆم
لەبەربئ کہ پروي مەجليسی ھەييت، چونکە جلەکانم زۆر شپۆشەپريون،
ناتوانم بەم جلە شپۆشەوہ بۆ ئەويندەر بپروم. تۆ تەمەشايەکی ئەم
چەکمانەي پيم بکە! بەم سەروسيما و وەزە و حالەوہ ناتوانم بچمە سەر
ئيشە تازەکەم و ئەگەر نەشچم، بيگومان يەکیکی دیکەم لە شوين دادەنەن.

گەمزە

هەنگى بىكار و كاسىبى دەمىنمەو و خوا دەزانى كەى كارىكى دىكە دەدۆزمەو! من تەنيا پازدە پۆبلم لىى دەوئ و سوئندى بۆ دەخۆم كە قەت جارىكى دى داواى پارەى لىنەكەم و وەعد بى لە زەرفى سى مانگدا، دوا قرۆشى بدەمەو، شەرتى، شەرتى پىاو بى. من دەتوانم بە نانى پرووت و كفاس* بژىم، دەتوانم بە مانگان بە نان و كفاس بژىم، هەرچەندە ئەمە كارىكى قورسە، بەلام خۆم دەناسم و لە عۆيەى ئەو كارە دىم. لە ماوہى سى مانگاندا هەفتا و پىنج پۆبلى وەر دەگرم. هەموو قەرزىكى كۆنى، بەم قەرزە تازەيەشەو كە داواى دەكەم، دەكاتە سى و پىنج پۆبلى. يانى ئەوئەندەم پول دىتە دەست كە بە نىوہى، قەرزەكەى خۆم پاك بكەمەو. چەندىش سوودى دەخاتە سەر با بىخات، چش! چما نامناسىت؟ مىرزادە لىى بپرسە: ئايا ئەو پارەيەى كە داومىەتتى بۆم گىپراوہتەو يان نا؟ رەنگە لەبەر ئەوہ لىم تورەبى كە ئەو پارەيەم بەو مولازمە دۆراندوہ. من لەو ھۆيە زياتر ھىچ ھۆيەكى دى شك نابەم. ئەمە ھىچ پەيوەندىيەكى بەوہوہ نىيە، بەلام ئىدى عادەتى وايە، كارى خىرو چاكەى لەدەست نايەت!

ليبدىف ھاوارى كرد:

- ناپرات، يەخەم بەر نادات، ئەوہتا بەخۆت دەبىنى لىرە پالى لى داوہتەوہ، نايەوئ لە جىي خوى بىزوئ!

- پىم گوتىت: ناپروم تا ئەو پولەم نەدەيتى. مىرزادە بە چى پىدەكەنى؟ لەوہ دەچى بە خەتابارم بزانى؟

مىرزادە، بەجۆرە پەستىكەوہ گوتى:

- من پىناكەنم، بەلام بە بۆچوونى من كەمىك خەتابارىت.

- بە ئاشكرا بلى خەتابارم، لە پروودامانى ناوئ، ئىدى وشەى (كەمىك)ى بۆ چىيە؟

- ئەگەر وات پىباشە، دەلىم زۆر خەتابارى، زۆرىش ھەلەيت.

- ئەگەر وام پىباشە! سەيرە! تۆ پىت وايە من نازانم ئەم پەفتارەم بىئەقلانەيە؟ من دەزانم مال، مالى خۆيەتى، بۆى ھەيە بە كەيفى دلى خوى تەسەرپوفى پىوہ بكات، بەم پىيە من گەپى پى دەكەم، دەمەوئ داي بدۆشم،

گەمژە

بەلام میرزادە، تۆ نازانی ژیان یانی چی؟ ئەم جوۆرە خەلکانە ئەگەر دەرسیان نەدەى، نابى چاوەپوانى هیچیان لى بکرىت. بۆیە دەبى دەرسیان بدەى، تەمى خواردوویمان بکەیت. من ویزدانم پاکە، ئاسوودەى: باوەرم پێیکە، لە ناخى دلەو دەیلیم کە هیچ زیانىکی لىنا دەم، هیچ ئاسیویکی پێناگەینم، قەرزەکەى بە سووتەکەىو دەدەمەو. لەوێ پتر چی گەرەکە؟ باشە ئەگەر یارمەتیی هیچ کەسێک نەدات، بە کەلکى چی دیت؟ دەزانی خۆى چی دەکات؟ لە خۆى بېرسە، رەفتارى دەگەل خەلکیدا چۆنە، بە چ شىوازیک خەلکى دەخەلەتینى. بە چ فیل و دەهۆیک پارەى ئەم خانووەى پەیدا کردووە؟ من دلنایم کە تۆشى خەلەتاندووە، ئامادەم گرە و بکەم کە خەلەتاندووتى، گرە و لەسەر ئەم سەرەم بکەم. ئیستاش لە بیرى ئەو دایە چۆن دووبارە فریوت بدات، ئیدى بۆ پێدەکەنى؟ باوەر بە قسەکەى من ناکەیت؟

میرزادە گوتى:

- باوەر ناکەم ئەمە پەيوەندییەکی ئەوتوى بە مەسەلەکەى تۆو هەبێت.
کورپەى گەنج، بى ئەوێ گوى لە قسەکەى میرزادە بگرى هەلى دایە وگوتى:

- من سى دانە پۆژە لێرە پالکەوتووم، لەم ماوەیەدا زۆر شتم بىنى، من دەزانم چ باسە.

بەدەم ئەو قسانەو، لەسەرى پۆیشت:

- دەزانی لەم کچۆلەى خۆى، لەم فریشتەى، لەم خالۆزا هەتیوێى من، کە کیزى خۆیەتى بەگومانە؟ هەموو شەویک ژوورەکەى دەگەریت، نەبا ئەقیندارى هەبى و لە ژوورەکەى خۆیدا شارەدییەو. تەنانەت بە دزییەو و گورگ ئاسا سەر دەکیشیت و تەمەشای بن ئەم قەنەفەى دەکات کە منى لەسەر پال کەوتووم، ئى بەلکو شتیک بىنى. دلپىسى و گومان، هۆشوگۆشیان لەلا نەهێشتوو. لە هەر سووچ و قورپەیک دزیک دەبىنى. شەوان هەر سا ناستائى لە خەو رادەپەرئى، هەلدەستى، دەروات سەیری دەرگا و پەنجەرەکان دەکات تا بزائى بە مکوومى داخراون یان نا، تەنانەت

گه مژه

ناو موغەيريه كەش دەگه پڕ. هه موو شه ويك شهش-حهوت جار ئەم كارە دووبارە دەكاتهوه. له دادگادا، داکۆكى له بهرەللا و كەلەك بازان دەكات. ليرهش، له مالهوه، شهوى سى كهرهت بۆ نوێژ و دووعا و نزيان ههلهستى. ئا ليرهدا، له ههلهدا به چوكا ديت و ههه جارەى نيو دانه سهعات سهه دهباته سوچه. پيت وايه ئەم نوێژ و نزا مهستانهيهى بۆ خودايه؟ نا، ههه مووى نزيه بۆ پوحى كونتيسس دوبارى*. بهم گوتيانهى خۆم گويم لى بووه. كولياش گوئى لى بووه. به كورتيهكهى: شيت بووه و به تهواوهتى ئاوهزى لهدهست داوه.

ليبيدیف كه له ههژمه تاندا سوور بوو بووهوه، خۆ به خۆ هاوارى كرد:

- ميرزاده گويت ليه، دهيينى چۆن گالتهم پى دهكات، چۆن كردوومى به گهپجارى خۆى. پهنگه من بابايهكى مهخۆر بم، دزيم، ميتيازو داوين پيس بم، له هه موو پوويه كه وه كه سىكى به دخوا و خراپ بم، به لام به لای كه مه وه دهبن ئه وه بزائى كاتى ئه - ئەم پياوهى كه هه نوكه گالتهم پى دهكات - له دايك بوو، من شۆردم، من پاكه دهكردهوه، قوماتم دهكرد، شه وه هاى شه، دهگه ل دايكيا، ئايينسيای خوشكم دا، له ماله پى نهگهتى و هه ژاريه كهى ئه ودا، كه تازه ميترده كهى مردبوو، شه ونخوئيم به دياريه وه كردووه. له كاتيكه من له وان هه ژارترو دهسكورتتر بووم. ههه دووكيان نهخۆش بوون و من خزمه تم دهكردن، دهچووم له پاسه وان و دهركاوانان، چيلكه و دارم ده دزى تا ماله كهيان گهرم بكه. لای لايه بۆ دهكرد، ههه كاتى برسى بوايه، قامكم له زارى دهنه تا ژير بيته وه، له كاتيكه خۆم له برسا قۆرهى زگم دههات. من بهو جوړه ئه وم بهخيو دهكرد و سه ره رشتيم دهكرد، ئه ویش ئه وه تا پيم پيترده كهنى و گالتهم پى دهكات. باشه تۆ چ زه ره ريك دهكهى ئه گهر من نوێژ و نزا و دووعاى خير بۆ پوحى كونتيسس دووبارى بكه؟ ميرزاده من سى پۆژ بهر له ئيستا، ژينامهى ئه و خانمه، بۆ يه كه م جار له ژيانما، له ئينسايلكو پيديايه كدا خوينده ته وه. ئاخى ئەم بهرەللايه چوزانى كونتيسس كى بووه؟ ههنگى پووى كرده خوشكه زاكهى:

گه مزه

- ئه‌های، یارو، بلن بزائم - ده‌زانی یان نا؟

کورپه گه‌نجه‌که، له بن لیوانه‌وه و به زمانیکی ته‌وسامیزه‌وه گوتی:

- که‌سن نه‌زانی ده‌لن هه‌ر تو هه‌موو شتیک ده‌زانی!

لیبیدیف به‌رسفی دایه‌وه و گوتی:

- کونتیتسیک بوو، له ناو جه‌رگه‌ی چلپاوی شه‌رمه‌زارییه‌وه هه‌ستایه‌وه

و بوو به نیمچه دۆتمیریک (شابانۆ)، ته‌نانه‌ت ئیمپراتوریسیکی مه‌زن له

نامه‌یه‌کا، به‌ده‌ست خه‌تی خۆی به (دۆتمامی من*) ناوی بردووه. له کاتی

تاجگوزاری پاشادا (ده‌زانی تاجگوزاری پاشا ده‌کاته چی؟) کاردینالیک که

نوینه‌ری پاپا بوو، داوای کرد پێی بدات، گۆره‌وییه ئاوریشمه‌کانی بۆ له

پینان بکات: سه‌رباری به‌رزی پایه‌که‌ی و پیروزی پۆسته‌که‌ی، ئه‌و کاره‌ی

به مایه‌ی شانازی ده‌زانی! ئه‌مه‌ت زانیوه؟ به چاوتا وا دیاره نه‌تزانیه‌وه!

ده‌زانی ئه‌م کونتیتسیسه چۆن مرد؟ ئه‌گه‌ر ده‌یزانی بیلێ!

- وازم لێ بینه! می‌شکی سه‌رت بردم!

- ده‌ی گوێ بگره بزانه چۆن مرد. پاش ئه‌و هه‌موو شانازییه، دوای

ئه‌وه‌ی بوو به نیمچه شابانۆیه‌ک. سامسۆنی میرغه‌زه‌ب، له پیلی نه‌وی و،

هه‌رچه‌نده بیتاوان بوو، به‌ره و گیوتین (مقصله) بکیشی کرد، تا بیکات به

که‌پچارو مایه‌ی پیکه‌نینی ژنانی په‌ته‌ری پارسی. به ئه‌ندازه‌یه‌ک ترسا بوو،

که نه‌یده‌زانی ده‌یانه‌وێ چ به‌لایه‌کی به‌سه‌را یێن و سه‌ری به چ گۆمیکدا

بکه‌ن. هه‌رکه هه‌ستی کرد یارۆی میر غه‌زه‌ب ملی گرتووه و ده‌یه‌وێ

بیخاته به‌ر کێردی کیوتینه‌که و به‌سه‌ری ئه‌ژنۆ بۆ به‌ر گیوتینه‌که‌ی ده‌له‌ک

ده‌دات، له کاتیکا ئه‌و خه‌له‌کی ده‌ورو به‌ری هه‌موو پێی پێده‌که‌نین، کونتیتسه

هاواری کرد: "جه‌نابی جه‌لاد له‌حه‌زه‌یه‌ک سه‌برکه، یه‌ک له‌حه‌زه‌ی دی!"*

به‌لێ له‌وه‌یه یه‌زدان له‌به‌ر ئه‌و یه‌ک له‌حه‌زه‌یه له هه‌ر هه‌موو گونا‌هه‌کانی

بیورئ، په‌نگه ئه‌و ساته شه‌فاعه‌تی بۆ بکات و هه‌موو گونا‌هه‌کانی

بشواته‌وه، چونکه هه‌یج که‌سیک ناتوانی، ئه‌شکه‌نجه و عه‌زاییکی ده‌روونی

له‌وه مه‌زنتر بۆ پو‌حی به‌شه‌ر وینا بکات! هه‌یج ئه‌شکه‌نجه‌یه‌کی ده‌روونی

ناگات به‌و ئه‌شکه‌نجه‌یه‌یا! ده‌زانی وشه‌ی "ئه‌شکه‌نجه، عه‌زاب*" مانای

گەمزە

چىيە؟ بەلى ئەشكەنچە ماناي خۆي بە خۆيەۋەيە. كە ئەۋ پەرەگرافەم خويندەۋە كە باسى پارانەۋەي كۆنتىس دەكات و داۋادەكات مۆلەتى يەك ساتى دىكەي بدات، دلم بە جۆرى گوشرا ۋەكو ئەۋەي يەككىك بە مەقاش بىگرىت. ئاخىر تۆچ زەرەرىك دەكەيت، ھەي خويىرى، ئەگەر مەن بەر لەۋەي بخەم، لە نوپۇز نزاىەكانما دوۋعايەكى خىر بۇ ئەۋ گوناھكارە گەرەيە بكەم؟ مەن كە ئەۋ كارە دەكەم، لەبەر ئەۋەيە پەنگە تا ھەنوكە ھىچ كەسىك بىرى لەۋە نەكردىتەۋە كە نوپۇز، نزاىەك، دوۋعايەكى خىر بۇ پۇرى ئەۋ بىكات، يان تەنەت، خاچىكى بۇ بىكىشىت. ھەلبەتە پەنگە لەۋ دىنيا پۇرى شاد بىن، ئەگەر ھەست بىكات لەم دىنبايەدا گوناھبارىكى ۋەكو خۆي، جارىك لە جاران دوۋعايەكى خىرى بۇ كىرىت! درودىكى بۇ پۇرى ناردىن! ئەم تەۋسەنەت لە چىيە! باۋەرت بەمە نىيە ھەي خانەناس؟ تۆ ئەم شتەنە چوزانى؟ تۆ بە ناخىرت گۆيت بۇ قسەكانى مەن ھەلخستوۋە و بە نىۋەچلى و شىۋاۋى گىرپاتەۋە: مەن درودم تەنبا بۇ پۇرى كۆنتىس دوۋبارى نە ناردوۋە، مەن گوتومە: "خودايا لە گوناھى گوناھكارى گەرە كۆنتىس دوۋبارى و ھەمو ھاۋگوناھەكانى ۋى خۆش بە!". ئەم قسەيە زۆر جىۋازە لەۋەي تۆ گىرپاتەۋە، چۈنكە لەۋ دىنيا، ژاننىكى زۆر ھەن كە گوناھى گەرەيان كىردوۋە و بەختيان پەش بوۋە و تالۋى ژيانباي چەشتوۋە و بەدەم گىانەلا و چاۋەروانىيەۋە غەزەبىيان چەشتوۋە، بەلام مەن ھەمىشە دوۋعا بۇ تۆ و خەلكانى ۋەكو تۆ گۇساخ و بىن چاۋ وپۇش دەكەم، كە گۆي بۇ وىرد و درودى مەن دەگرىت!

خوشكەزاكەي لىبىدەف، قسەكەي بە خالى بىرى و گوتى:

- باشە باش... بەسە، بىبەرەۋە! بە كەيفى خۆت درود بىنرە، وىرد بخوینە، بۇ كىت دەۋى نوپۇز و نزا بكە، خوا بىباتەۋە! مردووت مەرى ئەم ھات و ھاۋارەت لە چىيە؟

ھەنگى ئاۋپىكى لە مىرزادە دايەۋەۋ، بە تەۋسەنەكى سى بەندىانەۋە، گوتى:

- مىرزادە، خوينەۋارو زاناي ئىمە ئەم خالەي مەن! نەتدەزانى؟ ئىستا

گەمزە

هەموو وەختى خۆى بۆ خويندەنەوھى ئەمجۆرە كۆتېب و بېرەوھەرييانە
تەرخان كەردوھ. پۆشنېبېرە ئەمما پۆشنېبېر!

مېرزادە، كە بەرەبەرە لە گەنجەكە پەست دەبوو، گوتى:

- بەھەرچال، خالت پياوئىكە لە سۆز خالى نىيە!

گەنجەكە بەرسقى دايەوھ و گوتى:

- ئەگەر لەسەر ئەم مەدح و ستايىشەى برۆيت، لە خۆى بايى دەبى، لە
خۇشيا ئەقل لە كەللەى نامىنى. تۆ تەمەشا بزانە چۆن لە ئىستاوھ دەستى
خستووھتە سەر دلى و لە كەيفان دەمى نايەتەوھ يەك! دروستە لە سۆزو
سۆزدارى خالى نىيە! بەلام پياوئىكى كەم، فريبۆك و خاپيتۆكە، لە هەموو
ئەمەش خراتر ئەوھى كە كابرايەكى مەى ئالوودەيە كە ئەمە بەلاى بەلايانە!
ئىدى وەكو هەموو ئەوانەى ماوھىەكى زۆر لەسەر مەى تۆشى بەردەوام
دەبن و ئالوودەى دەبن، ئەقلى تىكچووھ. بۆيە دەبينى ھەر ھاتوھاواريتى و
دەرب و داغان بووھ. مەن دەگەلتام كە مەندالەكانى خوش دەوئ، دەگەل
خالۆژنى پەحمەتيمدا زۆرباش بوو، پىزو حورمەتى دەگرت... تەنانەت
مەيشى خوش دەوئ، زۆر شوكر بۆ خوا كە لە وەسيتنامەكەيدا ناوى
مەيشى بردووھ و فەرامۆشى نەكردووم.

ليبيدېف، بە تورپەيى ھاوارى كرد:

- تاقە قرۆشېكت نادەمى! يەك پولات بۆ دانانەم!

مېرزادە، پرووى لە كۆرپە گەنجەكەوھەرگىتراو، پروو لە ليبيدېف بە دەنگىكى

بنجېر گوتى:

- گوئ بگرە ليبيدېف، مەن بە تەجروپە بۆم دەر كەوتووھ كە ھەركاتى

بەتوئ دەتوانى كابرايەكى جىددى بيت... مەن ھەنوگە پەلەمە. بۆيە، بېمبۆرە،

ناوى شۆرەتى خۆت و بابت چى بوو؟ لە بېرم چووھ.

- تى... تى... تيموفى

- ئيتىر؟

- لوگيانوفىچ.

ھەموو، لە قاقاي پىكەنىيان دايەوھ. خوشكەزاكەى ليبيدېف گوتى:

گەمژە

- درۆ دەکات! تەنانت لە ناوێکەى خۆشیا درۆ دەکات. میرزادە، ناوی تیموفى لوکیانوفیچ نییە، بەلکو ناوی لوکیان تیموفیچە! بۆچی ئەو درۆیەت کرد؟ بۆ میرزادە چ فەرقتیک دەکات لوکیان بى یان تیموفى؟ باوەر بکە خۆوى بە درۆو گرتوو... درۆ لەپیتاوى درۆدا دەکات، چونکە خۆوى چۆو گرتوو!

میرزادە، کە سەبرى سوا، گوتى:

- راست دەکات؟

- راستە، نىوم لوکیان تیموفیچە.

لیبیدیڤ، تەریق و سەرشۆر چاوى بریپە عاردى و دیسان دەستى نایە سەر دلى.

- باشە تۆ ئەو خواپە بۆچی ئەو درۆیەت کرد؟

لیبیدیڤ، زیاتر سەرى شۆر کرد و لە بن لیوانەو گوتى:

- لە تەوازوع و خۆشکینیه!

- هیچ تەوازوع و خۆشکینیهک لەم درۆیەدا نایینم!... ئاھ... کاشکى دەمزانى کۆلیا لەکوئیه.

میرزادە، بە دەم ئەو قسەپەو، گەپایەو و پێدەچوو لیبرايتت بروات.

گەنجەکە گوتى:

- من پیت دەلیم کۆلیا لەکوئیه.

لیبیدیڤ، بەلەز قسەکەى پێپى و گوتى:

- نا، نا!

گەنجەکە لەسەر قسەکەى پۆشت و گوتى:

- کۆلیا، شەوێ لێرە بوو. ئەمڕۆ، بەیانى چوو بۆ لای بابى، بۆلای ئەو جەنەرالهى کە تۆ لە زندانى قەرداران پزگارت کرد، مەگەر هەر خوا بزانی، تۆ بۆچی قەرزەکەت بۆ دایەو. دوینى جەنەرال، قەولى دابوو بیت بۆ ئێرە، بەلام نەهات. پێدەچى چووبى بۆ "ئوتیلی قیسی" کە زۆر لێرەو نزیکە، هەرچەند هەنگاویک لێرەو دوورە. پەنگە کۆلیا لەوێندەر بى، ئەگەر لەوێندەر نەبیت ئەوا چوو بۆ باقلوڤسک، بۆ سەردانى مالى یەپانچین. لە

گەمژە

دوینیۆه بەتەمای ئەوی بوو، هەندێ پارەشی پێ بوو. ئیدی یا لە ئوتیلە که یان لە پاقلوڤسک دەی بینی.

لیبیدیڤ هەلی دایە:

- لە پاقلوڤسکە، بەلێ لە پاقلوڤسکا! با جارئ لێرەو بەچین بۆ باخچەکە... بەچین قاوەیەک بخۆینەو.

لیبیدیڤ، بە دەم ئەو قسەیەو، قۆلی میرزادەیی گرت و چوونە دەرەو. بە نێو حەوشەیەکی بچووکدا ڕۆیشتن و لە دەرگایەکی تەسکەو وەدەر کەوتن و چوون بۆ باخچەکە. باخچەکە بچووک بوو، بەلام جوان و دلگیر بوو. دار و درەختەکان بە هۆی خۆشی کەشوەواوە هەموو گەش و بە بەرگ و بار بوون.

لیبیدیڤ میرزادەیی لەسەر تەختیکی کەسک، لە بەردەم میزێکی کەسکا، کە قاچەکانی لە عاردی چەقیتر بوون، داناو، خۆشی لە بەرانبەریدا دانیشت. دواي کەمێک قاوەیان هێنا و میرزادە خواردییەو. لیبیدیڤ، چلێسانە دەپروانیە دوێ چاوانی میرزادە و بزەیی پڕ پیاو ڕوویینی بە ڕوویدا دەدا.

میرزادە، وەک یەکیەک بیری لە شوێنێکی دی بیت، بە دەم حەواسپەرتیەو گوتی:

- باوەرم نەدەکرد ئەم مāl و حالەت هەبێت.

لیبیدیڤ، بە چارەیی خەمناک و لیوانی بە بارەو گوتی:

- هەتیۆه داماوەکانم!

بەلام زوو بە زوو وازی لەو باسە هێنا، چونکە میرزادە چووبوو ژیری و دەپروانییە ڕووبە ڕووی خۆی، دیار بوو ئەو قسەیەیی لە بیر چووبوو کە تۆزێ لەوەپیش کردبووی. دەقیقەییەکی دی تێپەڕی، لیبیدیڤ، بە دەم چاوەڕوانی قسەی زیاترەو، هێشتا هەر چاوی ڕیویووە میرزادە.

میرزادە، وەک ئەوەی وەخۆ هاتییتەو، گوتی:

- ئێ؟ بەلێ... لیبیدیڤ تۆ بە خۆت چاک دەزانیت من بۆچی هاتووم بۆ ئێره، من ئەمڕۆ دواي ئەوەی نامەکەیی تۆم پێگەیشت، هاتم بۆ ئێره. دەي

گه مزه

قسان بکه! .

لیبیدیف، که که میک په شوکا بوو، ویستی شتیک بلیت، به لام ته نیا چهند
بلمه بلمیکی نامه فهورومی له زار هاته دهر. میرزاده، سه برؤکه یه کی گرت و
به دهم بزه یه کی خه مینه وه گوتی:

- لوکیان تیموفیچ، پیم وایه من باشت دهناسم. هه لبه ته به ته مای هاتنی
من نه بوویت. چونکه وات ده کرد که له گهل یه که م نامه ی تودا، واز له
گوشه گیری خو نایه نم و نایه م بق لات، بویه نامه که ت ته نیا به و مه به سته
بووه که ویژدانی خوت ئاسووده بکه یت و گله یی له سهر خوت نه یه لیت،
به لام وه کو ده بینی، ئه وه تا هاتووم. ده یسا ئیدی به سه! .. هه ولمه ده فریوم
بده یت! ناکرئ له یه ک کاتدا خزمه تی دوو ئاغا (سید) بکه یت. واز له و کاره
بیته! نزیکه ی سی هه فته یه روگوژین لیتره یه. به وردی ئاگام له وه هه یه. ئایا
توانیت ناستاسیا فیلیپوفنای وه کو جاری یه که م پئ بفروشین یان نا؟ راست
بلی.

- نا، ئه م دیوه به خوی هه موو شتیک کی که شف کرد!

- جنتوی پیمه ده: دیاره به د رهفتاری ده گهل کردوویت.

لیبیدیف، به وپه ری توره یی گوتی:

- هر به د رهفتاری، پر شه قی کردم، تا جوولام جوولاندوومی. له
ناوجه رگه ی مؤسکودا، سه که دره که ی، سه که ترسناکه که ی تیه ردام، ئه م
سه که له م سهر وه تا ئه و سهری شه قامه که راوی نام.

- لیبیدیف، له وه ده چی به مندالم بزانیته. راستم پئ بلی: ئایا ناستاسیا
فیلیپوفنا، له مؤسکو، له دهستی ئه و هه لات؟

- به لئ، هه لات و ئه ولاتریش. دیسان بهر له ئاههنگی ماره برین خوی
دزییه وه.. روگوژین، ده تگوت له سهر ئاو و ئاگره، به تاسه و په روشه وه
چاوه پروانی ئاههنگی زه ماوه ند و ماره برینه که ی ده کرد، به لام ناستاسیا
فیلیپوفنا ریک له و کاته دا له مؤسکوه هه لات بق پترسبورگ، یه کسه ر هاته
مالی من و گوتی: "لوکیان، فریام بکه وه، رزگارم بکه، هیچش به میرزاده
مه لئ!" چونکه له تو زیاتر ده ترسیت تا له روگوژین، ئه وه رازی

گەمژە

مەسەلەكەيە!

ليبيدیف، بە دەم ئەو قەسەيەو، وەكو ئەو هی بیربکاتەو بە درۆو، قامکی
بە تەویلی خۆیدا کیشا. میرزادە گوتی:

- تۆش کەوتیتە ناو بژیان، نا؟

- جا میرزادە ی پایەبەرن، دەمتوانی چ بکەم؟ چما دەمتوانی ناو بژیان
نەکەم؟

- زۆر چاکە. من بیریک لە حالی خۆم دەکەمەو. تۆ تەنیا ئەو دەم پێ بلی
ناستاسیا هەنوکه لەکوئییە؟ لەلای روگوژینە؟

- نا، نا، تا ئیستا بە تەنیا دەژی. دەلیت: "من هیشتا ئازادەم" میرزادە،
دەلیابە کە زۆر جەخت لەسەر ئەو خالە دەکاتەو. بەردەوام دەلی و
دەلیتەو: "من هیشتا ئازادی ئازادەم".

هیشتا لە مالی ژن خوشکەکە ی منە لە شەقامی پترسبۆرگسکایا، لە
نامەکەما ئەمەم بۆ باس کردبوویت.

- یانی ئیستا لەویندەرە؟

- بەلێ لەوئییە، مەگەر بە هۆی خوشی کەشو هەواو چووبی بۆ
بافلوفسک، بۆ لای داریا ئالکسیفنا، هەمیشە دەلیت "من حوری نەفسی
خۆم، ئازادی ئازادەم". دوینی بە شانازییەو بەسی ئازادی خۆی بۆ کولیا
دەکرد. ئەمە نیشانە یەکی خراپە.

هەنگی لیبيدیف، تیزخەنیک ی بۆ کرد.

- باشە کولیا، زوو زوو دەچی بۆ لای؟

- کوپیک سەرەرپۆیە، لێ تیناگەم. بە راستی نەیتی پارێز نیە.

- دەمیکە نەچوویت بۆ لای؟

- هەموو پۆژی دەچم بۆ لای، پۆژ بویری ناکەم!

- دوینی چوویت بۆ لای؟

- نا، نا، پەستری پێری لەوئ بووم.

- لیبيدیف، حەیفی، کەمیک سەر خوشی! وا نەبوايە پرسیاریک دیکەم لێ
دەکردیت.

گه مزه

لیبیدیف، گوئی قولاغ کرده وه و گوئی:

- نا، نا، هیچ نه خواردوته وه.

- باشه که ئه وت جی هیشت، وه زعی چۆن بوو؟

- یانی... له حالی گه پان و تاقیدا بوو

- گه پان و تاقیب؟

- به ئی، له وه ده چوو له شتیک بگه پیت، شتیکی ون کردییت و لئی بگه پیت. هیچ دلی به زه ماوه نده چاوه پروانکراوه کهی خوش نییه، که بیری لی ده کاته وه دلی تیکه له دی. ئه گه ر باس بکریت توپه ده بییت، هیچ حیسابیک بو پروگوژین ناکات، سلی لی ده کاته وه. نایه لیت کهس ناوی بیئی، مه گه ر ئه و کهسه زور ناچار بی... له حاله تی زور پتویستدا نه بییت یه کدی نابینن. پروگوژین به مه زور قه لس و نارحه ته، زور چاکیش ههستی پی ده کات، به لام چاری نییه. ناستاسیا فیلیپوفنا، که ده زانی، چاری ناچاره و ده بی له ئه نجامدا مل بدات، زور نیگه ران و بیزار و سه رکیش و به ته شه ر و توانجه.

- سه رکیش و به ته شه ره؟

- به ئی، سه رکیشه، زوو هه لده چی. ئاخیر جار که سه رم دا، خه ریک بوو

له سه ر قسه یه ک، قژم ده ربیئی.

میرزاده، وه کو ئه وهی به باشی قسه کهی لیبیدیفی نه بیستی، پرسیی:

- چۆن، له سه ر چی؟

- با پیت بلیم. من که شف و که راماته کانی یوحه نام بو ده خوینده وه. ئه م خانمه هه ندیک خه یالاوییه، خه یالدا نیکی به هیزی هه یه. هه هه! هه ستم کرد، حه زی له بابه ت و گه نگه شه ی جدیشه. حه ز له بابه تی جیددی ده کات، ته نانه ت که باسی ئه و بابه تانه ی له گه ل ده که ی، ئه مه به نیشانه ی پیزی تاییه تی بو خوی له قه له م ده دات. به ئی ئه مه ته بیعه تیه تی. من له پاقه و شروقه ی که شف و که راماته کانی قه دیس یوحه نادا زور شاره زام و نزیکه ی پازده سا له خه ریکی ئه م کاره م، ناستاسیا له ودا هاو پای من بوو که ئه م پوژگاره ی ئیمه سه رده م و پوژگاری ئه سپی سییه مه، یانی ئه و ئه سپه

گه مزه

په شهی که سواره کهی تهرازوویه کی به دهسته وهیه، چونکه له م سهردهم و پوژگاره یی ئیمه دا هه موو شتی، گشت مامه له و قهراردادیک به تهرازووه، ههر کهسه و له خه می هه قی خویدایه و له هه ولی وهرگرنتی هه قی خویدایه: یهک، هه شت یهک گهنم به دیناریک، سی هه شته یهک جو به دیناریک* و پیرای ئه وهش ههر هه مووان دهیانه وی خواوه نی ئازادی بیرو پاکي دل و له شی ساغ و هه موو نیعمه تیکی خوا بن، به لام ته نیا له پیگه ی رهواوه نایگهنی، ئیدی ئه مه به ردهوام ناییت، له ناکاو ئه سپه زهرده که به خو و سواره که یه وه که ناوی "مه رگه" پهیدا ده بی و ئیدی پوژی په سلان و "دوزه خی*" به دوا دیت. که یه کتر ده بینین باسی ئه م شتانه ده کهین، که زور کاری تی ده کات.

میرزاده، که به سهرسامی ده پروانییه لیبدیف، لئی پرسى:

- جاخوت باوه رت به هه موو ئه م شتانه هه یه؟

- هه م باوه رت پنیته تی و هه م راقه و شرؤقه شی ده که م، چونکه هه ژاریکی، پووته و، پووت و ره جالی وه کو من، گهر دیله یه کم له نیو ئاپوراو هه شاماتی بیسه ر و بنی تیره ی به شه را. کی ریزی لیبدیف ده گریت؟ هه مووان گالته ی پیده که ن، پتی پاده بویرن و ههر که سیک ده یگاتی شاپیکی تی هه لده دات، به لام له مه سه له ی شرؤقه و راقه ی که شف و که راماتدا هاوتای ههر ئه شرافزاده یه کم. توانای ئه قل و هوش و زیره کی له مه دایه. جاریکیان، پیاویکی زور گهره که له حوزروما دانیشتبوو، که په ی به زیره کی و هوشوگوشم برد، ترسی لی نیشته و له شوینه که ی خویه وه که وته له رزین. ئه مه ی باسی ده که م، پترار، پیش جه ژنی پاک پرووی دا. جا که جه نابی نیل ئالکسیفیچ، که ئه و کاتانه من له وه زاره دتا، یه کیک بووم له کارمه ندانی ژیر دهستی وی، که وه سفی منیان بو کردبوو، له پیگه ی پیوته ر زاخاروفیچه وه فه رمانی به سکر تاریه تی گشتی دابوو که من به ته نیا بو نووسینگه ی تایبه تی ئه و برؤم، که چووم، پرسى: "ئه ری راسته ده لین تو له شرؤقه و راقه ی پیشی بیانی هاتنی ده جالدا شاره زا و مامؤستای؟" نکولیم نه کرد، که وته راقه و شرؤقه ی ده قی پیروژ، به لام هیچ هه ولیکم

گمزه

نہدا ھہ پڙهه ڪانی نڀو دهه ڪه بهشارمه وه ڀان به سووڪي باسيان بڪهم، به لڪو به پڇهه وانه وه، زور به قوولي كه وٽمه ڀاڦهي ڀه مزه ڪانی و چوومه قوولايي ماناي ژماره ڪانه وه. هه وهل جار ڳالتهي پڻم دههات، به لام كه گهيشٽينه وردی ژماره ڪان و پروني به راورده ڪان، ترسي لي نڀشت و كه وٽه له رزين، تڪاي لي ڪردم كه ڪٽيهه ڪه دابخه م و ڀڙوم. ٽهمري ڪرد ناوم تومار بڪهن و له جهڙني پاڪدا جهڙانه و پاداشتم بدهني، به لام ههفته يه ڪ دواي ٽه وه قه زاوبه لاي توي برد و چووه بهر دلوثاني يه زدان.

- ٽه وه به ڀاسٽه ليبيديف؟

- باوه ڀبڪه، چوٽ پڙده لڻم وايه. دواي شيو له ڳالسيكه ڪهي بهر ڀووه وه، لاجانگي كه وٽ به قه راخ شوسته ي شه قامه ڪه دا و ده موده ست مرد. به گوڙهي توماري وه زيفه ڪهي، ته مهني هه فتا و سي سال ڀوو. سووره يه ڪي قڙ سڀي ڀوو، هه ميشه عه تري له خو دها، وه ڪو منڊال بزه و پڻكه نين له لڻوي نه ده ڀڀا. پيوتهر زاخاروفيچ، سهردانه ڪهي مني ڀو لاي وي بير كه وٽه وه و گوتي: "تو پڻشيني ٽهمهت ڀو ڪرد ڀوو."

ميرزاده هه ستا، تا ڀروات. ليبيديف نه ڪ هه ڀڙي سهير ڀوو، به لڪو پڻشي ناخوش ڀوو كه ميوانه ڪهي به و ڀاده يه ڀه له ي پوڻشٽيهه تي. ٽيدي ذاتي وه بهر خوٽاو، به وڀه ڀڙي ڀياو ڀو وڀينييه وه گوتي: "هه ست ده ڪهم، زور ڀيموبالات و خه مسار ڀوويت!

ميرزاده، به گرڙو ڀهستي به رسقي دايه وه:

- ٽه لهه قي ڀيتا قه تم. سهرم قورسه، ڀهنگه هيي سه فهره ڪهم ڀي. ليبيديف، به شهرميكه وه گوتي:

- باشترين شت ٽه ويه هاوينه واري ڀهيدا بڪهيت و ڀجي له ويندهر ٽيسراحت بڪهيت.

ميرزاده، به ده م خه ياله وه له جتي خوي وه ستا ڀوو. ليبيديف له سهري پوڻشت و گوتي:

- من، دواي دوو سي پوڙي دي به مال و منڊاله وه ڀو هاوينه وار ده ڀڙوم. هه لڀه ته ٽهمه هه م ڀو ته ندروستي منڊاله ساواکه باشه و هه م

گه مزه

دهستیک به ماله‌کە‌ی ئەویدا دیتن. دهچین بۆ پاقلوڤسک.

میرزاده له‌پەر پرسیی:

- ئێوه‌ش بۆ پاقلوڤسک ده‌پۆن؟ ها... پێده‌چێ هه‌موو خه‌لکی ئێره‌ بۆ پاقلوڤسک بپۆن! گوێت له‌وێ خانووی خۆت هه‌یه‌؟

- هه‌موو خه‌لکی بۆ پاقلوڤسک ناچن. ئیقان پتروفیچ پتیتسن، فیلیه‌کی له‌وێ داومه‌تی که‌ کاتی خۆی زۆر هه‌رزان کپیویه‌تی. پاقلوڤسک، شوپینیکی جوان، به‌رزو سه‌وزه‌زاره‌. ژیاڤیش له‌وێ قورس نییه‌، خه‌لکی ئه‌رستوکران و شارستانی رووده‌که‌نه‌ ئه‌وێ، بۆ خۆمان له‌زه‌ت له‌ موسیقا و ئاهه‌نگین موسیقا* وهر ده‌گرین. له‌به‌ر ئه‌مه‌یه‌ که‌ خه‌لکیکی زۆر پوو ده‌که‌نه‌ ئه‌وینده‌ر. جا من ته‌نیا به‌شیکی بچووی خانووه‌که‌ به‌کار دینم، به‌لام قیلاکه‌...

- به‌ کریت داوه‌؟

- نا، نا، به‌ ته‌واوی به‌ کریم نه‌داوه‌.

میرزاده، له‌پەر گوئی:

- باشه‌ به‌ کرێ بیده به‌ من.

لیبیدیڤ، هه‌مان نه‌خشه‌ی له‌ میسکا بوو، هه‌مووی سێ ده‌قیقه‌یه‌ک بوو ئه‌و بیرهی له‌ میسکی خۆیدا تاوتوێ ده‌کرد. هه‌لبه‌ته‌ له‌ کرێچی نه‌ ده‌گه‌را، پێشتر کابرایه‌ک پنی گوتبوو، که‌ په‌نگه‌ هاوین، قیلاکه‌ی لێیه‌کرێ بگریته‌. راسته‌ کابرا گوتبووی "په‌نگه‌" به‌لام لیبیدیڤ ده‌یزانی کابرا به‌ راستیه‌تی، بۆیه‌ بێخه‌م بوو له‌ به‌کریدانی قیلاکه‌ی، به‌لام له‌ پریکا، ئه‌وه‌ی به‌ میسکا هات، مادامیکی کابرای یه‌که‌م جوابی ئه‌سه‌حی لێنه‌گێراوه‌ته‌وه‌، باشتترین شت ئه‌وه‌یه‌ به‌ میرزاده‌ی بدا به‌ کرێ، له‌ دلی خۆیدا گوئی: "ئهم کاره‌ ململانی و به‌رخوردی تازه‌ی به‌ دوودا دیت و په‌وتی رووداوه‌کان ده‌گۆریت!" بۆیه‌ به‌ نیمچه‌ خۆشحالییه‌که‌وه‌، پێش‌نیازه‌که‌ی میرزاده‌ی قه‌بول کرد. ته‌نانه‌ت که‌ میرزاده‌ پرسیا‌ری کرێیه‌که‌ی لێ کرد، ده‌ستی به‌ جوړی به‌رز کرده‌وه‌ وه‌ک ئه‌وه‌ی بلێ کرێ گرینگ نییه‌ و ته‌ماح ناکاته‌ ئه‌و.

میرزاده‌ گوئی:

گەمزە

- زۆر باشە، مەغدورت ناکەم. بە خۆم پرسیاری کرێ دەکەم. دانیایا بە نایەلم زەرەر بکە.

لە کاتیکیا خەریک بوون بە دوو قوڵی لە باخچەکە وەدەر دەکەوتن، لیبیدیف کە بە خۆشحالییە و بە دەوری میرزادەدا دەهات، بە دەم منجە منجە وە گوتی:

- میرزادە، میرزادە ی بەرێز، ئەگەر پێم بدە، ئەز دەکەم شتیکی گرینگت دەر بارە ی هەمان مەسەلە پێم بێم...

میرزادە، وەستا. لیبیدیف، لە سەر قسەکە ی پڕوشت:

- داریا ئە لکسیفناش لە پاقلووشک قیلایەکی هەیە...

- ئی؟

- داریا، خانمیکی دۆستی هەیە، وادیارە بە تەمایە زوو و هاتوچۆی بکات. هەلبەتە بە مەبەست و ئامانجیکی تایبەتی.

- مەبەست و ئامانجی چی؟

- ئاگلایا ئیقانوفا...

میرزادە، وەکو یەکیک کۆنە برینیکی هاتییته کولاندنە وە، بە وپەری بیزار، قسەکە ی بە لیبیدیف بپێ و گوتی:

- بەسە لیبیدیف، باسی شتی وا بۆ من مەکە!... ئەمە، ئەمە ئەسلی مەسەلە کەمان نییە. باشتەر وایە پێم بێی بە تەمای کە ی سەفەر بکە. تا زووتر سەفەر بکە ی بۆ من باشتەر، چونکە حالی حازر لە ئوتیلدام...

بە دەم گفتوگۆ وە لە باخچەکە وەدەر کەوتن. ئەگەر پێم وە بۆ ماله وە، بە حەوشە کەدا تێپەرین و گەیشتنە دەرگا باریکە کە ی حەوشە.

لیبیدیف، دوا ی بیرکردنە وە یەکی کەم گوتی:

- پێم باشە هەر ئەمڕۆ ئوتیل بە جی بێی و بێی بۆ ئێرە، تا دوو بە یانی لێرە وە پێکە وە برۆین بۆ پاقلووشک.

میرزادە، بە دەم خەیاڵ پەرتییە وە گوتی:

- با بزەم.

هەنگی لە دەرگا وەدەر کەوت و گەیشتنە سەر شەقامە کە. لیبیدیف، لە

گەمژە

دواوہ تەمەشای دەکرد. سەری لەو خەیاڵ پەرتییە کوتوپرەیی میرزادە سووپ مابوو کە بیری چوو لە کاتی دەرچوونا خودا حافیزی لێ بکات یان بەلای کەمەوہ سەریکی بۆ بلەقینن. ئەوەندەیی لیبیدیف، میرزادەیی دەناسی ئەم رەفتارە دەگەڵ نەزاکەت و ئەتەکتیپەرۆەری و خوشرەفتاری ئەودا تێکی نەدەکردەوہ.

پەرەوێز:

* - پاقلو فەسک: گوندیکە لە باشووری پترسبۆرگ، ئەمە ھاوینەھەواری خەڵکانی دەوڵەمەند و ئەرسەتۆکراتە، ژمارەییەکی زۆری فێلاوو فۆکسەوێلی تیا یە کە ئاھەنگی سەمفونیای تیا دەگێردریت و خەڵکی زۆریان لا پەسەندە.

* - گەرەکی پسکی (حی الرمال): گەرەکتیکە لە شارۆچکەییەکی ئاسایی پۆژھەلاتی پایتەخت، کۆمەڵیک شەقامی پێدا دەپوات.

* - پایەبەرز: نازناویکە، زیاتر بۆ میرانی بنەمאלەیی دەسەلاتدار بەکار دێت.

* - تانیا: سووکەڵە ناوی "تاتیانایە".

* - بکوژی خانەوادەیی ژیمارین: لە یەکی / ئازار/ ۱۸۶۸دا قوتابییهکی قوناغی خۆیندنی ناوەندی، بە ناوی فیتولد گورسکی، کە ھۆلەندی نەژاد بوو، لە شاری تامبوفدا، بە جارئ شەش کەسی کوشت کە بریتی بوون لە ژیمارینی بازرگان و دایکی و کۆرەکەیی و ژنیکی خزمی و دوو خزمەتکار. دۆستویفسکی گرینگییەکی زۆری بەو تاوانە داوہ و ھۆیەکی گەپاندووەتوہ بۆ باندۆرو کاریگەریی بۆچوون و تیوریانی نەھلیستی.

* - قازی سولح: دۆزو خەتا بچوووکەکان چ مەدەنی بان و چ جەزایی، دادگای سولحی گەرەکەکان، لێی دەپێچێوہ (بەگوێرەیی یاسای ۱۸۶۴) خۆ ئەگەر تەمیز بکرایوہ ئەوا ھەوالتە مەلەبەندی قازیانی سولحی ھەریمەکان دەکرا.

گه مژه

* - 'واحكموا بين الناس بالرحمة': ئەم دەستەواژە باوە، لە قەراری ئیمپراتۆری / ٢٤/ ٢٤ تادا وەکو پیشەکیهک بۆ تەشریعاتی دادقانی هاتوو. ئەم دەستەواژەیه بە پیتی زیڕ لەسەر بەردەنبووسکی مەرمەر نهخشینراوه و لە یه‌کیک له هۆله‌کانی کۆشکی داد له شاری پترسبۆرگ دانراوه.

* - 'یاری بالکی': گه‌مه‌یه‌کی کۆنی یاری وەرەقه.

* - کفاس: شەرابێکی هەرزانی بە‌هایه‌ له نانی جو‌یان له میوه‌ دروست دە‌کریت.

* - کۆنتیس دووباری: ئەمه‌ کۆنتیس جان ماری دی باری (١٧٤٣-١٨٩٣)، خۆشه‌ویستی لویسی پازده‌یه‌مه‌. له‌ سه‌رده‌می تیرورو توندوتیژییه‌که‌دا، به‌ گیوتین ئیعدام کرا. ئەو یاداشتنامه‌ ساخته‌یه‌ی به‌ ناوی ئەوه‌وه‌ له‌ سالی ١٨٢٩ - ١٨٣٠ دا بلاو کرایه‌وه‌، دۆستویفسکی لی‌ره‌دا بۆ پوون کردنه‌وه‌ی هه‌ندێ پووداوی ژیا‌نی ئەو سوودی لی‌وه‌رگرتوه‌.

* - 'دۆتامي من': له‌ ده‌قه‌ ئەسڵه‌که‌دا، به‌ فه‌ره‌نسییه‌.

* - 'جه‌نابی جه‌لاد له‌ حزه‌یه‌ک سه‌بر بکه‌... یه‌ک له‌ حزه‌ی دی': ئەم پرسته‌یه‌، له‌ ده‌قه‌ ئەسڵه‌که‌ به‌ فه‌ره‌نسییه‌. ئەم وشانه‌ی که‌ کۆنتیس دووباری له‌ به‌ر گیوتنه‌که‌دا وتوو‌نی، له‌ به‌رگی سیازده‌ی 'فه‌ره‌نگی ئینسایکلوپیدی' پووسیدا هاتوو‌ه‌ که‌ بلوشار له‌ سالی ١٨٤٤ دا له‌ پترسبۆرگ بلاوی کردوو‌ه‌ته‌وه‌ و دۆستویفسکی ده‌ی خوینده‌وه‌.

* - عه‌زاب: نووسه‌ر وشه‌ی Misere فه‌ره‌نسی به‌کار هێناوه‌ ئیدی به‌ مانای عه‌زاب که‌وتوو‌ه‌ته‌ سه‌ر زاری خه‌لکی پووسیا.

* - 'یه‌ک هه‌شت یه‌ک گه‌نم...': بڕوانه‌ پۆیا القدیس یوحنا 'الاصحاح السادس، ٦'.

* - دۆزه‌خی: بڕوانه‌ پۆیا القدیس یوحنا 'الاصحاح السادس، ٨'.

* - ئەو ئاهه‌نگه‌ مۆسیقاییا‌نه‌ی له‌ باخچه‌کانی ویستگه‌ی پاقلوفسک ده‌هاتنه‌ گێپان، یه‌جگار به‌ ناوبانگ بوون و بووبوو به‌ مه‌له‌بندی دیدار و دیدارگه‌ی کۆپه‌ ده‌وله‌مه‌ند و ئه‌رستوکراتان.

فەستى سىنەم

سەعات نىزىكى دواز دەى نىوہ پۆ بوو. مىرزادە دەيزانى ئەگەر بىہوئ بۆ مالى يەپانچىن بىروات، زەحمەتە كەسيان بىيىنى، چونكە لەم وەر زەدا دەچوونە دەرىنى شار، تەنيا ئەگەرى ئەوہ ەبوو خودى جەنەرال، ئەویش لەبەر كارو كاسىي و سەرقالى، لە شارا مابى. ەلەتە ئەوہش ئەگەرىكى مسۆگەر نەبوو.

مىرزادە، دلىيا بوو كە جەنەرال بەپەلە بۆ پاقلوڤسكى دەبات، بەلام مىرزادە مالىكى دى بەدەستەوہ بوو، بۆيە لىيىرا، بەر لەوہى بۆ پاقلوڤسك، بىروات، بچى لە مالى ناقبرى بگەرپىت و ەەرچەندە ئەو كارە دەيىتە ەوى ئەوہى درەنگانى بۆ مالى يەپانچىن بگەرپىتەوہ و سەفەرەكەى بۆ پاقلوڤسك بگەويىتە سبەيىنى.

ەلەتە ئەم ەەولەى مىرزادە، لە چەند روويەكەوہ، مەترسیدار بوو. بۆيە بىرىك دوو دل و پارا بوو. دەيزانى ئەو مالى ئەو بۆى دەگەرا كەوتووتە شەقامى كوروخوڤاي نىزىكى جادەى سادوڤايا. بىريارى دا بەو ئومىدەى كە بە درىژايى پىگا، كاتى ئەوہى دەبى بەوردى بىر بكاتەوہ و بىريارى بنج بىر بدات، بەرە و ئەويىندەر بە پى كەوت.

كە لە يەكتىر بىرى ەەر دوو شەقامەكە نىزىك بووہوہ، نىگەرانى و شىپرزەيىەكى ئەوتو بالى بەسەريا كىشا، كە خوڤىشى سەرى لە خوئ سوور ما. ەەرگىز چاوہروانى ئەوہ نەبوو دلى بەو شىوہيە بگەويىتە تىپە تىرپ.

گه مژه

دیمه‌نی خانوویهک له دووره‌وه سهرنجی پاکیشا. زیاتر دیمه‌نی غه‌ریبی
ئهم خانووه سهرنجی پاکیشابوو.

میرزاده، دوايي بیرى که‌وته‌وه که له دلّی خۆیدا گوتبووی: "ده‌بی ئه‌مه
ئهو مالّه بی که من بۆی ده‌گه‌ریم." به‌وپه‌ری کونجکاو ی به‌ره و مالّه‌که
چوو تا بزانی مه‌زنده‌که‌ی راست بووه یان نا. به‌خۆیشی نه‌یده‌زانی بۆ
حه‌زی ده‌کرد مه‌زنده‌که‌ی راست دهر نه‌چیت، پیتی ناخۆش بوو
مه‌زنده‌که‌ی راست دهر بچیت. ئهم مالّه ئه‌پارتمانیکى گه‌وره و تاریکی،
سئ نهۆمی بوو، که‌مترین هونه‌رکاری و جوانیی ته‌لارکاری پتوه دیار
نه‌بوو، پروکاره‌که‌ی سه‌وزیکى چلکن بوو. ژماره‌یه‌کی یه‌جگار که‌م له‌م
جۆره خانووانه‌ی که ده‌گه‌رینه‌وه بۆ کوتایی سه‌ده‌ی رابردوو (مه‌به‌ست له
کوتایی سه‌ده‌ی هه‌ژده‌یه‌هه. وه‌رگیر) تا ئیستا له‌ پترسبۆرگ دا - ئهو
شاره‌ی که گۆرپانکاری خیرای به‌سه‌ردا دیت- ماون. هه‌موو ئهو خانووانه،
خانووی مکوم و بته‌ون، دیواره‌کانیان ئه‌ستووره، په‌نجه‌ره‌کانیان زۆر
گه‌وره‌یه و له‌ دیوی دهره‌وه‌را که‌تیه‌ی شیشیان بۆ کراوه.

نهۆمی خواری خواره‌وه زیاتر بۆ دوکانی سه‌پافی ته‌رخان کرابوون که
خاوه‌نه‌کانیان به‌ شیوه‌یه‌کی گشتی ئه‌ندامی فیرقه‌ی *Scopets* بوون،
ئهم دوکاندارانه له‌ قاتی سه‌رووی دوکانه‌کانیان به‌کری داده‌نیشن. ئهم
خانووانه چ له‌ دهره‌وه و چ له‌ ناوه‌وه زۆر قه‌بز بوون، پیاو که ته‌مه‌شایان
ده‌کات هه‌ست ده‌کات ساردوسپن، داخراون، پپ پازن، به‌ بی ئه‌وه‌ی بتوانی
هۆی سه‌ره‌لدانی ئهو هه‌سته لیک بداته‌وه. هه‌لبه‌ته شیوه‌ی ته‌لارکاری و
یه‌کانگیری هیلّه گشتیه‌کانی ئهم خانووانه، جۆره پازو نه‌پتیه‌کیان له‌ خۆ
گرتووه. زۆربه‌ی ئاکنجیانی ئهم خانووانه، مه‌گه‌ر به‌ده‌گمه‌ن، ده‌نا
هه‌موویان هه‌ر بازرگان و سه‌وداگه‌رن.

میرزاده که گه‌یشته به‌ر ده‌رگای هه‌وشه، تابلۆی قه‌د دیواره‌که‌ی
خوینده‌وه: "مالی پروگوزین، بۆرژوای فه‌خری به‌ میرات * میرزاده، به‌سه‌ر
دوو دلّیه‌که‌ی خۆیدا زال بوو، ده‌رگایه‌کی شووشه‌داری ده‌له‌کدا، وه‌ژوور
که‌وت، ده‌گا که به‌ ته‌قه‌ته‌ق له‌ دوايه‌وه داخرا. به‌ قالد‌رمه‌کاندا بۆ نهۆمی

گه مزه

یه کهم سهرکهوت. قالدرمه کان به بهردی گه وره و قایم دروست کرابوون، له نئو تاریکی دیواره کاندای که بویه یه کی سووری مات کرابوون، نقوم بووبوو. میرزاده دهیزانی که هه موو نهۆمی یه که می ئه م خانووه تهنگ و تاریکه، به دهست پروگوژین و دایکی و براکه یه وه یه. خزمه تکاریک ده رگای بۆ کرده وه، بئ ئه وه ی ناوی بیرسیت، به نئو چهند ژووریکدا بردی: یه کهم جار چوونه هۆلی میوانه وه، دیواره کانی مه پ مه پ نماو ئه رزه که ی تهخته پۆش کرابوو، که ل و په له کانی ناوی قهره بالغ و ناقولا، مۆدی سالانی بیستی سه ده ی نۆزده بوون. ئه وسا به ناو چهند ژووریک یه که له ناو یه کدا، به پاره ویک ی پیچاو پیچدا پهت بوون، به دوو سئ په کاندای سهرکهوتن، پاشان به دوو سئ په کانی دیدای داگه پان، ئه نجام گه یشتنه بهر ده رگایه که، یارۆی خزمه تکار له ده رگای دا. پارفیون سیمینوفیچ پروگوژین به خۆی ده رگایه که وه، که چاوی به میرزاده کهوت چه په سا، له جیی خۆی وشک بوو، پهنگی زهرده لکه پا، له چهند ساتیکی تیژ تیه پدا بوو به په یکه ریکی به ردینی بیگیان. نیگای پر ترسی برییه میرزاده، چاوی نه ده تروکان، بزه یه کی هه راسان نیشته سهر لیوی. پیده چوو هاتنی میرزاده به مه حال یان نیمچه په رجوویه که بزانی، بویه باوه ری به چاوی خۆی نه ده کرد. میرزاده، ئه گه رچی ویتای ئه و جوړه کاردانه وه یه ده کرد، سهری سوور ما، بویه به ناره حه تی گوتی:

- پارفیون، پهنگه له ناوه ختا هاتیم و ناره حه تم کردیت. ئه گه ر وایه ده گه پیمه وه.

پارفیون، ئه نجام وه خو هاته وه و گوتی:

- نا، نا، هه رگیز ناوه خت نییه! فهرموو وه ره ژووری!

زۆر خۆیی و به ناوی خۆیانه وه یه کتریان ده دواند، چونکه له مۆسکو زۆر جار یه کتریان دیتوو، پیکه وه دانیشتبوون و ته نانه ت یادگار و بیره وه ریشیان که وتبووه نیتوان، به لام پتر له سئ مانگ بوو که یه کتریان نه بینیبوو.

هیشتا، پهنگ زهردی و شپرزهی و سووکه په شتیوی و گرژییه که به

گەمزە

چارەى پوگوژىنەو ە ديار بوو، ەەرچەندە ميوانەكەى خولق كەردبوو،
 بىردبوو ە ژوورەو، خىر ەاتنى كەردبوو، بەلام بە دەستى خوى نەبوو ەەر
 شپىزە بوو، شپىزە ەكەى نەدەپەويىەو. لە كاتىكا پوگوژىن، مىرزادەى بۆ
 سەر كورسىيەكى كەنار مېزىك دەبرد، مىرزادە بە رېكەوت ئاوپى دايەو،
 كە نىگای سەير و غەرىب و شپىزەى ئەوى بىنى لە جىى خوى وشك بوو،
 ەەر خەرىك بوو بە نىگا دىواودەر كونى بكات. مىرزادە ەكسەر
 پووداويكى، ناخۆش و پىر ئازارى وەبىر ەاتەو كە تازە بۆيان پىشەتەبوو،
 لەبرىى ئەو ەى دانىشت، بەبى جوولە لە جىى خوى وەستا، ەكراست
 چاوى بىيە دور چاوانى پوگوژىن. چاوانى پوگوژىن، زياتر كەوتنە
 درەوشانەو. ئەنجام پوگوژىن بزە ەكى بۆ كەرد، بەلام نىگەرانى و خەمىنى
 بە بزەكە ەو ە ديار بوو. لە بن لىوانەو بە مىرزادەى گوت:

- بۆچى بەو ئاوايە سەيرم دەكەيت؟ دانىشە.

مىرزادە دانىشت، گوتى:

- پارقيون، راستم پى بلى: دەترانى ئەمۆ بۆ پىرسبۆرگ دىم؟

پوگوژىن، بە دەم تەوسخەنكەو بەرسقى دايەو:

- ەزرم دەكەرد كە بىى، وا ەاتىت و بە چاوى خۆت بىنىت كە

مەزەندەكەم دروست بوو، بەلام لەكوئ بزانم كە ئەمۆ دىى؟

ئەو توندى و تورەيىەى كە لەم پىرسىار و لە ەمان كاتدا وەلامەى

پوگوژىندا ئاشكرا بوو، ەيتەدى دى مىرزادەى ەاير كەرد.

مىرزادە، لە كاتىكا نىگەرانى ناخى فەتەح دەكەرد، بە نەرمى و ناسكى

پىرسى:

- گریمان ئەگەر بشتزانىيا ئەمۆكە دىم، ئەم ەموو تورەيىەت لەپاى

چىيە؟

- ئەدى تو، بۆچى ئەو پىرسىارەم لى دەكەى؟

- چونكە ئەم بەيانىيە كە لە قىتار دادەبەزىم، لە ناو جەرگەى ئاپۆراى

خەلكەكەو ەو چاوم بىنى زەق زەق تەمەشای منيان دەكەرد، دەقاودەق

و ەكو چاوانى تو كە توزى لەمە پىش لە پىشتەو، تەمەشات دەكەردم.

گه مزه

پوگوژين، به گومانه وه و له بن ليتوانه وه گوتی:

- به راست؟ تو بلای چاوانی کئی بی؟

میرزاده وای هاته به رخه یال که پوگوژين پاجفري. گوتی:

- نازانم، له نئو حه شاماته که وه بوو. له وه شه وام خه یال کرد بی. ماوه یه که
ئه و جوړه خه یالانه م به میثکا دیت پارفیونی برام، حه ز ده که م ئه وه ت
پیلیم که پیک وه کو پینج سال له مه و بهرم لئ هاتو وه ته وه، ده قاوده ق وه کو
ئه و پوژگارهی که فیم لئ ده هات.

پارفیون، له بن ليتوانه وه گوتی:

- ده شیت خه یالات بوو بی، نازانم...

له و ساته دا، بزه یه کی میهرئامیزی به سهر لیتو وه وه بوو که ده گهل مجیزی
ئه ودا تیکی نه ده کرده وه، له تو وایه ئه و بزه یه له پر که لیتنکی تیکه وت که
هه رچی ده کردو ده کوشا بوی پر نه ده کرایه وه.

پوگوژين پرسیی:

- باشه، به ته مای برۆیته وه بۆ هه نده ران؟

ههنگی له پر، له سهری برۆیشت:

- له بیرته له پایزی رابردو ودا، چۆن له قیتاری بسکوف- پترسبۆرگدا
یه کمان بینیی... پالتو و پیتلاوه کانی خۆت له بیر ماوه؟
پوگوژين، به ده م ئه و قسانه وه دهستی به پیکه نین کرد، وا دیار بوو
له زه تی له و ته و سخته نه ی خوی وهر ده گرت.

میرزاده، که چاوی به نئو ژووره که دا ده گنیرا، پرسیی:

- به یه کجاره کی لیره گیرسا ویته وه؟

- به لئ، ئه مه مالی خۆمه، ده ته وئ بۆ کوئ برۆم؟

- ده میکه یه کترمان نه دیتو وه. هه ندئ شتم سه باره ت به تو بیستو وه که
باوه ریان پی ناکه م.

پوگوژين، به وشکی به رسقی دایه وه:

- خه لکی هه موو جوړه قسه یه ک ده که ن! ده می خه لکی کونه دیوار نییه،
چه پکی قوپی پتو دهیت و بیگریت! .

گه مژه

- تو هه موو گروپه که ی خۆت دهر کردووه. له مالى که سوکاره که تدا ده ژیت، وه کو جار ان نیت. ئەمە شتیکی زۆر باشه. باشه ئەم خانووه هیهى خودی خۆته یان هیهى هه موو مالباته که ته؟

- هیهى دایکمه، ژووره کانی ئەو له و بهری پارپه وه که دایه.

- ئەدی براكهت له کوێ داده نیشیت؟

- سیميون سیميونو فیچ، لهو خانووه ی ته نیشتمان ده ژى.

- ژن و مندالی هیه؟

- ژنه که ی ته لاق داوه. ئەمانه بۆ ده پرسیت؟

میرزاده، بى ئەوه ی وه لامى بداته وه، چاوى تیبری. له پر خه م سیمای داگرت، خه یالی پۆیشت، له وه ده چوو گوئی له پرسیاره که نه بووین. (پوگوژین) یش پیداکری نه کرد. به لکو به بیدهنگی چاوه پروانی ده کرد. ههر دووکیان بۆ ساتی بیدهنگ بوون.

میرزاده گوئی:

- ئیستا که بۆ ئیره ده هاتم، له دووره وه، له دووری سه د مه تره وه، به مه زهنده ماله که تم دۆزییه وه!

- چۆن؟

- نازانم چۆنت بۆ باس بکه م. هه سته ده که م نیشانه و شه قلی هه موو مالباته که ت و جوړی ژيانی خۆت به خانووه که وه دیاره، به لام ئەگه ر لیم بپرسیت هۆی ئەو هه سته ت بۆ پوون بکه مه وه، ناتوانم پروونی بکه مه وه. پیم وایه ئەمه جوړه خه یالاتیکه و ده ترسم سه ریه شه م بۆ دروست بکات. قه ت پیتشر به بیرما نه هاتبوو که په نگه له خانوویه کی وه هادا بژیت، به لام هه رکه له دووره وه چاوم پیی که وت، له دلی خۆمدا گوتم: "هه بی و نه بی ئەمه مالى ئەوه!"

پوگوژین، که سه ری لهو قسانه ی میرزاده دهر نه ده کرد، به دهم بزه یه کی گونگ و ئالۆزه وه گوئی:

- باپیره م ئەم خانووه ی دروست کردووه، هه میشه مالباتی (خلودیا کوف) ی سه ر به فیرقه و ته ریه تی (Scopetsi) تیا بوون و به

گه مزه

کرییان گرتووه. ئیستاش هندیکیان کریجیی ئیمن.

میرزاده، که دهیروانیه دهووبه ری خوی گوتی:

- چهند تاریکه! تو له ژووریکی زور تاریکا دهژیت!

ژووره که ی گه وره بوو، میچه که ی بهرز، به لام زور تاریک بوو، پر بوو له که لوپه لی وه کو: میزی نووسین، میزی خر، دۆلابی پر له تۆمارو دهفته رو کاغه زان. تهختیکی پانی تیدا بوو که به چه رمیکی سوور پوو که ش کرابوو، دیار بوو که روگوژین وه کو تهخته خه و به کاری دیتا.

میرزاده، دوو سن کتییی له سه ر نه و میزه ی بهردهم خوی بهدی کرد که یه کیکیان (کتییی میژوو) ی پوو سیاکه ی سولوفییف* بوو. کتیه که کرابوو وه و شریتیکی باریکی له بهینا دانرا بوو. چهند تابلویه کی زهیتی چوارچینه زیرین به دیواره کانه وه هه لواسرابوون، تابلۆکان نه وهنده تاریک و دوو که لاوی بوون که پیاو وینه کانی بۆ جیا نه ده کرایه وه. یه کی که له تابلۆکان که سه رنجی میرزاده ی راکیتشا وینه ی پیاویک بوو به قهواره ی ئاسایی. وینه ی پیاویکی نزیکه ی په نجا سال بوو که پالتویه کی دهستدروی فه رهنگی له به را بوو، دوو میدال به گه ردنیا هاتبوونه خواره وه، ته که ردینیکی ماش و برنجی هه بوو. ده موچاوی چرچولۆچ و په نگ و پووی زهرده له و سیسه له، نیگای پر گومان و رازنامیزو خه مین بوو.

میرزاده پرسیی:

- نه مه وینه ی باو کته؟

روگوژین، به ده م زهرده خه نه یه کی تاله وه، وه کو نه وه ی خوی بۆ تانه و ته شه ریکی ناخۆش ده رهق به بابی په حمه تی ئاماده بکات گوتی:

- به لی، خویه تی!

- باشه له موریدانی ته ریهت و ئایینی کۆن* بوو؟

- نه خیر، هاتوچۆی کلێسای ده کرد، به لام ته ریهت و مه زه بی کۆنی پیدروست تر بوو. زۆریش ریژی ته ریهته ی Scopetsi ده گرت. ئۆفیه سه که شی نه م ژووره بوو که هه نوکه ئیمه ی تیاین. مه به ست له پرسیا ری ئایینی کۆن چی بوو؟

گەمزە

- لىزە ئاھەنگى زەماۋەند دەگىرن؟

پوگوزىن، كە بەم پىرسىيارە كوتوپرە، شلەزا، گوتى:

- بە... لى...

- بەم زوۋانە؟

- ئەگەر بەدەستى من بى، ئا، بەلام بەخۆت دەزانى ئەۋە بە دەستى من

نىيە.

- پارفىون، من دژمنت نىم، بەتەماش نىم بىمە كۆسپى سەر پىنگات. پىشتىرىش ئەمەم پى گوتوۋىت، ئىستاش دوۋپاتى دەكەمەۋە. تۆ بەخۆت دەزانى كاتى لە مۆسكۆ بەتەماي زەماۋەند بوۋىت، من كەم و زۆر دەستم لە تىكدانیا نەبوو. ئەۋ بە خۆي، لە بەرەبەرى مارەكردنەكەدا، خۆي گەياندىمى و تكاي لى كردم كە فرىاي بکەوم ولە دەستى تۆي پزگار بکەم. ئەمە قسەي ئەۋە بۆتى دەگىرمەۋە. پاشان لەلای منىش ھەلات. ئەۋە بوو تۆ كەۋىتتە سۆراخى و دۆزىتەۋە و جارىكى دى بردتەۋە بۆ كلىسا تا مارەي بکەيت. ئىستاش بىستومە كە جارىكى دى ھەلاتوۋە و ھاتوۋە بۆ پىترسبۆرگ، ئايا ئەمە راستە؟ لىبىدىف، ئەۋەي بۆ گىپرامەۋە. پىاو راست بلى لەبەر ئەۋە ھاتم بۆ ئىرە. دويىنى لە قىتاردا، لە يەككىك لە كۆنە ھاپرىكانى خۆتم بىست كە گوايە تۆ و ناستاسيا فىلپوۋنا ئاشت بوۋنەتەۋە، - ئەگەر ھەز دەكەي بزانى ئەۋ كۆنە ھاپرىتتە كى بوو، زالىوگىف بوو- من تەنیا بە يەك مەبەست بۆ پىترسبۆرگ گەپامەتەۋە: ئەۋىش ئەۋەيە كە قەناعەتى پى بکەم بۆ چارەسەر بپوات بۆ ھەندەران، چونكە چ ۋەكو جەستە و چ ۋەكو دەروون، بە تايىبەتى لە پروۋى دەروونىيەۋە ۋەزەي زۆر خراپە و پىۋىستى بە چاۋدىرى و چارەسەرە. من بە نىيازنىم دەگەلىا بپۆم، بەلام ھەز دەكەم يارمەتتى بىدەم و كارى سەفەرەكەي بۆ پىك بىخەم. ئەمە قسەي ناخى دلمە و درۆت دەگەل ناكەم، بەلام ئەگەر راست بىت و ئاشت بوۋىنەۋە، ئەۋا قەت خۆمى نىشان نادەم و نايەمە مالى تۆش. تۆ بە خۆت چاك دەزانىت فرىوت نادەم و ھەمىشە دەگەلتا راستگۇ بووم، قەت پۆژى لە پۆژان رەئى و بۆچوۋنى خۆم لى نەشاردوۋىتەۋە، ھەمىشە بەرەۋ پروو

گەمژە

پىنم گوتوويت، ئەگەر شوو بە تۆ بىكات، خۆي دەفەوتىنى. تۆش دوچارى ئاقىبەتتىكى ئەوئەندە خراپ دەبى كە ھەزار خۆزگەت بەو. زۆرم پىن خۆش دەبى ئەگەر دووبارە لىكىدى جيا بىنەوہ... بەلام بە نيازنىم تەفرىقە و ناكوكىتان بخەمە بەينەوہ. لەو پووہوہ خەيالت تەخت بى، ھەر بەدگومانىيەك سەبارەت بە من لە مېشكى خۆت دەربەكە. بە خۆتېش باش دەزانى قەت پۆژى لە پۆژان من پەقىب و خەنىمى پاستەقىنەى تۆ نەبووم. تەننەت ئەو كاتانەش كە ھەلات و پەناى بۆ من ھىنا. دەبىنم پىم پىدەكەنى، گالتەت پىم دىت، دەزانم بۆ پىدەكەنى. ئىمە لەوئىندەر بە جيا دەژايىن، ھەر يەكەمان لە قىلايەكى جيا دەژايىن: "بىگومان لەمە ئاگادارىت". من پىشتر بۆم باس كردوى كە خۆشم دەويت، بەلام خۆشەويستى بەزەبى نەك خۆشەويستى ئەقىندارى. پىم وايە دەبى ئەم خالە زياتر پوون بىكەمەوہ. ئەوسا گوتت كە لە مەبەستم تىدەگەيت، وانى، ئايا بە راستت بوو؟ بە راستى لىم گەيشتوويت؟ نىكات تەژى نەفرەتن! جا بۆيە بۆ ئىرە ھاتووم تا دلنىات بىكەم و ئاسوودە ببىت، چونكە تۆشم بەلاوہ ئازىزى. پارقيون، باوەر بىكە زۆرم خۆش دەويتى. ھەنوگە ئىدى دەپۆم و ھەرگىز نايەمەوہ. دەى بە دووعا!.

مىرزادە، بە قەستى پۆيشتن ھەستا. پارقيون بە دەنگى نزم و پىر سۆزەوہ، بى ئەوہى لە جىي خۆي ھەستىت و، ھىشتا ھەر سەرى نابووە ناو دەستى راستى، گوتى:

- مەپۆ، تۆزىكى دىكەش بىمىنەوہ، زۆر لەمىژە نەمدىووى.

مىرزادە، دانىشتەوہ، ھەر دووكيان پىدەنگ بوون. ئەوجا پوگوژىن گوتى:

- لىون نىكولايوفىچ، كاتى لىم دوور بى، لەبەر چاو نەبىت، زۆر پىم لىت دەبىتەوہ. بە درىژايى ئەم سى مانگەى كە نەم دەبىنىت، سات بە سات زياتر پىم لىت ھەلدەستا، دەم بوغزاندى. ئەگەر بۆم بىكرايە دەرمانخواردم دەكرىت. بە زاتى خوا بۆم بىكرايە، بى چەندوچوون ژەھر خواردم دەكرىت! كەچى بەم چارەكە سەعاتەى كە لاي من دانىشتبووى، ھىچم لە دل نەما، وەكو جاران لەلام عەزىزى، تۆزىكى دى لەلام بىمىنەوہ...

گه مزه

ميرزاده، كه دهيوست هه لچوونه كه ي وه شيريت، به دهم بزه يه كي پر
ميهره وه به رسقي دايه وه:

- كه ليت نزيك بم متمانم پنده كه يت، كه ليت دور كه وتمه وه ليم
دهكه ويته گومانه وه. تو له بابت ده چيت!

- كه گويم له دهنگت ده بي، ئاسووده و دنيا ده بم، متمانته پي ده كه م.
من زور چاك ده زانم كه ناشيت خه لكاني وه كو من ده گهل تودا به راورد
بكريت، به راستي من هاوتاي تو نيم...

ميرزاده، له كاتيكا ده پروانييه روگوژين، به سه رسامي گوتي:

- بوچي ئه و پرسته يه ي دوايت گوت؟ بوچي ديسان تو ره بوويت؟

روگوژين، به رسقي دايه وه:

- ئيمه ليره دا، هاوړي گيان، كه س هيچ به كلاومان ناپيوي، كه س
پرسمان پي ناكات، كاروباره كان به بي پرسي ئيمه ريكدخري.

روگوژين، بو ساتيك بيدهنگ بو، ئه و جا به ئه سپاي له سه ري روشت:

- هر يه كه مان، به شتوازي تاييه تي خوي خوشه ويستي دهكات، ياني له

يه كي جياوازين، له هه موو شتيكدا ليكي جياوازين. بو نمونه تو ده ليتي

وه كو به زه يي خوشت ده وي، به لام من، پياو راست بروت، يه ك تو زقال

به زه يم پيدا نايه ته وه. سوور ده زانم كه ئه ويش زوري پق له منه. شه و

نييه خه ونى پتوه نه بينم: له م خه ونانه مدا هه ميشه له گهل كه سيكي ديدايه و

گالته به من دهكات. جا براي ئازين ئه مه له واقيعيشدا وايه. قه ولي داوه شوو

به من بكات، به لام زه ره يه ك له بيري مندا نييه، حيسابي ئه و پيلاوه شم بو

ناكات كه فري ددا. باوه ر ده كه ي پينج دانه روژه نه م ديتووه، چونكه زات

ناكه م بچم بو ماله كه ي؟ چونكه دنيا م ده ليت بوچي ها توويت... هر له

ئاستاوه چه ندين جار ته ريقي كردوومه ته وه! شه رمه زاري كردووم...

- ته ريقي كردويته وه؟ مه به ستت چيه؟

- گوايه نازاني، له وه ده چي خوت له گيلي بده ي! مه گه ر له كليسادا، كه

له ده مه ده مي ماره بپندا هه لئه هات، تا ده گهل تودا بره ق؟ تو خوت تو زي

له مه پيش دانت به مه دا نا...

گه مزه

- سهیره. يانی باوه پرم پیتاکه ی که پیت ده لیم من....

- ئه دی له موسکو، به گه ل یاروی ئه فسه، زمیوژینکوف نه کهوت و سووک و ریسوای نه کردم؟ هه نوکه دلنیا م که به ئانقه ست، دوا ی ئه وه ی به خوی به پرواری ماره برینه که ی دیاری کرد، دهستی به و کاره کرد.

میرزاده گوئی:

- مه حاله!

روگوژین، به قه ناعه تی ته واره وه گوئی:

- من دلنیا م له مه. تو پیتوایه کاری وا له و ناوه شیته وه؟

ئهم قسه یه بۆ یه کیک ی دی بکه گیانه! ئه و رهفتاره له گه ل تۆدا ناکات و به ناپه سندی ده زانی، قه ناعه تم به مه هیه، به لام له گه ل مندا، وایه و ئه ولاتریش، هه ر به به شه ریشم نازانی. هیچ حیسابیکم بۆ ناکات! ئاگام له و کهین و به ینه ش هیه که له گه ل کابرای ئه فسه ردا، کیله ری بۆ کسۆردا هه ی بوو، ته نیا بۆ ئه وه ی من بکات به گه پچار ی ئاشنا و بیگانه! تۆ نازانی له موسکو دا چه ندی عه زاب دام، چه ندی داخ کرده دلمه وه. ئه دی پاره بۆ نالئی. مه گه ر هه ر خوا بزانی چه ندم بۆ خه رج کردووه! ...

میرزاده، به شیرزه یی و په ریشانی گوئی:

- که وایه چۆن ده توانی زه ماوه ندی ده گه ل بکه یت؟

روگوژین، له هه وه له وه، وه لامی نه دایه وه، نیگایه کی سه ره گردان و خه مناک ی میرزاده ی کرد، پاش که میک گوئی:

- ئه مرۆ پینچ دانه رۆژه نه مدیتووه. هه میشه ده ترسم ده رم بکات. سه ری زمان و بنی زمانی ئه مه یه: "من هیشتا خوپی نه فسی خۆم، ئه گه ر بمه وئ، ده رت ده که م و به خۆم بۆ هه نده ران ده رۆم.

هه نگ ی ته مه شایه کی میرزاده ی کرد و له سه ری پۆیش ت:

- پینشت ر پئی گو تووم که بۆ هه نده ران ده روات. هه لبه ته هه ند ی جار هه ر بۆ ترسان دنی من ئه و قسانه ده کات. له زه ت له م کاره ده بین، ده مکات به مه زه ی پابواردن و پیکه نینی خوی، هه ند ی جاری دی چاره ی ده دا به یه کدا، به جوړی زاری لیک ده نی، به کتر دیش هه لئا پچر ی. من زیاتر له م

گەمزە

حاله‌ی دەرترسم. پۆژیک له دلی خۆدا گوتم وا چاکه به دهستی به‌تال نه‌چم
 بۆ لای، با دیارییه‌کی ده‌گه‌ل خۆدا بۆ بیه‌م. که چاوی به دیارییه‌کانم که‌وت،
 هینده‌ی دی شولی لێ هه‌لکیشا، نه‌ک هه‌ر که‌وته پیکه‌نین و ته‌شه‌ران، به‌لکو
 لیشم توپه‌ بوو. جاریکی دی کۆلوانه‌یه‌کم به دیاری بۆ برد، که به عه‌مراتی
 شتی وای به خۆوه نه‌دیتوو، که‌چی دای به کاتیای کاره‌که‌ری، خۆ
 سه‌باره‌ت به دیاریکردنی پۆژی زه‌ماوه‌نده‌که‌مان نه‌مویرا، هه‌ر باسیشی
 بکه‌م. ئاخ‌ر ئه‌مه‌ چ ده‌زگیران‌دارییه‌که‌ پیاو نه‌وێرێ، ده‌زگیرانه‌که‌ی،
 هاوسه‌ری ئایینه‌ی خۆی بدینی! ئیدی ئه‌وه‌تا سووچی مالم گرتوو،
 چاوه‌روان ده‌که‌م، هه‌رکه‌ بیتاقه‌ت ده‌بم، ده‌چم به دزیه‌وه سه‌ری دوان به
 ده‌وری ماله‌که‌یدا ده‌سوورپیمه‌وه، یان له گوشه‌یه‌کی شه‌قامه‌که‌دا خۆم په‌نا
 ده‌ده‌م. جاریکیان، تا‌کو نزیکی به‌یانی، وه‌کو پاسه‌وان، له‌به‌ر ده‌رگا‌که‌یدا
 وه‌ستام. به‌ خه‌یال تا‌پویه‌کم بینێ. هه‌لبه‌ته ئه‌ویش له په‌نجه‌ره‌که‌وه منی
 بینیبوو، بۆیه له‌وینده‌ره‌وه هاواری کرد و پرسیی: "باشه ئه‌گه‌ر بۆت ده‌ر
 که‌وتبا خیانه‌تت لێ ده‌که‌م، چیت لێ ده‌کردم؟" به‌ خۆم نه‌وه‌ستام و گوتم:
 "به‌ خۆت چاک ده‌زانیت."

- به‌ خۆی چی ده‌زانی؟

- چوزانم!

پوگوزین، ئه‌و قسه‌یه‌ی کرد و به‌ده‌م ژارخه‌نه‌وه، له‌سه‌ری پۆیشته و
 گوتی:

- من له مۆسکو، وێپای ئه‌وه‌ی ماوه‌یه‌کی زۆر، دوورو نزیک تاقیب و
 سۆراخم کرد، به‌لام نه‌توانی له‌گه‌ل که‌سداو له قافدا بیگرم. جاریکیان
 یه‌خه‌م گرت و پێم گوت: "تۆ به‌لێنت به‌ من داوه که شووم پێ بکه‌یت.
 هه‌لبه‌ته تیکه‌لاوی مالباتیکی خانه‌دان و به‌رێز ده‌بیت، به‌لام تۆ ده‌زانی چیت
 و چتۆ ژینکی؟ ته‌مه‌شایه‌کی خۆت بکه! بزانه چیت؟"

- به‌ راستی ئه‌وه‌ت پێ گوت؟

- به‌لێ.

- ئه‌دی ئه‌و چیی گوت؟

گەمژە

- گوتى: "من له ئىستا بە دواوہ بە ئۆكەرىشت قەبوول ناكەم چ جاي بە مێردا! وەلامم دایەوہ: "منیش لێرە ناجوولیم، بە ئامان و زامان لێرە ناپۆم." گوتى: "منیش كیللەرت بۆ بانگ دەكەم تا دەرت بكات." منیش كەوتمە گیانى، بگرە كوێت دیشیت، ئازای گیانیم شین و مۆر كردهوہ.

میرزادە، بە ھەلچوونەوہ گوتى:

- مەحالە، باوەر ناكەم!

پوگوژین، بە ئەسپایی، بەلام بە چاوانى ئەبلەقەوہ گوتى:

- باوەر بكە، تا توانیم لێمدا، بەلام چیم بەسەر ھات! سى و شەش دانە سەعاتى پێك، یانى پۆژ و تاقىكى تەواو، نە خەوم لێكەوت، نە نانم خوارد، نە ئاوم خواردەوہ و لەو ژوورە نە جوولام، لەبەردەمیا چۆكم دادا، گوتم:

"ئامادەم لێرەدا بمرم، بتۆپم، بەلام تا نەمبورى لێرە ناپۆم، ئەگەر دەرم بكەى، خۆم بە ئاویدا دەدەم، خۆ دەخنكێنم. ئاخر من بەبێ تۆ دەكەمە چى؟... ئەویش بە درێژایی پۆژەكە وەكو شیت، جارى دەگريا، دەمى ھەرەشەى دەكرد بەر چەقویانم دەدات، گافى بەر دەمپێژى جنىوى دەدام. زالیوگى و كیللەر و زمیتیوژنىكوڤ و خەلكانى دى بانگكرد، تا بەو حالەوہ بمبین و پيسوا و سەرشۆرم بكات. پێى دەگوتن: "كوپینە با ئەم ئێوارەى بە كۆمەل بپۆین بۆ شانۆ، ئەگەر ئەو نایەوێ بپروات، با لێرە بمینى، خۆ من ئیشكى بە دیارەوہ ناگرم... من پابەندى ئەو نیم. پارفیون سمیونوفیچ، بێگومان برسیتە، گوێ مەدەى كە من پۆیشتم نان و چات دەدەنى. بە تەنى لە شانۆ گەراپەوہ. گوتى: "ئەوانە ھەموو ترستۆك و بێشەرمن، لە تۆ دەترسن، گەرەكیانە منیش لى بترسێن. پێیان گوتم: "بەو ئاسانییە ناپروات... دوور نییە بشتكوژیت." بەلام من كە تۆزىكى دى دەچم بۆ ژوورەكەى خۆم تا بنووم، دەرگای ژوورەكەم داناخەم. ئیدی بزانیە چەندت لى دەترسم! حەز دەكەم ئەمە بزانیە و بە چاوى خۆت بیدینى. چایت خوارد؟ گوتم: "نا، ناخۆم." گوتى: "زۆر چاكە، دەتەوێ خۆت بنوینى، كەیفى خۆتە، بەلام ئەم پەفتارەت لى نایەت." و دەقاودەق ھەمان كارى كرد، دەرگاكهى بە كلیل قفل نەدا، بەیانی كە لە ژوورەكەى ھاتە دەرەوہ، دەستی

گەمزه

بە پىكەنەن كەرد، گوتى: "چىيە، شىت بوويت؟ دىتەوئى خوت لى بىرسا بىكوزى!" گوتى: "بىمورى!" گوتى: "نە دىتورىم و نە شووت پى دىكەم، ئەمە قىسە بىرە دوامە. بە دىژاى شەو لەسەر ئەم كورسىيە بىدار بوويت؟" گوتى: "بەلى، بۇ نىونەختىش نەخەوتىم." ناستاسيا گوتى: "پىتەو دىارە. يانى ھەنووكەش خەيالى چا خوار دىت نىيە؟" گوتى: "ھىچم ناوئى، تەنبا ئەو نەبى كە بىمەخشىت!" گوتى: "خوزيا دىتزانى چەند ئەم كارانەت لى نايەت! پىك وەكو ئەوئەيە لەجىياتى ئەسپ، زىن لە مانگا بىكەيت*، وەكو ئەوئەيە قەلەباچكە لاسايى بىكە و بىكاتەو. تۆ دىتەوئى من بىترسىتى؟.

من چ باكم بەوئەيە تۆ بىرسى بى يان تىر؟ بە قەد نووكە دىر زىيەكىش كارم تىناكات! "ئەلھەقى تۆرە بوو، بەلام تۆرەيەكەى زۆرى نەبىر، دووبارە كەوتەو گالە پىكرىدەم. سەرم لەو سووپما، وىپراى ئەوئەى ژىنكى پىكونى و كىنەكىش بوو، چۆن وا زوو تۆرەيەكەى پەوييەو. ھەنگى وام ھات بە خەيالىدا، لەو بە كەمترەم دىزانى تاماويەكەى زۆر پىقم لى ھەلگىرەت. مەزەندەكەم دىقاودەق پاست بوو، لىنى پىرسىم: "پاپا چىيە؟" وەلامم دايەو: "بىستوومە." گوتى: "پارفىون، تۆ قەت مىژووت خوئىندووتەو؟" نىا ھەركىز نەخوئىندووتەو. گوتى: "كەواتە، كىتەبىكى مىژووت دىدەمى تا بىخوئىنەو. پۆزگارەك، پاپايەك لە ئىمپراتورىك* تۆرە دىبەت، ناچارى كىر سى دانە پۆز، بە بىخواردن و خواردنەو، بە پىنى پەتى لەبەر كۆشكەكەى پاپادا چۆك دابدات، تابە خىرى خۆى بىيەخشىت. بە خەيال و مەزەندەى تۆ، ئىمپراتۆر لە ماوئەى ئەو سى پۆزەدا، بەدەم چۆكدادانەو بىرى لە چى كىردووتەو و چ بەلەنكى بە خۆى داو؟ دىققەيك سەبىكە، خۆم ئەوئەت بۇ دىخوئىنەو. بەپەلە پۆشەت كىتەبىكى ھىنا و گوتى: "بە شىعەر." دىستى بە خوئىندەوئەى ئەو پەرەگرافە كىر كە ئىمپراتۆر چۆن لە دلى خۆيدا شەرتى كىردووتەو تۆلە لە پاپا بىسەنىت. لەسەرى پۆشەت: "پارفىون، بە دلت بوو؟" گوتى: "ئەوئەى خوئىندەو ھەمووى دروست بوو." گوتى: "ھا، يانى تۆ ئەمە بە دروست دىزانى، كەواتە پىدەچى تۆش لە دلى خۆندا شەرت بىكەى ھەركاتى شووم پى كىرەت، ئەم پۆزە وەبىر بىنەتەو

گه مزه

و وهك ده‌لین ئه‌م دېركه‌م له‌ژیر پي دهر بښي و توله‌م لي بكه‌يته‌وه! "گوتم: "نازانم، له‌وانه‌يه بيړيكي وه‌هام له ميشكداه‌بيټ! پرسبي: "چون نازاني؟" گوتم: "به راستي نازانم، به‌لام حالي حازر بير له شتي وها ناكه‌مه‌وه." گوټي: "زور چاكه، ئه‌دي ئيستا بير له چي ده‌كه‌يه‌وه؟" گوتم: "ده‌ي گوي بگره باپټ بليم بير له چي ده‌كه‌مه‌وه: كه هه‌لده‌ستيت و به‌لاما تيده‌په‌ري، له دواوه نيگات ده‌كه‌م، كه گويم له خسه‌خشي جله‌كانت ده‌بيټ، دلم داده‌خورپټ. كه له ژووره‌كه دهر ده‌چيت، هر هه‌موو قسه‌كانت، وه‌كو خويان، ده‌نگت وه‌كو خوي له گويما دهرينگينه‌وه، له يادگه‌مدا ده‌نگده‌ده‌نه‌وه. به دريژايي شه‌و، كاتي خه‌وتبووي، بيرم له هيچ نه‌ده‌كرده‌وه، ته‌نيا گويم له هه‌ناسه‌ت ده‌گرت. هه‌ستم كرد، دوو جار له‌نيو جڼگاكه‌تدا، گينگلټ دا." به‌ده‌م پيكه‌نينه‌وه گوټي: "ئه‌دي ئه‌وه‌ت بير نه‌ده‌كه‌وته‌وه كه چون له منت ده‌دا؟" گوتم: "نازانم." گوټي: "باشه ئه‌كه‌ر نه‌تبه‌خشم و شووت پي نه‌كه‌م؟" گوتم: "وه‌كو پيشتر پيم گوتيت: خوم به‌ ئاويدا ده‌ده‌م و ده‌خنكيم." گوټي: "له‌وه‌يه به‌ر له‌وه‌ي خوت به‌ ئاويدا بده‌يت، من بكوريت؟"

به‌ده‌م گوټي ئه‌و پرسته‌يه‌وه له‌فكران راچوو. پاشان توپه‌ بوو و له ژووره‌كه وه‌ده‌ر كه‌وت. دواي سه‌عاتيك زقريبه‌وه، زور دلته‌نگ ديار بوو، به‌گرځي و په‌ستي گوټي:

"پارفيون سيميونوفيچ، من شووت پي ده‌كه‌م. نه‌ك له‌به‌ر ئه‌وه‌ي ليت ده‌ترسم، به‌لكو له‌به‌ر ئه‌وه‌ي گويم له‌وه‌ نيه به‌م شيوه‌يه يان ئه‌و شيوه‌يه تيا بچم. هيچ ريگه‌يه‌كي له‌مه‌ باشتريك نابهم، وهره دانيشه، ئيستا شيوت بو دښن." و له‌سه‌ري پويشت: "ئه‌كه‌ر شووم پيكرديت، دلنبايه ژنيكي وه‌فادار و به‌ ئه‌مه‌ك ده‌بم، له‌م پوه‌وه ئه‌رخايه‌ن به‌." توزيك بينده‌نگ بوو، ئه‌وسا له‌سه‌ري پويشت: "جاران وام خه‌يال ده‌كرد كه كاډرايه‌كي نوكه‌رسيفه‌تي، به‌لام من هه‌له‌ بووم وا نيت." "ئه‌وسا به‌رواري زه‌ماوه‌نده‌كه‌ي دياريكرد. كه‌چي دواي هه‌فته‌يه‌ك ديسان هه‌لات و په‌ناي وه‌به‌ر ليبيديف برد. كه گه‌يشتمه‌ پترسبورگ، پني گوتم: "من به‌ ته‌واوه‌تي

گەمژە

دەستبەردارى تۆنەبووم، بەلام گەرەكمە كەمىك زياتر سەبر بكەم، چونكە من
هيشتا خاوەنى خۆم، هيشتا حورى نەفسى خۆم، ئەگەر تۆش دەتەوى
چاوەپوان بكەى، چاوەپوان بكە!..! حالى حازر، وەزەكەمان ئاواهەيه. تۆ ئەمە
چۆن لىك دەدەيتەو لىون نىكولايوفىچ؟

مىرزادە، كە بە خەمبارى دەپروانىيە پوگوژىن، گوتى:

- تۆ خۆت چۆنى دەبينى، چۆنى لىك دەدەيتەو؟

پوگوژىن، تۆرە بوو، هاوارى كرد:

- چما من تواناى بىركردنەوهم ماو؟

ويستى شتىكى دى بلىت، لى له داخا زمانى بەسترا و بىدەنگ بوو.

مىرزادە، جاريكى دى بە نيازى پويشتن هەستا، بە ئەسپايى و بە دەنگىكى
خەيالاولى، وەكو ئەووى وەلامى پرسىاريكى نەينى بداتەو كە خۆى له ناخەو
له خۆى كردبىت، گوتى:

- بەهەر حال، من نابمە كۆسپى سەر پىگای تۆ.

پوگوژىن، لەپەر بوژاىەو و چاوانى كەوتنە پرسنگدان، گوتى:

- من له تۆ تىناگەم بۆچى لەبەر خاترى من دەستبەردارى دەبىت. يانى
ئەمە بەو ماناىيە كە بەيەكجارى دەستبەردارى ئەفنى ئەو بوويت؟ دەمىكە
هەستم كردوو كە خۆشت دەوى. بۆچى بەم پەلەپەلە بۆ ئىرە هاتووى؟ له
پرووى بەزەبىيەو؟ بەدەم ئەو قسەيەو، ژارخەنىك چارەى پوگوژىنى گرژ
كرد. مىرزادە لىنى پرسى:

- يانى پىت وایە من درۆت دەگەل دەكەم، فریوت دەدەم؟

- نا، درۆ ناكەى، باوەرەم بە قسەكەت هەيە، بەلام سەر له هەلوپستت دەر
ناكەم. لەو هەيە بەزەبىيەكەى تۆ له ئەشقەكەى من توندتر بىت.

پقىكى هەوسار پچرى، نىشتە سەر چارەى پوگوژىن.

مىرزادە، بەدەم زەردەخەنەو گوتى:

- خۆشەويستىكەى تۆ له پق دەچىت. لەو دەچى بە جۆرئ تىكەل بووبن
كە جياكردنەو هەيان ئەستەم بىت. خۆ ئەگەر پۆژى له پۆژان ئەو سۆزەش كال
بوو، هەنگى قورەكە خەست دەبىتەو و لەو هەيە كارەساتىكى گەورە
بەقەومى. پارفيون، براى ئازىز من لەمەت ئاگادار دەكەمەو...

گەمزە

- يانى چى؟ پىت وايە سەرى دەبىرم؟

مىرزادە، راپچەكى، بەخامۇشى دەپروانىيە روگوژىن، ئەوسا گوتى:

- بە ھۆى ئەم ئەشق و ڧىانەى ئىستاتەو، لە سۆنگەى ئەم ئازارەو، كە
 ھالى ھازر دەپچىژىت، پوژىك دىت لىتى بىزار دەبىت، پقى لى ھەلدەگىت.
 نازانم چۆن دەتوانى جارىكى دى بەو ڧايىل بىي كەشوو بە تۆ بىكات؟ من
 سەر لەمە دەرنەكەم! كە دوتىنى بەم ھەوالانەم زانى، ھەر چىم دەكرد
 نەمدەتوانى باوەر بىكەم. بە راستى خەمبار بووم. ئاخىر بۆچى دوو جاران تۆى
 سووك و شەرمەزار كىرد، لەسەرى مارەبىرىندا، جىتى ھىشتى؟ ئەمە ماناى
 وايە كە لە شىتك ترساو! . باشە ھەنوگە بۆچى دىسان بايداو، تەو سەر تۆ؟
 چ خاسىيەتتىكى لە تۆدا بەدى كىردو، تەماحى لە پارەكەتە؟ ئەمە گىرمانەيەكى
 نا بەجىيە! بە تاييەتى كە تاكو ئىستا بەشىكى زۆرى سەرۋەت و سامانەكەت
 خەرج كىردو. تۆ بلىتى مەبەستى تەنبا شوو كىردن پىت و بەس؟ خۆ زۆر
 بەئاسانى دەتوانى مىردىكى لە تۆ باشىر پەيدا بىكات، ھەر مىردىكى دى بۆ ئەو
 لە تۆ باشىر، چۈنكە تۆ لەگىنە سەرى بىرىت، لەو ھەشە بە خۆى زۆر بە باشى
 ئاگادارى ئەو بابەتە پىت، تۆ بلىتى بە ھۆى ئەو ھەشە مەيلى تۆى ھەبىت كە
 لەپادەبەدەر خۆشت دەو؟ بەلى، لەو ھەشە لەبەر ئەمە پىت... بىستوو مە ھەندى
 ژن ھەن، كوشتەى ئەو جۆرە ئەشق و ڧىانەن... بەلام...

مىرزادە، بىدەنگ بو، لە ڧىكران راپچوو.

روگوژىن، كە بەوردى سەرنجى ھەر جۈولە و گۆپانىكى دەموچاوى

مىرزادەى دەدا، لىتى پرسى:

- بۆچى كە تەمەشاي وىنەكەى بابىت كىرد، بىزەت ھاتى؟

- بۆچى بىزەم ھاتى؟ لەبەر ئەو ھەشە وىنا دەكرد كە ئەگەر ئەم ئەشق و
 ڧىانە پىر ئازارە نەبوايە، زۆر زوو ۋەكو بابىت لىدەھات: لەم خانوۋەدا دەگەل
 ژنىكى گۆپرايەل و بىدەنگدا دەژىايت، مەگەر بەدەگمەن قسەيەكت لەزار
 ھاتبايەتە دەرى. مەمانەت بە كەس نەدەكرد و بە پىتۈست نەدەزانى مەمانە بە
 ھىچ مەۋڧىك بىكەت، بۆ خۆت كىروكپ، مژولى كارو كاسىي و پارەپەيدا كىردن
 دەبوويت. ئەو پەپەكەى لە ئاخىر ئۆخىرى تەمەنتدا، خوت دەدايە كۆنە كىتبان
 و دوو ۋە نزا و وىرد و تاييەتەمەندىيەكانى دىكەى ئەھلى تەرىڧەت و سونەتى

گه مژه

کۆن و به دوو قامکان ئاماژهی خاچت دهکیشا*.

- رابویره! گالتهم پی بکه! ئه ویش ماوهیهک له وه پیش، که دیکهتی ئهم وینهیهی دا، کوتومت هه مان ئهم قسانه ی تۆی دهکرد. سهیره که ههر دوو کتان هه مان بۆچوونتان ههیه!

میرزاده، به کونجاوی پرسیی:

- چی؟ چما هاتووه ته ئیره؟

- به لئ، ماوهیهکی زۆر دیکهتی ئهم وینهیهی داو زۆری سه بارهت به پهحمهتی بابم پرسیار کرد، به تیزخه نیکی ئاشکراوه گوئی: "تۆش به تپه پهبوونی پۆژگار دهچیته وه سه ره ئه و، وهکو ئه وت لئ دیت. پارفیون سیمیونوفیچ تۆ کومه لئیک که لکه له و خولیا ی توند په وانهت ههیه، ئه گهر زیره کی خۆت نه بوایه، له وه بوو بیگه یانده بایته سبیریا، بیخستبایته زندانه وه. تۆ زۆر زیره ک و هۆشیاری (ئیدی باوه ر ده که ی یان نا، ئه وه دهقی قسه کانی ئه و بوو. یه کهم جار بوو که قسه ی وام لئ ده بیست.) ئه و جا له سه ری پۆیشت: "له وه بوو ههر زوو واز له هه موو ئهم تور په هاتانه ی ئه مپۆکهت بیئی، چونکه خوینه واریت نییه، ئیدی ده ره به ست خۆت بۆ پار په یداکردن ته رخا ن ده کرد. ههنگی وهکو بابت ده گهل دارو دهسته و موریده سکوپیه کانتدا (Scopstsi) له م ماله دا ده مایته وه و له گین بوو له ئه نجامدا بجیته سه ره ئایینه که ی ئه وان، ئه وهنده پار ه خۆشه ویستی، له گین بوو نه ک دوو ملیۆن، به لکو ده ملیۆن رۆبل کۆ بکه یته وه، به لام ویرای هه موو سهروهت و سامانه کهت له گین بوو، به سه ره کیسه زی ره کانتته وه له برسا بمریت، چونکه تۆ هه رچییه ک ده که ی به وه په ی تاسه و تامه زرۆیی و چا وچنۆکی ده یکه ییت، تۆ دیل و ئه سیری، چا وچنۆکی ت ده قاوده ق، وشه به وشه ئه وه ی پیگوتم. پینشتر قهت به و شیوه یه قسه ی ده گهل نه کردبووم، چونکه به زۆری باسی شتی بیتایهخ و تور په هاتی ده گهل ده کردم، یان تانه وته شه ری لیده دام. ئهم جاره شیان، به گالته و توانجه وه دهستی پی کرد، به لام دوا یی زۆر په ست بوو. کون به کونی ئهم ماله گه را، له وه ده چوو له شتی ک بترسی ت. پی م گو ت: "هه هه موو ئه مانه ده گۆریم. تاز ه ی ده که مه وه، یان بۆ زه ما وهنده که مان خانویه کی دیکه ده کړم." گوئی: "نا، نا، هه یچ شتی ک مه گۆره. با به م ده قه وه بمینی، هه ز

گەمزە

دەكەم كە شووم پى كىردىت، لەلای دايكت بىم. بىردىم بۇ لای دايكم، بە يەكترىم ناساندن، بە جۆرى پىزى دايكى گىرتىم، لە تۆ وایە دايكى خۆيەتى. دايكم دوو سالا نەخۆشە، مېشكى تەواو نىيە، لەوەتای بابم مردووە، وەكو مندالى لى ھاتووە. قسە ناكات، لە جىيى خۆى ناجوولئى، لاقى ئىفلىج بوون. بە جوولەى سەر خىزھاتنى ئەوانە دەكات كە سەرى دەدەن. ئەگەر نانى بۇ نەيەنن، سى پۆز لەوئى بىكەوئى داواى خواردن ناكات. دەستى راستى دايكم گىرت، قامكەكانىم بە يەكەوہ چەسپاندو گوتىم: "دايكە، بە ئاماژەى خاچ، دووعاى خىرى بۇ بكە، دەيەوئى شوو بە من بكات." ھەنگى بەگەرمى دەستى دايكىمى پامووسى و گوتى: "پىدەچى دايكت پەنجى زۆرى كىشايى." پاشان كە ئەم كىتەيەى لە سەر مېزەكە بىنى، لىنى پرسىم: "چىيە، مېژووى پرووسيا دەخوئىتەوہ؟" (بە خۆى جارېك لە مۇسكو پىنى گوتبووم: "بۆچى خۆت فىرى خۆيتەوارى ناكەيت؟ ھەول بدە كەمېك خۆت خۆيتەوارو پۆشنېر بكە، بۇ نموونە مېژووى پرووسيا، لە دانانى سولوفىيف بخۆيتەوہ، چونكە تۆ ھىچ نازانىت!" و لەسەرى پۆيشت: "زۆر چاكە. بەردەوام بە! ئەگەر پازى بيت، لىستىكى ئەو كىتەبانەت بۇ ئامادە دەكەم كە پىويستە لە سەرەتاوہ بىانخوئىتەوہ. پازىت؟" قەت پۆژىك لە پۆژان بەو شىوہە قسەى دەگەل مندا نەكردبوو. زۆرم پى سەير بوو... ھەپەسام... بۇ يەكەم جار، توانىم لە ژيانما وەكو بەشەر ھەناسەى ئۆخەى ھەلكىشم.

مىرزادە، بە ھەستىكى راستگوئىانەوہ گوتى:

- پارفىون، ئەمەم پى خۆشە، بە راستى خۆشحالم. كى چوزانى؟ لەوہە خوا پىكتان بىنى و پىكەوہ بەختەوہر بىن.
پوگوژىن، بە ھەلچوونەوہ ھاوارى كرد:
- ھەرگىز شتى وا نايت!

- گوئى بگرە پارفىون: ئەگەر راستە و ئەوہندەت خۆش دەوئى، دەبى كارىكى وەھا بكەيت پىزىت بگرىت. ئەگەر كارى وات كرد، دەبى ئومىدى ئەوہشت ھەبى پىكبگەن. من تۆزى لەمە پىش پىم گوتىت كە پىم سەيرە و بگرە ناپەھەتم كە قايىل بووہ شوو بە تۆ بكات. ھەرچەندە لە ھۆى ئەم قايىل بوونەى ناگەم، بەلام بىگومان دەبى ھۆيەكى ماقوول و قەناعەتبەخش لەئارادا

گه مژه

بئ، ئەو لە ئەشق و ڤياني تۆ دلدنيايه، ههلبهته قهناعهتي تهواویشی ههیه که کۆمهلیک سوختهتی باشیشت تیايه. ئەمه جهوههري مهسهلهکهیه و باوهپناکههه جگه لهوه هیچی تر له ئارادا بئ. ئەو قسهیهی که ههنوکه کردت، خۆی له خۆیدا نیشانه و بهلگهه دروستی بۆچوونهکهی منه. تۆ به خۆت دهلێی به زمانیکی جیاواز له جاران دواندووتی، پهفتاری لهگهلتا گۆراوه، بهلام تۆ پیاویکی خانهگومانیت، غیره له ههموو شتیک دهکهیت، بۆیه خراپیهکانی ئەو، زۆر گهوره دهکهیت. مهحاله، بۆچوونی ئەو دهرههق به تۆ، بهو پادهیه خراپ بیت که تۆ وینای دهکهیت. دهنه ههرگیز قاییل نهدهبوو شووت پی بکات، له کاتیکا دهزانیت شووکردن به تۆ، هاوتای خۆکوژییه، ماقووله، بهئانقهست و به پیی خۆی بهره و مهرگ بچیت، یان له ئاوا بخنکینری یان سهر بپریری؟ ناخر کئ به ویست و خوایشتی خۆی بهرهو پیری مهرگ دهپوات؟

پارفیون، بهدهم بزهیهکی تالاهه، گوئی لهوشه له پزۆکهکانی میرزاده دهگرت. میرزاده، که سوور بوو لهسهر بۆچوونهکهی خۆی، به خههینی گوئی: - پارفیون، ئەوه چیت، بۆچی بهم خههینی و شپزهیهه تهمهشام دهکهیت! روگوژین، ئەنجام هاته قسان:

- له ئاوا بخنکینری یان بیته سهر برین! ها... گوايه بۆیه شوو به من دهکات تا بهدهستی من بیته سهر برین! نا...ماقوله میرزاده، تا ئیستا پهیت به جهوههر و کرۆکی مهسهلهکه نهبردیت؟ - له مهبهستت تیناگهه.

- لهگینه لیم تینهگهیت!... بۆیه خههکانیک سهبارهت به تۆ دهلێن که بریک کۆرفامه!!! ناستاسیا کهسیکی دیکهی خوش دهوئ. تیدهگهه؟ پیک وهکو چون من خوشم دهوئ، ئەویش بهو ئاوايه پیاویکی دیکهی خوش دهوئ. دهزانی ئەو پیاوه کیه؟ "توی!" چی؟ نهتهزانی؟ - من؟

- بهلئ، تۆ. له ئاههنگی سالیادی له دایکبوونهکهیدا، ههزی لئ کردیت، بهلام دهزانیت، مهحاله بتوانی شوو به تۆ بکات، چونکه دهزانیت ئەگه شوو به تۆ بکات دهبیته مایهه ناوژپانت، ژیان ویران دهبیت. به خۆی دهلێت: "ههموو خههکی دهزانن من چ ژنیکم." بیهپهرده ئەو قسهیه دهکات، پووبهپوو، بئ هیچ

گەمژە

له پرووداماننیک، به ئاشکرا به خۆمی گوتوو، که حەز ناکات بێت به مایه ی ناوژپانی تۆ و وێرانکردنی ژیاونت، به لام سه بارهت به من، من گرینگ نیم، چاوم دهره هات، ده توانی شووم پێ بکات، من ئه وەم له لای ئه و، ئه وە قه دری منه له لای ئه و، ئه مهت له بیر بێت!

- ئه گەر وایه چۆن وهختی که له تۆ هه لات و هاته لای من، دوا یی له منیش هه لات تا...

- تا بگه پێته وه بۆ لای من؟ ها... چما پیاو هه یه یزانی چ خه یالێکی له مێشکدایه، نیازی چیه؟ هەر دهمه ی له سه ر ئه قلیکه، ده لێی تووشی هه یستریا بووه، پۆژی دێ پێم ده لێت: "هه رچهنده شووکردنم به تۆ وه کو ئه ویه خۆم بخه مه پرووباره وه، به لام په له بکه، با زهما وهنده که مان بکه ی!" به هه شتاو ده روات خۆی ئاماده ده کات، پۆژی زهما وهنده که دیاری ده کات... هه ر که وهخته که نزیک ده بێته وه، گێچی هه یستریا که ی به رز ده بێته وه یان خه یالێکی دیکه ی به مێشکا دیت، مه گەر هه ر خوا سه ری لێ ده ر بکات! به خۆت دیتووته که ده گری، پێده که نی، وه کو شیت دێ و ده چیت. بۆیه هه یچ سه یر نییه که له دهستی تۆش هه لێت! بۆیه لای تۆ نه مایه وه، چونکه ده یزانی چه ندی خۆش ده وێی، تهحه مولی ئه و خۆشه و یستییه ی خۆی نه ده کرد. تۆ تۆژی له مه پێش گوته که من له مۆسکۆ دۆزیومه ته وه. ئه مه راست نییه. به لکو خۆی له تۆ هه لاتبوو، به هه شتاو هات بۆ لای من و گوته: "پۆژی زهما وهنده که دیاری بکه، من ئاماده م. ده ی شامپانیا بێته با بخۆینه وه و برۆین گوێ له گۆرانی کێوه لی و قه ره جان بگرین!" ئه گەر من نه بوایه م، له مێژبوو خۆی خه سته بووه پرووباره وه، ئه مه راستی مه سه له که یه، بۆیه ئه مه ی نه کردوو، چونکه من له مه رگیش کوشنده ترم. له پرووی رق و کینه وه شووم پێ ده کات، باوه ر بکه ئه گەر شووم پێ بکات، له رقا ده یکات. به جۆره تۆله یه کی ده زانیته.

میرزاده هاواری کرد:

- ئه دی تۆ چۆن پازی ده بی که... چۆن...

به لام قسه که ی ته واه نه کرد، به ترسه وه ده یروانییه روگۆژین.

پوگۆژین، به ده م ژارخه نیکه وه لێی پرس ی:

- بۆچی، پرس یاره که ت ته واه ناکه ی؟ حەز ده که ی پیت بلێم هه نوکه بیر له

گەمزە

چی دەکەیتەوه؟ تۆ لە دلی خۆتا دەلتی: "چۆن دەتوانی شووی پێ بکات؟ ئاخر شتی وا چۆن دەبیت؟" من دەزانم کە تۆ وا بیر دەکەیتەوه...

- پارفیون، بۆتی دووپات دەکەمەوه کە من بەو مەبەستە بۆ ئێره نە هاتووم، بیری واشم لە میتشکا نەبووه.

- دەشیت بەو مەبەستە نەهاتبی. دەشیت لە سەرەتاوه ئێو بیرەت لە میتشکا نەبووبی، بەلام گومان لەویدا نییه، کە نهوو ئێو بیرەت لە میتشکدايه. بەسە، پێویست بە گەنگەشە ناکات! بۆچی وا شلەژایت؟ ماقوولە، پێشتر بەمەت نەزانی بیت؟ بە راستی پێم سەیره!

میرزاده، بەوپەڕی هەلچوونەوه و لە بن لیوانەوه گوتی:

- پارفیون، ئێوه هەر هەمووی زادهی غیرهیه! غیره لە لای تۆ بووه بە نەخۆشی... تۆ موبالغە دەکەیت، بێ ئینسافی باش نییه... ئەمە چیه، چی دەکات لێره؟

پارفیون، بە لەز ئێو کێژدەهێ لە دەست میرزاده سەند کە لە سەر میزەکه، هەلی گرتوو، کێژدەکەهێ لە دەست سەند و لەسەر میزەکه، لە نزیکی کتێبیکەوه دای نایهوه و گوتی:

- واز لەمە بێته!

میرزاده، لەسەر قسەکەهێ ڕۆیشت و گوتی:

- کە گەیشتمە پترسبۆرگ، هەموو ئەمانەم لە بەرچاو بوو، وەک بلێی دلم خەبەری داوو... حەزم نەدەکرد بێم... دەمویت هەموو پەيوەندییهکانی خۆم دەگەل ئەم شارەدا فەرامۆش بکەم، هەموو یادگارییهکان لە میتشکی خۆم دەرێکەم. هەر هەمووی لە دلی خۆدا پێشەکش بکەم! دەيسا من دەپۆم، بە خوات دەسپێزم!... بەلام ئەمە چی دەکات لای تۆ؟ ئەمەت بۆ چیه؟

تۆمەز، میرزاده، جاریکی دی، بەدەم قسەکردنەوه، بە بێ ویستی خۆی، کێژدەکەهێ هەلگرتوو، ڕوگوزین بۆ جاری دووهم کێژدەکەهێ لە دەستی ڕاپسکاند و هەلی دایە سەر میزەکه. کێژدەکه، کێژدیکێ ئاسایی بوو، دەسکەکەهێ لە شاخی کەلهکێوی بوو، دەمەکەهێ نزیکەهێ پازدە سانتیی مەتر دەبوو، پانییهکەشی هاوتەرازی درێژییهکەهێ بوو.

ڕوگوزین، کە بینی، میرزاده زۆر بەوه تیک چوو کە دوو جار کێژدەکەهێ

گەمژە

له دەستی سەندەوه، به توپەیی کێردەکە ی نایە دوو تووی کتێبەکە، کتێبەکە ی توو پ دایە سەر مێژیکێ دی.

میرزادە، کە له فکراڤاچووبوو، بەسەرسامی پرسیی:

- ئەم کێردە بۆ کاغەزبێڤین به کار دیتی!

- بەلێ...

- بەلام ئەم کێردە هی باخ بێڤین.

- بەلێ وایە... چما ناکړی بۆ کاغەز بېڤینیش به کار بیت؟

- بەلام ئەمە، زۆر تازەیه.

پوگوزین، بهوێپەری توپەیی، کە له گەل هەر وشەیهکی میرزادەدا، توپەتر دەبوو، هاواری کرد!

- چ قەیدییە؟ یانی ناتوانم ئەگەر حەزبکەم، کێردیکی نوێ بکړم؟

میرزادە، کە چاوی بېڤیوووه پوگوزین، راچلەکی. لێ زوو به زوو وهخۆ هاتەوه و بەدەم پێکەنینەوه گوتی:

- ئەوه چیمانە؟ بۆ دەبی بهو شیوهیه یهکدی بدوینین؟

بمبوره گیانەکەم، من کە سەرم وهکو ئیستا قورس دەبیت و ئیدی هواسم به جارێ پەرت دەبی و خەیاڵم دەروات. ئەلهەقی به هیچ جۆری نیازی ئەو پرسیارەم نه‌بوو. خەیاڵم پویششت و ئەو پرسیارەم له‌بیر چوو کە دەمويست بیکەم، به‌هه‌رحال به‌خوات دەسپێرم.

پوگوزین گوتی:

- لەم پێکەیه‌وه مه‌پۆ.

- بیرم چوووه‌وه!

- به‌دوای منا وەرە! پێگاکەت نیشان دەدەم!

گەمژە

پەراویز:

* - 'Scopets' واتە خەسیو، ئەمانە فیرقەیکە ئایینی بوون، کە ئەندامەکانیان لە پرووی تەعەسوبەووە خۆیان دەخەسەند، بە زۆری کاری سەپافیان دەکرد.

* - 'بۆرژوای فەخری بە میرات...': زۆریەکی هەرە زۆری بازرگانان لە ناوەراستی سەدەی نۆزدەدا، جووتیار بوون و لە پێگەی بازرگانییەو دەولەمەند بووبوون. جا ئەوانەکی کە ئابوونەکی ئەندامیەتی چینی بازرگانیان نەدەدا، دەهاتنەووە خوارێ بۆ چینی جووتیار و دێهاتی. ئیدی یاسادانەر بۆ چارەسەری ئەم هەستە چینیەییەکی کە لە مەیدانی بازرگانیدا پەیدا بووبوو، دوو چینی لەوانەکی ئابوونە و باجیان نەدەدا دامەزراند بە ناوی: 'چینی بۆرژوای کریکار' و 'چینی بۆرژوای فەخری بە میرات'.

* - 'سولوفیف...': ناوی سیرگی میخائیلوفیچ سولوفیفە (۱۸۱۰-۱۸۷۹) کە لە میژوونوسە گەورەکانی پووسیایە، گەورەترین کاری 'میژووی پووسیایە' کە بە ۲۹ بەرگ لەنێوان سالانی ۱۸۵۱-۱۸۷۹ واتە هەر سالەکی بەرگی بۆ بوووە و لە سالی ۱۸۹۷دا لە حەوت بەرگدا چاپ کرایەووە. دۆستویفسکی زۆر دڵبەندی ئەم کتییە بوو، کە لە سالی ۱۸۶۷دا سەفەری هەندەرائی کرد، چەند بەرگیکی کتییە ناخبری دەگەڵ خۆیدا برد.

* - 'موریدانی تەریقەتی کۆن...': مەزەبی 'راسکولنیک' ییشی پێدەگوتریت، ئەمە مەزەبی باوەردارانی کۆن و سونەتی، دەگەریتەووە بۆ سەردەمی ئەو دووبەرەکیە ئایینیەکی کە لەپاش پەرورمە ئایینیەکانی پەتریارک نیکوندا پرووی دا.

* - 'لەجیاتیی ئەسپ، زین لە مانگا بکریت...': یەکیکە لە قسە باوەکانی پووس.

* - 'پاپایەک لە ئیمپراتۆریک...': ئاماژەیکە بۆ هنری چوارەمی ئیمپراتۆری ئەلمانیا کە هاوو بۆ داوای بوردن و کەفاره لە پاپا گریگۆری حەوتەم، لە سالی ۱۰۷۷دا.

* - 'بە دوو قامکان ئاماژەیکە خاچت دەکێشا...': ئەوە شینواری 'باوەردارانی کۆن' بوو لە خاچ کێشاندا.

فەسلە چوارەم

بە ھەمان ئەو ژوانەدا تێپەڕین کە میرزادە لیتی انەو ھاتبوو ژیورەو. پوگوژین، لە پێشییەو دەپۆشت و خۆیان بە ھۆلە گەرەکی میواندا کرد، کە تابلۆی جۆراوجۆر بە دیوارەکانیەو ھەلواسرا بوو، ھەر ھەمووی وینە مەترانان و دیمەنین سروشتی تیکەل و پیکەل بوون و پیاو سەری لێ دەر نەدەکردن. تابلۆیەکی سەیر بە سەرروی ئەو دەرگایەو ھەلواسرا بوو کە بەسەر ژووریکێ دیدا دەرگایەو. تابلۆیەکی سەیر بوو، درێژییەکی دوو مەتر پانییەکی ھەر سی سانت دەبوو. ئەمە وینە عیسا مەسیحی فریارەس بوو، لە کاتی ھێنانە خوارەو ھەسەر خاچە.

میرزادە، نیگایەکی بلەزی وینەکی کرد، دەرگوت شتیکی بیر کەوتەو، بەلام نەوہستا، ھەزی دەکرد لە دەرگاکی وەدەر بکەوێت. دلی تەنگ بوو، خوا خوای بوو زووتر لەو مالە وەدەر کەوێ، لێ پوگوژین، لەناکاو لە بەردەم تابلۆکەوہستا و گوتی:

- ھەر ھەموو ئەم تابلۆیانە کە دەیانینی بابی پەحمەتیم لە ھەرچە بازاردا یەکی بە یەک-دوو پۆبلی کرپون. ھیواوەتی ئەم شتانە بوو. پیاویکی پسپۆر تەمەشای کردن، گوتی: ھیچیان ئەسل نین و گشتیان بێباوەختن، تەنیا ئەم تابلۆیە سەرروی دەرگاکی بەگەن کرد، کە بابم ئەویشی بە دوو پۆبل کرپی بوو...

جاریکیان، پێش ئەو ھەسەر بابم بمریت، کابرایەکی لێپیدا بوو سی سەد و

گه مزه

په نجا پږېلى دايه. ئىشان دمتریچ سافلیوف، که بازرگانیکى دهوله مهند و هونه ردوسته، جاریکیان چوار سهد پږېلى دايه. ههفته ی رابردوو به سیمون سیمونوفیچی برامی گوتبوو که پینچ سهد پږېلى ده داتی، به لام من ره فزم کرد و لیبراوم بق خومی هه لبرگرم.

میرزاده، ئه مه ی به هه ل زانی، به دیقت له تابلوکه ورد بووه وه، گوتی:
- به لام... به لام ئه م تابلویه تهقلیدی تابلوکه ی هانس هولینه*، هه رچه نده من له م بواره دا شاره زاییه کی ته واوم نییه، به لام ده توانم بلیم لاساییکردنه وه یه کی زور عاله. جاریک له هه نده ران، نوسخه ئه سله که ی ئه م تابلویه م دیتوو و قهت له بیرم ناچیته وه، به لام چی... ئه وه چیته؟
پوگوژین، له ناکاو تابلوکه ی جی هیشته و کهوته ری، هه لبه ته ئه م رهفتاره زاده ی، ئه و گورانه کوتوپره بوو که سه رو دلی پوگوژینی گرت.
میرزاده، سه ری له وه سوور ما که پوگوژین چۆن له ناکاودا، ئه و قسه یه ی بری که خوی دای مه زرانده بوو و ته نانه ت، وه لامی پرسیاره که ی ئه ویشی پشتگوئی خست. ئه مه ی پی سه یر بوو.

پوگوژین، دوی چهند ههنگاوێک، له ناکاودا له میرزاده ی پرسى:
- ئه ری لیون نیکولایوفیچ... ده می بوو ده مویست ئه م پرسیاره ت لی بکه م: تو باوه رت به یه زدان هه یه یان نا؟
میرزاده، بی هیچ هه لوه سته یه ک گوتی:
- چ پرسیاریکی سه یره... ته مه شاکردنه که ت غه ربیه!
پوگوژین، که میک بیده نگ بوو، له تو وایه پرسیاره که ی خوی فه راموش کرد، ئه وسا له ژیر لیوانه وه گوتی:

- چه ز ده که م سه یری ئه و وینه یه بکه م.
میرزاده، به دهم بیرۆکه یه کی کوتوپره وه هه لی دایه و گوتی:
- ئه و وینه یه؟ ئه و وینه یه؟ ئه و وینه یه له گینه باوه ری هه ندی که س سه لب بکات!

پوگوژین، به شیوه یه کی چاوه پوانه کراو، قسه که ی میرزاده ی سه لماند:
- راسته... باوه ری پیاو سه لب ده کات! ...

گه مژه

هه نوکه گه یشتبونه بهر دهرگای دهره وه. میرزاده له پپ وهستا و گوتی:
- چوڼ؟ من گالته م کرد، که چی تو قسه کهت زور به هه ند گرتووم! بوچی
پرسیت که ئایا باوه پم به یه زدان هیه یان نا؟

- هه و... بی مه بهست.. له میژبوو ده مویست ئه و پرسیارهت لی بکه م.
له م پوژگارهدا زور کهس هه ن که باوه پیان به خوا نییه. تو له هه نده ران
ژیاوی. دنیات زیاتر دیتووه. راسته، وهکو جاریک کابرایه کی مهست پیی
گوتم، گوايه ژماره ی ئه و که سانه ی لیژره، واتا له پووسیا، باوه پیان به خوا
نییه، له هه موو ولاتیکی دی زیاترن؟ ئه و کابرا مهسته پیی گوتم:
خوانه ناسی بو ئیمه ئاسانتره له خه لکی تر، چونکه ئیمه له وان
پیشکه وتووترین...

پوگوژین، ژارخه نیکی بو کرد، هه رکه کوتایی به پرسیاره که ی هینا، له پپ
دهستی خسته سهر دهسکی دهرگاکه، دهرگاکه ی کرده وه و چاوه پروانی کرد
تا میرزاده له پیش ئه وه وه و ده ربه که وئ. میرزاده سهری سوور ما، به لام
پیش ئه و کهوت، پوگوژین، تا بهر قالد رمه کان دوا ی کهوت، دهرگاکه ی به
نیمچه داخراوی هیسته وه. ئیستا هه ر دووکیان پووبه پرووی یه کدی
وه ستابوون و زهق زهق دهیانروانییه یه کدی، له وه دهچوو نه زانن چیبکه ن.
میرزاده، دهستی پوگوژینی گوشی و گوتی:

- دهی، خوا حافیز!

پوگوژین، به توندی و به شیوه یه کی میکانیکی دهستی میرزاده ی گوشي
و گوتی:

- خوات له گهل!

میرزاده، ههنگاو یکی نا، ئه و جا ئاوپی له پوگوژین دایه وه و کهوته وه
قسه کردن دهگه لیا. خویا بوو که نایه وئ پوگوژین به و حاله وه جی بیلی.
ئه مه جگه له وه ی که یاده وه ریبه کی کوتوپریشی بیر کهوته وه، بویه ئاوپیکی
لی دایه وه و به ده م پیکه نینه وه گوتی:

- سه بارهت به باوه پ، له بیرمه ههفته ی پابردوو، له ماوه ی دوو پوژا،
تووشی چوار کهنگه شه ی جیاوازی له و جوړه بووم. به یانییهک، له

گه مزه

سه فهریکما به هیلیکی تازهی خه تی شه مهنده فەر، له قیتارا بووم به هاوړینی (س...) * ناویک، چوار دانه سه عاتی ریک گه نگه شه و موناقه شه مان کرد. پیشتر زور شتم ده رباره ی بیستبوو و بوم ده رکه وتبوو که پیاوړیکی خوانه ناسه. به راستی پیاوړیکی پوښنیر و زانا بوو، زورم پنخوش بوو که ده رفه تی موناقه شه و گه نگه شه ده گهل پوښنیر و زانایه کی وا گه وردها بو ه لکه وتبوو. به تایبه تی که پیاوړیکی به ریز و زور به نه زاکه ت بوو، به جوړی قسه ی ده گهل مندا ده کرد، وه کو ئه وهی، له زانست و پر زاناییدا هاوتای خوی بم. ئه م پیاوه باوه ری به خوا نه بوو، به لام ئه وهی به دریژیی گه نگه شه که مان مایه ی سهرنج بوو، ئه وه بوو له گه نگه شه که ماندا، خوی له جه وه هری مه سه له که نه ده دا، له وهش سه یرتر، ئه وه بوو هه موو ئه و خوانه ناسانه ی پیشتر دیتبوومن، یان ئه و کتیبانه ی له و باره یه وه خویندبوومن وه له وه ده چوون خو له قهره ی جه وه هری مه سه له که نه دن، ته نیا به ده وری پواله تی مه سه له که دا ده سووړانه وه. ویستم ئه م سهرنجه ی خوم به هاو سه فهره که م بگه یه نم، به لام له وه ده چوو نه متوانی بی بوی پوون بکه مه وه، یان نه متوانی بی مه به سه که می لی بگه یه نم، چونکه که م و زور لیم حال ی نه بوو...

هه مان ئیواره، له میوانخانه یه کی چکوله ی شاروچکه یه ک لامدا. باس، باسی ئه وه بوو که دوئ شه و، له هه مان میوانخانه دا، تاوانیک پرووی دابوو، ده یانگیرایه وه گوايه دوو دیهاتی، میانسال، ریکوپیک، دوستی کوئی یه کدی، دوا ی ئه وه ی پیکه وه نان و چایان خوارد بوو، ژووریکیان به کرئ گرتبوو و چووبوون بخه ون. یه کیکیان، دوو پوژ بوو، سه عاتیکی بهر باخه لی زیوی، زنجیر زهردی مرواری داری به هاوړیکه ی بینیبوو. پیشتر ئه م سه عاته ی به هاوړیکه ی نه بینیبوو. ئه م پیاوه نه ک هه ر دز نه بوو، به لگو پیاوړیکی زور سه ر راست و ده ستپاک و ئه مینیش بوو، له چاو دیهاتی و جووتیارانی دیکه شدا هه ژار و نه دار نه بوو. که چی به جوړی ته ماحی چوه ئه م سه عاته که خوی پی نه ده گیرا. هه رکه بین ی هاوړیکه ی پشتی کرده ئه و، هه لی کیشایه چه قو و له پشته وه و به پاریزه وه بوی چوو، قهراری خوی

گەمزە

دا، چاوی بېریه ئاسمان و ھىماي خاچى كېشا، لە بن لىوانەو و بە كول
كەوتە دووعا و نزا: "خودايا، بمبوره، خودايا بە مەسىح مەخشە! ھەنگى
ھاوپىكەى وەكو بەرخ گۆشاوگۆش سەر بېرى و سەعاتەكەى نايە تەنكەى
باخەلى.

پوگوزىن، لە قاقاي پىكەنىنىكى ئەوتۆى دا، لە تۆ وایە تووشى ھىستىرىا
بوو. ئەم پىكەنىنەى لەكوئ و ئەو پەستىەى تۆزى لەو پىشى لەكوئ! بە
راستى سەیر بوو. بە دەنگىكى لە پزۆك و بە دەم پىكەنىنەو گوتى:
- خۆشە! يەكەك لە بنى باوەرى بە خودا نىيە و يەكەكى دى ئەو ھەندە
بەدینە، كە بە دەم دووعا و نزاو خەلكى سەر دەبېرى... نا، مىرزادە، نا
براكەم، ئەمە شتىك نىيە لە ھىچە دروست بكرىت، ئا.. ئا.. نا، نا، ئەمە
جوانترىن شتە كە بە عەمراىم بىستىتىم!...

ھەركە پوگوزىن توزىك ھىور بوو، ئەگەرچى ھىشتا شوینەوارى
پىكەنىن بە سەر لىوینەو مابوو، مىرزادە لەسەر قسەكەى رۆیشت و گوتى:
- بەيانى لە خەو رابووم، چووم بۆ ناو شار تا كەمىك بگەریم.
سەربازىكى مەستم بىنى، كە بە لارەلار بەسەر شوستە تەختە فەرەشەكەدا
دەرۆیشت، سەراپای لە قوربا ھەلکشا بوو. لىم ھاتە پىشى و گوتى: "قوربان،
ئەم خاچەم لى دەكرىت، زىو، بىست كۆپىكم بەدەى و ھەلى بگرە". خاچىكى
بە دەستەو بوو، كە كەردبووى بە نەوارىكى كۆنەو، ديار بوو تازە لە ملی
خۆى داكەندبوو، بەلام بە چاو ديار بوو كە خاچەكە لە قەلاى (قصدىر)
دروست كرابوو. خاچىكى گەورەى ھەشت چوكلە بوو كە لەسەر شىوازى
پۆمى پۆژھەلاتى "بىزەنتى" دروست كرا بوو. دراوىكى بىست كۆپىكم لە
بەركەم دەر ھىنا و دام بە يارۆى سەرخۆش، ھەر لەوى خاچەكەم لە ملم
كرد. بە سەروسىمايدا پۆم دەر كەوت كە زۆر خۆشحالە بەو ھى پىنوارىكى
ساويلكەى خەلەتاندوو! يەكسەر پۆمى تا بە پارەى خاچەكەى مەشروب
بخواتەو! ھەلبەتە ھىچ گومانىك لەو ھەدا نەبوو! ھەر شتىكم لە پووسىادا
دەبىنى كارىكى زۆرى لە دل و دەروونم دەكرد. پىشان ھىچم دەر بارەى
ولاتەكەم، پووسىا نەدەزانى، چونكە لەوپەرى غەفلەتدا گەرە بووبووم و

گه مزه

ژيا بووم. خو له ماوهی ئه و پینج ساله شدا که له هه نده ران بووم، ته نیا هه ندی یاده وهری خه یالیم ده رباره ی پووسیا له لا بوو. به دهم پیکردنه وه، له دلی خو دا ده مگوت: نا، نابی په له بکه م و ئه م مه سیحفرۆشه مه حکوم بکه م. مه گه ر هه ر خوا بزانی دلی لاوازی ئه و مه ست و سه رخۆشانه چیی تیایه! دواى سه عاتیک، که بۆ میوانخانه که ده گه رامه وه، تووشی ژنه دیهاتییه که بووم که مندالیکى ساواى به باوه شه وه بوو. ژنه که هیشتا گهنج بوو، ساواکه ی باوه شیشی هه ر مانگ و نیویک ده بوو. منداله که، له وساوه که له دایک بوو بوو، ئه مه یه که م جاری بوو، که بۆ دایکی ده گرژیه وه. ژنه ی تاین له ناکاودا، به وپه ری ئیمانداریه وه هیماى خاچی کیشا. لیم پرسى (ئه وسا هه میشه پرسیارم له خه لکی ده کرد) بۆچی ئاماژه ی خاچت کیشا خانم گیان؟ وه لامی دامه وه و گوتی: "وه کو چۆن یه که م بزه ی ساوایه ک، شادی و له زهت به دایکی ده به خشیته، خواوه ندیش کاتی له عهرشی بالای خۆیه وه، ده روانی و سه یر ده کات گونا هکاریکی په شیمان، راستگویانه و له ناخی دلّه وه پوو ده کاته ئه وو دووعا و نزا ده کات و له به ری ده پاپیته وه، خواوه ندیش به و ئاوايه شاد ده بی و له زهت ده بینى." ئه مه ته قریبه ن ده قی ئه و قسانه یه که ئه و ژنه ساویلکه دیهاتیه به منی گوت. تو بزانه چهند به زمانیکی ناسک، چهند به پروونی و پهوانی، چهند راستگویانه گوزارشتی له جه وهر و روحی هه موو ئایینی مه سیحایی کردوه، به ئاشکرا ده لیت که خواوه ند بابی هه موومانه، دلخۆشیی خوا به مروّف، وه کو دلخۆشیی باوکه به منداله که ی! که ئه مه هزرو ئه ندیشه ی په سه نی مه سیحاییه! جا بیهتته به رچاوی خۆت که ئه مه قسه ی ژنیکی دیهاتی ساده یه. هه لبه ته ئه و ژنه دایک بوو. کئ ده زانی له وه یه ژنی هه مان سه رباز بووی که بۆم باسکردیت. گوی بگره پارفیون، تو که میک له مه پیش پرسیارى ئه مه ت لی کردم، فه رموو ئه مه وه لامی منه: جه وهر و کرۆکی هه ستی ئایینی له گشت بیرکرنه وه یه ک، له هه موو کاریکی خراپ، له گشت تاوانکاری و هه مووم پپچکه و پپبازیکی خوانه ناسی به ده ره. ئه م هه ست و سوژه، پازو نه ئینییه کی تیدایه که قهت به به لگه و بۆچوونی خوانه ناسان نایه ته که شف

گه مزه

کردن و ههتا ههتايش هه بهو جوړه و بهسهر موري دهمنيتهوه، من گهيشتوومهته ئهوقهناعهته. يهكيك لهوقهناعهتانهي كه دواي گهپانهوهم بو پووسيا، لام پيدا بووه، ئههيه. پارفيون، زور كار ههيه دهبي بكرئ، باوهپكه زور كار ههيه دهبي لهولاتهكهماندا، له پووسيا دا بكرئت! بيري خوتي بينهوه كه وهختي له موسكو بووين چون ديدار و گفتوگومان دهكرد... من ههركيز ههزم نه دهكرد بو ئيره بگهپيمهوه. ههركيز وينا م نه دهكرد تو ليتره بينم و بهم شيويه پووبهپووي يهكتر بينهوه. بهههرا حال ئهوهي چوو چوو. خودا حافيز، ئهسپاردهي يهزدان بيت!...

ميرزاده ئهوهي گوت و وهر چهرخا و به قالدرمهكاندا داگهرا. كه گهيشته ههوشوكهكهي ژير قالدرمهكان، پارفيون لهسهرئ را گازي كرد:

- ليون نيكولا يوفيچ! ئيستا ئهوخاچت پتبه كه له سهربازهكهت كړي؟
ميرزاده، وهستاو گوتي:

- بهلئ، پتبه.

- پيشانمي بده.

ميرزاده، ئهواوايهي پي سهر بوو، بو چهند ساتيک، دوو دل، وهستا. ههنگي به قالدرمهكاندا سهر كهوت، خاچهكهي له ژير كراسهكهيهوه، به بي ئهوهي له ملي دابكهنئ، دهرهيتا. پوگوژين گوتي:

- ئه مخاچه بده به من.

- بوچي؟ تو...

- من ئهوهي تو له مل دهكه م و توش ئهوهي من له مل بكه...

- دهتهوي خاچهكانمان بگوپينهوه*؟ به دلي تو! پيم خوشه. دهبين به برا.

ميرزاده، خاچه قهلايهكهي داكهند و پوگوژين خاچه زيړهكهي داكهند و گورپانهوه. پارفيون، مات و بيدهنگ بوو. ميرزاده نهك هه پتي سهر بوو بهلكو زوريشي له بهر گرانوو كه بيني، برا ئاينيهكهي، هيتا هه پهست و توپه و بهگومانه و بزه تال و توانج ئاميزهكهي نهپهويوهتهوه و بهلاي كهمهوه ناو به ناو خوي دهنوينئ. پوگوژين ئهناج، به بيدهنگي دهستي

گەمژە

مىرزادەى گرت، ماوەيەك بە بى جۆلە، وەكو ئەوەى نەتوانى بىر يار بدات، لە جىيى خۆى وەستا. ئەنجام بەگەل خۆى خست و بەئەسپايى و لە بن لىوانەو پىي گوت: "وەرە". بە حەوشۆكەكەى قاتى خوارەو دا تىپەپىن، لە زەنگى دەرگايەكى بەرانبەر دەرگای چوونە دەرەو هەيان دا، پىرەژنىكى قەموورى رەش پۆش كە سەرپۆشكى بە سەرا دا بوو، بەز دەرگای كردهو، كە پوگوژىنى بىنى، بە بى هىچ قسەيەك كرتۆشى بۆ برد. پوگوژىن بەپەلە چەند پرسىاريكى لىكرد، بى ئەوەى چاوەروانى وەلام بكات، مىرزادەى برە ژوورەو. جاريكى دى بە چەند ژوورىكدا تىپەپىن، ژوورەكان تاريك بوون، كەلوپەلى ناوماليان كەم تيا بوو، مېز و كورسىيەكان پەردەى سپىيان پىدا درابوو. پوگوژىن، بە بى هىچ پرسىيك، يەكسەر مىرزادەى برە ژوورىكى چكۆلەو كە زياتر لە هۆلى پىشوازى دەچوو، بە تەختەيەكى يەجگار لووس ناوبېرىكى بۆ كرابوو، دوو دەرگای بچووك لەم سەر و لەو سەرى ناو بېرەكە هەبوون، لەو ديو ناو بېرەكەو ژوورىك هەبوو، پىدەچوو ژوورى نووستن بىت. لە سوچىكى هۆلەكەدا، لە نزيكى موغەيرىەكدا، پىرەژنىكى ئەندام وردىلە لەسەر قەنەفەيەك دانىشتبوو. لەو نە دەچوو زۆر پىرىت، بەلام قزى بە تەواوەتى سىي بووبوو، هەر كەسىك دىتباى، لە يەكەم نىگادا هەستى دەكرد، كە لە پووى ئەقلىيەو بوو تەو بە منداڵ. جلىكى خورى رەشى لەبەر بوو، مل پىچىكى رەشى لە گەردنى ئالاند بوو، كلاويكى زۆر سىي لەسەر كردهو و كە خەت خەتى بارىكى رەشى تيا بوو. هەر دوو پىي لەسەر تەپلەكىكى چكۆلەى نزم دانا بوو. لە تەنىشت ئەو و پىرەژنىكى لەو پىرتەر دانىشتبوو، يەجگار پاك و تەمىز بوو، ئەويش جلوبەرگى تازىەبارى لەبەر و كلاويكى سىي لەسەر بوو. پىدەچوو خزمىكى هەژارو بىنەواى پىرەژنى يەكەم بى. بە كپى و كپى گۆرەويى دەچنى. وا دەهاتە بەرچاو كە ئەم دوو ژنە، هەر وا بىدەنگ بن و قەت زار هەلنەيەن. پىرەژنى يەكەم، كە پوگوژىن و مىرزادەى بىنى بە پوويانەو پىكەنى، چەند جاريك بە نىشانەى خىرەهاتن سەرى پىزى بۆ دانەواندن.

گەمزە

پوگوژین، دەستی پامووسی و ئەوسا گوتی:

- دایکە، ئەم پیاوێ هەوێی بەپێزم میرزادە لیون نیکولایوفیچ میشکینە. خاچەکانمان گۆپیوەتەوێ. لە مۆسکۆدا بۆ من لە بڕایەکی راستەقینە باشتر بوو، چاکەییەکی زۆری بەسەرمان هەیە. دایکەوێ کووێکی خۆت دووێی خێری بۆ بکە، پێرۆزی بکە. سەبر بکە دایکە، با من یارمەتیت بدەم، قامکەکانت بێنمەوێ یەک تا بتوانی ئاماژە ی خاچ بکێشی.

بەلام پێش ئەوێ پوگوژین فریا بکەوێ، پێرەژن، سێ قامکی جووت کردن و، بەوێی ئیماندارێ و خواناسییەوێ، سێ جاری یەک لەدوای یەک، ئاماژە ی خاچێ بە دەوێ سەری میرزادەدا کێشا. ئەوسا، جاریکی دیکە و بەوێی میهرۆ سۆزەوێ، بەوێی هێمنی سەری پێزو خۆشەویستی بۆ دانەواند.

پارفیون گوتی:

- دە ی لیون نیکولایوفیچ با بڕۆین، هەر بۆ ئەمە تۆم بۆ ئێرە هینا....
کە گەیشتنەوێ حەوشۆکەکە ی بەرقالدرمەکان، جاریکی دی بە میرزادە ی گوت:

- هەرچیەکی پێ بێنی تیناگات، هەلبەتە کەم و زۆر لە قسەکە ی من نەگەیی، کەچی وێرێ ئەوێش پێرۆزی کردیت. یانی بە خۆی و بەخواشت و حەزی خۆی ئەو کارە ی کرد... دەیساکاتی خوا حافیزی هاتووە... ئەسپاردە ی خوا بی....

پوگوژین، بەدەم ئەو قسەییەوێ دەرگاکی کردەوێ. میرزادە نیگایەکی ناسکی گلەیی ئامێزی کرد و گوتی:

- مەل خراپ، با بەلای کەمەوێ بەر لەوێ بڕۆم، دەستت لە ملی بکەم.
میرزادە، ویستی باوەشی بکات، بەلام پارفیون بەئاستەم باسکی کردنەوێ و زوو دایگرتنەوێ نەیدەتوانی بڕیاری خۆی بدات. پووی وەرگێرا تا میرزادە نەبینی، لە تۆ وایە خۆی لە نیگای میرزادە دەپاریزی، حەز ناکات لە باوەشی بکات. لە بن لیوانەوێ و بەدەم پێکەنینی سەیرەوێ گوتی:
- مەترسە! راستە خاچەکەم لێ سەندیت، بەلام لەپێناوی سەعاتیکدا

گەمژە

ناتکوژم!

بەلام پاشان، لەناکاوا چاره‌ی گۆپا. پەنگی زەرد ھەلگەپا، لێوانی کەوتنە
تەتەلە، چاوانی کەوتنە پرشنگدان. ھەر دوو دەستی بەرز کردنەو، باوەشی
گرتەو و بە ھەموو ھێز و توانای خۆیەو باوەشی بە میرزادەدا کرد و بە
دەنگێکی لە رزۆکەو گوتی:

- مادام ھوکی قەدەر وایە ببە بۆ خۆت! ھیی تۆیە، بۆ خۆتی ببە! من
وازی لێ دینم بۆ تۆ! روگۆژینت لە بیر بێ!
ئەوسا میرزادە پەوان کرد و، بێ ئەوێ ئاوپری داو بەداتەو،
بەھەشتاو خۆی بە ئەپارتمانەکەیدا کرد و دەرگاکی لەدوای خۆیەو شلپ
داخست.

پەراویژ:

* - "بەلام ئەم تابلۆیە تەقلیدی تابلۆکە ی ھانس ھولبین...": دەگێرپنەو
گواپە دۆستویفسکی لە سالی ۱۸۶۷دا، لە شاری بال، تابلۆکە ی ھولبینی
"مەسیح لە گۆپا..." (۱۵۲۱) دیتو و واقعیەتی تابلۆکە ی زۆر لە بەرگران و
ناخۆش بوو. دەگێرپنەو گواپە بە ژنەکە ی گوتوو: "ئەم جوۆرە تابلۆیە،
لەوێ ئیمان لەلای پیاو نەھێتی".

* - "س.. ناویک...": لەگینە دۆستویفسکی کاتی ئەم کەسیتیە زۆر
پۆشنبیرە ی کە باوەری بە خوا نیە و پێچکە ی خوانەناسانی گرتوو تە
بەر، وەسف کردوو، مەبەستی ئاژە ی بووبی بۆ نیکولا سبیشنیفی
ئەندامی گروپی یتراشفسکی، کە دۆستویفسکی پاشان وەکو نمونە یە ک بۆ
وینەگرتنی (ستافروگین) ی شا قارەمانی پۆمانی ئەھریمەنان سوودی لێ
وەر گرتوو.

* - "دەتوێ خاچەکانمان بگۆرپنەو...": ھەموو پووسیەکی
ئەرسەدۆکسی لە پۆژی لەدایکبوونیەو خاچکی لە مل دەکرا، خاچکی
تەختە یان ئاسنجاو. گۆرپنەوێ خاچ لەنیوان دوو کەسدا، سرووتیکی
ئایینیە بە مانای برایەتی و بوونە برای پوچی و مەعنەوی دیت.

فەسلە پىنچەم

كات درەنگ بوو، نزىكى سەعات دوو و نىو بوو. مىرزادە، جەنەرال يەپانچىنى لە مالاھە نەبىنى. كارتەكەى بۆ دانائو لىبىرا بىروات بۆ مىوانخانەى (وسى) تا لەوئ سۆراخى كوليا بكات، ئەگەر لەوئ بوو بىدىنى و ئەگەر چووبووە دەرەو نەمەيەكى بۆ بەجى بىلئى.

كاتى گەيشتە مىوانخانەكە پىيان گوت نىكولا ئاردالىونىچ لە بە يانى زووەو دەر چووە و گوتوويەتى ھەر كەسىك پىرسىارى كرد پىنى بلىن: " پەنگە دەوروبەرى سەعاتى سى بگەرپتەو، ئەگەر تا ئەو كاتە نەگەرپتەو، ماناى واىە كە بە قىتار سەفەرى پافلوفسكى كردووە، تا سەرى خانم يەپانچىن (جەنەرال ژن) بدات و لەوئش شىو دەخوات. " مىرزادە لىبىرا كە لە مىوانخاكەدا چاوەپوان بكات و بە دەرەفەتى زانى و داواى خواردنى كرد. بەلام كوليا، نە سەعات سى و نىو و نە سەعات چوار نەگەرپتەو. مىرزادە، لە مىوانخانەكە وەدەر كەوت و بى ھىچ مەبەستىكى دىيارىكراو كەوتە گەشت و گەپان.

ھەواى پىترسبۆرگ، ھەندئ جار لە پۆژانى ھەوەلى ھاویندا زۆر خوشە، دىنا پرووناك و درەخشان و كپ و ھىمنە. بە پىكەوت ئەو پۆژە، يەكئىك بوو لەو پۆژە جوان و دەگمەنانە.

مىرزادە، مودەتئىك، وئىل و سەرگەردان سوورپاىەو. زۆر شارەزائ شار

گه مڙه

نه بوو. هه ندي جار له چوار پيانه کان، له مهيدان و سهر پرده کان و له هه نېر هه نديک خانوو و نه پارتماناندا هه لوه سته يه کي ده کرد. له ناکاو خوی به شيريني فرو شييه کدا کرد، تا لاقه کانی که ميک به سيته وه. هه ندي جار به وپه پي کونجکاو و فزوليه ته وه ده پروانييه پيواره کان و به قوولي سهرنجي ده دان، به لام زور جار، وپراي ته وه ي ده پرواني، هه ستي به پيواره کان نه ده کرد، نه يده زانی له کوپه. له وپه پي نيگه رانی و دوو دليدا بوو، به دم نازاری نيگه رانييه وه ده تلایه وه و هه ستي ده کرد پنيو ستي به ته نيایيه. هه زی ده کرد ده گهل خویدا تاک بکه ويته وه و خوی راده ستي نازاری ته و شپزه ييه بکات و له گه ليا بزی. به بيزار ييه وه، شه پولي ته و پرسيارانه ي که په لاماری دل و دهروونيان ددا، له خوی دوو ده خسته وه، به بي ته وه ي له خوی بگات، له مانای قسه که ي خوی بگات، له بن ليتوانه وه به خوی ده گوت: "تو بلتي من سه به بکاری ته هم هه موو هه راوه نگامه يه بم؟".

نزيکی سه عات شه ش بوو، خوی له سهر شو سته ي سکه ي قيتاری تسارسکوی- سيلو بينييه وه. ته نيایيه کي قورسي تي ئالا بوو، باری ته و ته نيایيه ي نه ده برد. هه ستيکی تازه بالي به سهر دل و دهروونيدا کيشا. پرووناکيه کي پرشنگذار، ته و تاريخييه ي په واندوه که به هوی خه م و په ژاره وه بالي به سهر دل و دهروونيا کيشا بوو. بليتي باقلو فسکی بری، به لام ناشکرا بوو که دوو دله، شتيک، شتيکی واقيعی نه ک خه يالي به روکی ده گريت و پني ده ليت مه رو، سه فهری باقلو فسک مه که. ريک له و کاته دا که دهويست سواری قيتاره که بيت، بليته که ي تووړ دا و په ست و خه يالاوی له ويستگه ي قيتاره که وه در که وت. دواي توزيک، پاش ته وه ي به ناو شه قامه که که وت، له وه ده چوو له ناکاو شتيکی سه يری بير که وتيپته وه، شتيک که له ميژبوو مژولي کردبوو، هزری داگير کردبوو و په ي پينه ده برد. له پر ته و شته ي وه بير که وته وه. له ماوه ي چهند سه عاتی رابردوودا، ته نانه ت پيش ته وه ي بجيت بو ميوانخانه ي (وسي)ش، وه کو ته وه ي منه ي شتيک بکات، له ناکاو پروانی بوويه دهو روبه ري خوی. پاشان بو ماويه کي زور، پتر له نيو سه عات ته و شته ي فه رامو شکردبوو، له ناکاو په شتيو

گه مزه

په ريشان كه وتبووه پروانينى دهوړوبه رى خوى.

به لام هېشتا نهو خه ياله نه خوشانه يه به ته واوړتى به رى نه دا بوو، كه له ناكاو دا ياده وهر ييه كى ديكه له زهين و ميشكيدا دره وشايه وه. بيرى كه وته وه، كه له و دهمه دا منه شتيكى له دهوړوبه رى خويدا كړدبوو، له بهر جامخانه ي موغازه يه كدا وه ستابوو، به تاسه و تامه زړوييه وه غه رقى ته مه شاي شته كانى ناو جامخانه كه بوو بوو. جا دهويست بزاني كه ثايا به راستى پينج دهقيقه يه ك له بهر هه مان موغازه دا وه ستابوو يان نه مه ته نيا زاده ي خه يالى نهو بووه و هه موو شته كانى تيكه لاو كړدووه؟ ثايا نهو دوكان و نهو جامخانه يه و شته كانى ناوى به راستى بوونيان هه بووه يان نا؟ به هه حال، له به يانيه وه هه ستى ده كړد مه يله و نه خوشه، هه مان حالى ليها توه كه جاران بهر له وهى فتيه كه بيگرئ، لتي دههات. دهيزانى و له بيرى مابوو كه له و كاتانه دا، واتا بهر له وهى فتي لى بيت، زور دلى تهنگ ده بوو، شته كانى ليتيكه ل ده بوو، دهمو چاوه كانى لينده گورا، نه گهر زور ته ركيزى له سهر نه كړدبان، به لام شتيكى تاييه تى كړدبوو به به لگه ي نه وهى كه نهو كاته به راستى له بهر دوكانه كدا وه ستاوه. شتيكى ناو جامخانه كه ي دابووه چاو كه به ته قديرى نهو هه ر شهست كوږيكي دههينا، ويراى هه واس په رتى خوى، نه وهى له بير مابوو. بويه نه گهر نهو موغازه يه به راستى هه بوو بيت، ماناى وايه كه نهو شته سهرنجى راكيتشاوه، بويه له بهر موغازه كه وه ستاوه. دياره نهو شته به راستى به نه اندازه يه ك مايه ي سهرنج بووه كه كاتى به و هه موو په ريشانيه وه، له ويستگه ي قيتاره كه وه در كه وتووه، هه ر له بهر چاو و له خه ياليدا ماوه. به رپى خويدا گه رايه وه. به جوړه ترسيكه وه ده پروانيه سه متى راست، بى ئوقره يى و نيگه رانى چنكيان نابووه دلى. موغازه كه له هه مان شوين بوو. نه نجام دوزيه وه! وهختى كه ليبرا بهر و موغازه كه بگه رپته وه نزيكه ي پينج سهر هه نكاويك له دوكانه كه دووړ كه وتبووه وه. به لى نهو شته ي كه له دلى خويدا به شهست كوږيك قه بلاندبووى له شوينه كه ي خوى بوو. ميرزاده، له دلى خويدا گوتى: "هه ر شهست كوږيك دينى، زياتر نايه نى!" پيكه نى، به لام

گه مژه

ئەمە پىنگەننن نەبوو، هېستىريا بوو. هەستى کرد دلى تەنگ و سىنەى قورسە! بە ئاشکرا، ئەو ەى بىر کەوتەو ە کە تۆزى لەو ەپىش، لە ەمان شۆيىندا، لەبەر ئەم جامخانەيەدا، بە توندى ئاوپى دايەو ە، وەکو چۆن بەيانىتەکەى، کاتى لەناکاو بىنى ڤوگوژين نيگاي ڤرپو ەتى، بەو ئاوايە ئاوپى دايەو ە. کە دلىا بوو ەلە نەبوو ە (هەلەتە بەر لەو ەى بکەوتە تاقىش ەر دلىا بوو) بەلەز دوکانەکەى جى هېشت و کەوتە ڤى. دەبوايە بەپەلە بە ەموو ئەو بىرانەدا بچووايەتەو ە. ئىدى بۆى ڤوون بوو ەو ە کە ئەو ەى لەو ىستگەى قىتارەکەدا ڤووى دابوو، حەقىقەت بوو ە نەک خەيال و وەهم، بىنگومان پىشەياتىکى بۆ ەاتوو ەتە پىشى کە پەيوەندى بە نيگەرانى و پەريشانىيەکانى پىشوويەو ە ەبوو ە، بەلام ديسان جۆرە بىزارىيەکى دەروونى بە ڤۆکى گرت، کە نابى بەجىددى بىر لە شتىک بکاتەو ە. ئەو بابەتەى بەتەواو ەتى لە ەزرو بىرى خۆى سڤيەو ە. ەنوکه بىرى لە شتى دى دەکردەو ە. يەکىک لەو شتانەى بىرى کەوتەو ە، ئەو ە بوو کاتى وەختى نۆرە فتيەکەى دەهات، بە ماو ەيەکى زۆر کەم، پىش ئەو ەى فتيەکە بىگاتى (ئەو کاتانەى لە بىداريدا فى دەيگرت نەک لە خەوا) تووشى خەم و پەژارە و دلەنگى و گوشارىکى دەروونى قورس دەبوو، دواى ئەو ە بە ساتىک، مېشکى لەناکاودا وەک بلېنى ەلېت، گر بگريت، دڤى بەو بارە نالەبارە دەروونىيەى دەداو بە جۆرىک دەبوژايەو ە و چەلەنگ دەبوو ەو ە کە زندوويەتى و ژيانى لىدەچۆڤا. لەو ساتانەدا، کە لە درەوشانەو ەى چەخماخەيەک تىژ تىپەڤترو خىراتر بوو، ەستکردنى بە ژيان و خۆ ناسىنى دەهيندەى جارن زىادى دەکرد. ەزرو دلى ڤووناکى ڤووناک دەبوونەو ە، ەرچى نيگەرانى و گومان و دوو دلى و ترسىکى ەبوو، يەکسەر دەڤەوينەو ە و دادەمرکانەو ە و جىگەيان بۆ جۆرە دلىايى و ئاسوودەيىکى بالا و شادى و ئومىدەوارىيەکى لەو ەسفنەهاتوو چۆل دەکرد. جا ئەو ساتانە يان ئەو درەخشىنە تىژ تىپەڤرانە، دەستپىکى نۆرە فتيەکە بوون، دەستپىکىک - کە ەرگىز لە چاوتروکانىک زياترى نەدەخاياند - بەلام ساتىک بوو کە تەحەمول نەدەکرا. دواى ئەو ەى نۆرە

گه مژه

فیتیه که بهری دهدا، وهخو دههاته وه و بیرری لی دهکرده وه، به خوی دهگوت: هر هه موو ئهم دروشین و ساته گوزه رایانه ی که وا زهن ده بهین دروشین و بروسکانه وهی "هۆشی بالا" و "ژیانی بالا"یه، جگه له نهخۆشی هیچی تر نییه، یانی حاله تیکی سهنگه لایه، ئاسایی نیه. ئه گهر وا بی ناکرئ به ژیا نی بالا دابنرئ، به لکو ده بی به نزمترین حاله ت دابنرئ!... به لام ئهم لیکدانه وهیه گه یاندیه ئه نجامگیریه کی یه جگار غه ریب و، بنجبرانه گوتی: "چ قهیدیه ئه گهر ئهم حاله ته نهخۆشی بیت، چ قهیدیه ئه گهر ئهم حاله ته، حاله تی دهروون په ریشیه کی نا ئاسایی بیت، مادامیکی ئه نجامه که ی ئه وه بی، کاتی پیاو وهخو دیته وه و ئه و ساتانه ی وه بیر ده که ویته وه و لیتی ورد ده بیته وه، وهکو بالاترین پله ی جوانی و هاوسهنگی و هاوئا ههنگی ده ی بین، مادامیکی سۆزو گودازیکی بی ویته ی له لا دروست دهکات، سۆز و گودازیکی پر له که مال، میانپه وی، ئارامی و دلنیا یی، ئاویته بوون به نوێژ و نزا، ئارامی خوایی، زاده و ههلقولاوی بوون و ژیا نی بالا؟" ئهم ده ربهرین و گوزارشته ته مومژاویانه، هه رچهنده هیشتا لاواز بوون، به لای ئه وه وه زۆر پوون و مهفهوم بوون. به لام سه باره ت به حاله تی "جوانی" و "خوایی" و به راستی "ههلقولاوی بوون یکی بالا" ئه مانه ی به لاوه حه قیقه تیک بوون که نهیده توانی گومانیا ن لی بکات. ئه مانه. به لای ئه وه وه حه قیقه ت بوون، ئه وه ی له و ساتانه دا، له و ساته تیژ تیپه رده ههستی پی ده کرد، خه یالی زاده ی حه شیشه و ئه فیون و تلیاک و وپاوه ی نهخۆشی نه بوو، له و خه یالاته ناواقعیانه نه بوون که ئه قل ده پوکی نه وه و دهروون ده شیوین. هه رکاتی میرزاده، فیتیه که بهری دهدا و وهخو دههاته وه، به جۆشوخروشه وه حاله ته که ی تاوتوێ ده کرد، ده یگوت نا، نا ئه و ساتانه ئه و په ری هه وله له پای گه یشتن به خودئاگایی و ئه گهر قه راری ئه و حاله ته له یه ک وشه دا چر بکریته وه - ده کریت بگوتریت گوزارشتی راسته وخۆیه له خودی هۆشیاری. ئه گهر له و ساته دا، واته له و دوا ساته ی بهر له نۆره فیتیه که، ده رفه تی هه بوایه و به ئاشکرا خۆی دواندبا، ئه و ده یگوت "به لئ، پیاو ئاماده یه هه موو ژیا نی خۆی له قه به لی ئه و ساته بکات". قه ناعه تی به وه

گه مژه

هه بوو که ئه و ساته به ته نیا، عومریک دینئ. هاوتای عومریکه بۆ خۆی. ههلبه ته میرزاده، زۆر گوئی له لایه نی دیالیکتیکی ئه نجامگیریه که ی خۆی نه بوو: فام کۆری و زهین کویری و دهروون په ریشی و ته نانه ت گه مژه ییشی به زاده ی بی چه ندو چوونی ئه و (ساته بالا) یانه ده زانی، خۆ ئه گهر که سینک ویستبای گه نگه شه یه کی جدی ئه و بابه ته ی ده گهل بکردبا، خۆی لی ده بوارد. ههلبه ته داوهریه که ی وی ده رباره ی ئه و ساته هه له بوو، به لام واقعیه تی خودی هه سته که خۆی به سه ریا ده سه پاند و نیگه رانی ده کردو که میک ئازاری ده دا. ئاخو چۆن ده یتوانی حیساب بۆ واقع نه کات، ئه و واقعیه پشت گوئ بخت؟ چونکه ئه وه ی له و پووی دابوو، به راستی پووی دابوو و ئه ویش له هه مان ساتدا، هه مان ساتی شادی هینی خه فته تبه ردا، به خۆی گوته بوو: ئه و ساته به ته مه نیکی ته و او ده چیت.

میرزاده، پوژیک له مۆسکو، له دیداریکیدا ده گهل پوگوژیندا گوته بوو: "له و ساته دا، مانای قسه نا ئاسایه که ی یوحه نام: " له مه دوا هیچ زه مانیک نامینی* تاراده یه که بۆ پوون بووه وه. ههنگی به ده م بزه یه که وه له سه ری پووی بوو: " له وه یه ئه م ساته هه مان ئه و ساته بی که به شی ئه وه ی نه کردبوو ئاوی ئه و گۆزه یه ی که محمه د پیغه مبه ر له کاتی غه یب بووندا قلیی کردبووه و به رژیته سه ر ئه رز، به لام توانی له و ساته دا، هه ر هه موو ئاسمانه کان ته ی بکات."

به لی، میرزاده، زۆر جار له مۆسکو دا پوگوژینی ده بینی و قسه وباسیان ده رباره ی بابه تین دیکه ش ده کرد. میرزاده له فکران پاچوو: "پوگوژین تۆژی له مه پیش به دایکی گوت که من له مه دوا له جینی برای ئه وم. پوگوژین ئه مپو بۆ یه که م جار به و زمانه هاته گو. به لی، کاتی له پارکه هاوینه چۆله که ی شارا، له سه ر ته ختیک و له ژیر دره ختیکدا دانیشتبوو، بییری له و شتانه ده کرده وه. سه عات نزیکه ی هه وتی ئیوار ی بوو. پارکه که چۆل بوو. هه وریکی ره ش به ری پوژی گرتبوو. دنیا هه ورو هه لا بوو، له وه ده چوو تۆف و زریانیک له دووره وه، به پیوه بیته. میرزاده، له دلی تهنگی خۆیدا ههستی به جۆره چالاکی و ئاسوده یه که ده کرد، هه ر شتیکی

گه مزه

دهره‌کی ده‌بینی کومه‌لئک یاده‌وه‌ری له لا زندوو ده‌بووه‌وه و له‌زه‌تی له‌و
حاله ده‌بینی. هه‌ولی دها ئیستا فه‌رامۆش بکات، له زه‌مانی ئیستا بره‌قن،
هه‌لئیت، به‌لام هه‌رکه سه‌یری ده‌وروبه‌ری خۆی ده‌کرد، جارێکی دی هه‌مان
بیرو ئه‌ندیشه‌ی تاریک، ئه‌و بیروی پر به‌ دل‌ هه‌زی ده‌کرد، له‌ خۆی
بتاریئن، سه‌رو دلی ده‌گرته‌وه. له‌ کوتوپرێکا بیرو که‌وته‌وه، که‌ تازه، کاتی
له‌ میوانخانه‌یه‌کدا، نانی ده‌خوارد، سه‌باره‌ت به‌تاوانیکی سه‌یر، که‌ له‌ شارا
بووبوو به‌ داستانی سه‌رزاران و وێردی سه‌ر زمانی خه‌لکی، گفتوگۆی
ده‌گه‌ل گارسۆنی خوارنگه‌که‌دا کردبوو. هه‌رکه ئه‌و بابته‌ی بیر که‌وته‌وه،
جارێکی دیکه و له‌ناکاودا تووشی حالێکی نااسایی بوو.

ئاره‌زوویه‌کی یه‌جگار به‌هیز، له‌ کۆتترۆلنه‌هاتوو، وه‌سوه‌سه‌ ئاسا، له‌ناکاوا
جله‌وی وێست و ئیراده‌ی له‌ ده‌ست سه‌ند، له‌سه‌ر ته‌خته‌که‌ هه‌ستا، له‌
پارکه‌که‌ وه‌ده‌ر که‌وت. یه‌کسه‌ر به‌ره و په‌خی ده‌سته‌پاست ملی نا. تۆزی
له‌وه‌پیش، کاتی به‌سه‌ر خاکی‌زه‌که‌ی پروباری نیقادا پیتی ده‌کرد، داوا‌ی له‌
پنبواریک کردبوو که‌ پێگه‌ی ئه‌و گه‌ره‌که‌ی پترسبۆرگ، ئه‌و گه‌ره‌که‌ی ئه‌و
دیوی پروباره‌که‌ی پینیشان بدات. کابرا پیتی نیشان دابوو، به‌لام میرزاده
هه‌نگی نه‌چوو بوو بۆ ئه‌و گه‌ره‌که‌، چونکه‌ زانی بووی چوونه‌که‌ی بێفایده‌یه‌.
له‌میژبوو ئه‌دره‌سه‌که‌ی وه‌ر گرتبوو، ده‌یتوانی به‌ئاسانی مالی ژنه‌که‌ی
خزمی لییدیف بدۆزیته‌وه، به‌لام نیمچه‌ دل‌نیابوو که‌ خزمه‌که‌ی لییدیف، له‌
ماله‌وه‌ نابینن. " بێگومان ده‌بی سه‌فه‌ری پاقلو‌فسکی کردبیت، ده‌نا وانه‌بوايه
کولیا، جوابیکی له‌ میوانخانه‌ی "وسی" بۆ داده‌نا " وه‌کو پێکه‌وتبوون. بۆیه
میرزاده که‌ هه‌نوکه‌ بۆ ئه‌وینده‌ر ده‌پۆشت، بێگومان به‌ نیازی دیتی ئه‌و
ژنه‌ نه‌ده‌پۆشت، به‌لکو شتیکی دیکه‌ هانی دها که‌ بۆ ئه‌وینده‌ر بپروات،
کونجکاوییه‌کی تاریک و به‌ ئازار هانی دها. بیروکه‌یه‌کی تازه و کوتوپر
دابوو له‌ که‌له‌ی...

به‌هه‌رحال بریاری خۆی دا، ئه‌وه‌نده‌ی به‌س بوو که‌ بزانی به‌ چ
سه‌متیکدا بپروات و بکه‌ویت به‌ سه‌ر پاسته‌ پێگاکه‌، تا بێخه‌م و سه‌ر له‌ نوێ
ملی پێگا بگریت و بپروات. هه‌رچه‌ندی ده‌کرد و ده‌کۆشا نه‌یده‌توانی

گه مزه

دهستبهرداری "بیرۆکه کوتوپره‌که‌ی" بییت، ئه‌مه‌ی به مه‌حال ده‌زانی. به‌دهم رپوه، به‌وپه‌ری بیتاقه‌تی و به ئازاره‌وه، سه‌رنجی هه‌ر شتیکی دهدا، که ده‌هاته پێی... که‌وته ته‌مه‌شای ئاسمان و پووباری نیفا. ته‌نانه‌ت له رپگادا هه‌ولێ دا ده‌گه‌ل منداڵێکدا بکه‌وته گه‌توگۆ. له‌وه ده‌چوو، فینه‌که‌ی هه‌رشێ بۆ بێنێ. به‌ راستی تۆف و باهۆز، هه‌یدی هه‌یدی نزیك ده‌بووه‌وه. له‌ دووری دووره‌وه ده‌نگی هه‌وره تریشفه‌یه‌ک ده‌هاته.

به‌ بێ هیچ هه‌یه‌کی دیار، یادی خوشکه‌زایه‌که‌ی لیبدیف، که‌ ئه‌و پۆژه له‌ مالی لیبدیف دیتبووی، له‌ هه‌زو زه‌ینی میرزاده‌دا زنده‌و بووه‌وه، هه‌رچی ده‌کردو ده‌کوشا نه‌یده‌توانی یادی ئه‌و کۆره له‌ بیرێ خۆی وه‌ده‌ربنێ. له‌ که‌سیک ده‌چوو یاده‌وه‌رییه‌کی ناخۆش به‌ تۆبزی خۆی به‌سه‌ردا سه‌پاندبێ و ته‌واو بیتاقه‌تی کردبیت و، نه‌توانی له‌ مێشکی خۆی ده‌ربکات، بیسپه‌رته‌وه. سه‌یر ئه‌وه بوو که‌ ئێستا خوشکه‌زایه‌که‌ی لیبدیفی رپک وه‌کو ئه‌و بکوژه ده‌هاته به‌رچاو که‌ لیبدیف له‌ کاتی ناساندنی خوشکه‌زایه‌که‌یدا به‌ میرزاده، باسی کردبوو. هه‌لبه‌ته‌ میرزاده تازه شتیکی ده‌رباره‌ی ئه‌و بکوژه خوینده‌بووه‌وه. میرزاده، له‌وه‌تای بۆ پووسیا گه‌رابوووه‌وه، زۆر شتی ده‌رباره‌ی ئه‌و جوړه چیرۆک و پووداوانه‌ خوینده‌بووه‌وه و بیستبوو، به‌وردی په‌یگیری ئه‌و مه‌سه‌لانه‌ی ده‌کرد. ته‌نانه‌ت کاتی ده‌گه‌ل گارسۆنی خوارنگه‌که‌شدا قسه‌ی کردبوو، زۆر به‌ تاسه‌وه باسی ئه‌و تاوانه‌ی کردبوو که‌ ده‌ره‌ق به‌ مالباتی ژیمارین کرابوو. ئه‌وه‌شی بیر ما‌بوو که‌ یارۆی گارسۆن، پشتیوانی له‌ بیروبۆچوونه‌کانی ئه‌م کردبوو. گارسۆنه‌که‌شی هه‌تایه‌وه به‌رچاوی خۆی که‌ گه‌نجیکی ئارام و زیره‌ک، سه‌لار و سه‌نگین، به‌ سه‌برو ئاقل دیاربوو. له‌ فکران پاچوو و له‌ دلی خۆیدا گوێ: "به‌لام به‌نده‌ ناس هه‌ر خوایه، کێ چوزانی؟ زۆر زه‌حمه‌ته‌ پیاو له‌ جیه‌کی تازهدا بتوانی به‌ئاسانی خه‌لکی تازه‌ بناسیت و په‌ی به‌ ناخیان به‌ریت." به‌لام بۆچوونێکی ره‌شه‌بینانه‌ی له‌مه‌ر پووحی پووسی لا دروست بوو. جا له‌ ماوه‌ی ئه‌م شه‌ش مانگه‌دا چ شتیکی، سه‌یرو نامۆی نه‌بینیوو، شتانی که‌ بۆ وی یه‌جگار تازه‌ بوون، قه‌ت پۆژی له‌ پۆژان نه‌ به‌ خه‌یالیدا هاتبوون و نه‌

گەمژە

تەسەۋریشى دەكردن؟ كى تارىكىستانى دەروونى خەلكى دى دەناسىت،
 دەتوانى پەى بەرىتە ناو تارىكىستانى دەروون و پوحى خەلكى دى، بە
 تايىبەتى دەروون و پوحى پووسى؟ ئەمە مەتەلە مەتەل، بە كەم كەس
 ھەلدەت. پوگوژىن، يەككىكە لەو نمونانە. مىرزادە، ماۋىيەكى زۆرە
 پەيۋەندىيى نىكىكى بە پوگوژىنەۋە ھەيە، پەيۋەندىيى "براينە" بەلام ئاخۇ
 پوگوژىنى ناسىۋە، دەيناسىت؟ مەگەر ھەر خوا بزانتى ئەم پەيۋەندىيە چەند
 ئالۇن، چەند ناھاۋناھەنگ، چەند گونگ و پىر گلەيى و گازاندى و ئاۋاۋە!...
 ئەدى خوشكەزاكەى لىبىدىف بۇ نالىتى.. تەھا كە گەنجىكى فشەكەرۈ دەنى
 تەبىيەت و شەلاتى بو! "ئەرى ئەۋە من چ دەلئىم؟" مىرزادە ئەو پرسىارەى
 لە خۇكرد، چما ئەۋ، ئەۋ مالەى قەتل و عام كرد، ئەۋ شەش كەسەى بە
 جارى كوشت؟ لەۋە دەچى شتەكان تىكەل بىكەم... سەيرە!... ھەستەكەم
 سەرم لە گىژەۋە دەچىت... بەلام كىژە گەرەكەى لىبىدىف چەند پەزا
 سووك بوو... ئەۋ كىژەى كە مندالەكەى بە باۋەشەۋە بوو!... چەند
 سىمايەكى پاك و بىگەردى ھەبوو، پىكەننەكەى چەند مندالانە بوو! لە
 پىكەننى مندالىكى چكولە دەچوو!... شتىكى غەرىب بوو كە ئەۋ دەموچاۋە
 لە بىرىكات و تازە بىرى بىكەۋىتەۋە. لىبىدىف، ئەگەرچى پىتى بە عارىدىا
 دىكوتا تا بيان ترسىنى، پىدەچوو خوشى بوۋىن، زۆرى خوش بوۋىن، بيان
 پەرسىتى، بەلام ئەۋەى چەند و چوونى ھەلنەدەگرت، ۋەكو پوژى پرووناك
 عەيان بوو، ئەۋە بوو كە خوشكەزاكەشى زۆر خوشدەۋىست.

ئاخر ئەۋىك كە ماۋىيەكى زۆر كەمە ھاتوۋەتە ناو ئەمانە، چۇن دەتوانى
 قەزاۋەت و داۋەرى يەكجارەككىيان دەربارە بكات؟ بە چ ھەقىك ئەم جۆرە
 ھوكمە دەدا؟ بۇ نمونە لىبىدىف بگرە: ئايا ئەمپۇكە، بۇ ئەۋ نەبوۋبوو بە
 مەتەل؟ وىتاي ئەۋەى دەكرد بىيادەمىكى وا بىت؟ ئايا تا ئەمپۇكە لىبىدىفى
 بەۋ شىۋەيە دىتبوو؟ لىبىدىف و كونتىس دىبارى... خودايا! خۇ ئەگەر بە
 پىكەوت پوگوژىن دەستى دابايە كوشتن، بەلاى كەمەۋە ئەم
 ھەراۋەنگامەيەى نەدەنايەۋە، ئەم ھەموو ئاۋاۋەيەى بەرپا نەدەكرد، بچى
 ۋەكو بكوژەكەى مالى ژىمارىن، چەكىكى تايىبەتى بداتە كرد و پاشان بەدەم

گه مزه

نۆره شیتاتییه که وه، شهش کهس به که ره تی بکوژی؟! نا پروگوژین، ناچی چه کی تاییه تی بداته کرد... باشه مه علومه که پروگوژین به نیازی کوشتنه؟ میر زاده، به دهم ئه و بیره وه راچله کی و له شهرمه زاریدا پهنگی سوور هه لگه راو به خوی گوت: "شهرم نییه بۆ من، گۆساخی نییه، بهم زه قیه پیشبینی ئه و گریمانه تاوان ئامیزه بکه م؟".

هایم و سه راسیمه له جیتی خوی چه قی. له پر هه موو ئه و پرووداوانه ی تۆژی له وه پیشی و یستگه ی قیتاری پاقلو فسک و نیکولایوفسکی وه بیر هاته وه، ئه و پرسیاره بی په روایه ی که سه باره ت به (نیگایان) له راگوژینی کردبوو، بیر که وته وه، خاچه که ی پروگوژینی بیر که وته وه که حالی حازر له ملیا بوو، پیروژ کردنه که ی دایکی پروگوژین، که پروگوژین به خواستی خوی بۆ لای ئه و ی بردبوو، بیر که وته وه. ته و قه و له هه میزگرتنه ناچاریه که ی سه ر قالدرمه کانی بیر که وته وه، ئه و یه بیر که وته وه که پروگوژین، به خواستی خوی، چاوپۆشی له ناستاسیا کردبوو بۆ ئه و. هه ر هه موو ئه وانه ی وه بیر خوی هینایه وه و ئه و جاش، هه ر ده یروانییه ده و روبه ری خوی... وه کو ئه وه ی بۆ شتیک بگه ریت...- ئه و دوکانه و ئه و شته ی له جامخانه که دا دانرا بوو، ئه و شته ی که له دلی خۆیدا به بایی شه ست کوپتیکی ته خمین کردبوو...- ده ک داوه شی پیاو!... ئه میستا به "نیازه تاییه تی" و "بیره کوتوپره که یه وه" به ڕی خۆیدا ده ڕویشت.

خه م و په ژاره، ده رد و ئازار، بالیان به سه ر دل و ده روونیا کیشابوو. خه ریک بوو به ره و میوانخانه که ی خوی ده ڕویشت، ته نانته چه ند هه نگاو یکیشی به ره و ئه و ئ نا، به لام دوا ی ده قیه یه ک وه ستا، بۆ چه ند ساتیک له فکران راچوو، دووباره درێژه ی به ڕیگای خوی دا. نها له په خی ده سه ت راستا، له پترسبۆرگی که نارا، له نزیک ماله که بوو. چه زی نه ده کرد به هه مان نیازی پیشووی یان به هه مان "بیری تاییه تییه وه" بۆ ئه و ی بپروات، چۆن ئه مه ی به بیرا هات؟ به ئی نه خۆشییه که ی سه ری هه لدا بووه وه، ئه مه جیتی گومان نه بوو، شتیک بوو که گومانی تیا نه بوو: له وه بوو هه ر هه مان پۆژ نۆره فیه ک بیگاتی. هه ر هه موو ئه م دلته نگی و

گەمژە

پەشبینی و ئەو "بیرە تایبەتییە" نیشانەى نزیكبوونەوى نۆره فێهەكەى بوو، بەلام ئیستا دلتەنگی و پەشبینیەكەى پەوییه‌وه‌و، ئەهریمەن هەلات و پۆشت، هەر هەموو دوو دلى و گومانەكانى لە حەوت كیوان ئاوا بوون. دلى لە شادى و خوشیا سەر پێژ بوو! لەمیزبوو ئەوى "ناستاسیا" نەبینیوو. هەستى دەکرد پتویستى بە دیتنى ئەوه و "ناستاسیا"، و... بەلێ... حەزى دەکرد، پوگوزین بدینى. ئەگەر دیتبای دەستى دەگرت و بە دوو قولى بۆ لای ئەو (ناستاسیا) دەچوون. دلى پاك بوو، تەوه... چما دژمنى پوگوزینە، هەفركى ئەوه؟ سبەینى بە تاقى تەنى دەچیت بۆ لای پوگوزین و پێى دەلێت كە دیتویەتى (ناستاسیا). باشە تۆزى لەوه‌پێش، پوگوزین گوتەنى بە تەنیاو بە نهینى بۆ ئەویندەر نەچوو بوو تا ئەو بدینى؟ بەو ئومیدەى بەلكو بتوانى لە ماله‌وه‌ بیدینى، چونكە لەوه دلتیا نەبوو كە سەفەرى پاقلوڤسكى كردییت.

بەلێ، دەبێ ئیدى پەوشەكە بە تەواوەتى پوون ببیتەوه، تا هەمووان بتوانن یەكتر بناسن و دلى یەكتر بە تەواوەتى بخویننەوه. تا لەمه‌ودا، ئەو چاوپۆشییە پر ئائومیدیانه‌ى وه‌كو چاوپۆشیەكەى تۆزى لەوه‌پێشى پوگوزین پوو نەدەن. دەبێ هەموو شتیك بەو پەرى ئازادى و بە راشكاوى ئەنجام بدریت. ئاخۆ پوگوزین تەحەمولى راشكاوى دەكات؟ ئەو دەیگوت كە ئەو ئافرەتەى (ناستاسیا)ى لە پرووى ئەشقەوه‌ خوشدەوێت نەك لە پرووى بەزەییەوه، دواى ئەوه‌شى گوت: "پەنگە بە زەیه‌كەى تۆ زۆر لە ئەشقەكەى من توندتر بێ"، بەلام بە پاستى نەبوو. هم!... پوگوزین و كتیخویندەوه - ئایا ئەمە خۆى لە خۆیدا بەمانای بەزەبى یان دەستپێكى بەزەبى نییه؟ ئایا بوونى ئەو كتیبه‌ لەبەر دەستیا، خۆى لە خۆیدا نیشانەى ئەوه‌ نییه‌ كە بە تەواوەتى لەوه‌ گەیشتوو، دەبێ هەلوێستى لەهەنەر ئەم ئافرەتەدا چۆن بێت؟ نا، هەستى ئەو زۆر لە واز وازى و ئەشقى پرووت قوولتره. ئایا سیمای ئەم ژنە تەنیا ئەشقبزوینە؟ یانى ئەو دەموچاوه‌ بە پاستى شەهوەت ئەنگیزه؟ نەخیر، پازى ئەو دەموچاوه‌ لەو پەنج و ئازارە دایە كە لیوه‌ى هەلدەقوڵیت، هەر ئەوه‌یه‌ كە پوحى

گه مزه

به ران به ره که ی فه تی ده کات. لیره دا، یاده وه ریه کی به سوئ، دلی میرزاده ی هینایه ژان. به لی یاده وه ریه کی به سوئ. ئه وه ی بیر که وته وه، که یه که م جار، نیشانه ی شیتاتی له ناستاسیادا به دی کردبوو، چند ئازاری چه شتبوو، چند خه فه تی خوارد بوو. ئه وه که شفه تووشی ره شبینی و نا ئومیدی کردبوو. گله یی ئه وه ی له خوی ده کرد، چۆن کاتی له وه لات و په نای بۆ روگوژین برد، توانیوو ی دهستی لی بشوات؟ ده بویه له جیاتی ئه وه ی چاوه پوانی هه والی بیت، دوا ی بکه وتایه. چۆن روگوژین تا ئه و کاته نه ی توانیوو نیشانه ی شیتاتی له ودا به دی بکات؟ به لام روگوژین، هه رچییه کی لیده بینی، ده یگتراه وه بۆ هو ی دیکه، بۆ ئه نگیزه ی هه و و هه وه سبازی! چونکه غیره ی لی ده کرد، دیاره ئه وه نه که هه له به لکو گومراییشه. روگوژین مه بهستی له و پیشنیازه ی تۆژی له وه پیشی چی بوو؟ - میرزاده له نا کاوا سوور بووه وه، ههستی ده کرد دلی ده لرزی -.

باشه سوودی گه رانه وه بۆ ئه م بیره وه ریه یانه چی بوو؟ هه ر دوو لا جو ره شیتاتیه کیان تیا بوو. شیتاتیه که دوو لایه نه بوو. میرزاده به ش به حا لی خوی پی و بوو ماقوول نییه پیاو ئه م ئافره ته ی بۆ رابواردن و ئاشقینی خو ش بویت، ئه وه ی به کاریکی حه یوانی و نامرؤقانی ده زانی. میرزاده به خوی گوت: "نا، روگوژین، نه هه قی له خوی ده کات، بوختان بۆ خوی ده کات، دلکی گه وره ی هه یه، سه رریژه له سۆز، هه م جی ئازاری تیا ده بیته وه و هه م جی به زه یی. هه رگافی حه قیقه تی به ته وای بۆ ده ربکه وئ، هه رکاتی بگاته ئه و قه ناعه ته ی که ئه م ئافره ته داماو، ئه م کلۆله، ئه قلی ته وای نییه و نیمچه شیته، شایسته ی به زه ییه. هه نگی له هه موو رابردووی ده بوریت، له هه موو ئه و ئازارانه ده بوریت که له سۆنگه ی ئه وه وه چه شتوویه تی. هه نگی بۆی ده بیت به خزمه کارو برا و براده رو پشت و پشتیوان. به زه یی و شه فه قه ت ده یه نیته وه سه ر پاسته پگا، بۆی ده بیت به په ندو ده رس، چونکه بوونی مرؤف به نده به دلؤقانی و به زه ییه وه، دلؤقانی و میهره بانی تاقه پیوه ری مرؤقانی مرؤقه." میرزاده زۆر په شیمان بوو له و ره فتاره ی ده گه ل روگوژیندا کردی، به ره فتاریکی

گه مزه

نابه جی ده زانی، رهفتاریکی له بهخشین نه هاتوو. نا، ویزدان و پوچی پووسی، نهفسیه تی پووسی، تاریک و گونگ نییه، مه تهل نییه، به لکو ویزدانی تاریکی خوی، گونگ و مه تهل ئاسا بوو، چونکه توانیبوو ئه و جوړه خه یالاته نه نگیته وینا بکات. ته نیا له بهر نه وهی له مۆسکودا، چهند قسه یه کی دۆستانه و خوشی ده گهل پوگوژیندا کردبوو، ئه ی به برای خوی دانا، ئه دی ئه و چییه تی... به لام هه موو ئه وه زاده ی نه خوشی و ورینه بوو... ئه نجام هه موو ئه مه ده قه تی. ئیستاش له بهر چاویه تی که پوگوژین، به چ خه مینی و نا ئومیده که وه پنی گوتبوو "خه ریکه ئیمانی له ق ده بیت!" هه لبه ته ئه و پیاوه کول و کوئانیکی ترسناکی هه بووه. گوتبووی: "حه ز ده که م ته مه شای تابلوکه ی هولبین بکه م." دیاره، مه سه له که ی ئه وه نه بوو که به راستی تابلوی ناوبراوی خوش بویت، به لکو پیویستی به و خوشه ویستی هه بوو. پوگوژین، نه که هه ر که سیک سیه ودایی و شهیدا بوو، به لکو که سیک به ته بیعت کوشیار بوو، ده ویست به هه ر نرخ بووه، باوه پو ئیمانی له ده سچووی، که زوری پیویست بوو، بگیړته وه. ئه پئ، زور ناره حه ت بوو، هه سستی ده کرد ده بی باوه پ به شتیک، به که سیک بیئی! لئ ئه و تابلویه، تابلوکه ی هولبین! چهند سه یر بوو!... ئه نجام که یشتبوو شوینی مه به ست، ئا... ئه وه شه قامه که یه، له گینه ئه م خانوو ئه وه بی که من بوی ده که پیم... به لئ، ئه مه خانوو که یه، خویه تی: خانوی ژماره شازده. که به ناوی خاوه نه که یا دیار بوو هیی خانمی فلیسوفایه.

میرزاده، له زهنگی دا، داوای ناستاسیا فیلیپوفنای کرد. خانمی خاوه ن مال که به خوی ده رگا که ی کردبووه وه به رسقی دایه وه و گوتی ناستاسیا فیلیپوفنا، ئه م به یانییه سه فیری پاقلو فسکی کردوو و چوو به دیدنه ی داریا ئه لکسینفا و "له وه یه چهند پوژیک له نک ئه و بمینیتته وه". خانم فلیسوفنا، ژنیکی کورته بالای، ده موچاو باریکی، چاوتیزی، نیگا مه کراوی، ته مه ن نزیکه ی چل سال، بوو. به جوړه کونجاویه که وه ناوی میرزاده ی پرسى. میرزاده، له هه وه له وه ویستی وه لامی پرسیاره که ی نه داته وه، به لام زوو به زوو له وه هه لویسته ی ژوان بووه وه، تکای لئ کرد که ناوی به ناستاسیا فیلیپوفنا بلیت و له بیرى نه چیت. خانمی خاوه ن مال، به پوو خوشی و به بایه ختیکی زوره وه،

گه مزه

پاسپارده که ی میرزاده ی لای خوی تومار کرد، وه کو ئه وه ی بیهوئی بلی: "خه مت نه بی تیگه یستم!". دیار بوو که ناوی میرزاده کاریکی زوری تی کرد. میرزاده، نیگایه کی خه یالاوی کرد و ههنگی پشتی تی کردو بهره و میوانخانه که ی خوی ملی ریگای گرت، به لام سهر و پرووی ئیستای، زور جیاواز بوو له و کاته ی که له زهنگی دهرگای مالی خانم فلیسوفای دا. له چاو تروکانیکا سهراپای گورپا: رهنگ زهره، بیتاقهت، دلتهنگ و نیگه ران پی ده کرد. ئه ژنوکانی ده له رزین، بزیه کی سهرگه ردان، ویل، ساردوسر و مرده له، ده نیشته سهر لیوه شینه کانی و زوو ئاوا ده بوو: "بیره کوتوپره که ی جاریکی دی سهری هه لدایه وه، میرزاده ههستی کرد جاریکی دی که وته وه دهستی ئه هریمه، به لام چی پرووی دابوو که ئه م حالته ی لی هاتبووه وه؟ بۆچی ئه م له رزه ی لی هاتبووه وه، ئه م ئاره قه سارده چیه، بۆچی دل و دهروونی وا تاریک بووه وه؟

ههر له بهر ئه وه ی ئه و "جووته چاوه ی" بینبووه وه؟ ئه دی بۆ ئه وه له پارکه که دهرنه که وت تا بچی جاریکی دی ئه و چاوانه بیدینی؟ جه وه هری "بیره کوتوپره که ی" ئه وه بوو. له ناخی دله وه ئاره زووی دیتنی ئه و "جووته چاوه ی" ده کرد که توزی له وه پیش دیتنی. دلنیا بوو که له ویندهر، له و ماله دا ده یانبینی. باشه که ئه وهنده تاسه مه ندو په روشی دیتنی ئه و چاوانه بوو، بۆچی که دیتیانی ئه و حاله ی به سهر هاتبوو، شه که ت و ماندوو، هایم و حه یران، شیرزه و په ژمرده بوو بوو؟ مه گه ر پیشبینی ئه مه ی نه کردبوو؟ به لی، به راستی هه مان ئه و چاوانه بوو - ئیدی ئه مه هیه گومانیکی هه لئه ده گرت - که ئه م به یانییه، کاتی له ویستگه ی قیتاری نیکولادا*، له نیو ئاپورای خه لکه که دا دابه زیبوو، بهر پرشنگی نیگایان دابوو. به لی ئه م چاوانه هه مان ئه و چاوانه بوون، کاتی له مالی روگوژین، ده یویست دابنیشیت، ههستی به قورسایان کردبوو له سهر شانی. روگوژین نکۆلی له هه موو شتیک کردبوو. ته نانه ت به دهم بزیه کی ساردو سریشه وه پرسی بووی: "ده بی چاوانی کین بن؟" میرزاده، ئه و پوژه، کاتی له ویستگه ی قیتاری (تسارسکوی* - سیلو) ده یویست به نیازی سهردانی ئاگلایا سواری قیتار بیت، بۆ جاری سییه م ئه و چاوانه ی بینی. ههنگی که لکه له یه کی ئاگرینی که وته سهر که ههر ئه و پوژه

گه مژه

خۆی بگهیه نیتته لای پوگوزین و لینی بپرسیت "ئهوانه چاوی کین؟"، بهلام بهلهز له ویستگه که وهدهر کهوت بوو، ملی ریگای گرتبوو، کاتیک وهخۆ هاتبوووه، خۆی له بهر جامخانهی دوکانی چهقۆ فرۆشیه که دا بینیبوووه. ریک لهو کاته دا وهخۆ هاتبوووه که له دلی خۆیدا تهخمینی نرخێ ئه و شتهی دهکرد که له جامخانه که دا دیتبووی و دهسکه که ی شاخی که له کینوی بوو، به شهست کوپنکی تهخمین کردبوو.

ئههریمه نینکی سهیرو ترسناک، سهراپای داگیر کردبوو و نیازی نه بوو دهست بهرداری ببێ و بهرۆکی بهربدات. هه ر ئه و ئههریمه نه بوو، کاتی میرزاده له پارکه که داو له ژێر دار زه یزفۆنه که دا دانیشتبوو و له فکران راچوو بوو، ئیحای دایه، که پوگوزین له بهیانی زوووه وه، ههنگاو به ههنگاو له دوو یه تی و تاقیبی دهکات، هه ر که بۆی ده ر که وتوو که میرزاده سهفه ری پاقلو فسک ناکات (که ئه مه خۆی له خۆیدا بۆ پوگوزین که شفینکی یه جگار گرینگ و ههستیار بوو) بریاری دا بۆ (ئهو ئی) بۆ هه مان ئه و ماله ی که له گه ره کی پترسبۆرگی کۆن بوو بجێ، تا دوور و نزیک چاودێری ده و روبه ری ماله که و میرزاده بکات که به لێنی دابوو نه چیت بۆ دیدنه ی ناستاسیاو، پتی گوتبوو که به و نیاز و مه بهسته بۆ پترسبۆرگ نه هاتوو.

به وجۆره میرزاده، ئاشوفته حال، به ره و ئه و ماله پۆیشتبوو. بۆیه هه یج سه ی ر نه بوو ئه گه ر پوگوزین له وێنده ر بدینی! پیاوینکی به دب ختی کلۆلی بینی، که زه ی نی تاریک و نوته ک، به لام قابیلی ده رک بوو. ئه و پیاوه نه گبه ته، به دب خته ته نانه ت هه ولی ئه وه شی نه ده دا خۆی په نا بدات. پشتر ئه م پیاوه (پوگوزین) نکۆلی له هه موو شتیک کردبوو، درۆی کردبوو، به لام له ویستگه ی تسارسکوی خۆی په نا نه دا بوو. له جیاتیی ئه وه ی ئه و خۆی وه شیرێ، میرزاده خۆی وه شار دبوو. پوگوزین، له و به ری شه قامه که، له دووری په نجا شه قاویک وه ستابوو، هه ر دووک دهستی له سه ر سنگی تیک هالاندبوو. دیار بوو نه ک نایه وی خۆی بشاریته وه، بگره چه زی ده کرد ببینرێ. له ویدا وه کو داواکار و قازی وه ستابوو، نه ک وه کو... نه ک وه کو چی؟

به لام میرزاده، له جیاتیی لینی نزیک ببینه وه، لاتریسکه ی به ست و وه کو ئه وه ی هه ر نه یدیتی دوور که وته وه، له کاتیکا نیگایان لیکدی هه له نگوت بوو،

گەمژە

بۆچی؟ (بەلێ نىگايان لىكىدى ھەلەنگوت بوو و تەمەشای يەكيان كەردبوو).
باشە بە خۆى بەتەماى ئەو نەبوو بچى دەستى ڤوگوزىن بگريّت و دەگەل
ويدا (بۆ ئەويندەر) بپوات؟ باشە بە نياز نە بوو سبەينى بچيتە نك وى و پىتى
بلى چوو ە بۆ مالى وى؟ مەگەر لە نيوەى ڤىگادا بۆ مالهە، ئەھريمەنەكەى لە
خۆى نەتاراندبوو، دلى لە پى، لىوان لىوى شادى و خۆشى نەبووبوو؟ يان لە
شەخسى ڤوگوزىندا، تۆ بلى لە ڤەوشى گشتى ئەو پياوھدا "بە درىژايى ئەو
ڤۆژە" واتا لە تىكراى گوتار و ڤەفتار و ھەلسوكەوت و نىگا و نۆڤىنى ئەو
پياوھدا شتىك ھەبوو كە بكاتە پاكانە بۆ ترسەكانى ميرزادە و ئىحا دژوار و
سەيرەكانى ئەھريمەنەكەى؟

ھەر ھەموو ئەو شتەنە دەبينران، بەلام شىكردنەو ە ڤافە و شىڤۆفەيان
ئەستەم بوو، ھىچ پاكانەيەكيانىش بۆ نەدەكرا، مەحال بوو بدريتنە پال ھىچ
بنەمايەكى لۆژىكى. وىڤراى ئەو ەش، لەگەل ئەم دژوارى ەشدا، سەربارى ئەم
مەحال بوونەش، بارى سەرنج و بۆچوونىكى گشتى ئەوتۆى دروست دەكرد،
كە خۆبەخۆ دەگۆڤا بۆ باو ەڤ و قەناعەتىكى ڤەھا.

باو ەڤ – بە چى؟ ئاھ كە ميرزادە، لە كرىتى و ھىچى ئەم باو ەڤ، لەو ترسە
بى مانايەى كە لەم باو ەڤو قەناعەتەدا ھەبوو، بىزار بوو. ھەر خۆى دەيزانى
چەند عەزابى پىئو ەچەشت، چەندى گلەبى و گازاندە لە خۆى ھەبوو!
ميرزادە زۆر جار بە توندى و بىزارى دەكەوتە سەركۆنەكردنى خۆى و بە
خۆى دەگوت: "ئەگەر ئازايت، بەلاى كەمەو ە، بەپاشكاوى قەناعەت و باو ەڤى
خۆت دەر ڤرە، بەئاشكرا گوزارشت لە بىرۆكەكەت بكە. پياو بەو قسەى خۆت
بكە، غىرەتى ئەوت ەبى كە ھەموو بىرەكانت بە ڤوونى، بەوردى و
بىپىچوپەنا، دەر بىڤرە! ئاھ! من مەڤىكى سەرچەوت، بىئابرووم! ئاخىر لە
ئىستا بەدواو ە، بە درىژايى ژيانم، بە چ ڤوويەكەو ە، بوڤرم سەبرى ئەم پياو ە
بكەم؟ ئاھ... ئەمە چ ڤۆژىك بوو! خودايا ئەم مۆتەكە قورسە چىيە!..."

ھىلاك و ماندوو، لە گەڤەكى پترسبۆرگى كۆن گەڤايەو ە، زۆرى پىچوو،
تەواو بىتاقەت بوو، بەدەم ڤىگاو ە بىرۆكەيەكى كوتوپرى بەمىشكا ھات كە
بچىت بۆ مالى ڤوگوزىن. چاو ەڤوانى بكات تا دەگەڤىتەو ە، بەدەم ڤوندوك و
گرىانى پەشىمانىو ە لە ھەمىزى بگريّت و ھەموو شتىكى بۆ بگىڤىتەو ە، گرىنى

گه مژه

دلی خوئی بۆ بکاتهوه و به یه کجاره کی خوئی له م کیشیه ده رباز بکات و بپریتتهوه... به لام خوئی له بهر میوانخانه که دا بینیه وه... چهند له م میوانخانه یه بیزار بوو. هر له هه وه له وه له بینای میوانخانه که و له پارپه وه کان و له ژووره که ی خویشی زور بیزار بوو. به دریزایی ئه و رۆژه چهند جارێک که بیرى له وه کردبووه وه ده بی بۆ میوانخانه که بگه پریتته وه، ههستی به وپه پری بیزاری و بیتاقه تی کردبوو. ئه وه تا له فکران پاچوو به خوئی گوت: "ئاخر ئه مه که ی حاله منی تیام؟ وه کو ژنی نه خوش... ئه مپۆکه باوه رم به هه موو جوړه خه یالات و مه زنده کاریه که!" میرزاده، به وپه پری توپه یی و ته وسه وه ئه وه ی به خوئی گوت. به دهم ئه و بیرۆکه یه وه له بهر ده روازه ی میوانخانه که دا وه ستا. له و ساته دا ته نیا یه ک رووداو له نیو هه موو رووداو هکانی ئه و رۆژه دا، میتشکی داگیر کردبوو. لی میرزاده به "هیمنی و ساردی" به "که مالی ئه قله وه" نه ک له میانه ی کابوسیکی قورسه وه، به گژیا ده چووه وه. ئه و کترده ی سه ر میزه که ی رۆگوزینی بیر که وته وه. وه کو ئه وه ی گه نگه شه ی بیرۆکه که ی خوئی بکات، به سه رسامی پرسیی: "جا چیی تیا به ئه گه ر میزه که ی رۆگوزین چه قویه کی له سه ر بی، خوی ده کرد پر ده بوو له چه قو؟" که له نا کاوا ئه وه ی بیر که وته وه، ئه و پاش نیوه رۆیه له بهر دوکانی چه قو فروشیه که وه ستاوه، هینده ی دی سه ری سووړ ما. ئه وه تا هه مدیس ده لیت: "به لام! عه جایه ب!... ده شیت چ په یوه ندییه ک له نیوان... قسه که ی ته واو نه کرد، به لام شه پۆلیکی تازه ی هه ستردن به شه رمه زاری و ته ریقی، به نامرادی و نا ئومیدی، دای به سه ریاو له جیی خوئی، له به رده رگا که دا رایگرت. بۆ ساتیک له جیی خوئی وشک بوو. زور جاری وا هه یه، که بیره وه رییه کی کوتوپ، بیره وه رییه کی ترسناک، به پۆکی زهین ده گریت و پیاو بۆ چهند ساتیک، بهنج ده کات و له په لوپۆی ده خات. میرزاده، په ست و غه مگین، به وپه پری دلته نگى به خوئی گوت: "به لئ، من کابرایه کی بی هه ست و بی دلم، من کابرایه کی ترستۆکم!". ئه وسا چهند هه نگاویکی له رزۆکی بۆ پیتشه وه نا، به لام... دیسان وه ستا.

ده روازه و پارپه وی میوانخانه که، به خوئی که م رووناکی بوو، به لام له و ده مه دا زور تاریک بوو، چونکه هه وریکی تاریکی، نزمی، باراناوی، زریان ئامیز، بهری ئاسمانی گرتبوو. له و کاته دا که میرزاده له میوانخانه که نزیک

گه مزه

بووبووه وه، بایه کی توند هه لی کرد، باران به لیزمه دای کرد. میرزاده پاش هه لوهسته کورته که ی له بهر دهر وازه ی میوانخانه که، به ههنگای لهرزوک وه پئی کهوت، هه ر که پئی نایه ناو پار وه که، له ناکاودا، پیاویکی له تاریکیه که دا به دی کرد که له بهر قالدرمه کاندای وه ستابوو. پئیده چوو ئه م پیاوه چاوه پوانی شتیک بکات، به لام پیش ئه وه ی میرزاده بتوانی بیناسیته وه، له چاو تروکانیکا له چاو ون بوو، دیار نه ما. به هه ر حال میرزاده نه یناسییه وه بویه نه یده توانی بلئی کتیه، به تایبه تی که ئه ویندهر میوانخانه بوو، خه لکیکی زور له هاتوچودان، خه لکانیک دین، خه لکانیک دهر وون، خه لکانیک له پار وه کاندان، به لام له ناکاودا قه ناعه تی ته وای لا دروست بوو که ئه و پیاوه ی ناسییه وه و جگه له روگوژین که سی دی نییه. دوا ی توزیک میرزاده، به غاردان به قالدرمه کاندای سه رکه وت، گوايه ده یگریته. دلی داخو رپا، به متمان وه به خوی گوت: "هه نو که له چاو تروکانیکا هه موو شتیک پوون ده بیته وه!".

ئه و قالدرمه یه ی که میرزاده پئیدا سه ر ده که وت، ده چوو سه ر پار وه کانی هه ر دوو نه موی یه که م و دوو هم. قالدرمه یه کی به ردین بوو، وه کو قالدرمه ی هه موو بینا کونه کان، تاریک و باریک بوو، به ده وری کوله که یه کی ئه ستووردا پینچی ده خوارد. له بهر یه که م پله ی ئه م کوله که یه دا، پانتایه ک هه بوو در یژییه که ی هه ر پینیه ک و پانیه که ی هه ر نیو پئی ده بوو، به لام جینگه ی که سیک تیا ده بووه وه که به پتوه بوه ستی. که میرزاده گه یشته ئه م پاناییه، یه کسه ر، ویرای تاریکیه که، که سیک به دی کرد، که خوی له ویندهر هه شار دابوو، له سه ره تا وه یستی گوئی نه داتی و بی ئه وه ی ته مه شای سه متی راست بکات، تیپه پئی و بروات، به لام هیشتا یه ک ههنگای نه نابوو که به خوی نه وه ستاو ئاو پری پاشی دایه وه. ههنگی هه ر دوو چاوی له و جووته چاوه هه له نگوتن که دوا ی نیوه پو دیتبوونی، ریک هه مان ئه و "جووته چاوه" له ناکاوا له چاوانی هه له نگوتن. ئه و پیاوه ش که له پاناییه که دا خوی هه شار دابوو، ههنگایکی نا که له ویندهر دهر بچیت. هه ر دووکیان بو ساتیک پووبه پووی یه کدی وهستان. ههنگی میرزاده، شانی گرت و پووی بو پووناکیه که وه رچه ر خاند تا باشتر ده موچاوی بدینی.

چاوانی روگوژین پرشنگیان دا و بزه یه کی گه و جانه نیشته سه ر لئوی.

گەمزە

دەستى پاستى بەرز كردهو، ئامىرىكى لە دەستا بوو. مىرزادە بىرى لەو
نەكردبوو، دەستى بگريت، بەلام پاشان بىرى كەوتەو، كە هاوارى
كردبوو:

- پارفيون! ئەمە تۆى! باوهر ناكەم!

مىرزادە، ھەنگى واى ھەست كرد كە لەناكاودا، بۆشايەك لە بەردەميا
كرايەو، قووتى دا. پووناكيەكى دەروونى نائاسايى، پوحى پووناك
كردهو، ئەم حالە لە نيونەخت پترى نەخاياند، بەلام مىرزادە، زۆر بە پوونى،
دەنگدانەو، يەكەمىن هاوارى ترسناكى خۆى لە بىر بوو، لە بىرى بوو چۆن
ئەو هاوارە لە سىنگىيەو ھەلدەستاو بە ھىچ كلۆجى بۆى جەو نەدەكرا، پاش
ئەو لە چاوتروكانىكا كوژايەو، لە بىھۆشى و تاريكىيەكى خەستدا نقوم بوو.
ئەم حالە، نۆرە فى بوو، نۆرە فتيەك كە لەمىژبوو لىنى نەھاتبوو، ھەموو
دەزانن كە نۆرە فى زۆر كوتوپرە، لەناكاوا لە نەخۆش دىت. لەم حالەدا
دەموچاوى دەگوپى، چاوانى دەشلەقن، سەراپاى گرژ دەبىت. هاوارو نالە
نالى زۆر ترسناك، كە لە تەسەور نايت و لە ھىچ دەنگىكى دى ناچىت، لە
سىنەيەو دەردىت، نالە و هاوارىك كە زۆر جىاوازە لە هاوار و نالەى
مرۆفانى. مەحالە تەسەور بكەى كە نالەى ئەو بەلەنگازە بىچارە بى، وا دىتە
بەر خەيال، كە ئەو هاوار و نالەى بوونەو، ھەرىكى دىكە بىت كە لە ناخى
يارۆى فى گرتوودا خۆى مەلاس دابىت. ئەمە بەلای كەمەو، بۆچوونى گەلىك
لەو كەسانەيە كە بەخۆيان گوڭيان لەو جۆرە هاوارو نالە نالە بوو. دىمەنى
ئەو نەخۆشەى كە فى لىھاتوو، ترسىكى ئەوتۆ دەخاتە دلەو كە پىاو
بەرگەى ناگريت.

دەشيت پوگوڭىن ھەستى بەو ترسە كوتوپرە كردىت، دەشيت ئەو ترسە
كوتوپرە و ھەندى ھۆى دەروونى بە ئازارى دىكە، بەنجيان كردىت و بەو
جۆرە مىرزادە لە جەزەبەى چەقۆكەى وى خەلەسابىت، بەلام كاتى. كە بىنى
ھەقكەكەى لەناكاوا بەلایا ھات و بە پشستا كەوت و پشستى سەرى داى بە
يەككە لە پلەكانى قالدەرمەكەدا و درىزاو درىژ كەوتە سەر عارەكە، بەپەلەو
بە ھەر ھەنگاوى چوار پلەى دەپرى، بەسەر لاشەكەى ئەودا بازى دا و ھەكو
جن زەدە بە غاردان لە ميوانخانەكە ھەلات.

گەمزە

جەستەكەى مىرزادە، بەدەم ھەلپلان و تەكان خواردنەو، بە قالدەرمەكەدا (كە يازدە پلە بوو) پلە بە پلە بۆ خوارەو غل بوو، دواى پىنج دەقىقەكە جەستەكەى مىرزادەيان لە پاينى قالدەرمەكەدا بينى، كۆمەلىك لە دەورى خپ بوونەو. تەمەشايان كرد، سەرى خلتانى خوينە، ئەم ديمەنە گومانى ئەو، دروست كرد كە ئايا ئەم پياوھ لە قالدەرمەكان بەربوونەو، يان تاوانىكى دەرھەق كراوھ؟

بەلام ھەندى لە ئامادەبووان، يەكسەر زانايان كە يارۆ فەتى لىھاتوو. يەكلىك لە پىشخەزمەتەكانى ميوخانەكە مىرزادەى ناسىيەو، گوتى ميوانى ئوتىلەكە، ئەم بەيانىيە ھاتوو. پاشان بە ھۆى رىكەوتىكى خۆشەو، ھەموو گومان و دوودلىيەكان پەوينەو.

كوليا ئىقولگىن، كە قولى دابوو تا سەعات چوار بۆ ميوخانەى (وسى) بگەپىتەو، ژيان بووبوو، سەفەرى پاقلوڤسكى كردبوو، بەلام لەبەر ھۆيەكى لەناكاوا، نەى توانىبوو نانى ئىوارى دەگەل مالباتى يەپانچىندا بخوات، بۆ پترسبۆرگ گەپابوو، و لە دەوروبەرى سەعات ھەوتى ئىوارەدا گەيشتبوو، ميوخانەى (وسى). نامەكەى مىرزادەيان دابوئى و بە نامەكەدا زانىبوو مىرزادە لە شارايە، چوو بۆ ئەو ئەدرەسەى كە لە نامەكەدا ديارى كردوو. كوليا كە بەمەى زانى، چوو بۆ كۆفى ميوخانەكە و بەدەم چاوپروانى مىرزادەو داواى چاى كرد و بەدەم چا خواردنەو، گويى لە ئاوازی ئۆرگۆنە ميكانيكىيەكە دەگرت، بەلام بەرىكەوت گويى لە خەلكانىك بوو كە باسى يەكلىكان دەكرد گوايە فەتى لى ھاتوو و لە قالدەرمەكان بەر بوونەو، سەرى شكاو. يەكسەر دلى خەبەرى دا كە ھەبى و نەبى مىرزادە، بەز چوو بۆ شوينى پروداو، مىرزادەى ناسىيەو. ئىدى مىرزادە، بۆ ژوورەكەى خۆى گويىزايەو، ھەرچەندە وەخو ھاتەو، بەلام تا ماوھەكى تارادەيك زۆر، وەكو پىتويست ئاگاي لە خۆ نەبوو، بە تەواوھتى ھۆشى بە خۆى نەبوو. ئەو پزىشكەى كە بۆ معاينەى زامەكانى سەرى وى ھاتبوو، زامەكانى تىمار كردوو بە ستنى و گوتى زامەكانى سووكە و ھىچ مەترسىيەكيان نىيە. دواى سەعاتىك كاتى مىرزادە بە تەواوھتى وەخو ھاتەو و زانى چى پرويداو، ھەنگى كوليا، بە گالىسكە لە ميوخانەكەو بۆ مالى

گەمژە

لییدیڤی برد. لەو ئ زۆر بە گەرمی و بەرێزەو پێشوازی لیکرا. تەنانەت لەبەر خاتری ئەو کاتی سەفەری گوندشیان پێشخست و دواى سى پوژ ھەموویان لە ھاوینەھەواری پاڤلوفسک بوون.

پەراویز:

* - "ھێچ زەمانیک نامینى...": پۆیا یوحنا، الاصحاح العاشر، ٦.

* - "چەکیکی تایبەتی بداتە کرد و بەدەم نۆرە شیتاتیەکەو، شەش کەس بە کەرەت بکوژى...": لێرەدا قەبیژ (پاوی)، مەسەلەى بکوژى مالباتی ژیمارینی وەباد دیتەو... فیتولد گورسکی کە قوتابی دوا ناوەندی بوو، پێشوەختە دەمانچەیهکی ئامادە کردبوو، ئاسنگەرێکی پاسپارد بوو کە چەکیکی تایبەتی بۆ دروست بکات، گوتبووی بۆ گەمەین وەرزشی پێویستىەتی.

* - "وێستگەى نیکولا...": ئەو ھێلى ئاسنەى نیتوان پترسبۆرگ و مۆسکۆ، کە لە سەر دەمی نیکولای یەکەمدا دامەزرا، بە ناوی نیکولایوفسکیەو بوو، ئەمە ناوی ھەر دوو وێستگەى کۆتایی ئەم ھێلەش بوو لە پترسبۆرگ و لە مۆسکۆش.

* - "وێستگەى قیتارى (تسارسکۆی-سیلو)": ھێلى تسارسکۆی سیلو، یەکەم ھێلى ئاسن بوو لە پرووسیادا، لە ساڵى ١٨٣٥دا ھاتە دامەزراندن و بە شارە دێى پاڤلوفسکدا ڕەت دەبوو.

فەسلە شەشەم

خانوو ھاوینەكەى لییدیف، زۆر گەورە نەبوو، بەلام خۆش و دلگیرو جوان بوو. ئەو بەشەى كە بۆ كرى جیا كرابوووە، بایەخى زیاترى پىندرابوو و زۆر پازاوە بوو. ئەو بانىژە بەرىنەى سەمتى پىشەوہى خانووہكە، كە دەپروانىیە سەر جادەكە، یەكپارچە ئىنجانەى دارىن بوو، كە ھەموویان بە بۆیەى كەسك بۆیە كرابوون و پىر بوون لە شەتلى نارنج و لىمۆ و یاسەمین، كە بەدلى لییدیف جوا نیەكى تايبەتى و دلگیریان بەو شویئە بەخشى بوو. ھەندى لەم دەوہن و شەتلانەى لەگەل خانووہكەدا كپى بوو، ئەوہندە دیمەنى ئەم گۆلدان و شەتلانەى بە دل بوو، ئەوہندە كەیفى پىیان دەھات، كە لە نزىكترىن دەرفەتدا، كۆمەلێكى دىكەى لە مەزادا لى كپىن، كاتى ھەموو دەوہنەكان گەيەنرانە مألەوہ و لە شویئى خۆياندا دانران، لییدیف، ھەموو پۆژى چەند جارىك بە قالدەرمەكاندا سەر دەكەوت و دادەبەزى تا لەسەر جادەكەوہ تەمەشای دیمەنيان بكات و ھەموو جارىك لە دلى خۆیدا بەھای ئەو كرىيەى كە بە نیاز بوو لە كرىچى داوا بكات، زیاد دەكرد.

مىرزادە، كە ھىشتا لە ھەر دوو پووى بەدەنى و دەروونییەوہ، داھىزراو وداپوخواو بوو، قىلاكەى زۆر بە دل بوو. لەوہتای گەيشتبووہ پاقلوڤسك، واتا لە پۆژى سىيەمى پاش نۆرە فنىيەكەى، بە روالەت بوژابووہوہ،

گەمزە

ھەرچەندە لە ناخا ھەستی دەکرد کە ھیشتا ماویەتی و بە تەواوی چاک نەبووەتەو. ھەلبەتە لەم سێ پۆژەدا زۆر خوشحال بوو بەو کەسانە ی کە لە دەوری بوون، پێ بە دل خوشی دەویستن، بە تاییبەتی کولیا کە ھەمیشە لەگەڵیا بوو و جیتی نەدەھیتشت. ھەروەھا بە دیتنی ھەموو ئەندامانی خانەوادە ی لیبدیف و، (جگە لە خوشکەزایەکە ی کە لەویندەر نەبوو و کەس نەیدەزانی کێو چوو)، لیبدیف خۆیشی، خوشحال و کەیفخۆش بوو. تەنانەت بە دیتنی (جەنەرال ئیفلوگین)ش کە لە پترسبۆرگ و بەر لەوہی سەفەر بکات، سەری داوو، خوشحال بوو.

ئەو ئیوارە یە کە گەیشتە پاقلوفسک، کۆمەڵیک لە ئاشنایانی خۆی، لە بانیزەکەدا، لە دەوری خەپوونەو، یەکەم کەس کە ھاتە لای، گانیا بوو. کە میرزادە بە زەحمەت ناسییەو. گانیا زۆر گۆرا بوو، بووبوو بە داسک و دەرزی. پاشان قاریاو پتیتسن ھاتن، ئەوانیش ھاتبوون ھاوینەکە لە پاقلوفسک بەسەر بەرن، بەلام جەنەرال ئیفلوگین، تەقریبەن بە بەردەوامی لە مالی لیبدیف بوو، لەو دەچوو دەگەڵ ئەودا ھاتبی و، لیبدیف بە ھەموو ھیزو توانایەکی خۆیەو ھەولی دەدا لەلای خۆی گلی بداتەو و نە یەڵی لە میرزادە نزیک ببیتەو. پەفتاری دەگەڵ جەنەرالدا، دۆستانە بوو، لەو دەچوو دوو برادەری کۆنی یەکتر بن. میرزادە، لە میانە ی ئەم سێ پۆژەدا چەند جارێک دیتبوونی کە زۆر بەجدی و دوورودریژی دەکەوتنە گفتوگۆ وەک ئەوہی گەنگەشە ی مەسەلە ی زانستی بکەن و، دیار بوو لیبدیف ئەمە ی لیخۆش دەھات.

ھەر لە یەکەم پۆژ ھوہ کە گەیشتە پاقلوفسک و بارگەیان لە فێلاکە خست، لیبدیف و خانەوادەکە ی وەزە و حالی میرزادەیان پەچاو دەکردو زۆریان مدارا دەکرد. بە ھەنجەت و بیانوی ئەوہی کە میرزادە ناپەحەت نەبیت، نەیدەھیتشت کەس لێی نزیک بکەویتەو. ھەرکە دیتبای منداڵەکانی بەتەمان بچن بۆ ئەو بانیزە یە کە میرزادە لێی دادەنیشت، پیتی بەعاردیدا دەداو بەغار دوویان دەکەوت کە نە یەڵی بچنە ئەویندەر، ھەرچەندە میرزادە حەزی نەدەکرد دەوری چۆل بیت. تەنانەت (فیرا) و منداڵە شیرە خۆرەکە ی

گەمژە

باوەشیشی لەم زەبەت و ڕەبەتە نەدەبوارد. لەو ئەلامی ناپەزایی میرزادەدا دەیگوت:

- نابێ ڕوویان بدەیت، چونکە ئەگەر زیاد ڕوویان درایە، شەرمیان دەشکێ و سیوایان دەبێتەو، ئەمە جگە لەوێ شایستەیی ئەو نین...
میرزادە، بەرپەرچی دەدایەو:

- ئاخر بۆچی؟ ئەم هەموو مدارایەیی تۆ، خەمبار و بیتاقەتم دەکات. زۆر جار پێم گوتووێت کە لە تەنیا بێزارم. کە تۆ دەبینم، بەردەوام بە دەست و بە سەر هەر خەریکی ئاماژەکردنی و لەسەر نووکی پێ دەڕۆیت، گواوە مدارای من دەکەیت، زۆر ناپەرەت و دڵتەنگ دەبم.

مەبەستی میرزادە، ئاماژە بوو بۆ ئەوێ کە لیبیدی، هەرچەندە بە هەنەت و بیانووی دابینکردنی ئاسوودەیی نەخۆشە کە ڕێگەی هیچ یەکیەک لە ئەندامانی خێزانە کە نەدەدا بچنە لای و ناپەرەتی بکەن، کەچی بە خۆی لە زەرفی ئەو سێ ڕۆژەدا، فێر بوو بوو، هەر سا ناساتی، لە وەخت و ناوەختدا خۆی بە ژوورە کە میرزادەدا دەکرد، درزێکی دەخستە دەرگا کەو، سەریکی دەکشایە ژوورەو و چاویکی بە هەموو گۆشە و کەناریکی ژوورە کەدا دەگیرا، وەک بۆی بیهوێ بزانیت ئاخۆ میرزادە لەوێندەر ماوە یان هەلاتوو. ئەو سا لەسەر نووکی پێیان بە جۆریکی هێندە کوتوپر لە کورسییەکە نزیک دەبوو، کە میرزادە دای دادەخوڕپا و ڕادەچڵەکی. هەمیشەش لێ دەپرسی ئایا پتووستی بە هیچ نییە؟ و ئەنجام کە میرزادە تەنیا لێدەکرد بە جێی بێلێ و حەز دەکات بە تەنیا بیت، ملەچ و گۆڕپاڵ و خامۆش، لەسەر نووکی پێیان بەرە و سەمتی دەرگا کە دەڕۆشت و هەر دوو دەستی دەجوولاند وەک ئەوێ بۆ، بەرێکەوت هاتوو تە ژوورەو و هیچ مەبەست و کاریکی نییە و وا دەچیتە دەر و ئێتر نایەتەو. کەچی دای دەدەقیقە یان ئەوپەڕی چارەکیک، دووبارە دەهاتەو. کولیا، کە بۆی هەبوو هەر دەققەیک خۆی بیهوێ، سەری میرزادە بدات، و چەندی بۆی لە لای بێتەو، ئەمە لیبیدی قەڵس دەکرد، حەسوودی پێدەبرد، غیری لێ دەکرد. کولیا هەستی بەو کرد کە لیبیدی

گەمزە

هەندى جار، نزىكەى نىو سەعاتىك لەپشت دەرگاگەوہ خۆى لىتى دەداگرىت
و گوئى بۆ قسەكانى وى دەگەل مىرزادەدا، ھەلدەخات، ھەلبەتە كولىا،
مىرزادەى لەمە ئاگادار كرد.

مىرزادە گلەيى لە لىبىدىف كرد:

- تۆ بە جۆرى چاودىرىم دەكەيت، وەكو ئەوہى گەورە و بەرپرسى من
بىت، بەلام من لىرەدا، بەلاى كەمەوہ لەم ھاوینەوارەدا ئازادم، بۆيە
ھاتوومەتە ئىرە كە ئازاد بىم، چاك بزانە كىم بوئى، ميوانداری و پيشوازيى
دەكەم، بە كەيفى دلى خۆم بۆ كوئىم بوئى دەپۆم.

لىبىدىف، بە دەم دەستجوولاندنەوہ گوئى:

- ھەلبەتەوايە، گومان لەوہدا نىيە!

مىرزادە، سەرپايى بە نىگا داينژت.

- ئەرى لوكيان تىموفىفيچ (لىبىدىف): خەزىنە چكۆلەكەت بۆ ئىرە ھىناوہ،
ئەھا ئەوہى لە ديوارەكەدا بوو، لە سەرروى تەختە خەوہكەتەوہ؟
- نا، نەمھىناوہ.

- چۆن؟ يانى لەوئى جىت ھىشتوہ؟!

- ناگاوزرىتەوہ، مەگەر ديوارەكە تىك بدەى، لە ديوارەكەدا قايىم كراوہ.

- ديارە لىزەش يەككى دىكەى وەكو ئەوہت ھەيە؟

- بەلى، ئەم خانووە يەككى لەوہ باشترى تيايە. ھەر بۆيەش ئەم
خانووەم كرى.

- باشە، ئەو كەسەى سەعاتى لەوہ پيش ھاتبوو بۆ لام و تۆ پىت
نەدابوو، كئى بوو؟

- ئا... جەنەرال بوو. بەلى، دروستە، پىم نەدا بىتە ژوورەوہ. ئىرە شوئىنى
ئەو نىيە. مىرزادە، من زۆر پىزى ئەو پياوہم لايە. پياوئىكى گەورەيە، باوہر
ناكەى؟ كەسى نەمرى دەى بىنى... بەلام، بەلام وىترای ئەوہش، مىرزادەى
بەرپىز، ھەق وايە رووى نەدەيتى، نەيەلى بىت بۆ لات.

- دەتوانم بىرسىم بۆچى؟ لىبىدىف، تۆ بۆچى لەسەر نووكى پىتيان پى
دەكەيت و ھەمىشە بە جۆرى دىنى بۆ لاي من وەكو ئەوہى بتەوئى

گەمزە

نەتەننەيەكم بە گویدا بچیتى؟

لەبىدەف، دەستىكى بە سىنگى خۇيدا كىشا و زۆر بە نەرمى و كوتوپر
بەرسقى دايەو:

- ئەو لە بچووكى و بى قىمەتىمە! خۆم ھەست بەمە دەكەم. بەلى ئەمە
ئەوپەرى بچووكىيە! بەلام ئاخۇ جەنەرال، بۇ تۇ نابی بە بارگرانى، بە
تایبەتى كە پیاوئىكى زۆر ميواندۆستە؟

- زۆر ميواندۆستە؟ مەبەستت لەم قسەيە چىيە؟

- بەلى لەرادەبەدەر ميواندۆستە! ئەم پیاو لەلایەكەو بە نیازە لىرە، لە
مالەكەى مندا ئاكىجى بىتت. گرىمان ئەمەمان قەبوول كەرد، بەلام ھىچى پى
عەيب نىيە و لە پوودانامىنى، زۆر نابا خۆى لە كاروبارى خىزانەكەم
ھەلدەقورتىنى، ھەر لە ئىستائە دەلەت گوايە دەگەل مندا خزمە. پىشتەر باسى
چۆنىەتى ئەو خزمایەتەمان دەگەل يەكدا كەردووە و دەر كەوت كە لە ژن و
ژنخوازییەو خزمین. گوايە تۆش لە دايكەو بەخزمایەتى دەيگەيتى. كەواتە
بەم پىتە جەنابى مىرزادە، من و تۆش دەيىنە خزم. بەھەر حال ئەمە
مەسەلەيەك نىيە و پەنگە ئەو پەركەى بكاتە خالىكى لاوازی چكۆلە لە
جەنەرالدەو زۆرىش لىنى ناگىرىت، بەلام تۆزى لەمە پىش بۆى گىرامەو،
كە بەدرىژاى تەمەنى لەو پۆژەو كە چوووتە دەورەى ئەفسەرى تاكو
پۆزى ۱۱/۶ پارەكە، قەت پۆژىك نەبوو لە دوو سەد ميوان كەمترى
بووبىت، بە كورتىەكەى خوانەكەيان ھەرگىز لە ميوان چۆل نەبوو، جونى
ھەستاون، جونى دانىشتوون، لە قاوالتىيەو بۇ فراقىن، لە فراقىنەو بۇ
چاى و لە چايەو بۇ شىو، دەلى بە درىژاى سى دانە سالى خشت، پۆزى
پازدە سەعاتى بەردەوام ئەمە حالى بوو، تەنانەت دەرەفى ئەوەيان
نەبوو پەردەى سەر خوانەكەش بگۆپن. يەككىك پۆيىو و يەككىكى دى
ھاتوو، گوايە لە پۆژانى جەژندا، بە تايبەتى لە جەژنانى خانەدانى
ئىمپراتورىيەتدا، ژمارەى ميوانانى جەنەرال، گەيىونەتە سى سەد كەس.

لە ھەزارەمىن * سالىادى دامەزراندنى پروسىيادا، ژمارەى ميوانانى
جەنەرال، گەيىونەتە ھەوت سەد كەس. كىشەكەى لەمەدايە، ديارە ئەم

گەمژە

جۆره چىرۆكانە نوقلانى خىر نىن، بۆيە زۆر ئەستەمە پىا، بتوانى لە مالى خۇيدا دالدى ئەم جۆره خەلكە ميواندۆستە بدات. بۆيە لە دلى خۇدا پرسىم ئاخۆ ئەم پىاوه ميواندۆستە بەم حاتەمىيەتەى خۆيەوه، چ بۆ تۆو، چ بۆ منىش نابى بە بەلا؟.

- باشە، خۆ بە روالەت، ئتۆه بەينتەن زۆر خوش بوو، تۆ بلىى من ەلە بووبم؟

- من وپىنەكانى بە گالەتە و شوخى وەر دەگرم، يانى برايانە تەمەشای دەكەم. من شانازى بەووه دەكەم كە لە رىگەى ژن و ژنخوازيەوه خزمىن. وىراى ميوانە دوو سەد كەسىيەكانى و سەربارى ئاھەنگى ەزارەمىن سالىادى دامەزراندنى روىسياش، ەر جەنەرال بە پىاويكى بەريزو گەورە و خوشمەشرەف دەزانم. من ئەم قسانەم بە راستى و بە جيدىيە، لە ناخى دلمەوه دەردەچن. ميرزادە تۆ بە خۆت تۆزى لەمەپىش پىت گوتم: كە من بە جۆرى دىم بۆ لای تۆ وەك ئەوہى بمەوى نەپىيەكت بۆ بدركىتم. جا ئەم جارەيان بە راستى رازىكم پىيە و گەرەكمە پىتى بلىم: ئافرەتىك راي سپاردووم كە پىت بلىم حەز دەكات بە دزييەوه بتىينى.

- بۆچى بە دزييەوه؟ نا، ئەگەر پىويست بكات من بە خۆم و لەمړۆ زووتر نىيە، دەچمە دىدەنى.

ليبيديف، بەدەم دەستجوولان و سەرلەقاندنەوه گوتى:

- نا، نا ئەو بە ەيچ جۆرى ترسى لەو شتە نىيە كە تۆ وىناى دەكەيت. دەزانى ئەو ئەھرىمەنە ەموو پۆژى بۆ ئىرە دىت و لە ساغ و سەلامەتت دەپرسىت؟

- تۆ بە جۆرى بە ئەھرىمەن ناوى دەبەيت و وەسفى دەكەيت كە من دەكەومە گومان و دوو دلىيەوه!
ليبيديف، بلەز بەرسفى دايەوه:

- نا، نا بە ەيچ جۆرى جىى گومان نىيە. مەبەستم ئەوہ بوو كە ترسى ئەم ئافرەتە لەو كەسە نىيە، بەلكو لە كەسىكى ترە، لە كەسىكى تەواو جىايە.

گەمزە

میرزادە، کە لەم چاووڤاوەی لیبدیف پەست و بیزار بووبوو، پرسیی:

- ترسی لە کێیە؟ خێرا پێم بێ!

لیبدیف، بە پێکەنینەوه گوتی:

- نەپتییە کە لەوه دایە!

- نەپتییە کێ؟

- نەپتییە تۆ. جەنابی میرزادە تۆ بە خۆت ناتەوێ لە حوزوری جەنابتا

سەبارەت بەم نەپتییە قسە بکەم...

لیبدیف، بە دەم ئەو قسەیهوه کە بینی هەستی کونجکاوی بەرانبەرەکی

وڤوژاندوو، بە شادییهوه لەسەری پۆیشت:

- ئەو ئافەرەتە، لە ئاگلایا ئیقانوڤنا دەترسیت.

میرزادە برۆی ویکەیتانەوه، دواى دەقیقەیهک بێدەنگی ئەوجا گوتی:

- بەزاتی خوا لە مالهەت دەڤۆم لیبدیف! کافرێلا ئاردالیونوفیچ و

پتیتسن لەکوین؟ لەمالی تۆن؟ بۆ ئێرەشت هیتان؟

لیبدیف، هەراسان و دەسەپاچە، بە دەم دەست جوولانەوه، لەم دەرگاوه

خۆی بەو دەرگادا دەرکرد. بە ئەسپایی گوتی:

- دین، دین. جەنەرالییش لە دواى ئەوان دیت... هەموو دەرگاكان دەخەمە

سەر گازی پشت. کێژەکانیشم بۆ ئێرە گاز دەکەم، هەر ئیستا گشتیان

گازدەکەم.

رێک لەم کاتەدا کولیا، لە جادەکەوه هات و خۆی بە بانێژەکەدا کرد و

گوتی لیزافیتا پروکوفیڤنا و هەر سێ کێژەکەى لە دواوەن و بۆ ئێرە دین.

لیبدیف، کە بەم هەوالە زۆر قەڵس و ناپەحەت بوو، بەوپەڕی شپێزەیی

پرسی:

- یانی دەبێ رێگەى پتیتسن و (گافرێلا ئاردالیونوفیچ) یش بدەم؟ دەبێ

رێگەى جەنەرالییش بدەم؟

میرزادە، بە دەم پێکەنینەوه گوتی:

- بۆ نا؟ کێ دێ بابیت. لیبدیف تۆ دانیابە کە لە هەوێل ڤۆژەوه، منت

خراپ ناسیوه. هەمیشە هەر هەلە بوویت. هیچ پتویستم بەوه نییە خۆم لە

گەمژە

خەلکی دووربگرم.

لییدیف کە بینی میرزادە پێدەکەنی، وای بە مەسڵەحەت زانی کە لاسایی بکاتەو، بۆیە ئەویش دەستی بە پێکەنین کرد. بە پۆلەت زۆر خوشحال دیاربوو، هەرچەندە زۆریش شپەرزە و نیکەران بوو.

هەوڵەکەیی کولیا، راست دەربچوو: کولیا، بۆیە چەند هەنگاوێک پیش مالباتی یەپانچین کەوتبوو تا هەوڵی ھاتنەکیان پابگەینەیت. بەو جۆرە میوانان لە یەک کاتدا، لە دوو لاوە پەیدا بوون: مالباتی یەپانچین لە دەستی بانێژەکەو و پیتسەن، گانیو جەنەرال ئیقولگین لە ناو خانووێکەو.

کولیا، مالباتی یەپانچینی لە نەخۆشییەکەیی میرزادە و ھاتنی بۆ پاقلوڤسک، ئاگادار کردبوو. خانم یەپانچین تا ئەو کاتە زۆر شپەرزە و نیکەران بوو. جەنەرالی میردی، پێژیکە کارتەکەیی میرزادەیی، گەیانەبوونی، ئیدی لیزافیتا پروکوفیفنا بەو ھەدا دلتیا بوو بوو کە میرزادە بە مەبەستی سەردانیان دیت بۆ پاقلوڤسک، بەلام کێژەکانی بێھودە ھەوڵیان ھەدا بەرپەرچی بدەنەو و دەیانگوت کە سێک کە بە درێژایی شەش ھەیفان لینی نەپرسیین و نامەیی بۆ نەناردین، ناچیتە ئەقلەو بەو پەلەپەلە بە مەبەستی سەردانی وان، بێت بۆ پاقلوڤسک و کێ چۆزانی؟ لەو ھەوڵە بەرپەرەیک مژول و سەرقال بێ، ھەر لە پترسبۆرگ بمیتیتەو. ھەلبەتە خانم یەپانچین، بەو قسانە زۆر قەڵس بوو، ئامادە بوو گریو بکات، کە میرزادە چەند دێرکەوئی، تا سبەینی دیتە دیدەنیان. بۆیە سبەینی، بە درێژایی دانی بەیانی ھەر چاوەپێی بوو، پاشان بۆ نیوہپۆژە و دواتر بۆ شینۆ چاوەپێی کرد و کە دنیا تاریکی کرد و بوو بەشەو، خانم یەپانچین بەتەواوەتی توپە بوو، شەپی بە ھەمووان دەفرۆشت، ھەلبەتە بێ ئەو ھەوڵە ناوی میرزادە بێت، کە سەبەبکاری شەپەکە بوو. لە پۆژی سێتەمیشدا ناوی میرزادەیی نەھیتا، بەلام ئاگلایا لەسەر نانی ئیوارێ لە زمانی دەربچوو و گوتی: "دایکە بۆیە توپە ھەوڵە چۆنە میرزادە نەھاتووەتە دیدەنیان." جەنەرال گوتی "خەتای ئەو نییە." ئیدی لیزافیتا پروکوفیفنا توپە بوو، ھەستا و خوانەکەیی جێ ھێشت.

ئەو ھەوڵە بوو شەوێ کولیا پەیدا بوو، ھەرچی شتێکی لەمەر میرزادە زانیوو،

له سیری تا پیازی بۆ گێرانهوه. لیزافیتا بروکوفیتا ئهمه‌ی به سه‌رکه‌وتنی خۆی زانی، به‌لام وێرایی ئه‌وه‌ش که‌وته‌ گله‌یی و پووی له‌ کولیا کرد و گوتی: "که ئیشمان پینی نابێ، دیت لێره به‌ جوړی دای ده‌کوئ، نازانین چۆن له‌ده‌ستی پزگارمان بێت، که ئیشمانیش پینی ده‌بێ، به‌ جوړی غه‌یب ده‌بێ له‌ تو وایه‌ مردووه‌!" کولیا له‌م قسه‌یه‌ی خانم یه‌پانچین: "نازانین چۆن له‌ ده‌ستی پزگارمان بێت." توپه‌ بوو، به‌لام جله‌وی خۆی گرت و لێپرا جارێ وه‌لامی نه‌داته‌وه. ئه‌گه‌ر قسه‌کانی ئه‌وه‌نده‌ ره‌ق نه‌بوايه‌ و به‌و ئه‌ندازه‌یه‌ هه‌ستی بریندار نه‌کردبا، له‌وه‌ بوو له‌ هه‌موو قسورێکی ببوریت، به‌ تایبه‌تی که‌ به‌ چاوی خۆی بینی کاتی به‌ نه‌خۆشییه‌که‌ی میرزاده‌ی زانی، چه‌ند په‌شوکاو چۆن شپڕزه‌ بوو. خانم یه‌پانچین که‌ به‌ نه‌خۆشییه‌که‌ی میرزاده‌ی زانی، پێشنیازی کرد، که‌ یه‌کێک به‌په‌له‌ بنێرن بۆ پترسبۆرگ، تا دکتۆرێکی زۆر شاره‌زاو کارامه‌ بێت بۆ معایه‌نه‌ی میرزاده‌، به‌لام که‌چه‌کانی ڕێیان نه‌دا ئه‌م کاره‌ بکات، به‌لام کاتی دایکیان ڕیاری دا بچیت بۆ سه‌ردانی نه‌خۆشه‌که‌، هه‌نگی به‌ناچاری دوا‌ی که‌وتن.

خانم یه‌پانچین، به‌ده‌م خۆئاماده‌کردنه‌وه، ده‌ی پرتاند:

- یارۆ خه‌ریکه‌ ده‌مرئ! ئیستا وه‌ختی گله‌یه‌! یارۆ دۆستی خانه‌واده‌ییمانه‌ یان نا؟
ئاگلایا گوتی:

- باشه، به‌ چ مه‌علوم چوونی ئیمه‌ی پین خۆشه‌!

- باشه، تو مه‌یه. نه‌یه‌ی باشت‌ره‌، چونکه‌ ئه‌گه‌ر یه‌ڤگینی پافلوفیچ بێت، که‌س له‌ مال نابێ پێشوازی بکات.

دوا‌ی ئه‌و قسانه‌، (ئاگلایا)ش یه‌کسه‌ر که‌وته‌ خۆ که‌ به‌گه‌ل دایکی و دوو خوشکه‌که‌ی بکه‌وێت. هه‌لبه‌ته‌ له‌ هه‌وه‌لێشه‌وه‌ هه‌ر به‌ته‌مای چوون بوو. میرزاده‌ (س)ش که‌ له‌گه‌ل ئادیلایدا بوو، له‌سه‌ر داوا‌ی ئه‌و، یه‌کسه‌ر قاییل بوو که‌ به‌گه‌ل خانمه‌کان بکه‌وێ. ده‌مێک بوو، له‌وه‌تای ئاشنایه‌تی ده‌گه‌ل خانه‌واده‌ی یه‌پانچیندا په‌یدا کردبوو و بۆ یه‌که‌م جار باسی میرزاده‌ی له‌وان بیستبوو، چه‌زی ده‌کرد میرزاده‌ له‌ نزیکه‌وه‌ بدینی و بناسیت. دوا‌ی ده‌ر

گەمزه

كهوت كه سى مانگىك له وه پىش، ميرزادهى دىتووه و نزيكهى دوو ههفتهيان له شاروچكهيه كدا پىكه وه به سهر برىدبوو. ميرزاده "س" كه زورى ستاييشى ميرزاده ميشكين كردبوو و پىزو تاييه تى بوى هه بوو، بويه به خوشحالييه وه قاييل بوو جاريكى دى له گهل نهواندا بچيته ديدهنى كونه براده ره كهى. ئه و پورژه جه نه رال ئىفان فیدوروفىچ له مال نه بوو، (يه فگىنى باقلوفىچ) ش هيشتا نه گه يشتبوو. مه وداى نيوان ئىلاكهى خانه وادهى يه پانچين و ئىلاكهى ليبيدیف هه سى سهد شه قاويك ده بوو.

ناخوشترين شت بۆ خانم يه پانچين، ئه وه بوو كاتى گه يشته لای ميرزاده، خه لكىكى زورى به ده وه وه بينى، به تاييه تى كه پقى زورى له دوان سيانتيكيان بوو. ئه مه جگه له وهى كاتى ميرزاده چووه پيشوازيان، سهرى سوورما له وهى كه له جياتى ئه وهى به خه يالى خوى گه نجىكى نه خوشى پهنگ و پوو سىسه له و چرچه له بدىنى، گه نجىكى خوش پهنگ و پوو، به سىحه ت و به ده ماخى بينى، به راده يهك سهرى سوورما كه له جىنى خوى وهستا، باوه رى به چاوانى خوى نه ده كرد. مه گه ر خوا بزانى كولىا چهند به م هه لويستهى خانم يه پانچين خوشحال بوو! چونكه ده يتوانى به ر له وهى خانم يه پانچين و كيژه كانى له مال به رى بكه ون، حه قىقه تى مه سه له كهى بۆ باسبكات، به لام به ئانقه ست ئه و كارهى نه كردبوو، چونكه ده يزانى كاتى خانم يه پانچين، دۆسته ئازيزه كهى به و په رى ساغ و سه لامه تى ده بينى، چۆن توپه ده بيت و پىكه نينه كه يان ده ر ده چىت!

كولىا، هه ر به وهنده وه نه وهستا، به لكو به بىپه روا نه خشه و پيشبينىيه كهى خوى گىرايه وه تا هيندهى دى لىزاقىتا پروكوفىقنا توپه بكات.

هه رچهنده كولىا، به ينى له گهل خانم يه پانچيندا خوش بوو، به لام زورى حه ز ده كرد سهر بكاته سهرى و توپه ي بكات.

ميرزاده كورسىيه كى هيتاو فره مووى له خانم يه پانچين كرد كه له سهرى دانىشيت، خانم يه پانچين به دهم دانىشته وه به كولىاي گوت:

- كوپه كه گيان په له مه كه! سهركه وتنه كهت له بارمه به!

ئىدى ليبيدیف و پىتيسن و جه نه رال ئىفولگىن، خىرا كورسيان بۆ كچه كان

گه مزه

هیتا. جه نه رال، کورسیی بۆ ئاگلایا دانا و (لیبیدیف) یش به دهم کړنؤشیکى پر له پیزو حورمه ته وه کورسییه کی دیکه ی بۆ میرزاده (س) دانا. قاریاش وه کو خووی هه میشه یی خوئ، به وپه پى گهرم و گوپی و پوو خوشی و شادییه وه خیرهاتنی کیژهکانی کرد، که وته چه دوو له گه لیاندا.

خانم یه پانچین گوتی:

- میرزاده، راست دهوئ من به ته مابووم له ناو جیگادا بتبینم، هه لبه ته له پرووی خه مخوری و په رۆشیمه وه، شته که م له خۆم گهره کردبوو، پیاو راست بروات، که یه که م جار تۆم به م ته ندروستییه باشه وه بینى، زۆر نارپه حت بووم، به لام باوه پرم پتیکه ته نیا یه ک دهقیقه وا بووم، ههر بایی ئه وه ی بیربکه مه وه، ئیدی نارپه حه تییه که م ره وپییه وه، من هه میشه که بیر ده که مه وه ئاقلانه تر قسان ده که م و ماقولتر رهفتار ده که م. پیم وایه تۆش وه کو من وایت. هه مان حالى منت هه یه. باوه پبکه ئه گهر کوپیکى نه خوشم هه با، به چاکبوونه وه ی، هینده ی چاکبوونه وه ی تۆ خوشحال نه ده بووم. به راستى شهرمه ئه گهر باوه پرم پى نه که یت، به لام ئه م کوپیزگه نارپه سه نه، سوعبه تی له وهش خراترم ده گهل دهکات، داوی له وهش خراترم بۆ ده نیته وه . له وه ده چى تۆ گرتیتته ژیر په روبالى خۆت. جا تۆ به شایه د به و له بیرت بى که به م زووانه، لئی زویر ده بم و چش له و دۆستایه تییه...

کولیا هاواری کرد و گوتی:

- باشه من گوناحم چییه؟ چه ند م پنگوتیت که میرزاده ته قریبه ن چاک بووه ته وه، باوه پت پى نه ده کردم، چونکه هه زت ده کرد له سه ر جیگای مه رگ بیدینی، زیاتر خۆت بۆ ئه و حاله ته ئاماده کردبوو...

لیزافیتا پروکو فیقنا، له میرزاده ی پرسى:

- به ته مای زۆر لیره بمینیته وه؟

- هه موو هاوینه که، رهنگه زیاتریش.

- هیتا ههر ره به نی؟ ژنت نه هیتا وه؟

میرزاده، که پیکه نینی به م پرسیاره ساکاره ی خانم یه پانچین ده هات، به رسقى دایه وه:

گەمزە

- نا، ھېشتا ژنم نەھيتاۋە.

- پېكەنېنى ناۋ! خۇ ھەر دەبىي بېھىتى، كۆرە ژن دېنى و كچە شوو دەكات. باشە سەبارەت بە جىگاگەت، بۆچى نايەيتە لاي ئىمە؟ لايەكى تەۋاۋى خانوۋەكەمان چۆلە، كەسى تيا نىيە. بەھەر حال ئەمە پەيۋەندىي بە خۆتەۋە ھەيە، خۆت باشتى دەزانى!

ھەنگى، لە كاتىكا بە گۆشەي چاۋ ئاماژەي بۇ لاي لىبىدىف دەكرد، بە ئەسپايى گوتى:

- ئىرەت لەم كابرايە بەكرى گرتوۋە؟ ئەدى چىيەتى ھەر دى و دەچى و لە ھىچ شوئىي ناھەيتەۋە؟

لەو دەمەدا، قىرا كە ۋەكو ھەمىشە مندالەكەي بە باۋەشەۋە بوو، لە ژوورەكانەۋە ۋەدەر كەوت و ھاتە بەر ھەيوانەكە، لىبىدىف كە بە بەينى كورسىيەكاندا دەسوۋاپايەۋە و بەخۆشى نەيدەزانى چى بكات، بە نيازى رۆيشتىش نەبوو، لەناكاۋ شالاۋى بۇ قىراي كىژى برد و بە دەست كەۋتە ئاماژە كە لە ھەيوانەكە ۋەدەر بكەۋى، بە جۆرى ئاگاي لە خۇ نەمابوۋ كە تەنانتە پاى كوتا بە عارديدا.

خانم يەپانچىن لەناكاۋدا پرسىي:

- چىيە، شىتە؟

- نا، بەلام...

خانم يەپانچىن، قسەكەي بە مىرزادە برى و چاۋىكى بە ئامادەبوۋاندا گىرا و گوتى:

- دەبىي سەرخۆش بى. بە راستى دەۋرۋەرەكەت ناچنە دلەۋە، پياۋ خۇزىيات بى ناخۋازى. ئەدى ئەم كچە جوانە كىتە؟

- ئەمە قىرا لوكيانوفنايە، كىژى لىبىدىفە.

- ئا... بە راستى كىژىكى ناسكە. ھەز دەكەم تەعاروفى لەگەل بكەم.

لىبىدىف، كە گوتى لە ستايىشەكانى لىزافىتا پروكوفىنا بوۋبوو، كىژەكەي بىرە پىشەۋە تا پىي بناسىتى. بە رېزەۋە چوۋە پىشى و بە سۆزەۋە گوتى:
- ھەتيون! دامۋانە ھەتيون! ئەو مندالەي باۋەشىشى ھەتيۋە. ئەمە

ليوبوفى خوشكيتى، يانى كىژى شەرىى منە لە ژنە ياسايى و زۆر شەرىكەم، ئيلينا، كە شەش ھەفتە لەمە پيش بەسەر ئەم منداڵەو چوو... بە ئى... بۆ ئەم منداڵە بوو بە دايك، جىيى دايكى بۆ گرتوو تەو... ھەر ئەو خوشكەى ھەيە، تەنیا ئەو خوشكەو ھىچى تر...

ليزافيتا، بە ھەلچوونىكى كوتوپرەو ھە گوتى:

- جەناب، تۆش بابايەكى گەوج و كەودەنيت و ھىچى تر. ببورە كە بەو راشكاويە قسان دەكەم. دەى بەسە.

ئەوجا بە پەستى لەسەرى رۆيشت:

- وا بزانم بەخۆت تىدەگەى!

ليبيد، بەرپزەو و بەدەم كرتوشەو ھە گوتى:

- زۆر راستە!

ئاگلايا لىي پرسى:

- جەنابى ليبيد، راستە دەلەين تۆ خەون و مكاشەفەكانى يوحەنا راڤە دەكەى؟

- زۆر راستە، پتر لە چوار دە سالە خەرىكى ئەو ھەم.

- ناوم بىستوو، پىم وايە رۆژنامان لەسەريان نووسيويت.

ليبيد، كە لە كەيفان لە پىستى خۆى نەدەھيورى كەوتە قسان:

- نا، ئەو ھەى لە رۆژناماندا باسكراو، شروڤەكارىكى ديكە بوو، مردوو

و من جىيى ئەوم گرتوو تەو.

- باشە، دەشيت ھەكو دراوسىيەك، لوتف بفرموويت و پۆژىك بىيى

چەند پەرەگرافىكى خەونەكانى يوحەنا بۆ راڤە بكەيت؟ بە راستى من

ھىچيان لىي ھالى نابم.

جەنەرال ئىڤولگىن، كە لە تەنیشت ئاگلاياو پۆنىشتبوو، خوا خاى بوو،

دەرفەتتىكى بۆ ھەلکەويت و بەشداری گفوتوگويەكان بکات، لەناكاودا ھاتە

قسان و گوتى:

- ئاگلايا ئىڤانوفنا، من بە ئەرکى خۆمى دەزانم ئاگادارت بکەم ھەو كە

ھەر ھەموو ئەمە تەلەكەبازىيە و لە گىرفانى خۆيەو دەرى دىنى، باو ھەم پى

گەمزە

بکە...

جەنەرال ئیڧولگین لەسەر قسەکانی پۆیشت و گوتی:

- ھەلبەتە، ژيانی گوندی و ھاوینەواران خۆشی و سەرگەرمیی خۆی دەوێت. بۆ نمونە بانگ کردنی میملێکی وەکو ئەمە بۆ مალەو، کە خەونەکانی یوحەنا پاشە بکات، یەکیکە لەو سەرگەرمییانە... یەکیکە لەو کەلکەلانی، پەنگە کەلکەلە یەکی ئاقلانەش بێ، بەلام من... ئەو چییە، بۆ بەو جۆرە سەیرم دەکە؟ بە یارمەتیت با خۆمت پێ بناسینم: من جەنەرال (ئیڧولگین)م ئاگلایا ئیڧانوفنا، من بە مندالی لە باوەشم گرتوویت.

ئاگلایا، کە بەتۆبزی جلەوی خۆی گرتبوو تا لە قاقای پێکەنین نەدا. لە بن لیوانەو گوتی:

- بە ناسینت خۆشحالم. من قارقارا ئاردالیونوفنا و نینا ئالکسندروفنا دەناسم...

لیزافیتا پروکوفینا، تۆرە بوو، لە تۆرەبیدا سوور ھەلگەرا. ئەو غەزەب و تۆرەبیەکی کە لە میژبوو لە دلایا پەنگی خواردبوو، پێویستی بە مەفەپێک بوو لیوێ دەریچیت. نەیدەتوانی، تەحەمولی جەنەرال ئیڧولگین بکات، کە لەمیژبوو دەیناسی. بۆیە بە ھەلچوونەو قسەکە پێ بێ و گوتی:

- درۆ دەکەیت، خووت بە درۆو گرتوو! دەنا قەت پۆژێ لە پۆژان ئەم کیژە منی لە باوەش نەگرتوو!

ئاگلایا، خۆی لە قسەکانی ھەلقورتاند و لە پێکا گوتی:

- با دایکە. تۆ لە بیرت نەماوە. کە مالمان لە تڤیر بوو، ھەموو جارێ لە باوەشی دەگرتم. ھەنگی تەمەنم شەش سالان بوو، ئێستاش لە بیرمە کە تیروکەوانیکی بۆ دروست کردم، فێری کردم چۆن بەکاری بینم، کۆتریکم پێکا. لە بیرت نایەت کە کۆتریکمان پێکەو پاو کرد؟

(ئادیلاید)ش لەولاو ھەلی دایە و گوتی:

- کلاو خودیکی کارتونی و شمشیریکی دارینیشی بۆ من دروست کرد. منیش لە بیرمە.

(ئالکسندرا)ش ھەلی دایە و گوتی:

- منیش له بیرمه. ئیوه، هر دوو کتان له سهر کوتره برینداره که کردتان به شه پو ئه وه بوو من هر یه که تانم له سووچینکا دانا. ئادیلاید، ناچار بوو به خوی و کلاو خودو شمشیر ه که یه وه له جیی خوی رهق راوه ستیت. که جه نه رال به ئاگلایای گوتبوو له باوهشی گرتوو، هیچ مه به ستیکی نه بوو ته نیا ئه وه نه بیت که زه مینه خوشبکات بو ئه وهی قسهی ده گهل بکات، چونکه عاده تی وابوو هه رکاتی بیویستبایه ده گهل کوپ یان کچیکی گه نجدا ئاشنایه تی پهیدا بکات، به قسه یه، وه کو مجامه له، ده رگای ئاشنایه تی ده گهل ده کردنه وه.

ئیدی، ئهم جاره، به ریکهوت و خوا به خته کی قسه که ی راست ده ر چوو، چونکه شتیکی گیرابوو وه که به خوی له بیرى نه مابوو، کاتی ئاگلایا باسی راوه کوتره که ی هینایه وه گوپ، یه کسه ر یاده وه رییه کانی زندوو بوونه وه، ریک وه کو زۆربه ی ئه و پیره میترانه ی که رابردوو یه کی دووری دووریان وه بیر ده که ویتنه وه. دیاره ئه سته مه بزانی که چ شتیکی ئه و بیر وه رییه، به و راده یه جه نه رالی دامای، (که وه کو هه میشه که می مه ست بوو) هینایه جۆش، به لام دیار بوو که له راده به ده ر هاتبووه جۆش و هاواری کرد:

- له بیرمه، به لی هر هه مویم له بیره! من ئه وسا کاپتینی (ملازم) گهنج بووم. تۆ زۆر مندا ل بوویت، جا جوان و زیته له!... نینا ئه لکسندرو قنا!... گانیا گیان!... ئه وسا من هه میشه هاتوچوی ئیوه م ده کرد...

خانم په پانچین، قسه که ی پیتری و گوتی:

- به لام ته مه شا که پوژت به چ پوژیک گه یشتوو! هه رچه نده خواردنه وه کاریکی زۆری تی کردوویت، به لام هر باشه هه سته مرو قانیه کانی نه سپیو یته وه، به لام هاوسه ره که تت زخواه سک کرد، به داخ و خه فه ته وه کوشت، له بری ئه وهی نموونه و سه رمه شتیکی باش بیت بو مندا له کانت، ئه وه نده ت قه رزو قوله کرد تا له و سو نکه یه وه که ویتنه زندان. برۆ، لیره مه مینه، برۆ بو خۆت کونجیکی چۆل پهیدا بکه، برۆ، برۆ بو حالی خۆت بگری، بو پاکى و بیگه ردی له ده ست چووت بگری، توبه بکه، به لکو خواوه ند لیت خۆش بی و توبه ت لیتقه بوول بکات. ده ی هه سته برۆ، به

گه مژه

راستمه، گالته ناکهم. خیرا برۆ، تا زووه په شیمانی خۆت دهربره، هیچ شتیک وهکو په شیمانی له پابردوو، بۆ مرۆف باش نییه، پاکت دهکاتهوه!

ههلبهته پتویسته به گوتن ناکات که هه موو ئه و شتانه بهوپه پری راشکاوێ گوتران. جه نه رال وهکو هه موو مه ی گوساران، فره هه ستیار و دلناسک بوو، وهکو هه موو ئه و باده توشانه ی ئالووده ده بن و لیده بئه وه که پوژانی خووشی پابردووی بیر ده که و ته وه زۆری عه زاب ده چه شت. هه ر هه ستاو بهوپه پری ملکه چی و گوێرایه لی به نیازی پویشتن، به ره و ده رگا که پویشت. لیزافیتا پروکوفینا زۆری به زه یی پیتدا هاته وه و بانگی لێ کرد و گوتی:

- ئاردا لیون ئالکسندروفیچ، برای ئازیز، ده ققه یه ک سه برکه، ئیمه هه موومان هه ر گونا هکارین. هه رکاتی هه ستت کرد که ویژدانت توژی ئاسووده بووه و که میک هتوریوه، وه ره دیدهنیم، تا که میک باسی پابردوو بکه ین. به چ مه علوم من په نجا ئه وه نده ی تو و زیاتریش، گونا هکار نیم؟

که بیینی خه ریکه ده که پیته وه، به نیگه رانیه وه له سه ری پویشت:

- جارێ خوا حافیزت بێ! برۆ، تو ئیشت لیره نییه...

کولیا ویستی به گه ل بابی بکه وئ، به لام میرزاده پیتیگوت:

- جارێ وازی لیتینه، له گه لی مه پۆ. ئه گینا مجیزی تیک ده چیت و ئه و خه یاله خووشه ی لێ ده شتوێ!

لیزافیتا پروکوفینا گوتی:

- راست دهکات! وازی لێ بیته! با جارێ به ته نیا بێ، دوا ی نیو سه عاتیکی دی برۆ بۆ لای.

لیبیدیف، زاتی وه به ر خو ی نا و گوتی:

- به درێژایی ته مه ن ته نیا یه ک که پرت پینده که وئ پیاو حه قیقه ت بژنه وئ. ئه م قسانه خستیا نه گریان.

لیزافیتا پروکوفینا، له ده می دایه وه و گوتی:

- ئه گه ر ئه وه ی ده رباره ی تو ده گوتری راست بێ، تو ش هیچت له و زیاتر نییه! تو ش له و با شتر نیت!

گەمزە

بەرە بەرە، رەئى و ھەلۆستى ميوانەكانى دەورى ميرزادە، بەرانبەر بە يەكدى دەردەكەوت. ميرزادە، ھەستى بەو دەکرد كە خانەوادەى يەپانچين، يانى خانم يەپانچين و كىژەكانى، زۆر دلسۆزانە و راستگويانە بە خەمى ئەو ھەون. بۆيە دەرفەتى ھىناو بەوپەپى راستگوپى پىنى گوتن، كە بەر لەو ھى ئەوان بىن، وىپراى نەخۆشى خۆى و درەنگى كاتەكەش، ھەر تەما بوو، ئەو پۆژە بچىتە دىدەنيان. لىزافىتا پروكوفىفنا، نىگايەكى پىر حەقارەتى ميوانەكانى دىكەى كرد و بەرسقى دايەو ھە ئىستاش نەچووە بچىت.

پىتىسن، ھەكو خوى ھەمىشەى و ئاسانگىرى خۆى، يەكسەر ھەستاو، بەو ئومىدەى (لىبىدىف) ش چاوى لى بكات، بۆ قىلاكەى لىبىدىف پۆيشت، بەلام لىبىدىف ئەو ھەندەى پىنگوت كە تۆ برۆ وا منىش ھاتم. قارىا كە دەگەل كىژەكاندا سەرگەرمى گەتوگۆ بوو، ھەر لەوئى مايەو ھە. ئەو و گانيا پۆيشتەكەى جەنەرالىان پى خۆش بوو. گانياش، كەمىك دواى پىتىسن ھەستاو پۆيشت. گانيا، لەو ماو ھەمەدا، كە لە بانىژەكەدا، دەگەل مالىباتى يەپانچينەكاندا بەسەرى برد، حورمەتى خۆى گرتبوو، نىگاكانى لىزافىتا پروكوفىفنا، كە دووجار سەراپاى بەر نىگا دابوو، نەيان پەشۆكاند بوو. ئەوانەى كە پىشتەر دەياناسى، يەكسەر ھەستيان كرد كە زۆر گۆراو ھە. ئاگلایا بەم ھەلۆستەى وى زۆر خۆشحال بوو.

ئاگلایا، بە عادەتى ھەمىشەى خۆى كە حەزى لەو ھەبوو قسان بە خەلكى بېرىت، لەناكودا و بى ئەو ھى پرووى دەمى لە كەسىكى تايبەتى بىت، بە دەنگى بەرز پرسى:

- ئەو ھە گافرىلا ئاردالىونوفىچ بوو كە ھەنوگە چووە دەرى؟ خۆى نەبوو؟

ميرزادە بەرسقى دايەو ھە:

- بەلى، خۆى بوو.

ئاگلایا گوتى:

- خەرىك بوو نەیناسمەو ھە. زۆر گۆراو ھە... لە جاران باشتەر بوو ھە.

ميرزادە گوتى:

- زۆرم پى خۆشە، كە بەو شىو ھە گۆراو ھە.

گەمزە

قاريا، بە ھاودەردىيەكى ئاشكرا و خوشحالىيەكى پەنھانەوۋە ھەلى دايە:
 - زۆر نەخۇش بوو.
 لىزاقىتا پروكوفىنا، بە دەنگىكى تورپە و بە نىمچە سەرسامىيەكەوۋە
 پرسىي:
 - چ شىتىكى باشتىر بوو؟ ئەمەت لەكوپوۋە دەر ھىتا؟ ئاخىر
 باشتىر بوۋنەكەي كامەيە؟
 كولىا، كە ھىشتا بەدىار كورسىيەكەي لىزاقىتا پروكوفىناوۋە ھەستابوو،
 لەپر ھەلى دايە و گوتى:
 - ھەيف نىيە پىاو ھەر (سوارچاكىكى لات*) نەبىت.
 مىرزادە (س) بەدەم پىكەنىنەوۋە گوتى:
 - منىش ھەمان پەئىم ھەيە.
 ئادىلايد گوتى:
 - منىش ھەمان پەئىم ھەيە.
 خانم يەپانچىن، سەرسام و تورپە نىگايەكى ھەر دووكىيانى كرد و گوتى:
 - مەبەستان لە (سوارچاكى لات) چىيە؟
 كاتىك بىنىي ئاگلايا سوور بووۋە، بە تورپەي لە سەرى رۆيشت:
 - قسەي قۆر و بىمانا! ئەم "سوارچاكە لاتە" كىنە؟
 ئاگلايا، بە تورپەيەكى زۆرەوۋە بەرسقى دايەوۋە:
 - چما ئەمە يەكەم جارە ئەم مندالە نەگرىس و بەدەفەرە، ئەم
 دەسكەگولەي تو، قسەي خەلكانى دى ھەلگىرپىتەوۋە؟
 ئاگلايا، زۆر جار تورپە دەبوو، زوو زوو ھەلدەچوو، بەلام تورپەيەكەي،
 زىاتر لە تورانى سادە و ساكارى مندال دەچوو. كە پىاو بەو ھالەوۋە
 دەبىنى، پىكەنىن دەيگرت، جەلەوى پىكەنىنى خۆي پى نەدەگىرا. ئىدى ئەم
 پىكەنىنە بە جارى دەھرى دەكرد، چونكە سەرى لەوۋە دەر نەدەكرد كە بە
 چى پىدەكەنن و لە دلى خۇيدا دەپىرسى: "چۆن زات دەكەن بەو پىكەنن.
 ئەم جارەيان ھەر دوو خوشكەكەي و مىرزادە (س) يش پىكەنىن،
 تەنانت مىرزادە (لىون نىكولايوفىچ) ش ھەرچەندە نازانىن بۆ سوور

گه مزه

بووبووهوه! بزهیهکی بۆ کرد. کولیا که سهرکهوتبوو، پر بهزار قاقای لیده دا. ئاگلایا تورپه بوو، ئەم تورپهیه هیندهی دی جوانی کرد. ئەو تورپهیی و نیگه رانییهی که ههستی پێ کردن. هیندهی دی جوانیان کرد. ئاگلایا له سههری رویشته و گوتی:

- باشه ئەم کورپه هه ره ئەوه پیشهیی نه بووه، هه میسه هه ره قسه کانی تۆی هه لئه گێرپاوه ته وه؟
کولیا گوتی:

- من ههچم نه گوتووه، ته نیا قسهیهکی خۆتم دووباره کردووه ته وه. نزیکه ی مانگی له وه پیش کاتی "دۆنکیشۆت" ده خوینده وه به خۆت گوتت ههچ شتی که له "سوارچاکیکی لات" باشتتر نییه. ههنگی نه مده زانی مه به ستت کێیه: مه به ستت دۆنکیشۆته، یه قگینی پاقلو قیچه، یان که سێکی تره؟ به لام به قسه کانتا دیار بوو که که سێکت مه به ستته و گهنگه شه و قسهیهکی زۆریش له و بارهیه وه کرا.

خانم یه پانچین، به تورپهیی قسه که ی پێبێری:
- کورپۆ، هه ستده کهم له مه زهنده کانتا زیاده روویی ده که ی... زیادی پێوه ده نه ی.

کولیا به رسفی دایه وه:
- هه ره من وا ده لێم؟ هه مووان وا ده لێن. تۆزێ له مه پیش میرزاده (س) و ئادیلاید ئیقانوفنا و خه لکانیکی دیکه ش گوتیان که لایه نگری "سوارچاکی لات" ن. که واته ئەم سوارچا که ههیه، من پێم وایه ئەگه ره ئادیلاید ئیقانوفنا زوو پاشه کشه ی نه کردبا، له میژبوو ده مانزانی ئەو سوارچا که لات هه کێیه.
ئادیلاید، به پێکه نینه وه پرسیی:

- خه تای من چیه؟
- خه تای تۆ ئەمهیه که قه بوولت نه کرد پۆرت ریتیکی ئەومان بۆ بکیشیت! هه رچه نه ده ئاگلایا ئیقانوفنا تکی لێ کردیت که ئەو کاره بکهیت و ته نانه ت هه موو ته فسیلاتیکی وینه که ی وه کو لای خۆی ته سه وری کردبوو، بۆ شروقه کردیت، بیرت نایه ت؟ به لام تۆ نه تو یست...

گەمژە

- ئاخىر كارى وا چۆن دەكرىت، وئىنەى كىم بكىشايە؟ ئەو سوارچاكە لاتەى كە بۆ من باس كرا، پياويك بوو: كەس چارەى نەبىنيبوو.

شەو و پوژ كلاوخودى لە سەر بوو. دەبوا چ چارە و سىمايەكى بدەمى؟ چىم وئىنە بكىشايە؟ كلاوخود؟ دەمامكى پۆلايىن؟ وئىنەى كەسىكى بىن دەموچاوم بكىشايە؟ خانم يەپانچىن، بە بىزارىيەو گوتى:

- ئەوە باسى چ دەكەن؟ هېچ تىناگەم! ئەم كلاوخودو دەمامكە پۆلايىنە چىيە كە باسى دەكەن؟

بە سىمايدا ديار بوو كە دەزانىت مەبەست لەم سوارچاكە لاتە كئىيە (پىدەچوو، دەمىك بى لە خەيالى خۇيدا ديارى كرىتت).

ئەوەى خانم يەپانچىنى پەست دەكرد، ئەو پەشوكانە ئاشكرايە بوو كە بە سىماى مىرزادە ليون نىكولايوفىچەو دياربوو، بە جۆرى دەموچاوى سوور ھەلگەرابوو لە تۆ وايە مندالىكى دە سالانە. خانم يەپانچىن درىژەى داين:

- ئەم گەوجە گەوج و شوخىيازىيە كەى دەبرىتەو؟ چىرۆكى ئەم سوارچاكە لاتەم بۆ باس دەكەن يان نا؟ يانى ئەوەندە نەيتىيەكى گەورەيە كە باس نەكرىت؟

ھەموو، بە جارى لە قاقاي پىكەنىنيان دا. مىرزادە (س) كە بە ئاشكرا ھەزى دەكرد، بابەتەكە بگۆرئ، ھەلى داىە و گوتى:

- مەسەلەكە، شىعەرىكى پرووسى عەنتىكەيە و ھىچى دى. شىعەرىكە نە سەرى ھەيە و نەبن، دەربارەى بابايەكى سوارچاكى لاتە. نزىكەى مانگى لەوەپىش، ئىوارەيەك دواى شىو، بەدەم گەتوگۆ و پىكەنىنەو لە بابەتىك دەگەراين كە ئادىلايد بىكات بە تابلۆيەك. تۆ بە خۆت دەزانى، لە كۆنەو دەوزىنەوەى بابەت بۆ تابلۆكانى ئادىلايد بوو بە ئەركى خانەوادەكە. يەككىمان، لە بىرم نەماوە كى بوو، پىشنىيازى كرد كە ئەم سوارچاكە لاتە

گه مزه

تیزه که ی دایه وه و گوتی:

- که باسی پیز و حورمهت ده که م، له بهر ئه وه یه ئه م قه سیده یه باسی
پیاویک ده کات که باوه ری به یه ک ئایدیال هیه و کویرانه هه موو ژبانی له
قه به لی ئه و ئایدیال و ئارمانجه کردووه. که شتی وا له م سه رده مه ی ئیمه دا
یان له بنی نییه یان ئه گهر هه بی یه جگار که مه. له قه سیده که دا دیار نییه که
ئایدیالی سوارچاکه لاته که چیه، ئایدیاله که ی دیارینه کراوه، به لام به ئاشکرا
دیاره که ته جه لی خه یالی خالیسه و جوانی رووته، ته نانه ت ئه م سوارچاکه
شهیدا ده، له جیاتی ده سمال، ته زیحیک له ملی خوی ده ئالین. راسته ئه م
شعیره، په مزیکه هه ندی گونگ و نامه فهومی تیا به که بریتییه له هه رفین
"ئا. م. ب." که له سه ر قه لغانه که ی نه خشینراوه.

کولیا، بۆی راست کرده وه و گوتی:

- "ئا. م. د."

ئاگلایا، به ته شه ره وه گوتی:

- من هه ز ده که م بلیم "ئا. م. ب" و ژتوانیش نابمه وه. به هه رحال یاروی
سوارچاکه لات، به لایه وه گرینگ نییه دل به ره که ی، خانمه که ی (سیدته) کتیه،
چیده کات، چ کاریه. گرینگ ئه وه یه به گه نی کردووه و هه لی بژاردووه،
دل به ندی "جوانیه پاک و خالیسه که یه تی" و هه تا هه تابه کپتوشی بۆ ده بات،
ده یه په رستی. شکوی ئه شقی ئه م سوارچاکه لاته له وه دا بوو که ئه گهر ئه م
دل به ره ی ئه و دواتر ته نانه ت ده ست بداته دزییش، ئه و هه ر به ره قانی
لیده کرد، باوه ری پنی له ق نه ده بوو و شه ره شمشیری له سه ر "جوانیه
خالیسه که ی" ده کرد. له وه ده چی شاعیر ویستیتی له وینه یه کی ده گمه ن و
ئاوارته دا چه مکی قوول و به رین و پاکی ئه شقی سوارچاکه و ئه فلاتوونی
به رجه سه بکات، به لام ئه م ئایدیاله له لای "سوارچاکه لاته که" نه ک هه ر
ده گاته لوتکه، به لکو ده گاته خه لوه ت نشینی و چله کیشان. هه لبه ته ده بی دان
به وه دا بنه ین که ئه م هه ست و سۆزه، که خوی له خویدا سه برو
حه وسه له یه کی زۆری ده وئ، وره یه کی به رزی ده وئ، گالته نییه، گالته ی
پیناکریت، هه ستیکی قوول و مایه ی ستایشه، با بشوبه یته سه ر

گه مزه

دۆنكىشۆتېش، ئەم سوار چاڭە لاتە دۆنكىشۆتە، دۆنكىشۆتېكى جىدى نەك كۆمىدى. مەن لە سەرەتاوہ لىنى نەدەگەيشتم، نەك بىروھزرى ئەوم بۆ دەرک نەدەكرا، بەلكو گالتەشم پىنى دەھات، بەلام ھەنوگە "سوارچاڭە لات" ەكەم خۆش دەوئ، پىزى بويىرى و ھەلوئىستەكانى دەگرم.

ئاڭلايا، قسەكەى خۆى تەواو كرد. بىدەنگ بوو. ھەرچەند تەمەشات دەكرد، زۆر زەحمەت بوو بتوانى بزانى ئەو قسانەى بەجىدى بوو يان سوعبەت و رابواردن بوو.

خانم يەپانچىن ھەلى دايە:

- بىنگومان، ئەم "سوارچاڭە لاتە"، ھەرچەندە تۆ زۆرت بە بويىرى و ھەلوئىستەكانيا ھەلدا، پىاوئىكى شەواک و گىل بوو، بەلام تۆ، كچەكەم محازەرەيەكى دوورودرئۆت پىن گوتىنەوہ. پىم وايە بەخۆتېش چاك بزانيت كە باشت نەكرد، تۆ و ئەم وەعز دادانەيان نەگوتوہ. ئەو شىعرە چۆنە؟ ئەگەر لەبەر تە بۆمى بخوئىنەوہ. ھەرچەندە بە عەمرا تەم حەزم لە شىعر نەكردوہ، بەلام زۆر حەز دەكەم گويم لىنى بى...

ھەنگى كە ديار بوو زۆر پەست و توپەيە، پرووى كردە ميرزادە لىون نىكولايوفىچ و گوتى: ميرزادە بىزەحمەت تەحەمول بكە، حىلمت بى، حىلم و سەبر بۆ مەن و تۆ باشتىرەن شتە.

ميرزادە وىستى شتىك بلىت، بەلام لەبەر نىگەرانى و شپىزەيى خۆى، نەيتوانى تاقە وشەيەكېش بلىت. تەنيا ئاڭلايا كە رېڭەى بە خۆى دابوو ئەو ھەموو "وہەزخوانىيە" بكات، بە ھىچ جۆرى نەك ھەر خۆى شىلو نەدەكرد. بەلكو خۆشحال و بە كەيفىش دياربوو. لەپر لە جىنى خۆى ھەستا، رېك بە ھەمان وىقار و سەنگ و پەنگى پىشووہوہ. وەكو ئەوہى پىشووہختە خۆى بۆ خوئىندنەوہى ئەو شىعرانە ئامادە كردىت و چاوہ پروانى يەكېك بىت تەكلىفى لى بكات. رېك خۆى گەياندە ناوہ پاستى بانىزەكە، لەبەر دەم ميرزادەدا، كە ھىشتا لەسەر كورسىيەكەى خۆى دانىشتبوو، راوہستا. ھەموو بەسەرسامى تەمەشايان كرد.

ميرزادە (س)، ھەر دوو خوشكەكەى ئاڭلايا، دايكى و ھەموو

گەمزە

ئامادەبووان، لەم پرکیشییە منداڵانەییە ئەو، کە تۆزیک لە ھەد دەر چووبوو، نیکەران بوون، بەلام بەئاشکرا دیار بوو کە ئاگلایا لەم پەفتار و زەمینەسازییە خۆی، بۆ خویندەنەوێ شیعەرە کە رازی و خوشحال بوو. لیزاڤیتا پروکوفینا بە نیازبوو پێی لیبرگیت و بیگە پێنیتەوێ سەر جیگاکی خۆی، بەلام دەقەودەق لەو دەمەدا کە ئاگلایا خەریک بوو دەست بە خویندەنەوێ شیعەرە کە بکات، دوو میوانی تازە، کە بە دەنگی بەزر قسانیان دەکرد، لە جادەکەوێ سەرکەوتن و خویان بە بانێژەکەدا کرد. میوانەکان جەنەرال ئیڤان فیدوروفیچ یەپانچین بوو لەگەڵ کورپیکێ گەنجدا. ھاڤتێ ئەوان، جۆرە سەرسامییەکی لای ئامادەبووان دروست کرد.

پەراویز:

* - "ھەزارەمین سالیادی دامەزراندنی پرووسیا...": ئەو پۆژەیی ھاوینی سالی ١٨٦٢، کە زنجیرە ئاھەنگینکی گەورە و بەشکۆی تیا دا ساز کرا، ئەو پۆژە بوو کە ھەزار سال بە سەر چوونی میری یەکەم، پۆریک، بۆ نوڤوگوردود، لە سالی ١٠٦٢ دا تێپەڕیبوو. ئەوسا مینیمونتیک بەو بۆنە یەوێ دامەزرا، کە تا ئێستا ماوێ.

* - "سوارچاکی لات...": چامە یەکی پوشکینی شاعیرە کە لە سالی ١٨٣٠ دا دای ناو، لەو چامە یەدا باسی سوارچاکیکی سەدەکانی ناڤین دەکات کە مریەمی پاکیزەیی کردووێ بە خانمی نمونەیی و ئایدیالی خۆی.

* - "سوار چاکە لاتەکە، ئەم سێ پیتەیی "ئا. م. د" کردبوو بە دروشم و ئارپی خۆی، کە بریتی یە لە پیتی یەکەمی سێ وشەیی لاتینی کە بە مانای (سلاو ئەو دایکی خوا) دیت، بەلام ئاگلایا پیتی "دکەیی گۆری بە "ب" کە دەکاتە پیتی یەکەمی مالباتی ناستاسیا فیلیپوڤنا باراشکۆڤا. دوا تۆزیک بە ئاشکرا پیتین "ن.ف.ب" جێی پیتین "ئا. م. ب" دەگرەنەوێ.

فەسلەى ھەوتەم

ئەو كۆپەي لەگەل جەنەرال يەپانچىندا بوو، گەنجىكى نىزىكەي بىست و ھەشت سال بوو. بالابەرزىكى چالاک و چەلەنگ، بە سەروسىما وریا و زیرەك بوو، دوو چاوى درشتى پەشى پتوھ بوو كە شوخ تەبىعان لىدەبارى. ئاگلایا، ھەر ئاوپىشى لى نەدایەو، بە شىئوھىكى جىلوھفرۆشانەي ئەوتوھ لە سەر خویندنەوھى شىعرەكە بەردەوام بوو، وەكو ئەوھى تەنیا چاوى لە میرزادە بى و پووى دەمى لە كەس نەبى، تەنیا لەو نەبىت. میرزادە، يەكسەر ھەستى كرد كە ئەم ماستە موویەكى تابىھتى تىايە، بەلام ھەرچۆنىك بوو ھاتنى میوانە تازەكان كەمىك ھىورى كەدەو. میرزادە، بە دىتنى وان ئاخىزىكى كرد و لە دوورەوھ سەرى پىزى بۆ جەنەرال دانەواند و بە ئاماژەي دەست تىگەياند كە خویندنەوھى شىعرەكە بە ئاگلایا نەبىت. ئەوجا چوو لەپشت كورسىيەكەي خۆیەوھ وەستا، ئانىشكى چەپى دادایە سەر پىشتى كورسىيەكە، تا بە متمانەيەكى زیاتر و پەرىشانىيەكى كەمتەرەو، گوى لە قەسیدەكە بگىت، نەك بە شىئوھىكى كۆمىدى بە دانىشتنەوھ لە قەنەفەكەیدا نەقۇم بىت. لىزاقىتا بروكوفىناش، لەلای خۆیەوھ دوو جارەن بە ئاماژەي دەست و سەر دەستورى بە جووتە میوانە تازەكە دا كە لە شوینى خویان بوەستن.

میرزادە، ھەر لە خۆوھ، ھەستى بە جۆرە پىزو خۆشەوئىستىيەكى تابىھتى بەرانبەر بەو كۆرە گەنجە كرد كە دەگەل جەنەرالدا ھاتبوو. بە مەزەندەوای

گه مزه

بۆ چوو که ئەمه هه مان ئەو یه قگینی بافلو فیچ رادومسکییه که زۆری له بارهیه وه بیستبوو و چهند جار یکیش بیرى لى کردبووه وه، به لام ئەو جلوبه رگه مه دهنیه ی به رى سه رى لى شیواندبوو، چونکه بیستبووی گوايه یه قگینی بافلو فیچ پیاویکی سوپایه نه ک مه دهنی*. به درێژایی ماوه ی شیعر خویندنه وه که، بزه یه کی ته وسامیز، ناو به ناو به سه ر لیویه وه هه لدهات و زوو ئاوا ده بوو. که له وه ده چوو ئەویش شتیک له مه ر چیرۆک و سه رهوردی "سوارچاکه لاتکه" بزانت.

میرزاده به خۆی گوت: "له گینه هه موو ئەمه زاده ی خه یال بئ". به لام ئاگلایا، باری دهروونی زۆر جیاواز بوو. ئەو خۆنۆنییه ی که له دهستپێکی خویندنه وه ی چامه که وه نیشانی دهدا، نه ما، گۆرا، بوو به سۆزێکی مه نگ و ئاوێته ی مانای به یته شیعره کان بوو، ئەوه ندده به جوانی خویندیه وه، نه ک هه ر پوحی به به ر چامه که دا کرد، به لکو به جۆری سه رنجی هه مووانی پاکیشاو نیوه پۆک و مانای شیعره که ی به رجه سه ته کرد. که هه ندی له ئاماده بووان، پاکانه یان بۆ خۆ نواندنه که ی سه ره تا ده هینایه وه و ده یانگوت ئەو هه موو خۆنۆنی و جیلوه فروشییه، خۆی له خۆیدا پێز و حورمه تیکی زیره کانه ی کێژیه بۆ ئەو چامه یه ی که خویندیه وه.

چاوانی ده دره وشانه وه، دوو جار، سووکه ته زوویه کی پیناری (نه دیار) هه ماسه ت ئامیز، پوهه دلپفین و جوانه که ی پروناک کرده وه. ئەمه ش ئەو به ی تانه یه که خویندیه وه:

پۆژی له پۆژان

سوارچاکیکی هه ژار

کپ و کپ و ساده و بیده نگ

سیما خه مین و په نگزه رد

به لام روح پاک و دلاوه ر

خه ونیکی بینی

زۆر کاری له دل و دهروونی کرد

گەمزە

ئىدى لەو پۆژەوہ
 تەمەشای ژنانى تەرک کرد
 تا مردیش زارى لە
 زارى ژن نەگەرا.
 لەجیاتى دەسمال
 تەزبىحىكى لە مل ئالاند.
 دەمامكى ئاسنینى کرد
 شەوو پۆژ دای نەدەکەند.
 کلاو خودىكى لەسەر نا
 شەوو پۆژ دای نەدەکەند
 کەس سەر و چاوى نەدەبینى
 دلى تەژى خۆشەويستىيەكى پاک بوو
 بەئەمەک و وەفادار
 خۆى لە قەبەلى خەونەکەى کرد
 بە خويىنى خۆى لەسەر قەلغانەکەى
 لەجیاتى ناوونیشان
 حەرفىن "ئا. م. دى نووسىبوو
 لە بىبابانى کاکى بە کاکى دوورەدەستى
 فەلەستىنا لە کاتىکا
 پالەوانان، سوارچاکان، بە
 جۆشوخروشەوہ
 دەچوونە مەيدانى شەپ
 برووسکە ئاسا پەلامارىان دەدا
 ناوى مەحبوبەکانى خويان دەبرد
 پې بەزار، بە دەم ھىرشەوہ، ھاواری کرد
 ئەى پرووناكىی ئاسمان، ئەى پۆزای پیرۆز!
 فریام کەوہ، دەست بدە بالم

گه مزه

ئیدی بروسکه ئاسا په لاماری ددها

سه ری دژمنی ده په پړاند.

که بؤ شوینی خوی گه پرایه وه

کونجی خه لوه تی گرت، وه کو په به نان

هه میسه بیده نگ، هه میسه خه مین ژیا

تا مهرگ، مه لی پوچی ئازاد کرد

خه لکی به شیتیان ناو ده برد.

کاتی میرزاده، دواتر، نه و ساتانه ی بیر ده که وتنه وه، تا ماوه یه کی زور ده چه په سا، زوری له بهر گرانبوو که وه لامی ئه م پرسیاره ی پی نه ده دوزرایه وه: چوڼ ده توانن هه ست و سوزیکی نه وهنده راستگو یانه، نه وهنده په سه ن و جوان، ئاویته ی ته وس و توانجیکی نه وهنده ئاشکرا، نه وهنده بی په رده، نه وهنده زهق و خراب بکه ن؟ گومان له وهدا نه بوو که تانه وته شه ری ک له ئارادایه، به لگه ی بی چند و چوونیشی نه وه بوو: ئاگلایا به دهم خویندنه وه ی شیعره که وه، پی پی به خوی دابوو پیتین (ئا. م. ب) بگوړیت به پیتین (ن. ف. ب). میرزاده دلنیا بوو که به هله دا نه چووه و به هله گوپی له و به یته نه بووه و (پاشان دروستی ئه م بیره دهر که وت)، به هه رحال تانه وته شه ره که ی ئاگلایا - که بیگومان سوعبه تیکی به نیشوئیش و گه و جانه بوو - به ئانقه ست بووه. "سوارچاکی لات" پیش نه وه، مانگیک بوو، که وتبووه سهر زاری هه موویان و مایه ی سوعبه ت و پیکه نینیان بوو.

به لام کاتی میرزاده، دواتر به م یاده وه ریپانه دا چووه وه، گه یشته نه و قه ناعه ته ی که ئاگلایا ئه م پیتانه ی "ن. ف. ب" نه ک هه ر به غه ر ه ز و تانه وته شه ره وه نه دا نه کرد، به لکو به هیمنی و ئارامی و ساده یی و بیگه ردیه کی نه وتووه نه دای کردن، که پیاو وا هه ست بکات که نه م پیتانه له بنه رته دا به شیک بوون له ده قی شیعره که.

به هه رحال، میرزاده، پاش نه وه ی گوپی له چامه که بوو، هه ستی به دلته نگیه کی ناخوش کرد. هه لبه ته لیزا فیتا پروکو فینا هه ستی به گوړینی

گه مژه

پيته كان و نیاز و مه به سستی په نهانی پشت ئه م گۆرینه نه کردبوو. جه نه رال (ئیقان فیدوروفیچ) یش جگه له خویندنه وهی شیعر، هه سستی به هیچ شتیکی دی نه کرد، به لام گه لیک له گوینگره کانی دی هه ستیان به مه به سسته که ی ناگلایا کردبوو، ئه م پرکیشییی ئه ویان به لاهه سهیر بوو، به لام به ردیکیان له سهه دانابوو و خویان لی به خاوهن نه کردبوو، به لام یه فگینی بافلوفیچ نهک هه هه سستی پی کردبوو (میرزاده ئاماده بوو گریو له سهه ئه مه بکات)، به لکو هه ولیشی ده دا، ئه م مه سه له یه له وانی دیکه ش بگه یه نی، بزه و پیکه نینه که ی له ئه ندازه به دهر ته وسامیز بوو.

هه رکه خویندنه وهی چامه که ته واو بوو، خانم یه پانچین، له ناخی دلّه وه، به وپه پری شه و قوزه و قوه هاواری کرد:

- چه ند جوان بوو! ئه مه شیعر ی کتیه؟

ئادیلاید گوتی:

- هی پوشکینه دایکه.. حه یامان مه به! که س هه یه نه زانی هه ی پوشکینه؟

لیزافیتا پروکوفینا، به گل هه ی و گازانده وه گوتی:

- ئینسان ده گه ل ئیوه دا هینده ی دی گه وچ و گه مژه ده بی! به راستی

عه یبه! هه رکه گه راینه وه بۆ مال! ئه م شیعره ی پوشکینم بده نی!

- پیم وایه هیچ شیعریکی (پوشکین) مان له ماله وه نییه.

ئه لکسندرا گوتی:

- با! ئه وه نده ی من له بیرم بی، هه میشه دوو به رگی شر و وپی

شیعره کانی ئه ومان، له ماله وه هه بووه!

- هه ر ئیستا، یه کیک بۆ شار بنیرن تا شیعره کانی پوشکین بکریت. با

ئه لکسی یان فیدور، یه کیکیان به یه که م قیتار برۆن. ئه لکسی بروات باشته ره.

ناگلایا، وهره! ماچم بکه! ئافه رین شیعره که ت زۆر جوان خوینده وه. به

راستی ئافه رین!

ئه وسا، به ئه سپایی و له بن لیوانه وه له سهه ری پویشت:

- به لام ئه گه ر مه به سست ئه وه بووبی گالته به و بکه ی، من له گه ل ئه م

ره فتاره تدا نیم، چونکه له م حاله دا باشته ر وابوو شیعره که له بنی

گەمژە

نەخوینتەو، لىم تىدەگەي؟ ئىستا بېرۇ، دوايى باسى دەكەين. درەنگە، لەمىژە لىرە دانىشتوين.

لەم كاتەدا، مىرزادە، خىرھاتنى جەنەرال ئىقان فېدوروفىچ يەپانچىنى كرد و (يەپانچىن) ىش يەڭگىنى پاڭلوفىچ پادومسكى بە مىرزادە ناساند:

- مەن لە رېگا تووشى بووم. تازە لە قىتار دابەزىبوو و يەكسەر چووبوو بۇ مالى خۇمان، لەوتىندەر پىيان گوتىبوو كە مەن بۇ ئىرە دىم و ھەموو خانەوادەكەش لىرەن..

يەڭگىنى پاڭلوفىچ، قسەكەي پىتېرى و گوتى:

- ھەروەھا زانىم كە توش لىرەيت و، مەن زۆر لەمىژە ھەزم دەكرد نەك ھەر تەعاروفت دەگەل بىكەم، بەلكو دۇستايەتشت بىكەم. ئىدى لە دلى خۇما گوتم دەرفەتى لەمە باشترم بۇ ھەلناكەوئى، با ئەم دەرفەتە لە دەست نەدەم... چ خىرتە! نەخۆشيت؟ باوەر بىكە ئىستا، تۆزئ لەمە پىش زانىم نەساغى....

ليون نىكولايفىچ، بەدەم تەوقە كىردنەو گوتى:

- ھالى حازر ەيىم نىيە، ھالم زۆر باشە، بە دىدارت خۆشھالم، زۆر شتم لە بارەي تۆو بىستوو، تەنانت دەگەل مىرزادە (س) شدا باسم كىردويت.

بەدەم ئەو مجامەلانەو، بە گەرمى دەستى يەكتريان گوشى و چاويان لە دوپ چاوى يەكدى بېرى. گفتوگويەكەيان زوو بە زوو گۇپاو بوو بە قسە و باسى گشتى. مىرزادە ھەستى كرد (ئىستا زۆر ھەستىار بووبوو، نەك ھەر ھەستى بە شتە ديارەكان، بەلكو ھەستى بەشتە پەنھانەكانىش دەكرد) ھەموو ئامادەبووان، سەريان لەو سۈورمابوو كە يەڭگىنى باڭلوفىچ جلى مەدەنى لەبەرە نەك جلكى سوپايى... ھەلبەتە ئەم كارە خۇي لە خۇيدا ئەوھى دەگەياند كە دەبى پووداويكى گرېنگ پىشھاتبىت. ئادىلايد و ئەلكسندرا، حاير و سەرسام كەوتنە پرسىياري ھوى ئەم كارە. يانى بۇچى جلى مەدەنى لەبەر كىردوو. مىرزادە (س) كە خزمى پادومسكى بوو، نىگەرانييەكى زۆرى پىنو ديار بوو. جەنەرال، بە پادەيەك شىپىزە بوو كە

گه مزه

دهنگی دهله رزی. ته نیا ئاگلایا زور هندی و هیتن بوو، وهک دهلین میشی میوان نه بوو. به کونجکاو ی نیگایه کی یه فگینی باقلو فیچی کرد، له تو وایه گهره کیه تی بزانی ئاخو جلکی مه دهنی زیاتر لئ دیت یان جلکی سوپایی، به لام دواي توزیک پرووی وهر گتړا و ههر ته مه شاشی نه کرده وه. (لیزا فیتا پروکوفینا) ش، ههر چه نده جوړه نیگه رانییه کی، پیوه دیار بوو، به لام هیچ پرسیاریکی لئ نه کرد. میرزاده، هستی کرد که خانم یه پانچین، که میک دهگل یه فگینی پاقلو فیچدا سارده.

ئیقان فیدوروفیچ، به دهم وه لامدانه وهی هه موو پرسیاره کانه وه دهیگوت و دهیگوته وه:

- به راستی زور سهرم سووپ ما، کاتی له پترسبورگ، به جلکی مه دهنیه وه دیتم، به پرا دهیه ک سهرم سووپ ما که باوه پم به چاوی خوم نه ده کرد. له دلی خودا گوتم ئه م گورانه کوتوپره چییه؟ ئه مه چ مه تل و له گه زیکه! خو ئه و به خوی دهیگوت په له کردن باش نییه، په له کردن کاری شه یانه.

له کوی ئه و قسانه دا دهر باره ی ئه و مه سه له یه، ئه وه دهر کهوت که یه فگینی پاقلو فیچ، دهمن بوو باسی ئه وه ی کرد بوو که به نیازه واز له خزمه تی سوپایی بینئ، به لام که ده هاته سهر ئه و باسه، ئه وه نده به لام سه رلایی باسی ده کرد که کس باوه پری پینه ده کرد. ئیدی عاده تی وابوو به شوخییه کی ئه و تو وه باسی مه سه له یین جیددی ده کرد، که خه لکی نه یانده زانی باوه پری پتیکه ن یان نا، به تاییه تی ئه و جارانه ی که خوی ویستبای خه لکی چه واشه بکات و بیانخانه گومان و دوو دلییه وه.

یه فگینی پاقلو فیچ، به دهم بزه یه که وه گوتی:

- به لام تا ماوه یه ک واز له خزمه تی سوپایی دیتنم، بو چه ند مانگیک، ئه و په ره که ی بو ماوه ی سالتیک.

جه نه رال، به و په پری گهرموگوری گوتی:

- به لام، ئه وه نده ی من ئاگادارم، ئه وه نده ی من ئاگام له کاروبارت هیه، پیویستی به مه نه ده کرد.

گەمزە

- بەلام لەسەر قسەى تۆ، گەرەكمە سەرئىكى مولكەكانم بدهم، ئەدى بە خۆت پىت نەگوتم؟ وپراى ئەمەش نيازى سەفەرئىكى ھەندەرانم ھەيە...

زوو بە زوو پىرەوى گفتوگۆكان گۆرا، بەلام لەو دەچوو مىرزادە، گىرۆدەى نىگەرانى و بىئۆقرەيەكى دژوار بىت و نەيدەزانی ھۆيەكەى چيە.

يەڤگىنى باڤلوفىچ رادومسكى، چوو لە ئاڭلاياو و گوتى:

- چيە ھەمدىس باسى "سوارچاكە لاتەكە" ھاتوو تەو و گۆرئ؟

مىرزادە، سەرى لەو سوورما كە بىنى، ئاڭلايا بە نىگايەكى پىر سەرسامى و پىرسىار ئامىز جواى يارقى دايەو، لە تۆ وايە، بە زمانى نىگا پىتى دەلىت قەت پۆژئ لە پۆژان، مەسەلەى (سوارچاكە لاتەكە)، بابەتى باسى نىوان ئەوان نەبوو و تىناڭات بۆ ئەو پىرسىارەى لى دەكات؟

كوليا، ھىشتا ھەر گەنگەشەى دەگەل لىزاڤىتا پراكوفىئادا دەکرد و دەيگوت و دەيگوتەو:

- ئىستا درەنگە، زۆر درەنگە، وەختى ئەو نەماو كە كەسىك بۆ شار بنىزدريت تا كىتىبى پوشكىن، بكريت. سى ھەزار جارم گوت كە زۆر دەرەنگە! يەڤگىنى پاڤلوفىچ، بەھەشتاو لە ئاڭلايا دوور كەوتەو و گوتى:

- راست دەكات... درەنگە... تا دەگەيتە شار، دوكان و بازارى پىترسبۆرگ دادەخرىن.

ھەنگى تەمەشاي سەعاتەكەى كرد و گوتى:

- وا سەعات نۆيە.

ئادىلايد گوتى:

- كە تا ئىستا بەبى كىتب ھەلمان كردوو دەشتوانىن تاسبەى چاوەرپوان بكەين.

كولياش گوتى:

- ئەمە جگە لەوھى كە بايەخدانى زۆر بە ئەدەبىيات، بۆ كۆمەلگەى خانەدان و ئەرستوكرات، زۆر پەسند نىيە. ھەز دەكەن لە يەڤگىنى پاڤلوفىچ پىرسن. بۆ نمونە پياو گالىسكەيەكى زەردى، پىچكە سوورى ھەبىت، زۆر ديارتر و باشترە لە كىتب.

گەمزە

ئادىلايد، ھەلى دايە و گوتى:

- كولىا، ديسان خەرىكى قسەى ناو كىتبان دەلىتەو!

يەڭگىنى باقلوڧىچ گوتى:

- راستە ھەرچىيەك دەلىت، لە كىتبانەو ۋەرى گرتوۋە، دەتوانى چەندىن لاپەرەى ۋەرگىراۋ لە گۇڧارىن رەخنەيەو، لەبەر بلىتەو، من دەمىكە ئەمەم لە نىكولاي ئاردالىونوڧىچ كەشف كردوۋە و زۇرىشم پى خۇشە، بەلام ئەم جارەيان قسەكەى لە كىتبانەو ۋەرنەگرتبوو، بەلكو مەبەستى گالىسكە زەردە پىچكە سوورەكانى منە، بەلام ھەز دەكەم ئەۋەت پى بلىم كە ئەو گالىسكەيەم گۇرپوۋە، بۇيە ئەو قسانەت كۆن بوۋە، كاتى بەسەر چوۋە.

مىرزادە، بەوردى گوتى لە قسەكانى رادومسكى دەگرت، زۇرى پىخۇش بوو كە دەيىنى گەنجىكى خۇشپەفتارو خاكى و بى ھەوا و پووخۇشە، بەتايىبەتى كە دەيىنى لە ۋەلامى تانەۋتەشەرەكەى كولىادا، بە زمانىكى ميانرەۋى دۇستانە دەدوئ.

لىزافىتا پروكوفىڧنا، لە ڧىراى كچى لىبىدىڧى، كە لە پرىكا، بە باۋەشى كىتېى ئەستوورى، تازە بەرگ كراۋەو لە بەردەميا ۋەستا، پرسىي:

- ئەمانە چىن؟

ڧىرا، بەرسڧى دايەو ۋ گوتى:

- پۇشكىنە، پۇشكىنى شاعىرى خۇمان. بابم ڧەرموۋى پىشكەش بە تۆيان بكەم.

لىزافىتا پروكوفىڧنا بە سەرسامى پرسى:

- چۇن؟ ماقۇلە؟

لىبىدىڧى، لەپشت كىژەكەيەو ۋەر كەۋت و گوتى:

- نا، نا ديارى و پىشكەش نىە! ناتوانم شتى ۋا بكەم! بەلكو بە نرخەكەى خۇى پىتى دەڧرۇشمەو. ئەمە كۆ بەرھەمەكانى پۇشكىنە، كە لەسەر ئەركى بنەمالەى خۇمان چاپ كراۋە، چاپى ئانتكوفە* كە لە بازارا نەماۋە و دەست ناكەۋى. جا من بە نرخەكەى خۇى، وىپراى جىاۋازى

گه مزه

نرخى ئىستا له گه ل ئوسادا، ده تده مى، تا تىنويه تى هه ستى بىگه رد و ناسكى ئه ده بى و ئه ده بدوستى جه نابتان بشكىتنى.

- زۆر باشه، ئه گه ر بىانفرۆشيت مه منوون ده بم. دلناباه له م سه ودايه دا زه ره ناكه يت، به لام واز له م لىئوكبازى و پرووينايه بىنه!... بىستوومه كه تۆ پياويكى خوينه وار و ئه هلى كىتىيى، زۆر باشه، دوايى، پۆژىك له م بارهيه وه قسان ده كه ين. ده توانى به خۆت ئه مانه م بۆ بىنى؟

لىبديف، به وپه پرى پروپامايى و مه رايبه وه گوتى:

- به وپه پرى شانازيبه وه...

ههنگى كىتبه كانى له ده ست كىژه كه ي وه ر گرت.

خانم يه پانچين، چاوى برىيه دوپ چاوانى لىبديف و گوتى:

- ده يسا باشه. بۆميان بىنه. ئىدى به شانازى يان بى شانازى بى، بىانه ينه. وريابه كىتبه كان ون نه كه يت، به لام به مه رجى تا به ر ده رگا بىيى، بۆت نيبه بىتته ژووره وه، چونكه به نيازنىم ئه مرۆ پيشوازيت بكه م، به لام ئه گه ر قىراى كچت دهيه ويى بيان هىتى، ئه وا يه كسه ر بىنيره، چونكه زۆرم چووته ده له وه.

قىرا، به بى سهرى به بابى گوت:

بۆ ناچى به دهنگ ئه وان وه كه له وينده ر چاوه پروان؟ ئه گه ر پىيان نه ده يت، به خورتىش بى دىنه ژووره وه. گويت لى نيبه چ ژاوه ژاويكىيان ناوته وه!

ئه وسا، پرو له ميرزاده كه كلاوه كه ي داكه ندبوو، گوتى:

- لىون نىكولايوفىچ، چوار كه س، ماوه يه كه له به ر ماله كه تدا چاوه پروانت ده كه ن، سه برىان سواوه و كر دوويانه به دهنگه دهنگ، چونكه بابم پىيان نادات وه ژوور بكه ون و بىته دىده نىت.

ميرزاده، لىي پرسى:

- نازانى ئه و ميوانانه كىن؟

- ده لىن كاريان پىت هه يه. له و كه سانه ن ئه گه ر ئىستاش پى نه درىن بىنه ژووره وه، لارىيان نيبه له جاده دا يه خه ت بگرن.

گه مزه

جا مه سله حهت له وه دايه ليون نيكولايوفچ، ئىستا بيان بينيت و له كۆل خۇتيان بكه يته وه. گاڤريلا ئارداليونوفچ و پتیتسن يهك سه عاته له بهردهرگا خهريكن قسه يان دهگه ل دهكن، به لام فايده ي نيه، قسه نابيستن و نابيستن!

ليبيد، به دهم دهستبادانه وه گوتى:

- ئه وه كوپه كه ي پاقليشچوفه، كوپى پاقليشچوفه! هى ئه وه نيه پيشوازي بكریت... ئه وانه خه لكانيك شايسته ي ئه وه نين گوڤيان ليڤگري. به لى ميرزاده ي پايه به رز! پتويست ناكا خوت ئه زيهت بدهيت و بيانيني، به لى، شايسته ي ئه وه نين...

ميرزاده، به وپه پى شپرزهي هاواري كرد:

- كوپى پاقليشچوف! په نا به خوا!... ده زانم كه... به لام خو من ئه و مه سه له يه م به گاڤريلا ئارداليونوفچ سپارد بوو. تۆزى له مه پيش خوى پىي گوتم كه...

له م كاته دا گاڤريلا ئارداليونوفچ له شوقه كه ي ميرزاده وه وه ده ر كه وت و خوى به بانيژه كه دا كرد، پتیتسن به دوويدا هات. له ژووره كه ي ته نيسته وه دهنگه دهنگي گهنگه شه و دهككه دههات، دهنگي به رزي جه نه رال ئيفولگين له ناو چه ندين دهنگي ديكه دا ديار بوو. كوليا به هه شتاو به ره و سه متي دهنگه كان رويشت.

يه فگيني باقلوفچ، به دهنگي به رز گوتى:

- گۆلمه زه كه خوش بوو!

ميرزاده، له دلى خويدا گوتى: "كه واته ئه م ده زانئ مه سه له كه چيه!". جه نه رال ئيفان فيدوروفچ، كه به كونجكاوى، ته مه شاي تيكرپاي ئاماده بوواني ده كرد و ده يزاني كه ته نيا ئه و له م حيكايه ته تازه يه بيتاگايه، به سه رسامى پرسى:

- كوپى پاقليشچوف؟ نۆبه تي ئه م قه وانه يه، پاقليشچوف كوپى وای

له كوئى بوو؟

ئه م مه سه له يه هه مووياني هاوژانده. ميرزاده، هه رچه نده سه رى دينا و

سەرى دەبرد، نەيدەزانى، ئەم مەسەلەيە كە تەنيا پەيوەندىي بەووەو ھەبوو،
بۆچى بەو جۆرە ھەموو ئامادەبووانى ھاروژاندووە.
ئاگلايا، بەكاوھخۆ چوو بەلای میرزادەو و بەپەرى و يقارو جدیەو
گوتى:

- باشترین شت ئەوہیە، ھەر ئیستا بە خۆت و بە بەرچاوى
ھەموومانەو، بە شايدى ھەموومان ئەم مەسەلەيە يەكلایى بکەيتەو.
ئەمانە بە نیازن لەکەدارت بکەن، عەبیدارت بکەن، میرزادە. تۆ دەبى
حەقانیەت و پاکیى خۆت بەتەواوەتى بسەلمیئى. من دەزانم، كە ئەمەت لى
دەوہشیتەو و لەدەستت دى و لە کانگای دلەو و پیشوہختە بەمە
خۆشحال دەبم.

خانم يەپانچین ھەلى دایە:

- منیش ھەز دەکەم كە سنووریک بۆ ئەم ئیدیعە قیزەونە دابنریت!
میرزادە، ھیچ خاتریان مەگرە، ھەز دەکەم زۆر توندبى لەگەلیاندا، بیانکەیت
بە پەندو عیبرەت! تاقەتى بیستنى ئەم قسە و قسەلۆکانەم نەماو، شەرى
زۆرم لەسەر تۆ کردووە. باشتر وایە بیان بینى. بانگیان بکە تا ئیمە لیڕەین،
با بیئە ژوورەو. تەگبیرەكەى ئاگلايا تەگبیریکى باشە.

ھەنگى پووی کردە میرزادە (س) و پرسى:

- میرزادە، تۆ ھیچت لەمەر ئەم مەسەلەيە بیستووە؟

میرزادە "س" بەرسقى دایەو:

- بەلى، بیستوومە، لە مالى ئیوہ بیستوومە. ئەلھەقى ھەز دەکەم ئەو
گەنجانە بینم. ئەمانە نەھلیستین*، وا نییە؟

لیبیدف، كە بە جۆرى ھەلچووبو، خەریک بوو دەلەرزى، ھەنگاوێك ھاتە
پیشەو و گوتى:

- نا، یانى نەھلیستى تەواو نین، ئەمانە گروپیکى دیکەن، جیاوازن.
خۆشکەزاکەم دەلى لە نەھلیستیەکان توندپەوترن. ئیعتراڤ بە
نەھلیستیەکان ناکەن. قوربان، ئەگەر تۆ وا بزانی، لە حوزورى تۆدا شەرم
دەكەن یان لیت دەترسن، خەيالت خاوە، ئەوانە نە لە کەس دەترسن، نە

گەمزە

شەرم لە کەس دەکەن، زۆر پوودارن، نەھلیستییهکان ھەر هیچ نەبێ ھەندێ جار خەلکی پۆشنییریان تیا، بگرە زاناشیان تیدا ھەیە، بەلام ئەمانە، زۆر خراترن، زیاتر خەلکی عەمەلین. دروستە دوور بە دوورو ناراستەوخۆ پەگیان دەچیتەو سەر نەھلیستیەکان، ئەمانە، بە وتار و نووسین لە گوڤار و پۆژنامەکاندا گوزارشت لە خۆ ناکەن. بەلکو بە کردەو و کرداری پاستەوخۆ خۆیان دەنویتن. بۆ نموونە ئەمانە نایەن بە بەلگەو بەوتی ساغ بکەنەو کە پوشکین ناکاتە هیچ و بە کەلکی هیچ نایەت*، یان پارچە پارچە کردنی رووسیا پتۆیستە... خۆیان بە سەلماندن و بەلگە و بەلگەکارییەو خەریک ناکەن. کە شتیکیان ویست، ھەر ئەوێ و تەواو، نابێ کەس دەست بپێتە پێگیان یان پێیان لێ بگریت، یان هیچ کۆسپێکیان بخریتە بەردەم. ئەمانە لە هیچ ناپرینگیئەو، بەلایانەو گرینگ نیە لە پێناوی گەشتن بە مەرام و مەبەستی خۆیان، ھەشت کەس بە جاری بکوژن، کوشتن بەلای ئەمانەو ھەکو ئاو خواردنەو ھایە، بۆیە میرزادە ئەگەر بە قسە ی من دەکە ی...

بەلام میرزادە میشکین کە ھەستا بوو، دەرگا لەو میوانانە بکاتەو، بەدەم زەردەخەنەو گوتی:

- لیبیدف، تۆ زۆری پێو دەنە ی، غەدریان لێدەکە ی، نەھەقیان دەرھەق دەکە ی. راستە خوشکەزاکەت زۆری ئەزیەت داوی، پەنجاندووتی. لیزاقتا پروکوڤیڤنا تۆ باوھەری پێمە کە. دڵنیا بە خەلکانی ھەکو گورسکی و دانیلوف، ھالەتی پێزەپو ئاوارتەن، بەلام ئەم گەنجانە... تەنیا بە ھەلەدا چوون و ھێچی دی!... بەھەر حال ھەز ناکەم لێرە و لە حوزوری ھەمووتاندا قسەیان دەگەل بکەم. بھبۆرە لیزاقتا پروکوڤیڤنا من لەبەر خاتری تۆ دەیان ھێنمە ئێرە، تەعاروڤیکتان پێ دەکەم و پاشان لەگەڵیاندا دەر دەچم و بۆ شوپینکی دیکەیان دەبەم. فەرموون بە پێزینە!...

بەلام میرزادە، بیروکە یەکی دی دەیتازاراند (ئەزیەتی دەدا). لە دلی خۆیدا دەپیرسی، نەبادا ئەم سیناریۆیە لەلایەن کەسیکەو و بۆ ئەم سەعاتە و بۆ ئەم مەجلیسە ئامادەکرا بێ، تا لە حوزوری ئەم ھەموو شایەدەدا، عەبیدار

گه مژه

بیت؟ به لام له سهر ئهم " گومانه ئه هریمه نیه! " زۆری سه رکۆنه ی خۆی کرد، بیته ندازه خه مبار بوو. ههستی ده کرد ئه گهر که سیک په ی به و هزرین و بیرهی به ریت، په نگه له ته ریقی و شه رمه زاریدا به ریت! له و کاته دا میوانه کان وه ژوور که وتن، له ناخی دله وه ئاماده بوو، له باری ئه خلاقیه وه، خۆی له ههر هه موو ئه وانیه ده و روبه ری به کمر بزانیته.

پینچ کهس وه ژوور که وتن: چواریان تازه بوون و، جه نه رال ئیفولگینش له دوایانه وه بوو که یه جگار په ست و توپه و له حالێ جینودانا بوو. میرزاده به دهم بزه یه که وه و له دلی خۆیدا گوته: "بیگومان ئه و لایه نگری منه!" کولیا که له گه ل هپپولیتدا، که یه کیک بوو له گروهه که، سه رگه رمی قسان بوو، ده گه ل ئه وانی دیدا خۆی به بانیزه که دا کرد. هپپولیت به سیمایه کی ته و سامیزه وه، گوته لیده گرت.

میرزاده، خولکی میوانه تازه کانی کرد که دانیشن. به پاده یه ک گه نج و تازه سال بوون، که په چاو کردنی ئه و هه موو ته شریفاته سه باره ت به وان، جیتی سه رسوورپمان بوو. کاتی ئیقان فیدوروفیچ چاوی به م گه نجه تازه بالقانه که وت - که هپچی له مه پ ئهم "مه سه له تازه یه" نه ده زانی و که م و زۆر سه ری لی دهر نه ده کرد- زۆر توپه و په ست بوو، ئه گهر له بهر خاتری ژنه که ی نه با، که بایه خیکی یه جگار زۆر نالوژیکی به کاروباره کانی میرزاده ده دا، بیگومان زۆر توپه ده بوو و له وه بوو مه جلیسه که جی بیلی، به لام چ له بهر کونجکاو و چ به و نیازهی ده وریکی خیر بیینی و بتوانی کۆمه کیک بکات یان به لای که مه وه به زه بری ده سه لات و هه بیه تی خۆیه وه خزمه تیک بکات، دانیشته و کۆپه که ی جی نه هیشت، به لام کاتی جه نه رال ئیفولگین وه ژوور که وت و له دوروه وه کپنوشی بو برد، جاریکی دی توپه ی کرده وه، ده موچاوی به یه کادا و برۆکانی ویک هیتانه وه و قه راری دا، هه رچۆنی بووه بیده نگ بیت و تاقه وشه یه کی له زار نه یه ته دهر.

له نیو چوار میوانه گه نجه کاند، پیاویک هه بوو نزیکه ی سی سالیک ده بوو. ئه مه هه مان ئه و ملازمه دهرکراوه بوو که ئه ندایه گروهه که ی پروگوزین بوو، هه مان ئه و بۆکسبازه ی که خۆی هه لده کیشاو به وه ده فشی که کاتی

گه مزه

خوی هه که سیک داوای کومه کی لی کردبا، له یهک جی، پازده پۆبلی به جاری ده دایه. دیار بوو که وهکو دۆستی گیانی به گیانی، وهکو پشت و پشتیوان و هاندهر، وهکو به هاناوه چوون له کاتی پتویستدا، به گهل ئه و گروپه که وتبوو. له ناو سییانه که ی دیدا، گهنجیک له پتشی پتشه وه بوو که پۆلی هه ره گه وره ی ده بیینی و، "کورپی پاقلیشچوف" یان پینده گوت، به لام خوی، خوی به ناوی "ئانتیپ بۆردوفسکی" یه وه به خه لکی ده ناساند. ئه مه گهنجیکی مووزهردی، سورفلی، دهموچاوی زیپکاوی بوو، دهستی جلی هه ژارانیه ی چلکنی له بهر بوو، پالتوکه ی ئه وهنده چلکن بوو، سه ری قۆله کانی له چلکا ده بریقانه وه. ئیله کینکی چلکنی له بهر بوو، دوگمه کانی له ژیره وه تا بن ملی داخستبوو، دیار بوو له ژیره وه کراسی له بهر نییه، ده سمالینکی ئاوریشمی رهشی چلکنی له ملی ئالاند بوو، که وهکو پهت لوول بوو بوو، دهسته کانی نه شوردرای بوون، نیگای تیکه له یهک بوو له ساویلکه یی و یقار، باریکه له یهکی مه یله و دریز بوو، له وه ده چوو هه ر بیست و دوو سالان بیت. هیچ نیشانه یهکی ته وس یان هزرین به سیمایه وه دیار نه بوو. پیاو ته نیا ئه وه ی له م سیمایه دا ده خوینده وه که به ئاشکرا خوی به مه زلوم و غه درلیکراو ده زانی، دهمودووی شه پانی بوو، قسه کردنی به په له بوو، به جورئ وشه کانی ده درکاند له تو وایه زمانی گرانه یان که سیک بیانیه، له کاتیکا بابهل باب پووس بوو.

ئه و خوشکه زایه ی (لیبیدیف) یشی ده گهل بوو، که خوینه ران پتشته ناویان بیستوه. (هیپولیت) یشی له گهل بوو. ئه م هیپولیته گهنجیکی مندا لکاری ته مه ن هه فده هه ژده سال بوو. زیره کی به سه روسیمایه وه دیار بوو، به لام هه میشه گژرو خه فته بار، شوینه واری نه خوشیه کی ترسناکی پتوه دیار بوو، باریک و بنیس و له پولاوای پتستی به سه ر ئیسکییه وه هیشک بوو بوو، په نگی زهرد ده تگوت زه عفهرانی زهرده، چاوه کانی گهش و پرشنگذار بوون، دوو په له ی سوور به سه ر گۆناکانیه وه بوون، به رده وام ده کوکی، به زحمهت قسه ی بۆ ده کراو هه ناسه ی بۆ ده درا. دیار بوو که نه خوشی ده رده باریکه و سیل، که سیره ی کردبوو. که ته مه شات کردبا، ده تگوت

گەمژە

ئەوپەرى دوو يان سى ھەفتەى دى دەژى. زۆر شەكەت و ماندوو ديار بوو، ھەركەوژوور كەوت، بەر لەوانى دى خۆى دا بە كۆلى كورسىيەكدا. ھاوپىكانى دىكەى بەجۆرەويقارو ھەيبەتيكەوھو ژووركەوتن، كەمىك شىپرزە و پەشۇكاو دياربوون، پىدەچوو خەمى ئەوھيان بى، كارى نەكەن كە عەيبداربن و ئابروويان بچىت، بۆيە خۆيان قورس دەگرت. ئەم ھەلوئىستە رىك پىچەوانەى ئەو دەنگويانە بوو كە گوايە ئەوانە گالتەيان بە ھەموو دابونەرىتيكى كۆمەلايەتى و خووخدەيەكى دىيائى بىفایدە و ھىچ دىت و ھىچ شىتيكان بەلاوہ گرینگ نىيە تەنيا بەرژەوھەندى خۆيان نەبىت. " كۆرەكەى باقلىشچوف، بە نيازى خۇناساندن، لە بن لىوانەوہ گوتى: - ئانتىپ بۆردۇشكى.

خوشكەزاكەى "لىبىدیف"ش، بە زمانىكى رەوان و پروون وەكو ئەوہى شانازى بەو ناوہوہ بكات، خۆى ناساند و گوتى: - فلادىمىر دوكتور نكو.

مولازمە ترۆكراوہكە خۆى ناساندو لە بن لىوانەوہ گوتى: - كىللە.

دوا ئەندامى گروپە تازەكە، بە دەنگىكى زىقن گوتى: - ھىپوليت تىرتىف.

ئەنجام ھەموويان بەرىز لەھەنبەر مىرزادەدا پۆنىشتن. پاش ئەوہى خۆيان ناساند و لە خۇناساندن بوونەوہ، ھەموو پروويان گرژ كرد، وەكو خۆ نواندن، كالاوہكانيان ئەم دەست و ئەو دەست پى دەكرد. ھەموو ھەر ئامادەى قسەكردن بوون، كەچى ھىچيان نەدەگوت، لە تۆ وايە لە بىرى ئەوہدان بلىن: "نا، قوربان، ئەگەر بەتەماى فريومان بەدەيت، كالاومان لە سەر بنەى، خەيالت خاوە!" پياو واى ھەستدەكرد، ھەركە يەكەم وشە لە زارى يەككىيانەوہ دەر بى، ئىدى سەرى قسان دەكرىتەوہ و ھەموو بەجاريك و لە ھەمان كاتا دىنە قسە و چەندى بتوانن قسان بە يەكدى دەبىن! .

گەمژە

پەرەز:

* - "یەڤگینی پاقلوفیچ، پیاویکی سوپاییە نەك مەدەنی...": سوپاییان بۆیان نەبوو جلکی مەدەنی لەبەر بگەن، تەنیا بۆ سەفەری ھەندەران نەبێت.
* - "چاپی ئانكوف...": یەكێكە لە چاپە ھەوێنەكانی كارەكانی پوشكینی شاعیری گەرە، كە ئا. ئانكوف لەنێوان سالانی ۱۸۵۵-۱۸۵۷ دا بۆلای کردووەتەو.

* - "نەھلیستی...": ئەم زاراوەیە كە دەلێن تورگینیف یەكەم جار بەکاری ھێناو، ھیشتا تازە و ناباو بوو.

* - "بۆتی ساغ بگەنەو كە پوشكین ناكاتە ھیچ و بە كەلکی ھیچ نایەت...": ئاماژە بە بۆتەو مشت و مەرە پەخنەییانە ی كە لە سالی ۱۸۶۵ دا بەرپا بوو، لەو مشتومراندەدا پەخنەگری نەھلیستی بیساروف، شیعی بە جارێ سووك كرد و ھێرشێکی زۆر توندی كردە سەر پوشكین.

* - فیتولدگورسکی: قوتابیەکی ھەژدە سالانی قوتابخانە ی وەرزش بوو كە لە سالی ۱۸۶۸ دا لە شاری تامبوف، شەش كەسی لە مالباتی ژیمارینی بازرگان كوشت. لە دادگادا ھۆی ئەم تاوانە ی بۆ كاریگەرایی نەھلیزم گەراندەو.

* - دانیلوف: كەسیکی بكوژ بوو، دادگایەكە ی لەو زەمانەدا ۱۸۶۶-۱۸۶۷ دەنگدانەوێكی زۆری لێكەوتەو. ئەمە قوتابیەکی نۆزدە سالان بوو، سووتخۆریکی بە ناوی پوپوف، لەگەڵ خزمەتكارەكیدا كوشت. ھەلبەتە بۆ دزی كوشتنی، بەلام لە دادگادا گوتی لەسەر بیروباوەری سیاسی كوشتوونی، ئەنجام بە ھەوت سال زندانی حوكم درا.

هه شتەم

میرزاده بهم جوړه کهوته قسان:

- به پږزان، من چاوه پروانی ئەوه نه بووم هیچ یه کیک له ئنوه بدینم! تاكو ئەمړۆكەش نه ساغ بووم، به لام سه بارهت به مه سه له كهی تو (پرووی ده می له ئانتیپ بوردوفسکی بوو) نزیکه ی مانگیك ده بیئت به (گافریلا ئاردالیونوفیچ)م سپاردوو و کاتی خویشی پیم گوتوویت. به هه رحال، من لاریم له وه نییه به خۆم باسی مه سه له كه تان ده گه ل بکه م. هه لبه ته به خویان ده زانن كه باسی ئەم مه سه له یه ئیستاو بهم درهنگوه خته... من پیشنیاز ده کهم به مه رجی درێژه نه کیشیت، پیکه وه بچینه ژووړیکی دیکه... چونکه حالی حازر کۆمه لیک دۆست و برادهر هاتوونه ته دیدهنی و سهردانم، تکاموایه که باوه پکه ن...

خوشکه زایه که ی لیبدیف، بی ئەوه ی دهنگ بهرز بکاته وه، به زمانیکی رهق و لۆمه ئامیزه وه گوتی:

- ئیمه هه قمان نییه، خوی ده کرد دۆستی دنیات له کن ده بوو، به لام خۆ ده تتوانی رهفتاریکی ماقوولترت ده گه ل ئیمه دا بکرایه، هه نه بی ئەدهب و نه زا که تی بنوینی، نه ک سه عاتیک له پا که نه ی ماله که تدا به ده م چاوه پروانییه وه رامان بگریت.

هه رکه خوشکه زا که ی لیبدیف ئەو قسه یی کرد، له پږ ئانتیپ بوردوفسکی، ده می کرایه وه و به و په ری هه لچوونه وه گوتی:

- وایه... هه لبه ته... منیش... ته مه شا که ن، میران چون رهفتار ده که ن!

پاسته تو میر و میرزاده‌ی!... به‌لام من توکه‌ری تو نیم! به‌لام من... من...
به‌دهم ئەو قسانه‌وه لێوی ته‌ته‌له‌ی ده‌کرد، له‌ تورپه‌ییدا لێوی ده‌له‌رزی،
که‌فی ده‌په‌رژاند، هه‌نده به‌له‌ز قسانی ده‌کرد، دوا‌ی ده‌ وشه‌یه‌ک که‌س تێی
نه‌ده‌گه‌یشته‌ چ ده‌لێت.

هه‌یولیت، به‌ ده‌نگێکی تیژ و ناخۆش گو‌تی:

- به‌لێ، ئەمه‌ داب و سوخه‌تی میرانه‌!

یارۆی بۆکسباز (بۆکسۆر)، پرته‌ پرتیکی لێوه‌ هات:

- ئەگه‌ر ئەم په‌فتاره‌ ده‌گه‌ل مندا بکرایه‌، یانی ئەگه‌ر ئەم په‌فتاره‌
پاسته‌وخۆ ده‌گه‌ل مندا بکرایه‌ نه‌ک ده‌گه‌ل بوردوفسکی، ده‌مزانی که‌...
میرزاده‌ گو‌تی:

- به‌په‌زینه‌ باوه‌پکه‌ن، تاقه‌ یه‌ک ده‌قیقه‌یه‌ که‌ زانیومه‌ ئێوه‌ بۆ ئێره‌
هاتوون.

خوشکه‌زاکه‌ی لیبیدیف، دیسان هه‌لێ دایه‌ و گو‌تی:

- میرزاده‌، ئێمه‌ له‌ دۆسته‌کانی تو، هه‌ر کتێه‌ک هه‌ن، نه‌ شه‌رم ده‌که‌ین و
نه‌ ده‌ترسین، چونکه‌ ئێمه‌ له‌سه‌ر هه‌قین و داوا‌ی هه‌قی خۆمان ده‌که‌ین.
هه‌یولیت، که‌ یه‌جگار گه‌رم بووبوو، دیسان ده‌نگه‌ زیقاوله‌که‌ی لێ
هه‌لبه‌ری:

- پێم ده‌ با په‌رسیاریکت لێکه‌م، باشه‌ کێ پێی پێداوێت که‌ مه‌سه‌له‌که‌ی
بوردوفسکی، به‌ داوه‌ریی دۆسته‌کانت بسپێری، به‌ چ هه‌قیکه‌ ئه‌وانت
کردوو به‌ قازی قه‌زاوه‌ت؟ کێ ده‌لێ ئێمه‌ به‌ حوکم و داوه‌ریی ئه‌وان پازی
ده‌بین، چونکه‌ ئێمه‌ ده‌زانین حوکم و قه‌زاوه‌تی وان چۆنه‌ و چی ده‌گه‌یه‌نێت!
میرزاده‌، که‌ ته‌واو به‌و قسانه‌ په‌شو‌کابوو، نه‌یده‌زانی چۆن وه‌لامی ئەو
په‌ژنه‌ قسانه‌ بداته‌وه‌، ئەنجام هاته‌ قسه‌:

- کاکه‌ بوردوفسکی وه‌کو پێشتر گو‌تم: ئەگه‌ر ناته‌وه‌ی لێره‌ باسی
مه‌سه‌له‌که‌ بکه‌ین، ده‌توانین هه‌ر ئێستا بگوازینه‌وه‌ بۆ ژوورێکی دیکه‌.
جاریکی دی ده‌یلمه‌وه‌، ئا ئێستا، ئەم ده‌قیقه‌یه‌ به‌ هاتنی ئێوه‌م زانیوه‌.
بوردوفسکی، که‌ به‌گومان و دوو ده‌لییه‌وه‌ ده‌یروانیه‌ ده‌وروبه‌ری و سات

گەمژە

بە سات بىيى مەنەنەتر دەبوو، لەبن لىوانەووە ھەر پرتەپرتى بوو، گوتى:
- بەلام تۆ ھەقى ئەوەت نىيە، ئەو ھەقەت نىيە، نا... ھەقى ئەوەت نىيە...
دۆستەكانت... ھا! ئەو ھەقەت نىيە...

لىرەدا، كوتوپر وەكو ئەو ھى شتىك لە ناخيا ھەرەسى ھىنابى لە قسان
وہستا، بۆ پىشەوہ دانەوييەوہ، چاوہ خوین گرتوو و زەقەكانى بىيە
مىرزادە. مىرزادە، بە پادەيەك ھەپەسابوو نەيدەزانى چ بلى، بۆيە ئەويش
بە بىدەنگى چاوانى بىيە بوردوفسكى.

لىزافىتا پروكوفىفنا بانگى كرد و گوتى:
- لىون نىكولايوفىچ، ئەم نووسىنە، لىرەدا، لەم مەجلىسەدا بخوینەوہ،
پەيوەندى پاستەوخۆى بە مەسەلەكەى تۆوہ ھەيە!

خىرا پۆژنامەيەكى ھەفتانەى گالەجارى كومىكى* بۆ درىژ كرد، بە
قامكان وتارىكى ناو پۆژنامەكەى نیشان دا.

لىبىدەف، كە خوا خاوى بوو لىزافىتا پروكوفىفنا لە خۆى پازى بكات. كاتى
مىوانە تازەكان وەژووور كەوتبوون، پۆژنامەى نافىرى لە بەركى
دەرھىتابوو و بەبى ھىچ قسەيەك لەبەر چاوى خانم يەپانچىن راى گرتبوو
و ئەو ستونەى پىننىشان دابوو كە بە قەلەمى رەش نىشانە كرابوو. ئىدى
خانم كە ئەو چەند دىرە كەمەى خویند بوووەو، زۆر نارەھەت و نىگەرەن
بوو بوو.

مىرزادە، بە شەرمەزارىيەكى يەجگار زۆرەوہ، بەو پەرى دوو دلىيەوہ،
بەئەسپايى گوتى:

- باشتر وايە بە دەنگى بەرز نەخوینریتەوہ. دوايى.. بە خۆم، بە تەنيا
دەخوینمەوہ...

خانم يەپانچىن كە ئەو ھى لە مىرزادە بىنى، بەر لەو ھى فرىاي خویندەوہ
بکەو، بە توپەيى پۆژنامەكەى لە دەستى راپسكاند و دايە كولىا و گوتى:

- باشە... ھانى تۆ بىخوینەوہ... يەكسەر بىخوینەوہ... بە دەنگى بەرز
بىخوینەوہ... بەئاشكرا بىخوینەوہ... ھالى بوو؟ بە دەنگى بەرز بىخوینەوہ با
ھەمووان گوڤيان لىيت!

گەمژە

ليزافيتا پروكوفيتشا، ژنيكى زۆر توندە تەبىئەت بوو، زوو ھەلدەچوو، لەو كەسانە بوو ئەگەر ھەلچووبا لەو ھەبوو لەناكاودا و بى ھىچ بىر كەردنەو ھەيەك، ھەموو لەنگەران ھەلگات و وىپاي زريان و گەرداوان بەناو جەرگەى دەريا بکەوئ. يانى لەو كەسانە بوو كە ھەلچووبا دۆدۆشاوى تىكەل دەکرد. ئيفان فيدوروفىچى مێردى ھەستى بە نىگەرانى دەکرد. ھەموو ئامادەبووان، حابر و ھەپەساو، بە بىدەنگى چاوەروانىان دەکرد كە چ دەقەومى. كولىا رۆژنامەكەى والا كرد و بە دەنگى بەرز كەوتە خويندنەو ھى ئەو وتارەى ليبيدیف، بەپەلە بۆى دەستنيشان كەردبوو:

پرۆليتاران و نەو ھى ميران

چىرۆكى دزىەك كە ئەمپۆ و ھەموو پۆژىك پوو دەدات

پىشكەوتن! چاكسازى! عەدالەت! ...

" شتى سەير لەم ولاتەدا، كە پووسىاي پىرۆزى پىدەلەين، لە پۆژگارى ئەمپۆدا پوو دەدات، لە پۆژگارى پىفۆرم و چاكسازىدا، لە پۆژگارى چالاكى و پىرۆژەى گەورەى سەرمایەدارىدا، لە پۆژگارى بوژانەو ھى ھەستى نەتەو ھىيدا، لە پۆژگارێكدا كە سالانە سەدان ملیون پۆبل بە ناوى سەرمایەگوزارىيەو، پەوانەى ھەندەران دەكرىت، لە پۆژگارێك كە پىشتىوانى لە پىشەسازى دەكرىت و كرىكاران دەچەوسىنرێنەو و نانايان بە دۆيان ناگات... ھتد، بەلئ لە پووسىاي بەناو پىرۆزى ئىمەدا پووداوى سەيروسەمەرە پوودەدەن، جا خانمان و ئاغاىانى بەرپز، چونكە لىستى ئەم پووداوانە يەجگار زۆرە و لە كۆتايى نايەت، باشتر وايە يەكسەر بچىنە سەر ئەسلى مەبەست:

" پووداوىكى سەير لە يەكێك لە پۆلەكانى، ئەرسىتۆكراتىيەتى فيودالى پەحمەتى ئىمە پووى داو!... ئىدى باو باپىرانى ئەو كوپو نەوانە، دارو نەدارى خۆيان لەسەر مێزى قوما و بە پۆلەيت دەدۆراند. ئىدى ناچار دەبوون بە پلەى دەرەجەدار و ملازم لە سوپادا خزمەت بكەن و بە زۆرى لەویش لەسەر وردە تاوان و سەرىنچى و دەستپىسى دراوئەتە دادگا و بەدەم پۆتىناتى دادقانى و لىپىچىنەو ھى ياسايەو دەمردن و كۆرەكانيان

گه مژه

وهكو قاره مانى چيرۆكه كهى ئيمه، يان به زگماك گيل و گه مژه ن يان به هوى تاوانانه وه ده گيرين و دهرينه دادگا و دادگاش ته برييان دهكات به و نيازى دهره تيان بداتى خويان چاكبكه ن، نه گهر خويان چاك كرد و ا چاكى دهكه ن، دهنا نه و په پى فزيحه تىكى نه و تو دهنه نه وه كه عالم سهرى سوور بميتى، چ قه يديه، مه لويه كى تازه ده خه نه سهر خه رمانى فزيحه ته كانى نه م پوژگار هى ئيمه.

نه م نازيزه ي ئيمه، نه م ميرزاده يه، شش مانگيكه له سويسرا وه بو پروسيا گه راوه ته وه، بو چاره سهرى گيلايه تى و گه وشه گى چووبو وه سويسرا، كه گه رايه وه پالتويه كى ده لى بى نه سته پى تالگيشى له به ردا بو، له سه رما هه لده لهرزى. ده بى دان به وه دا بنه ين كه پياويكى به شانه سه ... تو واز له و نه خوشيه سه يروسه مه ريه ي بيته كه چووبو بو سويسرا بو چاره سهرى (چاره سهرى گه وجاتى، جا ته سه ورى نه مه بكه ن! ئاخى كى بيس توويه تى گه وجاتى و گه مژه بى چاره سهرى هه بيت!) ئيدى په ندى پروسا نه ته نيا گيلان به به خت و يه غبالن! جا ئيمه پوودا وه كه ده گيرينه وه و ئتوه خوتان حوكم بدن: نه م ميرزاده يه ي هاوړيمان هه ر به مندالى هه تيو ده كه ويته. ده گيرينه وه ده لين بابى مولازم ده بيت، دهرينه دادگا، له كاتى دادگايى كردنيا به تومه تى نه وه ي هه موو پارهى سريه كه ي خوى وه كو ملازميك له قوماردا دوړاندووه و گوايه هه سىر مه يدانتيكى باشى يه كيك له سه ربازه كانى ژير ده ستى خويشى كردووه - نه وه تان له بير نه چيت كه نه و زه مانه، چ پوژگار يكى خوش و زيرين بووه - به لى له كاتى دادگاييدا ده مريت! كه بابى مرد، ئيدى مولكدار يكى پروسى خير هه مهندي يه جگار ده وه له مه ند ده يگريته ژير بالى خوى. نه و مولكداره، با ناوى بنه ين "پ..." له و سه رده مه زيرينه دا چوار هه زار په عيه تى هه بوو (ليزه دا په عيه تم له جياتى قن به كار بردووه، هه رچه نه د پر به ماناى وشه كه نييه، به لام هيج وشه يه كى كوردى پر به پيسته وشه ي "قن" به بيردا نه هات. ح. ع)

جا به ريزينه ئتوه ده زانن ماناى په عيه ت چيه؟ به لام من نايزانم، بويه

گه مژه

دهبی بۆ دۆزینه وهی مانای ئەم وشەیه قاموس و فەرھەنگان بگەڕێم. "ھەرچەندە ئەم قەوانە تازەییە، بەلام زەحمەتە پیاو باوەڕی پێ بکات."* ھەلبەتە دەبی یەکیک بوووبی لەو پوسە تەمەل و میملانەیی کە ژبانی بۆش و بە تالی خۆیان لە ھەندەران بەسەر دەبن، ھاوینان لە دەوری کانیاو ھەدەنیەکان بەسەر دەبن و زستانان دەگوازنەو بۆ "کۆشکی گولان" لە پارێس و لەوێندەر پارەیی خەیاالی سەرف دەکەن! دەتوانین بێژین کە سێتییەکێ ئێو باج و سەراناڵی کە وەرزیڕ و جووتیاران لە سەردەمی رەعیەتداریدا دەیاندا بە ئاغاکانیان، خڕ دەکرایە دەستی خاوەنی "کۆشکی گولان" (خەنی لەو پیاو ھەختەوەرە!).

با واز لەمە بێتین و بێتینەو سەر ئەو پیاو خوشگوزەرانی، بێتینەو سەر جەنابی "پ..." ئەم پیاو مېھرەبان و دلۆفانە ئەم ھەتیوێ وەکو میرو میرزادە بە خودان کرد و لەلەو دایەنانی بۆ راگرت، (ھەلبەتە دایەنانی زۆر جوان!) ئەمانەیی لە پارێسەو بۆ دەھێتەن. ئیدی ئەم ھەتیو دە دوا پاشماوێ مالباتیکێ ئەرستۆکراتی بە ناوبانگ بوو، ئەم کۆرە نازدارە، گەمژە بوو. سەرباری ھەموو ھەولیکێ ئێو دایەنانی "کۆشکی گولان"، کە بە زەبری پارەیی زۆر بۆی راگیرا بوون، ئەم قوتابیەیان تەمەنی گەیشتە بیست ساڵ و نەک ھەر ھیچ زمانیکێ بیانی فێر نەبوو، تەنانەت زمانە پرووسییەکەیی خۆیشمان فێر نەبوو. ئیدی ئەمە شتیکە و ھیچی لەگەڵ ناکریت. ئەنجام ھەوایەکی دیکە لە کەللەیی کابرای رەعیەتدار، جەنابی "پ..." ئی دا، کە باوەڕی بە کۆیلەداری ھەبوو، بە ئەقل و مەزەندەیی وی لەو ھەبوو، لە سویسرا چارەسەری گەمژایەتی ھەبیت و رەنگە ئەم گەمژەییە لەوێندەر شتیک فێر بێت. ھەلبەتە ئەم بێرۆکەییە، بێرۆک لۆژیکیشی تیا بوو.

ئەم فیودالە بیکارو میملە، وای وینا دەکرد کە دەشیت بە پارە ئەقلیش وەکو ھەر کالایەکی دی بیتە کپین، بە تاییەتی لە سویسرا! ئیدی بەو جۆرە کۆرە بۆ چارەسەر نێردرا بۆ سویسرا، لەوێ پێنج دانە سالی تەواو لەژێر چاودێری و سەرپەرشتی پروفیسۆریکی زۆر ناودارا مایەو، ھەزاران پۆبلی لێ خەرج کرا. ھەلبەتەو ھەکو دەلێن یارۆی گەوشەگ

گه مژه

ئەگەرچی نەبوو بە خاوەن ئەقل، بەلام کەمیک ڕوالتی بەشەری پەیدا کرد. یانی کەمیک لە بەشەر دەچوو.

لەپڕیکا "پ...مرد. هیچ وەسیتیکی لە دواى خۆى بەجى نەهێشتبوو. ئىدى کاروبارى دارایی وى یەكپارچە ئاژاوه بوو، جۆرهەا هەقدار و میراتگری چاوچتۆک و تەماعکاری بۆ پەیدا بوون، کە هیچ بەخەمی پاشماوهی ئەو مالباتە ئەشراقانە، نەبوون کە بە هۆی گەمژەیی زگماکەوه لە سويسرادا، لەژێر چارەسەردا بوون، بەلام ئەم گەوهەری یەك دانەیهی ئیمە باسی دەکەین، هەرچەندە گیل و گەمشۆ بوو، ویستی ئەو پروفیسۆرهی کە سەرپەرشتی و چارەسەری دەکرد، فریو بدات، ئەوەندەى ئیمە ئاگامان لێیه، هەوالی مەرگی بەختۆکەرەکی خۆی لیشاردەوه، بە جۆره توانی کاریک بکات کە دوو دانە سال بەخۆپایی چارەسەری بکات، بەلام پروفیسۆرەکش، شەیتان بوو، کاری خۆی دەزانی، کە دیتی هیچ هەوالیکى پارەوپول نییه و نەخۆشیکى گەمژەى بیست و پینچ سالانى نەوسن و زۆر خۆرى بەسەردا کەوتوو، پێلاوه شەرەکانى خۆى دایە و پالتۆیهکی دەلبی کۆنەى بى قۆلى لەبەر کرد و بە قیتاری نمرە سى و لەسەر حیسابى خۆى، تا لە کۆل سويسرای بکاتەوه، بۆ ڕووسای ناردەوه.

ڕەنگە وا مەزنده بیریّت کە بەخت لەم قارەمانەى ئیمە هەلگەرابیتەوه، بەلام مەسەلهکەوانە بوو. ئەو بەخت و قەدەرەى کە بەلایەوه گرینگ نەبوو تیکرای هاوشاریانی مە لە برسا بمرن، هەرچی خێرو بیرو نیعمەتى خۆى هەبوو، هەمووی بە جارێ، بەسەر ئەم ئەرسۆکراتیه چکۆلەیهدا داباراندا بوو، ڕێک وەکو هەورەکەى حیکایەتەکەى کریلوف*، کە بەسەر کێلگە بى ئاوو تینوهکاندا، ڕەت دەبى و دەچیت لەسەر دەریا و ئوقیانووساندا دەبارى. ئەم میرزادەیه، هیشتا لە سويسراوه، بە تەواوەتى نەگەیشتبوووه پترسبۆرگ کە یەکیک لە خزم و خوێشەکانى دایکى (کە لە چینی بازرگانان دەبیت) دەمریت. ئەم پیرە بازرگانە پێشنە، وەچاخ کوێر دەبیت، یانی مندالى نابیت و موریدو لایەنگری تەریقەتى ئایینی ڕاسکولنیک* دەبیت. میراتى و

گه مزه

پاره و پولتيكى بيشومارى له پاش به جي ده ميني، به چه ندين مليوني كاش ته قدير ده كريت. (خوينه ري نازيز چ ده بوو ئه گهر ئيمهش شتيكي وامان به نسيب ببوايه! له هر پتويستيه كي دنيا ده خه له ساين!) تيكراي ئه م ميراته به م نه ونه مامه ي له مهر خومان، كه له سويسرا خه ريكي چاره سه ري گه وجاتي خوي بوو! بپا.. ئيدي وه زع و حاله كه يه كسه ر گورا. ميرزاده ي زهر گال له پي، پاش ئه وه ي له ئافره تيكي زور جواني فاحيشه ي ناوزراوي مه نشور نزيك بووه وه، كاتيكي به خو زاني دوست و بناروي دنيا له ده وري خربوونه وه، جوړه ها خزمي لپه يدا بوون، به تاييه تي كيژه نه جيمزادان، كه خوا خويان بوو شووي پتيكه ن. نه هه قيان نه بوو، كي خوا ده يداتي ميردي واي ده ست بكه وي، گه نجكي ئه رستوكراتي، ده وله مه ندي، گيلوكه؟ ميرديك كه هه موو خه سه له تيكي به كه پرته ئي تيا كو بوو بيته وه؟ به چراشه وه بو ميردي وا گه رابان ده ستيان نه ده كه وت، يان به گويره ي دلي خويان به كرديان دابا وا ده ر نه ده چوو!...

ئيقان فيدوروفيچ له ناكاودا، به وپه پي توپه يي هاواري كرد:

- ئه مه... ئه مه... من تينا گه م!

ميرزاده، به شيويه كي پارانه وه ئاميز هاواري كرد:

- به سه كوليا!

له هه موو لايه كه وه ده نكي سه رسامي و ناره زايي به رز بووه وه.

ليزافيتا پروكوفيچنا، به پيدا گرته وه گوتي:

- با بيخوينته وه، با به رده وام بي له سه ر خوينده وه، چي ده بي با بي.

ميرزاده، لي گه پي با به رده وام بي ده نا شه رمان ده بي!

ديار بو، ليزافيتا پروكوفيچنا خوي پي كونترول نه ده كرا. به هه رحال هيچ چاريك نه بوو، كوليا سوور هه لگه رافو به ده نكيكي له رزوك، سه رله نو ي ده ستي به خوينده وه كرده وه:

له كاتيكا كه هاوپي مليونيره تازه كه مان واي هه ست ده كرد له هه وت ته به قه ي ئاسماندا گه شوگوزار ده كات، شتيكي چاوه پروان نه كراو پروي دا، پوژيكي هه تاو، به ياني زوو، ميوانتيكي هات، سيما ئارام، مه ند و به سام،

گەمزه

جلوبەرگ ساکار، لى پاكوخاوين. دەم و دووى شارستانيانە و پېر نەزاكەت بوو، پېدەچوو كەسكى لىيرال باوەر بىت. زۆر بەكورتى مەبەستى ھاتنەكەى خۆى بۆ شروڤە كرد، ئەم بەرپزە ئەوقات و پارپزەرىكى بە ناوبانگ بوو، لەو ھەكلى كورپكى گەنجەو ھاتبوو كە بەرپزەبردنى كاروبارەكانى ئەوى گرتبوو ئەستۆ. تومەز ئەم كورە گەنجە، كورپى جەناى "پ..."ى پەحمەتى بوو، بەلام ناوى شۆرەتى لەو جىاواز بوو. پەحمەتى "پ..." لە گەنجىدا، پىاويكى ھەرزە و داوين پىس دەبىت، كىژىكى ھەژارى پوو سوورى بەدبەخت، كە كۆيلەيەكى خانەزاي خۆيان دەبىت، بەلام پەرورەدەيەكى ئەوروپايى دەبىت، بى بن و فەسات دەكات. (ھەلبەتە مومارەسەى ئەو مافەى كردوو كە سىستەمى كۆيلايەتى و پەعەتدارى بە ئاغيانى پەوا دىتوو). كە زانى كچە سكى پېر بوو و فرياي خۆى نەكەويت ئابرووى دەچىت، خىرا كەوتە خۆى، كىژەى بە پىاويكى پىاوانەى شەرىفى ئەھلى كاسبى كە ھەزىفەيەكى چكۆلەى فەرمىشى ھەبوو، لەمىژبوو دلى بەم كچەو بوو، بە شوودا. لە سەرەتاوە يارمەتى ئەم ژن و مىردەى دەدا، بەلام مىردى كچە، زۆرى نەبرد، غىرەتى ئەمەى قەبوول نەكردو پەفزی كۆمەك و يارمەتییەكانى ئاغاي "پ..." كرد. دواى ماوہىەك "پ..." بەرەبەرە كچە و ئەو منداڵەى لىنى بووبوو، فەرامۆش كرد، پاشان، ھەكو پىشتىرش باسماں كرد، مردو ھىچ ھەستىنامەيەكى نووسراوى لە پاش بەجى نەما.

جا ئەم كورەى كە لە "پ..." بوو پاش ئەوەى داىكى شووى كرد، مىردەكەى داىكى، كە پىاويكى پەسەن و بنچە ئەسل بوو، گرتىە ژىر بالى خۆى و كورە ناو و شۆرەتى ئەوى ھەلگرت، كە ئەم پىاوە باشە، يانى مىردەكەى داىكى مرد، ئىدى ھەزەى خراپ دەبىت، ھەژار و دەستكورت و بى دەرامەت، مەسئولىەتى داىكە نەخۆشەكەشى، كە بە ھوى لەكار كەوتنى لاقەكانىو ھەمىنگىر بووبوو، دەكەوتە سەر ئەو. داىكى لە شارۆچكەيەكى دوورەدەستا دەژيا و بە خۆيشى لە پايتەختدا دەژيا، لە لايەكەو قوتابى بوو و دەخويند، لە لايەكى ترەو، پىاوانە كارى دەكرد، دەچوو مالان و

گەمژە

که چاکەیهکی یەجگار زۆری بە سەرمەوه بوو! بەلام من، چونکە بەر لە هەر شتیک کەسیکی پۆردم و سوور دەزانم کە ئەو کۆرە هیچ مافیکی داوای یاسایی نییە، ئیدی نیوەی ئەو ملیونانەی نادەمی کە پێمپراوە، بەلام ئەگەر ئێستا بەلای کەمەوه ئەو دەیان هەزار پۆبڵەکی کە بابی خەرجی چارەسەری گەوجاتیەکی منی کرد، بۆ نەگێرمەوه، ئەمە ئەوپەری نامەردی و خوێریەتی، (لە بیری چوو ئەوەش بلی کە ئەوپەری کورتبینی، بێ ئەقڵیە). مەسەلە کە پەيوەندی بەوێژدان و دادپەرەرییەوهیە، چونکە ئەگەر "پ..." نەگرتبامە خۆی، نە ی نابامە بەر خۆتندن و خەرجی نە کیشابام و لە جیاتیی من خەمی کۆرەکی خۆی خواردبا و مەسرەفی ئەوی کردبا، ئێستا چ بەلایەکم بەسەر هاتبوو؟

"بەلام نا بەپێزینە! نەوه و نە تیرە ی مالباتی میران وایر ناکەنەوه، بیر لەم جۆرە شتە ناکەنەوه! باوەر دەکەن ئەم میرزادەییە لەمە پ ئیمە، کە پەرەردە ی سويسرا بوو، کەم و زۆر گوێی بە گەنگەشە و بەلگە بنجبرەکانی یارۆی پارێزەر نەدا، چەند باسی دابونەریت و یاسا و پێسای ئەخلاق و ئابروو و وێژدان و ئینساف و دووربینی بۆ کرد، فایدە ی نەبوو، لەم گوێیەوه دەهات و لەو گوێیەوه دەرەچوو. (هەلبەتە پێویستە ئەوەش بڵێن کە ئەم پارێزەرە تەنیا لەبەر خاتری دۆستایەتی و تەقریبەن بەبی پەزنامەندی کۆرەکی "پ..." ئەم ئەرکە ی لە ئەستۆ گرتبوو).

"ئەگەر مەسەلە کە هەر بەوێژەشەوه وەستابا، قەیدی نەدەکرد، لەوه بوو تەحەمول بکریت، بەلام شتیک ی ئەوێژە دزیو کریت پرووی دا کە بە هیچ بیانوویە ک. بە بیانووی هیچ نەخۆشییە ک پینە نەکریت و چاوپۆشیی لێ نەکریت، فەرموون ئێوه و ئەو پروداوه. ئەم ملیونێرە ی کە ماوێهەکی کەم بوو زەپگالەکانی پروفیسۆری لە پێلاوێ شەرەکانی فری دابوو، ئەوێژە ی هەست و شعور نەبوو کە ئەقڵ و ئاوەزی بەوێژە بۆشکیت کە ئەو گەنجە بە شەخسیەت و نەفس بەرزە داوای خێر و بەزەیی لەو ناکات، بەلکو داوای مافی یاسایی خۆی دەکات، با هیچ بەلگەیهکی یاساییشی نەبێت، ماف بەبی بەلگە ی یاساییش هەر مافە. ئەمە جگە لەوه ی کە ئەم گەنجە بە خۆی

گەمزە

داواى ھىچى نەکردىبوو، بەلكو دۆست و برادەرەكانى لەجياتى ئەو، ئەو كارەيان گرتىبوو ئەستۆ. كەچى ئەم مىرزادەيەى لەمەپ ئىمە، بەوپەرى كەش و فشەو، ئەسكەناسىكى پەنجا پۆلى، لە بەركى دەردىنى و بە مەبەستى سووكايە تىكردن بەو گەنجە مەردە، بە ھەموو ئىفادە و فىزى ملىونىرىكەو، كە پىنى واىە مادامىكى ملىونىرە، ئىدى ھەموو شتىك بۆ ئەو حەلالە، بۆى دەنیرىت. باوەر ناكەن؟ ھەقتانە باوەر نەكەن، توپە ببن! بىزار ببن! ناپەزايى دەربىرەن! بەلام ئەو ھەمان كارى كرد! ھەلبەتە يەكسەر پارەكەى نەك ھەر لەوئى بۆى گىزدرایەو، بەلكو درا بە سەروچاویا!

"باشە تەگبیر، ئەم مەسەلەيە دەبى چۆن چارەسەر بكرىت؟ مادامىكى ھىچ بنەمايەكى ياساىى نىيە، چار ھەر ئەوئەيە بخرىتە بەر پاي گشتى خەلكى. بۆيە ئىمە ئەم چىروكە بۆ خویتەرەن دەگىرپىنەو و دلنیايان دەكەين كە چىروكىكى راست و راستەقىنەيە. جا يەككىك لە شاعیرە تەزنووسە ھەرە ناودارەكانمان، بەم بۆنەيەو چەند بە یتىكى جوانى ھۆنیوئەو كە ھەقە وەكو نمونەيەكى ئەخلاق و دابونەرىتى ئىمە بە ئاوى زىر بنووسرىت و نەك ھەر لە شارۆچكەكاندا، بەلكو لە پايتەختیشدا، ھەلبواسرىت. فەرموون ئىو و بەیتەكان:

لیوفا* پینچ سالەزگاری خشت

بە كۆنە پالتویەكى شنایدەرەو*

خۆی بادا، خۆی نواند.

سەرقال و سەرگەرمی،

و ھەم و خەیاڵپرسی

توپەھات و منداڵانە

رۆژگاری بەرپى دەکرد

كە بۆ ولات گەرایەو

ھیشتا جووتى پىلاوى شپى

زەرگال پىچى

لە پىندا بوو.

که چی له پر بوو
به ملیونیر،
ملیونان پوښلی میراتی
پی برا.

به پووسی نویژه کانی ده خوینی
به لام دزی له قوتابییان
دهکات.

بو دزینی مالی خه لکی نه ک گیل نییه
گریو له شهیتان ده باته وه.

که کولیا، له خویندنه وهی وتاره که بووه وه، خیرا پوژنامه که ی دایه
دهست میرزاده و بی له وهی وشه یه کی له زار بیتنه ده ری، چوو له
سووچیکه وه کزکوله ی کرد و ده موچاوی له نیو هر دوو له پی نا. ههستی
به شهرمه زاریه کی یه جگار زور ده کرد. به ههستی کی منالانه ی نه وتوو که
هیشتا خووی بهم قورپیات و پوخله واتانه ی ژبان وه نه گرتوو، دوو چاری
نیگه رانییه کی بیوینه بوو بوو. نیگه ران بوو نه ماما نیگه ران. ههستی ده کرد،
کاره ساتیکی نه وهنده نا ئاسایی پرووی داوه که هه موو دنیای پیوه پوخواوه
و سه به بکاری کاره ساته که ش نهو بووه، چونکه نه م نهو گوتاره ی به دهنگی
به رز خویند بووه وه. به ریکه وت هه موو ئاماده بوانیش ههستی کی لهو
جوړه یان لا دروست بوو.

کیژده کان، ههستیان به شهرمیکي زور کرد. لیزافیتا پروکوفینا که به
خورتی جلوه ی توپه یی خو ی پی ده گراو، پیده چوو ژیتوان بی له وهی به
توپزی خو ی له م مه سه له یه هه لقورتاند بوو، هه نوکه کپو کپ، مات و
پیده نگ پوینشیتوو.

میرزاده، وهکو هر که سیکي شهرمنی گیروده ی نه م حاله تانه، خه ریک
بوو له شهرمه زاریدا بتوینته وه: به پاده یه ک له پهفتاری نهو میوان و
ئاماده بووانه شهرمه زار بوو، که تا ماوه یه ک نه یده ویرا ته مه شای که سیان
بکات. پتیتسن، قاریاو ته نانه ت (لیبیدیف) یش هر هه موویان شهرمه زار و

گه مزه

نيگه ران و پهریشان دياربوون. خوشکه زايه که ی (ليديف) يش به ئاشکرا
نارچه حهت بوو. ته نيا ياروی بۆکسبان، ئاسووده بوو، به که شوفشه وه
سمیلي با دها و چاواني داخستبوون، نهک له بهر نارچه حهتی، به لکو له
پووی بیفیزی و ههستکردنی به سهرکه وتن.

ديار بوو که وتاره که ی زۆر به دل بوو.

ئیقان فیدوروفیچ به ئه سپایی و له بن لیوانه وه گوتی:

- مه گهر شهیتان په ی به بنجوبناواني ئه م نامهردييه به ریت! ریک له وه
ده چیت په نجا که سی هیچوپوچ، نۆکه رته بیعهت کۆ بووبنه وه و به شه ریکی
ئه م دهسکه گوله یان به ئاوا دابیت! نامهرديیش به و ئه ندازه یه!

هیپولیت که له تورپیدا ده لهرزی، گوتی:

- قوربان به یارمه تیت، تو به چ هه قیک ئه م به راوردانه ده که یهت؟

یاروی بۆکسبان، که هه ستا بووه سهر پییان و هیشتا هه ر سمیلي با
ده دا، له پر له ش وشانی که وتته له رزین و گوتی:

- ئه مه، ئه مه، جه نابی جه نه رال، هه ر هه مووی بۆ پیاویکی وه چاخزاده،
خانه دان، بۆ بابایه کی ئابروومه ند، سووکایه تییه.

ئیقان فیدوروفیچ، که به م قسه یه ته واو تورپه بوو، گوتی:

- یه که م نامه وئ به من بلی "جه نابی جه نه رال"، دووه م به ته مانیم هیچ
پوونکردنه وه یه کت بده من یان ته وازۆت بۆ بیتمه وه.

هه ستایه سه رپییان و به بی ئه وه ی تاقه وشه یه کی له زار بیته ده ر، وه کو
ئه وه ی بیه وئ له بانیژه که وه دابه زئ، جوولا. پاشان، پشت له ئاماده بووان،
له سه ر پله که ی سه ری سه ره وه وه ستا. زۆر له لیزا قیتا پروکو فیقنای ژنی
پرپوو که ته نانهت له م ساته شدا نیازی هه ستانی نه بوو.

میرزاده، په شیوو وخه مبار گوتی:

- به پزینه، به پزینه، بیژه حهت با منیش قسه یه ک بکه م هه ندی تو زیک،
تکایه با به جوړئ قسه بکه ی که له یه کدی حالی بین، سه بارهت به م
وتاره هیچ کومینت و به دوا داچوونیکم نییه، مه چنه وه سه ری، به لام خانمان
و ئاغایانی به پز دانیابن هه ر هه مووی، له سیری تا پیازی، خر درو و

گه مژه

بوختانه، حه رفیکی راستی تیا نییه. من بویه ئەمه ده لیم، چونکه هه مووتان وه کو من ده یزانن. ئەم وتاره شتیکی حه یابه رهیه. به راستی شهرمه. زۆرم پئ سهیره ئەگه ر یه کێک له ئیوه نووسیبتی.

هیپولیت گوتی:

- من بهش به حالی خۆم تا ئەم ساته هیچ شتیکم ده باره ی ئەم وتاره نه زانیوه. نه پیم باشه و نه پشتیوانی لئ ده کهم.

خوشکه زایه که ی (لیبیدیف) ش گوتی:

- من ئاگام له نووسینی وتاره که هه بوو،... به لام ئەگه ر پرسم پئ بکرایه، ده مگوت با بلوو نه کرێته وه، چونکه هیشتا زوو بوو بۆ بلاو کردنه وه ی.

کورپه که ی بافلیشچوف، به ئەسپایی گوتی:

- من ئاگادار بووم، به لام هه قی خۆمه... من...

میرزاده، به کونجکاو ی و به سه رسامی که وته ته مه شا کردنی و پرسیی:

- چی؟ تۆ ئەم هه موو درۆ و بوختانه ت هه لبه ستووه؟ مه حاله...

خوشکه زا که ی لیبیدیف گوتی:

- هه قی ئەم جۆره پرسیاره ت نییه.

- من پیم سهیره که جه نابی بوردوفسکی، توانیویه تی ئەم... به لام

به هه رحال ده مه وئ ئەوه بلیم که ئیوه به خۆتان ئەم مه سه له یه تان له

غه زه ته دا بلوو کردووه ته وه، بۆچی به وه قه لس بوون که کاتی من

ده مو یست له حوزوری دۆست و براده ره کانما باسی بکه م؟

لیزافیتا پروکو فیفا، به تو ره یی و به ده م بۆ له بۆ له وه گوتی:

- ئاخیری! ...

لیبیدیف، که سه بری لیو پریژ بوو بوو، له نا کاودا، له به ینی کورسییه کانه وه

خۆی ره پیش خست و به هه لچوونه وه گوتی:

- میرزاده تۆ شتیکت له بیر چوو که بیلێی... بیرت چوو ئەوه بلێی که تۆ

له دلپاکی و چاکه ی خۆت، پیشوا زیت له مانه کرد و گویت لئ گرتن. هیچ

هه قی ئەوه یان نه بوو داوای ئەمه له تۆ بکه ن. به تایبه تی که تۆ مه سه له که ت

به گا فریلا ئاردا لیونوفیچ سپارد بوو که ئەمه ش خۆی له خۆیدا نیشانه یه کی

گه مزه

ديکهي دلپاکي تويه. نه مه جگه له وهی جه نابی میرزاده ی پایه بهرز تو هه نوکه له گهل دوستانی دلسوزو هه لېزارده ی خوتدایت، خو ناکړی نه مانه بکیت به قوربانی نهو به پړزانه. بویه تو ده توانی نه وانه بکیته ده ری، جا نه گهر تو نه مړت له سهر بی، من وهکو خاوهن خانووه که، ناماده م به که مالی مه یل نه م کاره بکه م، ده ریان بکه م...

جه نه رال ثیفولگین، له بنه بانی ژووریکه وه هاواری کرد:
- راست ده کات، زور راسته.

میرزاده گوتی:

- لیبدیف، به سه، قسه ی وا مه که...

به لام له هه موو لایه که وه ده نگی ناپه زایی بهرز بووه وه و قسه کانی میرزاده که وخته ژیره وه...

خوشکه زاکی لیبدیف، به ده نگیکی به رزی نه و تو که هه موو ده نگی کانی تری کرده ژیره وه گوتی:

- نا جه نابی میرزاده، بیوره، شته که وا نایت. ده بی خال بخړیته سهر حه رفان، وا دیاره به باشی له ئیمه نه که یشتون. خه لکی وا لیړه یه، گهره کیته به هه نجه تی یاسایی ده رمان بکات. یانی به ناوی یاساوه هه ره شه ی ده رکردنمان لی ده کات. تو بلای میرزاده، ئیمه نه وه نده که وچ و که وده ن بین که نه زانین مه سه له که ی ئیمه هیچ بنجوبناوانیکی یاسایی نییه و، ناتوانین له پووی یاساییه وه داوای تاقه پو بلکت لی بکه یین؟ جا له بهر نه وه ی ئیمه ده زانین که یاسا هیچ هه قیکمان ناداتی، له ده رگای هه قه ئینسانیه که وه بو ی هاتوین، یان نه وه هه قه ی که هه سستی مرو قانی و عدالت و بانگه وازی ویزدانی راستگو ده دیات. ئیدی مه رج نییه نه م هه قه له هیچ یاسایه کی سواوو پواوی به شه ریدا، تومار کراییت، چونکه هه ر مرو قنکی نه جیب و، وه جا خزاده و ئابروو مه ند و دلپاک و به ویزدان و به ئینساف، له سه ریته نه و لایه نه مرو قانیانه په چاو بکات، که یاسا فه رامو شی کردوون و خو ی لی بوار دوون و باسی نه کردوون. جا ئیمه که بو ئیره هاتوین قهت بیرمان له وه نه کردووه ته وه به هو ی

گەمزە

داواكارىيەكانمانەو، يان بە ھۆى ئەو، ھەم وەختە ناو، ھەختە ھاتووين دەربكرىين (كە تۆ ھەنوگە ھەپەشەى دەركردنمان لى دەكەيت... ھەلبەتە ئىمە داوا دەكەين نەك تكا، درەنگىش نەھاتىن، بەلكو لە پاكەنەكەدا چاوەروانى جوابى تۆ بووين). دووپاتى دەكەمەو، بۆيە ھاتووين، چونكە تۆ بە پىاويكى سەرپاست و دروستكار و مروفتكى ئابرومەند و بەويژدان دەزانين. بەلى ئەمە حەقىقەتى مەسەلەكەيە، ئىمە وەكو مېمل و دەروژەكەرەن، نەھاتووين سەرشۆر و ملەكەچ لىت بپارپىنەو، كە شتىكمان بدەيتى، بەلكو سەربەرز و سەرفران، وەكو خەلكىكى ئازاد و بىمەنت ھاتووين، ناپارپىنەو، داوا دەكەين (گویت لىتە؟ داوا، نەك تكا، باش گویت لى بى). جا ئىمە بەپاشكاوى و بى ھىچ پىچوپەنايەك لىت دەپرسين: تۆ لە مەسەلەكەى بوردوفسكى دا، خۆت بە راست دەزانيت يان بە ھەلە؟ ئايا دان بەو، دا دەنەيت كە پافلىچشوف چاكەى بۆت بوو، و قەرزاربارى ئەويت و پەنگە ئەگەرئەو نەبا لە برسا مردبايت، يان نا؟ ئەگەر دان بەم حەقىقەتەدا دەنەيت، كە ھەقە دانى پىدا بنەيت، ئايا بە نيازى يان بە پەواى دەزانيت پاش ئەو، بوويت بە مليونىر، چاكەى پافلىچشوف بدەيتەو، ژيانى كورەكەى ئەو، كە نانى شەوى نىيە، با ناو و شۆرەتى (بردوفسكى) بىشى ھەلگرتىن، دابىن بكەيت؟ ئا يان نە؟... ئەگەر وەلامەكەت "ئا" بىت، بە گوتهيەكى دى، ئەگەر ئەو شتەت تىايە كە بە زمانى ئىو، پى دەگوترى شەرەف و ويژدان و ئىمە بە جورىكى وردترو دروست تر پى دەلپىن "داوهرى دادوهرانە"، ئەوا دەبى داواكەى ئىمە جىبەجى بكەيت و ھەنگى پاك لە پاك، ھەرگىز باسى ئەم مەسەلەيە ناكەينەو، بەلام دەبى ئەم مەسەلەيە يەك لاى بكەيتەو و چاوەروانى ھىچ سوپاس و مەتبارىيەك لە ئىمە نەكەى، چونكە ئەم كارە لەپىتاوى عەدالەتدا دەكەيت نەك لەبەر خاترى ئىمە، بەلام ئەگەر دلى ئىمە رازى نەكەيت، واتە بلىت "ئا". يەكسەر دەپوين و مەسەلەكە لىرەدا دەبىرپىتەو، بەلام لەو حالەتەدا، بى ئەو، لى پوودابمىنين و بى ھىچ شەرمىك پووبەپووى خۆت و لە بەرچاوى ھەموو ئەم خەلكە، پىت دەلپىن كە تۆ پىاويكى كەللە رەق، بى شعور، بى

گەمژە

شەخسەتیت و بۆت نىيە لە ئىستا بە داووە خۆت بە پياوێكى ئابروومەندو
خودان وىژدان بزانیت، دەتەوێ هەق بە ھەرزاترین نرخ بکريت. من قسەى
خۆم کرد. مەسەلەكەم نایە قولى مست. ئەگەر ئازايت لە ئىستا زووتر نىە
دەرمان بکە، لە دەستت دیت... دەتوانیت، بەلام ئەو بزانە كە ئىمە داوا
دەكەین نەك تەك، ئىمە داوا دەكەین نەك گەدایی!...

خۆشكەزاکەى لیبیدیف، لە قسان وەستا، زۆر ھەلچوو بوو.

بوردوفسكى، كە سوور سوور بوو بوو، لە بن لیوانەو گوتی:

- ئىمە داوا دەكەین، داوا، داوا، تەكاو سوال ناکەین!...

قسەكانى خۆشكەزایەكەى لیبیدیف، ئامادەبووانى خروشان. جەم و
جۆلێكى تەواویان پێكەوت، بەلام خویابوو كە ھىچ كەسێك نەیدەویست
خۆى لە مەسەلەكە ھەلقورتیتى، تەنیا لیبیدیف نەبى كە پێدەچوو خۆشحال
بیت. (سەیر ئەو بوو، ھەرچەند لیبیدیف بە پڕۆلەت لایەنگرى میرزادە بوو،
كەچى لەو دەچوو، قسەكانى خۆشكەزاکەى سۆزى خزمایەتى جوولاندبیت
و بە جۆرە پەزنامەندىيەكى تايبەتى و شادمانىيەكى ئاشكراوہ چاوى بە
ئامادەبوواندا دەگێژا.)

میرزادە بە دەنگێكى ھەندى نزم، دەستى بە قسان کرد:

- بە تۆپىنى من، جەنابى دوكتورنكو، نیوہى قسەكانت، بەلكو لە نیوہش
زیاترى راستن، ئەگەر يەك شتت لە قسەكانتا فەرامۆش نەکردبايە، لەوہ
بوو سەدى سەد لەگەلت بوايەم. لى ھەرچى سەر دینم و سەر دەبەم
ناتوانم ئەو شتت بۆ دیارى بکەم و پیتی بلینم... گرینگ ئەوہیە دەزانم
قسەكانت شتێکیان كەمە، تا دروستى دروست دەر بچن، بەلام بەرێزینە، با
بێنەوہ سەر بابەتەكەى خۆمان، ئەمەیان گرینگە، پیم بلین بۆچى ئەم
وتارەتان بلۆ کردەوہ؟ تاقە ھەرفێكى تیا نىيە، لە بوختان و درۆ بەدەر بیت.
بۆيە بەرێزینە ئیوہ پەفتاریكى زۆر ناشیرین و دزیو، گەلێك سووكتان
کردووە.

- بە یارمەتیت، پیم بدە...

- قوربان گیان!...

گەمزە

- ئا.. ئەمە... ئەمە...

مىوانەكان، بە شىپىزەيى و بە يەكەو، ئەو جۆرە وشانەيان دەگوت.

ھىپوليت، بەدەنگە زىقنەكەى وەلامى دايەو:

- سەبارەت بەوتارەكە، وەكو پىم گوتيت نە من و نە كەسى تر، نە لەگەلداين و نە پىمان خۆشە. ئەم پياو نووسىويەتى (ھىپوليت بەدەم ئەو قسەيەو ئەماژەى بۆ يارۆى بۆكسباز كرد كە لە نزيكەو دانىشتىبوو). من دان بەو دەدا دەنەم كەوتارىكى خراپە، بە شىوازىكى نەخوينەوارانە نووسراو، ديارە قورپى بابايەكى سوپايى تىرۆكراو ھەر ئەو تۆزەى لى ھەلدەستى. ھەلبەتە نەك ھەر بابايەكى گەوجە بەلكو كەسىكى خاپىنۆك و كلاوچىشە، من لەگەلئام. من ئەم قسەيە پووبەرووى خۆى دەكەم، بەلام پياو درۆيەك بۆ دزىيش بكات ھەر بەينى خۆمان بى، زۆرىش نەھەق نىيە. مافى بلۆكرەنەو، مافىكى ياسايى ھەر كەسىكە، بۆيە (بوردوفسكى) ىش ئەو ھەقەى ھەيە، بەلام ناوەرۆكى وتارەكەى ئەگەر تورەھاتىش بى، ئەوا خۆى لىنى بەرپرسە، بەلام سەبارەت بەو ناپەزايى و ئىعترازەى كە من تۆزى لەمەپىش لە حوزوورى دۆستەكانتدا بە ناوى ھەموومانەو گرتەم، بەرپىزىنە بە ئەركى خۆمى دەزانم پىتانی رابگەيەنم كە ئەو ئىعترازەم تەنيا بۆ دووپات كردنەو مافى خۆمان گرت. پياو پاست بلۆى ھەزمان دەكرد شايەدىشمان ھەبن، تەنانت ھەر چوارمان پىش ئەو ھەى بۆ ئىرە بىين، لەسەر ئەو رېك كەوتىبووين، ئىدى ئىمە شايەدەكانمان قەبوولە، ھەر كىيەك بى، تەنانت ئەگەر دۆست و ئاشناكانى توش بى، مادامىكى نە توانن نكۆلى لە مافى بوردوفسكى بگەن (كە ئەم مافە مافىكى حاشاھەلنەگرە، وەكو چۆن دوو جارەن دوو دەكاتە چوار). بۆيە ئەگەر شايەدەكان لە دۆستانى خۆت بىن باشتەرە، چونكە ئەو ھەقىقەتەكە پوونتر دەنوئى.

خوشكەزاکەى لىبىدەف، ھەلى دايە و گوتى:

- بەلى، لەسەر ئەو رېك كەوتىبووين.

مىرزادە، بە سەرسامى پرسى:

- جا كە ئەو نياز و مەبەستتان بوو، كە شايەدتان گەرەك بوو، بۆچى

گەمزە

لە يەكەم قسەتانەو، ئەو ھەموو ھەراوھەنگامەيەتان نايەو، كردتان بەو ھەراو زەنايە؟

يارۆي بۆكسباز، كە تامەزرۆي قسەيەك بوو و ھاتبوو جۆش و (لەو ھەچوو، حوزووري ئافرەتەكان بە ئاشكرا كاريان تى كردىت) بە زمانىكى دۆستانە گوتى:

- سەبارەت بە وتارەكە جەنابى ميرزادە، وىراي ئەو پەخنە توندەي كە ھاوپى نەخۆشەكەم لىي گرت، بەلام من لەبەر نەخۆشىيەكەي دەي بورم و لىي ناگرم، دان بەو ھەدا دەنەم كە من نووسىومە، نكولى لىناكەم، بەلام من لە شىوھى نامەيەكي پۆژنامەوانيدا نووسىم و لە پۆژنامەي برادەريكي زۆر نزيك و دلسۆزي خۆمدا بللوم كردەو. تەنيا شيعرەكان ھى من نين، بەلكو شاعيريكي تەنزنووسى بەنىوبانگ ھۆنيوييتيەو. من وتارەكەم بۆ بوردوفسكى خويندەو، ھەلبەتە بەر لەوھى ھەمووي بۆ بخوينمەو، يەكسەر قايىل بوو كە بللوي بكەمەو. ديارە من بۆ بللوكردنەوھى وتارەكە پىويستم بە پەزامەنديي ئەو نەبوو. بللوكردنەو ھەم مافىكي گشتيە، مافىكي پەوا و بە سووديشە، جا ميرزادە ئوميدەوارم كە سينگت لەو فراوانتر بى كە نكولى لەم مافى بللوكردنەوھى بكەيت.

- من نكولى لە مافى بللوكردنەو ھەم ناكەم، بەلام دەبى دان بەو ھەدا بنەيت كە وتارەكەت شتى...

- دەتەوي بللىي شتى ھەندى توندى تيايە... گەرەكتە ئەو ھەدا بلىيت؟ بەلام ھەر ھەموو ئەو شتەنە، دەچنە خانەي خزمەتى بەرژوھەندي گشتى كۆمەلايەتيەو. دەبى خۆت دان بەو ھەدا بنەيت. ئەمە مەسەلەيەك نىيە پياو بتوانى لىي بىدەنگ بىت. ئىمە تاوانبارانمان بەلاو گرینگ نين، چاويان دەرەھات! بەرژوھەندي گەل، لە سەرروي ھەموو بەرژوھەندييەكەوھى! سەبارەت بە وتارەكە، ئەگەر ھەندى بى دىقەتى و موبالغەي تيا دەبينى، مەبەستم موبالغە لە دەربرين و گوزارشتەكەيتى، دەبى ئەو بزاني كە عيبرت لە ئامانج و مەبەستى وتارەكەيە نەك لە شىوازي نووسينەكەي. گرینگ ئەوھىە نمونەيەكي بە سوود پيشكەش بكەين. پاشان دىينە سەر

گەمزە

گەنگەشەى لایەنە شەخسپەكان. سەبارەت بە شتوازش، ھەلبەتە ئەمە
شتوازيكى كۆمىكى تەنزامىزە، بە خۆتان دەزانن كە ھەموو خەلكى بەم
شتوازە دەنووسن! ھا ھا!...

مىرزادە گوتى:

- بەلام بەپىزىنە، من دلىياتان دەكەم كە ئىوھ سەر چىخ چوون، بەلارىدا
چوون! خۆتان گومرا كردوو! ئىوھ وتارەكەتان بەو تەسەوروھ
داپشتووھ كە من ھەرگىز ئامادە نىم بە دەنگ داواكەى بەپىز
بوردوفسكىيەوھ بچم، ئىدى وىستوتانە لەو روانگەيەوھ بمترسىنن و تۆلەم
لئ بكنەوھ، بەلام ئىوھ چوزانن؟ لەوھيە بمەوئ پىزدار بوردوفسكى پازى
بكەم. دەيسا، ئىستا بەئاشكرا و لەبەردەمى ئىوھدا دەيلىم كە من ھەمان
نيازم...

يارۆى بۆكسبان، گوتى:

- ئوخەى! ئەنجام چەند قسەيەكى ئاقلانە، لە زارى پىاوئىكى عاقل و
وھجاخزادە دەر ھات!

لىزافىتا پروكوفىنا، ھەناسەيەكى ھەلكىشا و گوتى:

- پەنا بە خوا!

جەنەرال، بەدەم پرتە و بۆلەوھ گوتى:

- شتى وا مەحالە! چۆن دەبى!

مىرزادە كەوتە تكا:

- تكاتان لئ دەكەم، خانمان، ئاغايان، تكايە پىم بەدن با حەقىقەتى
مەسەلەكە پوون بكەمەوھ! جەنابى بوردوفسكى، نزيكەى پىنج ھەفتەيەك
لەمەپىش، چىباروڤى وەكىل و نوينەرى تۆ، لە "ز"دا ھاتە لام. (ليرەدا مىرزادە
بە پىكەنىنەوھ پووى كردە كاىراى بۆكسبازو لەسەرى پۆيشت). كە تۆ
جەنابى كىللەر لەوتارەكەتدا زۆرت بە شان و باليا ھەلداوھ و فرە بە ئاو و
تاو وەسفت كردووھ، بەلام من بە ھىچ جۆرى خۆشىم بە چارەيا نەھات.
يەكسەر ھەستم كرد سەرى ھەموو داوھكان لە دەستى ئەم چىباروڤەدايە و
با بە ئاشكرا بىللىم كە ئەم ئاگرى ژىر كاىە، ساويلكەيى تۆى كردووھ بە

گەمزە

دەساویزی خۆی و بۆ ئەم کارەى ھان داویت و بەم جۆرە تووشى
کردوویت و ئێوەى گلاندوویت.

بوردوفسكى، لە تورەیدا زمانى كەوتە تەتەلە:

- تۆ ھەقى ئەوەت نىيە... من... من.. ئەوەندە ساویلکە و گەوج نىم...
ئەمە...

خوشکەزایەكى لیبیدف، لەسەرى ھاتە جاباب و گوتى:

- ھەق نىە تۆ ئەم جۆرە تەسەورە بکەیت! ھەقى ئەم جۆرە تەسەورەت
نىيە!

ھېپولیت، بە دەنگە زىقنەكەى ھەلى دایە:

- ئەمە سووکایەتییە! تەسەورىكى دزێو، درۆیەكى شاخدارە، ھىچ
پەيوەندییەكى بە مەسەلەكەوہ نىيە!

مىرزادە، بەلەز كەوتە پۆزشەيتانەوہ:

- ببورن بەرپزینە! تەكایە بمبورن، من ھەندىك قسەم لە ڤوہ، من پىم وا
بوو، قازانجى ھەر دوو لامان لەوہدایە بە راشكاوى قسان بکەین... ئێوہش
كەيفى خۆتانە. من بە چىباروفم گوت، چونكە لە پترسبۆرگەوہ دوورم،
یەكسەر ھاوڤیئەكى خۆم ڤادەسپىرم كە پەيگىرى ئەو مەسەلەيەم بۆ بكات،
ھەرۆھەا، من بە چىباروفم گوت، بە خۆم جابابەكە لە جەنابى بوردوفسكى
دەگىرمەوہ. جا بەرپزینە لىتانی ناشارمەوہ كە تەدەخولى ئەم چىباروفەواى
لئى كردم بکەومە گومانى ئەوہوہ كە فیل و تەلەكەبازىەك لەم مەسەلەيەدا
ھەيە، كە موویەك لەم ماستەدا ھەيە..

مىرزادە، كە چاوى بە نىگەرانی و ناپەرھەتى بوردوفسكى و ناپەرھەزایی
ھاوڤیئەكى تری كەوت، بەلەز باى دایەوہ و لەسەر قسەكەى ڤۆشیت:

- بەرپزینە پىتان ناخۆش نەبى، تەكایە زویر مەبن! ئەمە ھىچ
پەيوەندییەكى شەخسى بە ھىچ یەكێك لە ئێوہوہ نىيە. كە دەلیم ھەستم بە
جۆرە فیل و تەلەكەبازىەك كرد، ئەم قسەيەم كەم و زۆر ئێوہ ناگرىتەوہ،
چونكە ئەو كاتە شتاققانم نە دەناسى و تەنانەت ناوى كەستانم نەدەزانى.
من لە میانەى چىباروفەوہ ھوكمى خۆم داوہ و مەسەلەكەم

هه‌سه‌نگاندوو... بۆیه قسه‌کانم گشتین... خۆزگه ده‌تانزانی له‌وه‌تای ئه‌و
 به‌شه میراته‌م به‌ر که‌وتوو، چه‌ند فریودراوم!
 خوشکه‌زاکه‌ی لیبدیف، به‌ته‌وسخه‌نه‌وه‌گوته‌ی:
 - میرزاده، تو یه‌جگار ساویله‌کی!
 (هیپولیت) ش پلاری خۆی وه‌شاند:
 - تو ویرای ئه‌وه، هه‌م میرزاده و هه‌م ملیونیریشی! جا ئه‌گه‌ر ساویله‌که
 و دلپاک و دل‌سافیش بیت، ناتوانی له‌یاسای گشتی ده‌ربجیت.
 میرزاده، به‌له‌ز هاته‌وه‌لام:

- له‌گینه، ده‌شیت نه‌توانم، هه‌رچه‌نده‌ نازانم مه‌به‌ستت کام یاسای
 گشتیه، به‌لام من له‌سه‌ر قسه‌که‌ی خۆم ده‌رۆم، به‌لام تکا ده‌که‌م له‌ خۆپایی
 خۆتان سه‌غله‌ت مه‌که‌ن، به‌ به‌لاش قسه‌کانم مه‌به‌نه‌ سه‌ر خۆتان، چونکه -
 باوه‌رم پێکه‌ن - به‌ هیچ کلۆجی نیازی ئه‌وه‌م نییه‌ سووکایه‌تیتان پێ بکه‌م!
 ئاخ‌ر به‌رێزینه‌ ئه‌مه‌ که‌ی په‌ه‌وای هه‌قه‌ پیاو هه‌ر قسه‌یه‌ک بکات و، ئێوه
 بیه‌نه‌ سه‌ر خۆتان و وه‌کو فیشه‌که‌شیت به‌ ئاسماندا؟ به‌هه‌رحال، که
 یه‌که‌م جار زانیم کوپێکی گه‌نج هه‌یه‌ به‌ ناوی "کوپری پافلیشچوف" هه‌ و
 به‌و وه‌زعه‌ ناله‌باره‌وه‌ که‌ چیاروف بۆی گیرامه‌وه، سه‌رم سووپ ما.
 پافلیشچوف پشتیوانی من و دۆستی بابم بوو (باشه، جه‌نابی کیلله‌ر، تو
 چۆن توانیوته‌ ئه‌م درۆوده‌له‌سانه‌ له‌ وتاره‌که‌تا ده‌رباره‌ی بابم بنوسیت؟
 هه‌رگیز پۆژی له‌ پۆژان پاره‌ی سهریه‌که‌ی خۆی نه‌دزیوه‌ و له‌ قوما‌را
 نه‌یدۆراندوو، قه‌ت به‌د په‌فتاری له‌گه‌ل ژێر ده‌ستانی خۆیدا نه‌کردوو. من
 له‌م ڕووه‌وه‌ دل‌نیای دل‌نیام. چۆن ده‌ستت تیچوو ئه‌م بوختانه‌ گه‌وره‌یه‌ی بۆ
 هه‌لبه‌ستی؟). ئه‌وه‌ی ده‌رباره‌ی پافلیشچوف نووسیوته، فری به‌ راستیه‌وه‌
 نییه‌... تو هێنده‌ به‌ متمان‌ه‌ و دل‌نیاییه‌وه‌ باسی هه‌رزهی و داوینپسی و
 فاسقی و زیناحکاری ئه‌م پیاوه‌ مه‌ردو په‌ندو شه‌ریفه‌ ده‌که‌یت، وه‌کو
 ئه‌وه‌ی باسی حه‌قیقه‌تیکی حاشاهه‌له‌گر بکه‌یت. که‌ ئه‌مه‌ درۆ و بوختانیکی
 شاخداره. هه‌لبه‌ته‌ پافلیشچوف، به‌ پێچه‌وانه‌ی بوختانه‌کانی تۆوه، یه‌کیک
 بوو له‌و مرو‌قه‌ دروستکار و داوینپاک و بێگه‌ردانه‌ی که‌ دنیا به‌ ده‌گه‌ن هی

گه مژه

وای به خووه دیتوه! سهرباری ئه وهش پیاوێکی زانا بوو، پایه یه کی زانستی شایسته ی هه بوو، نامه و نامه کاری ده گه ل گه لێک له زانا به نیوبانگ و ناوداره کاندایه بوو، پاره یه کی یه جگار زۆری له قه به لی پیشکه وتنی زانست کردبوو. سه باره ت به پیاوه تی و چاکه و کارین خیری وی، زۆر راست ده که ی که نووسیوته من له و کاتانه دا بابایه کی نیمچه شیت، یان گیلۆکه یان گه مژه یه کی ئه وتۆ بووم که هیچ تینه ده گه ییم (به لام ده متوانی به پووسی قسان بکه م و تیی بکه م)، به لام ئیستا ده توانم رای خۆم له مه ر هه موو ئه و شتانه ده ر بېرم که بیرم ماون...

هیپولیت، دهنگه زیقنه که ی لی هه لپری:

- بمبوره... واز له م قسه عاتیفیانه بینه. خۆ ئیمه مندال نین. قه رار بوو بچینه سهر باسی جه وه هری مه سه له که. ئه وه شت له بیر نه چیت که هه نوکه سه عات له تۆ تپه پریوه!

میرزاده، یه کسه ر، قسه که ی بۆ سه لماندو گوتی:

- ده ی باشه به پیزینه، هه ر ئیستا دیمه وه سهر ئه سلێ مه سه له که. پاش که میک له دوو دلی و گومان، له دلی خۆدا گوتم له گینه من هه له بم، له وه یه باقلیشچوف کورپکی هه بی، به لام سه رم له وه ده رنه ده کرد که ئه م کورپه بۆچی ده بی به م شیوه یه جارێ له دایکبونه که ی خۆی بدات و به دنیا دا بلاوی بکاته وه، له مه ش خرا تر بۆچی ده بی به م ئاوا یه ناوی دایکی خۆی بزپین و حه یا و نامووسی له ناو خه لکیدا به ریت، چونکه چیاروف، هه ره شه ی لی کردبووم که نه نگ و فه زیحه ته که بلاو ده کاته وه...

خوشکه زایه که ی لیبیدف هه لی دایه و گوتی:

- له و که ریتیه!

بوردوفسکی گوتی:

- تۆ بۆت نییه، نا بۆت نییه!...

هیپولیت، به وه پری هه لچوونه وه، به دهنگه زیقنه که ی گوتی:

- کورپه، له فسق و فجوری بابی به رپرس نییه، دایکشی هیچ تاوانیکی

نییه!

گه مزه

ميرزاده، به شهرمه وه گوتی:

- ئاخر هر له بهر ئه مه ده بوایه چاوپۆشی له قسوری دایکی بکرا بایه و ناوی نه زپینرا با.

خوشکه زایه که ی لیبیدیف، به دهم ته وسخه نیکى شه پانییه وه گوتی:

- ميرزاده، تو نهک هر ساویلکه ییت، رهنگه له ساویلکه ییشت تیپه پاندییت...

هیپولیت به دهنگیکى زۆر نا ئاسایی گوتی:

- ئاخر تو ههقت چیه؟

ميرزاده، به له ز گوتی:

- هیچ، هیچ هه قیتکم نییه...

ههنگی له سههر قسه که ی پۆیشت:

- لیره دا ههق به تویه، ئه شه و ههق به تویه، به لام ئیدی بئ هیچ غه ره زیک به بیرما هات. پاشان هر زوو له دلی خۆدا گوتم، نابئ ههست و بۆچوونی شه خسی من هیچ کاریک له مه سه له که بکات، چونکه ئه گه ره قه راری له بهر خاتری پافلیشچوف و وهکو وه فادارییه که ده رهق به پیاوه تی و چاکه ی وی له هه نه بهر من، داوایه کانی بوردوفسکی جییه جئ بکه م، ههنگی چ پیزی جه نابی بوردوفسکی بگرم چ پیزی نه گرم هر ده بی ئه و کاره بکه م... بویه به پیزینه که من باسی گومان و دوو دلیی خۆم بۆ کردن، له بهر ئه وه بوو که پیم وا بوو و ئیستاش پیم وایه که سه ره له مالیینی دایک له لایه ن کۆره که یه وه کاریکى نا ئاساییه... به کورتییه که ی، له بهر ئه و شته گه ییستمه ئه و قه ناعه تی که چیاروف پیاویکی کلاوچییه و به فیل و ده هویان جه نابی بوردوفسکی له م فروفیلا نه وه گلاندوه.

ئیدی هات و هاواری دهسته جه می میوانه تازه کان بهرز بووه وه:

- ئاه... ئه م قسه یه ئیدی له کیتشا نیه!

ته نانه ت هه ندیکیان خه ریک بوو هه لده ستانه سه ری.

- به پیزینه! به م به لگه یه دا بۆم ده ر که وت که جه نابی بوردوفسکی به له نگاز و کلۆل، ده بی پیاویکی ساویلکه و سائه قل بیئت و نه زانی چۆن

گەمژە

خۆی لە داوی داوبازان ببوێرێ و خۆی لە فەندەل فێلی فریبزکان
بپەریتێتەو، ئیدی ئەمە کردیە کاریک، بەو حیسابە "کۆری پافلیشچوفە"
بە سێ جۆر یارمەتی بدەم، یەکەم: لە کاریگەری چیاروف دەربازی بکەم.
دووەم، بە دڵسۆزی و دوستانە پینویتی بکەم، سێیەم، دە هەزار رۆبلی
بدەم، کە ئەمە بە پیتی حیساباتی من ئەو برە پارەییە کە پافلیشچوف لە
منا خەرجی کردووە.

هیپولیت هاواری کرد:

- چی؟ تەنیا دە هەزار رۆبلی؟

خوشکەزاکەی لیبدیف، بە تەشرەوێ گوتی:

- دەمی میرزادە، لە حیسابا بە قووت نیت، یان زیاد لە پێویست بە قووتی،

بەلام خۆت لە گیلی دەدە.

بوردوفسکی هەلی دایە:

- من بە دە هەزار رۆبلی قاییل نابم.

یارووی بۆکسباز، لە پشت کورسییەکەی هیپولیتەو، ملی هێنایە پێشی و

بە چپە گوتی:

- ئانتیب قاییل بە، جارێ قاییل بە، تا دوا.

هیپولیت دیسان زیقاندی:

- تەمەشا جەنابی میشکین! جارێ دەبی ئەو بزانیت کە ئێمە گەوج نین.

لەو کەر و گایانەش نین کە پێدەچن میوانەکان و اماڵ تەسەور بکەن، لەو

گیل و شەواکانە نین کە ئەو خانمانە تەسەوریان دەکەن و بە دەم

تیزخەنەو تەمەشامان دەکەن، بە تاییەتی ئەم ئەرستۆکراتە بەرێزە (بە دەم

ئەو قسەییەو ئاماژەی بۆ یەڤگینی بافلوڤیچ کرد) کە هەرچەندە بە ناسینی

مشەرەف نەبووم، بەلام ناوبانگیم بیستووە.

میرزادە، بەو پەری هەلچوونەو گوتی:

- بەرێزان، بە یارمەتیتان، تکایە بە یارمەتی خۆتان، ئەلەهەقی ئەم جارەش

لە مەبەستم نەگەشتن، جارێ پێش هەموو شتێک جەنابی کیللەر،

وتارەکەی تۆ دەربارەی تەخمینی سەرۆت و سامانەکەی من زۆر بێدیقەت

گەمزە

و شاشە، فېرى بە راستىيەۋە نىيە: مەن چەند مىليونىكىم پىي نەپراۋە، پەنگە ھەشت يەك يان دەيەكى ئەۋ بېرە پارەيەم ھەبىي كە تۆ قەبلاندوتە. پاشان ئەۋەى لە سويسرا خەرجى مەن كراۋە ھەرگىز دەيان ھەزار پۇبىل نەبوۋە، جارىي شىنايدەر سالى تەنيا شەش سەد پۇبىلى ۋەر دەگرت، ئەۋيش تەنيا لە سىي سالى يەكەمدا. سەبارەت بە پەرۋەردەكارو فېركارى جوان و خشكوك، پاقلىشچوف ھەرگىز، پۇژى لە پۇژان، پەرۋەردەكار و فېركارى لە پارىسەۋە بۇ مەن نەھىتاۋە - ئەمەش بوختانە بە خەلگىدا. پىم وايە ئەۋ پارەيەى خەرجى مەن كراۋە، زۆر لە دە ھەزار پۇبىل كەمتر بوۋە، بەلام قەيدى نىيە مەن ئەم دەھەزار پۇبىلەم قەبوۋلە، باۋەر بىكەن، ئەگەر قەرزىشەم لەلا بوايە، چەندىشەم جەنابى بوردوفسكى خۇش ويستبا ھەر قەرزەكەيم دەدايەۋە، نەمدەتۋانى لە قەرزەكە زىاترى بدەمەۋە، چۈنكە سادەترىن ئەتەكىتى زەۋق پىگەم نادات، لە كاتىكا كە مەن قەرزى دەدەمەۋە، ۋا بنوئىم كە خىرى پىي دەكەم. نازانم بۇچى ناتانەۋى لەم مەسەلەيە بگەن! جاران بەزەيىم بە كۆلى و بەدبەختى ويدا دەھاتەۋە، دەمويست لە پۋوى دۇستايەتيەۋە قەرەبوۋى ئەۋ كۆلى و بەدبەختىيەى بۇ بىكەمەۋە، دوايى بۇم دەر كەۋت كە فريوى خواردوۋە، ئەگەر فريوى نەخواردبا، ھەرگىز بەۋە پازى نەدەبوۋ كىللەر لە وتارەكەيدا، بەۋ شىۋەيە ناۋى دايكى بىزىنى و پىسۋاى بىكات. بۇچى دووبارە تورپە دەبن بەپىزىنە؟ ئەگەر كار ۋا بىرات، قەت لە يەككى ناگەين و ناگەينە ھىچ لىكىدى خالىبوۋىتىك!

مىرزادە بەم جۆرە كۆتايى بە قسەكەى خۇي ھىتا:

- بەلى، قسەكەى مەن دەرچوۋ، ھەنوكە دلىنام، كە لىكەدانەۋە و مەزەندەكەى مەن راست و دروست بو.

مىرزادە، بە خۇشخالىيەۋە ھەۋلىدەدا ھىتورىان بىكاتەۋە، بەلام ئاگاي لەۋە نەبوۋ، بەۋ كارەى ھىندەى دى دەيەپوژاندەن و ھارى دەكرەن.

ھاۋارىان لى ھەستا و بە تورپەي پىسيان:

- قسەى چى؟ لە چى دلىيا بوۋىت؟

مىرزادە، بەرسقى دايەۋە:

گەمزه

- بە چاوی خۆم و زۆر بەشیتەیی جەنابی (بوردوفسکی)م بینی. لە نزیکەوێ ناسیم و زانیم بۆردوفسکی چ جۆرە بە شەریکە و چ کەسیتییهکی هەیە... گەنجیکی سادە و ساویکە و خوشباوەرە، بە هەر کەسیک دەخەلەتی و لە خشتە دەبریت. بەئاسانی دەبی بە دار دەستی هەر کەسیک. کەسیکە ناتوانی بەرگری و داکۆکی لە خۆی بکات، بۆیە لەسەر مە کە بیپاریزەم و داکۆکی لێیکەم. سەر بارەت بە (گافریلا ئاردالیونوفیچ)یش کە رامسپاردبوو، پەییگری ئەم مەسەلەیم بۆ بکات و ماوێهکی زۆر بوو، بە هۆی سەفەرم و بە هۆی نەخۆشیمەوێ لە ماوێ ئەو سێ پۆژەدا، کە لە پترسبۆرگ بووم، هیچ هەوالتیکم نەدەزانی، سەعاتیک لەمەپیش، لە یەکەم دیدارماندا پیتی پاگەیاندم کە پەیی بە هەموو نەخشە و مەرام و مەبەستەکانی چیبیاروف بردوو و قورپی بنی دەرھیتاوە و بەلگەیی تەواوی بە دەست هیتاوە کە چیبیاروف، هەمان ئەو جۆرە پیاوێه کە من مەزەندەم لێ دابوو. جا خانمان و ئاغاوانی بەرێز، من زۆر چاک دەزانم، خەلکیکی زۆر بەگەمشەگ و گەمشۆم دەژمێرن. (چیبیاروف) کە بیستووێهتی من مرقۆئیکی دەستبلاوم و بەئاسانی پارەم لێ دەر دەھینری، ئیدی وای خەیاڵ کردوو، دەتوانی بەئاسانی بلۆفم لێ بدات و هەلەم بخەلەتین، بە تاییبەتی کە زانیوێهتی کە جۆرە نەکناسییەکم دەر بارەیی باقلیشچوفی رەحمەتی هەیی و بە چاکە و پیاوێهتی ئەو پیاوێ دەزانم و خۆم بە منەتباری دەزانم، ئیدی لەو دەرگایەوێ بۆم هاتوو، بەلام ئەسلی مەسەلەکە... ئەوێ چیتانە بەرێزینە؟ تکیە قسەکانم پێمەبرن، تا کوتایی گویم لێبگرن... گوتم ئەسلی مەسەلەکە ئەمەییە کە بە بەلگەیی بنجیرەوێ ئەوێ ساغ بووێتەوێ کە ئەم ئاغای بوردوفسکییەیی کە ئیستا سەر و کەللەیی پەیدا بوو، کوپی باقلیشچوف نیە! گافریلا ئاردالیونوفیچ، ئا ئیستا ئەو هەوالتەیی دامن و گوتم بەلگەیی بنج بری لەو بارەییەوێ پەیدا کردوو. ها، ئێوێ چ دەلێن؟ هەلەبەتە پاش ئەو هەموو هەراوێهنگامە و هەراوێهناوە زەحمەتە پیاوێ باوێر بکات! کەواتە باش گویم لێبگرن: بەلگەیی بنج بر هەیی! من خۆشیم تا ئیستا بە تەواوێهتی باوێر ناکەم، دلنیا بن ناتوانم باوێر بکەم. هیتشتا گومانم

گه مزه

ههيه، چونكه گاڤريللا ئارداليونوفيچ، هيشتا فريا نه كه وتووه، به وردى و تىرو ته سەلى مەسەله كەم بۆ بگيریتەوه و بەلگەكانم بخاتە بەر دەست، بەلام ئەوهى ساغ بووه تهوه و هيچ چەند و چوونىك هەلناگریت ئەوهيه كه چىياروف، پياوێكى سىنبەندى، سەرسەرى دەستبەر، نەك هەر بوردوفسكى بە لەنگاز، بەلكو هەموو ئىوهى بەرپزىشى خاپاندووه كه بهوپەرى نياز پاكييهوه بۆ ئىتره هاتوون تا بەرگرى و پشتىوانى له هاوڕيكتەتان بكەن (چونكه پێويستى به پشتىوانى و كۆمەك و بەرگرى، من لەمە دەگەم). ئىدى چىياروف هەمووتانى تووش كردووه. هەر هەمووتانى له فیل و تەلەكه بازى و دەستبەريهوه گلاندووه، چونكه ئەم مەسەلهيه جگه له دەستبەرى و فیل و فريو هيچى تر نيه.

له هەموو لایهكهوه، دەنگ بەرز بووهوه:

- چۆن؟ فیل و درۆ و دەستبەرى؟ چۆن؟ كۆرى باڤليشچوف نيه؟ شتى وا چۆن دەبێت؟

دارو دەستهكهى بوردوفسكى، هەموو به جارى حەپەسان!

ميرزاده گوتى:

- بەلى، دزى و درۆو دەستبەريه! ئەگەر ئاڤاى بوردوفسكى نهيسەلمىنیت كه كۆرى "باڤليشچوفه"، ئىدى داواكهى دهكاتە فیل و درۆ و دەستبەرى (هەلبەته ئەگەر ئاڤاى له مەسەلهكه بوويت)، بەلام له حەقيقهتدا ئەو فريو دراوه، له خشته براوه. بۆيش سوورم لەسەر ئەم خالە تا له هەر تاوانىك تەبرىي بكەم، چاوپۆشى له هەلە و تاوانەكانى بكەم. لىي ببورم. پێم وایه پياو دەبێ بەزەبى به ساويلكهى و غەشىمى ئەم گەنجەدا بێتەوه و بەرگرى لى بكات، دەنا لهوهيه لەم مەسەلهيهدا بى به شەرىكى فیل و دزى و دەستبەرى، بەلام من له ئىستاه قەناعەتم وایه كه ئاڤاى له مەحمودى بى زەواد نيه. منيش پێش ئەوهى بچم بۆ سويسرا وا بووم، هەمان وەزە و حالى ئەوم هەبوو. قسەى بى سەرو بەرم دەکرد، وپنەم دەکرد. دەمويست نيازو مەبەستى خۆم دەربەرم، بەلام وشەم لێدەچوونه قاتى، بۆم نەدەهات... چونكه خۆم بەم حالەتەدا پزويشتووم، له هەموو كەس

گەمژە

زیاتر بەزەبیم پێیدا دیتەو و دەتوانم هاوخەمی و هاوسۆزی دەگەڵدا
 بکەم، چونکە منیش تەقربەن هەمان وەزەم بەسەر هاتوو، بۆیە هەقی
 ئەو بە خۆ دەدەم باسی ئەو مەسەلە بەکەم. لە کۆتاییدا، هەرچەندە ساغ
 بووەتەو کەسێک نییە بە ناوی کۆری باقلیشچوفەو و مەسەلە کە تەنیا
 چاوپاوی بوو، بەلام لە کۆتاییدا دەبێتەو کە من هەر لەسەر بپاریار و
 قسەی خۆم، ئامادەم لەبەر خاتری قەبرەکەی باقلیشچوف، دەهەزار پۆبڵ
 بە ئاغای بوردوفسکی بدهم. بەر لەوێ سەرۆک سەکوتی بوردوفسکی پەیدا
 ببیت، بەتەما بووم، ئەم بڕە پارە بەسەرفی دامەزراندنی قوتابخانەیەک بکەم
 بە ناوی باقلیشچوفەو، بەلام ئێستا بەلامەو گرینگ نییە ئەو بڕە پارە بە
 سەرفی دامەزراندنی قوتابخانە بکەم یان بیدەم بە ئاغای بوردوفسکی،
 چونکە ئەگەر بە حەقیقەتیش کۆری باقلیشچوف نەبیت، ئەوا ئەوەندە زۆلانی
 فریویان داو، قەناعەتی تەواوی لا دروست بوو کە کۆری باقلیشچوفە.
 بەپێزینە حەز دەکەم گوێ لە گاقریلا ئاردالیونوفیچ بگرن با قسەکانی بکات
 و بە یەكجارەکی کۆتایی بەم مەسەلە بەبێن. تکادەکەم توڕە مەبن، هێندێ
 و هیمن لە شوێنی خۆتان دانیشن! با گاقریلا ئاردالیونوفیچ مەسەلە کەمان
 بەوردی بۆ باس بکات، ئەلەهەقی من زۆر تاسەمەندی ئەو، بە هەموو
 وردودرشتیکی مەسەلە کە بزەم. گاقریلا دەلێت چوو بۆ بسکوف و دایکی
 بوردوفسکی دیتوو – کە هەلبەتە بە پێچەوانەی وتارەکەو، نەمردوو و
 لە ژياندا بە –... خانمان و ئاگیانی بەپێز، دانیشن! بفەرموون دانیشن!

میرزادە، بە خۆی دانیش، چاریکی دی داوای لە دارو دەستەکە
 بوردوفسکی کرد، کە نیگەرەن و بیئۆقرە لە پێستی خۆ نەدەهێورین،
 دانیشن. میرزادە کە نزیکەی دەپازدە دەقیقە بەک زۆر بە جۆشخورۆشەو،
 بە دەنگی بەرز و بەپەلە و بە هەلچوونەو قسانی کردبوو، ویستبووی
 بەسەر هەراوھەنگامە و دەنگە دەنگ و هاتوھاواری سەرسامی و ناپەزایی
 ئەوانی دیدا زال بیت! هەنوکە لە کانگای دڵەو پەشیمان بوو لەوێ
 هەندێ قسانی کردبوو کە خۆزیای دەخواست نە ی کردبان، خۆ ئەگەر
 نەیانوروزاندبا و بەو شیوەیە دەهریان نەکردبا، هەرگیز پێی بە خۆی

گه مژه

نه ده دا، بهو په له پروزي و هاتوهاوارة، هه ندي مه به ست و بچوونان و مه زنده ي خوي بهو راشكاوي و بي پرده ييه دهربرييت. هر كه له سر كورسيه كه ي دانيشت هه ستي به په شيمان ييه كي به سوي كرد كه دلي ده گوشي، گله يي نه وه ي له خوي ده كرد بچي به بهرچاوي هه مووانه وه هه مان نه و نه خوشيه ي خوي، كه بچ چاره سهر ي چووبو بچ سويسرا دابووه پال بوردوفسكي و سووكا يه تي پي كرديوو. له وهش خراتر، نه وه بوو، خوي گوته ني به شيوه يه كي زور ناپه سند و دوور له هر نه ته كيت و زه وقيك، پيشنيزي نه وه ده هه زار پوبله ي بچ بوردوفسكي كرديوو، كه تهرخاني كرديوو بچ دامه زراندي قوتابخانه يه ك، نه م پيشنيزه ي به بهر چاوي خه لكه كه وه و وه كو خير و سه ده قه يه ك كرديوو. ميرزاده، له مهش زور ژيوان بوو، بويه له دلي خويدا گوتي: "ده بوايه تا سبه يني چاوه پروانم كرديا و هه نكي به ته نيا نه و كارهم ده گه لي كرديا، به لام تازه پويشت! به لي من گه وجم! گيلم گيل! به پاستي گه مژه م! "

پاش نه وه، گاقريلارداليونوفيچ، كه تا نه و كاته به بيده نكي له سوچي كه وه وه ستابوو و تاقه وشه يه كي له زار نه هاتبووه ده ري، له سر داواي ميرزاده هاته به ره وه. له لاي ميرزاده وه دانيشت، به ده نكي كي ئاشكرا و په وان و بيگري كه وته باسي نه و نه ركه ي كه ميرزاده پتي سپاردبوو. له پر هه موو ئاماده بووان بيده نكي بوون، ورته له كه سه وه نه ده هات، به تايبه تي بوردوفسكي و داروده سته كه ي سه راپا بووبوون به گوي و به وپه ري كونجكاوي و بايه خه وه گو ييان هه لختبوو.

پەراوێز:

* - "خێرا پۆژنامە یەکی هەفتانە ی گالته جاپی کۆمیکى...": ئەو وتارە دوورودریژە ی لەم پۆمانە دا بڵاو بوو و تەو، لاسایی کردەوہ ی ئەو وتارانە یە کە پۆژنامە وانیکى گومنا و بە ناوی ستوبانوفسکى لە گۆڤارى هەفتانە ی گالته جاپى "الشراہ" دا بڵاوی دەکردهوہ، کە لە سالانى ۱۸۵۹-۱۸۷۹، لە پترسبۆرگ دەر دەچوو.

* - "هەرچەندە ئەم قەوانە تازە یە، بەلام زەحمەتە پیاو باوەر ی پى بکات": ئەمە بەیتە شیعریکە کە لە شانۆنامە یەکی کۆمیدى بە نیوبانگى گریبويدیف) - هەو بە ناو نیشانی "ئەقلى زۆر زەرەرە" وەر گیراوە، کە ئاماژە یە بۆ بەربەر یەت و ھۆڤیگەری ی ئەو سەردەمە ی کە زۆری بەسەردا نەپۆشتووہ.

* - "هەورەکە ی حیکایە تەکە ی کريلوف...": (۱۸۱۵)، یەکیکە لەو حیکایە تە ئەفسانە ییە ھەرە جوانانە ی کە کريلوفى گەرە نووسەری پووسى نووسیویە تی.

* - "تەریقەت و ئایینی پاسکولنیک...": ئەمە تەریقەت و پێبازی باوەردارە دیرینەکانە، دەگەریتەوہ بۆ سەردەمى ئەو دووبەرەکیە ئایینیە ی کە لەدوای پیفۆرمە ئایینیەکانى پەتیارک نیکون بەرپابوو.

* - "لیوفا...": دۆستویفسکى لێردا، پەرەگرافى وتاریک ھەلدەگیریتەوہ کە پەخنەگریکی گومناوی ھیچ، لە گۆڤاریکدا دەربارە ی ئەو بە ناو نیشانی "فیدیای لە خۆبایی" بڵاودەکاتەوہ کە لەو وتارە دا گالته بە دۆستویفسکى دەکات گواپە چیرۆکی پالتوی گۆگول تالاند دەکات و دەیشیوتینی و وەختی خۆ بە شتی تورپە ھاتەوہ دەکوژیت. جا دۆستویفسکى لێردا ئەو پەخنەگرە ی وەکو یەکیک لە شاعیرە تەنز نووسە بەناوبانگەکانمان وەسف کردووہ.

* - "شنایدەر...": ناوی ئەو پروفیسۆرە یە کە "گەمژە ی" لە سویسرا، چارەسەر دەکرد.

فەسلە ئۆيەم

گافرىلا ئاردالىونوفىچ، لە سەرەتاوھ پووى دەمى كرده بوردوفسكى كە بە ئاشكرا شېرزەيى و نىگەرانىي پتوھ ديار بوو، بە چاوانى ئەبلەق و، واقى وپەوھ، بەوپەرى كونجكاوى چاوى بېيىوونە گافرىلا. گافرىلا ئاردالىونوفىچ پىي گوت:

- بىگومان تۆ نكۆلى لەوھ ناكەيت كە دوو سالى پىك دواى زەوجىنى فەرمى و ياسايى، لەنتوان دايك و باوكتا، واتە ئاغاي بوردوفسكى فەرمانبەرى پلە دەيەم*، ھاتوويە دنيا. ديارە سەلماندى پۆژو بەروارى لە دايكبوونى تۆ بەگويزەي بەلگەين حاشاھەلنەگر و تومارين ورد زۆر ئاسانە، بەلام تەزوير و دەسكارى كردنى ئەم بەروارە لەوتارەكەي جەنابى كىللەردا، كە ھەم بۆ تۆ و ھەم بۆ دايكت، ئەوپەرى سووكايەتییە، ھىچ لىكدانەوھىك ھەلناگرىت، تەنيا ئەوھ نەبىت كە زادەي خەيالى ئاغاي كىللەرە، كەواي تەسەور كردووە، بەو كارە خزمەتى بە پڑەوھەندى تۆ دەكات و ھەقانىەتى داوايەكەت دەسەلمىنى. ئاغاي كىللەر دەلىت وتارەكەي لەپىشا، واتە پىش ئەوھى بلاوى بكاتەوھ، بۆ تۆ خويندووەتەوھ، بەلام ھەمووى، بە تەواوھتى بۆ نەخويندوويەتەوھ... بۆيە ھىچ گومانى تيا نىيە كە لە كاتى خويندەوھەكەدا ئەو پەرەگرافەي پەراندووە...

يارۆى بۆكسباز قسەكەي پىن برى و گوتى:

- دروستە، ئەو پەرەگرافەم بۆ نەخويندەوھ، بەلام ھەر ھەموو ئەو

گەمژە

زانباريانە، كەسكى شارەزا بۆي گىرامەو، من....

گافرىلا ئارداليونوفىچ، قسەكەي پىپىرى و گوتى:

- بېورە ئاغاي كىللەر، بە يارمەتت با قسەكەم تەواوبكەم. نۆرەي وتارەكەي تۆش دىت، دلىيات دەكەم ھەنگى تۆش دەتوانى قسەي خۆت بكەيت، بەلام جارى با شتەكان بەرىز باس بكەين. من خوشبەختانە بە رېكەوت و بە كۆمەكى قارقارا ئارداليونوفىنا پىتسىنى خوشكەمەو، لەلاي قىرا ئەلكسىفنا زوبكوفاي دەستە خوشكى دلسۆزى، كە بىئەزنىكى مولكدارە، نامەيەكى نىكولا ئاندريوفىچ پاڧلىشچوفى پەحمەتەم دەست كەوتو، كە بىست و چوار سال لەو پىش، كاتى لە ھەندەران بو، بۆ ئەو ژنەي ناردو. پاش ئەو پەيوەندىم بە قىرا ئەلكسىفناو كىرد، لەسەر قسەي ئەو چووم بۆ لاي كۆلۈنلىكى خانەنشىن، بەناوى تىمۇنى فېدوروفىچ قىازوڧكىن، ئەمە خزمىكى دوور و دۆستىكى نىزىكى پاڧلىشچوفى پەحمەتى بو، دوو نامەي دىكەي (نىكولا ئاندريوفىچ)م لەلاي ئەم بەرىزە دەست كەوت، كە ھەر دووكيانى لە ھەندەرانەو نووسىبو. بەگۆرەي بەروار و مېژووى ئەم سى بەلگەنامەيە، كە بە دىقەتىكى ماتماتىكىيانەي ئەوتو نووسراون، كە ھىچ گومانىك ھەلناگرن، ئەو دەرەكەوئ كە ئاغاي پاڧلىشچوف لەو سەردەمەدا سى دانە سالى تەواو لە ھەندەران ژياو، رېك بە سال و نىوېك بەر لەدايكبوونى تۆ جەنابى بوردوفسكى، سەفەرى ھەندەرانى كىردو. بە خۆت لە ھەموو كەس باشتر دەزانى كە دايكى تۆ بە ەمراتى، لە پووسيا دەرەنەچو. جا ئىستا ئەو نامانە ناخوئىنمەو، چونكە دەرەنگە. تەنيا پووداوەكان دەگىرمەو ھىچى تر. جا جەنابى بوردوفسكى من ئامادەم سبەينى ئەگەر خۆت ھەز دەكەي، سبەينى لەلاي من يەكتر بدىنين، شايدىش لەگەل خۆتا بىنە، چەند كەس دىنى بيان ھىنە، خەلكى پسپۆرى خەتئاسىش بىنە، ئەوسا دەبىنى چۆن ناچار دەبىت دان بەو ھەقىقەتانەدا بىنەيت كە بۆم باسكردىت. من لەمە دلىيام، كە دانت بەو پاستىيەدا نا ئىدى داواكەت خۆبەخۆ بەتال دەبىتەو.

ئامادەبووان، دىسان جموجۇلىان تىكەوت، بوردوفسكى، لەپەر لەسەر

گەمژە

كورسييه‌كه‌ى هه‌ستا، گو‌تى:

- ئەگەر مەسەله‌كه‌ وا بێت، مانای وایه‌ من فریودراوم، بە‌لێ نامەراندەش فریودراوم، بە‌لام چیاروف فریوی نە‌داوم، بە‌لكو زۆر لە‌وه‌ پێشتر فریو دراوم، زۆر لە‌مێژە! بۆیه‌ نە‌ پەسپۆری خە‌تناسیم گەرەكه‌ و نە‌ دیدار لە‌گە‌ڵ تۆدا. من باوە‌رت پێ‌ دە‌كه‌م. واز لە‌ داواكه‌م دێ‌نم... دە‌ هە‌زار پۆ‌بلە‌كه‌شم ناوێ... بە‌ خواتان دە‌سپێ‌رم!

ئە‌وسا، ك‌لاوه‌ى هە‌لگرت و كورسييه‌كه‌ى ب‌رده‌ دواوه‌، خۆى ئاماده‌ كرد تا ب‌روات.

گافریلا ئاردالیونوفیچ، بە‌ زمانىكى نە‌رم و ناسك گو‌تى:

- جە‌نابى بوردوفسكى پە‌له‌ مە‌كه‌ ئە‌گەر دە‌توانى، كه‌مىكى دى، ئە‌گەر بۆ پێنج دە‌قیقه‌ش بووه‌، دانیشه‌، چونكه‌ ئە‌م مە‌سەله‌یه‌ شتى دىكه‌ى زۆر گرینگی تیايه‌، بە‌ تاییه‌تى سە‌بارە‌ت بە‌ تۆ و بۆ‌ تۆ، زۆریش خۆشە‌. بە‌ رای من زۆر پێ‌ویسته‌ تۆ ئە‌و شتانه‌ بزانى، لاموايه‌ ئە‌گەر مە‌سەله‌كه‌ بە‌ تە‌واوه‌تى پ‌وون ب‌یسته‌وه‌، پ‌ه‌نگه‌ لە‌ پ‌رووى دە‌روونىیه‌وه‌ هە‌ست بە‌ ئاسووده‌ییه‌كى زیاتر ب‌كه‌یت.

بوردوفسكى، بێ‌ ئە‌وه‌ى هیچ ب‌لێت دانیشه‌وه‌. بە‌ جۆ‌ری سە‌رى داخستبوو لە‌ تۆ وایه‌ لە‌ بیر كردنە‌وه‌یه‌كى زۆر قو‌لدايه‌. خوشكه‌زایه‌كه‌ى (لییدیف)یش كه‌ هە‌ستا‌بوو لە‌گە‌ڵ ئە‌ودا ب‌روات، دانیشه‌وه‌، هە‌رچه‌نده‌ لە‌ دلێ‌رى و بێ‌باكى خۆى نە‌كه‌ت‌بوو، بە‌لام بە‌ ئاشكرا شپ‌رزە‌یى و نی‌گه‌رانى پێ‌وه‌ دیار بوو. هی‌پولیت گرژ و پە‌ست، خە‌مین و د‌لته‌نگ دیار‌بوو، لە‌و كاته‌دا كۆ‌كه‌یه‌كى هێ‌نده‌ توند‌گرتى، كه‌ ئە‌و دە‌سته‌س‌پ‌ره‌كه‌ى بە‌ دە‌میه‌وه‌ گرت‌بوو، پ‌ر‌بوو لە‌ خوێن. كاب‌رای بۆ‌كسباز حە‌پە‌ساو و هە‌راسان دیار‌بوو، بە‌ پە‌ستیه‌وه‌ پ‌رووى كردە‌ بوردوفسكى و بە‌ زمانىكى تال گو‌تى:

- ئاھ... ئانتیپ پێ‌م نە‌گو‌تى... د‌وینى... پێ‌رى... پێ‌م نە‌گو‌تیت، لە‌وه‌یه‌ كو‌پى با‌ق‌لیش‌چوف نە‌بێت؟!

دە‌نگى پ‌رم و هۆ‌پى تە‌وسامێز بە‌رز بووه‌وه‌، دوو سێ‌ كە‌س خۆیان پێ‌نه‌گیراو لە‌ قاقای پێ‌كه‌نینیان دا.

گه مزه

گافریلا ئاردالیونوفیچ، له وه لامي قسه کانی کیله ردا گوتی:

- جه نابی کیله ر، ئه و شته که مه ی که ئیستا بۆت که شف کردین، بایه خیکی زۆری هیه. به لئ، به لام من به گوێره ی زانیاری زۆر ورد ده توانم ئه وه بسه لمینم که جه نابی بوردوفسکی، هه رچه نده زۆر به وردی به روار ی له دایکبونی خۆی ده زانیت، به لام ئاگاداری ئه وه نه بووه که له و سه روبه نده دا باقلیشچوف له هه نده ران ژیاوه، زۆربه ی کات هه ر له هه نده ران بووه، مه گه ر به پێواری بۆ پووسیا گه را بووبیته وه. ئه مه جگه له وه ی که ئه و سه فهره ی پاقلیشچوف. ئه وه نده گرینگ نه بووه که دوا ی پتر له بیست سالان، له بیر ی نزیکترین دۆستی پاقلیشچوف بمیتنی، تا له بیر ی بوردوفسکیه ک بمیتنی، که ئه و کاتانه هه ر له دایکیش نه بوو بوو. راسته به ده سته پێنانی به لگه و زانیاری ده رباره ی ئه و سه فهره بۆ هه نده ران، کاریکی نه کرده نی یان مه حال نییه، به لام ده بی دان به وه دا بنه م که ئه و هه وله ی من له و باره یه وه داومه، له گین بوو هیچی لئ شین نه بیت و من به پیکه وت ئه و زانیاریانه م ده ست که وتوووه. خۆ ئه گه ر بوردوفسکی یان چیباروف، هه ولیان دا با ئه و زانیاریانه به ده ست بیتن، مه حال بوو هیچ به هیچ بکه ن، ئه مه ئه گه ر له بنه رته دا شتی وایان به بیرا به اتابه.

هیپولیت، له پڕ توپه بوو، قسه که ی پێبڕی و گوتی:

- به یارمه تیت ئاغای ئیفولگین، ئه م هه موو درێژدادپیه ی بۆ چییه؟ (ببوره که وا ده لیم!) مه سه له که ته واو پوون بووه ته وه و حه قیقه ته که مان زانی، ئیدی ئه م هه موو درێژدادپیه ی و شاخ و بال لێنانه ی بۆ چییه؟ یان ده ته وئ تواناو به هره ی پشکنین و گه ران و په یگیری خۆت بنویتی و به ئیمه و شازاده ی نشان بده یت که په یگیرو پشکنه ریکی به هره داریت؟ یان ده ته وئ به وه پاكانه بۆ بوردوفسکی بکه یت و له هه موو خه تایه کی ته بری بکه یت که به هۆی نه زانی و گه وجی خۆیه وه له م پووداوه وه گلاوه؟ به لام ئه مه گۆساخییه قوربان! بوردوفسکی پتووستی به پاكانه ی تو نییه، دانیایا به ئه مه خۆی له خۆیدا سووکایه تییه، خۆی باری زۆر سووک نییه تا تۆش هینده ی دیکه باری قورس بکه یت. ده بوايه ئه مه ت په چاو بکر دایه...

ک. م. ز.

گافریلا ئاردالیونوفیچ، قسه‌که‌ی پی بری و کوتی:

- به‌سه، به‌سه جه‌نابی تیرنتیف! که‌میک هیدی به، زور خوت سه‌غلت مه‌که! له‌وه ده‌چی زور نه‌خوش بیت؟ دلم به حالت ده‌سووتی. من ته‌واو، لیره‌دا قسه‌که‌م ده‌برم نه‌گه‌ر مه‌به‌ستت نه‌وه‌یه! به‌لام هه‌ست ده‌که‌م له‌سه‌رمه، هه‌موو نه‌و راستییانه‌ی که پیوست و زه‌رورییه بزانی، به ته‌واوی بخمه‌ه پوو....

هه‌نگی ئیفولگین که بینیی ئاماده‌بووان، جموجوولیکیان تی که‌وت و له‌وه ده‌چوو حه‌ز بکه‌ن گوی بگرن، له‌سه‌ری پویش:

- من گه‌ره‌که‌م، به به‌لگه‌وه، نه‌وه بۆ هه‌موو نه‌و که‌سانه پوون بکه‌مه‌وه که که‌م و زور په‌یوه‌ندیان به‌م مه‌سه‌له‌یه‌وه هه‌یه و نه‌م پرسه‌یان مه‌به‌سته، که دایکی تو جه‌نابی بوردوفسکی ریزو حورمه‌تیکی زوری له‌لای نیکولا ئاندیریوفیچ هه‌بوو و زوری مدارا ده‌کرد، ده‌زانی بۆ؟ چونکه خوشکی کیژیکی مسکین و کاره‌که‌ر بوو که نیکولا ئاندیریوفیچ، له هه‌وه‌لی گه‌نجیدا، زوری خوش ده‌ویست، نه‌گه‌ر نه‌و کیژه کوتوپر نه‌مردبا، بیگومان نیکولای ئاندیریوفیچ ده‌یخواست. من به‌لگه‌ی بنجبرم ده‌رباره‌ی نه‌م پووداوه پییه که شتیکی نه‌وتوی له باره‌وه نازانیان به ته‌واوه‌تی فه‌راموش کراوه. له‌مه‌ش بترازی ده‌توانم نه‌وه‌شت بۆ پوون بکه‌مه‌وه کاتی دایکی تو له ته‌مه‌نی ده‌سالی‌دا بووه، چون جه‌نابی پاقلیشچوف وه‌کو خزمیکی نزیکی خوی گرتویه‌تییه ژیر بالی خوی و به‌خه‌رجی خوی ناویتییه به‌ر خویندن و به‌ختی کردووه و جیازییه‌کی زوروزه‌به‌نده‌ی بۆ فه‌راهه‌م کردووه. ئیدی نه‌م کاره کردویه‌تییه کاریک که مقومقویه‌کی زور له‌نیو خزم و که‌سوکاره زوروزه‌به‌نده‌که‌ی پاقلیشچوفدا بالو بووه‌ته‌وه... ته‌نانه‌ت هه‌ندیکیان گومانی نه‌وه‌یان کردووه که پاقلیشچوف گه‌ره‌کیه‌تی نه‌و که‌ه بخوازیت، به‌لام دایکی تو که ده‌گاته ته‌مه‌نی بیست سالی، شوو به فه‌رمانبه‌ریکی دایه‌ره‌ی پوپتوی زه‌ویوزاران ده‌کات به‌ نیوی بوردوفسکی. دیاره به‌ حوسن و په‌زای خوی شووی پی ده‌کات، ده‌توانم به به‌لگه‌ی ته‌واوه‌وه هه‌موو نه‌مانه به‌سه‌لمیتم. هه‌روه‌ها جه‌نابی بوردوفسکی کومه‌لێک

گەمزە

زانپاری وردو بەلگەئە تەواوئە دیکەم کۆ کردووەتەو، ئەو دەسەلمێنێ کە بابت، واتا بوردوفسکی کابرایەکی دەست و پێ سپی بوو، هیچ بەهرەییەکی کاروکاسیی و کاری ئازادی نەبوو. دوا ئۆوێ جیازی و مارەییەکی دایکتی وەر گرتوو، کە بێ پازدە هەزار پۆل دەبێت، ئیدی وازی لە وەزیفە فەرمیەکی هێناو و پووی کردووەتە کاروکاسیی و بازرگانی، بەلام دەئەتێن و تێ دەکەوێ و دەستماهیەکی لە دەست دەدا. ئیدی بەرگەئە ئەم جەزەبەییە ناگریت و لە داخ و خەفتا، سەردەکاتە خواردنەو و مەینۆشی، ئیدی خواردنەو کاری تێکردو زوو بە زوو کۆشتی، یانی پاش گواستەوێ دایکت بە حەوت یان هەشت سالی مرد. دوا ئۆو دایکت، گیرۆدەئە هەژاری و دەستکورتییەکی دژوارو زەحمەتی ئەوتۆ دەبێت، کە بە قسەئە خۆئە گەر کۆمەک و یارمەتی زۆرو بەردەوامی پاقلیشچوف نەبوا، لەگین بوو لە برسانا بمریت (سالی بێ شەش سەد پۆلی بۆ بربوووە) زۆر بەلگەئە دیکەش هەن، ئەو نیشان دەدەن کە پاقلیشچوف تۆی بە مندالی زۆر خوش وێستوو. بەگۆیرەئە ئەم بەلگەن و بە پێئە شایەدیی دایکت، ئەو پیاو بەئە خوشی وێستوو و پووی داوێتەئە و هاوسۆزی دەگەل کردوویت، چونکە زمانت گیربوو و مندالیکی پێوێ و جیقن و دەغەزار و بەدبەخت بوویت. هەلبەتە من بەلگەئە تەواوم لایە کە پاقلیشچوف، بە درێژایی تەمەنی، سەبارەت بە خەلکی نەخۆش و داماوو لێقەوماو بەدبەخت، بەتایبەتی ئەگەر مندال بووبن، دلۆقان و بە بەزەیی بوو. جا، بە بۆچوونی من ئەم خالە، لەم مەسەلەیدا کە باسی دەکەین، باوەختی یەجگار گەورەئە هەبە. بۆیە دەتوانم بە دلنایییەو ئەو بلیم کە دلۆقانی پاقلیشچوف بەرانبەر بە تۆ (کە بە هۆئە ئەووە نێردرایتە قوتابخانەئە وەرزش و لەژێر چاودێری تایبەتیدا درێژت بە خوێندن دا) کردیە کاریک کە خزم و کەسوکار و برادەرەکانی، بەرە بەرەوا تەسەر بکەن پەنگە تۆ کۆپی ئەو بیت و، لەوێ بەواکە یاسایی و فەرمیەکەت، تەنیا داوێلێکی فریودراوی خیانت لێکراو بووبن، بەلام لێرەدا دەبێ ئەوێش بگوترێ کە ئەم تەسەر و دەنگۆیە، تەنیا لە ئاخروئۆخری ژیا

گەمژە

پاقلیشچوفدا، بە تەواوەتی لەنێو خەلکیدا بالۆ بوووە و زۆر کەس باوەریان بە دروستی هێنا، یانی ئەو کاتانەى کە خزم و کەسوکارەکەى پاقلیشچوف کەوتبوونە خەمى وەسپیتنامەکەى ئەو و حەقیقەت و راستەکانیش لە بیر چوو بوونە و کەشف کردن و دۆزینە وەیان مەحەل بوو. دیارە جەنابى بوردوفسكى، تۆش ئەو دەنگۆیانەت بیستوو تەو و باوەرپشت پێ کردوو. دایکپشت کە بەخۆم بە دیدارى مشەرەف بووم، هەرچەندە ئاگای لەم دەنگۆیانە هەبوو، بەلام تاكو ئەمڕۆش، نازانى کە تۆ، تۆى کورپى، باوەرپت بەو دەنگۆیانە کردوو (منیش ئەوێ پاستى بى ئەوێم لى شارەوێ). جەنابى بوردوفسكى، من دایکى بەرپز و حورمەتتەم، (خانم بوردوفسكى)م لە شارى پسکوف بینى، لە دواى مەرگى پاقلیشچوفەو، بە نەخۆشى و دەسکورتى و داماوێ ژیاو. هەلبەتە بە دەم ئەشکى منەتبارییەو پێى گوتم. کە ئەگەر مابى، بە فەزلى کۆمەک و یارمەتیی تۆ ماو و دەژى. زۆر ئومیدی بە ئاییندەى تۆ هەیه و لە کانگای دلێو باوەرپى بە سەرکەوتنى تۆ هەیه...

خوشکەزایەکەى لییدیف، سەبرى سوا، هاواری کرد:

- بە پاستى هەموو ئەمانە قسەى بیتام و بى مانان! ئاخى سوودی ئەم شانامەخوانییە چییە؟ ئەم هەموو سۆز و گودازە لە پای چى؟
هپولیت، بە تورەیی هەلى دایە:

- بە پاستى ئەمانە قسەى قۆر و بیتامان!

بەلام بوردوفسكى، نەك ورتەى لێو نەهات، هەر جوولەشى بۆ نەکرد. گاقریلا ئاردا لئونوفیچ، کە خۆى بۆ ئەنجامگیرییەکی گورچکەر ئامادە دەکرد، بە دەم بزەیهکی تەوسامیزەو پرسى:

- سوودی چییە؟ سوودی یەكەمى ئەمەیه کە: جەنابى بوردوفسكى ئیستا بۆى دەر کەوت کە پاقلیشچوف لە پرووى سۆزى مرقفانى و دلوفانییەو خۆشى و یستوو نەك لە پرووى غەریزە و سۆزى باوکایەتییهو. دەبواى بەلای کەمەو ئەم خالە بۆ بوردوفسكى بەرپز پوون ببواى تەو، چونکە، تۆزى لەمەپیش، دواى خۆیندەنەوێ و تارەكە، پشتیوانى لە بۆچوونەکانى

گەمزە

كىللەر كرد. جا من تەنيا لەبەر ئەو ئەم ڕوونکردنەو ئەم دا، چونكە جەنابی بوردوفسكى تۆ بە پیاویكى بەرپۆز و شەریف دەزانم، سوودی دووهمى ئەم مەسەلەيە ئەو ئەم دەر كەوت هیچ نيازىكى كلاًوچياتى و دەستبەرى و ساختەچياتى، تەنانت لەلای (چىباروف) یش نەبوو. ديارە ئەمە خالىكى گرینگە، تەنانت بۆ منیش گرینگە، چونكە ميرزادە تۆزى لەمەپیش، بەدەم هەلچوونەو گوتى كە من دەر بارەى هەولى كلاًوچياتى و دەستبەرى و ساختەچياتى لەم مەسەلەيەدا، هاوشەورى ئەوم. بە پێچەوانەو: هەموو بەشداران، نيازبان پاك بوو، ئەگەرچى ڕەنگە چىباروف، كەلەكبازىكى گەورە بى، بەلام لەم مەسەلەيەدا، تەنيا وەكو ئەوقات و پاريزەرىكى پيشەيى و زرينگ و كۆلنەدەر كارى كردوو. بە ئومىدى ئەو بوو وەكو پاريزەرىك، پارەيەكى مۆل بە دەست بىنى، ديارە حىسابەكەشى نەك هەر زيرەكانە و دروست بوو، بەلكو لەسەر بنەمايەكى يەجگار مەكوميش بوو، حىسابى ئەو كەمى كردوو كە ميرزادە لەلایەكەو پياویكى دەست و دل كراو و تيرە و لەلایەكى تيرشەو، لەپادەبەدەر پۆزو حورمەتى پاڤليشچوفى ڕەحمەتى لەلایە و لە ئاستى هەقدا مىلى لە موو بارىكتەر، بەلام سەبارەت بە ئاغای بوردوفسكى، دەكرى بە دۇنيایى تەواو ئەو بلىين كە لەبەر هەندى قەناعەتى تايبەتى خۆى، بە پادەيەك لەژير كارىگەرى چىباروف و دۆستەكانى دىكەيدا بوو، كە بە خوت و خۆپايى، بى هیچ قازانچىكى شەخسى، بە بى ئەو بە خۆ بزانی، لەم مەسەلەيەو گلاو، يانى وەكو ئەو ئەم كارەى لە ڕای خزمەتى حەقیقەت و پيشكەوتنى تيرە بەشەردا كەردىيت، بەلام ئىستا دواى ئەم گەنگەشە و بەلگەنە كە هەموو شتىك ڕوون بوو. دەر كەوت كە بوردوفسكى، بە هەموو حال و حىسابىك، پياویكى راستگويە، ئىدى ميرزادە دەتوانى بەكەمالى دۇنيایى ئەو كۆمەكە دۆستانەيەى كە تۆزى لەمەپیش، لە كاتى باسكردنى قوتابخانە و پاڤليشچوفدا باسى كرد، دووبارە بكاتەو.

ميرزادە، بە جۆرە ترسىكى راستگويانەو هاوارى كرد:

- بوەستە گاڤريللا ئارداليونوفىچ، بوەستە!

گه مزه

به لām تازه کار له کار ترازابوو. بوردوفسکی به توپهیی هاواری کرد:

- من سئ جارم گوت که ئەم پارهیەم ناوئ... نا... قه بوولی ناکهـم...

بوچی وهری بگرم؟ نا، نامهوی! ده پۆم...

به دەم ئەو قسهیهوه تاوی دا که له ده رگای بانیزه که وه وه ده ر بکه ویت، خوشکه زایه که ی لیبدیف خوئی گه یاندئ، باسکی گرت و شتیکی به گوئیدا چپاند. بوردوفسکی بله ز گه پایه وه، زه رفیکی گه وره ی داخراوی له به پکی ده رهیتاو هه لی دایه سه ر میژیکی چکوله ی نزیکی میرزاده و گوتی:

- ئەوه پاره که ته!... نه ده بوو پئ به خۆت بده ی ئەم کاره به رانبه ر به من بکه ی! ئەوه پاره که ته!...

دکتورنکو بۆی پوون کرده وه:

- ئەمه ئەو دوو سه ده و په نجا پۆبله یه که پینگه ت به خو دابوو، وه کو خێرو سه ده قه به چیاروفدا بۆی بنێری!

کولیا، به سه رسامی گوتی:

- له وتاره که دا، ته نیا باسی په نجا پۆبل کرابوو!

میرزاده، به ره و لای بوردوفسکی پۆشت و گوتی:

- من، به رانبه ر به تو که مته رخه مم! به لām باوه پ بکه، ئەو پارهیەم وه کو خێرو سه ده قه بو نه نارده بووی! من تا کو ئیستاش به رانبه ر به تو که مته رخه مم، هه له م، نه ده بوو ئەو هه له یه بکه م. (میرزاده، زۆر شه پرزه و نیگه ران بوو، هیلاک و ماندوو دیار بوو، قسه کانی پچر پچر بوون). راسته من باسی که له کبازی و ده ستبپی و ساخته چیاتیم کرد... مه به ستم تو نه بوو. هه له م کرد کاتی گوتم تۆش پیک، ده قاوده ق وه کو من نه خو شیت... به لām تو وه کو من نیت، تو له پینگه ی ده رسی تاییه تییه وه خۆت ده ژینی و یارمه تی دایکت ده ده یت. گوتم تو ئابرووی دایکت برده وه، به لām نا، تو له راستیا خو شت و یستوو و خو شت ده وی. به خو ی وا ده لیت، شایه دیت بو دها... من نه مده زانی... گا فریلا ئاردا لیونوفیچ، فریا نه که وتبوو هه موو ئەم شتانه م بو بگنریته وه. ئەمانه ی بو نه گنر ابوومه وه. من هه له م، زۆر که مته رخه مم. راسته من پێشنیازی ده هه زار پۆبلم بو کردیت، باشم نه کرد،

گمزه

ههقی گلهییت ههیه، دهبویه به شیوهیهکی دی ئه و پئشنیازهم بکردایه...
بهلام تازه کار له کار تراز، شتی وا مهحاله، چونکه تو دهمبوغزینی...
لیزافیتا پروکوفیتنا، ههلی دایه:

- ئیره شیتخانهیه!

(ئاگلایا)ش، که خوی پئ کۆنترۆل نه دهکرا، بهوپه پری توپهیی گوتی:

- به راستی ئیره شیتخانهیه!

بهلام دهنگی وی، له نیو ههراوزهنا و ژاوه ژاوی خه لکه که دا، توایه وه. کهس به کهس نه بوو، هه موو به دهنگی بهرز قسه و گهنگه شهیان دهکرد. هه ندیک گلهییان دهکرد، هه ندیکی دی پتده که نین. ئیقان فیدوروفیچ یه پانچین به و په پری توپهیی، وهکو پیاوینک له کهرامه تی درایت، چاوه پوانی لیزافیتا پروکوفیتناى هاوسه ری دهکرد.

خوشکه زاکی لیبدیف وهکو ئه وهی بیهوئ دوا قسه بکات، ههلی دایه:

- میرزاده، پیاو ده بی ههق بلئ که به راستی تو باش ده زانی چون سوود له نه خۆ... نه خۆشییه که ت (ئه گهر بمانه وئ وشهیهکی ئه هوهن به کار بیتن) وهر دهگرت. تو هینده لیزانانه دۆستایه تی و پاره که ت عهرز کرد، که هیچ مرقۆشکی به پیزو به حه یاو حورمهت، نه توانئ به هیچ شیوهیه که قه بوولی بکات... ئیدی ئه مهت یان لهوپه پری بلیمه تیه یان لهوپه پری ساده ییه... به هه رحال خۆت ئه مه له هه موو کهس باشتەر ده زانیت.

گافریلا ئاردالیونوفیچ، که له و کاته دا زه رفه پاره که ی کردبووه وه، ههلی

دایه:

- به پیزینه ببورن: ئه م زه رفه دوو سه د و په نجا پۆبلی تیا نییه، بۆ ئاگاداریتان ته نیا سه د پۆبلی تیا یه. میرزاده من بۆیه ئه م قسه یه ده که م تا هیچ به د حالئ بوونئ پوو نه دات!

میرزاده، به ده م ئاماژه ی دهسته وه، گوتی:

- گرینگ نییه، واز له وه بیتنه! وازی لئ بیتنه!

خوشکه زاکی لیبدیف، خیرا ههلی دایه و هاواری کرد:

- نا، نا، وازی لئ مه یه نه! میرزاده که تو ده لئتی "گرینگ نییه، واز له وه

گەمزە

بێنە، وازی لی بێنە! ئەمە خۆی لە خۆیدا سووکایەتیە بە ئێمە. ئێمە لە هەولێ شارەدێوەی هیچ شتێکدا نین، بەلکو پووبەپوو، بەپاشکاوێ قسەێ خۆ دەکەین، گرینگ نیه زەرەفەکه دوو سەد پۆبلی تیا بی یان سەد پۆبلی، وەکو یەکه، هیچ لە مەسەلەکه ناگۆڕی، وەکو یەکه نییه؟

گافریلا ئاردالیونوفیچ، بەسەرسامیهکی ساویلکانهوه گوتی:

- نا، وەکو یەکه نییه!

خوشکەزایەکهی لیبدیف، بە تورەبی هاواری کرد:

- قسەکه م پێ مەبڕە. جەنابی پارێزەر، ئەوەندەش کەر نین. مەعلومە که سەد پۆبلی، دوو سەد و پەنجا پۆبلی نییه. گرینگ مەسەلە مەبەدەئیه که یه، گرینگ هەلۆیستە مەبەدەئیه که یه، دوو سەد پۆبلی نییه و سەد پۆبلی گرینگ نییه، ئەمە شتێکی دییه، گرینگ ئەوەیه که بوردوفسکی خێرو سەدەقهی تۆ قەبوول ناکات، دەیداتهوه بە سەروچاوتا میرزادهی مەزن و گەرە! لەم پووهوه سەد پۆبلی و دوو سەد و پەنجا پۆبلی وەکو یەکه. چ سەد پۆبلی بە سەروچاوا بداتەوه و چ دوو سەد و پەنجا پۆبلی. تۆزێ لەمە پیش بە چاوی خۆت بینیت که بوردوفسکی دە هەزار پۆبلی کهی پەفرکردیت. یانی ئەگەر پیاویکی دروستکار و سەرپاست نەبوايه ئەو سەد پۆبلیشی نەدەدایتهوه! که سەد و پەنجا پۆبلی کهمه، ئەوه دراوه بە هەقی مەسرهف و سەفەری چیبیاروف بۆ لای میرزاده. هەقی خۆتە گالتەت بە غەشیمی و نەزانی ئێمە لە کاروباری بازرگانیدا، بێت. بەهەر حال، تۆ هەموو هەول و توانایهکی خۆت خستە گەر که پێمان رابویری و گالتەمان پێ بکهیت، بەلام نەخەلەتابی ری بە خۆت بدەي پێمان بلیی دەستبەر، سەرچەوت. ئێمە ئامادهین، بە هەر چوارمان، دوو سەد و پەنجا پۆبلی کهی میرزاده بگێرینهوه، ئەگەر ناچار بووین، پۆبلی بە پۆبلی بۆی کۆ بکهینهوه، ئامادهین، چەندیش قازانجی دەخاته سەر، هەر هەمووی بە قازانجەکه شهوه کاش بدەینهوه. بوردوفسکی هەژارو نەداره، ملیونیر نییه. چیبیاروف دواي سەفەرەکهی، پسوولەي حیسابه کهی بۆ نارد. ئێمە بەتەما بووین ئەم داوايه ببهینهوه... هەر که سێکی دی له جیاتیی ئەو بوايه، هەر وای نەدەکرد؟

که مزه

میرزاده (س...) هلی دایه و گوتی:

- مه به ستن چیه؟ مه به ستن له م پرسیاره چیه؟

لیزافیتا پروکوفیتنا گوتی:

- خه ریکه شیت دهم!

یه قگینی پاقلوفیچ، که ماوهیه کی زور بوو، له جیی خویه وه، به بیده نگی ته مه شای ئه و وه زعی ده کرد، پیکه نی و گوتی:

- ئه م وه زعه، پیک ئه وه وه بیر دینیته وه، که له و دوا بیانه دا، پاریزه ریکی به نیوبانگ له مونا قه شه یه کی به ره قانی داد قانیدا، پاکانه ی ئه وه ی بۆ موه کیله که ی کرد بوو، که شه ش که سی له جیته ک کوشتبوو، گوايه له بهر هه ژاری و ده سکتورتی ئه و تاوانه ی کردووه. ئه م پاریزه ره، به چهند وشه یه کی له م بابه ته کوتایی به قسه کانی خوی هیتابوو: "ناشکرایه که هه ژاری و ده سکتورتی، موه کیله که ی منی ناچار کردووه بیر له کوشتنی ئه و شه ش که سه بکاته وه، وه کو ده لئین فه قیری ره گی هاری پیوه یه، بویه ئه و کاره ی به لاوه ئاسایی بووه، یانی هه ر که سیک ی دی له جیاتیی ئه و بوايه هه ر وای نه ده کرد؟" به هه ر حال، به لگه و بیانوو ده ستاو یزه که ی یه جگار کومیدی و عه نتیکه بووه!

لیزافیتا پروکوفیتنا، که له تور هیدا ده له رزی، له نا کاودا گوتی:

- به سه! ئیدی ئه م هه راو هه نگامه یه بیر نه وه!

لیزافیتا پروکوفیتنا، که یه جگار شپزه بوو بوو، سه ری بر دبووه دوا وه وه، شه پ له سیمای ده باری، نیگای پر له هه ره شه و ئاگرینی، به ئاماده بوواندا، به دؤست و دژمندا، بی جیاوازی ده گیترا. رقی په نگخواردووی، به جوړی سه ر پیت بوو بوو، که ده بوايه به سه ر یه کیکیدا هه لپیتیت. شه پی به سیبه ری خوی ده فروشت. ئه و که سانه ی که ده یانناسی، هه ستیان ده کرد، له ئان و ساتایه که به ته قیته وه و، به سه ر یه کیکدا دابباریت.

ئیقان فیدوروفیچ بۆ سبه یینی به میرزاده (س...) ی گوت:

- هه ندی جار ئه م حاله ته ی لیدی، به لام به ده گمه ن ئه و حاله ی دویتینی لیدیت. په نگه به سی سال جاریک، بگاته ئه و حالی ته قینه وه یه!

گەمزە

لیزافیتا پروکوفینا ھاواری کرد:

- بەسە ئیقان فیدوروفیچ، بەسە! وازم لێبێنە! ئیستا قۆل دینی بیکە ی بە قۆلما؟ دوا ی چی؟ ئەگەر پیاوبای پیشتر قۆلت دەگرتم دەتبردمە دەرەو! لای خوایە مێردی من و سەرگەقاری مألێت. بە قسەم نەدەکردیت، بەگەلت نەدەکەوتم! گویت بگرتمایە و بتبردما یە دەرەو. دەبوا یە بە لای کەمەو بەر لە کچەکانت بکەیتەو! دوا ی باران کەپەنک! ئیستا بەبێ تۆش دەتوانین بپۆینەو، تا یەک سالی دی بەم شەرمەزارییەو دەتلیمەو!... بوەستە، با سوپاسی میرزادەش بکەم! .. سوپاس میرزادە، مألێت ئاوا بۆ ئەو میواندارییە جوان و خوشە ی کە بۆت فەراھەم کردین! نازانم چۆن پازی بووم، دانیشم و گوێ لە قسە ی ئەو گەنجانە بگرم؟ بە راستی شەرمە، حەیاچوونە! نەنگییە، خەجالەتبارییە، لە مۆتەکەش خراترە! ئەرێ لەم جۆرە خەلکانە زۆر هەن؟... دەمت لێکنە ئاگلایا! ورتەت لێو نەیت ئەلکساندرا! ئەمە ئیشی ئێو نییە!... یە فگینی پافلوفیچ، لاکەو، بە گویمە مەچیپنە، لێت پەستم، تورپەم مەکە، دەمارم مەگرە!...

دیشان پروو لە میرزادە، لەسەر قسەکانی پۆیشت:

- وای لێهات دۆستی ئازیز؟ هیشتا تۆ داوا ی بوردن لەوان دەکە ی؟ دەلێی بمبورن کە پێم بە خۆدا ئەم بێرە پارە یە تان پیشکەش بکەم...

هەنگی ئاورپکی لای خوشکەزاکە ی لیبیدی فایەو و لەناکاودا گوتی:

- ئەدی تۆ، بەچی پێدەکەنی، هە ی فەشەکەری بی چاوو پروو؟ ئەمە دەلێت: "ئیمە ئەو پارە یە رەفەز دەکەین. ئیمە داوا دەکەین، تەکاو سوال ناکەین!" وەکو ئەو ی نەزانیت کە ئەم گەمزە یە لە سبەینتو، خۆ ی، بە پیتی خۆ ی، بە مەمنوونیەو نەچیت بۆ لایان و ئەو پارە یە یان بۆ نەبات! دۆستایەتیان دەگە لا تازە نەکاتەو! وا ناکەیت میرزادە؟ ناچیت بۆ لایان! میرزادە، بە ملکە چی و لەژێر لیوانەو گوتی:

- با، دەچم!

لیزافیتا پروکوفینا، دووبارە پرووی کردە دکتورنکو و گوتی:

- گویت لێنە؟ گرەوی تۆ لەسەر ئەمە یە. وەکو ئەو ی پارە کە حازرە، لە

گەمزە

ئىستايە لە گىرفانتدا بىت. تۆ بۆيە خۆت فىش دەكەيەو و وا دەنوئىنى
پارەكە پەت دەكەيەو بۆ ئەوئى ئىمە بخەلەتىنى... نە گيانە، خەيالت خاوە،
ئەگەر پاست دەكەي و دەتوانى بېرۆ كەسيكى دى بخەلەتىنە. من چاوم
هەن،.... دەستم خويندووئىتەو!... گەمەكەت دەبينم!

مىرزادە، ھاواری کرد:

- لىزافىتا پروكوفىفنا!

مىرزادە "س..." بزهیهكى بۆ کرد، بە ئارامییەكى دەستكردهو گوتى:

- لىزافىتا پروكوفىفنا! با بېرۆين! درەنگە! با مىرزادەش دەگەل خۆماندا
بەرىن.

كىژەكان، بە نىمچە ترسىكەو، لە سووچىكدا وەستابوون، بەلام جەنەرال،
زۆر نىگەرەن بوو، سەرسامى و حەپەسان بە سىمى هەموويانەو ديار
بوو. هەندىك لەوانەي كە لەدواوە بوون، ژىراوژىر، بەدەم چپە دوووەو، بە
دزىيەو، بە تەوسەو پىندەكەنين. خۆشى و شادى لە سىمى لىبىدیف
دەبارى.

خوشكەزايەكەي لىبىدیف كە زۆر شىپرزەو پەرىشان بوو، گوتى:

- خانم، فەوزاو فەزىحەت و پرووداوى نەنگىن و نەنگارى لە هەموو
شوىنىك هەيە!

لىزافىتا پروكوفىفنا، بە پشم و غەزەيىكى شىتانەو گوتى:

- بەم شىوئە نا، بەم حەدە نا!

ئەوجا بەتۆپەيى پووى كرده ئەوانەي دەوروبەرى، كە دەيانويست
هتۆرى بكەنەو و گوتى:

- ئەرى بۆ وازم لىناهيئن؟ وازم لىبينن!

هەنگى پووى كرده يەڤگىنى بافلوفىچ و گوتى:

- ئەگەر پارىزەرىك، لە دادگادا، وەكو خۆت تۆزى لەمەپىنش باستكر، بە
ئاشكرا بلىت، ئاسايە كەسيك لەبەر نەبوونى و هەژارى بەجارى، لە يەك
شوىن شەش كەس بكورژىت، ئەمە خۆي لە خۆيدا نىشانەي ئاخىر زەمانە. بە
عەمراتم شتى وام نەبيستبوو، بەلام ئىستا هەموو شتىكم بۆ پروون بوووەو.

گه مزه

بۆ نمونە تەمەشای ئەم نیوە زمانە، ئەم لالەپەتەییە بکەن (بەدەم ئەو قسەییەوه، ئاماژەى بۆ بوردوفسكى کرد، کە بەوپەرى بیزارى و حەپەساوى دەپروانیە لیزافیتا) ئەمە سەل لە کوشتن دەکاتەوه؟ من گریو دەکەم کە یەکیک دەکوژى. لەگینە دە هەزار پۆبلەکەت لى وەر نەگرت. پەنگە لە بەرچاوى خەلکى پەفزی بکات، بەلام بە دل و لە دلەوه ئەو کارە ناکات، کاتى بە خۆت دەزانى، شەویک دەدا بە سەرتا، بیکەسکوژت دەکات و قاسەکەت دەشکینى و مەردو مەردانە دەتکوژیت و پارەکەت دەبات و بەتاوانیشى نازانى، بەلکو بەزادەى زال بوونى نا ئومیدی یان پەفز یان چوزانم، بە چیتى دەزانى!... ئاوها،... هەموو شتیک ئاوهژوو بووەتەوه، دنیا خراپ گۆپاوه، خەلکى لەسەر سەر دەرپۆن نەک لەسەر لاقان! دەبینى کچیک لە مالى بابى ریکوپیک پەروەردەکراوه، کاتیکت زانى بەدەم پیاسەوه دەگەل دایکيا، لە ناوەندى جادەدا، خۆى بە گالیسکەیهکدا دەکات، بە دایکى دەلێت: "دایکە گیان من چەند پۆژى لەمەبەر شووم بە فلان کارلیچ یان فیسار ئیفانیچ کردووه و من دەرپۆم، خودا حافیز!". ئەم پەفتارە بە باش دەزانن؟ ئەم پەفتارە جوانە؟ ئاساییە؟ ئەمە کیشە و پرسى ژنانە؟ تەمەشای ئەم کورپیژگە لە خۆباییە بکەن (بەدەم ئەو قسەییەوه ئاماژەى بۆ لای کولیا کرد). پۆژیک دەیگوت "پرسی ژن" هەر ئەوێه ئیدی. گریمان دایکت گەوجە، کەرە! بەلام بەو حالەشەوه دەبى مامەلەیهکى مروفانى لەگەلدا بکەى، شارستانیانە پەفتارى لەگەلدا بکەیت!... باشە بۆچى تۆزى لەمەپیش بەو هەموو کەش و فش و فیزو ئیفادەیهوه خۆتان بە ژوورا کرد؟ مەبەستان چى بوو؟ دەتانویست بلین: "پى بکەنەوه، هەستە سەر پى، وا ئیمە دین! هەموو مافیکمان پێدەن، بەلام نەکەن لە حوزورى ئیمەدا زار هەلین! ئیوه هەموو پیزیکمان بگرن، دەستە و نەزەر لە بەرمان هەستن، بەلام ئیمە بە تۆکەرو خولامانتان راناکرین!". بە حیساب عەودالى حەقیقەت و لایەنگرى هەقن، کەچى وتارەکیان یەکیارچە بوختان و ئیفتریایه، ئیفتریای کافران، بە میرزادەدا. "ئیمە داوا دەکەین، نەک سوال و تکا. چاوه‌پوانى سوپاس لە ئیمە مەکەن، هیچ منەتیکتان لێنازانین، چونکە ئەم کارە لە پای

گەمزە

ئاسوودەیی ویزدانى خۇتاندەكەن! "ئەمەيە ئەخلاق! بە راستى ئەقلى بۇ بەشەر شتىكى باشە: تۆكە سېلەيى و پېنەزانى و نەمەكنەناسى بۇ خۇت بە پەوا بزانى، بىزىت نەيەت سوپاسى بەرانبەرەكەت بگەيت، خۇ مىرزادەش ھەقى خۇيەتى لە جوابى تۇدا بلىت، سوپاسى باقلىشچوف ناكات و ھىچ مەنتىكى لىنەلناگريت، چونكە باقلىشچوفىش، ئەو چاكەيەي دەرھەق بەو كىردوويەتى، بۇ ئەوى نەكردووه، بەلكو بۇ ئاسوودەيى ویزدانى خۇيى كىردووه. كەواتە بە چ بەلگەيەك، حىسابى خۇت لەسەر بناغەي نەمەك ناسى و بىن ئەمەكى مىرزادە دەرھەق بە باقلىشچوف پۇناوہ؟ مىرزادە قەرزى لىكردويت، قەرزارتە! كەواتە بۇچى نكۆلى لە ھەستى نەمەكەناسى و سوپاسگوزارىي دەكەيت؟ ناتەوئ سوپاسى بگەيت؟ لە كاتىكا خۇت داوا لەو دەكەيت كە دەرھەق بە باقلىشچوف نەمەكناس و سوپاسگوزار بىت! بە راستى ئەمە گومرايىە! شىتتەيە! لە لايەكەوہ گلەيى لە كۆمەلگە دەكەن كە بىرەحم و نا مەرقانىە، چونكە كىژىكى لە خىشتەبرا و رىسوا دەكەت، بە حىسابى خۇيان ئەو كىژە داماوہ ناوى دەرپى و عەزاب دەچىژىت و پەوى ناو خەلكى نامىتى. باشە ئەگەر وايە چۆن رېگە بە خۇيان دەدەن، كە لە غەزەتەدا باسى بگەن و بىكەن بە داستانى سەر زاران و لە سىياناوى رىسوايى ھەلگىشن و بەتەماش بىن ناووزپاوى ناو خەلكى نەبىت و عەزابى زىاتر نەچىژىت؟ بە راستى ئەمە شىتتەيەيە! ئەمانە كۆمەلنى لە خۇبايى بىسەرۋەرن! نە باوہرپان بە خدا ھەيە نە بە مەسىح. بە راستى خەلگىكى خۇ پەسندو لە خۇبايىن، خۇ پەسندى و لە خۇبايى بوون، داويەتتە دىل و دەرۋونيان، ھاكا بەر بوونە گىيانى يەكدى و داوى يەكيان بىرپەيەوہ، ئەمە قسەيەكە و دەيكەم! باشە ئەمە شىتى و بىسەرۋەرى و رىسوايى نىيە؟ ھىشتا گەرەكەيەن ئەم پىاۋە بىشەرەمە، ئەم بىسەرۋەرە، بە مەمنوونىيەوہ بىروات داۋاي بوردىنيان لى بكات! ئەرى خەلگى وەكو ئىۋە زۆر ھەن؟ بە چى پىدەكەنن؟ بەۋەي كە خۇم ھىتاۋەتە ئاستى ئىۋە و بىزىم ھاتوہ قسەتان دەگەل بگەم؟ بە راستى ئابرووى خۇم بىردووه، بەلام تازە كار لە كار ترازاوہ!... ئەدى تۆ، ھىچ و پوچى مەردەلۇخ (لەگەل ھىپولىتى بوو)،

گه مزه

نه خه له تابي پيم پيکه ني! به حال هه ناسه ي تيا ماوه، که چي ده ست له خوشه پکردني خه لکي هه لئاگريت. تو خوي ئه م منداله گه وجهت (به دهم ئه و قسه يه وه ئاماژه ي بۆ لاي کوليا کرد) شه پ کردووه. له پي دهرت کردووه، تو بووي به خولياي شه وو پوژي. تو فيري خوانه ناسي ده که يت. تو به و مندالييه ي خوته وه باوه رت به خوا نيه!... ده يسا هه مووتان هه واله به خوا بن! ئه وسا، که له تو په ييدا هه ناسه برکتي پيکه وتبوو، پروي کرده ميرزاده و پرسبي:

- ئه ري ليون نيکولايوفيج ميشکين، راسته به ته ماي سبه ي بچي بۆ لايان؟
ياني به راستي ده چيت؟

ميرزاده به رسقي دايه وه:

- به لي، ده چم.

- که واته، له مرپ به دواوه نامه وي بتبينم! نه بمناسه نه ده تناسم!
که وته خو که پروات، به لام له ناکاودا ئاوري پاشه وه ي دايه وه و به دهم ئاماژه کردنه وه، بۆ لاي هيپوليت، پرسبي:

- ده چي بۆ لاي ئه م خوانه ناسه ش؟

ئه وسا به دهنگيکي گيراوي ئاناساي هاواري به سهر هيپوليتدا، که پتي پيده که ني، کرد و له سهر ي پويشت:

- ئه وه به من پيده که ني، حه ددت چيه؟

ههنگي له هه موو لايه که وه هاوار به رز بووه وه:

- ليزاڤيتا پروکوفيڤنا! ليزاڤيتا پروکوفيڤنا!

ئاگلايا، به دهنگيکي به رز هاواري کرد:

- دايکه!... شه رمه!...

ليزاڤيتا پروکوفيڤنا، په لاماري هيپوليتي دابوو و توند باسکي گرتبوو و تا هيزي تيا بوو پاي ده ته کاند، به چاواني پر پق و غه زه به وه، ته مه شاي ده کرد.

هيپوليت، زور به هيمني و به کاوه خو گوتي:

- ئاگلايا ئيفانوڤنا، خوت ناره حهت مه که. دواي دايکت به خوي بۆي دهر

گەمزە

دەكەوئیت كە هیچ كەسك پەلاماری بابایەكی نەخۆشی لە حاالی مردندا، نادات... من ئامادەم بۆی پروون بكەمەو بەوچى پێدەكەنیم... خۆشحال دەبم ئەگەر بتوانم قەناعەتى پێ بكەم...

نۆرە كۆكەيەكی توندو ترسناك، لەپەر گرتی و بوارى نەدا تا قە وشەيەك بلیت.

لیزافیتا پروكوفیفا، بازووی بەر دا، بە جۆرە ترسیكەو دەپروانییە هیپولیت، كە خۆینەكەى سەر دەم و لیوی دەسپى، ئەوجا گوتی:

- نەخۆشك لە حاالی مردندا بێ، دەبێ ئاگای لە خۆی بێ! چیت داوہ لەم خوتبە خوانییە! دەتەوێ چ بلیی؟ باشتەر وایە بۆ خۆت بجیتە مالهو و لە جێدا بكەو!...

هیپولیت، كە خیزەخیزی سینگی سەعاتە پێیەك دەپۆشت، بە دەنگی كزی شەرمناوەى چپە ئاساوہ گوتی:

- باشە، بە قسەت دەكەم. ھەر كە گەیشتمەوہ مالى، دەچمە ناو جینگە و دانیام كە لە زەرفى دوو ھەفتەدا دەمرم، من خۆم ئەمە دەزانم. دكتور "پ.ن" بە خۆی ھەفتەى رابردوو ئەوہى پێگوتم. بۆیە ھەز دەكەم ئەگەر پێم بدەیت، بە یەك-دوو وشەيەك خودا حافیزتان لى بكەم.

لیزافیتا پروكوفیفا، بە ترسەوہ ھاواری كرد:

- لەوہ دەچى ئەقڵت لە دەست دابێت! ئەم گەوجیەتیە چییە؟ تۆ بڕۆ فریای خۆت بكەو، تۆ پێویستت بە دەواو دەرمانە، نەك بە قسە و خوتبە! خیرا بڕۆ لە جینگەدا بكەو!

هیپولیت، بە دەم بزەوہ گوتی:

- باشە باش، لە جینگەدا دەكەم. كەوتنیكى وا دەكەوم كە ھەستانەوہى لەدوا نەبێت. دوینی ویستم بكەوم و چاوہ پروانی مەرگ بكەم، بە لام دوایی كە زانیم ھیزی ئەوہم تیاہ لەگەڵیاندا تا ئێرە بێم، بپارم دا مۆلەتى دوو پۆژان بە خۆم بدەم و بێخەمە دوو سبەى... بە لام ئەلھەقى ھەست بە ماندوو بوونیكى زۆر دەكەم...

لیزافیتا، بە دەستی خۆی كورسییەكی بۆ ھێنا و گوتی:

گه مژه

- كهواته دانیشه! دانیشه! بۆچی وهستاویت؟

هیپولیت، به دهنگیکی کز گوتی:

- سوپاس، بیزهحمهت له بهران بهرم دانیشه تا بتوانین قسه بکهین. لیزاڤیتا پروکوڤیڤنا، ئیمه پتویسته قسه بکهین، من سوورم له سهر قسه کردن. (بزهیهکی دی بۆ کرد و له سهری رۆیشت). گوئی بگره، ئه مپۆکه دوا پۆژه که من له ههواى ئازاد و له نێو خه لکدا ده بینى. دوو ههفته ی دیكه ئه م کاتانه له ژیر گلدا ده بم. كهواته ئه مه جوړه مالئاوا ییه که له خه لکی و له سروشت، هه رچه نده من که سێکی زۆر عاتیفی نیم، به لام ئه وه بزانه که زۆر حه ز ده کم، ئه مه له پاقلوفسکدا پروو بدات. به لای که مه وه پیاو لیتره، سه وزایی و دار و دره ختان ده بینى...

لیزاڤیتا پروکوڤیڤنا، که دهم به دهم شپرزه و نیگه رانتر ده بوو، گوتی:

- ئاخو ئه مه که ی کاتی قسه کردنه؟ تو تايه کی توندت لیته. تو توژی له مه پێش هاوارت ده کرد، دهت نه پاند. هه نوکه به ئاسته م هه ناسهت بۆ دهریت.

- ئیستا چاک ده بم، خه مت نه بێ. بۆچی ناته وێ دوا ئاواتم بینیته دی؟... ده زانی، خا لیزاڤیتا پروکوڤیڤنا، زۆر له میژ به ئاواته وه بووم بتبینم؟ زۆر شتم دهر باره ی تو بیستوو... کولیا بۆی باسکردووم. کولیا تاقه که سه که پێی لئ نه بریوم... تو ژنیکی نا ئاساییت، عه جیب و غه ربی - ئا ئیستا به چاوی خۆم ئه مه م لیت بینى - ده زانی که میکیش خۆشم ویستیت؟....

- په نا به خوا! چه ند که رم، خۆ خه ریک بوو لێی بدهم!

- ئه گه ر لیم به درۆ نه بێ، ئاگلایا ئیقانوڤنا ده ستی گرتیت. ئه مه کچی تویه؟ ئه وه نده جوانه، هه ر که چاوم پێی کهوت، هه رچه ند قهت پێشتر نه مدیتبوو، یه کسه ر مه زه نده م بۆی چوو.

هه نگی هیپولیت، له سهری رۆیشت و به دهم بزه یه کی تال و پرر حه سره ته وه گوتی:

- بانگی بکه، با به لای که مه وه، بۆ دوا جار له ژيانما تیر ته مه شای جوانی ئافره تیک بکه م! سه بارهت به تو ئه وه میرزاده لیتره یه، میرده کهت ده گه له،

دەورت قەرەبالغە. ئىدى بۆچى رازى نابىت، دوا ئاواتم لەسەر دەستى تۆ
بىتە دى! بۆ كارىكى وا دەكەى ئەم ئاواتەم بەرمە ژىر گلەو؟
لىزاقىتا پروكوفىقنا ھاۋارى كرد، گوتى:
- كورسىيەكم بۆ بىتن!

چاۋەپۋانى نەكرد تا يەككىك كورسىيى بۆ بىتنى، بە خۆى دەستى دايە
كورسىيەك، لەھەنەبەر ھىپوليت دای نا و لەسەرى دانىشت...
ئەوسا ئەمرى بە كولىا كرد:

- كولىا، ھەر ئىستا لەگەلىا برۆ و بىگەيەنە مالىھو، سبەينى بە خۆم...
- ئەگەر پىم بدەيت، داۋاي كوپى چاي لە مىرزادە دەكەم. زۆر ماندووم.
بەتەما نەبوۋى مىرزادە بۆ مالى خۇتان بەرىتەو و دەعوەتى چاي بكەيت؟
بىزەحمەت لىزە بىمىنەو، مەرۋنەو، با چەند ساتىك پىكەو بەرىنە سەر.
دلىام مىرزادە، چايمان دەداتى. بمبوره، كە ئەم پركىشىيە دەكەم... بەلام لە
مىھرەبانى و دلۇقانى تۆ و مىرزادە دلىام، لىتان رادەبىنم... ھەموومان بە
رادەيەكى كومىدىيەنە مىھرەبان و دلۇقانىن.

مىرزادە بەلەن، راي سپارد كە چاي ئامادە بكرىت. لىبىدىف لە ژورەكە
و ەدەر كەوت، قىراش خىرا دواى كەوت.

خانم يەپانچىن، لەناكاۋدا، بەجىددى گوتى:

- زۆر باشە، قسە بكە، بەلام خۆت سەغلەت مەكە، بەكاۋەخۆ، بى ھىچ
ھەلچوونىك قسان بكە. بە راستى سۆزت بزواندم... مىرزادە، تۆ ئەو نىت
كە من لە مالى تۇدا چا بخۆمەو، بەلام تازە قەيدى نىيە دەمىنەو، تەوازق
بۆ كەسىش نايەنمەو! كەس كەس! چونكە ھىچ مەعنايەكى نىە!
بەھەر حال، وپراى ئەمەش، ئەگەر بەلاتەو گرىنگە، ئامادەم داۋاي بوردنت
لىبكەم، كە لىت تورە بووم!

ئەوجا، لەناكاۋا، پوۋى كرده كچەكانى و مىردەكەى و بەوپەرى تورەيى،
و ەكو ئەو ەى خەتايەكى گەورەيان دەرھەق كرىبىت گوتى:

- كەستان چاۋەپۋانى من مەكەن، داۋاتان لى ناكەم بە ديارمەو بەمىنەو،
چونكە زۆر ئاسان دەتوانم بەتەننى بۆ مال بگەپىمەو...

گەمژە

بەلام نەیان ھەشت لەوہی پتر لەسەری بېروات، خیرا خۆیان گەیاندى و لەدەوری خەبۆنەوہ. ئیدی میرزادە یەكسەر خولگی ھەمووانی کرد بۆ چا خواردنەوہ و داوای بوردنی لیکردن کە پێشتر، ئەوہی بە بیرا نەھاتبوو. تەنانەت (جەنەرال یەپانچین) یش گەشایەوہ، بەدەم مجامەلەوہ بە ھاوسەرەکەى گوت ئایا لە بانیزەکەدا ھەست بە سەرما ناکات؟ تەنانەت خەریک بوو لە (ھیپولیت) یش بپرسیت چ سالتیک لە زانستگە بوو، بەلام زوو فریا کەوت و جلەوی خۆی گرت. یەڤگینی پاڤلوفیچ و میرزادە "س..." زۆر خوشحال بوون و گەشانەوہ. سیمای ئادیلاید و ئەلکسندرا، وێپرای شادمانی، سەرسامیان پێوہ دیار بوو. بە کورتی ھەر ھەموویان بەئاشکرا خوشحال بوون، کە نۆرە تورپیی و گرژییە دەروونیەکەى لیزاڤیتا پروکوڤینا، بەسەلامەتى رەویەوہ. تەنیا ئاڤلایا، چارەى دابوو بە یەکاو گرژو مۆن، مات و بێدەنگ لە سووچیکا پۆنیشتبوو. ئەوانی دیکەش ھەموو دانیشتبوون و کەس حەزى بە پۆیشتن نەدەکرد، تەنانەت (جەنەرال ئیفولگین) یش، بەلام لیبدیف بەلایا تێپەرى و شتیکى بە گویندا چپاند کە پێدەچوو پێى ناخۆش بێت، بۆیە چوو لە گوشە یەکدا کزکۆلەى کرد. میرزادە بوردوفسکى و ھەموو ھاوپێکانیشى، بێ ئەوہى کەسیان ببویرى، خولگی چا خواردنەوہ کرد، بەلام بەدەم خوتە و بۆلەوہ، لە بن لیوانەوہ گوتیان کە چاوەروانى ھیپولیت دەکەن و ئەوسا بەپەلە چوون لە دوورترین سووچی بانیزەکە، بە دەستەجەمى لێى دانیشتن. دیار بوو لیبدیف، دەمى بوو رای سپاردبوو کە چا ئامادە بکړیت، چونکە یەكسەر چایەکە ھێنرا. سەعات زەنگى یازدەى لێدا.

پەراویز:

* - "پلە دەیەم..." پتروسى گەورە لە سالى ۱۷۷۲دا زنجیرە پلە یەکى ئیداریى دانا کە چواردە پلەى سوپایی و چواردە پلەى مەدەنیى لە خۆ گرتبوو. پلەى چواردە یەم نزمترین پلەى ئەم زنجیرە پلانی بوو.

فەسلە دەيەم

هيپوليت، فريكي لهو كوپه چايه دا كه فيرا لبيديفا بۆي هينابوو، پاشان كوپهكهى لهسەر ميژيكي چكوله دانا، ئهوجا شپىزه و پهشوكاو و نيگه ران، چاويكي به دهو روبهري خويدا گيژ دا. ههنگى، به پهله دهستى به قسان كرد: - ليزاڤيتا پروكوفيفنا ته مه شاي ئه م كوپانهى بكه، ئه مانه چينين، به لكو پيم وايه باشتري جۆرى چينين. قهت به كار نه هينراون، لبيديف هه ميشه له جامخانه يه كي چكولهى تاييه تيدا هه لى ده گرتن... قهت به كارى نه ده هينان... ئه مانه به شيكن له جيازى و ماره يى ژنه كهى... ئه مپوكه له بهر خاترى تۆ دهري هيناون... به پاده يه ك ههستى به شادى و خوشحالى كردوه كه... دياربوو، هيپوليت دهيوست شتيكي ديكه ش بلن، لى هه رچى كرد و كوشا هيچى بۆ نه هات.

يه فگينى بافلوفيج، شتيكى به گوئى ميرزاده دا چپاند:

- ته مه شا، وهكو پيشبينيم ده كرد، ههست به نيگه رانى و نارپه حهتى دهكات. ئه مه نيشانه يه كي خه ته ره، وا نيبه؟ ئه مه نيشانهى ئه وه يه كه له پووى پكوونى و دلپه شيبه وه، پهفتاريكى ناسازى ئه وتۆ دهكات، كه به لاي ليزاڤيتا پروكوفيفنا شه وه غه ريب و عه جيب بيت.

ميرزاده، ته مه شايه كي پرسى ار ئاميزى كرد. يه فگينى بافلوفيج له سەر قسه كهى خۆى به رده وام بوو:

- تۆ له پهفتارى نه شاز ناترسيت؟ من ناترسم... بگره حه زيش ده كه م پهفتاريكى نه شاز بكات، تا بو ليزاڤيتا پروكوفيفناى ئازى زمان بيت به پهن

گه مژه

و عبهرت... لئی گه پری با ئه مشه و باجه که ی بدات. تا ئه و دیمه نه به چاوی
 خۆم نه بینم نارۆم، به لام تو په ست و خه مین دیاریت، وایه؟
 میرزاده، به حه واس په رتی و بیتاقه تی به رسقی دایه وه:
 - دوا یی وه لامت ده ده مه وه. جاری واز بیتنه با گوئی بگرم.
 میرزاده گوئی له ناوی خۆی بوو. هیپولیت باسی ئه وی ده کرد.
 هیپولیت به ده م پیکه نینکی تورپه وه پرسیی:
 - باوه رم پی ناکه یت؟ ته سه ورم ده کرد که باوه رنه که یت. لی میرزاده
 به کسه ر باوه رم پی ده کات و هیچ به لاشیه وه سه یر نییه.
 لیزاقیتا پروکو فیقا پووی کرده میرزاده و گوئی:
 - گویت لیه میرزاده؟ گویت لینه تی؟
 له کاتیکا لیبدیف، خۆی له لیزاقیتا پروکو فیقا ده برده پیشی و وا خۆی
 ده واند نیگه رانه. ئه وانه ی ده ورو به ریان پیده که نین.
 - ده لیت ئه م لیبۆکه ی خاوه ن خانووه که ت، به وتاره که ی ئه م به پیزه دا
 چووه ته وه، مه به ستم له وتاره که ی له مه ر تو یه که ئه م ئیواره یه بۆیان
 خویندینه وه.
 میرزاده، به سه رسامی و ناباوه ری پوانیه لیبدیف.
 له کاتیکا لیزاقیتا پروکو فیقا، به نیگه رانی پیی به عاریدیا ده دا، گوئی:
 - بۆ قسه ناکه ی؟
 میرزاده، که هیشتا هه ر ده پوانیه لیبدیف، له بن لیوانه وه گوئی:
 - به ئی، هه سته که م به راستی ئه و کاره ی کردووه. به وتاره که دا
 چووه ته وه.
 لیزاقیتا پروکو فیقا، به توندی ئاوری له لیبدیف دایه وه و پرسی:
 - راسته؟ وایه؟
 لیبدیف، دهستی به سینگه وه گرت و به وپه ری دلناییی گوئی:
 - به ئی دروست وایه، پایه به رز.
 لیزاقیتا پروکو فیقا، له سه ر کورسییه که ی راپه ری و هاواری کرد:
 - شانازیش به م کاره یه وه ده کات!

گەمزە

ليبيديف، كە بەرەبەرە زياتر سەرى شۆر دەكردهوه، لىكدە لىكدە دەستى بە
سىنگى خۇيدا دەكوتا، كەوتە مىنگەمىنگ:

- من پياويكى خويريم! پياويكى كم!

- تۆ خويريت، خويرى نيت، ئەمە كىشەى خۆتە! دەيهويى بەو قسەيه
خۆى بپەرىنتەوه! وا دەزانى بەو قسەيه پاك دەبيتەوه! ميرزادە، جارىكى
دى پىت دەلیم: تۆ شەرم ناكەى پەفاقەتى ئەم جۆرە خويريبانە دەكەيت؟
ئەمەت لىقەبول ناكەم ها.

ليبيديف، بە قەناعەتەوه و بە دەنگىكى لافەئامىزەوه گوتى:

- ميرزادە لىم دەبوريت!

كىللەر، بەپەلە لە لىزافىتا پروكوفىنا نزيك دەبيتەوه و لەبەردەميا
دەوهستى و بە دەنگى بەرز دەلەت:

- خانم، من تەنيا لە پياوھەتتى خۆم، لەبەر دۆستايەتى، ھەر بۆ ئەوھى
دۆستىكى گيانى بە گيانى لە قاو نەدەم، تۆزى لەمەپىش باسى ئەوھم نەکرد
كە ئەو بە وتارەكەما چووتەوه، كەم و زۆر ناويم نەھيتا، كەچى ئەو، وەكو
بە خۆت گويت لى بوو، دەيوست دەرمان بكات. جا بۆ ئەوھى حەقىقەت
لاى ھەمووان پروون بىت، ئىستا دەيلیم كە ئەو لەم كارەدا يارمەتتى دام و
شەش دانە پۆبلىشى ھەقدەست لى سەندم. شىوازی نووسىنەكەى بۆ چاك
نەكردم، بەلكو وەكو سەرچاوەيەكى ئاگادار، زۆر پرووداويشى بۆ كەشف
كردم كە زۆربەيانم نەدەزانى. بۆ نمونە، زەپگالەكانى ميرزادە، خواردنى
ميرزادە لەسەر حىسابى كابراى پروفىسورى سويسرى، ئەو پەنجا پۆبلىھى
كە لەجياتى دوو سەد و پەنجا پۆبلى باسك رابوو، ھەر ھەموو ئەم
زانباريانە ھى ئەو بوون. شەش دانە پۆبلىم لە ھەقى ئەمەدا داىە. نە زمانى
بۆ چاك كردوومەتەوه و نە شىوازی نووسىنەكەى بۆ دەسكارى كردووم.

ليبيديف، بە دەنگىك كە تنۆك تنۆك شەرمەزارى لىدەتكا، قسەكەى بە
كىللەر برى و لە ناوجەرگەى قاقاي تەوسامىزى ئامادەبووانەوه، زەبووانە
گوتى:

- ھەز دەكەى ئەوھ بە ھەمووان بلىم كە من تەنيا بە بەشى يەكەمى

گەمزە

وتارەكەدا چوومەتەو، بەلام كە گەشتىنە بەشى دووھى وتارەكە،
 بىروبۇچوونەكانمان تىكيان نەكرەو و تەنەت لەسەر بابەتتىكى لىمان بوو
 بە شەر و ئىدى وازم لە چاككردن و پىداچوونەوھى بەشى دووھى
 وتارەكە ھىتا. بۆيە ھەر ھەلە و پەلە و درۆودەلەسەيەكى تىدابى، لەسەر من
 حىساب نىيە.

ليزاقىتا پروكوفىشنا، ھاوارى كرد:

- تەنيا خەمى ئەمەيتى!

يەڭگىنى بافلوفىچ پرووى دەمى كرد كىللەر و گوتى:

- دەرگى بزانم كەى وتارەكەت دەسكارى كرد؟

كىللەر، بى چەند و چوون بەرسقى دايەو:

- دويىنى بەيانى، كۆبوونەوھىكى دوو قولىمان كرد و بەلىتمان بە يەكدى

دا كە ئەمە ھەر بەينى خۆمان بىت و لای ھىچ كەسىك باسى نەكەين.

ليزاقىتا پروكوفىشنا گوتى:

- يانى لەو كاتەدا كە مەرايى دەكرىت و كلكە سووتەى بۇ دەكرىت و

بە پوالەت وای دەنۆند كە زۆر دلسۆرتە. ئەمانە چ بەشەرىكن! من

پىويستم بە پوشكىنەكەى تۆ نىو، نەخەلەتابى كىژەكەت بنىرى بۇ لام!

ليزاقىتا پروكوفىشنا، خەرىك بوو ھەلدەستا، بەلام كە بىنىي ھىپوليت

پىدەكەنى، بە تورەيى پرووى تى كرد و گوتى:

- خىرە كورۇ، دەرەوى بەكەى بە گەپجارى خۆت، بەكەى بە مەزەى

پابواردنى خۆت؟

ھىپوليت، بەدەم ژارخەنىكەو گوتى:

- مەعازەللا! ھەدەم نىە! لىزاقىتا پروكوفىشنا، من سەرم لە

توندەمەجازى تۆ سوور دەمىنى! ھەز دەكەم ئەو بەزانىت كە من

بەئانقەست باسى (لېبىدېف)م ھىتايە ناو ناوان، چونكە دەمزانى زۆر كارت

تى دەكات و تەنيا كار لە تۆ دەكات، چونكە گومانى تيا نىيە كە مىرزادە

دەبىورىت، پەنگە ئىستا لە دلى خۆيدا بە خشىبىتى و پاكانەشى بۇ ئەو

كارەى ھىتايىتەو. وا نىيە مىرزادە؟

گەمزه

هېپوليت، بە دەم قسەکردنەو ھانكە ھانكى پىكەوتىبوو، دەگەل وىتى ھەر
وشەيەكدا، زياتر ھەلەدەچوو.

ليزافىتا پروكوفىفنا، كە سەيرى دەم و دووى كرد، تورە بوو و گوتى:
- ئى، مەبەستت؟

هېپوليت، لەسەر قسەكەى بەردەوام بوو:

- زۆر شتم لەم پووەو دەربارەى تۆ بىستوو. بە خوشحالىيەو ڤىرى
ئەو بووم كە ئەوپەرى پىزىت بگرم.

بە قسەكانيا ديار بوو كە ماناو مەبەستىكى دىكە لەپشت ئەو قسانەيەو
پەنھانە. بەجۆرە تەوس و توانجىكەو قسەى دەكرد. بەوپەرى شپىزەيى و
نىگەرانى، بەبى ئۆقرەيى دەپروانىيە دەوروبەرى خۆى، ھەواسى پەرت بوو،
لەگەل ھەر قسەيەكدا زياتر تورە دەبوو. سىماى سىلاوى و چاوانى
دەرخشان و نىگای ئەبلەقى زىاد لە پىويست مايەى سەرنجى ئامادەبووان
بوو.

لەسەر قسەكەى بەردەوام بوو:

-.. ھەرچەندە من ھىچ لە دنيا نازانم، نامۆم بەدابونەرىتى كۆمەلگە (بە
خۆم دان بەو ھەدا دەنەم) سەرم لەو سوورپەمىنى كە تۆ نەك ھەر لەنىو
كۆمەلگەيەكى وەكو ئىمەدا دانىشتوويت، كە خۆت گوتەنى كۆمەلگەيەكى نا
كۆمەلگە و ناشايىستەيە، بەلكو رىگەت داو ھەم كىژە عازەبانەش گوتى لەم
مەسەلە ناپەسند و نەنگىنانە بگرن، ھەرچەندە دەبى پىشتر ئەم جۆرە
شتانەيان لە پۆماناندا خويندەيتەو. پەنگە من ھەلەبم، چونكە بە تەواو ھەتى
گىژم، بەلام گومان لەو ھەدا نىيە، كە جگە لە تۆ، كەسى دى پازى نىيە لەسەر
داواى دەمپرووتىكى فەشەكەر (بەلى دەم پرووتىكى فەشەكەر) ئامادەى ئەم
جۆرە شەو كۆرپانە بىيت و گوتى بەو ھەدا، ئەگەر ئەم كارەى بۆ سەبەينى،
تەرىقى و پەشيمانىيشى لەدوا بىيت... (من دان بەو ھەدا دەنەم كە نازانم چۆن
گوزارشت لە مەبەستەكەى خۆم دەكەم)، بەلام من ستايىشى ھەموو ئەم
كارانە دەكەم، بە شايىستەى پىزو حورمەتيان دەزانم، ئەوپەرى بوپىرى و
ئازايەتە، ھەرچەندە سىماى مێردە بەرپىزەكەت، ئەو دەنۆينى كە كارەكانتى

گەمزه

به دل نيه و زۆريش بهم وه زع و حاله قهلسه... ها ها!...
هيوپليت، له ناکاودا شپىزه بوو، گيانى كهوته له رزين، نۆره كۆكهيه كى
تونى بۆ ماوهى دوو دهقيقه له قسهى خست.
ليزافيتا پروكوفيتنا، نىگايه كى ساردو سىرى، به دهر له ههر هاوسۆزىيه كى
كرد و به زمانى كى ساردو وشك گوتى:
- ته مه شا، خهريكه دهخكئى، به سه كۆپه كهه! به سه. وهختى پۆيشتن
هاتوه!

ئيفان فيدوروفىچ، كه به ئاشكرا ديار بوو پهسته، له ناکاودا به تورپهيه
گوتى:

- گوى بگره با شتيكت پى بلنم كۆپۆ. ژنهكهى من لىره دا ميوانى ليون
نيكولايفىچ، كه دۆست و دراوستمانه. ميوانى تۆ نيه. بۆيه تۆ بۆت نيه،
حوكم له سه ره لۆيست و پهفتارى ليزافيتا پروكوفيتنا بدهيت، يان به
دهنگى بهرزو له حوزورى مندا، به خه يالى خۆت ده موچاوى من
بخوينته وه و بۆ ئهوى باس بكهيت. تىدهگهى؟
ئه و جا به تورپهيه كى زياتره وه له سه رى پۆيشت:

-.. جا ئه گه ر ژنهكهى من لىره ماوه ته وه جه ناب. له بهر ئه وه يه حه زى
كرده وه پهفتارى سه يروسه مه ره ي ئه و گه نجان به دينى كه به راستى مايه ي
كونجكاوى و فزوليه ته. من به خۆم هه ندئى جار له جاده وباناندا بۆ
ته مه شا كردنى شتيك... شتيكى... ده وه ستم.

يه فگينى بافلوفىچ، بۆ ئه وه ي فرىاى هاوپىكه ي بكه وئى، خىرا هه لى دايه:
- شتيكى ناباو.

جه نه رال، كه بۆ وشه يه كى گونجاو ده گه را، به خۆش حالىيه وه ئه و
وشه يه ي قۆسته وه و گوتى:

- به لئى، ده مخۆش، خۆيه تى، يانى شتانى تۆ باو. به هه رحال ئه وه ي مايه ي
سه رسامى و له هه مان كاتدا خه مبارى منه، ئه وه يه كه تۆ نه ت توانيه وه له وه
بگه يت كه ليزافيتا پروكوفيتنا كه به ديار تۆ وه ماوه ته وه، له بهر ئه وه يه كه تۆ
نه خۆشيت و دلنياه كه مه رگ به رده ركه ي پىگرتوويت و هاكا برديتیه وه، به

گه مژه

کورتيه که ی که گوئی له قسه خهه ئهنگیزه کانت بوو، بهزهیی پیتا هاتهوه و مایهوه. بویه ئهه به هیچ جوړی نه ناوی، نه شورهت و ناوبانگی، نه پایه ی کومه لایه تیی له که دار ناکات...

بهدهم ئهه قسانهوه، له تورپیدا پهنکی سوور هه لکه را و گوئی:
- لیزافیتا پروکوفیتنا، ئه کهر حهه ده که ی برۆین، با خودا حافیزی له میرزاده بکهین و برۆین و...

هیپولیت، به شینوازیکی چاوه پروان نه کراوو به دهنگیکی بتهو و نیگایه کی خه یالاوی، قسه که ی به ئیفان فیدوروفیچ بریی و گوئی:
- سوپاسی ئهه ئاموژگارییهت ده کهم، جه نه رال.

ئاگلایا، بیتا قهت و تورپه، له سهه کورسییه که ی هه ستا و گوئی:
- دایکه، ههسته با برۆین، وا دیاره ئهه هه ویره ئاو زور ده کیشیت.
لیزافیتا پروکوفیتنا، به ویقاره وه، پرووی کرده میرده که ی و گوئی:

- ئیفان فیدوروفیچ ئازیز، به یارمه تیت ته نیا دوو دهقیقه ی دی. پیم وایه تای لی هاتووه، وپینه دهکات، به چاویا دیاره. نا کرئ بهم حاله وه به جیی بیلین. لیون نیکولایوفیچ، ده توانی ئه مشه و لای خوت گلی بدهیته وه، تا ناچار نه بی بهم ناوه خته بو پترسبورگ بکه پیتته وه؟

ئهه وسا پرووی کرده میرزاده (س...) و گوئی:
- میرزاده ی ئازیز (CHER PRINCE) خو بیتا قهت نه بوویت؟
ئهه و جا پرووی کرده ئه لکسندرا و گوئی:

- وه ره ئیره ئه لکسندرا گیان، با توزئ قژت چاک بکه م گیانه کهم.
لیزافیتا پروکوفیتنا، قژی که که ی، که هیچ پتیوستی به ریکخستن نه بوو، که میک ریکخست، ئهه و جا ماچی کرد، که له راستیدا مه بهستی له بانگردنه که ی ماچه که بوو.

هیپولیت، که که میک وه خو هاته وه گوئی:
- وام ته سه ور ده کرد که توزه به هره و توانایه کی پتیشه وتنی فیکری و دهروونیت تیدا هیه... به لی، ده مویست ئهه شتهت پیلیم (وه کو که سییک شتیکی له بیرکراوی بیرکه وتیتته وه بهه ئاویه خوشحال دهاته بهرچاو).

گه مژه

تو ته مه شای بوردوفسکی بکه: له کانگای دله وه، به ته نگي دايکيه وه، وه، وا نيه؟ به لام نه نجام ئابرووی له که دار کرد. ته مه شای ميرزاده بکه: حه ز دهکات کومه کی بوردوفسکی بکات، له پرووی پاکی و جوامیری خوځيه وه، دهيه وي پاره يه کی مؤلی بداتی، دوستايه تی بکات، رهنکه له ناو هه مووماندا، ميرزاده تاقه که س بیت که نه دهی بوغزیتی و نه دهی بیژرینی، که چی ویرای ئه وهش به چاوی دژمنی خوینی سهیری یه کدی دهکن. ها، ها، ها! هه مووتان له بوردوفسکی په ست و بیژان، چونکه پیتان وایه رهفتاری وی دهرهق به دایکی، نا په سندنو کریت و دزیوه، وا نییه؟ وایه؟ ئیوه هه مووتان، پواله تبازان، ناشقی جوانی شیوه و پواله تی په سندن و هه موو فیکر و زیکرتان هر ئه وه، وه، وا نییه؟ (دهمیکه گه یشتوومه ته ئه و قه ناعه ته ی که هه موو زیکرو فیکریکتان هر ئه مه یه)، به لام چاک بزانن رهنکه شتاقتان به ئه ندازه ی بوردوفسکی دایکی خووی خوش نه ویستین. من ده زانم که ميرزاده به دزییه وه، ژیراوژیر، به گانیادا پاره یی بو دایکی بوردوفسکی ناردووه، له گه ل ئه وه شدا ئاماده م گریو بکه م، که بوردوفسکی زوری پیقناخوشه و گله یی له ميرزاده دهکات و ئه مه به بیژیزی دهرهق به دایکی ده زانیت، باوه ر بکه وایه، ها، ها، ها!...

ديسان کۆکه یه کی توند، له پیکه نین و قسه ی خست.
لیزافیتا پروکوڤیچنا، که به شپړزه یی ته مه شای ده کردو نیگای نیگه رانی لی نه ده گواسته وه، گوتی:

- ته واو؟ هه موو شتیکی خووت گوت؟ دهی ئیستا برۆ بڅه وه، تایه کی توندت لیتیه. ئاه... خودایا!... خو دیسان قسان دهکات.

هیپولیت، له ناکاوا پرووی کرد یه فگینی پاڅلوفیچ و گوتی:
- پیده که نیت؟ بوچی هه میشه به من پیده که نی؟ به ئاشکرا هه ستم به مه کردووه!

یه فگینی پاڅلوفیچ، به راستی پیده که نی.
- ویستم پرسپاری ئه وهت لی بکه م جه نابی... هیپولیت... بمبوره ناوی شوره ته که تم بیر چووه ته وه...

میرزاده گوئی:

- به پریز تیرنتیف.

- به لئی، سوپاس میرزاده گیان. پیان گوتبووم، به لام بیرم چووبووه...
جه نابی تیرنتیف، ویستم نه وهت لیپیرسم، ئایا نهو شته ی دهر باره ی تو بۆ
منیان گپراوه ته وه راسته: گوايه تو به قه ناعه ته وه باوه رت وایه، ته نیا
چاره کیکت به سه که له په نجه ره ی ماله که ته وه قسه بۆ جه ماوه ری گهل
بکه ی، تا یه کسه ر قه ناعه ت به راوبۆچونه کانت بیتن و په پره ی دیدو
باوه رته کانت بکه ن. ئایا نه مه راسته؟

هیپولیت، وه کو یه کیکت بیه وی یادگی خوی هه لبداته وه و نهو
قسه یه وه بیر خوی بیتته وه، که میک له فکران راچوو و به رسقی دایه وه:
- دوور نییه نهو قسه یه م کرد بیت.

نه وجا، دیسان، له پر به هه لچوونه وه، راست چاوانی برینه یه فگینی
باقلوفیچ و له سه ری پویش:

- به لئی، نهو قسه یه م کردووه، ده ته وی چ بلئی؟

- هیچ. هه ر چه زمکرد، بۆ زانیاری خۆم نهو شته بزنام.

یه فگینی باقلوفیچ بیده نگ بوو، به لام هیپولیت وه کو نه وه ی به ته مابیت
یه فگینی قسه ی دی بکات، به نیگه رانییه وه چاوه روانی ده کرد.

لیزافیتا پروکوفیتنا، پرووی کرده یه فگینی باقلوفیچ و پرسبی:

- ده ی، ته واو بووی، قسه ی دیکه ت نه ما؟ ده ی خیرا ته واوی بکه، ئاخ

درهنگه، نه م پیاوه ده بی پروا بخووی له وه ده چی قسه ی دیکه ت بی مابی؟

لیزافیتا پروکوفیتنا، یه جگار بیزارو بیتا قه ت بوو.

یه فگینی باقلوفیچ، به دهم بزه یه که وه وه لامی دایه وه:

- چه ز ده که م نه مه ش بلیم: هه ر هه موو نهو شتانه ی له هاوپیکانتیم گوئی

لی بوو جه نابی تیرنتیف، هه موو نهو شتانه ش که تو به وه به هره مه ندی و
جوانی و ره وانییه حاشاهه لنه گره باست کرد، هه ر هه مووی له تیوری
نه وله ویه تی هه ق به سه ر هه ر شتیکی دیدا به رجه سته ده بیت، بی ره چاو
کردنی هیچ شتیکی دی، ته نانه ت پیتش نه وه ش که هه ول بدری نه م هه قه

گه مزه

بزانرئ. رهنگه واش نه بی و من هه له بم.

- بنگومان هه له یت. ته نانهت نازانم تو مه به ست چیه... ئی چیترا؟

له سووچیکی بانیزه که وه. دهنگی چیه چپ ده هات. خوشکه زا که ی لیبیدف

له بهر خو یه وه و به ئه سپایی قسه ی ده کرد.

یه فگینی باقلوفیچ به رسقی دایه وه:

- هیچی ترم نییه. هه ر ویستم ئه وه وه بیر بینه وه که جیاوازی ئه م

تیوری و بوچوونه له گه ل تیوری هه ق به زۆرداره، ته نیا یه ک هه نگاوه،

چه رخی پوژگاریش به زۆری هه ر به و جوړه سووړاوه. ئه دی پرودون

نه یگوتوه هه ق به زۆره، زۆر هه ق دروست ده کات؟ ئه وه بوو له ماوه ی

جهنگی ناوخوی ئه مریکادا، به به رچاوی هه موومان وه که لیک له لیبراله کان،

که لیک له لیبراله توندپه وه کان، لایه نی خاوه ن مه زرا و جووتیاره کانیا ن

ده گرت، به و هه نجه ته ی که ره ش پیسته کان، چونکه ره ش پیستن، ده بی

پایه یان سپی پیسته کان که متر بی. هه ق به سپی پیسته کانه، چونکه زۆرو

ده سه لاتیا ن هه یه و هه ق به زۆردار و بو زۆره...

- ئی؟

- به م پیته تو نکولی له تیوری "هه ق به زۆرداره". ناکه یت

- ئی؟ چیترا؟

- به م جوړه، تو بیر کردنه وه یه کی یه کده ست هه یه. من ته نیا ده مویست،

ئه وه بلیم که جیاوازی یه کی ئه وتو له نیوان هه قی زۆردار و هه قی به ور و

نه هه نگان و ته نانهت دانیلوف گورسکیشدا نییه.

- نازانم... چتیر، به رده وام به؟

هیپولیت، به دهم وتی: "ئی، چیترا، به رده وام به!" به و په ری بیتاقه تی و ته نیا

وه کو عاده ت، هه ر به درووه، گوئی له یه فگینی باقلوفیچ ده گرت، ده نا که م

و زۆر ئه و قسانه ی له لا گرینگ نه بوو.

- ته واو هیچی ترم پی نییه... ئه وه ی مه به ست بوو گوتم.

هیپولیت، له ناکاوا، به شیوه یه کی چاوه پروان نه کراو، بی ئه وه ی به

خویشی بزانی چ ده کات، گوتی:

که مژه

- به هر حال، من نه لیت توږهم و نه رقم لیته.
به دهم زه رده خه نه یه کی ویله وه، دهستی برد ته وقه ده گهل یه فگینی
باقلوفیچدا بکات.

یه فگینی باقلوفیچ که هه وهل جار حه په سابوو، پاشان به وپه پری جدی
دهستی گوسی و، وای دهنواند که ته وازویه که ی هیپولیتی قه بوول کردووه
و هیچی له دلدا نه ماوه. به هه مان پریزو حورمه ته وه گوتی:

- من زور سوپاست ده که م که ریت دام قسه بکه م، چونکه زور جار
دیتوومه که هاوړی لیبرال و نازاد یخوازه کانی نیمه، ږیگه به که س ناده ن
پای خوی دهر بریت و یه کسه به جنیو و له جنیو خراتر، به پرپه رچی
هه ږک و نه یارانی خویان دده نه وه...

جه نه رال یه پانچین گوتی:

- زور راسته، دهقاوده ق وایه.

ئه وجا، دهسته کانی خستنه پشتمی و په ست و بیتاقه ت، به دهم
باویشکدانه وه به ره و دهرگا که ی ئه وسه ری هه یوان و بانیزه که پویشتم.

لیزافیتا پروکوفیتنا، له ناکاوا، پروی کرده یه فگینی باقلوفیچ و گوتی:

- دهی به سه براده ری نازیز! بیتاقه تت کردم!

هیپولیت، به له زو سه راسیمه، به دهم ده ست بادانه وه، له سه ر کورسییه که ی
هه ستا و نیگایه کی سلوک و ویلی ده وروبه ری خوی کرد و گوتی:

- کاتی پویشتمه... ماته لم کردن، ده مویت هه موو شتیکنان پی بلیم...

(وام خه یال ده کرد هه مووتان)... (بو دواچار). ئه مه خه یال پلاوی من بوو....

دیار بوو به ره به ره وه خو ده هاته وه و لهو حالی نیمچه وړینه به دهر
دهات که گیروده ی بوو بوو، له حاله تی هوشیاری ته واودا له پریکا شتیکی
وه بیر ده هاته وه و ده که و ته قسان. به زوری ئه و ورده شتانه ی ده گیرایه وه
که به دهم نه خوشییه وه و له ناو جیگادا و له کاتی بیخه ویدا له یادگیدا
که له که ده بوون و نه زبه ری ده کردن!

هه نگي به له ز و له ناکاودا گوتی:

- باشه... به دووعا! پیتان وایه خودا حافیزی له ئیوه بو من ئه وه نده

گه مزه

ئاسانه؟ ها، ها، ها! ...

خۆی به پرسىاره ناشىانهكەى خۆى پىكەنى. ئەوجا لەخۆى تورپە بوو، چونكە نەيتوانىبوو وەكو پىويسىست گوزارشىت لە بىروبووچوونەكانى خۆى بكات. بۆيە بە تورپەيى و بە دەنگى بەرز گوتى:

- عالى جەناب، ئەگەر قەبوول بكەيت، من بە شانازىيەوه دەعوەتت دەكەم كە لە پرسەكەما ئامادە بىت... خانمان، ئاغايان تكا دەكەم ئىوەش، ھەمووتان، دەگەل جەنەرالدا وەرئە پرسەكەم!...

دىسان لە قاقاى پىكەنىنى دا، بەلام پىكەنىنى ئەم جارەى لە ھى كەسىكى شىت دەچوو. لىزاڤىتا پروكوفىڤنا سەراسىمە بەرەو لای وى چوو، باسكى گرت. ھىپوليت بە دىقەت چاوى بىيە دور چاوانى، لە تو وایە پىكەنىنەكە بە دەموچاویەوه بەستوویەتى.

- دەزانن كە من بۆ سەيرى درەختان بۆ ئىرە ھاتووم؟ ئەو درەختەكانە (بە دەستى ئامازەى بۆ دارو درەختانى باخچەكە كرد). ئەمە ھىچ ماىەى پىكەنىن نىيە، وا نىيە؟

ھەنگى بەوپەرى سەلارى پرووى كردە لىزاڤىتا پروكوفىڤنا و پرسى:

- پىم وایە ئەمە ھىچ شتىكى تىا نىيە كە ماىەى پىكەنىن و گالتهجارى بىت.

ئىدى نقومى دەريای خەيال بوو. دواى چاوتروكانىك وەخۆى ھاتەوه، سەرى ھەلئىنا و پروانىيە ئامادەبووان، وەك بلىنى چا و بۆ يەكىك بگىرپىت... چاوى بۆ يەڤگىنى باقلوفىچ دەگىرا كە لە نزىكەىو، لە دەستە راستىا و لە شوئەكەى خۆى وەستابوو، بەلام ھىپوليت، لە بىرى چووبوو، دەورووبەرى خۆى بۆ دەگەر، كە لە ئەنجامدا دىتییەوه، بەسەرسامى گوتى:

- ھا... ھىشتا نەپۆشستوویت! زۆر بەو خەيالەى من پىكەنىت كە گوايە بە ئاوات و ئارەزووى ئەوئەو بووم بۆ ماوئەى چارەكە سەعاتىك لە پەنجەرەى ژوورەكەمەوه قسە بۆ خەلكى بكەم! دەيسا بزانه كە من ھىشتا تەمەنم نەگىشتبوو ھەژدە سالان، ماوئەىكى زۆر لەناو جىگاكەمەوه، سەرم لەسەر سەرىنەكەم دادەنا و لە پەنجەرەكەمەوه دەمروانىيە دەروەو و

گه مزه

بیرم ده کرده وه... بیرم له هه موو شتیک ده کرده وه... به تایبه تی له خه لکی...
تو خوت دهرانی مردوان ته مه نیان نیه. هه فته ی پابردوو، شه ویک، که
خه وم زرا، ئه م بیرۆکه یه م وه بیرهاته وه... دهرانی ئیوه زیاتر له چ شتیک
ده ترسن؟ ئیوه هه رچه نده له ئیمه مانان بیزارن، به لام له راستگویی ئیمه
ده ترسن! هه مان شه، کاتی له سه ر جیکا که م پاكشابووم، ئه م
بیرۆکه یه شم به خه یالدا هات...

لیزافیتا پروکوڤیڤنا. ئایا پیتوایه که هه نووکه، له دلی خۆمدا ده موست به
تو پیتکه نم؟ نا نه خیر به نیازی شتی وا نه بووم. به پیچه وانه وه ده موست
ستایشته بکه م... کولیا پتی گوتم که میرزاده وه کو مندال په فتاری ده گهل
کردوویت... ئه مه راسته... به لام بۆچی؟ ده موست شتیکی دیکه ش بلیم...
به ده م ئه و قسه یه وه، ده موچاوی له نئو هه ر دوو له پی ناو بۆ ساتیک له
فکران پاچوو.

- ئا، به لئ... بیرم که وته وه: کاتی تۆزئ له مه پیش لبرایت برۆیت، له پریکا
له دلی خۆدا گوتم: من جاریکی دی هه رگیز ئه مانه نابینمه وه، هه رگیز.
جاریکی دی دره خته کانیش نابینمه وه! تاقه شتیک که بینم، دیواره
خسته که ی مالی مایره، که ریک به رانه ر به په نجه ره که ی منه... هه ول بده
هه موو ئه م شتانه یان بۆ پوون بکه وه... هه ول بده که لنت بگهن... ئه مه
کچیکی زۆر جوانه... تو پیاویکی مردوویت... وه کو مردوویه ک خۆتی پی
بناسینه و پیتان بلئ "مردوو لئی ناگیرئ، بۆی هه یه هه رچییه کی بوئ
بیلی"... دۆتمیر ماریا ئالکسیڤنا هیچ نالیت، به مه قه لئس ناییت*. ها، ها، ها...
ئه دی بۆ پیتاکه نن؟ (به ده م ئه و پرسیاره وه، به گومانه وه چاوی به
ده وروبه ری خۆیدا ده گیرا). دهرانن له سه ر جیکا که م چه ندم شت به بیر و
خه یالدا هاتوه، گه یشتمه ئه و قه ناعه ته ی که ته بیعه ت یه جگار گالته جارپه؟...
تۆزئ له مه پیش گوشتان من خوانه ناسم، به لام دهرانن ته بیعه ت... دیسان
به چی پیده که نن؟

له ناکاوا، به توپه یی و خه مینی پوانیه ئاماده بووان و گوتی:
- به راستی دلره قن!

ئەوجا بە زمانىكى تەواو جياواز، زمانىكى جدى و پر قەناعەت، وەكو ئەوھى
بىرىك راي چلەكاندېن، لە سەرى پۇيشت:
- من ھەرگىز خوى كوليام شەپ نەكردووه. من لە پى دەرم نەكردووه.
ليزافىتا پروكوفىفنا، بەوپەرى خەمبارى گوتى:
- كەس گالته بە تو ناكات. كەس بە تو پىناكەنى.... سبەى بەيانى پزىشكىكى
دىكەت بۇ دىنين. دەبى پزىشكى يەكەم ھەلە بووبى. دانىشە! خۆت بە پىتو
ناگرىت! ورىنە دەكەى...
ھەنگى لىزافىتا، كە لەسەر كورسىيەك دای دەنا، شپرزە و پەشوكاوا ھاواری
کرد:

- ئاھ... ئىستا چى بۇ بكەين؟
بەدەم ئەو قەسەيەو، دلوپە فرمىسكىكى ورد، بەسەر گۆنايەو، برىقايەو.
ھىپوليت، بۇ ساتىك حەپەسا، ھەنگى دەستى برد، بە شەرمەو، ئەو دلوپە
فرمىسكە وردەى سەرى و بزەيەكى مندالانە كەوتە سەر لىوى. ئەوجا بە
خۆشییەو گوتى:

- تو نازانى من چ ھەستىكم بەرانبەر بە تو ھەيە... مەگەر ھەر من بزانم
كوليا ھەمىشە بە چ جۆشوخروشىكەو، باسى تو دەكات... ئەو جۆش و
خروشەيم زۆر خۆش دەوى... من خووم شەپ نەكردووه! ئەو، تا قە كەسە كە
ھىچى لىناشارمەو، گرىى دلى خۆمى بۇ دەكەمەو، ھەرچى بىر و
بىرەو، رەكەم ھەبى بوى دەگىرەو. تا قە دۆستىكم مابى ھەر ئەو، چبەكەم
حەزم دەكرد، خەلكى زۆر بەشدارىيان لەم كەلەپوورە بكردايە، بەلام چبەكەم
ھەر ئەوم بە دەستەو، ماو. كەسى تر نىيە... كەس بە دەورمەو، نەماو...
حەزم دەكرد پىاويكى چالاك بام، پىاوى مەيدانى كردار. ئەم ھەقەم ھەيە...
حەزم دەكرد زۆركاران بكەم! ھەزارو يەك ھىوا و خۆزىام ھەبوو! لى ئىستا
ئارەزووى ھىچ شتىكم نىيە، حەزناكەم ئارەزووى ھىچ شتىكم ھەبىت. بەلنىم بە
خۆم داو، لەمپۆ بە داو، ئارەزووى ھىچ نەكەم، ھىچم نەوى. با خەلكى دى
لەپاش من لە حەقىقەت بگەپىن! بەلى تەبىعەت پىمان پادەبوپىرى. گالته جارە!
لەپەر بە گەرمى ھاواری کرد:

- باشە تەبىعەت باشتىرین بوونەو، ھەران دەخولقىتى تا دوايى بيانكات بە

گه مژه

مه خسه ره؟ پټيان رابویري؟ هر خوی به شهري وهكو نمونه ی کاملی
 نه فراندن نه خولقاند؟ خوی خولقاندی و خوی زمانی دایه تا قسه ی وا بکات
 ببته هوی رشتنی خوینیکی ئه وتو، که ئه گهر به یه کجار پڑابایه هه موو
 به شهريه تی ده خنکاندا! که واته مردن بۆ من شادییه! دهنه له وه بوو منیش
 فریوی ئه و دریۆیه م خوار دبا که ته بیعت له بهر خاتری من خولقاوه! ... من
 خوی که سم شه پ نه کردووه، که س به هوی منه وه گهندهل نه بووه، که سم
 گهندهل نه کردووه... ده مویست بۆ به خته وه ری هه موو خه لکی بژیم...
 ده مویست بۆ ئه وه بژیم که حقیقه ت که شف و بلاو بکه مه وه... که له
 په نجه ره که مه وه ته مه شای دیواره که ی مالی مایرم ده کرد، وام ته سه ورده کرد
 ئه گهر ده رفه تی ته نیا یه ک چاره که سه عاتم هه بی که قسان بکه م، ده توانم
 قه ناعت به هه مووان بینم، به هه موو که سیکا! که چی ئه وه تا له هه موو
 ته مه نما، ته نیا یه ک جاریک بۆم هه لکه وت که ته ماس ده گهل هه موو به شه ردا
 نا، به لکو ته نیا له گهل ئیوه دا بگرم، ئه نجامه که ی چی بوو؟ فایده ی چی بوو؟
 هیچ! ئه نجامه که ی ئه وه یه که ئیوه دم بوغزیتن! ئه مه نیشانه ی ئه وه یه که
 من که رو که وده ن و بیزراوم، خیرم نییه و شه پم به پای سه گ، کاتی ئه وه
 هاتوو نه میتیم! نامیتیم و هیچ یادگاریکم له دوا نامیتن، چونکه نه متوانیوه نه
 ده نگن، نه په نگن، نه شوینه واری، نه کرداری له دوا ی خۆم جی بیلیم! نه
 باوه ریکم بلاو کردووه ته وه، نه بره وم به قه ناعه تیک داوه! تکایه به م که رپیا وه
 پیمه که نن! له بیر ی بکه ن! هه موو شتیک فه رامۆش بکه ن. تکایه دلره ق مه بن!
 ده زانن ئه گهر تووشی سیل نه هاتبام، خۆم ده کوشت؟!...

پنده چو بیهوی زۆر شتی دی بلیت، زیاتر قسان بکات، به لام نه یتوانی
 به رده وام بیت، دیسان به سه ر کروسییه که یدا داروخا، ده موچاوی له نێو هر
 دوو دهستی نا، وه کو مندالێکی چکۆله دهستی به گریان کرد.

لیزافیتا پروکوڤیفنا، دووباره گوتی:

- ئیستا چی بۆ بکهین؟ پیم نالین چیی لئ بکهین؟

به هه شتاو خوی که یاندی، سه ری گرت و نای به سینگی خۆیه وه. هپولیت
 به کول ده گریا. لیزافیتا گوتی:

- به سه، به سه، به سه! مه گری، گریان به سه! تو کوپریکی باشیت! خوا به

گه مزه

نه زانئى خۆت له گه ل دهكات، ده ته بخشيت. دهى، به سه! پياو به، ده نا دوايى له خۆت ته ريق ده بيه ته وه...

هيپوليت، به دهم هه ولى ته وه وه كه سه رى هه لپريت، گوتى:

- من برايه ك و دوو خوشكم له وى هه ن، بچووك و به سه زمانن... پاك و بينگه ردن... ته و ژنه خوويان شه ر دهكات. تو فرشته يت،... تو به خۆت منداليت، له مندال پاكتريت، فريايان بكه وه، له ده ستى ته و ژنه يان ده رباز بكه... ته و يه كپارچه نه نگ و شه رمه زاريه... ئاه... كۆمه كيان بكه، پزگاريان بكه! خوا سه د به رانبه ر چاكه ت ده داته وه! له راي خوا، بيكه به خاترى يه سوع فريايان بكه وه!

ليزافيتا پروكوفيتنا، به تو په يى گوتى:

- ئيفان فيدوروفيتچ پيم نالئى ئيستا چ بكه ين! وه ختى ته م كه شوفش و بيده نكيه شاهانه يه نيه! ته گه ر برياريك نه ده يت، ته وا ناچارم ته مشه و ليتره به دياريه وه بمينم! مرده م ته وه نده نه رمكيشيت بو بكه م، ته م دكتاتوريه ته تاكه ي!

به وپه رى تو په ييه وه قسه ي ده كرد و داواى وه لامى ده كرد. دياره له م حاله تانه دا ئاماده بووان چه نديش ژماره يان زور بيت، خو له قسان ده بويزن، هه لويستى كي نه رينى وه ر ده گرن و به كونجا وييه وه، ته مه شاي ره وشه كه ده كه ن و خو له ده ربړينى هه ست و بوچوونى خو يان ده پاريزن، دواى ماوه يه كى زور، يانى دواتر راو بوچوونى خو يان ده لين. له نيو ته و خه لكه ي ته وينده رش كه سانيك هه بوو ئاماده بوون تا به يانى بميننه وه و تاقه وشه يه ك نه لين. يه كيك له وانه قارقارا ئاردا ليو نو فنا بوو كه به دريژايى شه وه كه، دوور له وانى دى، له سووچيكا، به بيده نكي به لام به ورياييه وه دانيشتبوو. ره نگه له به ر هه ندئ هوى تايبه تى ته و هه لويسته ي هه لپژارد بووبى.

جه نه رال گوتى:

- گيانه كه م، به بوچوونى من، سسته ريكي به دياره وه بئ له هه موو ته م هه راوزه نايه ي ئيمه باشته ر. چار هه ر ته وه يه ته مشه و پياويكى باوه پپيكرائى هيمن به دياريه وه بيت. به هه ر حال ده بئ راويژ ده گه ل ميرزاده دا بكه ين و ته و قه رار بدات... ته و جا ده بئ يه كسه ر نه خوشه كه جئ بيلين تا ئيسراحت بكات.

گه مزه

سبه ینئ دینه وه بۆ لای و تهگیریکی حالی دهکهن.

دوکتورنکو، به تورپهیی له میرزادهی پرسیی:

- نیوه شه وه. ئیمه ده پۆین. له گهل ئیمه دا دیت یان لای تو ده میتیته وه؟
میرزاده گوتی:

- ئه گهر چه دهکهن به دیاریه وه دانیشسن، جیگا ههیه.

کیللهر، به شیوهیهکی چاوه پواننه کراو، به ههشتاو به رهو لای جه نه رال
پۆیشت و به جۆشه وه گوتی:

- پایه به رن، ئه گهر پتویست بکات که سیکی له باری جی متمانه ئه مشه و
به دیاریه وه بمینئ، من ئاماده م به خوشحالییه وه ئه م فیداکاریه بۆ ئه م دۆسته م
بکه م... تو نازانی ئه م پیاوه چ گه وه ریکه، چه ند نه فسبه رزه! زۆر ده میکه به
پیاویکی گه وه ری ده زانم، پایه به رز! هه لبه ته من خوینته وارییه کی زۆرم نییه،
به لام ئه و کاتی قسه دهکات، په خنه دهگریت، دوپوگه وه ره له زاری ده پۆیت،
دوپ و گه وه ره عالی جه ناب!

جه نه رال، به بیزارییه وه پرووی وه ر گپرا.

میرزاده، له وه لامی پرسیاره تورپه کانی لیزافیتا پروکو فیفنادا گوتی:

- چه دهکهن بمیتیته وه. زۆر ئه سته مه بتوانی بروات.

- چیه خهوت دئ؟ ئه گهر ناتوانی خه می بخویت، قهیدی نییه دهیبه مه وه بۆ
مالی خۆمان. ئاه... خودایا!... تو به هه زار حال خۆت به پتوه دهگریت، مال له
خۆی نه بوو میوانش پرووی تی کرد. میرزاده چیه، نه خۆشیت؟

لیزافیتا پروکو فیفنا، ته سه وری وا بوو که دوا ی نیوه پۆ میرزاده له نیو
جیگای نه خۆشیدا بدینئ، به لام که بینی به پتوهیه و له جیدا نه که وتوه و به
پواله ت عه له می نییه، ئیدی وای زانی چاک چاک بووه ته وه، به لام نۆره
نه خۆشییه که ی ئه م دوا ییه ی میرزاده و ئه و بیره وه رییه به سوتیانیه ی که له
دهرونی زیندو بوو بوونه وه، ماندو و بوونی له پاده به ده ری ئه مشه و ی به هۆی
کورپه که ی با فلیشچوفه وه و پاشان به هۆی خرابوونی ته ندروستی هپولیته وه،
هر هه موو ئه مانه به پاده یه ک کاریان تیکردبوو، دیار بوو که تای لیتاتووه،
چاوه کانی نیگه رانییه کی تر سامیزیان ده نواند. زۆر به سه رنجه وه دقه تی
هپولیتی ده دا، وه کو ئه وه ی چاوه پوانی ته قینه وه و هه لچو و نیکی تازه ی لی

گه مزه

بکات.

هيپوليت، له ناکاودا هه ستايه سهر پښيان، رهنگي مردووی لى نىشتبوو. جوره شهرمه زارييه کي ټاويته به ترس سيمای مه سخ کړدبوو. ټهو حالته زياتر له و نيگا بوغزن و ترسناکهيدا دهر دهکوت، که به يهک به يهکي ټاماده بووانيدا دهگيړا، له و بزه ويل و سهرگهردان و پر تهوس و توانجهيدا دهر دهکوت که دهنيشته سهر ليوه له پژوکه کاني. ټهوجا چاواني داخستن، به هه مان بزه وه، به ههنگاوی له رزوکوه وه، خوی بهره و بوردوفسکي و دکتورنکو بکيش کړد که له بهردهرگای بانيژه که چاوه پروانيان دهکړد. دهيويست له گهل ټهواندا پروات. ميرزاده گوټي:

- له مه دهترسام! دهبوايه ټه مه پروو بدات!

هيپوليت، له ناکاوا، ټاورپی لى دايه وه، دهموچاوی ږق و غه زه بي ليدهباري، گوټي:

- ټاوها... له مه دهترسايته؟ به رای تو دهبوايه پروو بدات؟ ټهوسا به دهنگي بهرز و بهدم کهف چه پاننده وه له سهری پويشت:

- دهيسا با پيت بلیم ټه گهر که سينک هه پيت که له هه موو کهس و شتيک زياتر رقم لتي بيت - ټه گهرچی رقم له هر هه مووتانه - ټهوا ټهو کهسه تويت، تويت! توی يه سوعی پياپازی پرووبين، توی شيت و گهوج و گه مشق، توی خيره ومه ندى ملتونيرت! زور زورم رق ليته، ټه وندنه ټه وندنه ی رقم له تويه رقم له هيچ مرؤف و شتيکی ديکهي ټه دنيايه نيه. زور ده ميکه جه وهرم ناسيوويت و رقم ليته. له و پژوه وه که ناوم بيستوويت له ناخی دلوه بوغزانددووميت... به دل و به گيان رقم ليته... تو تووشي ټه داهوت کړدم! تو به پرسيت له م زه بوونی زهليليه ی من، تو وات کړد منى نه خوشی له حالی مردنا، ټاوا خوم عه بيدار و شهرمه زار بکه م... ټه گهر ته مه ن مه وداي ده دام، بزانه چون ده مکوشتيت! من پتويستم به خيرو چاکهي تو نيه. نامه وي کهس خيتم پي بکات. گوټ ليمه؟ خير و سه ده قهي که سم ناوي! تووشي وړينه بووم، وړينه ده کړد، قه بوول ناکه م خوتم لى بکه ی به خاوه ن، شينم بؤ بکه ی، له سهر حيسابی من، خوټ بنويني... هه مووتان به نه علت ده که م، بؤ هه تا هه تايه به نه علتان ده که م...

گه مزه

ليبيديف، به گوتی ليزاڦيتا پروکوفينايدا چپاند:

- پتي ناخوش بوو که گريا، ته ريقی گريانه که يه تی. ميرزاده گوتی: "ده بوايه
ئمه پروو بدات". ميرزاده سهيره! چاوی باتینی هه يه. ناخ و نيهادی ئه وی
خويندبووه!

لی ليزاڦيتا پروکوفينا، له خوی نه گرت، هه ر نيونيگايه کيشی بکات. به و په پری
کهش و فش و کبرياوه، وه ستابوو، سه ری به رز گرتبوو، به کونجکاوييه کی
نه فرهت ئاميزه وه ده پروانويه سه روچاوی ئه و "په شه خه لکه نه گبه ته". که
هيپوليت له قسه کانی بووه وه. جه نه رال، به بی موبالاتيه وه شانی هه لته کاند،
ليزاڦيتا، به تورپه یی سه راپای دايه به ر نيگا، وه کو ئه وه ی لی پيچينه وه ی له گه ل
بکات و داوی هوی ئه و کاره ی لی بکات، ئه وسا پرووی کرده ميرزاده و
گوتی:

- سوپاس ميرزاده، سوپاس ئه ی دۆسته ئه توار غه رييه که ی خانه واده ی
ئيمه، سوپاس بۆ ئه م شه وکۆره ی که بۆت سازکردین. پيم وايه، زۆر دلّت
به مه خوشه که توانيت، ئيمه بينيته ناو ئه م گالته بازارو قه شمه ری بازیه! ئه مه
به سه! سوپاس بۆ تو، که به لای که مه وه ده رفه تی ئه وه ت بۆ په خساندين، که
له نزیکه وه بتناسين و بزانيں چتۆ به شه ريکی، مه منونم!...

به تورپه یی سه ره پۆشه که ی ریک خست و چاوه پروانی ئه وه ی کرد که "ئه و
په شه خه لکه" ده ر بچن. ریک له م کاته دا گاليسکه يه ک هات، تومه ز دکتورنکو،
چاره کيک له وه پيش کۆره خوینکاره که ی ليبيديفی به شوينا نارذبوو. جه نه رال
هه ستي کرد، پتويسته بۆ پشتيواني گله ييه کانی ژنه که ی، ئه ویش يه ک دوو
قسه يه ک بکات، گوتی:

- ئه له هقی ميرزاده من... به ش به حالی خۆم... چاوه پروانی ئه وه م نه ده کرد
که... دواي ئه م... هه موو دۆستايه تيه ی که له نتيوانماندا بوو!... ئه نجام ليزاڦيتا
پروکوفينا...

ئاديليد، به هه شتاو به ره و ميرزاده چوو، ده ستي گرت و هاواری کرد:

- ئه وه ئيوه چ ده لاین؟ چۆن دلّتان دیت به و جوړه په فتاری ده گه ل بکه ن؟
ميرزاده، بزه يه کی سه رگه ردانی به پروويادا، به لام زۆری پينه چوو، چه يه ک
عه ينی ئاگر به گوتيا چزا. تومه ز ئاگلایا بوو، که به چه پتي ده گوت:

گه مزه

- نهگه هر نهیستا، نهو گهجه روگوجهره دهر نه کهیت، به عه مراتم، قسه ت له گهل ناکه م!

له وه دهچوو، ته واو دهه ری بووین، به لام بهر له وهی میرزاده فریا بکه وئ، ته مه شای بکات، پرووی لیوه رگنژاو دوور که و ته وه. به پیکه وت هیچ که سیک له وئ نه مابوو تا ده ربیکه ن، جماعت نه خوشه که یان له گالیسه که که نابوو و گالیسه که که به پیکه وت بوو، دوور که وت بوو وه.

- تو چ ده لئی ئیقان فیدوروفیچ، تو بلئی ئه م به زمه درنژه بکیشیت؟ پیت وایه ده بن ماوهیه کی زور ده گهل، نهو مندا له نه ژنه و شه پانیان ده له بکه م؟ ده گهل نه وانه خه ریک بم، به گزیاندا بچم؟

- نه گیانه که م... هه لبه ته من یه ک له باری خوم ئاماده م... میرزاده ش...
ئیقان فیدوروفیچ، وئ پای نه وه ش دهستی برد که ته وقه ده گهل میرزاده دا بکات، به لام پیش نه وهی میرزاده فریا بکه وئ ته وقه ی ده گهل بکات، به هه شتاو دوا ی لیزا قیتا پروکوفیتا که وت که به تو په یی به قالد رمه کانی باننژه که دا داده به زی، به لام ئایدیلاید و ده زگیرانه که ی و ئالکسندرا، به گه رمی خوا حافیزیان له میرزاده کرد. یه قگینی باقوفیچ تاقه که س بوو، که خوی شیلو نه کرد بوو و چاوی له وان کرد و به ده م بزه یه کی زور دوستانه وه و له بن لیوانه وه کوتی:

- دروست هه مان شت پرووی دا که چاوه پروانم ده کرد! به داخه وه هاو پئی کلؤلم، که شه ویکی ئاوا ناخوشت گوزه راند! ئاگلایا، به بیخودا حافیزی پویشیت.

به لام هیشتا پرودا وه کانی ئه م شهو کۆره، ته واو نه بوو بوون. که شتیکی چاوه پرواننه کراو هاته پیی لیزا قیتا پروکوفیتا. هیشتا به ته واوه تی نه گه یشت بوو دوا پله ی قالد رمه که و، سه ر نهو پینگایه ی که (به ده وری باخه که دا ده سووپایه وه) که گالیسه که یه کی سه ر ئاوالای یه جگار جوان، که دوو نه سپی به له کی له ژیرابوو و دوو خانمی یه جگار ته پویشی تیا بوون، به بهر قیلاکه ی میرزاده دا هات، که گالیسه که که یشته ده مه تری قیلاکه، له پیرا وه ستا، یه کیک له دوو خانمه که، به په له ئاوپری دایه وه، وه کو نه وهی چاوی به که سیتی ناسیاو که وتیت و زور حه ز بکات به له ز بیدینیت.

گه مزه

ئەو خانمە بە دەنگی پوون و ئاشکرا و ئاھەنگین بانگی کرد:

- یەڤگینی بافلوفیچ! ئەمە تۆی؟

میرزادە و پەنگە کەسیکی دیکەش، بەو دەنگە دلیان داخوڕپا، خانمە کە،
دریژە ی بە قسە کە ی دا:

- چەند خۆشحالم کە ئاخری دۆزیمیتەو! دوو پەیکم بە دووتا ناردبوون
بۆ شار، کەچی بێهۆدە سەرانسەری شارایان تە ی کردبوو.

یەڤگینی بافلوفیچ، وەکو یەکیک کارەبا لیتی بدات، لە ناوھەراستی قالدەرمە کەدا
لە جیتی خۆی وشک بوو. لیزافیتا پروکوڤیفناش لە جیتی خۆی وەستا، بەلام
وەکو یەڤگینی نە حەپەسا. نیگایەکی نەفرەت ئامیزی ئەم خانمە گۆساخە تازە
هاتووە ی کرد. پێک بە هەمان فرناخی و لووتبەرزییەو کە تۆزێ لەمەپیش،
پروانی بوو ئەو "خەلکە گەجەر و گوجەرە". ئەوجا بەلەز نیگای گواستەو بۆ
یەڤگینی بافلوفیچ، نیگایەک یەکیارچە ئاوس بە پرسیار!

هەمان دەنگ، هەلی دایە و گوتی:

- خەبەرێکی خۆشم بۆ هیناویت، خەمی سفتەکانی لای (کویفر*) ت نەبیت.
(پوگوزین) م ناچار کرد و بە قازانجی لە سەدداسی ۳۰% لیتی کڕینەو.
ئیدی دەتوانی بەلای کەمەو تا سێ دانە مانگ ئاسوودە و خەیاڵ پەحەت
بیت. چاری بیسکوپ و خوێری و تۆپەکانی دیکەش دەکەین، ئەنجام بی
کەشمەکەش (شەپوھەرا) دەگەلیان پێک دەکەوین. دە ی خۆشی لە خۆت! تا
سبەینی خودا حافیز!

گالیسکە کەوتە پێ و زوو بە زوو لە چاو ون بوو.

یەڤگینی بافلوفیچ، لە تورەبیدا سوور هەلگەرا، نیگەران و سەراسیمە پروانییە
دەورو بەری خۆی. بە دەنگی بەرز هاواری کرد:

- پەنگە شیت بیت! نەمزانی باسی چیدەکات! سفتە ی چی؟ ئیستاش
نەمزانی ئەم ژنە کتیە؟

لیزافیتا پروکوڤیفنا، خێسە یەکی لێ کرد، ئەوجا پشستی تیکردو بەهەشتاو
بەرە و مالی خۆیان نشیو بوو، کەس و کارەکەشی دووی کەوتن. پێک
دوای یەک دەقیقە، یەڤگینی بافلوفیچ پەشیو و پەریشان گەرایەو بۆ بانیزە کە،
بۆ لای میرزادە.

گمزه

- ميرزاده، به راستی نه تزانی ئه وه مانای چی بوو؟
ميرزاده، که به خوی له پاده به در په شیو و په ریشان بوو، به رسقی دایه وه:
- نه خیر، هیچ شتی که له م باره یه وه نازانم.
- نا؟

- نه خیر!

یه فگینی پاقلوفیچ، له قاقای پیکه نینی دا و گوتی:
- منیش هیچ نازانم! باوه ربکه، ئاگا و عیلم و خه بهرم له سفته و سه نه دان
نییه، هیچ سفته یه کم ئیمزا نه کردوه و هیچ جوړه سه ودا و مامه له یه کی سفته
و سفته کاریم ده گهل ئه م ژنه دا نه بووه، باوه پم پی بکه. ئه دی ئه وه چیته؟
ده لئی خه ربکه ببوریتته وه؟...
- نا... نا... خه مت نه بی، دلنیا به که...

په راویز:

* - "دوتمیر ماریا ئالکسییفنا هیچ نالیت، به مه قه لس نالیت...": ئاماژه یه
بو ئه و دیالوگه ی فاموسوف ده گهل خویدا، له شانؤنامه به نیوبانگه که ی
گریبویدوف: "ئه قلی زور، به دبه ختییه" له دوا دیمه نی شانؤنامه که دا ده بینین
کاراکته ره که هاوار ده کات و ده لیت: "ئاھ... خودایا... ده بی دوتمیر ماریا
ئالکسییفنا چ بلن؟".

* - "کوپفر"، "بیسکوپ": ده بی ئه مانه سووتخور بن.

فەستى يازدەيەم

دوای سى دانە پۆژ ئەوسا پقى مالىباتى يەپانچىن بە تەواوى دامرکايەو
و ھىور بوو ھو. ميرزادە ھەكو خووى ھەميشەيى خوئى، لەم پووداوەدا
خوئى بە كەمتەرخەم و خەتابار دەزانى، لە كانگاي دلەو ھامادەي ھەر
سەرکۆنە و سزايەك بوو. وىپراي ئەمەش، ھەر لە سەرەتاو قەناعەتى
وابوو كە لىزاڤىتا پروكوڤىڤنا، نابىت لەو پەست و تورە بووبى، بەلكو زياتر
لە خوئى پەست و تورە بوو. بۆيە زۆرى لەبەر گران بوو كە ئەو سى پۆژە
لىنى تورابوون. زۆر فاكىتەر و بويەر و پووداوى دىكەش، لە ماوھى ئەو
سى پۆژەدا بوونە مايەي زياتر نىگەرانى و پەريشاني وى. يەككە لەو
فاكتەرەنەي كە لە ماوھى ئەو سى پۆژەدا، بە جارى مچىزى گوماناوى و
تەبىعەتى دېڤونگيان ھاپوژاند (ميرزادە لەو دوايىنەدا گلەيى ئەوھى لە خو
دەكرد كە جارى "خۆشباوھەپكى بىمانا و نا ماقوولە" و جارى "پەشپىنىكى
بەدگومان و لەپادەبەدەر دوو دلە"). مەسەلەي ئەو ئافرەتە بوو كە لەناو
گالىسكەكەيەو بانگى لە يەڤگىنى باڤلوفىچ كرد. بەلئى، لە كۆتايى پۆژى
سىيەمدا، مەسەلەي ئەو ژنە ئەتوار غەربىيەي كە لەنىو گالىسكە
جوانەكەيەو سەرى كىشاو بانگى لە يەڤگىنى باڤلوفىچ كردبوو، لە ھزر و
بىريا گەورە بوو ھو، كۆمەلىك مەوداى ترسناكى مەتەلوك ئاساى ھەرگرت.
بەلای ميرزادەو، جەوھەرى ئەو مەتەلە، بەدەر لە لايەنەكانى ترى، ئەمە
بوو كە بەردەوام، بە نىگەرانييەو لە خوئى دەپرسى: ئايا گوناحى ئەم

گه مزه

پووداوه نه شازه له ئهستوى ئهوه يان له ئهستوى...؟ به لام نهیده گه يانه
 ئهوهى ناوى ئهوه كه سه به ريت كه له گين بوو گوناچار بى، به لام پيته كانى
 هه وه لى ناوه كه، كه برىتى بوو له (ن، ف، ب) به لای ئهوه وه گه مه يه كى
 بېگه ردى مندا لانه بوو، نهك ئهوهى نه ده هيتا پياو هه لوه ستهى له سه ر بكات،
 به لكو به عه يبه شى ده زانى.

به لام بۆ سبه ينئ هه مان شه و كۆرى نه نگين، كه ميرزاده خۆى به
 سه به بكارى سه ره كى ده زانى، ميرزاده (س...) و ئا ديلايد، به دوو قۆلى،
 پاش پياسه ي به يانى ناو باخه كه، به مه به ستهى هه والپرسين، سه رى
 ميرزاده يان دا. دياره ميرزاده زۆرى پى خوش بوو. ئا ديلايد، له باخه كه دا
 چاوى به دره ختيكى كونه سالى، به شكوى، چره لق و پۆى، به گرى گرى،
 پىچاوپىچى، تازه گه لا كړدوى، قه د كلۆر، كه وت. كه وته خه يالى
 نىگار كى شانى پيره دره خت. به درى ژاى ماوهى سه ر دانه كه يان كه نيو
 سه عاتى خاياند، هه ر باسى ئهوه داره ي كړد بوو. ميرزاده (س...) وهكو
 هه ميشه به وپه رى نه زا كه ته وه ده گه ل ميرزاده دا باسى رابوردوو و
 بيره وه ريه كاين هه وه لى يه كدى ناسينى خويانى ده كړد. كه م و زۆر باسى
 پووداوه كانى دويشه وى نه كړد. ئه نجام ئا ديلايد، خۆى پى نه گيرا و به دهم
 پىكه نينه وه دانى به وه دانا، كه به دزييه وه هاتوونه ته ديده نى ميرزاده، جگه
 له وه هيجى ترى نه گوت، به لام ميرزاده له فكه ي خۆى حالى بوو، يه كسه ر
 زانى كه ئه م په نهانكارى به خۆى له خۆيدا نيشانه ي ئه وه يه كه دايك و بابى
 ئا ديلايد، به تايبه تى دايكى، وانا ليزا فئا پروكو فئنا، هيشتا لى (له ميرزاده)
 زویرن، به لام به درى ژاى ئه م ديداره، نه ئا ديلايدو نه ميرزاده (س...)
 شتاقيان ناوى خانم يه پانچين يان ئا گلايو ته نانه ت ئيفان فيدوروفيجيان
 نه هيتا.

كاتى هه ستان، گه پان و پياسه كه يان ته واو بكه ن، ميرزاده يان خولك
 نه كړد له گه لياندا بچيته گه پان و پياسه. ته نانه ت بۆ ماله وش خولكيان
 نه كړد، به لام ئا ديلايد، قسه يه كى له دهم ده رچوو كه بۆ ميرزاده
 دلخۆشكهره بوو، به دهم باسى تابلويه كى ئاوى خۆيه وه، گوتى: كه حه ز

گه مزه

دهکات پيشانی ميرزاده‌ی بدات، هز دهکات ميرزاده بيدین. پرسبی: "چون، بتوانم له زووترين کاتا تابلوکەت نیشان بدهم..." هەر خوی وهلامی خوی دایه‌وه: "... ئەگەر ئەمڕۆ کولیا هات بۆ مالمان به‌ودا بۆتی ده‌نیرم، ئەگەر ئەو نه‌هات، ئەوا سبه‌ی به‌یانی، کاتی ده‌گه‌ل میرزاده‌دا (س...) بۆ پیاسه و گه‌ران هاتم، به‌ خۆم بۆتی دینم."

به‌و جوړه، مه‌سه‌له‌که‌ی چاره‌سه‌ر کرد و زۆر خوشحال بوو به‌وه‌ی توانیووی به‌ شینوه‌یه‌کی له‌ باری ئه‌وتۆ که هه‌موو لایه‌ک رازی بن، مه‌سه‌له‌که‌ی چاره‌سه‌ر کردبوو.

ئه‌نجام، کاتی لیپران دوو‌عاخوازی له‌ میرزاده بکه‌ن و برۆن، میرزاده (س...) وه‌ک بلێی له‌پر شتیکی بیر که‌وته‌وه، رپووی کرده میرزاده و پرسبی: - ئا، بیرم که‌وته‌وه، ئه‌رئ لیون نیکولا یوفیچی ئازیز، نه‌تزانئ ئه‌و خانمهی که‌ دویشه و له‌ ناو گالیسکه‌یه‌وه بانگی له‌ یه‌ڤگینی پاڤلوفیچ کرد کئ بوو؟

میرزاده به‌رسفی دایه‌وه:

- ناستاسیا فیلیپوفنا بوو، چما نه‌تناسیه‌وه؟ به‌لام نه‌مزانی کئئ له‌گه‌ل بوو!

میرزاده (س...) به‌گه‌رمی گوتی:

- ده‌یناسم، چونکه‌ ناوبانگیم بیستوه، به‌لام مه‌به‌ستی له‌و کاره‌ چ بوو؟ سه‌رم له‌ قسه‌کانی ده‌ر نه‌کرد، مه‌ته‌ل بوو، چ بۆ من و چ بۆ ئه‌وانی دی مه‌ته‌ل بوو.

میرزاده، زۆر به‌ ساده‌یی به‌رسفی دایه‌وه:

- باسی سفته و سه‌نه‌دانی یه‌ڤگینی پاڤلوفیچی کرد که‌ نازانم چین، گوتی که‌ پوگوژین، له‌سه‌ر داوای ئه‌و، سفته‌کانی له‌ کابرایه‌کی سووتخۆر کړپوه‌ته‌وه و پوگوژین، به‌و زوانه‌ داوای پاره‌که‌ی لئ ناکاته‌وه. یانی ده‌رفه‌تی ده‌دات و گوشاری ناخاته‌وه.

- ئه‌وه ده‌زانم برای ئازیز، به‌لام ناچیته‌ ئه‌قله‌وه! یه‌ڤگینی پاڤلوفیچ، هه‌رگیز سه‌نه‌د و سفته‌ی وه‌های ئیمزا نه‌کردوه! ئاخ‌ر زۆر له‌وه

گەمزە

دەولەمەندترە، شتى وا ئىمزا بكا. راستە كاتى خۆى بە ھۆى سەرسەرپىتى و سەركىشى خۆيەو تووشى شتى وا بوو و من بەخۆم كۆمەكم كردوو، بەلام بەم سەرۋەت و سامانە زۆرەى ئىستايەو مەھالە سفتە و كۆمپىالە بۆ بابايەكى سووتخۆر ئىمزا بكات و ھەنوگە خەمى دانەوھى بىتت. ھەرۋەھا مەھالەشە ئەو دۆستايەتییە نىكەى دەگەل ناستاسيا فېلېپوفنادا ھەبىت، كە ناستاسيا بىن ھىچ شەرم و شورپەيەك بە ناوى خۆيەو، بە ناوى پروتى خۆيەو، بەو جۆرە گازى بكات. رازى مەسەلەكە لەمەدايە. گەرەترىن سوپىد دەخوات كە عىلم و ئاگاۋ خەبەرى لەم مەسەلەيە نىيە، من يەك لە بارى خۆم باوهرى پىن دەكەم. جا مىرزادە گيان، پرسىار ئەمەيە: كە ئايا تۆ ھىچ لەمبارەيەو دەزانى؟ مەبەستم ئەوھە: ئايا بەرپكەوت ھىچ دەنگۆيەكت لەو بارەو بە گۆى نەگەيشتوو؟

- نا، نەخىر ھىچى لەبارەو نازانم، باوهرم پىنكە كە ھىچ پەيوەندىيەكى بە منەو نەبوو و نىيە.

- مىرزادە، ئەمپۆكە جۆرىكى لە بەرچاوم، لە بەرچاوم گۆراۋىت، دەلىنى ناتناسم! تۆ بلىنى شتى وام بە خەيالدا بىت كە دەستىكت لە مەسەلەيەكى وەھادا ھەبى؟... دەى... تۆ ئەمپۆكە تا پادەيەك بىتھەواس و بىتتاقەتى. بەدەم ئەو قسانەو مىرزادەى لە ھەمىز گرت و ئەملا و ئەولای ماچ كرد. لىون نىكولايوفىچ گوتى:

- مەبەستت لە دەستىكت لە "مەسەلەيەكى وەھادا ھەبى" چىيە؟ من ھىچ مەسەلەيەك لەئارادا نابىنم.

مىرزادە "س..." بە زمانىكى وشك بەرسقى دايەو:

- ھىچ گومان لەویدا نىيە كە ئەم ژنە ويستويەتى، بەوھى بە بەرچاۋى خەلگانىكەو، ھەندى كار و كردەو بەداتە پال يەڭگىنى پاڤلوفىچ كە ھەرگىز لەو ناوھەشەو، تا ناوى بزرپىنى و عەبىدارى بكات.

مىرزادە لىون نىكولايوفىچ، ھەستى بە جۆرە پەشتوييەك دەكرد، بەلام نىگاي پەرىشانى لە مىرزادە (س...) كە بىدەنگ بووبوو، نە دەگواستەو. ئەنجام مىرزادە، بە جۆرە بىتقەرارىيەكەو گوتى:

گهڙه

- باشه مه سله که هر مه سله ی سفته و کومپاله نیه؟ قسه کانی دوتنی
هر نه وه نه بوو؟ یانی ناشیت مه سله که هر نه وه بی که نه و ژنه
دهیگوت؟

- ئاخر تو گوئی بگره، من شته کهت پی ده لیم و تو خوت داوهر به: ئاخر
ده بی چ شتیکی هاو بهش له نیوان یه فگینی پاقلوفیچ و نه... دا هه بیت، یان
له نیوان یه فگینی و روگوژیندا؟ دووباره ی ده که مه وه و دلنیا ت ده که م که
یه فگینی یه جگار ده وله منده. نه مه جگه له وه ی که نه و تاقه میراتگری
مامیه تی، گشت سهروه ت و سامانه که ی مامی به و ده بریت. ناستاسیا
فیلیپوفا ته نیا....

میرزاده (س...) له پر بیده نگ بوو. دیار بوو نهیده ویست له وه ی پتر باسی
ناستاسیا فیلیپوفا بکات.

میرزاده لیون نیکولایوفیچ، دوا ی بیده نگیه کی که م پرسیی:

- باشه، نه مه نیشانه ی نه وه نیه که ناشنایه تی ده که لدا هه یه؟

- له گینه، زوریش پتی تیده چی. کابرایه که نه هلی رابواردن و تولا زیه!
به هه رحال نه گهر شتی واش هه بی، یه کیانیش ناسیبی، هیی ئیستا نیه،
کونه، ده که ریته وه بو دوو سی سال له وه پیش. نه وسا هیشتا په یوه ندیی
ده که ل توتسکیدا هه بوو، به لام ئیستا هیچ په یوه ندیه کیان پیکه وه نه ماوه.
به هه رحال، په یوه ندیه که یان قهت پوژئی له پوژان نه گه یشتووه ته نه و
ئاسته ی به ناوی خویانه وه یه کدی گاز بکه ن. تو به خوت ده زانی که
ناستاسیا فیلیپوفا تا نه م دوا یه ش لیتره نه بووه و که س نه یزانیوه له کوئییه
و له هیچ شوینیک نه بینراوه. تا ئیستاش زور که س نازانن که گه پراوه ته وه.
من یه که له باری خوم، هه مووی سی پوژه، گالیسکه کهیم دیتووه.

ئادیلاید گوتی:

- که گالیسکه یه کی که شخه یه!

- گالیسکه یه نه گالته!

جووته میوان، زور دوستانه و وه کو نه وه ی دوو عاخوازی له برایه کی
خویان بکه ن، به و ئاوا یه مالاواییان له میرزاده کرد و پویشتن.

گه مژه

به لām ئەم دیداره بۆ میرزاده بایه خێکی به جگار گهره ی هه بوو. میرزاده له دوینی شه وه وه، له پرووداوه کانی دوینی شه وه وه (پهنگه پیش شه وه) تووشی ترس و به دگومانیه کی زۆر بوو بوو، به لām تا ئەم دیداره له به دگومانیه کانی خۆی دلنیا نه بوو، به لām هه نوکه خه ریک بوو، هه ندی به رچاو پروونی له لا دروست ده بوو: هه لبه ته راقه و شرۆقه ی میرزاده (س...) بۆ ئەم پرووداوه هه له بوو، به لām له و پرووه وه که هه سستی ده کرد پیلان و داویک له گوپیته له راستیه وه نزیک بوو. (میرزاده له به ر خویه وه ده یگوت: له گینه هه موو شتیک بزانیته، به لām نایه و ی قسه بکات و به ئانقه ست پرووداوه که به هه له لیکبه داته وه). هه لبه ته به ئاشکرا دیار بوو که ئەو جووته (به تایبه تی میرزاده "س...") بۆ ئەوه هاتبوونه دیدنه ی ئەو تا زانیاریه کیان ده ست بکه ویت. ئەمه ش خۆی له خۆیدا نیشانه ی ئەوه یه که پیلان وایه میرزاده راسته وخۆ ده سستی له ده سیسه و پیلانه که دا هه یه. به م پتودانگه، ئەگه ر مه سه له که وا بیت و ئەوه نده خه ته ر و ترسناک بیت، ئەمه خۆی له خۆیدا نیشانه و به لگه ی ئەوه یه که ئەو "ژنه" ئۆینیکی له بن سه ردایه، نیازو ئامانجیکی ترسناکی هه یه، به لām ئەو ئۆینه، ئەو نیاز و ئامانجه چیه؟ چ پرسیاریکه! "به لām چۆن ده کری ژیانو بکریته وه له و ئامانجه؟ به لām که بریاری شتیک دا، هیز نییه پتی لیتیگری، هه ر ده بی بگات به مه به ست و ئامانجی خۆی". میرزاده به ته جرووبه ئەوه ی بۆ ساغ بوو بووه وه. "شیته! شیتی ته واه".

میرزاده، زۆر بیتاقت بوو، خه میکی قوول سه رو دلی گرتبوو، ئەو پۆژه دنیا یه که نهیتی و مه سه له ین ئالۆز به که ره تی به روکی هزرو بیران گرتبوو، هه ر هه مووشیان پتوستان به پوونکرده وه و چاره سه ری به په له بوو.

فیرا لیبدیفا، که لیووتشکای خوشکی به باوه شه وه بوو، هاته لای و ماوه یه کی به قسه ی خۆشه وه له گه لیا برده سه ر. میرزاده به مه توژیک دلی کرایه وه. ئەوسا خوشکه چکوله که ی هات، پاشان کوپه خویتکاره که ی (قوتابی ئاماده یی) لیبدیف، هات و کوتی به پتی راقه و لیکدانه وه ی بابی،

گەمزە

ئەو ھەسارەى ئەفسىنتىنەى كە مكاشەفەى يوحنا دەلىت لە ئاسمانەو، لەلاى سەرچاوەى ئاوان كەوتووئە سەر زەوى، خۆى لە خۆيدا پىششىنى ئەو تۆپى ھىلى ئاسنەى كە ئەمىرۆ بە ئەوروپادا راکىشراو. مىرزادە باوەپى نەدەكرد ئەم راقە و شرۆفەى ھىى لىبىدەف بى، بۆىە لىبىرا لە نىزىكتىن دەرغەتدا، موناقلەشەى ئەمە دەگەل لىبىدەف خۆيدا، بکات.

قىرا لىبىدەف، بۆ مىرزادەى گىرپاىەو كە كىللەر لە دۆنىنەو لە مالى ئەوانە، وەكو مىمەل لە مالى ئەوان دايكوتاو و لەو ناچى بەو زووانە بىروات، چونكە ئىرەى لىخۆش ھاتوو و ھاوشىنى جەنەرال ئىفولگىنى لە گىيان خۆشە و گوتووئەتى بە مەبەستى تەواوكردن و زىادكردن زانىارى و پۆشنىبرىى خۆى لای ئەوان دەمىنئەو.

مىرزادە، پۆژ بە پۆژ پتر ھۆگرى مندالەكانى لىبىدەف دەبوو. كولىا، ئەو پۆژە لە ھىچ شوئىنكەو دەر نەكەوت: لە بەيانى زووئەو بۆ پترسبۆرگ پۆىى بوو. (لىبىدەف-ش لە بەرەبەيانەو بە كارىكى شەخسى دەرچووبوو.) بەلام مىرزادە، بە تاسەو چاوەپى ھاتنى گاڤرىلا ئاردالىونوفىچ بوو كە قەراربوو بە پۆژەو سەرى بدات، بەلام ئىوارەىەكى درەنگ، لەنىوان سەعات شەش بۆ ھەوت، پەيدا بوو. مىرزادە ھەركە چاوى پىكەوت، لە يەكەم نىگاوە ئەوئەى لادروست بوو كە گانیا دەبى ئاگای لە ھەموو پازو نەئىنئەكانى مەسەلەكان ھەبىت، بە تايبەتى كە قسەبەران و دوو زمانانى وەكو قارقاراو مێردەكەى لەبەر دەستدا بوون، بەلام پەيوەندى نىوان مىرزادە و گانیا، پەيوەندىەكى ھەندى تايبەتى بوو. بۆ نمونە مىرزادە، مەسەلەكەى بوردوفسكى بەو سپاردبوو و تكاى لى كرىدبوو ئەو كارەى بۆ ئەنجام بدات، بەلام وىپراى ئەم متمانەىە و زۆر شتى پىشوووترىش، ھەندى بابەت ھەبوون كە خۆ بە خۆ بە بىدەنگى لەسەرى پىكەوتبوون كە خۆيان لە باسكردن نەدەن. مىرزادە ھەندى جار ھەستى دەكرد كە پەنگە گانیا ھەز بکات دۆستايەتتەىكى تۆخيان بکەوئە نىوان و بەوپەپى راشكاوى و بەدەر لە ھەر پارىزى يەكدى بدوئىن و گرىنى دلىان بۆ يەكدى بکەنەو. بۆىە ھەر كە گانیا وەژوور كەوت، مىرزادە يەكسەر ھەستى كرد،

گه مژه

که به باوه‌ری گانیا کاتی ئه‌وه هاتووه دیواری بیده‌نگی نیتوانیان بشکینریت،
(به‌لام گافریلا ئاردالیونوفیچ په‌له‌ی بوو، چونکه خوشکه‌که‌ی له مائی
لیبیدیدا بۆ کاریکی پتویست چاوه‌پوانی ده‌کرد و ده‌بوايه پیکه‌وه یه‌کلایی
بکه‌نه‌وه).

هه‌لبه‌ته گانیا، له‌وه‌دا زۆر هه‌له‌ بوو، که به‌ته‌ما بوو میرزاده، به‌ ده‌مپیژی
پرسیاران دای بگریته‌وه و خۆ به‌ خۆ زۆر شتی بۆ که‌شف بکات و بپه‌رده
ناخی خۆی بۆ هه‌لپیژی و گرتی دلی بۆ بکاته‌وه. ئه‌و خه‌یاڵپلاوه‌ی که‌پوی
هه‌له‌پنا، چونکه به‌ دريژایی ماوه‌ی دیداره‌که، که بیست ده‌قیقه‌ی خایاند،
میرزاده ته‌واو چووبوووه ژیری و ده‌گه‌ل خولیاکانی خۆیدا ده‌ژیا، مات و
خه‌مین له‌ فکران راچووبوو. به‌م جۆره، پرسیاره‌ چاوه‌پوانکراوه‌کان، یان
ئه‌و پرسیاره‌ سه‌ره‌کییه‌ی که گانیا چاوه‌پوانی بووه، نه‌کران. ئیدی گانیاش
هه‌ستی کرد باشت‌ر وایه بیده‌نگی لی بکات و له‌سه‌ری نه‌پوات. راسته‌ به
دریژایی بیست ده‌قیقه‌که ده‌می لیک نه‌نا، قسه‌ی ده‌کرد، نوکته‌ی ده‌گوت،
پیده‌که‌نی، به‌لام خۆی له‌ بابته‌ سه‌ره‌کیه‌که ده‌بواردو نه‌ده‌چوو به‌لایا.

یه‌کێک له‌و شتانه‌ی گنپایه‌وه ئه‌وه بوو که ناستاسیا فیلیپوونا چوار پۆژه
هاتووته پاقلوفسک و بووه به‌ مایه‌ی سه‌رنجی خه‌لکی. گوتی ده‌گه‌ل داریا
ئه‌لکسیفنادا، له‌ خانوویه‌کی بچکۆله‌ی خوشدا له‌ شه‌قامی ماترۆسکیدا
ده‌ژی، به‌لام گالیسکه‌که‌ی په‌نگه‌ جوانترین گالیسکه‌ بیته‌ له‌ پاقلوفسک دا.
هه‌ر له‌ ئیستاه‌ کۆمه‌لیک هه‌واداری گه‌نج و پیر له‌ ده‌وری خه‌پوونه‌ته‌وه،
ژماره‌یه‌ک ئه‌سپسوار هه‌ندێ جار به‌گه‌ل گالیسکه‌که‌ی ده‌که‌ون. ئه‌ویش
وه‌کو خووی هه‌میشه‌ی له‌ هه‌لبژاردنی دۆست و ئاشنایانی خۆیدا یه‌جگار
سه‌ختگیره، ته‌نیا دۆستایه‌تی که‌سانی هه‌لبژاردی قه‌بووله‌، به‌لام وێرای
ئه‌مه‌ش هه‌وادارانیکێ زۆری په‌یدا کردبوو، که ئاماده‌ بوون له‌ کاتی
پتویستدا ئه‌وپه‌ری داکۆکی لی بکه‌ن. به‌ هۆی ئه‌وه‌وه کابرایه‌کی جووتیاری
پاقلوفسک، له‌ ده‌زگیرانه‌که‌ی جیا بووبوووه، جه‌نه‌رائیکی پیریش، چیوای
نه‌مابوو له‌سه‌ر ئه‌و، کۆپه‌که‌ی خۆی به‌ نه‌عه‌لت بکات. که به‌ گالیسکه‌که‌ی
بۆ گه‌پان ده‌ر ده‌چیت، زۆر جار کیژۆله‌یه‌کی یه‌جگار خشکوک و زێبای

گه مژه

ته من شازده سال، که دووره خزمیکی داريا ئەلکسیفنايه، ده گهل خۆيدا ده بات. ئەم کيژە گۆرانبيژيکی دهنگخۆشه، شهوانه خه لکی گه رهک، به خۆشی دهنگی ئەوه وه ده چنه مالىيان و له وئ خپرده بنه وه. ناستاسيا فيليپوفناش زۆر به خۆی راده گات، بايه خ به جلوبه رگی خۆی ده دات.

جله کانی سادەن، به لام يه جگار پي زهوق و سهليفه، ئیدی هه موو خانمان به غیلی (سهليفه، جوانی و گالیسکه کهی) پیده بهن. گانیا له زمانی ده رچوو و گوئی: ئەو فه رته نه يه ی دوينيش، پيشه وه خته نه خشه پيژي کرابوو، نابي له سه ر ئەو حيساب بکريت، پيويسته تاوانبار بدوزريته وه، ده نا خه لکی نه هه قی ده رهق ده کهن و لني دهخوين، ده بينی به و زووانه ده بی به داستان و ده که ويته سه ر زاران.

گانیا، چاوه روانی ئەوه ی ده کرد که ميرزاده ليی بپرسيت چۆن ده زانی فه رته نه که ی دويني، پيشه وه خته زه مينه سازيی بو کراوه، بوچی قه ناعه تی وايه که خه لکی به و زووانه له ناستاسيا ده که ونه خویندن، به لام ميرزاده خۆی له و دوو خاله نه کرده خاوهن و هيج پرسياریکی له باره يانه وه نه کرد.

گانیا دواي ئەوه، به بي ئەوه ی ميرزاده هيج پرسياریکی لي کردبیت، به خوايشتی خۆی، به دوورودريژي که وته باسی يه قگینی بافلوفيچ. ئەم کاره ی گانیا سه ير بوو، به تايبه تی که بي هيج پيشه کييه ک، خو به خو ئەو باسه ی کردبووه وه. له يه کيک له قسه کانیا گوتبوی که به قه ناعه تی ئەو يه قگینی بافلوفيچ له وه پيش هه رگيز ناستاسيا فيليپوفناي نه ناسيوه و قه ت پۆژي له پۆژان په يوه نديی له گه ليا نه بووه، ته نانه ت په يوه نديی ئيستاشيان له سنووری سلاو تي نه په ريوه.

سئ چوار پۆژيک له مه پيش، له پياسه يه کدا، سووکه ته عاروفيکیان پيکراوه و ته واو. باوه ر ناکه م چ به ته نيا و چ له گه ل خه لکيدا بو تاقه جاريکيش چوويته مالی ناستاسيا.

به لام مه سه له ی سفته و کومپياله کان، له گينه راست بي (گانیا له مه دنيا بوو). دروسته يه قگینی بافلوفيچ ده له مه نديکی گه وره يه، به لام "کاروباری به ريوه برديی مولکه کانی، بيشه روبه ره ...."

گەمژە

گانیا لەپەر لەم شوێنە هەستیارەدا باسەکەی بڕی. دەربارەوی پەفتارەکەی دوێشەوی ناستاسیا فیلیپوڤناش، جگە لەو ئاماژەیەکی که لە هەوڵەوه بۆ ئەو پەفتارەوی کردبوو، هیچی تری نەگوت و لەسەری نەپۆشت.

ئەنجام قارڤارا ئاردالیونوڤنا هات بەدوای گانیادا. تەنیا یەک دوو دەقیقەیک لای میرزادە گیر بوو، لەو ماوە کورتەدا (بە بێ ئەوەی میرزادە پرسبۆری هیچی لێ بکات) توانی ئەوەی بۆ بگێڕیتەوه که یەڤگینی پاقلوفیچ ئەمەرق چوووە بۆ پترسبۆرگ و لەگینە ئەمشەو و سبەیش لەوێندەر بەریتەسەر. مێردەکەشی، واتە ئیفان پتروفیچ پتیتسن-ش، حالی حازر لە پترسبۆرگە و پێدەچێ بەکاری یەڤگینی پاقلوفیچ، که پتویستی بە کۆمەک بوو، بۆ ئەوێندەر چووین. دیارە شتێک لەئارادایە. لە کاتی پۆشتناو بەسەر پتۆه ئەوەشی گوت که لیزاڤیتا پروکوڤیڤنا، ئەمەرق بیتاقەتە، لە دەورووبەرەکەی بێزارە. ئاڤلاش (ئەمەیان سەیرە) دەگەڵ هەموو ئەندامانی مالباتەکهیاندا بە شەڕ هاتوو، نەک هەر دەگەڵ داک و بابیدا، بەلکو دەگەڵ هەر دوو خوشکەکهشیان ئەم کارە" هەرگیز کاریکی باش نییە. "قارڤارا هەرکە بە کورتی ئەو هەوالانەیی گێڕایەوه (که بەلای میرزادەوه و بۆ ئەو، هەوالی زۆر گرینگ و هەستیار بوون) دەگەڵ براکهیدا پۆشت. گانیا، بە تاقە وشەیهکیش باسی مەسەلەی (کۆپەکەیی پاقلیشچوف)ی نەکرد، ئیدی یان لە تەوازوعی خۆی بوو یان بۆ "مدارای هەستی میرزادە" بوو. وێرایی ئەمەش میرزادە، جاریکی دی سوپاسی کرد، که ئەو کارەیی بۆ کردوو و زەحمەتی کێشاوه و سەرکەوتووێ مەسەلەکەیی بۆ یەکلایی کردەوه.

میرزادە، که ئەوان پۆشتن و بە تەنیا مایەوه، زۆر خوشحال بوو، لە بانیزەکهوه دابەزی و بەجادهکەدا بۆ باخچهکە پەڕییەوه. دەیویست بیربکاتەوه، شتێک هەبوو دەبوا بپاری لێ بدات، بەلام ئەم بپارانە لەو بپارانە نەبوون که پیاو بیریان لێ بکاتەوه، بەلکو لەوانە بوون، یەکسەری و بێ بیرکردنەوهی پێشوخەتە بپاری لێ بدەیت. لەپەر ئارەزوویەکی ترسناک هات بە دڵ و دەروونیا که هەموو شتێک بەدەقی خۆیهوه بەجێ بێڵی و بێ ئەوەی خوا حافیزی لە هیچ کەسێک بکات، سەری خۆی

گه مڙه

هه لگريت و بپرواته وه بؤ ئه و شوينته ليوه هاتبوو، بؤ ئه و شوينه دووره دهست و تهريکه ليوه هاتبوو. دهرسا ئه گهر چهند پوژيکي ديکه له پاڤلوفسک بمينى، به جوړيک له م کيشه و گرفتانه وه دهئالى که دهرچوونى نه بيت، به لام دواى بيرکردنه و هيه کي ده دهقيقه يي، گه يشته ئه و قه ناعه ته ي که هه لاتن مه حاله، بگره ترستو کيشه، چونکه پووبه پرووى کومه ليک کيشه يه که له سهريتي چاره سهر يان بکات، يان به لاي که مه وه هه موو هه وليکي خوى بؤ چاره سهر يان بخاته گهر. دواى پياسه يه کي چاره که سه عاتى، ميرزاده به و باره دهر وونيه په شيوه وه بؤ مال گه راپه وه. له و ساته دا هه ستى کرد که کابرايه کي به جگار نه گبت و کلؤله.

ليبيدیف هيشتا نه گه راپووه وه. بؤيه کيللهر، ده مه و ئينواره خوى گه يانده لاي ميرزاده، کيللهر سهرخوش نه بوو، به لام له حاله تيکي دهر وونى وه هادا بوو، که ئاماده بوو گريى دلى خوى بؤ ميرزاده بکاته وه. بؤيه هه رکه وه ژوورکه وت خيرا گوتى هاتووه تا سهر به ووردى ژيانى خوى به دوورودريژى و به راشکاوى بؤ ميرزاده بگيرپته وه و هه ر به و نياز هه ل په پاڤلوفسک ماوه ته وه. ميرزاده پزگار بوونى نه بوو، چونکه ئه گهر دهريشى کردبا، يارؤ هه ر نه ده پويشت. کيللهر خوى بؤ حيكايه تيکي دوورودريژ ئاماده کردبوو، به لام دواى چهند رسته يه کي پچر پچر و بيشه روبه ر هاته سه ر کوتايى به سه ره اته که ي و دانى به وه دا نا "به راده يه ک به ها ئه خلاقيه کاني ژير پيناوه" که (هه لبه ته به هؤى بيپاوه پى به خوا) ته نانه ت په ناي بردووه ته به ر دزييش. گوتى:

- ده توانيت ته سه وري شتى وابكه يت؟

ميرزاده گوتى:

- گوى بگره کيللهر، ئه گهر من له جياتيى تو بام، مه گهر زور زهروورى با، ده نا دانم به مه دا نه ده نا. له وه ده چيت، به ئانقه ست بوختان بؤ خوت بکه ي....

- من ئه م قسه يه ته نيا لاي تو ده که م، هه ر تو و به س، ئه ويش به و مه به سته ي خوم چاک بکه م. ئه مه لاي که سى دى باس ناکه م، ئه م سه ره

گه مزه

له گهل خوما ده بهمه گوره وه، به لام ميرزاده خوزگه ده ترانې پاره په یدا کردن له م سهردهم و پوژگارهدا چهند قورسه! پيم نالتي پاره له کوې په یدا بکه م؟ ببوره که نه و پرسياره له تو ده که م! نه و پرسياره له هر که سيک ده که یت، هر يه که وه لامت کوې لیده بیت: "زيرو نه لاس بخه بارمته وه، ههنگي ده تواني بره پاره يه که وهر بگريت". ئي ئاخر من زيرو نه لاسم له کوې بوو! باوهر ده که ي؟ نه انجام، سه برم سوا و گوتم: "باشه زومرود به ره هن وهر ده گرن؟" يارو گوته: "به لي، زومروديش ده بیت". نه وسا کلاوه که م کرده سهرم و به ده م دهرچوونه وه گوتم: "زور چاکه. خوا بتانبري، مالتان ئاوا نه بي، ناکه س به چانه!". به سهری خوم! ريک وام گوت.

- باشه زومرودت هه بوو؟

- من و زومرود؟ شاه ميرزاده، تو هيشتا ته سه ور يکی ساده و بيگه ردي ديها تيانه ت له مهر ژيان هه يه!

به هه حال قسه کاني کيلهر، زياتر ميرزاده يان خه جالته کرد تا به زه يی و سوزي بيدار بکه نه وه. بيرو که يه که، بروسکه ئاسا له ميشکيدا بلاچه ي دا. له دلي خويدا گوته: "باشه ناکريت له ريگه ي که سيکی ده سترپوه، کار يک بو نه م کابرايه بکري؟" به لام ههرچی سهری ديناو سهری ده برد له بهر کومه ليک هو خوی به گونجاو نه ده زانی بو نه و کاره، نه که له بهر ته وازوع، به لکو له بهر نه وه ي بوو که به شيوازيکی تايبه تي مامه له ي له گهل کاروباره کانددا ده کرد. به ره به ره به ده م گفتوگو وه گهرم بوون و نياز يان نه بوو و زوو ليکدي جيا بينه وه. کيلهر به ده م قسانه وه که و ته ئيعتراف کردن، ئيعترافي به کارو کرده وه ي وها ده کرد که پياو ته سه وری نه ده کرد که س ئيعتراف به و جوړه کارانه بکات، که س نه و جوړه کارانه له قاو بدات. له گهل هر دانپيدانان و ئيعترافينکدا، له کانگای دلوه سويندي ده خوارد که له په شيمانيا "فرميسک له چاواني ده رژی، ويرا ي نه وه ش، که باسی کاره قورپه کانی خوی ده کرد، وات هه ست ده کرد به جوړه شانازيه که وه ده يان گيرپته وه، که چی هه ندی جار هينده کوميدبيانه ده ي گيرپانه وه که سهر به قورپي دينا يه پيکه نين... ئيدي خوی و ميرزاده، شيتانه که و ته پيکه نين.

گەمزە

میرزادە، ئەنجام گوتی:

- تۆ متمانەییەکی منداڵانەت بە خۆت ھەیە، لە پادە بەدەر پاشکاو و راستگۆیت، ئەمە سوخەتییکی زۆر گەورەییە، دەزانی ئەم سیفەتەوا لە پیاو دەکات لە زۆر ھەلە و عەیب و عارت خۆش بێ و چاوپۆشیت لێ بکات؟ کیللەر، کە قسەکانی میرزادە زۆر کاریان تێ کردبوو و دڵی ناسک بووبوووە، بەرسقی دایەو:

- میرزادە، من لە ناخا کەسێکی پاک و جوامێرم، تەنیا بە تەبیەت وام، جا ئەمە بەچ دەچێ، فایدەی چییە، مەرج کردووەیە. ئەمە لە واقیعدا نایەتە دی، ھەر خەیاڵە. نازانم بۆ وایە؟ لەمە تیناگەم.

- گۆی مەدەییە. رەشبین مەبە. ھەنوکی دەتوانین بە دڵنیاوییەو بلیین کە تۆ گرێی دلی خۆت بۆ من کردووە. من یەک لە باری خۆم باوەر ناکەم ھیچ شتیک ماییت، بۆ منت کەشف نەکردبێ. وا نییە؟ کیللەر، بە زمانیکی لاقە ئامیزەو ھاواری کرد:

- ھیچ شتیک نەماییت؟ ئا، میرزادەگیان! بیرکردنەوێ تۆ دەربارەی تەبەع و تەبیەتی ئادەمیزاد، زۆر سویسرییانەییە!

میرزادە، ھایم و حەیران، بەجۆرە شەرمیکەو گوتی:

- مەبەستت ئەوێ جگە لەو شتانەیی گوتت، ھینشتا ھیی دیکەش ماون؟ باشە کیللەر، تۆ بۆچی ھاتی بۆ لای من، بە چ ئومیدی ئەم شتانەت بۆ من گێرانیو؟ چاوەروانی چیت لە من دەکرد؟

- چاوەروانی چیم لێ دەکردیت؟ بۆچی ھاتم بۆ لای تۆ؟ یەکەم پاکێ و سادەیی و راستگویی و پاشکاوی تۆ ئەفسوونی خۆی ھەیە و گفتوگۆ دانیشتن لەگەڵ تۆدا، خۆی لە خۆیدا مایەیی لەزەت و خوشحالیە. بەلای کەمەو دەزانم ئەو پیاوێ کە لە ھەنبەرم دانیشتوو، پیاویکی چاک و سەرپاست و دروستکار و بێ شێلەوپیڵە، دووھم... دووھم... کیللەر، قسەکەیی تەواو نەکرد.

میرزادە، بە پاشکاوییەکی شەرمناوە و بە جیدی گوتی:

- یان ھاتوویت داوای قەرزم لێکەیی؟

گەمژە

كىللەر، راچلەكى. سەرسام و حەپەساو، راستەوخو چاوى بېيىە دور
 چاوانى مىرزادە، مستىكى توندى بە مېزەكەدا كېشا و گوتى:
 - بە راستى مىرزادە تو بنىادەم كې دەكەيت! تو ئەوئەندە پاك و سادە و
 ساويلكەى كە سەردەمى زېرېنىش شتى واى بە خۆو نەدیتووه! لە لایەكى
 دىكەو پىك بىرى بەرانبەرەكەت دەخوینیتەو، بە زەبرى بە سىرەتى خۆت
 لە وارى دەروونناسیدا، دەچیتە ناخى ناخى مروڤەو، وەكو تىر بنىادەم
 دەبېت و دەچیتە ناخى ناخىو. بمبوره مىرزادە كە ئەو دەلیم. ئەمە
 شتىكە راڤە و شروڤەى زور هەلدەگریت... بە راستى من حەپەسام. زمانم
 چووە كلیلە! دروستە من بەو نیازە بووم كە لە دوا ئەنجامدا داواى قەرزت
 لىكەم، بەلام تو بە شىوہەك پرسىارەكەت لى كردم، وەكو ئەوہى هیچ
 عەببەك لەم كارەدا نەبىنى و ماىەى هیچ لۆمەيەك نەبیت، كارىكى زور
 ئاساىى بېت...

- بەلى، بەلاى توو زور ئاساىیە.

- باشە تو بەمە ناپرەحەت ناییت؟

- نا، بوچی ناپرەحەت بېم؟

- دەيسا گوئ بگرە مىرزادە: من لە دوئ شەوہو لە (پاڤلوفسك)م،
 يەكەم لەبەر خاترى خۆشەويستى تايبەتيم بو ئوسقوفى فەرەنسى
 بوردالۆ* (لېيڊيف تا سەعات سىئى بەرەبەيان هەر پىكى تى كردووه).
 دووہم لەبەر مەبەستە تايبەتيەكەى خۆم (بە چل بار خاچ درۆت لەگەل
 ناكەم) چونكە دەمويست بە راشكاوى، بېپەردە، باسى وەزە و حالى خۆمت
 بو بكەم، بەو نیازەى كەمىك پاك بېمەو و لە پرووى ئەخلاقيەو بېمەو
 تايم. بەو نیازو خەيالانەو، نزىكى سەعات چوار، چاو بە گريان چوومە ناو
 جىگای خەوہو. باوہر بە قسەى پياوى دلپاك و ئابرومەند دەكەى؟ پىك
 لەو كاتەدا كە بەدەم فرمىسك رشتن و ھەنسك ھەلدانەو (ھىشتاش جوان
 لە بىرمە كە زور گريام) چوومە ناو جىگاوه، بىروكەيەكى سەيرم بو ھات و
 لە دلى خۆدا گوتم: "چۆنە، لە دواى ئىعتراڤكردنەكەم داواى قەرزی لى
 بكەم؟". ئەو بوو دان پىدانانەكانى خۆم، وەكو قاپىكى چكۆلەى خواردن

گه مژه

پازاندهوه و به هاراتی ږوندک و فرمیسم پټوه کرد، به لکو ئه مه خواجه دلت
نهرم بکه م و په حمهت بتلیسته وه و سه د و په نجا ږوبلکم به قهرز بدهیتی.
تو ئه مه به خوږیتی و بده لیه یی نازانی؟

- باوه پناکه م ئه مه په یوه ندی به خوږیتی و بده لیه یه وه هه بیت، هیچ
خوږیتیه کی تیا نییه، ئیدی شته که ږیکه و ته، لیږده دا دوو بابه ت په کیان
گرتووه ته وه، دوو بیروکه له هزوو زهیتدا په کانگیر بوون. ئه مه شتیکی
باوه، من په ک له باری خوم شتی وام زور دیتووه و به سر خوم هاتووه.
پیم وایه شتیکی باش نییه. ده زانی کیلله ر من له و ږووه وه، له سره ئه و شته
گله بیم له خوم زوره؟ ئه وه یی تو هه نوکه دهر باره یی خوت باسکرد ده تگوت
باسی من ده کی.

میرزاده، که دیار بوو، ئه م مه سه لیه یی به هه ندگرتبوو، به جدی له سهری
پوښت:

- ته نانه ت هه ندی جار وا زه ن ده به م که هه موو خه لکی هه ر وان، یانی
به و بیانوه وه خوم ده په پښمه وه و پاكانه بڼ خوم ده که م، چونکه
ږووبه ږووبونه وه یی ئه م هزرینه دوو فاقیه په جگار قورس و دژواره. من
ئهم قسه یه له خوږاناکه م، زاده یی ئه زمونی خومه. مه گه ر هه ر خوا به
خوی بزانت که ئه م هزرینه دوو فاقیه چو ن له زهینی به شهر دا په یدا
ده بیت، له کوپوه سر هه لده دا! که چی وا تو به خوږیتی و بده لیه یی له
قه لیه می ده ده یی! به م پښودانگه ده بی به خوما بچمه وه و سل له م دیار ده یه
بکه مه وه! به هه ر حال هه لسه نگانن و داوهری دهر باره یی تو کاری من نییه،
به لام به هیچ جوړی پیموانیه که بشیت ئه مه ناو بنریت خوږیتی یان
بده لیه یی. تو ده لیتی چی؟ تو به نیاز بووی به بیانوی فرمیسمه کانه ته وه پاره
له من بکیشیه وه، به لام ویرای ئه وه ش به خوت سویندت خوارد که
ئیعترافه که ت، به مه به ستیکی شهر یف بووه و له هه ر نیازو به رژه وه ندیه که
به دور بووه، به لام سه باره ت به پاره که، بڼ خواردنه وه و مه ینوشیت
ده وی، وا نییه؟ دیاره ئه مه دوا یی ئه و ئیعترافه یی که تو کردت، ده کاته
خوږیتی و بیته خلاق، به لام کی ده توانی له ږو په کسهری مه ینوشی

گه مژه

تهرک بکات؟ شتی وا مه حاله. ئه دی ته گبیر؟ باشتترین شت ئه وهیه پیاو له م
حاله تانه دا ویزدانی خوی بکات به داوه. وانیه؟

میرزاده به وپه پری سه رسامی و کونجکاوی، چاوی برپیووه کیلله، دیار
بوو که مه سه له ی دوو فاقیی بیر و هزرین، له میژبوو، مژوولی کردبوو.
کیلله هاواری کرد:

- من تیتاگه م، تویه ک که خاوه نی ئه م قسانه بیت، به چ هه قی خه لکی
به گیلان له قه له م داویت.

میرزاده، که میک سوور هه لگه را.

- بوردا لوی واعیزش مدارای که سی نه ده کرد، خاترا نه ی له مه زه با نه بوو.
که چی تو داوه رییه کی مرقانیت ده ره ق به من کرد. جا من بو ئه وه ی
سزای خۆم بده م، بو ئه وه ی بیسه لمیتیم چه ند په ندو عبیره تم وه رگرتووه،
ده سه به رداری سه دو په نجا پۆبله که ده بم و ته نیا به بیست و پینج پۆبل
قاییل ده بم. ئه وه نده به سه. به لای که مه وه به شی دوو هه فته م ده کات. یانی
تا پا زده پۆژی دی داوای پارته لی نا که م. به نیاز بووم ئاگاشکا ده عوه ت
بکه م، به لام شایسته ی شتی وانیه. ئاه میرزاده ی ئازیز! خوا ده ست به
بالتوه بگریت!

له م کاته دا، لیبدیف که تازه له پترسبۆرگ گه را بووه وه، خوی به ژوورا
کرد، که ئه سه که ناسه بیست و پینج پۆبله که ی به ده ستی کیلله ره وه بی نی،
بروی ویکه پینه وه و چاره ی دا به یه کا. کیلله ر که پارهی خوی وه ر
گرتبوو، خوا خوای بوو ساتی زووتر بپروات، بۆیه دوا ی توزیک لیتی داو
پۆیشت. لیبدیف به کسه ر که وته غه ییبه ت و زه مکردنی.
میرزاده له کوتایید گوتی:

- به راستی تو غه دری لی ده که ی، چونکه به راستی ژیتوان بووه ته وه و
تۆبه ی کردووه.

- ئاخو ئه م تۆبه یه به چی ده چیت، فایده ی چیه؟ ریک وه کو په شیمانی و
تۆبه که ی دوینینی منه که ده مگوت: من خویریم، بو ده له م! هه ر قسه ی
پووته، وه ک ده لێن ده مه چیت لیکه مه!

گەمزە

- يانی چی؟ تەنیا قسە بوو؟ من وام دەزانی...
 - بەلێ، گوێ بگرە با من راستیت پێیڵیم. من ئەمە تەنیا بە تۆ دەلێم، چونکە تۆ بیرى مرۆف دەخوینیتەو، دەچیپە ناخی مرۆفەو: قسە و کردار، درۆ و راستی، ھەر ھەمووی لە منا، لەلای من تیکەلاو بوون، بە راستی تیکەلاو بوون. پەشیمانی و توبەى من لە حەقیقەت و کردارما دیارن، باوەڕم پێ بکە، چۆنت پێدەلێم وایە، ئامادەم سویندت بۆ بخۆم، بەلام مەسەلەى راستی و درۆ، لەو بیروکە دۆزەخىو (کە ھەمیشە لەخەيال و لەبیرمە) ھاتوو کە حەز دەکەم خەلکی فریو بدەم، تەنانت چەکی فرمیسکیش بەکار بینم! بە شەرەفم چۆنت پێدەلێم وایە! من ئەم قسەىە لای ھیچ کەسێکی دی ناکەم، چونکە یان گالتەم پێ دەکەن، یان دەمبوغزین! بەلام تۆ میرزادە، داوەرێیەکی مرۆفانی دەکەیت.
 میرزادە گوتی:

- سەیرە! یارۆش، ئیستا دەقاودەق ھەمان شتی پێگوتم. لەو دەچیت ھەر دووکتان زۆری پتوھ بنەن! تیناگەم، بەلام یارۆ لە تۆ راستگوترە. تۆ درۆت کردوو بە پیشەى خۆت. دەى! پرووینی و پیاپازى بەسە لیبیدیف! خۆت لە بەرچاوم فەقیر مەکە، دەستیش مەخە سەر دلت. شتیکت ھەىە پێمى بلێی؟ تۆ بەخۆپایى بۆ ئێرە نەھاتوویت، ھەلبەتە مەبەستێکت ھەىە...
 لیبیدیف، وەکو کە و چوو.
 میرزادە گوتی:

- من لە بەیانێیەو تەنیا ھەنووکە چاوەڕوانت بووم تا پرسیارێکت لى بکەم. حەز دەکەم بە یەک وشە و بۆ تاقە جارێک لە ژياندا بە بێپەردە راستیم پێ بلێی: تۆ دەست لە پرووداوى دویشەوى گالیسکەدە ھەبوو یان نا؟
 لیبیدیف، ھەمدیس کەوتە خۆبادان و جوولەجوول، دەستی بە پێکەنین کرد، دەستەکانی ھەلگۆفتن، ئەنجام کەوتە پڑمین، تا کاتەکە بەسەر بەریت و ھیچ قسەىەک نەکات.

- من دەزانم تۆ دەستت لەم مەسەلەىەدا ھەىە.
 - باوەڕبکە، تەنیا بە شیوہىەکی ناراستەوخۆ دەستم تیاى ھەبوو!

گه مزه

دهوری من له مهسه له کهدا ته نیا نه وه بوو به که سیک بلیم، کومه لیک له مالی مندا خرپوونه ته وه که فلان و فلانیان له که لدايه...

میرزاده، به وپه پری بیټو قره یی گوتی:

- من ده زانم تو کوږه که ی خوت بو ئه ویندهر نار دبوو. به خوی، چند سه عاتی له مه پیش، بوی گیرامه وه. باشه ئه م هموو پیلان و داوه له پای چی؟

لیبیدیف، به نیشانه ی نکولی کردن، که و ته ده ست بادان و گوتی:

- نا، په یوه ندی به منه وه نییه، منی تیا نیم. خه لکانی دی ناچار یان کردم، به لئ خه لکانی دی. ئه م پیلانه ئوینی خه لکانی دی بوو، باشتر وایه له جیاتی پیلان ناو بنریت هه وه سبازی، رابواردن!

- ئاخر مهسه له که چییه؟ تو زاتی خوا ئه گهر راستیم پی نه لئی! ماقووله نه زانیت که ئه م مهسه له یه راسته وخو ریشی من ده گریته وه؟ نازانی که ده یانه وی ناوی یه فگینی پاقلو فیچ بزینن؟

لیبیدیف، که هیشتا هر قنگه قنگی بوو، هاواری کرد:

- میرزاده گیان، میرزاده ی مه زن! ئاخر تو ریم ناده ییت راستی مهسه له که ت بو بگيرمه وه. چندین جار ویستم بو تی بگيرمه وه، تو هر نه ت هیشت قسه که م ته واو بکه م...

میرزاده، بیده نگ بوو، له فکران راچوو، پاشان دواي کیشما کیشیکی دهروونی دژوار، به نا ئومیدیه وه گوتی:

- دهی باشه... راستیه که م پی بلئ.

لیبیدیف، به له ز دهستی پی کرد و گوتی:

- ئاگلایا ئیفانو قنا...

به لام میرزاده هاواری کرد:

- نا، نا، باسی ئاگلایا نه که ی...

میرزاده، له داخا، له تورپیدا، په نگه له شهرما بووین، سوور هه لکه را و دريژه ی به قسه کانی دا:

- مه حاله، شتی وا نه بووه و نابئ، قسه ی قوږه! ئه مه هه مووی بوختانی

گه مزه

تو و خه لکانی شیتی وه کو تویه! نه خه له تابي جاريکی دی باسی شتی وا بؤ
من بکهی! جاريکی دی شتی وات لن نه بیستم ها!

کولیا، شهوئ درهنگ، دهو روبه ری سهعات یازده، هاته وه و هه نبانیه ک
هه وال و باسی پترسبؤرگ و پاقلوفسکی پی بوو. به کورتی و په له پهل،
هه وال هکانی شاری (پترسبؤرگ) که (زیاتر ده باره ی هیپولیت و
فهرته نه که ی دویشه و بوو) گنپرایه وه و ئه وسا بله ز دایکیتشا به لای
گنپرانه وه ی هه وال هکانی پاقلوفسکدا. کولیا، سی سهعات بوو له پترسبؤرگ
هاتبووه وه، هر له رتیه، بی ئه وه ی سه ریکی په له ی میرزاده بدات، یه کسه ر
چووبوو بؤ مالی یه پانچین. ده یگوت "له وئ فهرته نه و جه نجالنکی سهیره".
هه لبه ته، هؤی سه ره کیی ئه م هه رایه رووداوی گالیسکه که بوو. هه لبه ته
هه ندئ شتی دیکه ش رووی دابوو که نه میرزاده و نه کولیا، ئاگایان لن
نه بوو. کولیا درتیه ی به قسه که ی دا: "هه لبه ته من نه مده ویست خؤم له
مه سه له که هه لقورتینم و پرسیار بکه م که مه سه له چیه، به لام پیشوازییه کی
زور گه رمیان کردم، پیشوازییه کی له راده به ده ر، گه رمتر له وه ی وینام
ده کرد، به لام میرزاده تاقه وشه یه کیان ده باره ی تو نه گوت. هر ناویشیان
نه هینایت". جا سه یرترین هه وال ئه مه بوو: ئاگلایا، له سه ر گانیا ده گهل
که سوکارو مالبا ته که ی خؤیدا به شه ر هاتبوو. که س، ورده کاری ئه م شه ره ی
نه ده زانی، کولیا ته نیا ئه وه نده ی ده زانی به هؤی گانیا وه یه. به راستی
سهیره، ئه م شه ره قورسه ده بی له سه ر شتیکی گه وره بوو بی. جه نه رال
درهنگانی، به پهستی و بیزاری بؤ مال هاتبووه وه، یه فگینی پاقلوفچیشی
له گهل خؤیدا هتباوو وه. پیشوازییه کی گه رم و گوپ له یه فگینی کرابوو،
یه فگینی زور خولق خوش و به که یف و دهماخ بوو. دووم هه والی گرینگ
ئه مه بوو که لیزاقیتا پروکوفیتنا، به بیدهنگی قارقارا ئاردا لیونوفنای، که
هاتبووه دیده نی کیژه کانی ئه و، گاز کردبوو و به وپه ری ویل و نه زا که ته وه
داوای لن کردبوو که جاريکی دی هه رگیز هاتوچویان نه کات و پوژئ له
پوژان پی نه نی به مالیاندا، کولیا گوتی: "قاریا به خؤی ئه مه ی پیگوتم".
قاریا کاتی له نک خانم یه پانچین هاته ده ری و خوا حافیزی له کیژه کان کرد،

گه مزه

کیزه کان نه يانده زانی چی پووی داوه، نه يانده زانی که ده رگای ئهم ماله بۆ هه تا هه تايه له قاریا داخراو قاریا بۆ هه ميشه و به يه کجاره کی خواحافيزيان لئ ده کات، جیيان دیلێت.

ميرزاده به سه رسامی گوتی:

- خۆ قاریای خوشکت سه عات حه وت لێره بوو.

- ئاخر ده وره به ری سه عات هه شت جوابيان کردبوو. من زۆر به داخه وه م بۆ قاریا و گانیا... راسته هه ميشه خه ریکی پیلانگێری و داوانانه وه ن، ئیدی شتیکه خوویان پتوه گرتووه و بۆيان ته رک ناکرێت. قه ت پوژێ له پوژان نه مزانیوه چيان له ژێر سه ردایه و ناشمه وئ بزانه م، به لام ميرزاده ی ئازیز و دلوقان، دلنیا ت ده کم که گانیا کوړیکی دلپاکه. راسته له زۆر پوه وه عه بیی هه یه و بی که موکوړی نییه، به لام سیفه تی زۆر باشیشی هه ن، من زۆر گله ییم له خۆم هه یه که زووتر وه کو پتو یست نه مناسیوه. تیا ماوم، نازانه م ئاخۆ دوا ی ده رک دانه که ی قاریا ها توچۆی مالی یه پانه چین بکه م یان نا. راسته من هه ر له سه ره تا وه خۆ یبوونی خۆم هه بووه و به ته وا وه تی تیکه لی وان نه بووم، مه ودا یه کم له نیا ون هیشته بووه وه، به لام وێرای ئه وه ش، مه سه له که پتو یستی به بیر کردنه وه هه یه.

ميرزاده گوتی:

- زۆریش بۆ برا که ت مه پارێوه. ئه گه ر کار گه ییته ئهم ئاسته، مانای وایه لیزا فیتا پروکو شفتنا، گا فریلا ئاردا لیونوفیچ به خه ته ر ده زانی ت، یانی گانیا له هه ندێ ئاواتی نزیک بووه ته وه.

کولیا، به سه رسامی پرسیی:

- کام ئاوات؟ مه به ستت چیه؟ یانی ته سه ور ده که ی ت که ئا گلا یا... نا، شتی وا مه حاله!

ميرزاده بیده نگ بوو.

کولیا دوا ی یه ک دوو ده قیقه ها ته قسان و له سه ری پو یشت:

- ميرزاده، تۆ که سیکی یه جگار به گومانی! هه ستم کردووه له م دوا یانه دا له راده به ده ر به دگومان بوو ی ت، وات لیتها تووه با وه پ به هیچ

گەمزە

شتىك ناكەيت، تەنەت بە خەيال، گومان بۇ خۆت دروست دەكەيت...
 نازانم ئاخۇ زاراۋەى "گومان"م لە جىيى خۇيدا بەكار بردوۋە يان نا؟
 - پىندەچى لە جىيى خۇيدا بە كارت بردىي، ھەرچەندە يەك لە بارى خۆم
 دلتيا نيم.

كوليا، لەپىر گوتى:

- نا، زاراۋەى گومان و بەدگومانى پىر بە پىستى مەبەستەكەم نىيە.
 زاراۋەىكە گونجاوترم دۆزىۋەتەۋە، زاراۋەىكە كە دروستتر گوزارشت لە
 مەبەستەكەم دەكات. تۆ بە گومان و بەدگومان نيت، بەلكو غىرەگرى. تۆ
 لەبەر كىژىكى گەنجى لوتبەرزى لەخۇبايى، بەغىلى بە گانيا دەبەى، غىرەى
 لىدەكەى.

كوليا، بەدەم ئەۋ قسانەۋە لە جىيى خۆى راپەرى و ھەستايە سەر پىيان،
 لە قاقاي پىكەنىيىكى ئەۋتۆى دا، دەتگوت لە ەمراتيا پىنەكەنيۋە. كە بىنى
 دەموچاۋى ميرزادە سوور ھەلگەرا، شىلگىرانەتر كەۋتە پىكەنين. زۆرى
 پىخۆش بوو كە پەى بەۋە بردبوو ميرزادە لەبەر خاترى ئاگلایا غىرە لە
 گانيا دەكات، بەلام كە بىنى ميرزادە بە راستى خەمىنە، پىدەنگ بوو. ئەۋجا
 نزىكەى سەعاتىك تا سەعات و نيوپىكان بە قسە و باسى زۆر جىددى برە
 سەر.

* * *

ميرزادە، بۇ سەبەى، بەكارى پىۋىست سەفەرى پىرسبۆرگى كرد، نزىكەى
 سەعات پىنجى دوا نىۋەرۆ، لە رىي گەرانەۋەيدا بۇ پاقلوفسك، بەرىكەۋت
 ئىقان فىدوروفىچى لە وىستگەى قىتاردا بىنى. جەنەرال، توند باسكى گرت،
 ۋەكو ئەۋەى لە شتىك بىرسىت، تەمەشايەكى دەۋرۋبەرى خۆى كرد،
 ھەنگى مىشكىنى دەگەل خۇيدا برە فارگۆنىكى نمرە يەكەۋە. بەۋ جۆرە
 بوون بە ھاۋسەفەر، جەنەرال، تامەزروى ئەۋە بوو كە باسى مەسەلەيەكى
 زۆر گرىنگى لەگەلدا بىكاتەۋە.

ئىقان فىدوروفىچ بە ميرزادەى گوت:

- ميرزادە، دۆستى ئازىز، پىش ھەموو شتىك ئومىدەۋارم گلەيم لى

گه مژه

نه که یت و لیم زویر نه بیت. ئه گهر گله ییه کیشیت هه بئ، هیوادارم له دلی نه گریت و له بیرى بکه یت. دویسن به ته ما بووم بیسه دیدهنیت، به لام نه مده زانی ئه گهر ئه و کاره م کردبا، لیزا قیتا پروکو قیفتنا چ هه لویستیکی ده بیت... حالى حازر ماله که ی من بووه به دۆزه خ، دۆزه خیکه له و گۆره. له تو وایه دیویکی ترسناک و نادیار خوی له و ماله دا حه شار داوه. که م و زور سهر له م مه سه له یه دهر ناکه م، به لام سه باره ت به تو، من پیم وایه له ههر هه موومان که م خه تاو، که م تاوانتریت، ئه گهرچی سه به بکاری گه لیک له م ئالۆزی و په شیویانه یت. رهنگه هه نوکه په یت به وه بر دیت که به شهر دوستی شتیکی زور باشه میرزاده، به لام به سلوکه ت، له سنووری خوی دهر نه چیت. رهنگه خۆت به ئه زموون ئه م راستیه ت بو دهرکه وتبیت و باجه که یت دابئ. من یهک له باری خۆم میهره بانی و دلپاکی و جوامیزی تو م زور به دله و پیز و حورمه تم بو لیزا قیتا پروکو قیفتناى هاوسهرم هه یه، به لام...

جه نه رال، ماوه یه کی زور به و جوړه له سه ری پویشیت، به لام قسه کانی یه جگار پچرپچر و بیسه روبه ر بوون. دیار بوو که له بویه ر و پروداویکی نادیار و نائاسایی، ده ترسا، ترسان و په شیوییه کی له راده به دهر. ئه نجام، جه نه رال، به پروونی و راشکاوییه کی پتروه وه، به میرزاده ی گوت: - من، زه ره یه ک گومانم له تو نییه که ده ست له م مه سه له یه دا هه بئ، به لام تکایه کی دوستانه ت لی ده که م ماوه یه ک خۆت له ها توچوی مالی ئیمه دوور بگره، تا ئه م ره وشه ده گورپی و هیور ده بیته وه. ئه وسا به گهرمی له سه ری پویشیت:

- سه باره ت به یه قگینی پاقلوفیچ، هه رچییه ک وتراوه و ده گوتری ههر هه مووی ئیفتیرا و بوختان و درۆ ده له سه یه، ئیدی هه ولی ناو زپاندنه، پیلانیکى ئاشکرایه، ده یانه وئ به شه پماندا بدن. جا میرزاده، ده مه وئ بپه رده شتیکی گرینگت پیتلیم: تا ئیستا هیچ قسه یه ک له نیوان ئیمه و یه قگینی پاقلوفیچدا نه بووه و نه کراوه. تیده گه ی؟ حالى حازر هیچ به لیتیکمان له نیواندا نییه، به لام له گینه ئه و قسه یه بکریت. رهنگه ئه و قسه یه

گەمزە

بەم زووانە بکریت! ئەمە کاریکی ناشیرینە! تیناگەم بۆچی و بە چ مەبەستیک ئەمە دەکەن؟ ئەمە چ نیازیکی لە پشته؟ سەر لەمە دەرناکەم. ئەم ژنە، ژنیکی سەيرو ئەتوار غەریبە، بەلام من زۆری لێدەترسم، هێندە لینی دەترسم، کە خەوم لێ حەرام بوو! تۆ ئەمەشای ئەو گالیسکە کەشخەیه، ئەو ئەسپە کویتانە... ئەو هەموو کەش و فشه، کە بە فەرەنسی شیکایەتی پێدەلێن! کێ ئەم ئاستە بەرزە ی ژبانی بۆ دابین دەکات؟ ئەم هەموو شتە ی لەکوێ بوو؟ باوەربکە پۆژیک لەم پۆژانەدا بیریکی گوناحامیزم بە مێشکا هات، دەمگوت رەنگە یەفگینی پاقلوفیچ هەموو ئەو شتانە ی بۆ بکات، بەلام ئاشکرایە کە گومانیکی بێ بنجوبناوانە. ئەدی باشە بۆچی دەیهوێ بە شەرمان بدات، ناکۆکیمان بخاتە بەین؟ ئەو لەگەزو مەتەلۆکە کەیه! ئایا دەیهوێ یەفگینی پاقلوفیچ بۆ خۆی مسۆگەر بکات؟ بەلام دووبارە ی دەکەمەو و سویند دەخۆم کە یەفگینی پاقلوفیچ لە بنی نایناسیت و مەسەلە ی سفته و کۆمپالەکان درۆیه و هیچ بنجوبناوانیکی نییه. هەلبەتە ئەو گۆساخی و بێشەرمییە ی کە بەو جۆرە ولەسەر جادەو بە "تۆ" بیدوینێ، خۆی لە خۆیدا پیلانیکی ئانقەستە و هیچی تر! بۆیه لەسەرمانە کە ئەو پیلانە پوچەل بکەینهو و لە جاران پتر ریزو حورمەتی یەفگینی پاقلوفیچ بگرین. هەمان شتم بە هاوسەرە کە شتم گوتوو. جائیستا گەرەکمە بۆچوونیکی زۆر نهینێ بۆ تۆ بدرکینم: من باوەری تەواوم بەوێه کە دەیهوێ تۆلە ی رابردو لە من بکاتەو، هەرچەندە قەت پۆژی لە پۆژان هەلەم دەربارە ی نەکردوو و خراپەم بۆی نەبوو. کە بیر لە رابردو دەکەمەو لە شەرمە زاریدا سوور دەبمەو. ئەو، لە کاتی کە دڵم خۆشبوو کە بۆ هەتا هەتا یه پۆیشت و لە کۆلم بوو، کەچی دووبارە سەروسە کوتی پەیدا بوو. پێم نالێ ئەم پوگۆژینە کەوتە چ گۆرپیکەو؟ خۆ من وام دەزانی دەمیکە بوو بە خانم پوگۆژین، واتە شووی بە پوگۆژین کردوو.

بە کورتی، جەنەرال کە زۆر پەشیوو پەریشان بوو، بە درێژایی ئەو سەفەرە یەک سەعاتییە، لێکدا لێکدا هەر قسە ی دەکرد، پرسایاری دەکرد و

هەر خۆیشی وه لامي ده دايه وه، دهستی میرزادهی دهگوشی و دانیای دهکرده وه که کهترین گومانی له و نه. ئەم خالە به لای میرزاده وه، گرینگ بوو. جەنەرال، له کوتایی قسه کانی هاته سەر باسی مامی یه فگینی پاقلوفیچ، که سەرۆکی یه کیک له فهرمانگه کانی پترسبۆرگ بوو، گوتی: "پیاویکه له ته مەنی ههفتا سالیڤا، پایه و پیکه یه کی گهره ی هه یه، پیاویکی دنیایی و ئەهلی رابواردن و میزو خواردنه وه یه. به کورتیه که ی باش به خۆی راده گات و پیره میزیکێ زۆر دلته ره... ها، ها! وه سفی ناستاسیا فیلیپوفنای بیستبوو و ماوه یه که له دووی ده بیت. دوتین چومه سهردانی، لی نه مبینی، چونکه نه خوش بوو، پیشوازیی که سی نه ده کرد، به لام دهوله مهنده، دهوله مهنديکی حیلە. پیاویکی دهستپۆ و قسه پۆیه... خوا ته مهندریژ و راهه ستاوی بکات! به لام هه موو سهرهوت و سامانه که ی بۆ یه فگینی پاقلوفیچ ده میتیته وه، جگه له و هیچ میراتگریکی دیکه ی نییه... به لی... به لام ویرای ئەوهش من هەر دهترسم و نازانم له چی دهترسم... شتیکی شووم و به دوم، شه مشه مه کویره ئاسا، به سەر سه رمانه وه ده سوورپیته وه. دلم زۆر دهترسیت و نارپه حه تم.

بۆ رۆژی سێیه م، سه ره نجام خانه واده ی یه پانچین و میرزاده به فهرمی ناشت بوونه وه...

په راوین:

* - "له بهر خۆشه و یستی تایبه تیم بۆ ئوسقوفی فهره نسی بوردالۆ...": بۆردالۆ، واعیزیکێ فهره نسی یه سوعی بوو (۱۶۳۲-۱۷۰۴) خاوه نی کۆمه لیک خوتبه ی به ناوبانگه خه لکی دلبندی به لاغهت و فه ساحه تی زمان و به هیزی به لگه کانی بوون. جا لیژدها لیبدیف که حه زی له باسکردنی بابه تین چاوه پوان نه کراو بوو، یان به راستی مه به سستی بوردالۆ بووه، یان له وه یه کیلله ر ویستییتی له پیکه ی گه مه ی زمانه وانیه وه ئاماژه بۆ مه ی "بوردو" به ناوبانگی فهره نسی بکات یان ئاماژه بیت بۆ وشه ی پوو سی "بوردا" که کۆکتیلیکی شه رابی ئەلکولیه، به لام به کارهینانی نازناوی ئوسقوف بۆ واعیزه به ناوبانگه که ی فهره نسا، خه یالی روو.

فەسلە دوازدهەم

سەعات ھەوتی ئینوارە بوو، میرزادە خۆی ئامادە دەکرد بچیت لە باخچەدا پیاسەیک بکات، لەناکاودا لیزاقتا پروکوڤیڤنا، بە تاڤی تەنیا خۆی بە بانیزەکەیی ئەودا کرد و پرووی تی کرد و گوتی:

- یەکەم وا تینەگەیت کە من بۆ عوزرخوایی ھاتووم، چونکە ئەو ھەوجیتییه! چونکە ھەرچی ھەلە و تاوانیک پرووی داو، ھەموو لە سۆنگەیی تۆو ھو!

میرزادە، ھیچی نەگوت.

- خەتای تۆ بوو یان نا؟

- ھەر بەقەد تۆ خەتابارم، نە زیاتر و نە کەمتر. ھەرچەندە کەسمان بەئانقەست خەتاما نەکردوو، نە تۆ و نە من، پێرئ خۆم بە کەمتەرخەم و خەتابار دەزانی، بەلام ھەنوکی، دواي بیرکردنەو ھەیکە زۆر گەشتوومەتە قەناعت کە ھیچ خەتا و کەمتەرخەمیەکم نەبوو.

- ئاھ... یانی وا بیر دەکەیتەو! زۆر چاکە، دانیشە و گوی بگرە بزانی چ دەلێم، چونکە نیازم نیە بە پێو ھوستم.

ھەر دووکیان دانیشتن.

- دووھم، پێویست ناکات بە تاڤە وشەیکیش باسی ئەو ئەشقیانە بکەیت! چونکە ھەر دە ھەقیقەیک دەرفەتی قسەکردن ھەیکە، دەپۆم، چونکە ھاتووم بۆ پرسیاریک (مەگەر ھەر خوا بزانی مەزەندەت بۆچی چوو) ئەگەر بە تاڤە وشەیک باسی ئەو گۆساخانە بکەیت، یەکسەر

گەمژە

هەلەدەستم و دەپۆم، ئیدی ھەرگیز نە دەتناسم و نە بىمناسە.

مىرزادە بەرسقى دايەوہ:

- زۆر باشە.

- دەمەوى پېرسىم كە ئايا تۆ پېش دوو مانگ، دوو مانگ و نيو، يانى لە

دەورو بەرى جەژنى پاكدە ھىچ نامەيەكت بۆ ئاگلایا ناردوہ؟

- م... بە.. لى...

- بە چ بۆنەكەوہ؟ دەربارەى چ شتىكە؟ ناوہپۆكى ئەو نامەيە چيە؟

نامەكەم پى نیشان بە!

ئاگر لە چاوانى لىزافىتا پروكوفىنا دەبووہو، لە بىتاقەتيدا دەلەرزى.

مىرزادە، بە سەرسامىيەكى ترسامىزەوہ گوتى:

- نامەكە لای من نىيە، ئەگەر تا ئىستا مايىت، لای ئاگلایا ئىقانوفايە...

- خۆت لە گىلى مەدە! لەو نامەيەدا چىت بۆ نووسىوہ؟

- نەخۆم لە گىلى دەدەم و نە ھىچ ترسىكم ھەيە، بەلام ھەست ناكەم ھىچ

لەمپەرىك لە گۆرپى بى كە نامەى بۆ نەنووسم...

- دەمت لىكنە! دوايى ئەو قسانە بكە. ھەنوگە بلى ئەو نامەيە چى

تيابوو؟ بۆچى سوور ھەلگەراویت؟

مىرزادە، بۆ ساتىك لە فكران راچوو.

- من نازانم، لىزافىتا پروكوفىنا تۆ نىيازت چيە و چىت لە خەيالە، بەلام

ھەست دەكەم ئەو نامەيە زۆرى پەست كردوویت. خۆ من دەتوانم وەلامى

ئەو جۆرە پرسىارە نەدەمەوہ، بەلام بۆ ئەوہى بۆتى بسەلمىنم كە ھىچ

ترسىكم سەبارەت بەو نامەيە نىيە و لە نووسىنى پەشيمان نىم و خۆيشم بە

شەرمەزار نازانم (مىرزادە لە كاتى ئەو قسەيەدا دوو ھىندە سوور ھەلگەرا)

دەقى نامەكەت، كە پىنم وایە لەبەرمە، وەكو خۆى بۆ دەخوینمەوہ.

مىرزادە، دەقى نامەكەى، تەقريبەن وەكو خۆى، وشە بە وشە لەبەر بۆ

خویندەوہ.

لىزافىتا پروكوفىنا، پاش ئەوہى بەوردى گويى لە دەقى نامەمە گرت، بە

زمانىكى رەق گوتى:

گەمژە

- كە شتىكى بىسەرۈبەرە! دەتەۋى بەم قسە قۇرپانە چى بلىنى؟

مىرزادە ۋەلامى دايەۋە:

- خۆشىم بە دروستى نازانم. ئەۋەندە دەزانم لەگەل ھەست و سۆزى خۇمدا راستگو بووم. ئەۋسا، لەو پۇژانەدا، ۋىپراى ساتە دژوار و سەختەكانى ژيانم، ھەندى جار ئومىد و ھىۋاى گەرەم دەكەۋتە دل.

- ئومىدو ھىۋاى ۋەك چى؟

- باسكردنى ئەستەمە، ناتوانم شىرۇقەى بكەم، بەلام لەو ئومىدانە نەبوون كە ھەنوكە تۇ ۋىتايان دەكەيت... ئەو ئومىدانە پەيۋەنديان بە ئايىندەۋە ھەبوو، پەيۋەنديان بەو شادىەۋە بوو كە من وام بىر دەكردەۋە بىگانە نىم، فەرەنگى نىم، لەمالى خۇمدام. ئىدى شادى گەرپانەۋە بۇ ۋلات، مەستى كردم. ئەۋە بوو بەيانىيەكى ھەتاۋ، كە دنيا نقومى ھەتاۋ بوو، دەستم دايە قەلەم و ئەو نامەيەم بۇ نووسى. بۇچى نامەكەم بۇ خودى ئەو نووسى؟ نازانم. ھەندى جار مروۇف ھەز دەكات دۇستىكى لە نزيك بىت.

مىرزادە، دواى ھەلۋەستەيەك، لە سەرى پۇيشت:

- ۋا بزانم، ئەو ھەز و ھەستە ھانيدام ئەو نامەيە بنووسم.

- يانى ئاشقى نىت؟

- نە بەزاتى خوا. من ۋەكو خوشكىكى خۇم نامەم بۇ نووسىۋە. تەنانەت بە ئمىزاي: 'برات'، كۇتايىم بە نامەكە ھىتاۋە.

- ھا! دەزانم، فىلىكى باشە.

- لىزاقىتا پروكوفىقنا، من ۋەلامى ئەم پرسىارانەم لە گيان گرانە...

- دەزانم كەۋايە، بەلام ئەمە ھەرگىز كىشەى من نىيە. گوئى بگرە، راست

بپۇ، ۋەكو چۇن لەبەردەم خوادا ۋەستابىت بەو ئاۋايە راست بپۇ، پىم بلىنى:

تۇ درۇم لەگەل دەكەيت، يان راستىم پىدەلىنى؟

- راستى دەلىم. درۇت لەگەل ناكەم.

- يانى راست دەكەى كە دەلىنى ئاشقى نىت؟

- پىم ۋايە، ئەۋپەپرى راستىم گوتوۋە.

- مەبەستت لە 'پىم ۋايە' چىيە؟ باشە ئەو ھەتيۋە فشەكەرە نامەكەى بۇ

گەمزە

برد؟

- من تكام له نيكولا ئارداليونوفيچ كرد كه...
 ليزاڤيتا پروكوفينا، به تورپه يى قسه كه ي پيپري:
 - هه، تيو، وتم هه تيوه! من نيكولا ئارداليونوفيچ ناناسم. بلن هه تيوه!
 - نيكولا ئارداليونوفيچ....
 - هه تيوه، پيم گوتيت...
 ميرزاده، ئه نجام به دهنگيكي مكوم به لام هيمن گوتي:
 - نه، هه تيوه نا، به لكو نيكولا ئارداليونوفيچ.
 - ئاه، زور باشه، با به كه يفي تو بئ. بزانه چون دهيكه مه وه به گز تا...
 ليزاڤيتا پروكوفينا، بۆ ماوه ي دهقيقه يه ك بيدهنگ بوو تا جله وي تورپه يى
 خو بگريت و ئارام بيته وه، ئه و جا ليى پرسى:
 - باشه، "سوارچاكي لات" ماناي چيه؟
 - نازانم. نه ئاگام له مه يه و نه په يوه نديى به منه وه هه يه. ده بئ جوره
 شوخي و گالته يه ك بيت.
 - چهند خوشه پياو له ناكاويكا هه موو شتيكي بۆ دهر بكه وئ! باشه تو
 بلن به خوى حه زى لئ كرد بيت؟ خو ههر خوى ناوى گه وچ و گه مشوى
 لئ ناي.
 ميرزاده، به گله ييه وه، به دهنگيكي چپه ئاسا گوتي:
 - هه ق نه بوو ئه م قسه يه بۆ من بگنرپته وه.
 - زوير مه به، چونكه كچيكي خو سه ري، سه ر شيتي حول حولييه،
 ئه وه نده ي ناز دراوه تن خوى شه ر بووه!... ئه گه ر كه سيكي خوش بويت،
 به وه ده ري ده بري ت كه به بهرچاوى خه لكه يه وه گالته ي پئ ده كات و
 سه رده كاته سه ري، ته شه ري لئ ده دات. من به خو يشم وا بووم، به لام تكا
 ده كم به ته ماي هيچ مه به، نه شه ي سه ركه وتن نه تگريت، چونكه ئه و بۆ تو
 ناييت، باوه ر ناكه م قه ت شتي وا بييت! من بويه ئه مه ت پنده ليم تا له
 ئيستاهه ته گبيري خوت بكه يت و دوايى گله يي نه كه يت. گوي بگه ر، سويندم
 بۆ بخو كه ئه و ئافره ته ي تريت نه خواستوه.

گەمزە

مىرزادە، كە لە سەرساميا راپەرى، گوتى:

- لىزافىتا پروكوفىفنا، ئەو تۆ چ دەلىتى، ئەمە چ بىر كەردنە وەيە كە؟

- باشە، خەرىك نەبوو بىخوازىت؟

مىرزادە، سەرى داخست و لە بن لىوانەو گوتى:

- با، نەزىك بوو بىخوازىم.

- كەواتە، تۆ "ئەوت" خۆش دەوئ؟ ئايا لەبەر خاترى "ئەو" بۆ ئىترە

هاتوويت، لەبەر خاترى "ئەو ژنە"؟

مىرزادە گوتى:

- مەن بۆ خواستنى ئەو نە هاتووم.

- ئايا، لەم دىنياهەدا هېچ شتىك هەيە بەلاتەو پىرۆزى بىت؟

- بەلى.

- دەيسا بەو شتە پىرۆزە سوئند بخۆ كە بۆ خواستنى "ئەو ژنە"

نە هاتوويت.

- لەجىياتى سوئندى ھەزار سوئندت بۆ دەخۆم، سوئندى گەورە.

- باوھەم پى كەردىت. وەرە ماچم بکە. ئاخىرى تەوانىم ھەناسەى ئۆخەى

ھەلبكىشم، بەلام ئەو بزانە كە ئاگلایا ئاشقى تۆ نىيە، لەبەر رۆشنايى ئەو

بىر لە حال و ئايىندەى خۆت بکەو. تا مەن لە دىنیا بىتمىم ئاگلایا نابى بە

ھاوسەرى تۆ. حالى بوويت؟

- بەلى حالى بووم.

مىرزادە، بە جۆرى شەرمەزار و تەرىق بووبوووە كە نەيدەتوانى

پرووبەروو تەمەشای لىزافىتا پروكوفىفنا بکات.

- ئىدى ئەوھى كە پىم گوتىت ھەر ئەوھى و دەست بخە ژىر سەرت.

بەتەمەى هېچ مەبە. مەن بە تاسەو، وەكو ئەوھى نىردراوى خوايى بىت،

چاوەروانم دەكەردىت، كە (شايىستەى ئەو نەبوويت!) شەو نەبوو

بالیفەكەم لە فرمىسكا تەر نەبووئى - ھەلبەتە بۆ تۆ نا دوستى ئازىن، لەو

دۇنيا بە! خەمى مەن، شتىكى دى بوو، شتىكى جىاواز، خەمىكى ھەمىشەيى و

نەگۆر. جا با پىت بلىم بۆچى بە تاسەو، بە پەرۆشەو چاوەپى تۆ بووم:

گه مژه

هیشتاښ باوهړم وایه که خوا توی وهک دوست و برا بؤ من نارد، چونکه من زور بیکه سم، زور بیتشت و پشتیوانم، له م دنیایه دا جگه له و پیره ژنه، له خانم بیلوکونسکایا، هیچ که سیکی ترم نییه، ئه ویش به خوت ده زانی باری کردووه و لیره نه ماوه، ئه مه جگه له وهی ته واو پیرو فهرتوس بووه، ده لئی مه پری گیره! جا ئیستا گهره کمه به ئا یان به نا وه لامی ئه م پرسیاره م بده یته وه: ئایا ده زانیت که پیرئ شهو "ئو ژنه" بؤچی له نیو گالیسکه که یه وه، ئه و هاواری کرد؟

- به شهره فم نه ده ستي منی تیا یه، نه ئاگام لیته تی!
- ئه وهنده م به سه! باوهړت پئ ده کم. هه نوکه وینایه کی ترم دهر باره ی ئه م بابه ته هیه. تا پیرئ دویتنی و دویتنی به یانیش هر هه موو شته کانم به خه تای یه فگینی پافلوفیچ ده زانی، به لام هه نوکه هاتوومه ته سر راوبؤچوونی ئه وانی دی: وا دیاره به مه به ست و ئامانجیکی تایه تی، وهکو که وجیک کراوه به نیشانه ی تیری تانه و توانجان. چؤن؟ بؤچی؟ به چ مه به ستيک؟ رهفتاره که خوی له خؤیدا گومانای و ناشه ریفه. به هه ر حال، ئاگلایا هه رگیز شووی پئ ناکات. ئه مه له من بزانه! رهنگه پیاوینکی زور باش بیت، به لام شتی وا نه بووه و نابیت! مه حاله کچی خومی بده من! جاران، پیتش ئه م رووداوه، دوو دل بووم، به لام هه نوکه بریاری خوم داوه و براوه ته وه، ئه مړوکه رووبه روو، به راشکاو ی به (ئیقان فیدوروفیچ) م گوت: "له پیتشا من له تابووت بڼه و به خاکم بسپیږه، ئه وسا کیزه که ت به میرد بده." ده بیني چهند باوهړم به تو هیه؟

- به لئ ده بینم و تیده گه م.
لیزافیتا پروکوفیچنا، چاوی برییه میرزاده. ده تگوت ده یوئ بزانی، ئه و قسانه ی که دهر باره ی یه فگینی پافلوفیچ کردنی، چ کاریکیان له میرزاده کردووه.

- تو هیچ شتيک دهر باره ی گا فریلا ئار دالیونوفیچ ئیفولگین نازانی؟

- یانی.... زور شت ده زانم.

- ئاگات له وه هه بووه، په یوهندی ده گه ل ئاگلایا هه بیت یان نا؟

میرزادە بەسەرسامی گوتی:

- بە هیچ جوړئ ئاگام لە شتی وا نەبوو و نییه. مەبەستت ئه‌وه‌یه که گاڤریلا ئاردالیونوفیچ پەییوەندی ده‌گه‌ل ئاگلايا ئیقانوفنادا هه‌بووه؟ مه‌حاله!
- ئه‌مه تازەیه... خوشکه‌که‌ی به‌ درێژایی ئه‌م زستانه، پێی بو
خۆشکردوه.

میرزادە، هایم و چه‌په‌ساو، شپ‌رزه و په‌شو‌کاو، دوا‌ی سووکه
بێده‌نگیه‌ک هاته‌ قسان و گوتی:

- باوه‌ر ناکه‌م، شتی وا نییه، ئه‌گه‌ر وا بوايه بێگومان من هه‌ستم پێ
ده‌کرد. پێم ده‌زانی.

- وا خه‌یاڵ ده‌که‌ی که گاڤریلا ئاردالیونوفیچ، ده‌هات بو ئێره و سه‌ری
ده‌خسته سه‌ر شانت و به‌ده‌م گریان‌ه‌وه ئیعترافی بو ده‌کردیت؟ که پیاویکی
ساویلکه‌ی!... هه‌موو که‌سیک ده‌توانی فریوت بدات، کلاوت له سه‌ر بنی،
پێک وه‌کو... وه‌کو... شه‌رم نییه که باوه‌ر به‌و ده‌که‌ی؟ هه‌ست ناکه‌یت،
هه‌میشه پیت پاده‌بویریت و فریوت ده‌دا؟

میرزادە، به‌ ئه‌سپایی و به‌ جو‌ره بێزارییه‌که‌وه گوتی:

- ده‌زانم هه‌ندێ جار فریوم ده‌دات. به‌ خۆیشی ده‌زانی که من پێی
ده‌زانم...

میرزادە، قسه‌که‌ی ته‌واو نه‌کرد.

- ئاوه‌؟ ده‌زانی فریوت ده‌دات و هه‌شتاش متمانه‌ی پێده‌که‌یت؟ نۆبه‌تی
ئهو قه‌وانه‌یه. هه‌ر له مه‌مان که‌م بوو. تو ته‌ماشای من که، جا ئه‌مه
سه‌رسامی بو چیه، له کاتی‌کا تو له‌وه زیاترت لیتاوه‌شیت‌ه‌وه؟ په‌نا به‌ خوا!
له هه‌موو دنیا‌دا دوو پیاوی وه‌کو تو نییه. باشه ده‌زانی ئه‌م گانیايه یا ئه‌م
قاریايه، به‌ ناستاسیا فیلیپوفنایان ئاشنا کردوه و پەیی‌هه‌ندیان له‌نیوانیاندا
دروست کردوه؟

میرزادە پرسیی:

- له‌نیوان ناستاسیا و کیتا؟

- ئاگلايا.

گه مژه

ميرزاده، له شوينه كهى خوى راپه پرى:

- باوه پ ناكه م! مه حاله. ئاخر بۆچى؟

ليزافيتا پروكوفيتنا گوتى:

- منيش باوه پ ناكه م، به لام به لگه و نيشانه هه ن، بۆ خوى كيژىكى
خۆسه ره، خه يالپه روه ره، سه رشيته! كيژىكى شه په نگيزه، شه په نگيز و
نه ژنه و به دنيهاد! ئاماده م هه زار كه په تى دى بيليمه وه كه كچىكى
به دنيهاد، جينگن، جينگن و نه كلوكه! كيژه كانم هه موويان خوى ئه ويان
گرتووه. ته نانه ت ئه لكسندراى به سته زمانيش! به لام ئاگلایا به ته واوه تى
شولى لى هه لكيشاوه و له ده ست دهر چووه. كه چى وي پراى ئه مه ش من
باوه پ به م شته ناكه م.

ئه وسا له بهر خويه وه، به خوى گوت:

- په نگه له بهر ئه مه بى كه نامه وى باوه پ بكه م.

ههنگى جاريكى دى پرووى كرده ميرزاده و پرسى:

- باشه بۆچى سهرت نه داين؟

به بيتاقه تى پرسىاره كهى دووباره كرده وه:

- باشه بۆچى ئه م سى رۆژه نه ديار بوويت، نه هه وائت پرسىن؟

ميرزاده، كه وته ژماردنى هو و هه نجه ته كانى نه چوون و ديار نه بوونه كهى

خوى. به لام ليزافيتا، هه مديس قسه كهى بى برى و گوتى:

- هه موويان به گيل و گه مژه ت ده ژميرن و كالوت ده كه نه سه ر! دوينى

چووبوويت بۆ شار، وا نيبه؟ من گره و ده كه م كه چوويته، كرپنوشت بۆ

ئه و خويپرى هه تيوچه يه بردووه و لى پاپاويته وه كه ده هه زار رۆبله كه ت

ليقه بوول بكات.

- نا، به هيج جورى، هه رگيز نه شتى وام به بيرا هاتووه. نه ديتووشمه،

به لام هه ز ده كه م ئه وه ت بى بليم كه ئه و خويپرى و هه تيوچه نيه. نامه يه كى

بۆ ناردووم.

- كوا، نامه كه م پينيشان بده.

ميرزاده، كاغه زىكى له جانتاكهى خوى دهر هينا و دايه ده ست ليزافينا

گەمزە

پروکوفیفنا كە بەم جۆره نووسرابوو:

"بەپێزەكەم، ھەلبەتە من لە نۆرین و گۆشەنیگای خەلكەو، كەمترین مافم نییە كە ھەست بە كەرامەتی خۆم بكەم. خەلكی لەو بە كەمتر و بچووكتەم دەزانن كە ئەو مافەم پێرەوا بدین، بەلام ئەو بۆچوون و نۆرینی خەلكە، نۆرینی تۆ بۆ دنیا، بۆ شتەكان وەكو نۆرینی ئەو خەلكە نییە، جیاوازه. من، قوربان، قەناعەتی تەواوم بەو ھەبە كە پەنگە تۆ لە ھەموو خەلكی باشتەرییت. من لەگەڵ بۆچوونی دكتورنكودا نیم، لەم خالەدا تەواو پێچەوانەیی ئەوم. من ھەرگیز، پۆژی لە پۆزان تاقە كۆپكێك لە تۆ وەرنەگرم، بەلام تۆ یارمەتی داكت داوم. بۆیە لەسەر مەسوپاست بكەم، ھەر چەندە ئەم كارە نیشانەیی لاوازیشت ییت. بەھەر حال، من ھەنووكە بە چاویكی دی تەمەشایی تۆ دەكەم، بە پێویستم زانی ئەو تە پێ راگەییەنم. لە كۆتاییدا پێم وایە، لە ئێستای بەدواوە ھیچ جۆرە تەماس و پەيوەندییەكمان لەنیواندا دروست نابێ...

ئانتیپ بوردوفسکی."

"تیبینی: پاشماوەی ئەو دوو سەد و پەنجا پۆلەیی كە پێت قەرزار بووم، بەگۆیرەیی توانا، بە زووترین كات بۆتی دەنێرمەو." لیزا فیتا پروكوفیفنا، بەپەلە كاغەزەكەیی خویندەو، بە قیزیکەو فریادی دا و گوتی:

- كە شتیكی قوڕ و گەوجانەییە! شایستەیی خویندەو نییە. بۆچی پێدەكەنی؟

- دان بەو ھەشدا بنە كە بە خویندەو ھەوێ خوشحال بوویت.

- من؟ یانی بە خویندەو ھەوێ ھەموو فەشەفەش و خۆھەلكێشان و لاف و گەزافە خوشحال دەبم؟ باشە نابینی ھەموو ئەو خەلكە چۆن غروور و لە خۆبایی بوون و خۆھەلكێشان و لاف و گەزافە مەست و گومرای كردوون؟

- با، دەبینم، بەلام دانی بە ھەلەكانی خۆیدا ناوە و پەيوەندیی دەگەڵ دكتورنكودا بپێو. چەندیش بە خۆی بنازیت، ئەم كارەیی زۆر گران

گەمزە

كەوتووۋە لە سەرى. ئاھ.. تۆ ھىشتا زۆر مندالى لىزاڧىتا پروكوفىڧنا!

- دلت شەپازللەى دەوى؟

- نا، ھەرگىز دلم بە شتى واوہ نىيە! من تەنيا ئەوہ دەبىنم كە تۆ دلت بە خويندەوہى ئەم نامەيە زۆر كرايەوہ، بەلام دەيشارىتەوہ، ناتەوى دەرى بريت. بۆچى شەرم لە سۆز و ھەستى خۆت دەكەى؟ تۆ لە ھەموو شتىكدا ھەر وايت.

لىزاڧىتا پروكوفىڧنا، لە تورپەيدا پەنگى زەرد ھەلگەرا، لە شوينى خۆيەوہ راپەرى:

- نەخەلەتابى لەمپۆ بەدواوہ پى بە مالەكەى مندا بكەى! نامەوى لە ئىستا بەدواوہ، بە ھىچ جورى چر و چارەى تۆ بدىنم!

- دواى سى پۆزى دى بە خۆت دىى بە دووما و دەعوەتم دەكەيت! ئەمە چىيە؟ بە راستى شەرمە بۆ تۆ كە شەرم لە جوانترىن و مرقانى ترين ھەست و سۆزى خۆت دەكەى، ئاخىر ئەمە بۆ، لە پاى چى؟ تۆ بەم كارە تەنيا خۆت عەزاب دەدەيت.

- ئەگەر بكەومە ھالى مەرگىش نەدەنترم بە شوينتا و نە دەعوەتت دەكەم. ناوت لە بىرى خۆما دەسپمەوہ! لە ئىستاوہ سپىمەوہ و تەواو. دواى ئەو قسەيە، ميرزادەى جى ھىشت و بەھەشتاو كەوتە پى. ميرزادە، لە دواوہ ھاوارى كرد:

- بە بى ئەوہى تۆش بلىى، مالى ئىوہم لى قەدەغە كرابوو! خانم يەپانچىن، لەسەر پاژنەى پىيان وەرچەرخايەوہ و بەسەرسامى گوتى:

- چى - چى؟ كىلى لى قەدەغە كردبوويت؟ ميرزادە، وەك بلىى ھەست بكات، ئەو قسەيەى لە زىادە كرد، ھىچ وەلامىكى نەدايەوہ.

لىزاڧىتا پروكوفىڧنا شىتئاسا ھاوارى كرد:
- كى ھاتوچۆى مالى ئىمەى لى قەدەغە كردوويت؟
- ئاڭلايا ئىفانوڧنا...

گه مزه

- ئه مه كهى؟ قسه بكه، بۆ دهمت بووه به ته لهى ته قيو؟...
 - ئه م به يانييه جوابى ناردبوو كه بۆم نيه له مړو به دواوه هه رگيز پى به
 مالى ئيوه دا بكه م...
 ليزاڤينا پروكوڤيڤنا، ده تگوت جادووى لى كراوه، به لام هيشتا ده يتوانى
 بير بكاته وه. ئه وسا، له ناكاودا هاواري كرد:
 - چ جوابىكى ناردبوو؟ به كيدا؟ به ياروى ده مړووتا؟ جوابى زاره كى
 بوو؟

ميرزاده گوتهى:
 - نه، كاغه زىكى ناردبوو.
 - كوا نامه كه؟ خيرا بدهيه!
 ميرزاده، بۆ ساتىك له فكران راچوو، ئه وسا ده ستى برد، له گيرفانى
 ئيله كه كهى پارچه كاغه زىكى بى زهرفى دهر هينا كه ئه م په يامهى تيا
 نووسرابوو:
 "ميرزاده ليون نيكولا يوفيج ميشكين! ئه گهر، دواى هه موو ئه و شتهى
 پرووى دا، بته وى غافلگيرم بكه يت و بيت بۆ مالم، دلتيا به له و كه سانه
 نيم كه به هانتت خوشحال ده بم...
 ئاگلايا يه پانچين."

ليزاڤينا پروكوڤيڤنا، بۆ ساتىك له فكران راچوو. ئه وسا به هه شتاو به ره و
 ميرزاده چوو، ده ستى گرت و وه پيشى دا و به وپه پرى نيگه رانى و په ريشانى
 گوتهى:

- هه ر ئىستا! وه ره! ئىشم پيته!
 - به لام تۆ ده مكهى به نيشانهى...
 - به نيشانهى چى؟ ساويلكه! كه ودهن! به جوړى رهفتار ده كهى وه كو
 ئه وهى پياو نه بيت! دهى! ئه م جاره يان ده مه وى به چاوى خۆم هه موو
 شته كان بدىنم، به چاوى خۆم...
 - بوهسته با كلاوه كه م بىنم...
 - ئه وه كلاوه پيسه كه ته! دهى ريكه! زه وقى ئه وه ت نيه ته نانه ت

گەمزە

کلاویکی جوان بۆ خۆت ھەلبژیری!...

لیزافیتا پروکوفینا، لە کاتیکا توند دەستی میرزادەى گرتبوو، بە دووی
خۆیدا بکێشی دەکرد، لە بن لیوانەو گوتی:

- ئەوێ نووسیو... دواى ئەو پووداوەى تۆزى لەمەپیش ئەوێ
نووسیو... دیارە لە گەرمەى ھەلچووندا نووسیویەتی...

ئەوسا پووی کردە میرزادە و لە سەرى پۆیشت:

- تۆزى لەمەپیش، ھەلبەتە لە پووی دلسۆزییەو ھەرھەق بە تۆ، وەکو
گلەیی، لە بەرچاوی ئەو گوتم لەبەر گەوجى نایەیت، دەنا بۆ نایەى!...
خەتای منە، ئەگەر من ئەو قسانەم نەکردبا، ئەویش ئەو کەریتیى نەدەکرد
نامەى وا گەوجانەت بۆ بنووسیت، نامەى وا بێنەزاكەت! ئەمە بۆ کێزى
مالباتى خانەدان و بە ئەسل و فەسل، بە تەرییت و ھۆشن، بەلى پر
ھۆشوگۆش، دەکاتە بى نەزاكەتى!

ئەوسا لە سەرى پۆیشت:

- ئم... دەبى لە ھاتوچۆنەکردنەكەى تۆ تۆرە بوویت. پى تیدەچیت،
بەلام دەبوايە بیزانیبا كە نابى ئەم جۆرە نامەيە بۆ بابايەكى گەمزە، كە
مانای ھەرفى و پۆلەتى شتەكان ھەر دەگرت، بێتە نووسین، وەكو ئەمە
بە ھەمەلى پووی داو.

كە ھەستى كرد، لە قسەكانیا زیادەپۆیى كردووە، ھاواری كرد:

- بۆچى وا گوئ دەگريت؟ ئەو پۆیستى بە لیبۆكىكى وەكو تۆیە، چونكە
دەمىكە نەیدیویت، بیرى كردوویت و ئیدی بەو شۆیە دەعوەتى
كردوویت!... زۆرم پى خۆشە كە دەتكات بە مەخسەرەى خۆى!... سزای تۆ
تەنیا ئەمەيە!

ئەویش لەم كارەدا مەعلانە! بە پاستى زۆر كارامە و شارەزايە!...

۲۰۱۳/۱۲/۲۰

حه مه کهریم عارف

- * کهرکوکیه و له سالی ۱۹۵۱دا له دایک بووه.
- له سالی ۱۹۷۵ کولیزی ئه ده بیاتی به غدای ته واو کردووه.
- یه کهم به ره می شیعریکه به ناوی (هه له سستیکی هه تیو که وتوو) که له ژماره (۱۷۰) پوژنامه ی هاوکاری له ۱۹۷۳/۶/۸ بلاو بووه ته وه.
- له سالی ۱۹۷۵ وه به به رده وامی نووسین و به ره می ئه ده بی بلاو ده کاته وه.
- سه رنووسه ر یان به ریوه به ری نووسین یان سکرتری نووسین یان ئه ندامی ده سته ی نووسه رانی ئه م گوڤار و بلاو کراوانه بووه: گوڤاری گزنگی نووسه رانی کهرکوک، نووسه ری کوردستان، که لتوو، نووسه ری کورد، گولانی عه ره بی، ئالای ئازادی تا ژماره ۲۲۲، گوڤاری نه وشه فه ق.
- * جگه له ناوی خو ی، به تایبه تی له گوڤاری گزنگی نووسه رانی کهرکوک، نووسه ری کوردستان، که لتوو، پوژنامه ی ئالای ئازادی تا ژ: ۲۲۲ به ناوی گوڤه ند، زنا ر، سیپان، پاکزا د، محمه دی حاجی، سیروان عه لی، دیدار هه مه وه ندی، هیژا، ح. ع، هامون زیبای، با زه وان عه بدولکه ریم به ره می بلاو کرد و وه ته وه.
- * له سالی ۱۹۷۴ - ۱۹۷۵ دا پیتشمه رگه ی شوڤشی کوردستان بووه، له هه شتا کاندا بق ماوه ی نو سال، بی وابه سته کی حیزبی پیتشمه رگه بووه و وه کو به شداریه کی مه ی دانی و ویزدانی له خه باتی ره وای نه ته وه ی کوردا شانازی پیوه ده کات و منه ت به سه ر که سدا ناکات، چونکه باوه ری وایه که پو له ی میللته تی مه زلوم مه حکومه به پیتشمه رگایه تی.
- له هه شتا کانه وه تا ۲۰/۸/۲۰۱۰ راسته وخو سه ره په رشتی و سه رو کایه تی لق ی کهرکوک یه کیتی نووسه رانی کوردی کردووه.
- زور به ره م و کیتی چاپ و بلاو کردووه ته وه، لی زور به ی هه ره زوریان، به تایبه تی ئه وانه ی له چیا دا چاپ بوون به نوسخه ی هیته کهم بلاو بوونه ته وه، له نرخی نه بوودان و هه ره ئه وهنده یه که له فه وتان پرگا ر بوون. هه ندیک له وانه:

- ۱- تیپوژ، کو چیرۆک، چاپی یه کهم ۱۹۷۹
- ۲- کوچی سوور، پۆمان، چاپی یه کهم، ۱۹۸۸، چاپی سنیهم ۲۰۰۷
- ۳- به یداخ، چیرۆک، چاپی یه کهم ۱۹۸۸
- ۴- داوه تی کوچه ریپان، کو چیرۆک، چاپی دووهم ۲۰۰۵
- ۵- له خو بیگانه بوون، کو مه له چیرۆک، چاپی یه کهم (۱۹۹۹) ده زگای گولان
- ۶- کوچ سرخ، کو چیرۆک، به فارسی، وه رگیپان چاپی یه کهم ۱۹۸۷ شاخ
- ۷- نینا، پۆمان، ساب ت ره حمان، چاپی یه کهم، شاخ، ۱۹۸۵ چاپی سنیهم ۲۰۰۵
- ۸- نامو، پۆمان، ئه لبیر کامو، چاپی یه کهم، شاخ ۱۹۸۷ چاپی چواره م ۲۰۰۹ وه شانخانه ی سایه، سلیمانی
- ۹- ریبه ر، پۆمان، مه هدی حسین، چاپی یه کهم (شاخ) ۱۹۸۳، چاپی دووهم، ۲۰۰۷
- ۱۰- شکست، پۆمان، ئه لکسانده ر فه دایه ف، چاپی شاخ (راه کارگر)، چاپی دووهم، ۲۰۰۹ خانه ی وه رگیپان.
- ۱۱- هاوماله کان، پۆمان، ئه حمده مه حمود، چاپی دووهم ۲۰۰۰ ده زگای گولان

گه‌مزه

- ۱۲- بیتاسنامه‌کان، پۆمان، عه‌زیز نه‌سین، چاپی سێیه‌م ۲۰۰۶
- ۱۳- قوربانی، پۆمان، هیرب میدۆ، چاپی یه‌که‌م ۲۰۰۴ ده‌زگای شه‌فه‌ق
- ۱۴- دووره ولات، پۆمان ع. فاسموف، چاپی یه‌که‌م ۲۰۰۰ ده‌زگای گولان
- ۱۵- ئازادی یا مه‌رگ، پۆمان، کازانتزاکیس، چاپی یه‌که‌م ۲۰۰۳ کتێبخانه‌ی سۆران، چاپی دووهم: ۲۰۰۸
- ۱۶- چیرۆکه‌کانی سه‌مه‌دی بیه‌ره‌نگی، چاپی دووهم، ۲۰۰۴ کتێبخانه‌ی سۆران هه‌ولێر
- ۱۷- ئامانجی ئه‌ده‌بیات. م. گۆرکی، چاپی شاخ ۱۹۸۵
- ۱۸- ئه‌و پۆزه‌ی که‌ ونبووم (کۆمه‌له‌ چیرۆکی بیانی) چاپی یه‌که‌م، ۲۰۰۶
- ۱۹- جی بێ (کۆمه‌له‌ چیرۆکی فارسی) چاپی یه‌که‌م ۲۰۰۶، نووسه‌رانی که‌رکوک
- ۲۰- زنده‌ خه‌ون، کۆمه‌له‌ چیرۆک، چیخوف، چ ۱، ده‌زگای موکریانی
- ۲۱- چیرۆکه‌ستان، کۆمه‌لێک ده‌ق وره‌خنه‌ی جیهانی چ ۱، ۲۰۰۵، نووسه‌رانی که‌رکوک
- ۲۲- دیدار و ده‌ق و په‌خنه، چ ۱، ۲۰۰۵
- ۲۳- دیداری چیرۆکفانی، چ ۱، ۲۰۰۵
- ۲۴- ئه‌و به‌رخه‌ی که‌ بوو به‌ گورگ، چ ۱، ۲۰۰۸، نووسه‌رانی که‌رکوک
- ۲۵- میوان، چیرۆک، ئه‌لبێز کامۆ

- ۲۶- مه‌سه‌له‌ی کورد له‌ عێراقدا، عه‌زیز شه‌ریف، چاپی دووهم ۲۰۰۵
- ۲۷- میژووی په‌گ و په‌چه‌له‌کی کورد، ئیحسان نوری پاشا، چ ۱، ۱۹۹۸
- ۲۸- کورد گه‌لی له‌ خشته‌براوێ غه‌درلێکراو، د. کوینه‌ته‌ر دیشنه‌ر، چاپی سێیه‌م ۲۰۰۴
- ۲۹- له‌ مه‌هابادی خویناوییه‌وه‌ بۆ که‌نارین ئاراس، نه‌جه‌ف قوڵی پسییان، چاپی یه‌که‌م ۲۰۰۶
- ۳۰- کورد له‌ سه‌ده‌ی نۆزده‌ و بیسته‌مدا، کریس کۆچرا، چاپی شه‌شه‌م ۲۰۱۱
- ۳۱- کورد له‌ ئینسکلۆپیدیای ئیسلامدا، چاپی یه‌که‌م ۱۹۹۸
- ۳۲- چینی کۆن، چ ۱ ( ) ده‌زگای موکریانی

- ۳۳- دلێری خۆراگرتن، ئه‌شه‌ره‌فی ده‌هقانی
- ۳۴- خه‌باتی چه‌کداری هه‌م تاکتیکه‌ هه‌م ستراتیژ، مه‌سه‌عودی ئه‌حمه‌د زاده
- ۳۵- فسنست فان گوگ، شانۆنامه، باول ئایز له‌ر
- ۳۶- به‌ دو‌عا شاعیره‌کان، شانۆنامه، جه‌لیل قه‌یسی (گزنگ ژ: ۱۲)
- ۳۷- جوله‌که‌که‌ی مالتا، شانۆنامه، کریستوفر مالرۆ.
- ۳۸- دادپه‌روه‌ران، شانۆنامه، ئه‌لبێز کامۆ
- ۳۹- به‌دحالی بوون، شانۆنامه، ئه‌لبێز کامۆ.
- ۴۰- چاو به‌ چاو، شانۆنامه، گه‌وه‌ره‌ مراد (غولام حه‌سه‌ینی ساعیدی)
- ۴۱- ریحاردی سێیه‌م، شانۆنامه، شه‌کسپیر. چاپی یه‌که‌م ۲۰۰۹، بلاوه‌خانه‌ی سایه، سلێمانی
- ۴۲- گه‌مه‌ی پاشا و وه‌زیر، شانۆنامه، عه‌بدوللا ئه‌لبوسیری..

- ۴۳- مندا له‌ دارینه‌، چیرۆکی درێژ بۆ مندا لان.
- ۴۴- فاشیزم چییه‌؟ کۆمه‌له‌ چیرۆک بۆ مندا لان، به‌لماز گونای

گه مژه

- ۴۵- شوانه بچکوله که، چیرۆکیکی درێژی چینییه بۆ مندانان
 ۴۶- زارۆکستان (چوار شاتۆنامه بۆ منالان)
 ۴۷- چەند چیرۆکیک له ئەفسانە یونانی کۆنەوه (۲۳ ئەفسانە)
-
- ۴۸- له گەنجینه ی حیکایەتی تورکمانییەوه. (ئەفسانە ی ئەسپی ناشق) چاپی یەکهەم ۲۰۰۸
 ۴۹- ئەفسانە یێن گریکی و پۆمانی، چاپی یەکهەم (۲۰۰۴) کتێبخانە ی سۆران، هەولێر
 ۵۰- ئیلیاده، هۆمیرۆس، چ ۱، دەزگای سەردەم ۲۰۰۹
-
- ۵۱- گوڤەند و زنار (فەرھەنگی فارسی - کوردی) حەمە کەریم عارف، چ ۱ (۲۰۰۶)
 ۲۰۰۸ دەزگای موکریانی
 ۵۲- چۆنیەتی فیزیوونی زمانی فارسی، چ ۱، ۲۰۰۱
-
- ۵۳- چرنیشفسکی، فەیلەسووف و زانای گەورە ی میللەتی پوس
 ۵۴- چایکو فسکی، ژیان و بەرھەمی.
 ۵۵- ئیدگار ئالین پۆ، ژیان و بەرھەمی.
 ۵۶- جاک لەندەن، ژیان و بەرھەمی
 ۵۷- گوگول، نووسەری پیاڵیست
 ۵۸- یەلماز گونای، ژیان و بەرھەمی
 ۵۹- سادقی ھیدایەت، ژیان و بەرھەمی
 ۶۰- خافروغ لە شیعەر دەدوێ، ژیان و بەرھەمی
-
- ۶۱- راگەیانندن لە پەرەوێزی دەسلەتندا (بە شەریکی) چاپی یەکهەم (۲۰۰۱) دەزگای گولان
 ۶۲- راگەیانندن لەنێوان حەقیقەت بێژی و عەوام خەلەتینی دا، حەمە کەریم عارف، چ ۱ (۲۰۰۵)
-
- ۶۳- میژووی ئەدەبیاتی جیھان (لە کۆنەوه تا سەدەکانی ناڤین). چاپی یەکهەم ۲۰۰۸
 ۶۴- میژووی ئەدەبیاتی جیھان (لە سەردەمی پرنیسانسەوه تا ئێستا). چاپی یەکهەم ۲۰۰۸
 ۶۵- میژووی ئەدەبیاتی جیھان (ئەدەبیاتی ئینگلیزی زمان- ئەمریکا و ئینگلیستان لە سەرەتاوە تا ئێستا). چاپی یەکهەم ۲۰۰۸
 ۶۶- پیاڵیزم و دژە پیاڵیزم لە ئەدەبیاتدا، سیروس پرهام، چ ۱، ۲۰۰۴، دەزگای سپیریژ
 ۶۷- قوتابخانە ئەدەبیەکان، پەزا سەید حسەینی، چ ۱، ۲۰۰۶، دەزگای موکریانی
 ۶۸- میژووی ئەدەبیاتی روسی، سەعیدی نەقیسی
 ۶۹- لێکدانەوێک لەمەر نامۆ، لوئیس پیی، چ ۲، ۲۰۰۶
 ۷۰- ھونەر و ژیانی کۆمەلایەتی، بلیخانوف، چ ۱ (۲۰۰۵) دەزگای موکریانی
 ۷۱- گوزارشتی مۆسیقاد، فوئاد زکریا، چ ۱، یانە ی قەلەم ۲۰۰۶
 ۷۲- پێبازە ھونەرپێکانی جیھان
 ۷۳- پێکھاتە ی بەدەنی و چارەنووسی ئافرەت، (چ ۱) ۲۰۰۶
 ۷۴- شیعەر کوژی.. حەمە کەریم عارف، چ ۱ / ۲۰۱۰ / کۆمەلە ی پروناکبیری و کۆمەلایەتی کەرکوک، ژمارە (۷۰)

گەمژە

- ۷۵- دەربارەى پۇمان و چىرۆك، ھەمەكەرىم عارف، چ ۱، ۲۰۰۸
- ۷۶- مەرگى نووسەر و چەند باسیكى دىكەى ئەدىبى-پۆشنىبرى، ھەمەكەرىم عارف، چ ۱، ۲۰۰۵ نووسەرانى كەركوك
- ۷۷- ناودارانی ئەدەب، ھەمەكەرىم عارف، (چ ۱) دەزگای موكریانی، ۲۰۰۹
- ۷۸- پەیفستانی من، ھەمەكەرىم عارف، چاپى یەكەم
- ۷۹- پەلكەپەنگینە، ھەمەكەرىم عارف، چ ۱، ۲۰۰۴
- ۸۰- خیانهتی ھەلال، ھەمەكەرىم عارف
- ۸۱- بووكى ھەزار زاوا، (جانتا) كۆچىرۆك، بزورگى ەلەوى
- ۸۲- ئەبوزەر، د. ەلى شەرىعەتى
- ۸۳- پىوايەت، پۇمان، بزورگى ەلەوى
- ۸۴- وقفات فى رحاب الیقافە الكوردیە، ھەمەكەرىم عارف
- ۸۵- ھەژاران، پۇمان، دوستوفسكى
- ۸۶- دەیفد كۆپەرفیلد، (پۇمانى كورتكراو ە بۆ نەوجەوانان) چارلس دىكنز
- ۸۷- ئۆدىسە، داستان، ھۆمىرۆس
- ۸۸- قُل الصوت و قصص اخرى، تقدیم و ترجمه جلال زنگابادی
- ۸۹- شانزادە و گەدا، پۇمان، مارک توین
- ۹۰- توحفەنمى ئەدەبىياتى جىھانى
- ۹۱- سفەرى فەقىران ھەمەكەرىم عارف
- ۹۲- بالندەكەى من پۇمان، قریبا وفى
- ۹۳- نامەكانى تولستوى
- ۹۴- جەمىلە، پۇمان جەنگیز ئایتماتوف
- ۹۵- ەفتا چىرۆكى چىنى بۆ منالانى كورد
- ۹۶- الرحیل الدامى.... تقدیم و ترجمه: جلال زنگابادی
- ۹۷- كۆلوانە سوور... كۆچىرۆك بۆ مندانان
- ۹۸- ئەو پىاوەى كە سىتېەرى خۆى فروشت.. پۇمان.. شامىسق
- ۹۹- دكتور... شاتۆنامە... برانسىلاف
- ۱۰۰- با خەپپام باش بناسىن /جەلال زەنگابادی
- ۱۰۱- دۆزەخى پىرۆز، پۇمان، برهان شاوى
- ۱۰۲- من و نەنكم و ئىلارىون و ئىلىكو / پۇمان / نودار دومبادزە
- ۱۰۳- یادگارپىەكانى خانەى مردووان/ دۆستوفسكى
- ۱۰۴- مېژووى پۇمانى توركى
- ۱۰۵- دیوار... كۆچىرۆك... .. كۆمەلىك نووسەر
- ۱۰۶- كۆكۆرۆ... .. رومان... .. ناتسومى سوسكى
- ۱۰۷- كانىيە قارەمان... كۆچىرۆك بۆ مېژمندالان /ھەمەكەرىم عارف
- ۱۰۸- ئەودىوى مەرگ... .. ھەمەكەرىم عارف / ۱۲۰۰۱ / موكریانی
- ۱۰۹- قاوشى ژمارە شەش / چىخوف / پىشەكى و پاچقەى: ھەمەكەرىم عارف
- ۱۱۰- گەمژە، پۇمان، دوو بەرگ، دۆستوفسكى
- ۱۱۱- دەربارەى ھۆزان و ھۆزانقانى...
- ۱۱۲- سالنمى ژيان و بەرھەمى...
- ۱۱۳- تاراس بۆلبا / پۇمان / گۆگول

گەمزە

- ۱۱۴- لە زمانى چىرۆكتوسانەو
- ۱۱۵- جىھانى چىرۆك (كۆمەلىك دەق و پەخە)
- ۱۱۶- رۆبىنسۇن كرۇزۇ/ پۇمان/ دانىل دىقۇ
- ۱۱۷- ھەزار پىشە... .. ھەمەكەرىم عارف
- ۱۱۸- چىخۇف...ھنرى ترۇيا
- ۱۱۹- دۇنى ئارام/۱
- ۱۲۰- دۇنى ئارام/۲
- ۱۲۱- دۇنى ئارام/۳
- ۱۲۲- دۇنى ئارام/۴
- ۱۲۳- دەر بارەى ئۆدئىسە
- ۱۲۴- دەر بارەى نامۆكەى ئەلبىر كامۇ
- ۱۲۵- ژيان و بەرھەمەكانى دۇستۇفيسكى
- ۱۲۶- گەنجىنەى ئەدەبىياتى كلاسىكى جىھان
- ۱۲۷- بەنگكىشىكى عەودالى بەھەشت پۇمان
- ۱۲۸- سىئو و سىمىرغ كۆ حىكاىەت
- ۱۲۹- بىرەوەرەىيەكانى ئانا گرىگورىفنا دۇستۇفيسكى
- ۱۳۰- پۇشكىن سەرقاقلەى ئەدەبى رۇوسى
- ۱۳۱- كۆكۆل، دامەزىتەرى رىالىزىمى رەخنەى
- ۱۳۲- رەبەنىكى رەشپۇش، چىخۇف
- ۱۳۳- كەنىزۇ، كۆمەلىك چىرۆكى ھەلبۇاردەى فارسى
- ۱۳۴- داستانى بەرخودان ، ن: ئەشرەفى دىھقانى .
- ۱۳۵- جىرۆكى شارىك ، رۇمان ، ئەحمەد مەحمۇود.
- ۱۳۶- مردووى زندو ، پۇمان ، ھنرى ترۇيا
- ۱۳۷- كۆلانى مېدەق، رۇمان، نەجىب مەحفۇز
- ۱۳۸- چۆن پۇلامان ئاودا، پۇمان، ئۇستۇفيسكى
- ۱۳۹- چارەنۇوسى مرقۇنىك و چەند چىرۆكىكى دى
- ۱۴۰- ۲۳ چىرۆكى تۇلستۇى
- ۱۴۱- ئەفسانەى ترۋادە..

* لە پاپەرىنەو تا نھوو چالاكانە بەشدارى بىزافى ئەدەبى و پۇشنىبرى كوردى دەكات
 و بەرھەمى ھەمەجۆر (نۇوسىن و ئامادەكردن و ھەرگىزان) بلاو دەكاتەوہ..
 * ئەو بەرھەمانە و زۆرى دىكەى ئامادەن بۇ چاپ و چاپكردنەوہ و ھەر كەس و گروپ
 و لاىەن و دەزگایەك تەماحى بلاوكردنەوہى ھەبىن، دەبى پىرس بە نۇوسەر بىكات...

کاراكتەرانى ئەم رۇمانە، ۋەكىل گەلىك لە
 كاراكتەرانى نىو ئەفسانە رىۋىسى، رەفتارى
 تايىبەت بە خۇيان مەيە، كە لە زۇر پوۋەۋە لە
 بىر كەرنەۋە و ھىزىنى ئەمىركايىيەكان جىياۋزە و
 چىرۇكەكە لاي زۇرىيەى خۇيەران ناۋاقىيەى و
 باۋەرنە كەرنەيە. رەنگە جەدىترىن كىشە لاي
 خۇيەران ئەو وئەيەى مىرزادە مىشكىن بى، كە لە
 لايەن ئوۋسەرەۋە پىشان دراۋە و بەرجەستە كراۋە
 مىشكىن بەپىچەۋانەى ھەموو كاراكتەرەكانسى
 دىكەۋە، كەسكە كە دىۋانە و گىل و گەۋج
 دەنۇنى، بەلام لە واقىعدا، زۇر وريا و زىرەكە،
 بەلام واقىيەى قىدارىيەكەى مىرزادە، مەسەلەكە
 تا رادەيەك لە خۇيەنەر دەتالۋزىنى و پىياۋ
 تىادەمىنى كە نايا مىرزادە بە راستى گەمژەيە يان
 نا. بەلام وئىرى ئەمەش، گەمژە ۋەكىل رەنگدانەرە
 يەكى ئەخلاقيات و رەفتار و داب و ئەزىست و
 قەلسەفەى ئەو رۇزگارەى رىۋىسىا، رۇمانىكى جوان
 و پىر عىبەرەتە.

